

4. JAUNTING

2005-2006

המחברת מודה על שיתוף הפעולה של מרצה המסלול, ד"ר אביגדור גורן, במסגרתו נערכו ניסויים ופיתוחים במסגרתם נבדקו השפעות של שינויים במבנה המערכת על התנהגות המערכת. מחברת מודה גם על שיתוף הפעולה של מרצה המסלול, ד"ר אביגדור גורן, במסגרתו נערכו ניסויים ופיתוחים במסגרתם נבדקו השפעות של שינויים במבנה המערכת על התנהגות המערכת.

1005-10

3

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

491.99-8

2-28

Դպրատան

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶԿԻ ՀԱՐՑԱՇԱՐԿԻ ՇՏԵՄԱՐԱՆ

ԴՊՐՈՑԻ ԱԿԱՐՏԱԿԱՆ ԵՎ ԲՈՒՀԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ
ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Երևան 2005

Դրամության
տունը, մյուս
վճարող տարածք
ներում չեն
վճարվում:

Չպահանջվում
և
ս փոխադրվում

Հատուկ նշանակություն
ունի հանդիմանում
1) որպես մեկ
նախ, ապա
կենտրոնի թիվը
հաշվարկի
և նշանակություն
ստանալու և
կարող են
լինել մեկ
նախնական

մեծերի (այդ
դեպում,

06 MAY 2013

ՂՏԴ 809.198.1

ՉՄԴ 81.2 Դ

Դ 282

Կազմեց ԴԴ կրթության և գիտության
նախարարության հանձնախումբը

Լ. ԵԶԵԿՅԱՆ (նախագահ)

ՅՈՒ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ, ԴՈՎԴ. ԶԱԲԱՐՅԱՆ, Լ. ԹԵԼՅԱՆ,
Լ. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ, Ֆ. ԽԼՂԱԹՅԱՆ, Ն. ԴՈՎՅԱՆՆԻՍՅԱՆ,

Գ. ՂԱՐԻԲՅԱՆ, Ս. ՄՈՒՐԱԳՅԱՆ, Բ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

Բարեփոխված հրատարակության խմբագրական հանձնախումբ՝

Լ. Եզեկյան (նախագահ)

Ա. Աբրահամյան, Յու. Ավետիսյան, Դովի. Զաքարյան,

Լ. Թեյյան, Ս. Մուրադյան, Բ. Ներսիսյան

Դ 282 Դայոց լեզվի շտեմարան: 4-րդ՝ բարեփոխված և լրացված
հրատարակություն. - Եր.: «Զանգակ-97», 2005. - 320 էջ:

Գիրքն ընդգրկում է հայոց լեզվի գրավոր աշխատանքների հարցաշարեր՝
նախատեսված դպրոցի ավարտական պետական և բուհի ընդունելության
քննության հարցաթերթիկներ կազմելու համար:

Դասցեագրվում է դիմորդներին, դպրոցի բարձր դասարանների աշակերտ-
ներին, հայերենի ուսուցիչներին, առհասարակ հայոց լեզվի մասնագետներին:

Դ 4602020100 - 2005
0003(01)-2005

ՉՄԴ 81.2 Դ

ISBN 99930 - 2 - 363 - 9

© «Զանգակ-97»
© Լ. Եզեկյան և ուրիշներ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍԱՔ

Հայոց լեզվի ինացությունն ստուգելու հարցաքերիկային եղանակի 6-ամյա կիրառության ընթացքում մի կողմից՝ գիտակցվեցին դրա կենսունակությունն ու արդյունավետությունը, մյուս կողմից՝ բացահայտվեցին այն բերությունները, որոնք հետևանք են այդ եղանակի մշակման տվյալ մակարդակի և վերացվելու համար պահանջում են հետագա կատարելագործում: Այս միտումով էլ ստեղծվել է սույն շտեմարանը:

Շտեմարանում ընդգրկված նյութի մեծագույն մասը նորություն է և, բնականաբար, բնությունների ընթացքում չի փորձարկվել: Յնարակոր բերությունների մասին դիտողությունները սիրով կընդունեն հեղինակները:

Սույն շտեմարանը բաղկացած է հինգ հարցաշարից և հավելվածից:

Առաջին հարցաշարը (ուղղագրություն և կետադրություն) կազմված է 3 բաժնից:

1. *Կետադրություն և ուղղագրություն ստուգող համը բեկադրության տեքստեր:*

Դրանցում բաց են բոլած կետադրական նշանները (բացի միության գծիկից, վերջակետից և կախման կետերից) և ուղղագրական դժվարություն ունեցող որոշ տառեր: Վերջիններիս փոխարեն դրված են վանդակներ:

Վանդակների փոխարեն ըստ անհրաժեշտության կարելի է լրացնել.

ա. մեկ տառ (այդ բվում՝ «ն» կցագիրը).

բ. երկու տառ, երբ դրանք.

– կրկնակ բաղաձայն են,

– երկինջուն են,

– երկմայնակոր են.

– «ել» տառակապակցությունն են.

գ. ոչ մի տառ (օրինակ՝ ապաշխարվել):

Ամեն առաջադրանքում կա վանդակ պարունակող առնվազն տասնհինգ բառ: Նույն բառում երկու վանդակ կարող է լինել, երբ առկա է արձատի կրկնություն՝ բնկուզ հնչյունափոխությամբ հանդերձ (օրինակ՝ *ցրտից սալվալում*): Երբ վանդակավոր բառերից (կամ դրանց բաղադրիչներից) որևէ մեկը առաջադրանքում կրկնվում է կամ հանդիպում մեկ այլ բաղադրյալ բառի կազմում, ապա ներկայացվում է միևնույն բացրողումով (օրինակ՝ *իվը* և *տամիվը*): Ուստի վանդակների բիվը առաջադրանքում կարող է լինել տասնհինգից ավելին: Կրկնվող դեպքերը սխալների հաշվարկի ժամանակ ենթակա են խմբավորման:

Սույն շտեմարանում կիրառված է կետադրությունը երևույթների (դեպքերի), այլ ոչ քե նշանների բանակով հաշվարկելու ավանդական սկզբունքը: Ամեն մի առաջադրանքում նախատեսված է կետադրության տասնհինգ դեպք (այլ ոչ քե նշան): Եվ բանի որ ինչ-ինչ երևույթներ կարող են արտահայտված լինել մեկից ավելի նշաններով, ապա նշանների ընդհանուր բիվը լինում է տասնհինգ կամ ավելին: Կետադրությունը հաշվարկելիս տվյալ դեպքի սահմաններում խմբավորումներ կատարելու արումով պետք է մկատի ունենալ հետևյալը:

Անկ երևույթ (դեպք) պետք է հաշվել.

ա. միջանկյալ բառերի ու բառակապակցությունների, միջադաս տրոիված լրացումների (այդ բվում՝ դերբայական դարձվածների) ու երկորդական նախադասությունների երկու ստորակետը.

բ. բազահայտիչների, հետադաս ծավալուն կամ բազմակի որոշիչների բուրք և ստորակետը.

գ. ուրիշի ուղղակի խոսքի հետ կապված միջակետը, անջատման գիծը կամ չափերտները.

ստորակետ-գծերը.

դ. կոչականի և պատասխանական բառերի (*այո, ոչ*) ստորակետ(եր)ը և շեշտը.

ե. ծայնարկության ստորակետ(եր)ը և բազականջական նշանը (կամ շեշտը).

զ. բազմակի անդամների միջև դրվող ստորակետները.

է. կրկնադիր շաղկապների շեշտները և այդ շաղկապներով միացած բազմակի անդամների միջև դրվող ստորակետ(եր)ը.

ը. միջանկյալ խոսքի բացվող և փակվող փակագծերը.

թ. պայմանական հատուկ անունների և վերնագրերի բացվող և փակվող չափերտները:

Հնարավոր են խմբավորման մաս այլ դեպքեր:

Կետադրության հաշվարկման այս ավանդական սկզբունքը թույլ է տալիս ընդունելու տարբերակային լուծումների (զուգածնությունների) հնարավորությունը, հաշվառումից դուրս չի բողոքում առոգանության նշանները կամ դրանց հաշվին չի գերազանցում ստուգման համար նախատեսված դեպքերի թիվը:

2. Մեծատառերի ուղղագրությունը ստուգող նախադասություններ:

Սրանք տպագրված են միայն զխատառերով (մեծատառերով), ինչպես սովորաբար գրվում են վերնագրերը, ազդագրերը, ցուցանակները և այլն: Պահանջվում է տրված նախադասությունը ձեռագիր արտագրել փոքրատառերով՝ մեծատառերը բողոքելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում: Ամեն նախադասության մեջ նախատեսված է 4-6 դեպք, երբ անհրաժեշտ է գործածել մեծատառ (չհաշված նախադասության սկզբնատառը): Մեկական դեպք են հաշվվում բաղադրյալ հատուկ անունները, որոնք կարող են պարունակել մեծատառով սկսվող մեկից ավելի բաղադրիչ բառեր: Կրկնվող անունները խմբավորվում են որպես մեկ դեպք: «4-6» թիվը պայմանավորված է նրանով, որ լինում են մաս խաբուսիկ դեպքեր, երբ թվում է, թե պետք է մեծատառ գրել, մինչդեռ գործող կանոնները պահանջում են փոքրատառ:

3. Միասին, անջատ կամ միության գծիկով գրվող բարդությունների ուղղագրությունը ստուգող առաջադրանք:

Այսպիսի յուրաքանչյուր առաջադրանք պարունակում է 5-ական բառային միավոր, որոնց բաղադրիչները փակագծերից հանելով՝ պետք է ըստ անհրաժեշտության գրել կամ միասին, կամ միության գծիկով, կամ առանձին՝ առանց գծիկի: Ըստ հնարավորին բացառված են այն բառերը, որոնք բառարաններում հանդիպում են գրության մեկից ավելի ձևերով:

Երկրորդ հարցաշարը (բառակազմություն) կազմված է ութ ենթաբաժնից: յրանք պարունակում են տրված բառերը բաղադրիչների վերլուծելու միջոցով տարբեր կազմի նոր բառեր համադրելու առաջադրանքներ: յրանցից յոթում օգտագործվում են միայն տրված բաղադրիչները: Միայն ութերորդ ենթաբաժնում է, որ անհրաժեշտ է լինում ենթադրել տրվածից բացի այլ բաղադրիչներ:

Երրորդ հարցաշարը (իմաստաբանություն) կազմված է երեք ենթաբաժնից: յրանցում պահանջվում է գտնել իմանիշներ կամ հականիշներ, բոլոր բառերը տրված են, և անհրաժեշտ է առանձնացնել իմանիշ (կամ հականիշ) գույգերը (կամ եռյակները): Ընդ որում՝ ամեն առաջադրանքում մեկ գույգ (կամ եռյակ) բառեր իմանիշներ (կամ հականիշներ) չունեն և տրված են, որպեսզի լուծման վերջին քայլն ինքնաբերական չստացվի:

Չորրորդ հարցաշարը (ձևաբանություն) կազմված է երեք բաժնից: Առաջինում պահանջվում է նախադասության մեջ անհրաժեշտ ձևերով վերականգնել բաց բողած այն չորս բառերը, որոնք իրենց ուղիղ ձևերով տրված են վերջում՝ փակագծերի մեջ: Թույլատրվում է կատարել ցանկացած կարգի ձևաբանական փոփոխություն՝ մնալով տրված բառի սահմաններում (չփոխելով խոսքի մասը, չվերացնելով կամ չպակասեցնելով բառակազմական ածանցներ) և անփոփոխ պահպանելով նախադասության կառուցվածքն ու կետադրությունը: Գոյականները և դերանունները տրված են

եզակի բլի ուղղական հոլովի անորոշ ատումով: Պրանք կարելի է հոլովել, հոգնակի դարձնել, որևէ հոդով գործածել: Բայերը տրված են մեկգործական կամ չեզոք սեռի անորոշ դերբայի ձևով: Կրավորական կամ պատճառական ձևով են տրված միայն այն բայերը, որոնք չունեն առանց պայածանցի համարժեքներ կամ բառիմաստով լեպես տարբերվում են դրանցից: Բայերը կարելի է բայածանցի խոնարհել (ըստ հարկի ավելացնելով օժանդակ բայ, եղանակիչ մասնիկներ, կրավորական, խոնարհել (ըստ հարկի ավելացնելով օժանդակ բայ, եղանակիչ մասնիկներ, կրավորական, պատճառական ածանցներ, տարարմատ խոնարհման դեպքում՝ փոխելով արմատները): Անորոշ դերբայը կամ փոխանվանաբար գործածվող այլ դերբայներ կարող են տեղադրվել հոլովված ձևերով: Փոխանվանաբար կարող են հոլովվել նաև ածականներն ու թվականները: (10 բառ) ընտրել պահանջվող ձևերով:

Երկրորդ բաժնում պահանջվում է տրված նախադասության ձևաբանական վերլուծության քերականական հատկանիշներով բառերը (5 բառ):

Երրորդ բաժնում պահանջվում է տրված նախադասության ձևաբանական վերլուծության քերականական հատկանիշներին ընտրել ճիշտը:

Ֆինգերորդ հարցաշարը (շարահյուսություն և ոճաբանություն) կազմված է վեց բաժնից: Առաջին երեքական պատասխաններից ընտրել ճիշտը: Երկրորդ և չորրորդը վերաբերում են ուրիշի ուղղակի խոսքը երկուսը վերաբերում են բարդ նախադասությունը պարզեցնելու և պարզ նախադասությունը բարդի վերածելու փոխակերպումներին: Երրորդը և չորրորդը վերաբերում են ուրիշի ուղղակի խոսքը անուղղակի կամ հակառակը փոխակերպելուն: Ֆինգերորդում պահանջվում է տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության երեքական պատասխաններից ընտրել ճիշտը: Վեցերորդում պահանջվում է բացել փակագծերը՝ դրանցում տրված երկու բառերից (բառաձևերից) թողնելով այն մեկը, որը տվյալ դեպքում ճիշտն է կամ համապատասխանում է առաջադրվող պահանջին:

Հավելվածում տրված են շարադրության վերնագրեր, առաջադրանքների լուծման մեկական մուլտիպլիկատիվ և գուցումներ առաջադրանքների լուծումներում հնարավոր զուգամիությունների վերաբերյալ:

Քննական հարցադրանքների տարբերակներում կարող են ընդգրկվել շտեմարանի վերոհիշյալ բոլոր կարգի առաջադրանքները:

Շտեմարանի առաջին հարցաշարի առաջին բաժինը կազմել է Բ. Ներսիսյանը, երկրորդը՝ Գ. Զաքարյանը, երրորդը՝ Լ. Խաչատրյանը:

Երկրորդ հարցաշարի առաջինից երրորդ ենթաբաժինները կազմել է Ս. Մուրադյանը, չորրորդը և հինգերորդը՝ Լ. Թեյսյանը, վեցերորդից ութերորդը՝ Զ. Ավետիսյանը:

Երրորդ հարցաշարի առաջին և երրորդ ենթաբաժինները կազմել է Գ. Զաքարյանը, երկրորդը՝ Գ. Ղարիբյանը:

Չորրորդ հարցաշարի առաջին բաժինը կազմել է Ն. Հովհաննիսյանը, երկրորդը և երրորդը՝ Լ. Խաչատրյանը:

Ֆինգերորդ հարցաշարի առաջին և երկրորդ բաժինները կազմել է Լ. Թեյսյանը, երրորդը և չորրորդը՝ Զ. Ավետիսյանը և Ս. Մուրադյանը, հինգերորդի 1-56-ը՝ Ս. Մուրադյանը, 57-154-ը՝ Ն. Մուրադյանը:

Շարադրության վերնագրերը կազմել են Ս. Մուրադյանը և Բ. Ներսիսյանը:

Համեմատներն նյութեր է տրամադրել նաև ուսուցչուհի Ա. Վարդգեսյանը:

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 1

1.1. Լրացնել բաց բոլած տառերը և կետադրել:

1. Սածիկոնյան նախադարը հավճեպ ու կողժանց գժեց խոսողին և նորից բոլորը լեռեցին: Հայրապետը մտախօժ շուրջն էր նայում և կարծես գժիւն մեղք կրակածոցը որի մեջ հանգչում էին փայտերը: մերթ պատերի մորթիները, մեղք հատակին ճապարկած վագրեմին ու բազմաստեղնյան աշտանակը, որի բոլորակ ափսեում սնացել էր ողջ գիշեր յուրի մեջ բարբախկած պատույթը: Որոննախորշի գրադարակից նրան էին նայում մատյանները փղոսկրյա կազմով, ոսկեգժծ ու ակնագարը: Նայում էր հազարապետը աշխժեռ եռանդի ու սուր մտքի տեր այդ մարդը, և սիրտը մեկտում էր, բախիծը խենթորում էր կոկործը:

— Ինչ ես խորհում, նրափելով մտքերից դարձապ նա վարդանին լինելիքը կլինի:

— Վարդանը հայացքը հատակին խոնարժած մտնտում էր, ասելիքը:

— Տիարք, ժամ չէ դժգոհության: Հաճկերտին պատասխանելը միայն հոճկորոնների գործը չէ:

2. Երբ արդեն բոլել էինք Առօժան և մեր ինքնաթիռը բռչնի քեթսությանը սահում էր իճը հազար մետրով չափվող բարձունքներում, ուճեկցորդուհին մեզ պարզեց պատկողրի մեծությանը մի բուժք վրան երկրագնդի պատկերը, բոլորված ոսկեգժծ նախշածապակեմով:

Հարգելի ուղևորներ մենք այս վճիկյանին կտրում ենք հասարակաժը և ինքնաթիռի անձնակազմը շնորհավորում է ձեզ ու տալիս վկայագիրը, որպես իշխատակ արծաթաինչժն ծայնով ասաց ուճեկցորդուհին:

Հիտափ պահը հանդիսավոր էր: Կյանքումս առաջին անգամ էի անցնում երկրագնդի հյուսիսն ու հարավը բաժանող սահմանագծով, որը միայն հայացքով էի անցել այն էլ իհարկե քարտեզի վրա:

Այդ վճիկյանին ես աշխարհի հետ էի աշխարհի որոն ունի ինեզ աշխարհամաս ու ինեզ միլիոն բնակչություն, օվկնոսներ ու երկնաքեթծ լեռներ անցրժի անապատներ ու ջրարժի մարձագետիներ: Եվ եմ հյուսիսային կիսագնդի բնակիչս առաջին անգամ երկնքի ոլորտներում մուտք եմ գործում մյուս այսինքն հարաժային կիսագնդի սահմանը:

3. Վրկանա ալեհժեզ ծուփի դժնի տափաստանով երկարուծիժ օրեր գնում էր հայոց այրուծին: Աժկածյունը ծանր նստել էր և նծույճների շնչատության գոլորշին փռվել էր շարքերի վրա: Հեծյալները կիսամերկ կմախքացած օրժուկում էին բանքերի վրա սժքաժքում:

1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

Առջևից գնում էր Արսենը հետևից Գարեգինն էր որին ուղեկցում էր Արշամ հարյուրապետը: Չափազանց բանձ վճարեց այրուծին բուշան խուժանին հյուրձնակալելու համար: Բուշանները դրսևորեցին իրենց հեղձեղուկ երեքուն բնավորությունը նրանց ուժտն ու դաշինքի երձունը կամ որևէ պայման միայն մի ժամի համար էր ասված որը մոռացվում էր և նոր վերաբերմունքով փոխարինվում:

Հոճնաբեկ հեծյալների մեջ կային վիրավորներ որոնք նժույձների թամբերին կապված բերանձսիվայր պաձկած տնքում էին վերքերի անտանելի ցավից:

Աստված իմ արդյոք վերջ լինելու է մեր այս տառապանքին մենախոսեց Արսենը:

4. Գարուն էր: Բնությունը ապաքինվող աձտահարվածի պես նայում էր թաձախառն ժախտով: Գարունը նոր էր լցվում նրա երակների մեջ և նա անրձում էր աչքերը տամկությունը լի: Հնում էր անհուն տենչանքով: Ծառերը լցվել էին թացությամբ բողբոձները ուռել հողը անհաձ շնչում էր և վարդագույն վանքը ծորափին լռել էր ինքնամկուի:

Մի ապաշխարձող վանական խստահայաձ ու թաձծոտ ծյունաթձր մորուքով նստած ծորապոնկի ժայռին խորասույզ նայում էր մերքև դեպի թզուկ ջրաղացը որի միափեձկ նեղլիկ դռնակից ժրաջան մրջյունի պես ելումուտ էր անում մի կորամեձք մարդ: Վանքի մերձակա բողտիձից դուրս եկավ մի ուրիշ վանական մի պարկ շալակին մագաղաթի ձեռագրեր էր բերում: Վանական ընկերը վերցնելով մագաղաթի փաթեթը սկսեց հետաքձին զձել ինչ-որ տող անվերձանելի էր և խիստ շահագձգձել էր նրան:

5. Վանա լճի հարաձային ափերի մոտ Լարեկ գյուղից փոքր-ինչ հեռու դժվարամատչելի ու բարձրաբերձ ժայռերի վրայի քարակոձ այրերից մեկի առջև արձանացել էր սևասձեմ մի վանական հայացքով դեպի ծովը:

Արշալույսի բոսոր ճառագայթները արտացոլվելով ծովի կանաչ ալյակներից բեկբեկվում էին կոտորատվում ու վազում դեպի այն ափը որտեղ վանական էր: Վարդագույն կրակներով բռնկված այդ ճառագայթումից կարմրականաչ շղաձշներ էին թձթձում ծովահայաձ ժայռերի վրա:

Վանականը ափին լուռ արձանացած խորասձգ հայացքով նայում էր դեպի հեռուները Արտոս լեռան ուձությամբ: Նա գեղեցիկ բարակիրան մի այր էր թաձալի աչքերով ուձածիզ քթով սև ու սուր մորուքով: Թվում էր քարանձավի սառնաշունչ կամարների տակ երկար ճձնելուց մի լուսավոր տառապանք էր իջել մագաղաթի նմանվող նրա դեմքին որը սակայն մի ժախտ էր ասես թաձցնում իր մեջ:

Գոհար վարդն էր շղարշ առել արփիական վեհ վարսերից մրմնջում էին նրա շրթունքները և այդ մրմունջը ծուլվում էր ելնձջող կոձակների թաձանուշ երգին:

6. Հեռվում Վանա լճի ալձետող ջրերի վրա երևաց մի լաստանավ որ հանդիսավոր դանդաղությամբ սահում էր դեպի Լարեկ գյուղը: Լաստախեղի մոտ դեկաթիակը բռնած կանգնել էր մի ջլուտ տղամարդ մոտ հիձուն տարեկան արևից ու քամուց թրձված դեմքով ալեխառն մագ-մորուքով: Թեև փչում էր սառը քամի

բայց նա սովորականի պես վեր էր բշտել քաժանե շապիկի թևքերն ու անդրապատրիժի փոժքերը և կկոցած աչքերով կենտրոնացած նայում էր Աժքամար կղզու ափին արժանացած վանականին: Երևում է սրբատես վանականը համընդժամուր ուշադրության ու երկյուղաժության առարկա էր: Փոքրիկ տղան որ նստած էր լաստի մեջ և ալժնդետ հետժում էր հոր շարժումներին տարակուսած հարցրեց

հարցրեց

Հայրիկ այդ վանականը ճժնավոր է:

գրիգոր Նարեկացին է տղա տապաշխարժում է թեև ամենասուրբ մարդն է աշխարժում:

7. Վարդանը սիրժնեց աչքերը շողացին մռայլ մի ցոլքով և նա վերջին հայացքով մի ակնթարթում կտրեց գորագնդերը: Նայեց նրանց որոնք գնում էին դեպի սիրագործություն որ չունի մահի երկյուղ: Ահռելի ուժը իր թիկունքում զգալով վճռեց կռվել մինչև վերժին շունչը:

Շիփ-շիտակ զարկեց գետի մեջ ուղիղ մատյան գնդի վրա: Հայկական այրուձիի գորագնդերը մխրժվեցին պարսիկների մեջ սկսվեց մի ահավոր նախժիր: Մատյան գունդը ընժրկեց և սկսեց հետ-հետ շրջվել իրեն քաշելով պատառուտված ու շփոժված բները: Վարդանը մի ակնթարթ տատանվեց բայց իսկույն նեժ մխրժվեց ամ թնը մժնյաց ուժտադուրժ գորագնդերի մեջ որոնք չկարողանալով անդրադարժնել այդ հուժկու հարկածը ժամանակ չունեցան սթաժվելու: Մոլեգնել սկսեց ռանկական կրիվը այդ անարվեստ բայց ոժելից կրիվը:

Թվում էր վրիժառու դարերի կուտակված զայրույթն էր պոժթկում բռնակալների դեմ:

8. Արամը կժթնել էր կանաչների մեջ և ակնդետ հետևում էր թժչկոտող հնչժն ծայնով ծիծաղող ծաղիկներով պժնկած ընկերուհուն Լիկիթն որի սեժնեժանքից ու ճարպիկ խուսափումից մժկտում էր ընժացքը նոր սնացած պատանու սիրտը: Մի անգամ ճեքը զգույշ կաժկաժելով փորժեց դիպչել այդ վայրի վիթին բայց սայթաժեց սթափված դիցուհին իսկույն նեժ շեղեց ճանփան: Սակայն պատանու ամհագուրժ սիրուց թժտացող սիրտը հուշեց որ գուցե մի ոստյունով բռնի Լիկիթին և նա կարժես դողժողցքի մեջ ընկած շշնջաց վաղուց ի վեր կուտակված խոսքերը Հոգյակս դրախտի ամենաչքնաժ վայրում է ին տաղավարը թույլ տուր քեզ տանեմ այնտեղ:

Իսկ Լիկիթն անտարբեր նայում էր հանդիպակաց ծյունապատ գագաթներին այրմանման ապառաժներին գժրուժտաշող անտառներին:

9. Այդ համարժակ կտրիժ երիտասարդներին սակայն դուրին բախտ բաժին չժնկավ: Երանցից ոմանք ողքան էլ զգույշ ու շրջափայաժ չկարողացան չժնկնել վրերի ուղքերի տակ և շարդվաժքներից խույս տալ ինչպես պատանի Վահրիժ Պալուկին: Մա բերանժսիկայր պառկած սպառապետի հանժնարարությունից ոժտրված մի վրի ջլեղը կտրեցուց ու նրան փաժցնեցուց հետո նկատեց մետաքսյա

ուպեծովժ
որ ճաժ
սողաց վ
կժնկնի
կտրի

հաժնեա
թժրտուր

10. Ե

նստած
տակից
ու

անժնոր
ինացած
նեղս

որ ղանկ
սիջժ

պարտա
վանքա
ճժնուրթ

իդանա

11. Ը

առնելու
կիրժով
ուղղ

իինավո
ղա

քրիստո
Աստված

Ոչ ոք

դարձրե
ճարտար

Լեռնե

դեպի ա
տիտուր մ

12. Ե

ինչպես ի
էր արեւո
Ձգույշ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

9
ոսկեծով ծափոցով զարդարված մի փիղ վրան կաշեփուկերով կապած մի անրոցիկ որ ծափկված էր նարնջագույն կերպասե ամպիովանիով: Վահրիճը զգուշորեն սողաց փղի տակ ու հաշտապ դաշույնը խրեց նրա փորը: Կարծում էր փիղը կձնկնի և ինքը իսկույն նեթ դաշնահար կանի հեծյալին:

Կտրիճների մեծ մասը միմյանց օգնելով սողալով ու թաքնվելով կարողացավ հաճեալ հեռանալ անվտանգ տեղեր դիտելու ինչպես էին փղերը ջղաճճի թրտում և կնճիթով փործում շոշափել ջիլը կտրած ոտքը:

10. Երբ բոլորը վեր կացան գիրք ոտքի ելավ նաև կաթողիկոսին դեմ դիմաց նստած Դանիել եպիսկոպոսը: Շոգի պատճառով ուսերին էր գցել պարեգոտը որի տակից երևում էին մազեղեն բուրձը սմբած մաշկը:

Դու ասացիր հայրապետ որ Պապը չի իրագործի իր բոլորիս համար անճորունելի հրամանը սկսեց նա լեռնականի բամբակալոտ ծայնով սակայն իմացած լինես որ նա արդեն իրագործել է:

Ներսեսը սթափվեց այդ հաղորդումից սփթնեց և դողողով մշան արեց որ Դանիելը շարունակի:

Միջոցին թագավորն ազատ է արձակել սարկավագների կալանավորած պարտազան շինականներին և մենք այլևս իրավունք չունենք մեր վանքապատկան շինականների վրա: Սա չի նշանակում արդյոք որ աղոթքով ու ճնուրջամբ մենք անվերջ ապաշխարվելով պիտի ենթարկվենք աստվածընձն հրամանին եկած ապրիլինի արքայից:

11. Գարնանը հեղեղների ժամանակ գետակը վարարում է և իր ընթացքի մեջ առնելով մեծ ու փոքր քարեր առաջ է մղում իր աղմկահիճալիքները շառաչում կիրճով մեկ:

Ուղղածի՞ք քարաժայռերից մեկի կատարին սեպածն բարձունքի վրա կա մի հինավուրճ մենաստան բնական պարիսպներով գոտճորված:

Դա գյուղի հայտնի սրճավայրն է Աստվածածինը որ կառուցել են քրիստոնեական առաջին հավատացյալները երկնակալա՞յա՞յ աղ բարձունքից առ Աստված ու՞նելու իրենց սրտաբու՛լ աղոթքները գաղտնի անուրջները:

Ոչ ոք չգիտե երբ է կառուցվել այդ տաճարը և որ անարժեքն է ավերակ դարձրել Աստծու տունը ոչ մի գիր ոչ մի հիշատակություն չկա այդ մասին: Միայն ծարարապետական հորինվածքն է որ ինչ-որ բան հուշում է:

Լեռնային մի մեղ արահետ այսօր էլ ջերմեռանդ ու՛տավորին առաջնորդում է դեպի ավերակ մենաստանը որ նա հավատի կե՛ռն վառի անցյալի փառքի այս տխուր մնացորդների վրա:

12. Նայում էր Ոսկանը մոմի հոգճարք ապրող թճաճող բոցին և զգում թե ինչպես իր սիրտն էլ է արտասովում ու հալվում այդ միայնակ մոմի պես որից նա լույս էր աղերսում Յայաստան աշխարհի իր վիրավոր հայրենիքի համար:

Զգուշորեն վերցնելով հաճապակե լուսաշո՛ւ ափսեմ հուշիկ բայլերով գնաց

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

ոսկենժողով Ժողովուրդը զարդարված մի փիղ վրան կաշեփուկերով կապած մի ամրոցիկ որ ծաղկված էր նարնջագույն կերպասե ամպիովանիով: Վահրիճը զգուշորեն սողաց փղի տակ ու հաշտապ դաշույնը խրեց նրա փորը: Կարծում էր փիղը կ'ընկնի և ինքը իսկույն նեթ դաշնահար կանի հեծյալին:

Կտրիճների մեծ մասը միմյանց օգնելով սողալով ու թաքնվելով կարողացավ հաճեալ հեռանալ անվտանգ տեղեր դիտելու ինչպես էին փղերը ջղաճգի թրտում և կնճիթով փորձում շոշափել ջիւղ կտրած ոտքը:

10. Երբ բոլորը վեր կացան գիրք ոտքի ելավ նաև կաթողիկոսին դեմ դիմաց նստած Դանիել եպիսկոպոսը: Շոգի պատճառով ուսերին էր գցել պարեգոտը որի տակից երևում էին մազեղեն քուրձը սմբած մաշկը:

Դու ասացիր հայրապետ որ Պապը չի իրագործի իր բոլորիս համար անձողունելի հրամանը սկսեց նա լեռնականի բամբակյա ծալնով սակայն իմացած լինես որ նա արդեն իրագործել է:

Ներսեսը սթափվեց այդ հաղորդումից սփթնեց և դողողոջն ձեռքով նշան արեց որ Դանիելը շարունակի:

Միջոցին թագավորն ազատ է արձակել սարկավազների կալանավորած պարտազան շինականներին և մենք այլևս իրավունք չունենք մեր վանքապատկան շինականների վրա: Մա չի նշանակում արդյոք որ արդյունքով ու ճնշությամբ մենք անվերջ ապաշխարելով պիտի ենթարկվենք աստվածընձ հրամանին եկած ապրիլինի արքայից:

11. Գարնանը հեղեղների ժամանակ գետակը վարարում է և իր ընթացքի մեջ առնելով մեծ ու փոքր քարեր առաջ է մղում իր աղմկահագ ալիքները շառաչում կիրճով մեկ:

Ուղղաձիք քարաժայռերից մեկի կատարին սեպածն քարունքի վրա կա մի հինավուրդ մենաստան բնական պարիսպներով գոտժորված:

Դա գյուղի հայտնի սրձավայրն է Աստվածածինը որ կառուցել են քրիստոնեական առաջին հավատացյալները երկնակապա այդ քարունքից առ Աստված ունելու իրենց սրտաբույր արձքները գաղտնի անուրջները:

Ոչ ոք չգիտե երբ է կառուցվել այդ տաճարը և որ անարժեքն է ավերակ դարձրել Աստծու տունը ոչ մի գիր ոչ մի հիշատակություն չկա այդ մասին: Միայն ճարտարապետական հորինվածքն է որ ինչ-որ բան հուշում է:

Լեռնային մի մեղ արահետ այսօր էլ ջերմեռանդ ուտավորին առաջնորդում է դեպի ավերակ մենաստանը որ նա հավատի կենոն վառի անցյալի փառքի այս տխուր մնացորդների վրա:

12. Նայում էր Ոսկանը մոմի հոգաբարձ ասորդ քաղաքից քաղաքից և զգում թե ինչպես իր սիրտն էլ է արտասվում ու հալվում այդ միայնակ մոմի պես որից նա լույս էր արելսում Հայաստան աշխարհի իր վիրավոր հայրենիքի համար:

Զգուշորեն վերցնելով հաճապակե լուսաշոթ ափսեմ հուշիկ քայլերով զննաց

դեպի հանդիսակալ[□] պատը: Ասես կիսախապաղը գրելով տեսիլ[□]ի պես հայտնվեց իր սանի կերպարանքը բաժնաւի ժպիտը դեմքին: Ոսկանի ծարձնով սաժսու[□] անցավ և նա փղ[□]ուկը հագիւ գալելով հեռացաւ պատից ու նստեց իր տեղը կաղնեփայտե բաժնին:

Ոսկանը համեց Ստեփանոսի արդեն խունացած նամակը և դարձյաւ կարդաց նրա տագնապաւի նախագուշացումները որոնք ալաղ անտեսել էր ինքը: Յիշի՜ր Նոր Ջուղա[□]ի տխուր վաճանքը և մի հավատա ստաի[□] լուրերին սրժողած կարդում էր նա նամակի վերջին տողերը:

13. Ակսիւ էին երկու հայրուր իճսունեկերոդ օլինպ[□]կան խաղերը՝ երեք հարյուր ուրսունիինց բլական էր: Մի քանի ամիս առաջ գարնան սկզբին արագնետն տուրհանդակներն Օլինպոսից ուժնորվել էին կայսրության բոլոր կողմերը նույնիսկ նրա սահմաններից դուրս, ազդարարելու առաջիկա խաղամրցումների մասին: Խաղերի մրցակարգը, վաղնջական ժամանակներուն օրենսդիր Լիկուրգոսի ձեռքով գրված, պատկիրում էր մրցումների ժամանակաշրջանուն ռազմական գործողությունների դաժարեցում, և պատերազմող կողմերի միջև հաշտությունը տևում էր ավելի քան հարյուր օր:

Չեսմիջօր[□]ի արևի կտր սկսկառապը կախվել էր Օլինպոսի վրա, իր ոսկեղեղ[□]ան ճաճանչներով շտայլորեն լուսավորելով նրա, դարերի համար կառուցված վեհապան[□] տաճարներն ու հուշար[□]անները:

Խաղերին մասնակցում էին ամենքը ուն[□]որներն ու չ[□]ափորները կտրի[□] քրոստներն ու նշանավոր գորավարները նաև հասարակ գորականները:

Երբ ճայնեց եղջերափողը ճանապարհի շրջադարձի վրա երևացին ծիրանագույն հանդերձներով պատանհները հուժկու մարմիններով նրանք տանում էին կայսեր պատգարակը:

14. Երբ ժարիզում էի մի քանի ընկերներից աման[□]ըը շքեղ ռեստորաններից մեկում միասին դիմապրելու հրապեր ստացա:

Ռեստորանի ընդարձակ դահլիճը փոքր առ փոքր լցվեց հասարակությամբ: Պճասեր կանայք հագնված ամենավերջին նորածնությամբ պճրանքով սեճնեժում էին ու մանրիկ ծիծաղում: Երանց ականջօղերի և ժանձկների ապարանջանների ու ժատանիների սուտակներն ու աղամանդները բյուրավոր աստղերի պես փայճփլում էին ակնախճիղ լույսով:

Դահլիճը լուսավորված էր իճը-տապը հսկա ջահերով որոնք աստղաբույլերի նման շողշողում էին վերևից:

Ռոտընդոստ եղածշտությունը բնդաց և տեղ-տեղ սկսեցին պարել գույգերը: Յուրաքանչյուր սեղանից ճառագայթում էին հնչճն ծիծաղ բոբիք ու զվարճ ձայններ:

Ակճեղեն նայում էի շուրջս մոտիկն ու հեռուն բոլորի աչքերի մեջ պայծառ ժպիտ կար ու գոհունակություն: Կարծես այս ժարդիկ երթնիցն վիշտ չէին տեսել որն[□]

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

տխուր ժամ չէին ունեցել և հիմա հավաքվել էին այստեղ նույն հավատով ընդունելու եկող տարին:

Սպասավորները զայրույթով դուրս էին բշուժ տվա՞նուկ մանուկներին որ մեղս էին խճկվել և կճկվել դռան մոտ:

Չարհուրելի բան է աշխարհը ասաց ընկերներիցս մեկը քանի դեռ աղքատ կա շուրջդ երջանիկ չես կարող լինել:

15. Երբեք Չաճի աղան քաղաքի նշանավոր մեծատունը այդպես չփերձ չէր փոխել քայլերն իրենց տնից խանութ գնալիս: Այն Չաճի աղան որի հնձրյա փողոցով անցնելն իսկ մի հանդես էր աղայական: Կերպասն շալը վզին փաթաթած ուժտի վիզը առաջ երկարած սապատավոր քիթը ցցած հայա՞քքը դեպի հեռուն ընձանում էր նա դանդաղ քայլերով:

Ծիսակարձի նման անխուսափելի գործելակերպ ուներ գիտեր որձաքարով սալարկված խորձուբորձ փողոցի ամեն դարուփոս ու պատռվա՞ք: Արծաթազձ գլխով գավազանը լա՞ծուն ցեխի մեջ դիմար տալով գերագույն խնամքով կանցներ վտանգավոր տեղը: Չաճի աղան թույլ տվեց որ կապույտ մահուռն տաբա՞ի փո՞քերը ցեխտսվեին մեկ ինը տարի առաջ անդրանիկ որդուն թաղելիս և մեկ էլ այսօր երբ ինացավ որ թուրք գորքը հա՞թականորեն մոտենում է իրենց սահմանամերձ քաղաքին: Կյանքի չարին ու բարուն տեղյակ Չաճի աղան լավ գիտեր որ երբեք չես սպասի վտանգը զա ու փեշիցդ բռնի պետք է ժամանակին որսաս խուսափելու պահը:

16. Դեռ ա՞տորուս չնստած հիշեցի որ գեղարձի ծանապարձին Ողջաբերդի մոտ է Չարենցի կամարը: Երբ այդ մասին հարցրի վարորդին նրա վա՞վձուն աչքերը փայլեցին ու նա զարմացավ որ Չարենցին գիտեմ: Ասացի որ Ուկրա՞նայում վաղուց հայտնի են նրա բանաստեղծությունները:

Երբ ա՞տորուսը կանգնեց որձաքարն սանդու՞քներով բլուրն ի վեր լեռնայն բարձրացանք դեպի քարն վարդագույն կամարը և մեր աչքերի առջև բացվեց մի վեհաշու՞ ա՞շեցուցիչ տեսարան աստվածաշնչյան լեռը ձյունածերմակ Արարատը հպարտորեն վեր էր խոյացել արևով ոսկ՞որված գագաթը ամպերի մշուշաբոդի մեջ: Չա՞շտակված այդ անձրինակ գեղեցկությամբ ակ՞նդեստ նայում էի: Թափանցիկ մշուշի մեջ փռվել էր Արարատյան դաշտը որտեղ առաջին մարդիկ տնկել են խաղողի որձը և վաղնջական ժամանակներից հողին սերմ հանձնել:

17. Գարուն է մեկն այն անհաժար գարուններից որ զարձարել էին երկիրը և որոնցից հարյուրը ասրեց երջանկության ու տխրության բանաստեղծը աշխարհահճակ Սաղին: Առավոտ վաղ զարձնեց նա իջավ պարտեզ նորից լսելու հավքերի երգը և նորից տեսնելու գարնան հրաշքը: Նայեց Շիրազի դաշտին գարնան շնորհներով ու վարդերով պճնված որ վարդորձնի նիբին էր ատնում պարուրված ճերմակաթձր շղա՞շներով: Նստեց ծա՞կած հասնիկի բզի տակ Սպահանի գորգի վրա և դողդոջձն մատներով բռնեց վարդենու այդ գիշեր փձած

12

բողոքը մոտեցրեց դեմքին: Միտ կրակով թփփում հովը վարդերի ակամջին

կուսական շնչով սեր էր շնջում որ բերել էր հեռավոր տիեզերքից: Սաղիսն էր

Աշխարհը վեճվածում է անվաճառ և սիրավար արձեցումով հիշեց Սաղիսն էր
խոսքերը ակամջը հալքերի երգին և սպիտակ գլուխը կարմրափփփ վարդերի մեջ
թաղած:

18. Ոսկեհանդերը աշուն էր: Անընձմեջ մաղուն էր տափակալի անձրևը:
Լստած էր այգու տափակամած քոփտիկուն ալեգարք, թափ ընչափքներով
ուրսունհեծալա եղձգար պապը խելացի, աչքերով խոհուն կիսախուռ
պատուհանից լռելյայն նայում էր Արագածի մշուշով երիզված ձյունափառ
գազաքներին: Ներամոմացած ինչ էր խորհում, դժկար էր գուշակել: Տասնից
տարի առաջ, երբ հանկարծամահ եղավ կինը Փիրուզ մայրիկը, նա ներափոփ
տարավ այդ վիշտը և թվում էր հազիվ մի ամիս դիմանա, բայց դիմացավ նրան
ապրելու ու վշտին դիմակայելու մղեցին անթափում աշխատանքը՝ հողը
ազգին ինչ-որ բանով օժտակար լինելու պատրաստակամությունը:

Մեղը արծաթահնչված ձայնով սիրում էր խորատել: Մարդը բարությանը է գեղեցիկ:

19. Ալեքսանն այժմ ապրում էր միակ որդու Բաբկենի ընտանիքի հետ իր պապի
կառուցած երեքսենյականոց բնակարանում, բայց վաղուց ի վեր տարվա մեծ մասն
անցկացնում էր այգու տնակի փոքրիկ պատվեզանքում, որտեղից, ի դեպ, մի չքնաղ
տեսարան էր բացվում: Միտում էր նստել սանդուղքների վրա և կան ծառի տակ
դրված թափախ: Միայնակ նստած, ծխամորուխի ծխի միջից ձգվող ծախտով նայում էր
իր ծաղկակից այգուն՝ ծայրեծայր մաքուր ու խնամված, և նրան թվում էր կատարյալ
դրամա է բնութայունը: Գոհ էր իրեն բաժին ընկած բախտից, վայելում է հողի ոսկեառ
արևից պտղավորված պարզանների հրաշալիքները, գույնզգույն ծաղիկների բույրը
հալքերի քաղցրօրոր դալայով: Արևի պես արձար ծերունին միշտ գայրանում էր
երբ փոքրուկի հարսանը՝ Կախմուր Մարգարը՝ այդպես էին կնքել նրան
համագյուղացիները, սրտողած գանգատվում էր հարսի՝ գայուրթ առաջացնող
առօրյական արարքներից:

20. Դարձիմները կոճք կոճքի բարձրանում էին խորձուրորդ լեռնալանջով
որտեղ մի ծամանակ, երևում է, սալարկված ճանապարհ է եղել: Նրանցից ամեն մեկը
մի տարիքի էր, պապը վաթսուներեք, որդին քառասուներեք, թոռն տասնից: Չգիտեին
քանի տարեկան են, գիտեին պապ, որդի ու թոռ են:

Նրանք անբաժանաճաճ գաղցում էին լեռնալանջով, և նրանց հետ ասես մազկցում էր
նաև արդին արձամուրդի մուգ կապույտը ցրելու և աշխարհին վերադարձնելու մի
գիշերով կոդցում էր գույները:

Դարձիմ Մարգարը գեղան որդուն դարձավ և ասաց.

- Մանասարին նշանելու ժամանակն է, հիմուս դարձին է արդեն:

Մանասարը ակամջի ծայրով լսեց, որ իր մասին է խոսքը և խոնարհ հետ նայեց, որ
ալեքսանդրին ունկնդրի:

21.

2արվա
գնալու
միշտ ու

գորակ
գինվոր
վերելա

կանչու
մեծ
գինվոր

3 հետք
22.

գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

22.
գուրյ
ընթեր
Այս

21. Մեր տան դիմաց՝ Հոփֆսիների վանքից ոչ հեռու, գորանոցն էր որ լացարից շարված մի շենք, որ միշտ լիքն էր լինում կտորիք գինավորներով, իսկ գինավորների գնալուց հետո՝ վշտալուրով որ լիքն էր: Ամենահաճախ ռուսական բանակի հայտնվելը միշտ ուղևորում էր մեզ: Մենք սիրում էինք նրանց երգի մեղամածոտ հնչյունները, գորահաղերը և ամենից շատ՝ նժույններն ու սրաշեղք թրերը: Ցերեկը, երբ գինավորներն անցնում էին փողոցով՝ Մատված թափավորին պահի-երգը երգելով մենք՝ երեխաներս վազում էինք նրանց զվարթ շարքերի հետևից և ուրախ-ուրախ կանչում ռուս-ռուս:

Ամենօրյա մի այցելության ժամանակ իմ ծանոթ Իվանը՝ մենք բոլոր ռուս գինավորներին Իվան էինք ասում՝ ինձ տվեց մի գիրք՝ շապիկի վրա լերձացած արյան հետքերով, և ասաց, որ դա մի վիրավոր հայ գինավորի գիրք է:

22. Մի լուսօճակ երեկո երբ պատճաճում ավարտվել էր ընտանեկան առօրյա գրույցը, գեներալը, կաթնած իր գրասեղանին՝ խորասուզվել էր ինչ-որ նամակի ընթերցանության մեջ:

Այսպես էր սկսվում նամակը,

«Ձեզ գրում է բնօթանից արմատահան եղած տարաշխարհիկ մի հայ կին, որը զորուգիշեր երազել է գտնել իր եղբորը՝ թուրքական յաթաղանից փրկված միակ հարազատին աշխարհիս վրա: Երկար ժամանակ չէի կարող գրել, վախենում էի հուս ցնդեին այն երազները, որոնցով լցվել էր հոգիս այնպես անսպասելիորեն:

Ծնվել եմ վանա ծովի ափամերձ մի փոքրիկ գյուղում: Բոլորը հիշում եմ և մեր երկնակալական միգամած լեռները և խոր ու խավարձի տին ծորերը և մեր հուլիսի ու բեթի արտերը և մեր նշտածուլ լիճը և Աթաթմարի հնձրյա վանքը՝ կղզու վրա թառած: Կա արդյոք մի ուրիշ չքնաղ երկիր ինչպիսին մերն էր և որից գրկեց մեզ թշնամին: Հիշում եք արդյոք Ղուբ այդ ամենը»:

23. Հասնում ենք մի բնակավայրի գեղձական հյուրձնակալ խրճիթներ ամթխած հարսներ դեմքները ծալած բայց սրտները հյուրերի համար միշտ բաց: Ու կիսամերկ մանուկներ անմեղ հայացքներով որ ակնդետ նայում էին մեզ իձրն օտարակամների: Ահա զվարձ մի աղձնակ վառում է թոնիրը և երձիկից ելնող ծուխն անգամ անուշ է ու հարազատ: Նա արագորեն հունցում է խմորն ու գրձնակած անգամ անուշ է ու հարազատ: Թարմ լավաշի բույրն է տարածվում աշխարհով մեկ: շերտը ծեփում թոնրի պատին: Թարմ լավաշի բույրն է տարածվում աշխարհով մեկ: Հետո հասնում ենք հովիվների վրաններին՝ գամփռի անհյուրձնակալ գձնոցը ապա մտերիմ հաչոցը դիմավորում են մեզ: Աստանդակամի համար ոչինչ անբան ամոթիչ չէ որքան հայ հովիվների պերճանքից՝ գուրկ կացարաններում հյուրձնակալվելը: Մի երկու կձկտուր հարձուփորձ հետո սրտաբաց խոսակցություն անկաշկանդ քրքի՝ հրաշապատում հեքթներ ու սրտառուչ գրույցներ: Եվ այդ ամենի հետ անվերջ հյուրասիրություն պապենական մածնաբրձոշ թարմ պանրով բրձում ու խորոված:

24. Մեր աչքի առջև էին հինավուրց ճարտարապետական կոթողները վերապաց գործերով տաճարները: Ողբան իմաստուն մտքեր են բռնորոշել ու ծաղկել նրանց կամարների տակ ողբան մազադաթներ են գարնարպիւլ մեսրոպյան մարգարիտներով ու անկույնների գույնգույն մանրանկարներով: Այդ դա հին ու իմաստուն երկիր էր ամբաստ սակայն վեհ մի երկիր ողտել գեղջուկի անխոնջ տրնությամբ անջրդի հողերն առատ բերք էին պարգևում ու կյանք տալիս իմաստությանը:

Եվ այդ ամենը հիմա անուրջ է որ հօդս է ցնդել ամառի քուլայի պես: Այդ երկրից մենք հայերս թողել էինք ու հեռացել անգոր մկտալով: Մուգ ու արտասուք եղալ: Հեղկտոցը արեխարձ ճիչերը սիրտ էին կեղեքում կոկորդ խեղձում անակնկալ խորձակը մղեգին իջել էր հինավուրց երկրի վրա: Անթոն բռնակալն իր սուրը կաձկաձեց դեպի խոնարի գեղձուկի խեղճ հյուրը և միլձնակոր ամբասիր սրտեր խռոխոձեց: Անթիվ երազներ իսպառ վերացան և անհամար հույսեր նկիրակալան եթերային ի դերս ելան: Հատուկենտ մարդիկ փրկվեցին այդ անթոն հաշվեհարդարից:

25. Ողոշել էինք շոքազայել հալաձել ուշադրության արժանի հինավուրձ ավանդությունները ուսումնասիրել իմ հայրենի լեռնաշխարհի հիացնունք պարձնող պատմական հուշարձանները ճարտարապետական կոթողները:

Շրջում էինք ձիերով հաձթախարում լեռնաշձթաների հոգնություն պատճառող բնական խաշմնդրտները անցնում անդնդախոր ձորերով: Ձիերին ազատ արձակելով նստում էինք բարձունքների վրա ակնապիձ նայում հագիկիագ նշմարվող օձագալար արախետներին դիտում բացատները ողտել լուսնկա գիշերներին կձտարներն էին խայձում արջերն էին մոթմոթում գնում իրենց ողձերը: Ահա փոքրիկ լիժը ակիքների բեկբեկուն արփիափայլով աչքի պես վճիտ տեղաբնակները լոռեցուն հատուկ չափազանցությամբ Օռվեր են անկանել այն: Պատահում էր երբ գիշերը վրա էր հասնում ճանապարհը վստահում էինք ձիերին: Սնքակների թափից պոկվում էին քարեր ու գլորվում և անտառը լցվում էր ահասաձսուձ արձագանքներով:

26. Սոփոր էինք թափուտ անտառների գիշերային ահափրությանը սակայն երբեմն սաձսում էինք երբ բացձթյա գիշերում էինք բացատներում: Երբ արևը ծաձում էր և անտառը խձում շնկշնկան քամու ահ ու սարսափ առաջացնող հազար շոձնույ հազար թձթիձույ ըմբոշխնում էինք գոկարար օդը ունկնդրում ամառային համերգի ելնձջները հաձշտակվում երձներանգ ցողաշաղաձ ծաղիկների գորգով ժայռերի տարձրինակ պատկերներով: Հեռագրասյուրների լառերի սկսվոցը հուշում էր որ մոտենում ենք բնակավայրի: Ուձեպարկերից հանելով ուտելիքը փխորժակով նախաճաշում էինք իենտ լվացվում արթուրի պաղ ջրով: Տեղանքին անճանոթ էինք և սոփորաբար մեզ ուձեկցում էր երիտասարդ գյուղացիներից որնձ մեկը ու տալիս բացատություններ:

Միջօրեին երբ տապն իրեն զգալ էր տալիս հասանք Լոռի: Սանահինի վանքի մեզ քաջածանոթ զմբեթը փայլփլում էր արևի ճառագայթների տակ: Հյուրանկավեցիներ ասպնջական հայկական ընտանիքում ըմբռնվելով սրտաբաց հյուրասիրության հաճույքը:

27. ճրագով մարդն ընթացավ առջևից իսկ Միքայելը հետևեց նրան դողողօք քայլերով: Ճանապարհը մութ էր խորուրդով և Միքայելը շարժվում էր առաջ աչքը պահած առջևից լռելյայն ընթացող հաթահասակ տղամարդու ոտքերին:

Հեռվում մի թույլ լույս առկայծեց ու կարծես մարեց միթե խափանք էր:

Պարոն հասանք հնչեց ուղեկցող տղամարդու բամբ ծայնը:

Ականակիր խավարը ճեղքելով Միքայելի ականջին հասան ծանոթ երգի հոգին թունդ հանող խրոխտ հնչյունները:

Նրա ռունգերը ջղազգիք թթաղացին սիրտը թրտաց կուրքն անհանգիստ ելևջեց:

Այնքան անակնկալ չէր պանդոկի գոյությունը որքան անակնկալ էր այդ երգը օտարության մեջ: Ուրեմն իր սերունդը դարձել է պատմություն դարձել երգ ու վիպասանք հասնելով մինչև նոր աշխարհի ավերը: Նա մի վայրկյան սրողով կանգ առավ: Բնակորույս աստանդականի ներքին ցավից ընթարմացած նրա հոգում ինչ—որ բան կարոտագին խլրտաց: Տեսնես ով բերեց այդ երգն այդտեղ: Այդ երգը իրողություն էր և ոչ թե զգոված ուղեղի մտածին պատրանք: Եվ այդ երգը ահա գալիս էր տակնուվրա անելու իր խռովահույլ հոգին:

28. Ինչ լավ է, որ մութ է և ոչ մեկը չի կարող նկատել իմ աղեխարք արունքները, ոչ ճրագը բռնած տղամարդը որ անընթաց լուռությունը առջևից է գնում, ոչ լուսնկա գիշերվա անծիր երկնականմարում կայծկլտացող հալիմ աստղերը: մտածում էր նա: Պանդոկի ճակատին, մի նկար կար, ինքնատան առջև կանգնած էր մի հոգնատանջ ճանապարհորդ խայտաճամուկ խուրդին ուսին, գդակը թևի տակ և գավազանի կեռ ծայրով կիսամութի մեջ բախում էր դուռը:

Որքան նման է իր վիճակը ցուցանակում պատկերված անտերունք ուստրի Վիճակին: Մթամա գիշեր էր, և ինքն էլ, մալաղը ծեռքին, եկել էր բախելու այդ անծանոթ ինքանի դուռը:

✓ Թավ, ուրդուն ընչացքով մի տղամարդ ներսից բացեց դուռը և անծայն մի կողմ քաշվեց, կարծրած աչքերից երևում էր քնից նոր էր արթնացել:

29. Առաքելը անհողող կանքով ոտքի ելավ ու նայեց շուրջը, աշխարհն անդուն միրի մեջ քնած էր ոչ մի ծայն, ոչ մի ծպտուն: Իսկ մի աներևույթ ուժ նրան հրում էր առաջ դեպի Արաքսի փնիլաղեզ ավիքները: Չայնը հրամայում էր գնա, Առաքել: Գետը մեղմահնչուն երգում էր, շողշողում լուսնի տակ: Նրան թվում էր կազար—հազար աչքեր աստղերի նման նայում էին իրեն բարունքից, որին այնքան կարոտով միշտ նայում էր:

16

Ատապ գետը Ասոր թուրք հասալ մինչև գոտկատեղը, սալմուռաց: Ատամներն սկսեցին կաթկալել, ասեւ որդիւղոցքի մեջ լինել: Արդեւ հետ դառնալ չէր լինի և նա բռնացող սրտով ճեղքեց ջուրն ու ամբողջը հասալ գետի մեջ տեղը: Պապղում վաղվում էր ջուրը թույլ ճղկիւրն աղքատկում նրա ճեղքերի տառութեւումից:

Սաւոր կեւ ճանապարհից չախտի հետ դառնալ շշմջալով գոտեպնդեց նա իրեն ու ճեղք բախելով հասալ մյուս ափը:

25

30. Մի օր որչափի դուռը բացվեց և այնտեղից դուրս ելալ մի դեռատի պատանի սրտոշալ ճոռպի վրա, ընտիր ասպագնով գոտիւղկած: Նրա հետևից երկաթյա նիւթը կնքեցին երկվեղի դարպասը: Պատանին, վճիտ հայացքը շուրջը ծալելով, ինքանեց ճոռպը, սլացալ երկնախուլ լեռներով, անդնդախոր ձորերով, ոտք դրեց ծաղիկային աշխարհը: Ինչպես մի փետուր նա ընկալ իողմերի ու հեղեղների ամենակուլ բերանը: Յուր ճնկալվեց վայելքի տաճարներում խնեց աստղափնիում գինին վայելեց խրամաճանքներ ու խնուլքներ անհագուրձ ընթրշխմեց գեղեցիկ պլորտիկների և ծեղծեղող գեղութիւնների սեղը:

3

Այսպես հոսեց կյանքը, ու երբ արծաթագոծվեցին նրա գեղեցիկ գլուխն ու ընչաքը, վերադարձալ և անապատան ճալփորդի պես բախեց որչափի դուռը: Սպասեց, սպասեց և բացող չեղալ: Բախեց նա վերստին, բայց ապաւ, հապիտյան փակ էր որչափի դուռը նրան ոչ ոք չէր սպասում:

31.

Ներսում նեղվալ էր թեւ ամանճնապես կախկարասի չկար մի թաւտ էր որի առջև գցած էր կախիտ գործված կարպետ պատի տակ մի թանի կալածեփ ամաններ մի: Այդիւրինակ խոճիթներից մեկում էլ մենք նալաստիներս մի թանի օր ապրեցինք: Առանց հոգուս մեղք անելու ասեմ որ նախ սրտխառնում գգացի ապա երգելու ցանկություն ունեցա դա մի հանգամանք է որ ամբողջ աշխարհի նալաստիների համար հարձածության նշան է: Փոքր-իւնչ անց կոկորդ պատռելով երգում էինք: Ծերուկ Յուլիանան ինքնամոռալ ծիծաղում էր: Ածուխի պես սևութակ մագերով ու ընչալքով ան հուլումքի նման աչքերով մինչ այդ անվրձով նստած երկուրդակ եղբայրները հարձածությունից գլուխները կողքոստ սկսեցին պարել: Մենք արդեն գոյություններ էինք անում: Բանը հասալ նրան որ պատկերացնում եք գլուխկոնքի էինք տալիս մեզ երևակայում իբրև դժուր դիմեր: Մենք սկսեցինք անհարձի վիճել ու թեւ հայտնում էինք նալաստում վայել շտայությանը բանը չհասալ ծեծկոտուքի ու տուգորդմիտքի:

32.

Կեսաղը մի թանի վայրկյան լուռ ու մանրագլին նայում էր մի կետի հետո գլուխ շարժումով վեր կացալ:

Չէ այսօր կեք այդ ալքադատական նեղմիտներին կպարտադրի կստիպի ճանաչել իրեն աղքատ: Ոչ ոք չի հանդգնի դեմ կանգնել, իր ոգոշմանը ժամանակն է այդ թխանող ճաղքադատները հասկանան ինչ ասել է Կեսաղ:

Այս և կարշափի ճանապարհին խստորեն կպատժի ամուրեղներին պայծաճագիրն ու ճաղքեծորեն խաւտելու համար:

և կետադրել:

Ատամներն
որ լինի և նա
ն: Պատկեր
ունից:

նա իրեն ու

ի պատանի
g երկաթա
որը ձգելով
կտրող դրեց
հեղեղների
ղափռվելով
ց գեղեցիկ

գլուխն ու
ապի դուռը:
հավիտյան

առնալով եր որի
ի ամաններ
ապրեցինք:
պա երգելու
վաստիների
րգում էինք:
մագերով ու
երկնորյակ
Տենք արդեն
գլուխստն
արձի վրեն
ծեծկտուցի

կետի հետ

ուսի ճանաչել
յնակն է այր

այնամագիր

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Երբ մտածեին պատկերներն անձացան առօրձական կյանքը նրան առավ իր անհեթեթ հորձանքի մեջ: Ծննդացող ծննդիներով երկփեռն երեխան մեջ հայտնվեց ծառան Բարձուղիներուց արծաթե մատուցարանը ձեռքին: Ընդոտ շրջվեց և տեսնելով ծառային նշան արեց որ մենակ թողնի իրեն:

Մնալով մենակ նա հապշտապ հանեց գիշերազգեստը հագավ երկար թեզանիքներով բաժկունը բռնիկ ոտքերը մտցրեց մկերի մեջ:

33. Սոֆիսկյան քաղաքամերձ մի չնաշխարհիկ արվարձան էր գոլտրիկ դույակով: Մի ինչ-որ լեհ իշխան՝ Ադամ անունով, որ Լապուլանի կռիվներից մասնակցած քարձրաստիճան սպա էր, իննսուն տարի սրանից առաջ կառուցել է այդ դղյակը: Աշխարհակալ Լապուլանի ճանապարհը փակելու համար կռվի ելած թուրք ենիչերիները ջարձվել էին և նրանց փախուստի ժամանակ Ադամը թուրքի հարեմից մի հարձ էր փախցրել: Հարձը մի հեղեղի էր՝ Սոֆիա անունով: Իշխանն այնքան էր սիրել Սոֆիային, որ ամենամիտնական ճանապարհով հարսանիքով ամուսնացել էր հետը, դղյակն անվանել Սոֆիսկյա: Դղյակը զարմարելով ու կահավորելով հունական դասական ոճով ուզել էր իր սիրելին հայրենաբաղձությունից չտրտմի:

Օ՜ինչ անմոռաց անակնկալ էր երբ լուսաբացի աղձամուղիին պատշգամբ ելա՝ հիանալով վարդերից ստեղծված երկներանգ ուլեգորգով:

34. Սերը եղել է իմ ողբերգության աղբյուրը, օրհներգություն է սերը: Պետք է ներել Աստծու բոլոր մեղքերը, եթե նա մեղքեր ունի, քանի որ նա մարդկանց սեր է մաքրել պարծեսել: Սիսակոր բան է ուշացած սերը: Եթե փոքրիկ աղեղնավորը Ամուրը բախի քո դուռը, զգուշացիր, որ ստիպված չլինես նրան առաջարկել անդամալուծի քայքայված մարմին: Ստիպված չլինես նրան առաջարկել անդամալուծի քաղկաթոռը, որպես գահ: Սերը հաճախարում է ամեն մի խղճնորտ, ընկրկում է միայն գառամյալ ծերությունից: Սերը և գառամյալությունը, որքան էլ ցավալի է խոստովանել, հակառակորդ թշուրյալներ են:

Ավաղ, թատրոնից հետո ես ապաշխարող ծննդավոր էի: Ինձ հսկելու համար կինս Թինան, գտել էր Սոֆյային, որ մի բարձրահասակ, այրական խաբարով ծայնով Թինայի էր: Մի չարաբաստիկ ժամացույց էր տվել նրան, որի սլաքներով կառավարում էր իմ կյանքի հանապազմիտ ընթացքը:

35. Կորիուլանն ապստամբեց նա հարձակվեց Հոռոմի վրա հոռոմիցիներին ստիպելով փախչել:

Նա արձամարկեց ու մերժեց ծերակույտին: Երբ երևաց մայրը Կորիուլանն ընձառաջ գնաց գրկախառնվելու բայց հուզախոռով մայրը բազականչեց դողող ընձառաջ ընդձատ բառերով

Հեռու մնա ինձանից: Դեռ պիտի տեսնեմ արդյոք որդուս մոտ եմ եկել քե

թշնամուս: Միթե ծնել ու սնել եմ որ քեզ ապստամբ տեսնեմ:

Մոր խոսքերը որդու սիրտը շանձահարեցին: Մալմալագ որդին և գայուրյոն

Հիմնական

1411 - 2000

անցավ մակ՝նքացությունից փոխվելով տեղատվության: Մոր գիրկն ընկավ ա՝կում
ու անձնվեց զորավարը:

Եվ կտրի՝ զավակը հակառակորձի ձեռքը հանձնվելով սրախոձխոձ եղավ:

36. Տրձատը տեսնում էր բնության բարությունը անպարտելիությունը
գոյատևելու անհաձքահարելի կամքը նրան նմանեցնելով կայծակնահար
բաժան-բաժան սակայն միշտ վերընծձղված խորադնատ իր ժողովրդին: Քանի դեռ
հաստատ ու ամուր է ժողովուրդն իր հողին չի սասանվի ոչ մի հողմից և չի երկնչի
ոչ մի փոթորկից ու մձիկից մտածում էր նա:

Խորձուբորձ ճանապարհը Տրձատին տանում էր մերթ սաղարձախիտ
անտառների կածաններով մերթ փարձան ու հուձքի ջրարձի մարգագետիններով
երձներանգ և բուրավետ: Փուձաջան գնում էր Տրձատը դեպի իր բնոձանը
Իշխանաց գյուղը որտեղ չէր եղել տասնիմեք տարի: Չենց որ գյուղ հասավ
անմիջապես մոտեցավ տաճարին:

Տաճարը շենի մեջ էր և ինչպես սպասելի էր խաչածն հորինվաձքով: Գմբեթը
մերթուստ գեղեցիկ էր ու սյունակամարներով զարձարուն արտաքուստ սլացիկ էր:
Ներսես Տայեցին էր կառուցել այն իր շենին կենդանի հիշատակ բողնելով
երկնակաձկաձ այդ հիսաքսանչ կոթողը:

37. Չասարակական ժողովասրտաի սպասավորները, սնճատին տեսնելով
միմձնցից առաջ ընկան՝ նրա գլխարկն ու ձեննափայտը վերցնելու: Չաձնաքարն
ընդարձակ սանդուձքով վեր բարձրանալով սնճատն անցավ մաձմաձե սյունների
արանքով և մտավ մի ընդարձակ սրահ որտեղ մի խումբ զբաղված էր թձքախաղով,
մի այլ խումբ գրուցով ու վիճաբանությամբ: Մյուս տեղում գռեհիկ զավեշտներ էին
պատմում միմձնց ուսի խփում: Լսվում էին զանազան անարգական դարձկաձքներ
ու արտահայտություններ: Պրանք երեկվա սայլապաններն էին, մրգավաճառները,
հաձուսող փոխած, օսլայած օձիձուկ: Մրահը զարդարված էր փարթած
կառկարափով, ողողված էր լամպերի աչք շլացնող փայլվիտն լույսով: Թավշյա
բաձկաթոռներին ու բազմոցներին անփույձ ընկողմանած էին նաձքաշխարհի
ընչաքաձց տների իղձացած որդիները: Անբատն արհամարհանք ու նույնիսկ
նոձկանք զգաց դեպի այդ մարդիկ, որոնք, իրեն տեսնելով պատկառանքով հետ
քաշվեցին, ոմանք էլ խոնարհ գլուխ տվեցին:

38. Չամերդը մոտենում էր վաձնանին իսկ Փափազյանը շարունակում էր
տաճնափրտ ու աձբարտապան ոճով, կարծես աձիանմարիելով հանդիսականներին:
Չայտարարվեց վերջին համարը՝ մեմախոսություն-Մակբեթ ողձերգությունից: Երկու
խոսք էլ չէր ասել և մեկ էլ ամբողջ դառիճը լարվեց ու շունչը պահած ակնապիձ
նայում էր դերասանին: Նրա մի այձը բարացավ, իսկ մյուսը ջղձին ցնցվում էր:
Մկանները ջղազձգիձ գողում էին, իսկ աչքը կարծես ծռվել էր և ահա, ուր որ է, դուրս
ափսի պրձքար ակնակապիձից: Տանճաձուկ մի ոձրագործ էր մեր աչքի առաջ:

Նրանք մարդ կարում էին ժողովարանում մեջ ու հալածեց անմեղներն ու խաղաղությունը հոր մա
քառնորդներից առ մեռածը՝ նորանկապական հաղթանակը ցունամ մարտիկ, տնային աղ
բայինը։ Արժ տնային։ Այն թեև զինված նրա ժողովին ոչինչ լիար ոչ ոք ինչ ընդ կարող
հանձնել, թե նրա ժողովին այդ պատերն իրանի տան, միայն իրող հաղթանակը ցունամ ։

39. Կրկնաթիղ խաղձորիցնեղը հիշեմ-ինչ ընեմ կասկածում որ անմասնել
ապարաններն և կրկնաթիղ ու բրգանա լեռների միջև ծաղրած իրենց արծաթաբույն
անցնելուն է ու անմասնել կրանց նախնորդ հալածանքն էրն այն ամենը ինչ որ
անհրաժեշտ էր խուսի ու մաքրած խաղձոր խաղձոր խաղձոր կամեաններ, անունել
ողջմաքաներ։ Ընթերցողներ ընեմ դադարում օրհասական գոտնաբարձին ըստ
արժանիքին նախապատրաստելու ժողովարանները։ Չէր ցնորցին անօրեն ու
անբարոյական թշնամու։ Մեր խորհուրդ անորցը ճրագավորներն անանկապ
հաղթանակում գրառելու, բոլոր ճիշդերը։ Թշնամին անցավ երանելի պաշտոնան
արդյունաբան անելով Չախձորը անմասնել արծաթաբույնը

Աղբյուրաբերտ Արիթաղ, այնեմականից հաին, տնտես ու անհրաժեշտ հալածողով,
հետևում էր անցյալից։ Մտառուղ ու ինքնաշնորհ նախաձեռնում էր
որդայաներ լարել հակառակորդին հանկարծակիի բերելու համար։ Լա կվարար
ինչ-որ բան նույնաց, ապա ընդոտ շարժումով ոտքի կանգնեց կարգադրեց
նախնորդ սուրհանդակ ուղարկել Տաթև։ Բայանդուր իշխանի մոտ։ Լոր էր
Բայանդուր իշխանն իր կտրիվներով դուրս եկել Տաթևից, երբ երևաց գուժկանն ու
լուր բերեց որ թուրքերը շարժվում են Արարատի կողմից։ Իշխանը վճռեց կտրել
ասկյաղների ճանապարհը՝ կասեցնելով նրանց առաջընթացը։

40. Կրկնաթիղ բեռնատար ֆուրգոնը որ վարձել էր հայրը կամեցի փոխարեն երեք
օրվա տաժանակիր ճամփորդությունից հետո՝ նրան՝ ապագա կաշկանում
վիպասանին հասցնում է նախաշխարհի կենտրոնը՝ Բաքու։

Մորձե գլխով պարսկական ոտնամաններով գավառացի պատանու հայացքի
առաջ սփռվում է համայն հույսերի քաղաք Բաքուն՝ հողածառիկ տնային
կտուրներով խնամապատ փողոցներով, գործարանների ու հանքերի բանձր ծխով
նախաբարդերի սկանդոնի անտառով։ Թվաց իջնում էմ մի տեսակ գեղեն և փխտի
հավիտյան տանգվեմ այդ բանձր ծխի ու մրի մեջ գրում է հետագայում վիպասանը։

Այի բանի տարի առաջ դիվետն բախտի բնահամ միջկը Բաքու էր նետել մաս
Արտեմ Արեւյանի ընտանիքը հանապազմիղյա հաց հայձայնելու։ Կինը՝ Մարիամը
Շիրվանզադեի մորաքույրն էր։ Մորաքույրս եղել է իմ երկրորդ մայրը
պանդխտության մեջ թեև ոչ հարազատ բայց բնքուշ հոգատար մայրը՝ գրում էր ։

Շիրվանզադեն։

Որևից աշխատանք գտնելու որոնումները երկար են տևում կիսաքաղց բանձալի

օրեր էլ են լինում։

41. Ես սիրում էի նրան։

Ծեմ կրկնի այն խոսքերը, որոնք այնքան տախտակալի են թվում կյանքի հմայքը

20

Կորցրած հոռետեսներին, բայց որոնք մի-մի հայտնություն են դեռափռի՞ն սրտերի համար: Ամեն անգամ, երբ լսում էի նրա կենսաբժրի՞ն, գլարի՞ք ծիծաղը, որի մեջ կարծես զարնամային չարա՞նի վտակն էր բլբլում, երբ ունկնդրում էի նրա կուսական կրթի՞ր հնձը, ինձ տիրում էր մի խենթ զգացում:

Հավատում էի, չէր կենձծում, երբ ասում էր, թե մահն անգամ չի կարող մեզ բաժանել միմե՞նցից: Հեռու հյուսիսում անհյուրձե՞կալ ուսանողական սենյակում, մտքերի մեջ ընկնված՝ աշխատության վերջին գլուխն էի շարադրում, երբ մի նամակ ստացա՝ որի մեջ ա՞նշեցուցի՞չ ու անողո՞ք անկե՞ծությանը գրում էր: Ի՞նչ սիրո նախկին հավատիացումները ընդունի՞ր իբրև թյուրիմա՞ություն. ես ուրիշի կիսն եմ լինելու:

42. Սկզբում կարծում էի, թե կատակ է անում չարա՞նի: Բայց եբրորդ օրն ստացա մի կարճառոտ ինքագիր՝ մնումնացա:

Անտարակույս, սիրույդ առարկան կրկնակի սիրելի է թվում, երբ կորցնում ես: Թափառում էի աննպատակ ու շնդե՞կ, առանց իղձերի ու փրկության որևէ հույսի: Մի բան միայն շատ որոշակի էի գգում՝ դա վրեժի թույնն էր, որ կուտակվում էր և սպառնում պայթել այն օրիորդի գլխին, որ այնքան անխձորեն անարթել էր ինձ անենամկիրական զգացումները, այդ թույնը սպառնում էր ջա՞նջա՞նել բոլոր հույսերս: Առաջ ես բարձունքում սակառնող ա՞նձի՞կ էի, այժմ թևերը կուտրած ողորմելի ճնճուկ՝ գետնին ցատկոտող: Միոտս, վրեժի անհագուրձ ծարավով լցված, թթրտում էր: Զգում էի, կյանքի ճահիճը կանաց-կանաց քաշում է ինձ իր խորխորատը, և ես չէի կարողանում այդ ճահճային տիղմից դուրս գալ: Ես մագակալած երեսով, օձի՞վը, կենձտից փայլող վերարկու՞ով հարձեցողս, դարձել էի անճանաչելի:

43. Մարգվետունի իշխանն այդ օրը գլարի՞ն տեսք ուներ, ինչ՞եղ էր տոնական զգեստ: Գլխին դրել էր պրձպատյա արծաթազարդ սաղավարդ, սպիտակ ցցուներով և նախարարական գինամշանով: Փայլիլուն էին պղնձյա լանջապանակը բաժպանները սրունքներին անրացված երկաթախձ գանգապանները և ճտձափոր կոշիկները: Ծանր սուրը արծաթազօծ պատյանով ըստ ամենայնի լրացնում էր նրա գինգիրական գարձարանը:

Երբ ամենքն իրենց տեղերը բռնեցին իշխանն առաջացավ դեպի հովանոցի սձնաշարը և կանգնելով մա՞նա՞յա սանդու՞քի վերին աստիճանին խորձատ ծայրով խոսեց

Ազնիվ իշխաններ և իշխանուհիներ սիրելի գինակիցներ մեր քաջազն արքան Աշոտ Երկաթը անհաջողությունից քաշվել է Կաթավաթերո՞ւ և փակվելով անա՞րիկ ամրոցում սպասում է մեր օգնությանը: Գահը թափուր է ով պիտի մտածի հայրենիքի փրկության համար: Երկվում եմ իմ հայրենիքի արևով որ չեմ վերադառնա իմ ընտանիքի գիրկը մինչև վերջին հազարացին չիալածվի Հայաստանից:

44. Խաչատուրը լուռ մոտեցավ պատուհանի կիսաբաց փե՞նդին: Մութ էր: Ղրսից

1.1. Լրացնել բաց բողոս տառերը և կետադրել:
լավում էր մի
ամենուսացում
երկր այն
գարնան փո
վրա ուսպ է
կանաց կամ
Տիպինն
ակձերեւտ
ջրձեր և նա
ցնորձը: Բ
խալ կանձ
րնջան

45. Հաս
վերաշինակ
միջանցի
աղավաճ
խորձատ
անդրաբյ
Հարաձա
հաններ
մատուռն
արձանն
գարձաթ
նեղբուրու
տառեւ
Հինա
46. Ի
Հիթայել
բաժնի
լարն ու
միջով ա
ին հո
աղբը
մեղման
Այժմ
ստե՞ն
աղբողը
Անոր

ապրել: Յոգիստիեզերք է տիեզերքի մեջ ես մի հյուլե տիեզերքում:

47. Ալկարդի հետ մենք ոչ միայն դասօնկերներ ենք եղել այլև միևնույն բալի բնակիչներ: Երկաթգծի կայարանի մատույններում դա մի հինավուրձ թաղ էր խորճուբորճ բալերով խաղիսուլ տներով ու մի քանի տասնամյակ ապրած գաճաճ ծառերով: Ինը-տասը տարի առաջ քանդեցին այդ բալն ու միմյանց կճքնած աղյուսե տները:

Երբ ծյունը ծանրանում էր մայթեզրի ծառերի սաղարթներին քանդեցնդկած բալի ծխնելույզներից բարձրանում էին գոճ ծխի գալարները: Ողորկ սառույցով էին ծածկվում աղբյուրը ծյան տակ կճած ծառերը որոնք զկարճ գաղունքին սկսում էին փճել բալը գարդարելով թափված բողբոջներով:

Իսկ ամռան միջօրեի շոգը մեզ փախցնում էր սենյակ և մենք փեճկերն ամուր փակելով Մեծաբենց ու Տերյան էինք կարդում:

Թվում է շատ վաղուց էր ինչ բեռնաճտոյի թաճքը Լցրինք մեր կահույքը: Հինավուրճ ծառերը հյուղակների մարդիկ հայտնվել ու անճացել են վաղնջական մի գոճտրիկ երազում: Հիմա ես նկարիչ եմ: Ցուցահանդեսին ներկայացրած չորս կտավներդիցս երկուսը Աշնանային բնակարը և Սալարկկած խաղիսուլ բալը արժանացան մրցանակի: Բոլորը հաստատում են որ իմ կտավներում ամռան միջօրեի արևն ու ստվերները կատարյալ են:

48. Նրա աչքի առաջ բացվեց հանկարծ մի կապտաթճուր դաշտ որը նա սկզբում հորիզոնը փակող մշուշ կարծեց: Սակայն տիրացուի բացականչությունը սճափեցրեց նրան: Դենքը զկարճացավ և սկսեց լիաթոք շնչել զով օդը ըճքոշխմել ծովից եկող շնճնճան գեփյուրը: Ուրենն հասել էր Հայաստանի բնության հրաշալիքներից մեկին պատմական գեղանա ծովակին: Ծագող արևի ծառագայթները ոսկճորել էին լեռների գեղադիր բարձունքները իսկ թարմ առավոտը գմրուխտե քող փռել լճի վրա:

Սևանը պաղպաջում ականափիճ փռված է իր արշև: Ինչպես կարելի էր չիրծվել չիաճշտակվել այդ հույակապ տեսարանով: Կանսարյանը ակնդետ ու անշած դիտում էր նոճան օրերից մնացած ծովը որի լաջկարճ ու անկոճով մակերևույթը երբեմն փոխվում էր պարզ փիրուզի իսկ երբեմն գորշ մշուշի կախված կաճքի ինչ ուճությանը ընթանալուց: Հեռվից նայողին կթվար ծովը միապաղաղ ու անշարժ է եթե նրա թափանցիկ հայելու վրա մերձ այուճից առաջացած բաց կապտավուն ծապակեններ չնշնարվեին որոնք խորխորատների սահմաններն էին ուրվագծում:

49. Ես արդարև շատ մնացի բացճթյա:

Այս ասելով թագուհին առաջացավ դեպի գմբեթարճ հողանոցի անկյունը և մաճնաճյա այումաշարի մոտ կանգնելով սկսեց դիտել շաճագույն լուսինը որ կանաչ-կանաչ թուճակից ազատվելով բարձրանում էր հանդիպակապ լեռան հետևից: Թեպետ ցուրտն արդեն զգալի էր ու սաճսճեցուցիչ և քամին փչում էր երբեմն-երբեմն մճիկի փոխված բայց լուսճնկա ուշ երեկոյին երկինքը վճիտ էր ու անամպ: Ոչ մի

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Բարձրագույն դաստիարակությունը սակավաթիվ է:

50. Կայսր

Բարձրագույն դաստիարակությունը սակավաթիվ է:

51. Հ

Բարձրագույն դաստիարակությունը սակավաթիվ է:

Բարձրագույն դաստիարակությունը սակավաթիվ է:

Բարձրագույն դաստիարակությունը սակավաթիվ է:

Բարձրագույն դաստիարակությունը սակավաթիվ է:

թուձալ չէր երևում աստղերն սկսել էին կայծկտալ լուսնի սկավաձակը լուսավորում էր սապատավոր լեռներն ու դրանց լանջերով թավալզւոր վայրձք կատարող քջջան գետակները:

Բարձունքներից գահավիժող Ազատ գետի փձփձախառն ալիքները տեղ-տեղ փայլիլում էին լուսնի լույսով արծաթագօծված:

Թագուհին գրավվեց լուսձնկա երեկոյով և կրկին խորասուզվեց խորհրձածությունների մեջ: Բայց նաժիշտների ուտնածայնը սթափեցրեց դձխուհուն: Լաժիշտների հետ գալիս էր նաև Մարգարետունի իշխանուհին տիկին Գոհարը որ տատամսած մոտենալով ականածանքով գլուխ խոնարձեց թագուհուն:

50. Վայրկձներն անցնում էին: Ձգում էր որ գանձի վրա հենց այդպես կձկված էլ պիտի ընդունի մահը: Գիտակցությունը թույլ չէր տալիս անգձձ քալ կատարել: Մինչ խորհրձածությունների մեջ էր ականջի տակ հնչեց մի խլացնող թնդձն սուսկալի հարված զգաց մեձքի աջ կողմում չհասցրեց նույնիսկ ուձվել և փվեց փոսի մեջ: Չետո մարմինը կրակից բռնկված տերևի նման կձկվեց և նա կրձքով խոնարհվեց ոսկով լի աձսեի վրա դնձքը հողի մեջ:

Անդրձ իջավ փոսի վրա: Վերևում կրակի կոձքին կանգնած էր անծանոթը ատորձանակը ծեռքին: Երկար ժամանակ ակնդետ նայում հետաքձին հայացքով գձում էր փոսում փռված մարմինը կարծես ուզում էր իմանալ մեռած է արդյոք: Այա ոսկով հաձշտակված հաձշտապ դեն նետեց ծխախտի մնացորդը ատորձանակը ծեռքին թռավ փոսը ոչ մի վայրկձն հայացքը չհեռացնելով նրանից:

51. Չոռմձցի զորավար Մարկոս Անտոնիոսը տիրելով Լիբիային և Եգիպտոսին իր մեծաքանակ զորքով արշավանք է սկսում պարձսների դեմ:

Անտոնիոսի մեջ արարիչն ասես կուտակել էր մահկանացություններին բնորոշ բոլոր այպանելի գծերը նա ուձտարդուժ էր արճախում և փառասեր: Այդ հնքնահավան ու աձքարտավան այրը պարձսներից մի լավ ջարձ ստանալով զորքերի փրկված մնացորձներով մի կերպ ճողոպրում է խուճապահար հասնում Չայաստան օձսան խնդրելով հայոց արքա Արտավազդից: Եթե լիներ խորամանկ դիվանագետ հայոց թագավորն ինքն էլ մի վճռական հարված կհասցներ և վերջնականապես կջաձջաձեր վաղեսի թշնամուն դաս տալով նրա հաջորձներին: Բայց լինելով բանաստեղծ մարդկային կարեձցանքի ու վեհամճնության մարմնացում ոչ միայն չի ջաձջաձում մազապուրձ թշկառականին այլև ապաստան է տալիս ամբողջ ծնեո կերակրում զորքի սովաձուկ մնացորձներին: Մի երեկո Արտաշատի կիսաշրջանան ջաձջաձում մազապուրձ թշկառականին այլև ապաստան է տալիս ամբողջ ծնեո կերակրում զորքի սովաձուկ մնացորձներին: Այդ օրը բեմադրվելու էր Արտավազդի թաձրոնը լեձ-լեցուն էր հանդիսականներով: Այդ օրը բեմադրվելու էր Արտավազդի Տիգրան Մեծին նվիրված թաձերգությունը: Դավադիրները հենց թաձերաարառում ծերձակալում են արքային Արտավազդին տանելով Ալեքսանդրիա կնոջ և որձինների հետ միասին:

52. Աշնանային այդ օրը ճրագալույձին դեպի Չոռմ տանող ճանապարհով սուրում էին մի խուճր հեծձլներ որոնց ուձեկցում էին երեք հազար թիկնապահներ:

Առջևից սկսող շքեղաշուրձ նծույզների արծաթով ու ուկով զարդանալով չված բաժրերին նստած էին փառահեղ կեցիվաձրով մի կին ու մի տղամարդ: Երիտասարդ էին նրանք գեղեցիկ ու ուժեղ: Թեև դժվարին էր ճանապարհը և արդեն ամիսներ էր որ միայն գիշերներն էին իջնում ձիերից և հանգստանում ճակփորդական բնքն վրաններում բայց հո՛ւնուրբան նշձլ չկար դենքներին: Տղամարդը հայոց արքա Տրժատ Առաջինն էր կրձքի հեծձլը բազուկին:

Կայսրության հետ հարաբերությունները բարեկամական դարձնելու նպատակով

նրանք մեկնում էին Յոթն թագադրվելու կայսեր Ներոնի ձեռքով:
 Յոթն: Աշխարհի մայրաքաղաք: Ողբան դավեր են նյութվել այստեղ քանի արքա է շնորձագուրկ եղել ինչ ճարտարապետական կորովներ է ստեղծել այստեղ մարդկային քանձարը ողբան զանձեր են իոսել այդ քաղաքի դարձաններից ներս:

53. Բլուրը ժայռտ էր և լեռիկ: Ապարածներ ու խարած ուզածիդ չափ: Դեռ այն ժամանակ երբ հայրը Արամանձիլը կենդանի էր գործի բերումով անցնելով այդ կողմերով Արամայիսն այդ բլուրը շատ է հավանում: Մտենում է քարձուներին կանգնում և ուշադիր զձում տեղանքը: Իսկական անառիկ անոռց կառուցելու տեղ է մտածում է նա:

Մի քանի պարձև իսկյանների հետ հաձքահարում է սարայանջի վերելքը որ ունի հարձակներ աստիճանների նման իրար հաջորդող: Խոհերով համաձված կանգնել է հայոց տեղն ու նախապետը կողքից կախած կապարձն ու լայնայիձ արեղը նա ասես պատրաստվում է մեն–մենակ դիմագրավելու արձնուշտ ոսրձին:

Ինքը բլրի վրա կկառուցի ապարանք ու միձնարերդ որձաքարն քարձրաբերձ պարսպով շուրջը կիսկաքի հայոց երկրի մարդկանց և այնտեղից կիշխի իր ընձարձակ աշխարհի գեղերին:

54. Խոռվքի մեջ էր Մերուձանը կրծուրնյաց աձքատանյալ իշխանը կանգնած հայրենական տան շքանուղի առաջ: Ամբոն ու նախատիձը խեղձում էին նրան այդ աստիճան արձամարձանք նուկյանք նա չէր սպասում իր մորից արեղցյալ կնոջից: Ղոան բարձրության վրա կար մի սյունագարձ վերնախարկ որ պատձգանքի ձե ունեղ: Երբ կերպան վարաձուրները իետ զնացին հայրենկեցին կրծուրնյաց տիկինը Մերուձանի մայրը կինը երեխաները ամենքն էլ աձայրի հազրաստով: Տեսնելով նրանց Մերուձանն անբողջ մարմնով սաձաձաց սառնձկնեց:

Նա դողդոջձով զան քապ քանքից այնձնականից անմուրք ղեն նետից: Ընտանիքը լեկսայն նայում էր նրան: Ակաա բձքձում ճայնով, որորուն դիձնեց պատձգանքի բացիձրն ինձկան մայրը դառնացած տանուկ աչքերով:

55. Արծուրնյաց տիկինը Մերուձանի մայրը պատձգանքի բաձ գիլքին ինձկան տանուկ աչքերով նայում էր իր զակակնն ողջ իսմ ախ էր աձալին աղյուրնայրուն ու շարձանական տան դիձնեց զան ձե քո առաջ ողբալիսն դու քո պարս դիձնեց: Գանձեցի ինձիդ ու հարձնեցիդ սառն: Դու աղյուրնայրունից կրծուրնյացների

և կետադրել:

անաշված
որիտասարդ
ամիսներ էր
ակա՛ն թեթև
այոց արջա

պատակով

մի արջա է
այստեղ
երից ներս:

ի: Դեռ այն
մենելով այդ
արձունքին
ցելու տեղ է

քը որ ունի
կանգնել է
նա ասես

րձաբեր
կիշխի իր

կանգնած
ն էին նրան
ն էին նրան
սիրեցյալ
ատճաճի
Արծրունյաց

նետեց:
նետեց
դիմեց

հենված
որիտասարդ
ուն
նեց որդեղ
որդի որդեղ
ծրունիների

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

25
պայծառ հիշատակը արձանարձելով քո ժողովրդին ու հավատը: Դարձիր չար ճանապարհից որդյակ լսիր մորդ թախանձագին ծայրը ես դառն արձունքների մեջ դեռ սիրում եմ քեզ: Քո պապերը աղոթել են ու ապաշխարձել այն եկեղեցիներում ու վանքերում որ դու քարուքանդ ես արել: Քո որձևայրի մոր ծայնով խոսում է ամբողջ վասպուրականը: Անսա սձավոր մորդ ծայնին անդրձուրթյուն բերելով տանջաձուկ ընտանիքիդ և գերձարված ժողովրդիդ:

56. Հեռվում ճանապարհի երևացող հատվածում փոշի բարձրացավ: Չիավորներ էին փայլվում գեներելով զարդարուն սաղավարձներով: Առաջին ծիավորի ձեռքին փոփոխում էր հայոց դրոշը վաձվձուն գույներով ինչպես ինքը հեծձլը: Մարդկանց անհամբեր աչքերը սրարշավ վարձող խմբի մեջ փնտրում էին մեկին և ամենքը նայում էին այնպիսի երկյուղաձուրթյամբ ու անբձիք հայացքով որ թվում էր հայտնվելու է Աստծու Որդին որին նրանք դարերով փնտրելով երկնքում այժմ գտել էին երկրի վրա:

Եկողը գեղեցիկ տղամարձ էր բարձրահասակ պարձև: Սևաթձր ու խձիվ մազերը ըրբոստ անհնազանդությամբ թափվել էին լայն ուսերին: Աչքերում գերբնական կայծեր էին շողում որ մեղմանում էին բարի ժպիտով և կարոտակեձ հայացքով ուձված դիմավորող բազմությամբ:

Այդ հայկազունը Մեսրոպ Մաշտոցն էր:

57. Փոքրասձական եփեսոս քաղաքում պաշտում էին մայրության և արձասաբերության աստվածուհուն Արտեմիսին ներձողում նրա շնորձներն ու զարմանահրաշ գեղեցկությունը: Ի պատիվ սիրելի դիցուհու եփեսոսացիները որոշեցին կառուցել մի այնպիսի տաճար որի նմանը չի եղել աշխարհում:

Հարյուր քսան տարի տևեց մարմարյա նրձագեղ տաճարի շինարարությունը: Կառույցը աձեցնում էր շքեղությամբ շրջապատված էր բարձրաքանդակ մույթերով ժանեկազարդ խոյակներով: Որմնաքանդակները Արտեմիսին ներկայացնում էին իր ամբողջ պերձանքով նա զարդարված էր բնական քարերով հակինձով սուտակով շափուղաձով իսկ աչքերը խոշոր ադամանդներ էին որոնք շողարձակում էին նաև ականակիձ խավարում: Եփեսոսի բնակիչները հայարտանում էին Արտեմիսի դարերի համար կառուցված տաճարով և քաղաք մտած օտարերկրացիներին այնտեղ առաջնորձում տեսնելու հրաշակերտ շինությունը աձելու մարդկային համճարով ամենաստեձծ ու խորաթափանց:

58. Երեք հարյուր հիձունվեց թվականին զարմանալին արևոտ մի օր Եփեսոսի խորձուրդ փողոցներում հանկարծ լսվեցին սրտապատաձ բացականչություններ

Օձնեցեք ժողովուրդ Արտեմիսի տաճարն այրվում է:

Իրոք կրակն արդեն լափել էր բարձրաքանդակ մույթերը ժանեկազարդ խոյակները մարդկային բանձարի ստեղծած հրաշալիքը փրկել այլևս անհնար էր:

Այդ ժամանակ Եփեսոսում ապրում էր անօրեն ու ողորմելի մի մարձուկ Հերոստրատ անունով: Սա ոչ մի լուրջ գործով չէր զբաղվում վատնում էր հորից

մնացած ունեցւածքը և անբուժ զորն աստած անգործութիւնից հորանցում ու ծանօթանում էր. եւս սակայն փաժատենց էր ու սնապարձ բնութիւնն ինձ յիշմորձել ոչ փոխադիպական խորաքափանցութիւն ոչ բանաստեղծական քանձար ոչ գրողականի միջոց ողորնցով մտնելի պատմութեան մեջ: Իսկ ես անմահութիւն եմ տնկւում ուզում եմ մնալ պատմութեան էջերում և սերունդների շարժերին խորհում էր արդ սիւնձորը:

59. Չարեանային մի աւաթատ զոր երբ լուրձ երկնցում շողարձակում էր արժին և բլրազանդական կողձկներից մեկը շուրջը կոհակում էր միժերկրական ծովը իր համեայ ընձորկում դանդաղ մեռնում էր մի երկտասարդ հայտնի նա հողձարքի մեջ էր: Չգալով մահական համբձրը նա մի կերպ երկարեց դալով ծեղքը և մոտ կանչեց երկու զավակներին: Երանք կանգնած էին անկումում աչքերում լաց ու արձունք: Անաճնեկը տղան տասնիճը տարեկան էր աղջիկը տասներեք:

Տղան ասաց իրկանողը դիմելով որդուն ըր խնամքին եմ հանձնում քրոջը երձակիր որ մեծակ չես քողնի:

Արանք մեռնող կնոջ վերջին խոսքերն էին: Եւսն պահին դուռը ճանչաց և ներս մտան քուրք փաշայի դձիւնն սպասապորներն ու իրխորտալով սկսեցին հարձը պահանջել: Տղան երանք խնդրեց լսել նշանացի ցույց տալով հողձարք ասպրող մոր կողմը:

60. Կրձար և ինաստուն քաղապիր էր Ուշինարան անաչաճ էր նա և օտարների և մեռնապորների նկատմամբ: Ենեւ հաղորատ էր բաց համեստ կյանքով էր ապրում իր փափկանձը ու շքերաշուձ կյանքի համար նախասանկած սրահներում իսկ տան դռներն ու ճիւղ սեղանները միշտ բաց էին սովաճուկ աճքատների սրտաքնկ առնորոձներին համար:

Ար անգամ երբ Ուշինարան դաիւնում նստած ընձերցում էր սրտապատառ ներս ընկած մի աղապնի երան հետապնդում էր անգղը:

Անդապահար քաղաքը նստեց անաչաճ դատապորի ծնկին և պաշտպանութիւն աղերսեց: Տեսնելով որ Ուշինարան պատապարել է թժրտացող աղապնուն անգղը դիմեց նրան

Դատապիր քաճը տանցում է ինձ: Մեծ մեճք ես գործում որ քաճցանի ծեղքից իզում ես նրա սնունդը:

Համկարծ դաիւնի գմբեթարձ մեճունից մի կշեճք կախեց: Ոսկեծուր նշարներով:

61. Փափկաւձը ու քեթձամիտ Անդորիտեն չէր հառնկում աստղածների վարած արտաւանդ մարտերին. Աստղածների ու մահկանացունների սրտնում սեր գաղձեցնելով տիրում էր անբող աշխարհին ու պատանաւորով իր արդ շնորձքով:

Օ ինքզին ոչ ոչ չէր կարողանում խուսափել նրա իշխանութիւնից միմէս իսկ Օլիւնարի բնակիչները բաց ամենքն էլ ուստապակում էին նրան սիրով և ինքնանուրջ:

Գեղանի Ափրդդիտեն բարձրահասակ մեղմ ալիքվող ոսկեփփուկ վարսերով ամանց երիտասարդության մարմնացում էր: Երբ նա քայլում էր իր գզլիփ՝ գեղեցկությամբ շողալով արձեցնող հանդերձների մեջ արևն ավելի պայծառ էր շողում ծաղիկներն ավելի փարձամորեն էին ծաղկում: Անայլայլ գնում էր դիցուհին վայրի գազանների միջով հպարտ իր ճաճանչափայլ տեսքով և գեղեցկության ու նազանքի դիցուհիները ամենուրեք ուժեղացում էին նրան հավատարմությամբ ծառայում պերձաշուք հանդերձներ էին հաճցնում վարսագեղ գլուխը պսակում աղամանդակուտ թագով կարապի նման վիզը գոհարազարձ մանձկով:

62. Ծովի ալիքների ծյունածներմակ փփուկներինց ծնված սիրտ աստվածուհին Ափրդդիտեն երջանկություն էր շնորհում նրան ով հավատարմությամբ ծառայում էր իրեն: Նա երջանկություն պարձևեց նաև Պիզմալիոնին Կիպրոսի մեծ արվեստագետին: Պիզմալիոնն աստիճան էր կանանց և ապրում առանձնացած խուսափելով ամուսնությունից:

Մի անգամ նա շողշողուն փղոսկրից արտասովոր չքնաղ աղջկա արձան քանդակեց: Թվում էր նա կանչում է իրեն ահա պիտի շարժվի քայլի խոսի: Ժամերով սքանչանում էր արվեստագետն իր չնաշխարհիկ ստեղծագործությամբ և ի վերջո սիրահարվեց անշունչ կերտվաթին: Փղոսկրյա դիցուհուն մեծարժեք ապարանջաններ մամռակներ ու ականջձղեր նվիրեց զուժեց պերճ գեղեստներով գլուխը զարձարեց ծափեպսակով և նրա համար սիրոնյան ծիրանուց մահի՜ պատրաստեց: Հաճախ էր կրկնում Պիզմալիոնը

Եթե դու կենդանի կա՞կա՞նելով ձեռքերը շուկով աղոթեց և Օլիմպոսում լսեցին Ստվածուհուն կա՞կա՞նելով ձեռքերը շուկով փղոսկրե արձանին: Ի նշան նրա պա՞ռատանքը կենդանություն պարձևելով փղոսկրե գոհաբերեց փփաճին երա՞տագիտության արվեստագետը ոսկեղձձր երինջ գոհաբերեց փփաճին աստվածուհուն:

63. Նեմրուք լեռան ալ կարմիր կակաչներով ծափկած լանջերին հուժի կանաչի մեջ տարածված էր թեղուտը շրջապատված խաղողի որձառուկներով գո՞տրիկ պուրակներով: Լեռնային թափանցիկ օդը ծյունափա՞զ գազաթերթ դեպի բարձունքները գալարվող կածանները վերևներից հոսող փփաղեզ գետակները ստեղծել էին հեքթային բնապատկեր:

Իրենց բնության նման խրո՞տ ու խիզախ էին թեղուտցիները պարզ ու շիտակ մարդիկ գերձ ձևականություններից ու խորամանկություններից: Ցերեկն աշխատում էին գիշերները հավաքվում որևէ մեկի տանը ու ծայր էր առնում գրույցը համեմակած հրաշապատում առասպելներով ու ժողովրդական դյու՞նագներգությամբ: Քանի ազատատենչ պատանիների սրտեր հրդեհեցին այդ գիշերները վրեժով լցրին հերոսացման մղեցին:

Հյուրձնկալ էր թեղուտցի Մարձարի օջախը: Ընտանիքը բազմանձամ էր ապրում էին բոլորը միասին սիրով ու համերաշխ:

64. Այլուքների երկրում կա մի անասի տեղ որտեղ երկինք կա՛նկա՛նկող դժնատանի ժայռերն իրենց լերկ կատարներով մխրձվում են սթամա՛ն բու՛նպերի մեջ կարծես իրենց գագաթներով պսիեկով երկնքի գծրեքը: Եւրջբուրդոյ կուտակ կուտակ բարեք են գարնուրանք առաջացնող գորշ ու վիթխարի գաղգվածներով: Ծովի ծիծաղախիտ ջրերն անգամ հասնելով այդ դժո՛ւր վայրին բախվում են մոսլ ապա՛նածներին խուլ հե՛նկլտում չարագու՛ժ խ՛ոցով փշուփելով վայրի ափերին: Չկան ոչ գաղանձեր ոչ ծառ ու բուսի ոչ խոտ ու ծաղիկ:

Աղբամուղը դեռ չէր ցրվել և սեպածն գաղգաթները դեռնս չէին տա՛նորշվել երբ չամբարձակ Ջնսի անողո՛ւ տգասափորները ուժն ու Իշխանությունը և որդին դարձնուրյան աստված Յեփեստուղ այս մոսլ վայրեն ուղեկցեցին շ՛քայակապ դրոճեթսին դրե՛ւ ա՛նքաստանել ու դատապարտել էր Ջնսը:

Ժայռին չ՛քայկած ա՛նքարտական հսկայի լյարձը ամեն օր տուր—տուր ճանկերով ձգատելու էր արծիվը բաց համառ ապստանքի լյարձը մի գիշերում աճելու էր հաբդոյ օրը դարձյալ արծիվն կեր դաճնալու համար:

65. Իտալ՛յի ճեճովա բաղաթի խուլ արվարձաններից մեկում խաղում էին մի խումբ ցնցուղիավոր մամուկներ: Երանց մեջ առանձնանում էր գանգու՛ մազերով ի՛նձանիս մի տղա դուռն ցցված ծնոտով երկար թքով կեր իոնքերով: Ութբերդ ծուռ էին իսկ բներն ու ձեռքերի մատները անքնական երկար: Դեմքը չափազանց տգեղ էր բայց անքերն ա՛նշեցնում էին իրենց անձրինակ փայլով: Իճը—դր տարձրինակ բան կար տղայի մեջ որով անմիջապես առանձնանում էր խաղձնկերներից: Նա ա՛նքատ երաճիշտ Անտոնիո Պագանինի որդին Երկդր Պագանինին էր:

Պագան մարդ էր Անտոնիո Պագանինին յուրաքանչյուր սխալի համար ծա՛նկում էր որդուն տանքում ու չարչարում ստիպելով այժեքան պարագել որ նվագը հասներ կատարելության:

Ես թե՛զ կտոխեմ նվագել անթձձ կապիկ գոռում էր նա դու ծախված ես սատանայի՛ւ և դե՛ւձքի բաժին ես:

Յետագայում սակայն Երկդրն երախտագիտությամբ էր հիշում իոր անձորք ինս՛նդականությունը որն էլ իրեն դարձրեց աշխարձանիշան ջութակահար և երգահան:

66. Անի գունդը տեղակայված էր Ռուսաստանում հեռավոր ու խուլ մի անքնակ վայրում ջիւճկության վարժանքներից հետո հապաքվում էինք բու՛նք խաղում գիճադու՛ մեր սարքում Մի ծառղ կար միան որ պատկանում էր մեր խառնակությանը չիճելով գիճկության: Ասում էին իուսար է եղել և անգիտյ էղանք: Իր անցյալի մասին երբեք: չէր խառն և ոչ ոք չէր հաճարձակվում անկեղծ: Խաղեր տալ Անտում էր մի ա՛նքարիկ հու՛նակում որի միակ շքեղությունը տալճանակների հարուստ հավաքածուն էր տանտերոյ անքարու՛ն եղե՛կաճելի և հայտնուրյան ասարված:

ը և կետադրել:

սորձակում էր

պաես բեթն ու

անվանած այդ

ծնությունը: Չէ

որ է ստեղծել

նչ պատկերը

աճյուրության

փին ծառերի

եցին: Տղան

ջկան: Նրանց

ենդամացավ

պղպղվ կյանքով

սնչելի՜ճները:

ամձացել ու

ուրն մկրկած

վերձան մի

որտացուլվելով

անցնում էին

վերներ ոսկու

բոսնեն ծովի

մակերեսով:

էր որոշել ոչ

նեց: Հանկարծ

պա երբ գգձ

առվող մարձ

նարձը ծեռքին

դս ցգկավ: Այդ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

ծառաբնին լանպ էր կապված: Նա լանպի մեջ նա՞թ լցրեց հետո վառեց լուցկին և մոտեցրեց պատրույձին:

Կնոջ զխանցը սահեց և ես տեսա նրա դեմքը: Գեղեցիկ էր արդյոք չգիտեմ բայց դա այն դեմքերից էր որոնք երբևից՝ չեմ մոռացվում:

Նրա մեծ պայծառ աճքերում անխաձտ հավատ կար այդպիսի աճքեր ունենում են տանջաժուկ նահատակները և սիրահարված աղժիկները որ ամեն վճռկյան սպասում են իրենց սիրելիի գալուն:

Հանկարծ կինը սկսեց ո՞ւտորված երգել: Ես ողջ գիշեր վառ եմ պահում ճրագը որ լուսավորեմ քո ճա՞վփան երբ դու գաս սիրելիդ իմ լսում էի երգի պե՞ճախոս բառերը:

73. Հազար չորս հարյուր հիսունմեկ թվականի փետրվարի հինգին Փոքր Ասձ ուժարկված ծայտձլ սուրհանդակը սուլթան Մուրադի ավագ որդուն քսանմեկամյա Մահմուդին բերում է հոր մահվան լուրը: Որքան էր սպասել Մահմուդը այդ երջանիկ պահին անընդել այդ օրը: Իր խորհրդականներին և մերծավորներին ոչ մի խոսք չասելով խորամանկ եռանդուն իշխանը թռչում է ոսկեպախուրձ նժույգին և քաձատրոփ սուրում հոր պալատը կանխելու ամեն ոտնձուռություն գալի նկատմամբ: Արձնակից՝ հնարավոր մրցակիցներին նախապես մե՞տեղից վերացնելու համար նա հրամայում է լողարանում խե՞ղել անչափահաս եղբորը որից հետո այն աշխարհ է ուժարկում նաև վարձու մարձասպանին: Նստելով գահին նա ծրագրում է նախ և առաջ գրավել Կոստանդնուպոլիսը երձեննի հզոր Բյուզանդձի մայրաքաղաքը: Այդ դժվար կլինի կործանելը բայց Մահմուդի համար անկարելի ոչինչ չկա: Որպես հնուտ հո՞ւեբան գիտեր ինչով կարող է բորբոքել հսկայական բանակի մարտերում թոժված ո՞ւրին:

74. Սուլեզին խելահեղ ցնծություն է բանակում: Բոլոր կողմերից հնչում են բացականչություններ կողոպուտ կողոպուտ միախառնվելով թմբուկների կարկտահնչձն ժխորի հետ:

Այնինչ դատապարտված դժբաձտ քաղաքի բնակիչները սարսափում են պարիսպների վրայից դիտելով թուրքերի ցնծությունը:

Արևելքը շառագունում է բացվում է ճակատագրական առավոտը: Պաշարված քաղաքում Կոստանդնուպոլսում կատարվում է մի սրտահույձ արարողություն: Քաղաքի ողջ բնակչությունը համձնքաց շարժվում է դեպի Սուրբ Սոֆյայի տաճարը: Տաճարի ներսում և մերձ հրապարակում ծնկի են գալիս հազարավոր մարդիկ նրանց հետ կայսրը և բնդագին ու հնչեղ ալիքվելով տարածվում է աղոձքի ձայնը: Դա չքնաղ քաղաքի հո՞ւեհանգստի պատարաձն էր պաշարյալների վերջին պատարաձը: Ապա շքեղահանդերձ կայսրը թռչում է ոսկեպախուրձ նժույգի վրա և սուրում դեպի պարիսպները ո՞ւեշնչելու իր զինվորներին:

Բայց դձխեն բաձտի թողտվությամբ կատարվում է անհավատալին քաղաքի արևելահայաձ դարպասը որից օգտվում էին հետձտները անըձբոնելի մի անփութությամբ բաց էր մնացել:

երկնքից թափվում է ուրվելորտի պլանոր հեղեղի տակ առնելով ամեն ինչ: Այդ ահեղ ժամին զանազան քաղաքները անցկի տակ էին բացօթյա և անձնական:

78. Նարեկա վանքի բակում վարդավառի սիրաբողբոց տարձանցով լեցուն տոնախմբություն է: Կարմիր ու կանաչ հանդերձներով աղջիկների երգ է բուխ ու պարձն տղաների պար ջրերի ցայձք որը արևի դեմ շողարձակելով կարկաչան ծիծաղի նման թափվում է վար թրձելով պարմանուհիների համուստն ու իրանը ասես ցանկանալով ընդգծել նրանց մարմնի գեղեցկությունները: Եվ համկարծ այդ բոլորի մեջ նկատվում է մեկը անչափ նազելին կապուտաջը զարմանալին:

Ու քանի որ երիտասարդը քահանայի սիրտը շատ է զգայուն սկսում է ուժգնվել բաբախել թժրտալ կրծքում:

Ու քանի որ նյարձերը շատ են նուրբ համարյա մերկ ու անապշտապան սկսում են մեղսամածվել թժալ...

Ու քանի որ մեղքի զգացումը շատ է խոր նա փաձցնում է հայաձցն ու սկսում դիտել արևից արծաթի պես ցուցլացող վաճառ ծովի կապույտը:

Բայց ծովակնի լազվարժը նման է աղջկա այքերի կապույտին որոնց մեջ ոսկու փշուրների նման բացուն ծիծաղներ են փայլատափում:

79. Քարջարտ խորդուրդոդ ճանապարհն անցնում է լեռան տակով: Թարուն է վարարել է Աղստը ըմբոստացել և կիժը բերում է նրա գոռում-գոլձնից: Քիչ անց Աղստի կիժը ավելի սեղմվեց: Գլխավերևում միահավեցին ծառերի խիտ ճյուղերը ստեղծելով բնական ամպիոկանի: Մի խումբ հեծվներ լեռնային փոշուտ ճանապարհից հոգնած զգուշությամբ առաջ էին ընձանում անտառային տեղ կածանով: Թվում էր այդտեղ էլ ակարտվում է ճանապարհը և առաջանալու տեղ չկա: Բայց կածանը դեպի վեր խոյացավ հետ մնացին քարակաձկանները անապատի փայլատակեց լուրձ երկինքը և սարի լանջին երևաց ընձարծակ մի հարձուրթուն: Կրոնակրի սձնով կարծախառակ մարդը նա հեծվների առաջնորդն էր կանգ առավ զձող հայացքով դիտելով շուրջը:

Սա հենց այն էր ինչ ուզում էր: Այստեղ թափուտ անտառների ու բարձրաբերձ երկրների մեջ կորած այս կուսական վայրում կարելի է ազատ գործել լնտանելով լեռների մեջ կորած այս կուսական վայրում կարելի է ազատ գործել լնտանելով անարձանցի ու վարձաբեկվելու մասին: Ու նրա անխոնձ ու խոհուն հայացքի ներքո սկիզբ դրվեց իրականություն տաճարի շինարարությանը:

80. Գիշեր էր: Ձիռալի ընդարձակ դաշտը, օձկած լուսնի անրձային լույսով թաղված էր խորախորհուրդ լուսթյան մեջ: Երեք կողմից շրջապատող լեռները ասես ապառով շրջան կազմած հսկում էին մրափած դաշտը և նա մեձկորեն փռվել էր կաթնալույսի մեջ:

Անդրձք որ առաջին հայաձցից համատարաձ ու հանդերձանուր էր թվում երկձթական էր: Ուշադիր այքը ականակիձ խաղկարում կնկատեր բազմաթիվ կրաններ և գրախալոր ու սպաձագեն պահակներ: Դա հայոց հոձնատանց բանակն

էր որը նրեք օրվա նրկար ծաւիւտ կտրելով իստել էր Չիրալ և այժմ ընկղծկած էր խոր բնի մեջ: Ու բն ղիւնէ չէր նրսում անբախանց խազկարում հայերը գիտեին շատ մոտ է պարսից բանազը սաւսւթազրու անագորւն:

Մի բանի ժամ հետո արդունաիւնդ մարտն անխուսափելի էր բայց այժմ նրկու բանակները հայոց և պարսից հանգստանում էին: Վրանի մոտ փոքրիկ խաորկի շուրջը հալաբլել էին գինգիւրմերը և ձեռքերը մեղքընդներ մղտեցնում էին կրակին ջերմացներ:

Մի սնայա գինգիոր գոտուց հանեց սրինգը որ մի վայրկյան փայլեց խաորկի լույսի տակ ու սկսեց նկագել:

81. Վրաստանի Յերակ արքան պալատական երգչին Սայաթ-Նուկային վտարել էր արքունիքից: Վտարել էր բայց կարոտում էր նրա սիրատուջոր երգերին:

Մի օր այլևս չհամենելով իր թիկնապաին ութարկեց նրան գտներու և պալատ բերելու: Վերջինս երգչին գտալ թիֆլիսի հրապարակներից մեկում ժողովորի համար երգելիս:

Վերադարձալ պալատ ու շարունակեց երգել Սայաթ-Նուկան արքունի գեւ խնուլքներում: Երա վարդ ու առասւթար բուրդ երգերը մարւարտի պես փայլող արցունքներ էին քամում ունկնդիրների աչքերից:

Բայց չգիտեր բանաստեղծը որ իր վաւկւթուն հազարերանգ երգերով հրդեհել է արքայի բոլոց գեղեցկւտի սննայի սիրտը: Աշխարհումս ախ չեն քաշի քանի որ ջան ես ինձ համար թարգմանում էր քանանչան բանաստեղծի սրտի ելնւթուրմները:

Արւշիտ գինարբոււ է պալատում: Չոտում է վարդակարծիր գինին փութութում եղջուրաթաւերի մեջ: Գինի է ընկում արքան ամենին չնկատելով բոլոց արտասուութիւլ ողողկած աչքերը թթթացող թարթիչները: Բայց սիրտ անմեղքելի երգիչը կարդում է օրիորդի հոգին նրա սիրուն պատախանելով յուրորինակ խոստովանութամբ:

82. Ամեն հայ մտնում է Սատենադարան որպես արթատերի և խոսում ակնածանքով ու շշուկով:

Այստեղ տաւանկեց հազար ձեռագիր մատյան և պատարիկ կա տաւանիւր գրամանցից մինչև ամենամեծը նրկիթանց մագաղաթա հսկան:

Որքան յման են հայ ժողովորի և նրա ձեռքով ստեղծված մատյանների ճակատագրերը: Երբ գալիս էին թշնամիները ձեռագրեր ընդորինակողը շալակն արած մագաղաթա ծանր թերթերի կապուցը բանաքը ներկերը և ընդորինակվող մատյանը գնում էր ժողովորի հետևից դաւարի պահերին շարունակելով արտագրել:

Գրիչները հիսուն-վաւսուն տարի գրուրգիշեր արտագրել են ձեռագրերը իսկ նկարիչները ծաղկել են դրանց արտասելական նրնակայական կենդանաժողիկներով: Ծաղկած մատյանը գույների մի գութորիկ մորիկ է մանրապատկերի շրջանակում փակված: Յարւ եղած դեպքում մատյանները

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Բաւջրել են ուլիսն ու
բաւջրել է հանուն
պարբրել է հատարիտի
հատարածան հատարիտի
Չեքրից ձեռք փո
հայրնաբերվում էին հա

83. Արևը բարձրանում
պատը օծվում է ճար
հաջորդությամբ և բոշել
անհետանում ճեւունին
Օրվա այս ժամին

բացատում միայնակ
դառնում բախանցիկ է
բան տեսած ներողամի
Բացատում էլի ծառ

մտախոհ կան սեւեւ
Ին իւծիթը բաժանակ
կողքին անհաստատ
փնթակ է դրված որոնք

84. Դեկտեմբերն էր
լողում էր դեպի ծովախե
սաւսւթանող ցուրտ
մակուկում գտնվող գե
կրգվի աշտարակակու
Իւծեցու ինձ կղզու

Բարձրագիր սարդի
ծառաստաններ ձիթն
անկրկնելի հաւթով գ
երկի նրկար կիւրանա
բանւ ձայն չննդատե
Ինչ կուզես որդակ:

85. Բարաթի եկրուպս
մի նրիտապար ուսերի
ևա հաղթանդամ էր փ
այլալկված էր ջղագ
անգամ չնկատեց կողք

թափացել են դժիշտ ու քիտ թշնամուց: Մատանը եղել է սուր որով ժողովարարը ապաքարել է համուն ազատության ազգապահպանության և ինքնության հաստատման: Պատահել է մատաները թաղել են դրանց վրա ուժացել:

Չեռից ձեռք փոխանցվելով ձեռագրերը երկար դեպերից ուստի հայտնաբերվում էին համարվանում իրենց ապահով ու լուսե վերժին օձանում:

83. Արևը բարձրանում է անտառի վրա և իմ քոձտիկի արևելահարած փայտաշեն պատը օժվում է նարնջով: Մի միջատ որը ըստ երևույթին կարող է նույն հաջողությանը և թռչել և վազել բռնելով ու վազելով բարձրանում է պատն ի վեր և անհետանում ձեռնին բուսած խոտերի մեջ:

Օրվա այս ժամին վաղորդձին անտառը մութ կանաչ է իսկ նրանից դուրս բացատում միայնակ կանգնած կեձիներն ասես հալվում են արևի շողերում դառնում թափանցիկ: Մտայլ անտառը նայում է բացատի կեձիներին ինչպես շատ բան տեսած ներողամիտ պապիկն է նայում արևի տակ խալձացող իր թռաներին:

Բացատում էլի ծառեր կան վերծիձ կամ լայնաստղարձ ծեր ու երիտասարձ մտախոհ կամ սեձնեձող:

Իմ խձիթը բաժանված է երկու մասի: Առաջնամասում տաձտակն մահճակալն է կողքին անհաստատ ոտքերով սեղանը նաձի (ամառով: Հետնամասում երեք մոր փեթակ է դրված որոնք առաջիկա զարնանը կբնակեցվեն մոր մեղվաձետամիջնորով:

84. Դեկտեմբերն էր ամանձիի նախձրյակը: Մի փոքրիկ մակույկ հանդարտ լողում էր դեպի ծովախոձը որ Վենետիկի հարավային կողմում էր: Թեև ձմեռ էր և սաձսձեցնող ցուրտ էր սակայն օդն այնքան մաքուր էր ու թափանցիկ որ մակույկում գտնվող գեղեցկադեմ երիտասարդը չէր կարող չնկատել հանդիպակաց կղզձկի աշտարակավոր շինությունը:

Իձեցրու ինձ կղզու վրա խնդրեց անձանիթը ծերունագարձ մակույկավարին: Բարձրադիր սարին կանգնած նա շուրջն էր նայում սաղարթախիտ ծառատաններ ձիթենիներ և կապույտ ծով: Բնության գոձտրիկ անկյուն էր դա անկրկնելի հոձեթով գոտձորված աղձսե բարձրաբերձ պարսպով:

Երևի երկար կիսանար իր առջև տարածված հեքիաթային գեղեցկությամբ եթն մի բամձ ձայն չընդիատեր նրա խորհրդածությունների շձքան:

Ինչ կուգես որդյակ: Հետ նայելով երիտասարդը տեսավ դիմացը կանգնած պատկառելի մի վանականի փարձամ մորուքով ու ճաղատ գլխով:

85. Քաղաքի եկրոպական մասի սակավամարձ նրձանցքներից մեկով քայլում էր մի երիտասարդ ուսերից վար թափվող դարձնագույն գգեստով ճերմակ մուկերով: Լա հաղթանդամ էր փոքր-ինչ ուռած աչքերով ու սփրձնած դեմքով: Երևում է այլայլված էր ջղազձգիձ նա ընկղմված խառնիճադանձ մտքերի օվկձնոսում անգամ չնկատեց կողքով անցնող հոռմձցի պարեկներին:

Դրանց երգերով հորեղել:

Իսկ չեմ քաշի քանի որ ջան

արտի ելձջումները:

սրտի ելձջումները:

ապարմիր գինին փձգձմ

չենին չնկատելով քող

չենին: Բայց սիրո անդեմ

տասխաններով յուրձրեմ

ս արձատեղի և խոսում

ապատառիկ կա տանիձ

այա իսկան:

ստեձծված մատյաններ

որ ընդձիկնակողը շալան

ներկերը և ընդձիկնակող

պահերին շարունակներ

ողագրել են ձեռագրերը իսկ

ելական երեսպայական

ի մի գոձտրիկ մորին

անձ դեպքում մատյաններ

1. Կրթական բազմաբնույթ տարրեր

88. Երբ ջրերը պտտվում
ուղադարձ տեղ-տեղ ընկնում
առկա տեղում մեկու
շուրջում լին հատատակից
հաճախ լինում է Կամ
հարկապես չի կարող
հարկապես չի կարող
հարկապես չի կարող

89. Միտում են ձյունը
և նստում է վիճիկայրի
հորիզոն:

Իսկո՞ր ձյուններից հեռու
մեծ ձյունը անդո՞ւալն
մայրաքաղաքի անբար
գույզների կրո՞ւն մե
սե՞նե՞ղ աղջիկների և՛

90. 907646

90. Ջրվորենքի միգրացիաները հայրենի գետերում և արհեստական ջրամբարներում:

Հայաստանի Հանրապետության
Մշակույթի նախարարություն

Հայաստանի Հանրապետության
Մշակույթի նախարարություն

Հոգում եմ ինչպես մեծ բարոյացի արմատից գժգժված ու պրկված ջրերու այս անորձության մեջ ազատվում եմ լարվածությունից անհագարար շփուն եմ մալձոր օդը և ինզիս մերթաշնակվում է բուրբյան հետ։ Շրթով բարձառում եմ գոնովանե մարմնագոնեմունտ Խորհում մեծ ու անհուն բնության մասին։

Հարգելի զինուորական ղեկավարներ, զինվորականներ, զինվորականների ընտանիքներ:

Եվ նա այդ խորհրդավոր հաղթանակի շուրջը նայեց դեմքը առնչված ու վտառված էր ճորժիկից ուսին ինքն վրան բերված ինչպես խցով ուսերի համեմարձ ջրուտ ծնցով բաշեց արեղը լստերի վրայով և սկսեց եզակը ճարձիկիմուս ծան համեց ջրաբաղը ինչպես պիտոց լցված ծաղի որ հազիվ է գտարձ փժուկը Ֆեսու դրան պատասխանեցով մի ուրիշ ծայր ապեր ուժեր ու հնչեն սկսեց արձարձել մի տխուր պատմություն Շատերի նրկամունք ստորաճերը լցրեց բաժիժով և տրտմեցրեց նրձեցմանց ծաղիկներին աշխարհը դարձնեցով անասնոց վշտերի հողիտ Դա սիրտ ու գարուտի հողիտ ու սպասումի երգն էր

Եւով Լճից ուղ աղ-Լարամիտ ու անհետան ստորգանդի կյաւր ճեղքանից ուղ
դաստերագանի դաշտ գնաւ ու ճգնի պատերագանող կողմերից դուրս ձնկին
ստորագանդին կամ ուստիքն եւ աղ անտեղեկն կենան ստորերկրէն տարտարոսի
անհեախոր անտուտը ու կիսակնո դժուր երկաթէն ուրմագանող որպեագի նա այնտեղ
ստեղծուի ուղ Լճի ու այնտեղ Լճի աղի աղիագի որպեագի նա այնտեղ

զրոյի մոտեցումով էր բաց չմեկնուցուի սրբայտիների անողկեց գրեթե նոյն ժամանակահատվածում հաճախ բաց էր սերունդ բարձրագույն երգչախումբի ղեկավարները և անտեսելից հետևում կամ ձայնագրում էինով հարձակվում ուրիշի

94. *Colony morphology*

95. *Quercus muhlenbergii*

Augen und Nase

76

Հայաստանի Հանրապետության
Ստեփանավանքի համայնքի
Բնակավայրի համայնքի
Բնակավայրի համայնքի
Բնակավայրի համայնքի

արկված ջրերը այս
ր շնչում եմ մաշող
տում եմ գնդուծոն

ԲԱՐՍԵՂՈՒԹՅԱՆ ԵՄԵՐՈՒՄ

Երբեք չունի իրենց

դրանքի նյութական

പ്രധാനമായും പട്ടണങ്ങളിലാണ് ഇവയെ കാണുന്നത്.

[illegible]

အနောက်ဘက်ရှိ နယ်လမ်းက နယ်လမ်းက

Արևածագյան ժողով

Edmund Burke

1990

11/10/2019 - 12:14 PM

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

... ..

39
վրա դնելույդ ու խառնիճադանել՝ գրուած գոյններով նշանց հասանելով
քաղաքնց շատ բնուս այնտեղի ծովի կողմը: Աստուծոյն հովանքը ոչ մեծ զարմեց
հաւանքոյն զարմեցող ընդունալով կարգովանալով խաբարսն վաճելով խաբարս
էն իրենց ճամբարը:

94. Ենկուզենու փայտից պատրաստված պրասեղանքն սրված լուսավորվել
մթանալ լույս էր արժուում նրա դեծքին որ դարձկ էր և հողմատանը։ Մտախոս նստած
էր արծուկները հենած ծնկներին նեղվում էր խեղդող օդից զիջերային
անդր՝ուրբությունից։ Այդ խորհրդավոր լուսքյան մեջ լսվում էր զբայն եղրի՝ քաղցած
մանկան լացի պես համատ ճոխնը որ զլձլում էր նրա ատմեց այն էլ
հոգմածությունից նկարած ջրերը և նա չգիտեր ուր գնալէի։ Անխորհրդա
սենյակում խձպտո հաշի ընդհատ ճայներ լսվեցին։ Նա ընդմեջ և խմբում նեք վեր
թռավ տեղից։ Միթե այստեղ է մնացել վախանց ամառու՞մով նտածեց ու որսւ գնաց
պատուճա՞ծը։ Մերսքյան մեջ խաբխաբեկով մա նտեցավ մարտնենյակի դռանը
զգուշորեն բացեց և վառեց ճրա՛վը։ Նույն բուպէին ինչ-որ բան ճնձւաց և հատուկ
վրա լսվեց բոբիկ ուղեքի բնիքնիւրց։ Նա դողրոջմե ծեղքնով ցայրկ՝ խառնեա
լաւձեց մահճակալին որ մայր չընկեր։

95. Հայոց ոստանը Ամին արդեն չօժորդ օրն էր ինչ պաշարված էր բյուզանդական իճը քնորքով մեծքիները պատրաստված էին հարձակուման ևրանք սիրում էին իրենց ոստանը պատրաստ էին ծխել վերջին ճարդը գտնել բայց չհաճեցէլ Ամին։ Ուսերն անհավասար էին հայոց ընդամենը երեք քնորքը կռիւնս էր Ամին առջև փոզած հարբավայրը եեղեղած ուտիկո դեծ։ Շշմարիտ էրդուքումը ամենայն ուժգնութիւնը խոցում էր Արշալիր Կառնարականի տապիներէի փորձութիւններոց քրճկան սիրտը։ Անտեսական վայելչազարժ հանդիմանց կանգնած ճիճնաբերդի բարձունքին քնախոյզ ետևում էր Կառնարականորդն ծեծնարկումներին հնցն իրեն հոգորդում էր որ պոշարն ոչ թե անձնապարտ ճեծամեծներն են վճռելու հայոց քաճար այլ ընդամենը այս երեք քնոր հովհարդոյ ու քաջ մարտիկները և նրանց ճեշ է Ամին ու երկրի փոխուքումը արիւնքիդդի այս օտեռն։

Հայտնի օրը վաղորդունին ուստանի արվեստը նայող երկնքակերտ դասարանից որոշ երեխեցի հայոց բանակը և ամենամաքուր ցածուն-զոյնով հաւոնակեց ջրհանու վրա: Համարուեալս անդինսկ ծառան ոչ քնէր կային ոչ կենտուն և որմեցի միտնէի ինն զոյնաց ճոշ և հաւանքաւորով քերտուրէ մեջ յարանից յո զիսով ջրհանու:

96. Հատմանը մեր հիշման դասերը հրաշքեր են քանզի երբ անդրադարձանք զարմանք էր պատճառում տեսնակցելին. նայողին քնքած էր հարկերին ինչպիսիք նորոշ ներշնչված է լինում և նրանց քննարկող թույլտվություն արժեքի քննարկումը հանդիմանում էր նրանցինքն անդամներին ներշնչում էր:

Publication of this advertisement is not a recommendation of the product or service.

վրա դժոճալուր ու խառնիժաղանք գոռում--գոչններով նրանց հալածելով քաղաքից շատ հեռու ալեծուփ ծովի կողմը: Մահնոկած հույները դժխեմ բախտից հալածված ցարուցորիվ ընդհանուր կարգուկանոնը խախտած փախչելով հասնում էին իրենց ճամբարը:

94. Ընկուզենու փայտից պատրաստված գրանեղանին դրված լուսավորիչը մթանալով լույս էր սփռում նրա դեմքին որ դալուկ էր և հոգնատամբ: Մտախոհ նստած էր արմունկները հեմած ծնկներին նեղվում էր խեղդող օդից զիչերային անդոճությունից: Այդ խորիդավոր լուսյան մեջ լսվում էր միայն ծղրիճի քաղցած մանկան լացի պես համառ ծռինչը որ գձգձում էր նրա առանց այն էլ հոգնածությունից նվաղած ջղերը և նա չգիտեր ուր փախչի: Անհյուրընկալ սենյակում խճալոտ հազի ընդհատ ծայներ լսվեցին: Նա ցնցվեց և իսկույն նեթ վեր թռավ տեղից: Միթե այստեղ է մնացել վահանը սախուճով մտածեց ու դուրս գնաց պատճառք: Մթության մեջ խարխափելով նա մոտեցավ ծաշասենյակի դռանը զգուշորեն բացեց և վառեց ճրամը: Նույն րոպեին ինչ--որ բան ճճճաց և հատակի վրա լսվեց բորիկ ոտքերի բնիքսփից: Նա դողդոջճն ծեռքերով վայրկյանապես կառչեց մահճակալին որ վայր չընկնի:

95. Հայոց ոստանը Անին արդեն չոճորդ օրն էր ինչ պաշարված էր բյուզանդական իճը բճր զորքով: Անեցիները պատրաստվում էին հարձակման: Նրանք սիրում էին իրենց ոստանը պատրաստ էին մինչև վերջին մարդը զոհվել բայց չհանձնել Անին: Ուժերն անհավասար էին հայոց ընդամենը երեք բճր զորքը կռվելու էր Անիի առջև փռված հարթավայրը հեղեղած ոսոխի դեմ: Ճշմարիտ իրողությունը ամենայն ուժգնությամբ խոցում էր Արշակի կամսարականի տարիների փորձություններից բրձված սիրտը: Մարտական վայելչագարճ հանդերձով կանգնած միճմաբերդի բարձունքին քճախույզ հետևում էր հակառակորդի ծեռարկումներին: Ինքն իրեն հորդորում էր որ արդարև ոչ թե անձնապաշտ մեծամեծերն են վճռելու հայոց բաճոր այլ ընդամենը այս երեք բճր հոճեպինդ ու քաջ մարտիկները և նրանց մեջ է Անիի ու երկրի փրկությունը արիավիրքի այս օրերին:

Հաջորդ օրը վաղորդճնին ոստանի արևմուտք մայրդ երկաթակուռ դարպասից դուրս հորճեց հայոց բանակը և սախճագրու գոռում--գոչնով հարձակվեց քչնանու վրա: Հանկարծահաս անօրինակ մարտում ոչ թե երկային ոչ կենտրոն: Կողմերը մխրճվել էին միմյանց մեջ և խառնիժաղանք թոխուրեռի մեջ յուրայից չէր բռկվում թշնամուց:

96. Շահանդուճորը իշխանի դուստրը հրաշագեղ էր չքնաղ նրա գեղեցկությունը զարժանք էր պատճառում տեսողներին: Նայողին բվում էր նյութեղեն չէ այլ կարծես կեղտված է լճուսնի նրճանուրճ շողեից արևի բճբում ծառագայթներից ու ծաղիկների անուշաբճր նեկտարից:

Մի օր երբ իշխանավանդ օրվորը ունեկցող խնորհ անցնում էր մի ապագաժողովարդ իսկական երկնակալված թարածայրի գլխից նրա վրա հարվակվեցին գինձներ ահապալում կերպարանքներով բոների շաչվն-շատաշնոյ, վարենաբար ելուզակները ապարոշները գլխներին փաթաթած, սարսափի մատնեցին փափկատուն օրվորին: Եվ որպեսզի չքնկնի գալարաբար այլազգիների ձեռքը որոնք Շահանդուլարի հոչակված գեղեցկության պատճառով կամենում էին նրան համշտակել օրվորը խաչակցեցում է ծիւի հետ բռնում քարածայրից:

Բաժու ուժգին հոսանքով ու աներևույթ գորությանը նա իր ծիւի վրա նստած անզնայ իջնում է ծորի խորխորադը: Իշխանադուստր Շահանդուլարը ծորում մի մատուր է կատուցել տալիս որտեղ ապաշխարելով ապրում է մինչև կյանքի վերջը իսկ ժայռը կոչվում է Շահանդուլարի ժայռ:

97. Փարիզում համաշխարհային արվեստի այդ յուրօրինակ բնօձանում այցելեցի մեր դեսպանին որ շատ բարեխաթր ու ինչպեցի մարդ էր: Նրա այդ հազվագԺտ հայրենասերի միջոցով հնարավորություն ունեցա Շեքսպիրի ոԺբեղություններից մի ժանիւղ բնադրելու:

Բալականին մեծ բզկով հաղթություն էր խառացել նաև Լիոնում և Մարսելում: Լիոնի հայերը գրեթե հաղթուր տոկոսով տնայնագործ արհեստավորներ էին իսկ Մարսելիցը նավահանգստի բանվորներ: Նրանց ինտ մեկ-երկու խոսք փոխանակելիս պարզվում էր որ կորցրել են իրենց ծննդավայրը որը Վանը որը Մուշը որը մնատուլվան: Բայց նորաստեղծ Ֆայաստանի հույնը թաքուն կայծկլտում էր նրանց սրտում: Փայվիլոլ այդ կաներից ցուքը հնայք տպեց իմ Մարսելում բնադրած իԺից ավելի ներկայացումներին: Ֆեռավոր ափերում դեզերող անօԺնան ծավփորի համար օջախի միակ հույնը ապացնական օԺնանն է և այդ օԺնանը ունեկորույս սփյուռքի համար Ֆայաստանն է որին ուղղված է գաԺթականության կարոտակն՝ հայագըը:

Մայրնել հասնելու հայքորԺ օրը առավոտյան հանդիպեցի բաղրոնի տնԺրենին և առաջարկեցի նրեք բաԺերախաղերից Վենետիկի վաճառականը Տիմոն Արենացի և Օթելլո որնե մեկն ընտրել: Նա ընտրեց Օթելլոն և հայքորԺ օրը խաղընկերներին ինտ միասին մտա բաԺերասրահ:

98. Նա արդարԺ ծնվել էր բարի լույս մաղբելու իր ժողովորին և աշխարհին բայց չտեսավ ոչ բարին ոչ լույսը: Եվ իննց այստեղ նրա ոճբաԺտությունը կրկնապատկվում է նրան նմանեցնելով մի խորԺորդապաշտ որդակի որի բազմաթիվ դուր-դարԺամներից միայն մեկը բաց եղավ: Մինչդեռ մյուս մուտքերով կարող էին ելուժուտ անել իրաչքն ու իրաչալիքը: Ֆավանաբար նաև այս նկատի առնելով նրա ժամանակակիցն ու բաԺտակիցը ԴանԺ վարուժանը տպեց նրա գործի անհամօշգրիտ բնորոշումը Կիկլոպ մըս է քերԺողը: Իրականցի է վարուժանը: Կիկլոպ միայնակի վիթխարի: Բայց ոչ այն պատճառով որ արդեն էր ծնվել այլ այն պատճառով որ մատված նրա տարաբաԺտ ազգին ու երկրին նայում էր

առնձնագրուժիլ մեկ ա
կյաժ երբ նրա
երկուշաժորեն ընծա
ծրդուրին այլևս չի
բանաստեղծ այլևս չ
առաջնություն նանա
մեա մԺնակ ու ապա
99. ԱնանԺրի նախ
առԺրա աշխատանք
մեջբարանա հարկատ
պատճառով արդեն
վաճառակալի վրա եր
Արոսի վրա ընկած
մեմակի անկուհում
դեղնակուն բԺբեժի մ
այդ անձուլ հուժիղ որ
ու փայլուն մազերու
երիտասարդ էր: Նրա
նուկնիկ քուհն Ի վր
տորից վեժարարձա
արդատունեժը կի ան
բաց բերանից այնպ
գալիս որ ինն բզկում
100. Անեն անԺա
անկարդ էր գցում մկա
մարտական էր տրան
մայնաշարեր երգել ա
ունեցավ իր մեջ առԺ
տեսավ եղբեժուհիժա
վարդանիլը:
Ինչպես երևում է դ
ժբողոքնեց նրա նրա
երեկ մտածում էր չ
և մուտքերը դեռևս ի
բաժ հեռու թաղաքից ո
ԴանդաղընԺաց կա
վորով բարեւոց որը սի
երեք ազԺուլ ան

ողղած տառերը և կետադրել:

ցնում էր մի ապառաժոտ
րա վրա կրա հարձակվեցին
ի շաչՈՆ-շառաչՈՆով:

փաթաթած սարսափի
այլաբարո այլազգիների
աատճառով կամենում էին
ճքարաժայռից:

մա իր ձիու վրա նստած
ախանդուձտը ծորում մի
ւմ է մինչև կյանքի վերջը

յուրօրինակ բնօձանում
լացի մարդ էր: Նրա այդ
ունեցա Շեքսպիրի

ոտունում և Մարսելում: Լիոնի
ուհեստավորներ էին իսկ
հետ մեկ-երկու խոսք
նդավայրը որը Վանը որը
հույսը թաքուն կայծկտում
նայք տվեց իմ Մարսելում
փերում դեգերող ամօձան
օձանն է և այդ օձանը
ղված է գաթականության

վեցի թատրոնի տնօրենին
սեականը Տիմոն Աբենացի և
օրը խաղընկերներին հետ

որ ժողովրդին և աշխարհի
նրա դժբախտություն
տեղ նրա դժբախտություն
պաշտ դոյակի որի թագմաթի
մյուս մուտքերով կարող էին
ան այս նկատի առնելով նրա
ուժանը տվեց նրա գործի
ը: Իրավացի է վարուժան
վ որ այդպես էր ծնվել այս
գին ու երկրին նայում է

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

սահմանվեցուցիչ մեկ աչքով անհեղձության աստիճանի խորական աչքով:

Այսօր երբ նրա հիշատակի ուտագնացներն ենք զոհի փոխարեն
երկուդաժորեն ընծայաբերենք մեր այն վառ հույսը թե դիտեմ բաձտը մեր
ժողովրդին այլևս չի մայի մեկ աչքով: Որպեսի այդ ժողովրդի որևէ նոր
բանաստեղծ այլևս մեկ աչքով չմայի կյանքին ու Միամանթոն էլ իր տխուր
առաքելության ճանապարհին իր հետ տանի բաղձանքներով ակադճուն սիրտը և
մնա միձնակ ու ասպետորեն անկրկնելի:

99. Ամանձրի մախձրեին դեկտեմբերյան մի ցուրտ օրվա ճրագալույձին երբ
առօրյա աշխատանքից վերադարձա տուն հոգնած ու ընդարմացած և մտա
ննջարանս հարկադրական մամակը գրելու ննջարանս միշտ տաք էր որի
պատճառով այդտեղ էի փոխադրել գրասեղանս ակամա կանգ առա զարմացած:
Մահճակալիս վրա երեսնիվեր պառկած էր ինչ-որ մեկը և խռմձացնում էր:

Աթոռի վրա ընկած էր ծնեմվա վերարկուն մորթե օձիքով և մաշված աստառով:
Սենյակի անկյունում դրված էր մի ջարդված ծաձալուկ: Դրա միջից երևում էր
դեղնավուն թթերի մի տոցակ: Ակնապիշ նայում էի ու մտածում ով կարող է լինել
այդ անկոչ հյուրը որ այդպես ազատ-համարձակ տեղավորվել է սենյակումս: Խիտ
ու փայլուն մազերով սև ընչացքով ու երկար մորուքով կորնթարձ քթով մի
երիտասարդ էր: Նրա փոքր-ինչ ուռած դեմքի աբարտական արտահայտությունը
նույնիսկ քունն ի վիճակի չէր եղել մեղմելու: Սրտողած դուրս գնացի խոհանոց:
Նորից վերադարձա ննջարան և բնախույձ նայելով քնածին ապարձյուն
պրատումներ էի անում հիշողությանս մեջ: Քնածը շարունակում էր խռմձալ և նրա
բաց բերանից այնպիսի անբարեհնչձն խոխոցներ կեձկեձուն ձայներ էին դուրս
գալիս որ ինձ թվում էր խեղճվում է:

100. Ամեն ամօձաճ գրասեղանի առջև նստելիս Բեթիովենը բնախույձ մի
ակնարկ էր գցում նկարի վրա և ապա խորասուզվում աշխատանքի մեջ: Այդ օրը նա
մարտական էր տրամադրված և տրամադրությունը բարձր պահելու համար սկսեց
ձայնաշարեր երգել այնքան ուժգին որքան ձայնը կրավականացներ: Նա վերձստին
ունեցավ իր մեջ պոթկացող ուժի բերկրալի գիտակցումը: Այդ վիճակում նրան
տեսավ երգեհոնահարը որը նախորդ օրը գձգձված տրամադրության մեջ էր թողել
վարպետին:

Ինչպես երևում է Դուք արդեն լավ եք զգում վարպետ թեթձացած նկատեց նա:

Բեթիովենը նրա կողմը դարձրեց իր գվարձ դենքը

Երեկ մտածում էի որ կյանքս վերջացած է և ավելի լավ է մեռնեն: Բայց Ապրիլնը
և մուսամները դեռևս ինձ չեն հանձնել մահի ձեռքը: Միասին գնանք համերգ լսելու
իսկ հետո քաղաքից դուրս գանք:

Դանդաղընձաց կաթը խորձութորձ ճանապարձով ցնցվելով նրանց բերեց մի
փոքրիկ քաղաք որը Վիեննայից ոտքով ընձաններ երկու ժամվա ճանապարձի վրա էր:
Երեք ագձավ անունը կրող պանդոկում նրանք նստեցին թձկննու դեղին

101. Մի շաւաթ էր սառը անձրոն էր սաղրուն գլուղիւր ուլլ լաւալաւացել էր ց գլղալացել ճեղքած տեղից ճաք էր տօլել։ Մի գիշեր ու մի ցերեկ էր անցել և ար¹⁰նն գերասնի ցրե ճաքեր սարսուռներ էն և մուրոն Թերո-Թերո կախիւկն ճաքի շրթից։

Համաձայնում ճաքն ու ճեփքը հենց բոմբի գլխին: Ուրեմն այսինքն պետք է կանգնեցնել բոմբի մեջ:

Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության հրամանով 2017 թվականի մայիսի 1-ին հաստատված «Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության կողմից հաստատված հրամաններում և որոշումներում ներառված փոփոխությունները» հրամանի 1-ին կետի 1-ին ենթակետով:

102. Մաթաղն ամրացրեց մեծքին և բրիչով սկսեց սառնոցը ջարձել ող ոտքի համար հենարան շինի: Հրաշքով արկը մոտենում էր մուտքին: Սպիտակապիտան գազաբլոք բխում էր անհունորեն հեռու: Հիշեց Շեկ Ղազին գունագեղ տարազ հագած խնուացի այն անվեհեր ուղեցույցին: Նա միշտ գիշերով էր շրջագայում և նրա աչքերով խազարին վարժված լինելով ազատորեն տառնորոշում էին ամեն ինչ:

Մինչև այդ բարձրագուղիները խաչ էին տնկել լեռան գագաթին: Իսկ իր ունեցածը մի գունագեղ պատտար էր վրան երեք անուն միայն՝ Մրապ Մախլուտի և Տիգրան Երանցից մեկը՝ հանգչում էր Բասենի դաշտում անաճուն մի քարապույտի տակ՝ Մուրը՝ գայամենքի վանքի գավիթում էր իենքի գերեզմանի կռքին: Մեր երեքի կողմից ուղիավորի երկյուղածությամբ շշնջաց նա պատտարի ծայրը՝ համբուրելով:

Ու կանգնած էր նա երկնահաս լեռան գագաթին ամպերից ու աշխարհից բաժնո՞ր ճյուղից ու քանուց այրված դենքին բերկրանքի աղբյուրներն էին սրտաթթի՞ք բաժնաշարախ:

[illegible]

105. 26mimib hfga

Բաժնի վերաբերյալ հարցերի և պատասխանների հարցազրույցի արդյունքում հարցառվողները կարող են ստանալ հետևյալ տեղեկությունները՝

ազ քողած տառերը և կետադրել:

մտնում ու հրժվանքով նայում
որերի վրա ինչպես են ուղիւմ

հողը ծանրացել էր և գերանը
անցել և արձեն գերանի մոտ
շրջի շրջից:

մատրոնածի՞ք է թոնիրը տան
մ ալունը պետք է կանգնեցնել

ով էր վառել և մոխրի վրա
ափոխի պատի տակ: Ծուխը
հալած Բայց ինչ կարող է անել
ոց և կկանգնեցնի սյունը:

առա՛վտնը: Կացինը վերցրեց և

րից կիրճ էր իջել: Մինչդեռ
երի արանքից ծիկրակում էր
ներ էին հյուսում ու քանդում

3 սառնոցը ջարձել որ ոտքի
առնէր: Մախտակափառ
մն գունագեղ տարազ հագած
որ շոքազայում և նրա աչքերը
էին ամեն ինչ:

առցե հենակին դնելով բրնձ
կանգնած է ինքը մեծ լեռան

զագաթին: Իսկ իր ունեցած
յրապ մախուտու և Տիգրան
մուն մի քարակույտի տան
եզմանի կոճքին: Մեր երեջ
սատառի ծայրը հանքուղեմ
պերից ու աշխարհից բարձր
ունքներ էին սրտաթոթ:

երի մեջ և ճնացինք անշարժ
աց պաղպաղւոն ջրերի մէջ
ն էին: Նրանք մտան ծանծա
ա կազմած և դունչներով ջր

1.1. Լրացնել բաց քողած տառերը և կետադրել:

տակ ինչ-որ բան փնտձելով առաջ եկան: Նրանք ստեպ-ստեպ դունչները համում
էին պտոր ջրից և ազահուքյանք ինչ-որ բան խժռում:

Զարմանալի բան հանկարծ մի խոզ աղեխա՞շ ծայնով ճղճղաց և փութաջանորեն
ծտում էր ազատվել ստորջրյա թշնամուց: Ինչպես է լոքոն բռնել նրան և ինչու
պիտի ծուկը խոզ բռնի:

Երբ մենք կրակեցինք այդ գերված վարագի վրա և տեղնուտեղը սպանեցինք
տեսանք որ նրա ոտքը խրվել է լոքոյի բաց երախը կճղակները ծակել-անցել են
ծկան ստորին ծնոտի թաղանթը և կենդանին մնացել է բռնված ոտքը չի կարողացել
հանել: Լոքոն էլ իր հերթին բռնված էր այդ կենդանի կաթով և տանջա՞նուկ
թորտայով ոչ մի կերպ չէր կարողանում ազատել իր ծնոտը ոտքից: Իսկ մեզ հեռվից
դիտողներին թվում էր ծուկն ու վարագը մենամա՞տում են:

104. Բակն ու այգին թաղվել էին ծյան տակ: Չորս կողմը պայծառ ականախող
լույսեր էին վառվում թվում էր թե ամանքի գիշեր է ու բոլոր ծառերը եղ՞նիներ են
դարձել: Թաց ծյունը թառում էր գեղուղե՞ք ծառերին խաղողի նոր-նոր բողբո՞ւած
մատերին: Գարնանային այգում ծյունամքիկ էր: Տա՞օրինակ ձայներ էին լսվում:
Թվում էր քա՞ցած գայլերի ոռնակն է ժամիքները կ՞ծտացնում կափկափում
կա՞կանծում: Ծառերի կատարներից ձնե ժայռեր էին փլվում և ճկվում ու
կտրատվում էին ճղերը աղեխա՞շ ծայնի արծակելով: Ամեն ճղ տապալվելու
խաղողի մատերի ամեն մի ճրթոցի հետ հորս սիրտը ճաք էր տալիս և հեղձամղձուկ
մի հառաչանք էր պոկվում նրա թորտացող սրտից: Զյունը թափվում էր անասելի
ա՞մատությամբ այդ ով էր թափ տալիս երկնքի տամիքը:

Հյուծված ու լի՞ով թո՞ված վերջին անգամ բարձրացավ տուն և համարյա նույն
պահին էլ կորցրեց իրականության զգացումը: Մշուշված աչքերի առջև հառնեց մի
բոլորովին այլ պատկեր...

105. Զնայած ինձ զգ՞շացրել էին հեռու մնալ Շամիրամի Ու՞տի քարերից,
բայց ես մոլորվեցի և ուր որ է անհետանալու էի Նեմրուքի ավազաբլուրների մեջ:
Շամիրամ գյուղը Նեմրուք լեռան մի փոքրիկ ձորահովտում էր: Կո՞քին չորս մեծ
բլուրներ կային ավելի հեռվում հինգե՞որդը մի սրածայր բլուր որ վիզը երկարած
նայում էր Նեմրուքի գագաթին: Իսկական ու՞տի էր մնանվում: Ինձ թվաց այդ
հինգ քարացած ու՞տերը հիմա վեր կկենան ու՞ղբաց եր՞ով կզան ինձ վրա:
Այդ մտքից սարսափած արագացրի քայլերս: Ի՞նչ անդրավարտի՞ի փո՞քերն
իրար էին խառնվում ոտնամաններիցս մեկը կորավ ավազների մեջ: Խառնեցի
ավազները բայց չգտա: Երկ՞ղս սաստկացավ ու ես մի պահ զո՞ւացի իմ այդ
հանդուգն ու՞նտության համար:

Քա՞ք-քրտինք մտած հագիվ էի փոքրիշատե հա՞թահաթել ավազափռչին և
ու՞տափշերը երբ նոր արձելիքի հանդիպեցի: Սուլ՞անի ոստիկանները բռնել էին
սասունցի մի ծերունու և պարանով կապկապած սարից սար էին քարշ տալիս
ստիպելով հայտնել հայրուկների տեղը:

106. Հանկարծ սիրտը բ^Ըրտաց դիմացից գալիս էր հյուրձա^Ըտավորի նման վտիտ մի մարդ աշնանային հին վերարկուի մեջ կ^Ըկված: Նրա պ^Ըտոր հայացքը մոլոր էր բաց ոչինչ չէր որոնում սառցակալած մայքերի վրա: Սա չէր դրամապանակի տեղը մտածեց Կոմիտասը և ափսոսանքի փոխարեն բաքուն ուրախություն զգաց: Նրոնմաշու^Ը բա^Ըցից հետո նա փողոցում կես մարկ էր գտել ու շվարել: Ձմռան այդ օրը աշխարհում մի մարդ սպասում էր կորցրած դրամապանակի տիրոջը:

Ու եկավ նա: Դեռատի կին էր այդ մարդու բա^Ըկոնով այդ մարդու ոտնամաներով լայնափո^Ըք անդրավարտի^Ըով գլխաշորով: Դեռատի կնոջ աչքերում բոլորք կար և հույսը կ^Ըկտուր լացի պես կախվել էր շուրթերից: Դող^Ըրոցքով հիվանդի նման ս^Ըբս^Ըթում էր: Գա^Ըտուկ հայացքը կենտրոնացած էր սակարկին:

Օր^Ըոդոդ Դուք որևէ բան եք կորցրել:

Այդ դրամապանակս:

Կոմիտասը ձեռքը տարավ գրպանը:

Վերցրեք և մի պահ հապաղելով ավելացրեց վաղը երեկոյան կողմ հայկական եկեղեցում պատարա^Ը կա Ձեզ հրապիրում եմ:

107. Օգոստոսյան տա^Ըից ճա^Ըճած ճանապարհին երևաց մի երիտասարդ: Նա կարոտով նայում էր արեգակի կիզի^Ը ճառագայթների ներ^Ըո սփ^Ըված խաղողի այգիներից որոնց ոսկեշող ողկ^Ըզների մեջ արևն ասես միանգամից էր ուզում իր կենսատու ջերմությունը ներարկել:

Երիտասարդի փոշոտ հագուստներն ու հո^Ընատանց դեմքը վկայում էին երկար ճանապարհի անցած լինելը: Դե^Ըերելով օտար ափերում վերջապես վերադարձել էր հայրենիք Հայաստան:

Երբ անցավ բլուրն օղակող կե^Ըմանը փոշու մշուշի միջից նշմարվեց գյուղը: Երիտասարդն արագացրեց բայկերը մրմնջալով Օշականը երևաց:

Անցնելով ամառի գյուղանի^Ըով հասավ մի գո^Ըտրիկ մատուռի: Մրտի դողով ներս մտավ և կարոտով փկվեց որ^Ըաքարե տապանաքարի վրա: Երիտասարդի ուսերը ցնցվում էին նա բար^Ըրածայն հեկեկում էր ձեռքերով գրկած պաղ քարը: Տաք ար^Ըունքները այրում էին այտերը և նա շշգուռ էր Ինչպես անդապնդեմ միտքս ու լեզուս և պարտքս հատուցեմ ուսուցչիս: Մինչ սպասում էր մեր դարձին որ փառապիրվի իմ արվեստով և մենք էլ տարագրությունից շտապ վերադառնալով հույս ունեինք հարսանիքներում պարել այժմ այդ ցնծության փոխարեն գերեզմանի վրա ո^Ըքեր եմ ասում աղիողորմ հառաչելով:

108. Քահանա Անդրեասը ժամնա անունով մի քողջ աղ^Ըիկ ուներ որն ուրախ ու վա^Ըլ^Ըուն օրիոր^Ը էր շիկահեր լայն ճակատով կիր^Ը շարժուններով: Խստաքարո մորերը^Ըայրը շատ էր սիրում նրան և ցանկանում էր դաստի^Ըրակել իր ձեռով: Բայց երբ փորձում էր խրատներ տալ աղ^Ըիկը գոնգուն ծիծաղում էր անհամ^Ըերություն և նշաններ ցույց տալիս ամուր փարվում քահանայի ավեգար^Ը գլխին և պինդ-պինդ հանքություն: Ծերունին աշխատում էր խուսափել աղ^Ըկա զգվանքներից սակայն

հո^Ըու խորքում մի քա^Ըցր թնած հայրական զգացումն: Մի օր ժամիարի կինը բ^Ը Լ ժաննան սիրախար ունի: Լ մի պահ շնչահեղ^Ը լինելուս քիչ անց մի փոքր սթա^Ը 5շմարիտ չէ Մելանի: Ամբողջ օրը քահանան

ննջարանում:

109. Երայխածորը Բն որոտընդոտ շառաչ^Ընուս ավիքներն ասես խե^Ըդուս ստորում էր տենդագին ի բազմատեսակ հալքերով^Ը և այդ տարբեր ձայները գ ծորում:

Առջևից գնում էր իշխաա գ^Ըզ^Ըվում էին օդի մեջ տ կտրի^Ը տղանարդ էր ա տակավին թուխ մազերու Փոքր-ինչ առաջ գնալով պատգարակով բերում բորմնջուններով ինչ-որ փորձեց կ^Ըթնել պատգա

110. Վշտալուկ ու^Ը երկ^Ըոդյակ եղբայրները ի հետևից: Ի դեր^Ը ելա Դանդաղընթաց ու^Ըտը հ փծակին ցնցվում էր համա պանիր կտակատի ձեթով անտառից մոտ ուզեց մի անակնկալից ցն^Ըված մա Դրանք երկ^Ըոդյակ մոտեցան գեր^Ըարվածն ուշաբափված գերեցկուհի

Իո՞՞նու խորքում մի քա՞նցը ուրախություն էր զգում նրա մեջ արձանանում էր սրտում քնած հայրական զգացումը:

Մի օր ժամուտի կինը քահանայի տնտեսուհին զգ՜շությամբ հայտնեց նրան որ ժամանակ սիրահար ունի: Լուրն այնքան անսպասելի ու անակնկալ էր որ քահանան մի պահ շնչահեղձ լինելով կորցրեց խոսելու կարողությունը:

Քիչ անց մի փոքր սթա՞նկելով աղաղակեց

Ճշմարիտ չէ Մելանի:

Ամբողջ օրը քահանան բարկությունից պայթում էր հետուառա՞ք քայլելով իր ննջարանում:

109. Երասխաձորը թնդում էր գարնան արմուկով հորդացած Արաքսը մի տեղ որոտընդոտ շառաչ՜մնով եռում էր ժայռերեն հունի մեջ սե՞ծված և փրփրադեզ ալիքներն ասես խե՞ղում էին միմյանց ոգորում ամենի մոլուցքով մի այլ տեղ սուրում էր տենդագին խ՜ճոցով: Ափամոտ եղեգնուտներն ու մարգերը լիքն էին բազմատեսակ հավքերով ծիչ կռի՜նջ ճռվող՜ձն ու գեղգեղանք խառնվել էին միմյանց և այդ տարբեր ծայները գվարթ ու կենսաթ՜թի՜ արծազանքում էին հանդիպակա՞ր ծորում:

Առջևից գնում էր իշխանը շի՜ք-շիտակ նստած կապույտ մժույգին որի ռունգերը գ՜գ՜վում էին օդի մեջ տարածված տար՜ձրինակ բուրմունքից: Նա միջին տարիքի կտրի՜ տղամարդ էր անհող՜ող՜ ու ք՜ախտյազ հայացքով կորնթարդ քթով տակալին թուխ մազերով: Հանկարծ բոլորովին մոտիկ ինչ-որ թում՜ոց լսվեց: Փոքր-ինչ առաջ գնալով նա հանդիպեց ուխտավորների մի փոքրիկ խմբի: Նրանք պատգարակով բերում էին մի գառամյալ ծերունու որը ջանում էր կցկտուր քրթնջյուններով ինչ-որ բան հաղորդել ուղեկիցներին: Մի պահ նա նույնիսկ փորձեց կ՜թնել պատգարակի վրա սակայն ջանքերն ապարդյուն էին:

110. Կշտալլուկ ու՜տազանցները շարունակեցին իրենց ճանապարհը իսկ երկ՜ժորյակ եղբայրները խռովահույ՜ ու թախծալի հայացքներով նայում էին նրանց հետևից: Ի դեր՜ ելան յուրախի՜ններին փրկելու նրանց բոլոր հույսերը: Դանդաղըթաց ու՜տը համաչափորեն օրորվում էր և իկվանդ կինը անգիտակ իր կի՜նակին ցնցվում էր համետի մեջ կապկպած:

Մախաղը փռված էր խրամատի կողքին թարմ փորած հողի վրա վրան հաց ու պանիր կտավատի ձեթով տապակած փիկեր՜թ թերխաշ ձվեր: Գաբրիելը հացը որեց ակրատի մոտ ուզեց մի բր՜ու՜ն անել նախորդ օրվանից ոչինչ չէր կերել երբ անտառից սր՜նթաց դուրս թռան մի խումբ ծիպվորներ ամբարտա՛ան անակնկալից ցն՜ված մա՜կալների վրա: Կեռ թրերը մերկացրած ա՜բարտա՛ան ծիպվորները շրջապատեցին եղբայրներին և նրանց գառամյալ հորը:

Դրանք երկ՜ժորյակ եղբայրների քողջն առ՜անգած մարդիկ էին: Նրանք մոտեցան գեր՜արվածներին և դժնի ու լախշ հայացքներով տնտղեցին ուշաթափված գեղեցկուհուն: Գի՜թ խթանելով երիվարներին շարժվեցին առաջ

մեծ տառերով և կենտրոնել:

Իո՞՞նու խորքում մի քա՞նցը ուրախություն էր զգում նրա մեջ արձանանում էր սրտում քնած հայրական զգացումը:

Մի օր ժամուտի կինը քահանայի տնտեսուհին զգ՜շությամբ հայտնեց նրան որ ժամանակ սիրահար ունի: Լուրն այնքան անսպասելի ու անակնկալ էր որ քահանան մի պահ շնչահեղձ լինելով կորցրեց խոսելու կարողությունը:

Քիչ անց մի փոքր սթա՞նկելով աղաղակեց

Ճշմարիտ չէ Մելանի:

Ամբողջ օրը քահանան բարկությունից պայթում էր հետուառա՞ք քայլելով իր ննջարանում:

109. Երասխաձորը թնդում էր գարնան արմուկով հորդացած Արաքսը մի տեղ որոտընդոտ շառաչ՜մնով եռում էր ժայռերեն հունի մեջ սե՞ծված և փրփրադեզ ալիքներն ասես խե՞ղում էին միմյանց ոգորում ամենի մոլուցքով մի այլ տեղ սուրում էր տենդագին խ՜ճոցով: Ափամոտ եղեգնուտներն ու մարգերը լիքն էին բազմատեսակ հավքերով ծիչ կռի՜նջ ճռվող՜ձն ու գեղգեղանք խառնվել էին միմյանց և այդ տարբեր ծայները գվարթ ու կենսաթ՜թի՜ արծազանքում էին հանդիպակա՞ր ծորում:

Առջևից գնում էր իշխանը շի՜ք-շիտակ նստած կապույտ մժույգին որի ռունգերը գ՜գ՜վում էին օդի մեջ տարածված տար՜ձրինակ բուրմունքից: Նա միջին տարիքի կտրի՜ տղամարդ էր անհող՜ող՜ ու ք՜ախտյազ հայացքով կորնթարդ քթով տակալին թուխ մազերով: Հանկարծ բոլորովին մոտիկ ինչ-որ թում՜ոց լսվեց: Փոքր-ինչ առաջ գնալով նա հանդիպեց ուխտավորների մի փոքրիկ խմբի: Նրանք պատգարակով բերում էին մի գառամյալ ծերունու որը ջանում էր կցկտուր քրթնջյուններով ինչ-որ բան հաղորդել ուղեկիցներին: Մի պահ նա նույնիսկ փորձեց կ՜թնել պատգարակի վրա սակայն ջանքերն ապարդյուն էին:

110. Կշտալլուկ ու՜տազանցները շարունակեցին իրենց ճանապարհը իսկ երկ՜ժորյակ եղբայրները խռովահույ՜ ու թախծալի հայացքներով նայում էին նրանց հետևից: Ի դեր՜ ելան յուրախի՜ններին փրկելու նրանց բոլոր հույսերը: Դանդաղըթաց ու՜տը համաչափորեն օրորվում էր և իկվանդ կինը անգիտակ իր կի՜նակին ցնցվում էր համետի մեջ կապկպած:

Մախաղը փռված էր խրամատի կողքին թարմ փորած հողի վրա վրան հաց ու պանիր կտավատի ձեթով տապակած փիկեր՜թ թերխաշ ձվեր: Գաբրիելը հացը որեց ակրատի մոտ ուզեց մի բր՜ու՜ն անել նախորդ օրվանից ոչինչ չէր կերել երբ անտառից սր՜նթաց դուրս թռան մի խումբ ծիպվորներ ամբարտա՛ան անակնկալից ցն՜ված մա՜կալների վրա: Կեռ թրերը մերկացրած ա՜բարտա՛ան ծիպվորները շրջապատեցին եղբայրներին և նրանց գառամյալ հորը:

Դրանք երկ՜ժորյակ եղբայրների քողջն առ՜անգած մարդիկ էին: Նրանք մոտեցան գեր՜արվածներին և դժնի ու լախշ հայացքներով տնտղեցին ուշաթափված գեղեցկուհուն: Գի՜թ խթանելով երիվարներին շարժվեցին առաջ

մեծ տառերով և կենտրոնել:

Իո՞՞նու խորքում մի քա՞նցը ուրախություն էր զգում նրա մեջ արձանանում էր սրտում քնած հայրական զգացումը:

Մի օր ժամուտի կինը քահանայի տնտեսուհին զգ՜շությամբ հայտնեց նրան որ ժամանակ սիրահար ունի: Լուրն այնքան անսպասելի ու անակնկալ էր որ քահանան մի պահ շնչահեղձ լինելով կորցրեց խոսելու կարողությունը:

Քիչ անց մի փոքր սթա՞նկելով աղաղակեց

Ճշմարիտ չէ Մելանի:

Ամբողջ օրը քահանան բարկությունից պայթում էր հետուառա՞ք քայլելով իր ննջարանում:

109. Երասխաձորը թնդում էր գարնան արմուկով հորդացած Արաքսը մի տեղ որոտընդոտ շառաչ՜մնով եռում էր ժայռերեն հունի մեջ սե՞ծված և փրփրադեզ ալիքներն ասես խե՞ղում էին միմյանց ոգորում ամենի մոլուցքով մի այլ տեղ սուրում էր տենդագին խ՜ճոցով: Ափամոտ եղեգնուտներն ու մարգերը լիքն էին բազմատեսակ հավքերով ծիչ կռի՜նջ ճռվող՜ձն ու գեղգեղանք խառնվել էին միմյանց և այդ տարբեր ծայները գվարթ ու կենսաթ՜թի՜ արծազանքում էին հանդիպակա՞ր ծորում:

դեպի գյուղ: Փոքր-ինչ անց երևացին եկեղեցու գմբեթի սրածայր վերադը այգձետ քակերով ծանոթ տները որոնց շուրջը ոչ մի երեխա չէր խաղում:

111. Ես ֆրանսիացիներին վաղձոք խոստացել եմ որ Դուք մի քիչ կնվագեք դա նրանց համար ամենախամեղ խորտիձը կլինի:

Բեթիոյենի շնչառությունն ալելի է ծանրանում: Կուրձքը համաչափ ելևձյուն է մատնելով թժրտացող սրտի ողջ խռովքը: Նա պատասխանում է

Դուք Չերոյ պայծառափայլություն կարող եք նրանց խոստանալ ուստիե խալձո Խեցետին կամ գինի բայց ոչ Բեթիոյեն:

Բայց աժբարտական իշխանը հակված չէ գիձելու: Նա նույնպես զայրույթից շնչահեձ է կնում այս դրյակում տեր է թե ոչ: Ռչիկն չի կարող խոչձնդոտ կնել նրա կամքի առաջ կձնկճի այս երածշտին հձոս կցնդեցնի նրա քնահածույքները: Եվ նա փողծում է Բեթիոյենին քաշկռտելով տամել դեպի դուրը: Բայց ահա երգահանի ուժեղ ծեղքերը գլխից վեր եմ քարծրացնում ծանր կաղնե աթուղը: Եվս մի վձրկյան և նա իշխանի գլուխը կջաձջալի: Յետո լռություն է տիրում: Միայն ինչ-որ տեղ սանդուքների վրա հուրկված ծայներ եմ լսվում: Յետո դրանք էլ եմ լռում:

112. Լացակումած օրիորդը ծեղքերը քնքշորեն երկարեց դեպի երիտասարդը և այդ ժամանակ նրձախուս զարդանաձշով քեզամիձները հետ գնացին երևան հանելով մարմարափայլ գիրձ բազուկները:

Նա ինձ սիրում է մոքում մեկենդինեկ ցնծաց Ֆրիդերիկը տրտմությամբ մտածելով իր բնավորության մասին: Նրա հոգում անգիձում պայքար էր տեղի ունենում հանապազձրյա կապկածների ու սիրուն կնոջ հմայքին ենթարկվելու միջև սիրուն կնոջ որ կամենում էր իրեն աներկբաձրեն դուր գալ ամեն տեսակ դատարկ բաներով ողոնք սակայն մեծ գին ումեն սիրախարների համար: Նա իիշեց որ նախձրեի իր դիտողությունից հետո քե սկնեղենը հարկավոր է միայն քերությունները կոձկելու համար կոնսուրին իսկույն նեթ իր վրայից հանեց շաձյուրյա ու աղամանդյա մատանիները մանձկներն ու ապարանջանները և կանգնեց նրա առաջ չարածի դենքը շառագումած կենսուրախ ու բռկում իր հմայքին միանձանայն գիտակից: Իսկ այսօր էլ պարտեզում որի դռնակի ծձնիների ախտձմալուր ճոխնչը լսելի դարձրեց իր գալը նա տեսավ ցողաթաթավ կանաչի վրայով բոձիկ ոտքերով իրեն դեմ հանդիման վազող ծաղկափթիթ կոնսուրիուն հագին անպաճույճ զգեստ ուրվսին կուում եմ նորմանդական գեղձկուրիները:

113. Փոքրիկ շոգենավը դեպի հունական ափերն էր ընթանում: Մենք երկու ճանապարհորդ էինք ես ու մի փոքրիկ կապիկ որին մի եթովպացի նկեր էր ուղարկում իր հեձաքան ընկերոջը:

Կապիկը որ երկար շձբայով կապված էր տաձտականածի վրայի մի նստադրանից չորեքթաթ դեսուդեն էր ընկնում թձրտում աղիորդն ծձկտում աղեխարշ իեձկետում ինչպես մի ծանուկ:

Ամեն անգամ երբ անբաձբաձ անցնում էի նրա մոտով նա պարզում էր ինձ իր

1.1. Լրացնել բաց բոլրած տառերը և կետադրել:

1.1. Լրացնել բաց բոլրած տառերը և կետադրել:

1.1. Լրացնել բաց բոլրած տառերը և կետադրել:

114. Երգենակի քթի

114. Երգենակի քթի

115. Արտույտը արևն

115. Արտույտը արևն

թողած տառերը և կետադրել:

արածայր վեղարը այգձեղ

ապղում:

1. Դուք մի քիչ կնվազեք դա

քը համաչափ ելքձում և

ստատանալ ուտրե խալձի

Նա նույնպես զայրույթից
արող խոչձնդոտ լինել նրա
ա քնահաճույթները: Եվ նա
ող: Բայց ահա երգահանի
ա աթողը: Եվս մի վձրկանս
իիրում: Միայն ինչ-որ տեղ
արդանք էլ են լուծ:

արեց դեպի երիտասարդը և

մները հետ զնացին երևան

վը տրտմությամբ մտածելով
արալայքար էր տեղի ունենում
i i ենթարկվելու միջև սիրում
ն տեսակ դատարկ բաներով
Նա հիշեց որ նախձրեի իր
յն թերությունները կոձվելու
շաձյուղյա ու աղամանոյա
նգնեց նրա առաջ չարածը
նգնեց միանձնայն գիտակից
իին միանձնայն ճոխեց լսել
ախոձայուր ճոխեց լսել
րայով բոձիկ ոտքերով իրեն
հագին անպաճույն զգեստ

ենք երբ

եր ընթանում: Մենք երբ

մի եթովպացի նվեր է

ամաճի վրայի մի նստարան

կտում աղեխարշ հեձկտու

ոտով նա պարզում էր ինձ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

47

փոքրիկ սև ձեռքը վշտալլուկ հայացքով անբձիք նայելով: Ես բռնում էի նրա ձեռքը և նա իսկույն նեթ դադարում էր նյարդայնաճալ:

Շուրջը անդրձ էր ամայություն: Արձագույն սփռոցի նման ալձետ ծովը փռված էր չորս կողմը և լսվում էր միայն պձտոր ջրի ճոձկյունը: Նալը շարժվում էր հարավարևելյան քանդուն համընթաց: Ծովի երեսը պատել էր թանձր մաձախուղը որ հասնելով մինչև կայմերի ծայրերը իր մեղկ փափկութամբ կուրացնում ու հոգնեցնում էր մարդու հայացքը: Այդ միզամածության մեջ դեղնավուն բժի նման կախ էր ընկած հոգնաբեկ արեգակը որ երեկոյան դեմ ամբողջապես բոցավառվում էր կարմրին տալիս:

Ամեն ինչ տնձրիմուն էին բնության տաձերային քնահաճ ուժերը:

114. Շոգենալի քթի տակից դուրս թռչելով միմյանց հետևից հաձշտապ վազում էին ջրի ուղղատարած ծալքեր որոնք նման էին մետաքսյա ծանր գործվաձքի ծալքերի: Նրանք խոռվահույձ վազում էին և շարունակ լայնանալով ու կնճռոտվելով վերջապես հարթվում էին հավասարվում և ծկծկալով չքանում: Միակերպ ճոճչացող անիվների տակ կձկվում էր ուռձացած փձիուձը և կաթի պես սպիտակին տալով մեղմ վձալով փշրվում օձագալար հոսանքներով ցիրուցան էր լինում և կորչում կույ զնալով մառախուղին: Երբեմն-երբեմն ծովաշուշանն էր ելնում ջրի երես բայց նույն վայրկյանին էլ գլխի վրա շուռ գալով սուզվում մեղմահույզ ջրի հատակը:

Անդադար ու մեղմահինչձն ծնոճնգում էր դեկի մոտ կախված զանգակը:

Նավապետը փոքր-ինչ կքած ուսերով արևավառ ու լռակյաց մի մարդ հձտնկայս ծխում էր իր կարճ ծխամորձը իսկ նրա հեռաքձին հայացքը հաճում էր ծովի անսահմանության վրա: Իմ բոլոր հարցերին նա կձկտուր էր պատասխանում: Ակամա ես դիմում էի իմ միակ ուղեկցին կապիկին: Նստում էի նրա կողքին և նա ցնձագին ուրախությունից գլուխկոնձի էր տալիս լարձուն տաձտակամածի վրա:

115. Արտույտը արևածագի մուներտիկը սկսում էր ախորժալուր երգել արեգակի տմույն շողերն ակոսում էին աձպերը հարավ-արևելքում:

Չեռքին բռնած պարտեզի դռնակի բաղձալի բանալին թախծաղեմ երիտասարդը շիձ-շիտակ կանգնել էր թույլ բոցկտացող բուխարու թձքձուն կրակի առջև մանրազձին դիտելով հաձճապակյա թանկագին անոթը: Հանկարծ գլխում ծագեց այն պարզ միտքը որ բրձն սձենով կեղծ բարեպաշտ քահանան և ապաշխարձող ճձնակյացի նման քրձյա զգեստ հագած խորհրդավոր անձանքը ստել են:

Երիտասարդ սիրահարը սկզբում մեղմ ապա հետզհետե ավելի ուժգին սկսեց բանալիով հարվածել նախորդ օրն իր սրտեղության առիթը դարձած հաձճապակյա անոթին: Հանկարծ լսվեց ճտտոց և երկու մասի բաժանված գեղեցիկ սպիտոր թավալուր ընկնելով հատակին ջարձուրոձ եղավ:

Աստված իմ ինչ արեցիք գոչեց խոռվահույձ կոմսուհին միթե կարելի է այդպես անզգձշ լինել:

Եվ ես կարծում էի թե նա ինձ սիրում է վրձովված մտածեց Ֆրիդերիկը և հիշեց նա է գայրամուր մի սպիտակ համալ: Նրա դեմքը դառն ակիտասեք էր արտահայտում այնքան կոնսուրիս ուշքի էր եկել իր առաջին պրճակումից և ամեն կերպ աշխատում էր այն կրճիկ:

116. Մի քանի օր հետո միջճրեին հոճնաբեկ ուղևորները հորիզոնի վրա նախ նկատեցին վեր ցցված գմբեթալ տանիքները ապա նրանց առջև փռվեց ընդարձակ մի քաղաք գինձեա այգիներով շրջապատված:

Տարտը... Տարտը աշխժ բացականչեցին առձկից գնացող գինկորները հիացնումքից ափիբերան և ուրախացած:

Նույնն զգացին և թաձակորի շքախմբի անդամները: Իսկ Պապը երբ լսեց այդ անունը հանկարձ մոայլվեց և ոչ ոք չհասկացավ ինչու:

Տարտնի տեսքը ամենից ակելի հետաքրքրեց Երեմիաճին: Նա մտածում էր թե մի օր գուցե գրի թաձակորի ճանապարհորդության մասին ինչպես արել են իրեն և հոռիճցի մատենագիրները: Նա գիտեր որ Տարտնում Անտոնիոսը ամենախաղաղ փառահեղ ընժունելություն էր ցույց տալիս եգիպտական Կելոպատրա թաժուհուն առագաստավոր թճնավակով բերելով նրան մինչև քաղաք: Այդ նավակը ոսկեզժե էր եղել թճկները արծաթապատ:

117. Ինձ առջև փռված էր հաճարի հասունացած արտը: Նա երբեմն մեղմօրճի ծածանվում էր ոսկու գույնով երբեմն ալճետում էր արծաթազճե ծուլի նման և ակնախառիղ պսպղում:

Խնճղուկ օղի անշարժությունը գուշակում էր մեծ փոթորիկ:

Արեձակը դեռևս լուսավորում էր իր ջերմ ճառագայթներով: Իսկ հաճարի բեճի արտի հանդիպակալճ կողմում ոչ այնքան հեռու մուգ կապտավուն մառախուղը ափեյիորեն կուտակվելով բռնել էր երկնականարի ողջ կեսը:

Ամեն ինչ անդոճութան մեջ էր ամեն ինչ սկսել էր միրիել արեձակի վերջին ճառագայթների մեղքը: Չէր երևում ոչ մի թռչուն չէր լսվում ոչ մի ճուլղոճ: Միայն մեծավոր ջրածաղկի խոշոր տերևներն էին կճկտուր շճնցում և մեղմ պուրճից ելնճում: Դեկ ամուշ էին բուրում դաշտերի խոտաբույսերը: Ես նայում էի կապտավուն ամպակույտին և մոայլությունը տիրում էր իմ արտին: Փայլատակիր ռակեղեն օժ հեղվի ով չար մառախուղ վերջ տուր այս տխուր հեծությանը մտքումս կրկնում էի ես:

Բայց մառախուղը անշարժ էր: Լինելով անհոճորճ ու անհյուրճնկալ նա արաջվա նման ճնշում էր երկիրը դառնալով ակելի սևակնալճ ու ախասարսուռ:

118. Երկնքի թճպամած կապույտի վրա նշնարվեց ինչ-որ բան որ սլանում էր հարճ հավասար կերպով կարծես իսկ և իսկ սպիտակ ամպ լինեք կամ ծյան պատառ: Դա մի սպիտակ արևակնի էր որ թռչում էր հանդիպակալճ գյուղի կողմից: Թռչելով միշտ փնտրյա ուղիղ գծով հանկարճակի խորատուգվեց ամառի հետևում:

1.1. Լրացնել բաց բողոժ տառերը և կետադրել:

Վաղ մի քանի վայրկյան Ի
միջով մի նշնարվում են երկ
այդ կնժ պնտում: Դրանք երկու
առ իմ պնտում: Կարելի է
առ վերջապես պայքեց վ
շա ամեն ինչ տակնո
մեղմ Ի տարակող ջրային
արևալեկի տարակող
արևալեկի ուրտի ընճաատվող
թաճկում Ռուտի ճաճկի տակ
Բայց կտուրի ճաճկի տակ
աղբյուրում էին միայնեց և յուր
բեճ

119. Կառքի մեջ կար երկու
նալում էին թե երբ է վերջանան
չարալարած գետի մյուս կողմ
շաղկեղին բնդանութները:

Չեց որ գորքի հոսանք
կառավարին դիմեց լռակյաց
Չգնով երապանները կա

երկարը ոտքերը զգճ վրիճի
Բոլոր կողմերից նրանց
անջարտապան կարապանը
արանքով մոտենում էր կանր

Դեի պարտոններ դժոճքից
Չանկարո ինչից խորճտու
առաջին անգամ էր լսում այդ
գրոնի էր կուրում առույճ խոր

120. Անդուրճնկալ
բանակատեղին հիմեց ա
հանդիպակալ հնճուրա անա
արքան էին կենարար որ ա
ար ամենից դուրկած մի ա
վերջի տառապանքը: Չկա
ուրվումը շաղախված ան
արանքալճանքով: Կարելի
բնդում իմեց վիճակված
նախապարտ ինչու ծուլային
նախապարտ վերաբերող ա
երկա արախս ամճ գնալան

տառերը և կետադրե-

րիկը ահա ինչպես
էր արտահայտում
վերայ աշխատում էր

արիզոնի վրա մաշ
փոփեց ընդարձակ

ացող գինկորները

ապը երբ լսեց այդ

ա մտածում էր թե
արեւն արել են հուն և
ուսը անմախարեպ
պատրաք թափուհում
մալակը ոսկեզօծ

երբեմն մեղմորդի
զօծ ծովի մման և

Իսկ հաճաքի բեծի
ավուն մառախուռը

արեւծակի վերջին
մի ճովողն: Միայն
ն և մեղն սյունից
սը: Ես նայում էի
դուին: Փայլատակիր
դեծությանը մտքուն

անհյուրձնկալ
ու ահասարսուռ:

ու սլանում էր
ու բան որ սլանում
եր կամ ձյան պատառ
ուր կողմից: Թռելով
առի հետևում:

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Անցավ մի քանի վայրկյան ու դեռ տիրում էր մի՞նչ խիստ լռությունը: Բայց նայիր: Այժմ նշմարվում են երկու թաշկինակները ձյան այդ երկու պատառները որ հետ են սլանում: Դրանք երկու սպիտակ աղավնիներ են որ թռչում են դեպի տուն:

Ահա վերջապես պայթեց փոթորիկը և տարերքը մոլեգնեց: Մոսկալի քամին մռնչում էր ամեն ինչ տակնուվրա էր լինում առեւի գոռում-գոչ՞նով: Անձրևի սարսափելի տարափը ջրային սյունների նման որոտձնդոտ տապալկելով ցած էր թափվում: Որոտի ընձիատվող դղրդոնը ասես թնդանոթներից էր արձակվում...

Բայց կտուրի ծառիկի տակ երձիկի կոթին մատած էին երկու աղավնիներ: Գուրգուրում էին միմյանց և յուրաքանչյուրն իր գիրք թնկներով շոշափում էր դրացու թևը:

119. Կառքի մեջ կար երկու ուղևոր: Ուղևորները և թմրիկ կառապանը լռելոյն նայում էին թե երբ է վերջանալու խցանումը: Դրագումայան հեծելագորի դոփյունը չդադարած գետի մյուս կողմն անցավ հետձակը և նրա հետևից իսկույն նե՞ր շարժվեցին թնդանոթները:

Հենց որ զորքի հոսանքի մեջ ճե՞քվածք առաջանա փորձենք խցկվել կառապանին դիմեց լռակյաց ու խստահայաց ուղևորը:

Չգելով երասանները կառապանը աննկատելիորեն խփեց աշխետ ձիուն և երկվորը ոտքերը գգ՞2 փոխելով սկսեց շարժվել դեպի կամուրջը:

Բոլոր կողմերից նրանց հասցեին հայիոյանք և գո՞գո՞նց էր լսվում բայց ա՞նքարտավան կառապանը անհո՞ղորդ առաջ էր ընթանում: Կառքը սայլերի արանքով մոտենում էր կամրջին և վերձապես դուրս եկավ ազատ ծանապարհ:

Դեհ պարոններ դժո՞քից դուրս թռանք:

Հանկարծ հեռվից խրո՞տածայն երգ լսվեց և Լյուդվիգը լարեց լսողությունը: Նա առաջին անգամ էր լսում այդ երգը: Այնտեղ լսվում էր թմբուկների թնդոն և շեփորը գրոհի էր կոչում առույ՞ խրո՞տ ելեջներով:

120. Անհյուրընկալ լեռան գագաթին վաղորդոն աղձամուղին իր բանակատեղին հիմնեց տառապյալ ժողովուրդը: Անապական բարձունքը հանդիպակաց հնօրյա անտառը քնք՞2 գեփյուռը որոտձնդոտ ծովի ծիւնքն այնքան էին կենարար որ անագորույն ճակատագրից հալածված մարդիկ կարծես այդ ամենից դուրսված մի պահ մոռացության էին տվել գիշերային վայրձքի ու վերելքի տառապանքը: Չկային վշտա՞նուկ ու ընդարմացած դեմքեր կար միայն հուզմունք շաղախված անձրեն ու արյունուշտ ոտ՞ի նկատմամբ ունեցած արհամարձանքով: Կարելի էր կարծել թե անգամ ծամբարը տմրիհողները չէին ընթռնում իրենց վիճակված դձիւնն անհոտի ամբողջ ահավորությունը: Դուպի հրատապ հոգսը ծովային մ՞իկի նման իր տակ ծածկում էր հասնողհանուր ճակատագրին վերաբերող ամեն մի խորհրդածություն:

Գաբրիելն իրեն զգում էր ժամանակից ու տարածությունից դուրս մետված նա երբևէ այսպես անձգմական չէր եղել: Մի ականբարթ ընդունում էր թե դժո՞ւային

գտածստորդ դեռ հետու է և կարելի է տովալ բայց մեկ էլ քնկզկում էր չնշմարելով հուստ և ոչ մի շող:

Երան հատկապես տանջում էր այն միտքը, քե ինքն անուղղելի մեղք է գործել էր հարազատների Ասորիածի ու Ղանիկի նկատմամբ նրանց մեկնեցնիշտ գրկելով փախուստի հնարավորությունից:

121. Մի օր ճրագալույժին բաժնավոր դողանքեցին մեր եկեղեցու զանգերը Հրաշք արջկա հայտնության օրն էր: Մինչև ես հագուստս հա՛շտապ փոխելով հասա եկեղեցի այն արդեն լե՛վ-լեցուն էր: Բեժի վրա փոժփոժում էր ծիրուկի Օհանի շուրջադ: Նա նայեց խառնիճաղամն՝ բազմությանը: Ինչքան բարություն աստվածային ամենդություն ա՛նբափր սեր գուր ու կարեկցանք կար այդ աչքերում: Կարծես ինձա այս պահին իջավ երկնքից բեքնացնելու երկրի տանջաճուկ բնակիչների ցավերը: Չաքճերը կրժքին խաչեց ակժնդեստ հայացքը հառեց երկնքին ու շրթունքները սկսեցին ձերձափնչժն արդթք մրմնջալ:

Սիրտս բժիտաց սա՛նաժաց ողբ մարմինս: Հմայված ու անբողբոկին ծոռացած աշխարհն ու ինքս ինձ նայում էի նրան ու դողում էր սիրտս: Սրտախույժ երգում էր նա հայացքը վեհապալաց լուսաշաղա՛վ: Ժողովուրդը պապանձված լսում էր նրան իսպառ մոռացած ասի ու արիսպիդք: Բոլորը իռզով վերացել էին երկինք:

122. Երգում էր միամենուհին ձեռքերը կամարներին կաժկաժած: Գոցում էր լուսնդեն կոպերը բացում խլկին: Նեղկիկ լուսամուտներից նայում էր առկայծող երկների ամեգր խորքերը օգնություն ու փրկություն էր հայժում և վերերկրային նրա կերպարանքը մոժի պես թափանցիկ ծառները մշուշված հայացքն ու դողդոջժն շուրթերը խոստանում էին ամեն բան բոլորին ուժքեր լսողություն ունենն լսելու իռզի ումերն հապատալու և սիրտ ունենն իուսալու: Ես անշարժ կանգնել էի շունչս պսիած:

Համկարժ թվաց քե նա ինձ է նայում խաղաղությունն ծա՛թելով բոլորին: Կկոցեց կապույտ աչքերը: Կուրժ ունեգերը դողացին... Սիրտս ԼԳԿեց երկյուղով: Ինքնաբերաբար փակեցի աչքերս: Ու մտքիս առաջ փոխվեց խորիրժափոր միամենուհու կերպարանքը: Հագել է նա կապույտ բաժկոն լայն փոճքերով անդրավարտիժ գլխին դրել է երկար հովաքով զգակ որի տակ հապա՛նել է շնկկիկ ծագերը:

Ու համկարժ աղելխա՛շ պո՛թելում է սիրտս խնժղկյան մի ճիչ է դուրս թռչում կրժքիցս և ես բարձրածայն ինժկսում եմ:

123. Չորոն քնտրեց գիժժետ խաղտրի որժեղով ծանկվան կոկիկ դարպասը: Որժատունկի թառժան ճակատորն առան գինեբույս տուն էր մնամերժ ծիրանենու բնից կախված էին տաքժեղի կարծիր շարունգներ և պատկիկ ու օփր մի պատավ վար էր առնում շարունգները: Խոսակցություն լսելով նա գիրժ շուտ եկավ Աչքերը կկոցելով շեղակի ու ճանրաքժին նայեց դիմացո շի՛վ-շրտակ կանգնած երկրացուն:

պեն էր
մեծապանի բողոս
ծրունականց կլի
սրժագանքեց կլի
վե այս անգամ
մոտենը պատավժ

մոտենը պատավժ
լեճավ և նա մի ան
նայա վախճեցապ
մե՛ջկաց և ծնաց շ
վե կակճացող աչե

124. Հույսը կե
անձնավրակտո՛ր:
գրովը և նրա
երաժշտությունը
սրժքաց գափապ
անորժը բայց և ի
դուռը բախեցի

Խճով ու ժապալ
ձերպիճիտութ
ցնժում ու սառամ
Կուրվաճը լուս
աճատանքերի վ
ռաանդները ո՛ւ
վե ձրանձախայի դ

125. Ափ նա
ռադիկանները
գրդուններն էին
աղաթաբար բժք
իռժշտելով կոխ
կշիպների մե
սեղանգորդը խե՛

Չանեթը կող
դողար երեգներ
Կուսեցից մ
խորվածներ իշ
ձաճուցներն էի
երեգներս փոռի
երեխանների աղ

Ալեն էր:

Անսպասելիությունից Ջորոն ցնձվեց ծիծեղ դեղնած ընշալքների տակ ծվարած ծերունական բարակ շրթունքները հետ գնացին իսկ հոգին մեղսում փոքորկահույժ արձագանքեց Ալեն...

Ալեն այս անգամ արդեն լսելի ծրմնեաց Ջորոն և որքան էլ կլկտուր էր այդ ծրմունքը պատավր լսեց: Նրա մանրիկ աչքերը կենթամացած ծեղի շարունակ ցած ընկավ և նա մի անորոշ շարժում արեց դեպի Ջորոն:

Ապա վախեցած նայեց շուրջը ուզեց ինչ-որ բան ասել բայց բառեր չգտավ փձկաց և մնաց շվարած: Դեմ հանդիման կանգնած նրանք բուռնցքներով տրորում էին կսկծացող աչքերը ու շաղկած հայալքներով նայում էին միմյանց:

124. Հույսդ կտրիր Լյուդվիգ Բերհոլցեն: Գուցե քո սիրտն ամենաալքասիրն է ամենակրակոտը: Բայց դա ում է հետաքրքրում մտածեց նա սրտողած կախեց գլուխը և նրա մատները մեքենալքեն վազեցին ստեղծների վրայով: Երաժշտությունը շոնդալից էր բայց խիստ ներդաշնակ: Այն նման էր բարձունքից սրձնքաց գահավիժող փձկալարեզ ջրվեժի որը թեև խալտում է շրջակայքի անդուր բայց և հաճելի զովություն է սփռում:

Դուռը բախեցին: Դռների մեջ նախ երևաց վարպետի գլուխը պճնազարդված հձսով ու ժալավենով: Նա ցնձում էր:

Հեղափոխություն գրեթե գոռաց նա արդիականացող Ֆրանսիան հիմնիվեր ցնձում ու սասանում է հետամնաց Եվրոպան:

Լյուդվիգը լուռուժունջ լսում էր: Լուրերն ալքեցուցիչ էին: Ջորջը հրաժարվել էր ալատամբների վրա կրակելուց և միանալով նրանց բարութանդ արել Բաստիլը: Բռնի ուսանողները ոլտությունը արտասանում էին այն երեք կրակոտ բառերը որ գրված էին Ֆրանսիայի դրոշի վրա Ազատություն հավասարություն եղբայրություն:

125. Ափ մետված ձկնիկների վտալ էր կարծես: Դժնի ահարկու դեմքերով ոստիկանները հողաքմբին նստոտած իրենց դաշձներով դալար եղեգնի ցողուններն էին տաշտշում: Ինչ-որ անցք էին բացում ու մտեցնում շուրթերին ազահարար ըմբոշձնում կճեպները շարտում երեխաների կողմը որոնք միմյանց հրձշտելով կոխկռտելով քիթ ու պռունկ ճանկլտելով հարձակվում էին գզգզված կճեպների վրա: Սովալլուկ ու հյուժված ուտելու որևէ բան էին փնտրում աղիողորմ սնգնգոցը խեղդելով եղեգների մեջ:

Չեններդ կարեք սպառնալից գոլգոլում էին ոստիկանները առամները մխրձած դալար եղեգների մաշկի մեջ և ազահարար ըմբոշձնելով նրանց բալցրահամ հյուրը: Նրանցից մի երկուսը անուր հայոլանքների տարափ տեղալով մի բանի հարվածներ իջեցրին մոտիկ կանգնածների վրա: Հետո լեզվին ու միայն նրանց ֆաֆտցներն էին լսվում ասես խուլ ու անբարեհնչձն մեղեդիներ էին արձակում եղեգնյա փողերը: Կեղևներին տիրելու համար ձեծկոտուլը դալարեց բայց երեխաների աղեխալք մկտոցը չէր լսում:

126. Ես ամբարտավանորեն որսում էի այդ հայաթները ու բոլորին ստիպում անցնել խոնարհել կամ փախցնել: Ստիպում էի բոլորին բացի նրանք, որոնք նրիտասարդ կնոջից: Պատելով զգեստների շքեղությունից և շուրջբոլորը պատվող նաժիշտներից՝ նա բարձրաստիճան տիկին էր: Հիշալի նա տիկին Օսն էր՝ արքայական մեծ տոհմի արքայադուստրը: Առանց դժգոհանքի՝ շփոթվելու ինձ անցնողին էր նայում նա բայց ոչ չափազանց ոխակալությամբ այլ սրտախիսի հիացմունքով: Նա կթքնել էր ոսկեհուր բալձին իսկ քնքշ մատները խաղում էին գույնզգույն գոտու զարդանաթ ճարմանդի հետ թևի ապարանջանները լիսինչան գնգում էին:

Անմիապես վերջ տվեք ողորմություն ձայնով գոչեցի ես ընթանին օգտագործելով այն արտահայտությունը որն ուղղում են սովորաբար ստորադասներին:

Ես ամուր կոկորդ ու լայն կոծքականդակ ունեի և կարող էի այնպես պողպատահնչան որոտալ որ մարդկանց թնքկաթաղանթները թթթային: Վստախ են այդպիսի խլացուցիչ հրաման պալատի արքագույն պատերի մեջ հնչում էր առաջին անգամ:

127. Կեսգիշեր տառախն մեծ ժայռին նստած նախում են հանդիպակալ սարերին: Մեղունների պարթ աղճամուղի ցուքերի մեջ վերթին պտույտներն է գործում քարե փեթակների շուրջը:

Գինեկարդ մորաքույրս խաշած ցորեն է փռել տանիքին: Սարի կողքերով շինականներ են իջնում դեպի գյուղ Առաքելոց վանքից են գալիս գնացել են վանք մոմեր վառելու Պապիթ Անհաթի գերեզմանին: Մորաքույրս ինձ մի օր վանքում տեսնելով ասաց

Ինչու մի մոմ էլ դու չես կպցնում Անհաթի խաշքարին:

Ես մի ծուռ կող ունեի: Այդ պահին ծուռ կողս բռնեց և ամսիտ ամբարտավանությամբ բաթթանցի

Թող տեղեկանքդ կպցնեն իրենց գյուղում է ծնվել:

Իսկ դու հայ չես ներառալ մորաքույրս:

Մի դեղնամոմ վառելով տվեց ձեռքս ու առաջնորդելով դեպի վանքի արձեւակողմը չոճեցոնց ինձ մի հին խաշքարի առաջ:

Ուշ գիշեր է: Ինչ-որ մեկն էր արտն է վարում հանդիպակալ լանջին: Եզները հոգնած շարժվում են կորնթարդ լեռան կողերով: Գիշերային անդրուկայան մեջ ես տեսնում եմ նրանց կարծ ու կեր եղջրանները որ մերթ ստվերի մեջ են ընկնում և մերթ ուժգին փայլում լուսնի տակ:

128. Ծնողաների անընդմեջ զարկերը պարկապուկների ելևեջներով ուղեկցված խառնեցին գարնանային առափստիկա անդրոգ: Հայրենի օճանը վաղորդյան քնից արթնանում էր՝ հենազհետե սաստկացող աղմուկ-աղաղակով: Տոնական հանդերձներով մարդկանց ցնծացող խմբերը քաղաքամերձ բոլոր արվարձաններից գալով փնջվում էին միջնաբերդի մայր դարպասի մոտ պատրաստվելով խնջույքի:

Ընդարձակ հրա
բացթյա տոնախն
տնո գիրք շարու
նրիտասարդները
ամենից շատ նա
կյտնել փոքրիկ ս
իրեն ու զարդերու
աշխատող մեծ
ակնագործները
հասակով կանգն
վճղաները ձեռք
տոնախնություն
ծափողջույնների
բրիշք բանձ ժայ

129. Արգիշտ

հագուստներով
գեղեցիկ դրասս
Ծիղանի պա

ցնծագին գողու
Կեցե հալու
Բարձրացնե
Հայրենակից

երեքունին հոչե
երեքունցինը
հետնորդներին
երկնքի տիրոս
հավաստում է
ուղիների առ
հավաստում է
երեքունի տն
տարի հետո է

130. Ագո

խառնիճարա
հաճուստներ
հիացմունքու
պալատներին
բարիքներին
դուռնդ արգե

փողոցները ապակածեց ձիերի ու ջորիների աժտերուսյունից ողողեց անձնը մարդկանց արյամբ:

գեղեցիկ ու հաղուտ էր Ազուլիսը: Լինելով մի խոր կիրճի մեջ երեք կողմից գտնվողված էր ծայրակողմ պարիսպներով: Բաց էր միմյանց ևրաքս գետի կողմը որը պատած էր խառնակիտ այգիներով և մի հզոր ամրակուռ պարսպով:

Քաղաքից փոքր-ինչ դուրս ձորալանջին սիգապանձ վեր էր խոյանում Թուզնա առաքյալի հնուսյունից մածոակալած վանքը: Տաճարի դուռը զարնարված էր փղձակրյա դրասանգներով իսկ գմբեթին շողշողում էր ոսկե քանդակազարն խաչը: Պակաս շքեղ չէին մյուս վանքերն ու տաճարները: Քաղաքի մեղ փողոցներով քարե առվակների սիջով գիշերուզնր բլբլալով վազում էին սառնրակ պակ ջրերը որոնք ոռոգում էին քաղաքի այգիները:

131. Քաղաքի կենտրոնում ուր գետի վրա աղեղվում էր հինգակորն կանուրջը ծաղկում էր Ազուլիսի մեծ շուկան: Աշխարհի բոլոր ծայրերում հոչակ էին վայելում Ազուլիսի ճերմակ բուրնը բառբակը ընտիր մետաքսը գույնզգույն ու նուրբ կաշիները որոնցից նույնիսկ եվրոպայի աղքատներն էին կոշիկ կարել տալիս իրենց համար: Աշխարհի շուկաներում հայտնի էին Ազուլիսի կերպասը այժի դարադած մորթին հակինքյա զարնեղենը և վերջապես որնան կարմիրը:

Պափր-Բեկն իր գորապետերի հետ օժտանել էր Թուզնա առաքյալի վանքում: Վաճառականները խնդրել էին որ հյուրընկալվի իրենցից որևէ մեկի պալատում սակաւ բեկը մերժել էր հարմար գտնելով մնալ վանքում իսկ գորքը քացոլյա տեղակորել էր քալում:

Վանքը շրջապատված էր աշտարակներով և հաստաքեստ պարսպով երկաթյա երններով ամրացված դարպասով: Զարնանախշ մուտքը փակող այդ երկպիեղ դարպասը նրան ամրոցի տեսք էր տալիս:

Արքային էր և տապն իրեն զգալ էր տալիս:

Համկարոն ձիերի քառատրոն լսվեց որ արձագանքում էր ճանապարհի համդիպակաց կողմի բարձունքից: Հանապազորյա հսկողությամբ հետևող հարյուրնիկ պեսը նկատեց որ ինը-տասը հեծյալներ հաշտապ Ազուլիս մտան քաղաքի հարավարևմտյան կողմից: Լրանք իրենց հետ բերում էին կարճահասակ մի բուրբ ձիակորի որի ծնողին փողիողում էր ապիտակ դրոշը:

132. Երկար գրնգրնաց Պափրը հախոյեց հետո սրնողած պառկեց քանդակ վրա և մեղքերը գլխատակին դնելով սկսեց անքնի հայացքով նայել ցածրիկ առաստաղի ճառճած գերաններին:

Փոքրիկ սովալունկ աղվիկը որ իոր անից հենց արդպես էլ պազած մնացել էր և ալացավ և ալորնած նստեց մոր մոտ մերկ սրունները ծածկելով զգեստի բրանգքով ճուտով նրա կուպերը ծանրացան և նստած տեղում սկսեց միմյանց երբ մալրը առաններով բալը կտրեց այնք ընկալ միմյանց մեղքերը քարոնք ու

1.1. Լրացնել բաց բոլրած տառերը և կետադրել:

բայն անուր աղվակ վրա:

Եթե քուտկ տանում է բ բ

աղվակը բաց արեց 2

աղվակը եղունգներով

աղվակը եղունգներով:

Զայն նմ ուզում:

Ես էլ եմ ուզում քան

որ իոր գրնգրնացից զա

133. Փոքրիկն իսկու

աղվակը նույնպես լոնց է

աղվակը մարմնով ինչ-

աղվակը մարմնով մտալ

աղվակը մարմնով մտալ

աղվակը մարմնով մտալ

աղվակը մարմնով մտալ

սծ տառերը և կետադրել:

նից ողողվեց անմեղ

ի մեջ երեք կողմից
աքս գետի կողմը որը
ուսպով:

եր խոյանում թռված
ուռը զարձարված էր
անդակազարդ խալը
եղ փողոցներով բարե
նենձրակ ջրերը որոնք

հինավուրդ կամուրջը
մ հռչակ էին վայելում
ուռույնձույնձույն ու նուրբ
լ կարել տալիս իրենց
պատը այժի դարադած

առաքյալի վանքում:
արև մեկի պալատում
իսկ գործը բացով

պարսպով երկաթա
եղկեղծ

ում էր ճանապարհի
կողությունը հետևող
շտապ Ագուլիս մտած
մ էին կարճահասակ մ

ծ պառկեց թաժտի վրա
սքքով նայել ցածրի

էլ պազած ծնացել էր
քանուց կանացուն վրա
թ ծածկելով զգեստ
րը ծածկելով նիդի:
ում սկսեց նիդի:
ի մեջ գլուխը բարձր

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

ցածր անող աղվակա վրա: Երբ քունդ տանում է քնիր: Աղիկը բաց արեց շաղված աչքերը մի լույսն ակննդետ նայեց մոլոր ապա սուր-սուր եղունգներով սկսեց քորել գլուխը և լացակումած հեծեծաց շաց եմ ուզում:

ես էլ եմ ուզում թաժտի ծայրից սրտածնիկ փծկոցով արծագանքեց փոքրիկը որ հոր գոճոգոցից զարձնել էր և վերմակի տակից լուռ նայում էր ծրաճին:

133. Փոքրիկն իսկույն նեթ սուս արեց և վերմակը հաշտապ գլխին քաշեց: Աղիկը նույնպես լռեց չոճեչոճ գնաց դեպի անկողինը պառկելուց առաջ ծնկոտեց ամբողջ մարմնով ինչ-որ կլկտուր քրթմնջոճ արձակեց: Հետո վերմակի ծայրը բարձրացնելով մտավ տակը կուչ եկավ և համարյա նույն լույսին էլ քնեց:

Դրսում քամին շվշվացնում էր ծծում դուռ ու պատուհան նրանց ծակոտիներից ու ծեքներից ներս թափանցում իսկ ներսում կիսախավարի մեջ լսվում էր քնած երեխաների մեղմահնչոճ շնչառությունը և երբեմն-երբեմն Դավթի ականջ ծակող խխոցոցը: Դողորոցքով հիվանդի պես նա դեսուղեն էր ընկնում թխտում մոռնում: Ամբողջ օրն իրեն հիվանդ էր զգում մարմինը սառնում էր գլուխը քարի պես ծանր էր դողդոջոճ ոտքերը հազիվ էին ենթարկվում իսկ ստամոքսի մեջ կարծես մժեղներ էին դժվժում: Միայն մի քան էր հասկանում մի քանի բաժակ օդին բավական էր որպեսզի այդ հիվանդագին երևույթները անմիջապես հոս ցնդեին: Նրա երևակայությունը հազար ու մի մտաձածին պատկերներ էր ստեղծում օդու և զինու շուրջը որոնք հայթայթելու նրա բոլոր հույսերն ի դերն էին ելել:

134. Դռները բացվեցին և հայտնվեց սիգածեմ ու վեհագնյա տանտիրուհին: Նա հազել էր դիպակյա զգեստ որի քանցքները և թեզանիքները հյուսված էին նուրբ դերձաններով: Հազիվ էր նա քաղցրահնչոճ ծայնով ողջունել հյուրերին երբ մի գեղեցիկ քերծե կապույտ վզնոցը վզին վազեց ընունարան իսկ նրա հետևից մտավ տասնիճ տարեկան մի վառվռուն աղջիկ փոքր-ինչ թմբիկ հաճելի դեմքով: Նրա մեջ ամեն ինչ փռում էր ծայրը կայծկլտուն աչքերը վարձագույն ձեռքերը: Հայտնվեց նաև երրորդ անդամը Աննայի մորաքույրը քստքստացնելով սպիտակ մուճակներ հազած ոտքերով: Դա մի փոքրիկ ծնթված պառավ էր կեղծամի տակից փայլող աչքերի չար արտահայտությամբ: Իր տարիքին անվայել պրանքով նա իզուր էր ջանում իրենից վաղուց հեռացած երիտասարդության հովեր ընդունել: Հյուրերին չթաքցրած արձամարձանքով հազիվ քարնելով նա ընկողմանեց փենճական թավշապատ բազմոցին: Երիտասարդ աղջիկն իսկույն նեթ փոքրիկ արտակր որեց նրա ոտքերի տակ բայց պառավը շնորհակալություն չհայտնեց: Աղջիկը առանց դձգ-ինչ վրդովվելու հանդարտ դուրս գնաց: Նա վաղուց ի վեր վարժվել էր մարդախույճ պառավի տարբերակություններին և քստմենի արարքներին:

135. Երիտասարդ հովիվն ակնդետ նայում էր նախագահի և ծիու ոտքերի տակ տորվող սևահողի գուղձերին նրա հայտնվելը համարելով անպատեհ: Փորձում էր

ամենագրավիչը շրջակա բնությունն է կանաչագարդ անտառները մացառապատ բլուրները թախծալից աղջամուղջը: Մեղմ□ր□ր զեփյուռը շոյում է խարտյաշ գանգուրներդ և դրախտային վայրկյաններ պարզևում քեզ սիրտդ ուռչում է հուզմունքից և ըն□արմացած պառկում ես ցողափթիթ մարգագետնին արեգակի ճառագայթների խուր□ների տակ արբած ուր□ի և դաղ□ի բուրմունքով: Ունկնդրում ես զանգակատան ժամացույցի դողանքը հրբև երկնային համանվագ: Նստում ես ք□կենու տակից բխող ականակի□ աղբյուրի մոտ եր□ներանգ ծաղիկների մեջ: Ծունկի ես գալիս խմում այդ սառնորակ ջուրը քր□ելով ընչա□քդ:

138. Խճուղու վիճակի մասին ծա□կագիրը տա□տկալի նույնությամբ հաղոր□վում էր ամեն օր: Խճուղին լեռնային բարդ ճանապարհ էր որն անցնում էր բարձր լեռնանց□ներով գլխապտույտ իջնող սարալանջերով մթին կի□ճերով փ□փ□արեզ գետերի վրա□ով: Այդ ճանապարհով էր տեղ հասնում Միացյալ Նահանգներից մեզ ուղարկվող ռազմական օգնությունը զենքեր մթերքներ հա□ուստեղեն և այլն այսինքն այն ամենը ինչ պետք էր երկրի պաշտպանության համար: Այդ լեռնային ճանապարհը ամիսներով կարող էր մնալ ձյան տակ հողմերն ու մ□իկները մինչև ի□ը—տասը մետր բարձրությամբ ձյուն կկուտակե□ին նրա վրա եթե չլինե□ին չգիտես որ հանցանքի համար դատապարտված պալանավորները: Մռայլ ու դժնատես երկրամասը կորչում էր անթափանց մառախուղի մեջ տեսանելիությունը եր□ենն հասնում էր զրո□ի:

Տարվա տասներկու ամսից տասը ձմեռ էր: Այդ նշանակում էր մինչև յոթնասուն աստիճան սառնամամիքներ մ□իկներ փոթորիկներ: Ճանապարհի ու□եցույց ձողերը կորչում էին մշուշի մեջ եռացրած ջուրը պակասում էր կալանավորների սնունդը կանոնավոր ու որակով չէր: Իսկապես հանգստի պայմաններ չկա□ին դա ավելորդ պե□ճանք էր ժողովրդի թշնամիների համար: Վարորդները քնում էին մեքենա□ի մեջ կալանավորները քնելու տեղ չունե□ին չէին քնում: Բայց ամեն ինչ անում էին որ ճանապարհը չփակվեր նույնիսկ շատ կարճ ժամանակով:

139. Հրամանն անընդ□ատ հիշեցնում էր այն մասին որ նպատակին հասնելու համար ոչինչ խնա□ել չի կարելի: Ամեն ինչ կարելի է գոհել և այդ ամեն ինչը ամենաթան□ բանն էր մարդը: Թող ձեռքերով ուսերով մեջքով բար□իացնեն ընկած մեքենան և ճանապարհը բացեն բա□բա□ում էր առարկություն չ□նդունող հրամանը: Այդ հսկա մեքենաները քառասուն տո□ա բեռ էին տանում հրանոթներ օ□անավեր և այլ բազմատեսակ զենք ու զրահ: Այնտեղ ա□բարձիչ տեխնիկա չկար: Մեր տեխնիկան միակնանի սայլակն էր լինգը բահը և բլուն□ը իսկ դրանք բանեցնող ուժը կմա□ք դարձած հազար ու մի հիվանդություն ձեռք բերած ձեր հայրը եղբայր ամուսինը կինը: Սոսկալի և ցավալի էր տեսնել տանջա□ուկ կանանց որոնց արտաքինը ոչինչ չէր հիշեցնում նրանց սե□ի մասին: Նրանք հա□նված էին նույն կերպ ինչ տղամարդիկ: Եվ այս մասին ոչինչ չէր ասվում ոչինչ չէր գրվում:

տառերը և կետադրել:

որ բայց սրտին խուր
տ ք□րտում էր դեմքը
... Կապույտ աչքերն
... շոգ զգաց և գիղ□

ողջը—ինչ խոնարհած
ն էր գործավորների
ու աւնջր□ի հողերի
ուա դեմքի դասական
չա□քի ծայրը ձգվող
նված էր անբասիր
թույր վերնաշապիկը
փայլուն կոշիկները

ուրնք քան ցուղ
պատելի անակնկալ
կ□ծող կամ սիրտդ
ելու: Կանգ ես առնում
ետև խորովածի հաճելի
եմն ձեր ընտրությունը
ուրնք կամ պանդոկի
մեննին չարիամարի՞ք
ուրեղից էլ որ զա շեզ
մեկնելու առթիվ լսվող
մեկնելու առթիվ քաղց
յուրնը այնպիսի քաղց
ուրն են անձկությամբ

երբ անորդը ու լուսնա
կալ կամ կ□կվում որ
նություն անքակտելի
ուն ես երբ հետմիջորդ
ոա□ճապակայ կ□դար
արեհամբույր տամտիլ
չագայությունների

140. Անգրում գինին մատուցեցին այն լցված էր ջնարակած մի ահագին ամանի մեջ. որը նա՞նշված էր սև անկանոն գծերով: Երանից լցնում էին արծաթով զարդարված մեծ եղջ՞րների մեջ որոնցից էլ հերթով խմում էին: Թիֆլի՞սի հայ ռսիկերիչները թափել էին իրենց արիեստի ողջ ճարտարությունն այդ գեղեցիկ գավաթների վրա որոնցից երկուսը բազալյան էին մի մարդու հարձեցմանի համար: Մինչդեռ Աղապին սոփորել էր խմել կ՞ղաներով ումպ–ումպ ը՞բոշխմելով հայկական արևափամ խաղողից ստացված ըմպելիքը որ աստվածային ամբոս էր հիշեցնում:

Ողջան եղջ՞րները կատարում էին իրենց հանդիսավոր շոքանը այնքան հյուրերի ուրախությունը սաստկանում էր այն արտահայտվում էր հատուկապես երգերով գո՞գո՞ղոցներով ու գոչ՞մունքով: Մատձկալը պտտվելով սեղանի շուրջը ջղազձգի՞մ ձայնով սպաննալիքներ էր կարդում այն սեղանակցին ով կիսամարծավներ միմյևս վերջին կաթիլը չդատարկել եղջ՞րը հակառակ դեպքում եղջ՞րի մեջ մնացած հեղուկը թափում էին անշնորձ խմողի վրա: Երբ գինարբունը հասավ իր գագաթնակետին և հյուրերի լեզվակռիվն անցավ զզվձտոցի Աղապին ամնկատելի դուրս գնաց և մտնելով մարագ զզ՞շ պա՞նկեց չոր խոտի կղա:

141. Անփոփած դառն մտքերի մեջ Սաթենիկը չնկատեց թե ինչպես պատձգամբ մտալ տեր Ավետիսի կինը գիրձ մարմնով Վարձանուշը: Իր ուսին զգալով նրա թմձլիկ ծեռքը տիկինը գիրձ շուտ եկավ և անբաժբաձ նայեց նրան: Չլինի թե նա որև՞ ծանր լուր գիտի միթե զ՞ժ է հաղորձելու: Բայց Վարձանուշի ամբարտապան դեմքին տազմապի ու անհամբալտության նշույլ անձան չկար: Երա աչքերը շողում էին այն անփույթ հանդգնությամբ ու ամհո՞ղողությանը որով նշանակոր էին նրա հերանք կապան գավառի տերեր Մելիք–Փարսադանյանները:

Ճանապարհին էլի աչք ես մաշում հարցրեց նա հանդիմանությամբ:

Սաթենիկը սրձողած նայեց նրան:

Չարմանալի է անհոգությունը Վարձ: Մեր ամուսիններն ու բանակը մեկնել են պատերազմի նրանցից լուր չունենք իսկ դու...

Ապա շարունակեց

Չեղիք է ողջան կռիվ ու արհապիրձ տեսանք... Ես սարսափում եմ: Բա՞րբերը չեկավ: Բարի բան չեմ գուշակում... Լեզուս պապանձվի:

142. Մուրիանդակը գալիս է ասաց Վարձանուշը:

Ուր է հարցրեց Սաթենիկը և դողդջուն ծեռքը տարավ թ՞րտացող սրտին:

Նա չկարողացավ իսկույն նեթ մկատել ճանապարհի ոլորքներով սրընձաց արշավող կտորի՞մ ծիպկորին որի ընձացքից ելած փոշին ծկատվում էր քամուց: Բայց երբ մկատեց ծնկի իջավ պատձգանքի սալաքարերին ու ապաշխարձողի նման ձեռքերը երկինք կա՞նկա՞նելով թ՞թձացող ձայնով փձկաց

Տեր դու ցամկալին բերես:

Գնանք դիմապորելու ասաց Վարձանուշը:

Չա՞նշտապ հասան բարե սանդու՞քներին: Իսկ իրապարակում արդեն հապճեպ

141. Անփոփած դառն մտքերի մեջ Սաթենիկը չնկատեց թե ինչպես պատձգամբ մտալ տեր Ավետիսի կինը գիրձ մարմնով Վարձանուշը: Իր ուսին զգալով նրա թմձլիկ ծեռքը տիկինը գիրձ շուտ եկավ և անբաժբաձ նայեց նրան: Չլինի թե նա որև՞ ծանր լուր գիտի միթե զ՞ժ է հաղորձելու: Բայց Վարձանուշի ամբարտապան դեմքին տազմապի ու անհամբալտության նշույլ անձան չկար: Երա աչքերը շողում էին այն անփույթ հանդգնությամբ ու ամհո՞ղողությանը որով նշանակոր էին նրա հերանք կապան գավառի տերեր Մելիք–Փարսադանյանները:

Ճանապարհին էլի աչք ես մաշում հարցրեց նա հանդիմանությամբ: Սաթենիկը սրձողած նայեց նրան: Չարմանալի է անհոգությունը Վարձ: Մեր ամուսիններն ու բանակը մեկնել են պատերազմի նրանցից լուր չունենք իսկ դու... Ապա շարունակեց Չեղիք է ողջան կռիվ ու արհապիրձ տեսանք... Ես սարսափում եմ: Բա՞րբերը չեկավ: Բարի բան չեմ գուշակում... Լեզուս պապանձվի: 142. Մուրիանդակը գալիս է ասաց Վարձանուշը: Ուր է հարցրեց Սաթենիկը և դողդջուն ծեռքը տարավ թ՞րտացող սրտին: Նա չկարողացավ իսկույն նեթ մկատել ճանապարհի ոլորքներով սրընձաց արշավող կտորի՞մ ծիպկորին որի ընձացքից ելած փոշին ծկատվում էր քամուց: Բայց երբ մկատեց ծնկի իջավ պատձգանքի սալաքարերին ու ապաշխարձողի նման ձեռքերը երկինք կա՞նկա՞նելով թ՞թձացող ձայնով փձկաց Տեր դու ցամկալին բերես: Գնանք դիմապորելու ասաց Վարձանուշը: Չա՞նշտապ հասան բարե սանդու՞քներին: Իսկ իրապարակում արդեն հապճեպ

ը և կետադրել:

ւնից բողոքել

խլում ես իմ
ում:

Գնա վերցրու

ւնեքի անգոն
սն միս որքան

կին:

նը: Եկա քո
առաջ հավատարմ
և հավատարիմ

առադի սիրած
ի իրաքի գինձեռ
ել էին Սաադիի
7 նրա գունատ
քնքուշ ծայնով

նը և որու ասել ես
այսովելով կրորի

եք՝ աշխարհին
սիւ իր հին սրտի
ուրեք ու դեք իր
ամա ապրում եմք

երկարածոր
ոք երկարակամ
ոն էին ուղարկում
ապիաստաններին

Դիմանում որպեսզի
տված տեղ հասած
ան ճանապարհները

1.1. Լրացնել բաց բողոք տառերը և կետադրել:

61

նույնիսկ տների բակերը սնացել էին խառնիճաղանձ ամբողից և ծիերի հարձրակոր
խմբերից:

Լույն պահին հեռվից երևաց սպիտակ ծին: Խայտալով վազում էր սպիտակ ծին
լայն կրճքով ճեճքելով լեռնային օդի սառն ալիքները: Փռչի էր բարձրանում գետնից
և բվում էր թե արագավազ ծիու սմբակները չեն դիպչում գետնին և պայտերը
զոնգում են օդի մեջ:

Արևը ոսկորել էր ծիու մարմար ճակատը արծաթածույլ ասպանդակները
արձապայտյա սանձը: Ձիավորը ծիու հետ միածույլ էր: Թվում էր արևմուտքի գորշ
անպերի պատվանդանից պոկվել էր մարմարե մի հեծյալ և արշավում էր
մտաձածին հեքիաթների չքնաղ տեսիլքի պես:

148. Խոր ճաքերով որձաքարերի միապաղաղ զանգվածը չի շնչում: Թվում է
ոտքս դենն նրա մեճքին կայրվի: Երես առած եղինջի մի ծիւ անձամ չկա: Բայց հայր
ու որձի որոշել են այստեղ այգի գցել:

Չող չկա իսկ ես տղայիս պիտի ամուսնացնեմ: Ել ինչ գյուղացի որ բակ ու
բանջարանոց չունենա: Մեզ հող է պետք և կստե՞ծենք ասում է հայրը:

Ա՞շեցուցիչ որոշում է: Վաղորդ՞ն ցրտից կձկված մտածում են Այս գռուզ
մազերով պատանուն չի հաջողվի մեռած բարագանգվածին շունչ ու շարժում տալ
հող հայձայձել և նա կհեռանա գյուղից կկորցնի իր նախնիների արմատը կծուկվի
մի որև՞ խորձ զանգվածի:

Չայր ու որձի կոխ են բռնում հողագնդի այս փոքրիկ քարակեղևի հետ ի հե՞ուկս
անբար աշխարհի: Որձին ծանր քլունգով հարվածում է ժանգակարմիր քարին և
բարը ցնցվելով վերջապես ճեճք է տալիս: Այդպես Վիշապաբաղ Վահագն էր ութ
հազար տարի առաջ մենամարտում ջուր կլանող սահմձկեցուցիչ վիշապի հետ նրա
ահասա՞սուձ երախից ջուր խլում տալիս մարդուն:

149. Քասաղի առափնյա քարայրում նա սրձողած հիշեց որ Մովսեսի
ժողովուրդն ա՞րարտավան փարավոնից փա՞չելիս ճաշակել է երկնային մանանա
ու դրանով կշտացել: Եվ ապա երբ դողձրոցքով հիվանդ էր և ջերմաձտից
ընձարմացած գրեց թե տկարամիտ են այն գլուխները որ կարծում են թե երկիրը
լեռներից է շինված: Լեռներից միայն Չայքն է շինված իսկ մեր ապրած մեծ երկիրը
արեգակի ներձ ու մի մեծ տափարակ է և այդ տափարակը վերձանում է մի մեծ ծովով
և ծովն անվերջ է իսկ հունաց մեծերի բանածնը անբննելի:

Լուսնկա ու խավարչտին գիշերներին գաղձ քարայրի անդոձության մեջ բոձիկ
ուտքերը գետնին նա լռելձյն զգում էր երկրի անդիմադիր ընձացքը:

Երբ վերջացրեց ծեռագրերի բնութայունը դողողձն ձեռքերով կցեց մի
հիշատակարան թե ինքը մի հիվանդ այր է որ տքնել է այգաբացից մինչև
ճրագալույձ շատ հաճախ կերակրվելով հացի հուշով միայն:

150. Երբ մազլցում ես Դադիվանքի հանդիպակաձ լանջն ի վեր բարձունքից

ները և կետադրել:

որձը: Նայում ես
խղ պատկերում է

որ եղբայրն է: Նա
րել մի դժվարին
թ լայնատարած
շարունակներ իր
ի մեջ: Խոցված
եզ կոճակներով
կառածների իր

որ դժխոյական

տնջենական եր
րոն մահը և
տներով գուժեց

արա սրտառուչ

թները: Այնտեղ
ունչ օվկիանն եր
կխեն բախտի

սրտի հետ մեծ
մ կյանքը: Ինչու
իրավունք տվեա

ղը սմեց ասես

դեն...

սցքով մայում եր
թի նման ցգված
որքարոտ լեռան
լանակին հուժի
և նման: Իսկ ինք
ենական հոլիկ
երով համեմակ
ների պաղպաղ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

63

աղբյուրներից յեցողում կանաչ ու խոտ խայտում չարածճի մանկան նման կայծկտալով կապտաթոյր երկնքի կուրացուցիչ լույսի տակ: Գարնանն այդ քրերը վարարում էին գոչգոչալով, գնգալով-գրնգալով հորդում էին որոտընդոտ շառաչումով թնդացնելով շոջակայքը: Շատ հաճախ հատակի լարում ծիւ ու տիղմը դուրս շարտելով պրկոտում էին նախորդ տարվանից մնացած թփերն ու մացառները: Այս էլ քանիեորդ անգամն էր որ նա մտքով անցնում էր այդ հարագատ ծամձաներով բարձրանում ելքջող ծանոթ կեմաններով...

153. Բարակ լուսինը դողդողում էր և նրա լույսի տակ եզների շողիձն օրորվում էր արծաթազձծ օղակների նման: Հոձնած եզները ննջում էին նրանք լուսնյակի տակ նման էին մարմարյա արձանների:

ճրագալույձ է: Հարձաշաղախ կավով ծեփված խրճիթներից մեկի կտուրին հավաքվել են գյուղի հոգնաբեձ մշակները աղջամուղջի մեջ նրանք ավելի հաձթամարմին են երևում:

Ես բարձրանում եմ կոխկռտվելուց ողորկ դարձած հարթ կտուրը կանգնելով երձիկի մոտ: Այստեղ են չորս փոքրիկ աղջիկներ և ծմձթված շորերով մի չարածճի տղա: Լեռնցու լայն անդրավարտիձը բրդե հյուսկեն գոտիով պնդած մի բարձրահասակ մարդ որ ըստ երևույթին նրանց հայրն է դիտում է նրանց խաղը: Նա ունի ճերմակ մազեր կորնթարդ քիթ և լայն ճակատ որը լուսնի տակ պղնձագույն է երևում: Շաձանակագույն աչքերը փայլիլում են երիտասարդական ավյունով դենքին անհոգ ժպիտն է խաղում:

Աղջիկները ծղրտալով հարձակվում են տղայի վրա իսկ տղան անմռունչ բայց ջղաձն ու գձգձված ընձիմանում է կտրիձաբար հետ մղում նրանց: Հանկարծ ցավից ճչում է մի աղջիկ և վազում հոր գիրկը: Հայրը ծիծաղում է

Աղջիկս կռիվը նաև տուրուլմիոց է:

154. Սերունդը փոխված էր իր տեսած առաջվա մարդիկ չկային: Քչերն էին մնացել: Նկատեց, թե ինչպես մեկ-երկուսը կձկտուր շնջացին իրար գորավար մախլուտոն...

Հարցախոյձ հայացքներով մանրազձին տնտղեցին իրեն ու գրույցի բռնվելուց խույս տալով հաձտապ հեռացան:

Բոլորովին այլ նայվածք ու քայլք ունեին իր սերնդի մարդիկ: Իսկ այս նորերը զարմանալի տարբեր թվացին: Նրանք սաստիկ փութաքայլ էին ուղղածիզ, իսկ աչքերն անցյալից կտրված, կարծես ամբոձջովին մխրճված էին ներկայի և ապագայի մեջ:

Տարձրինակորեն տարբեր էր նաև նրանց խոսքը, նույնիսկ փոքր-ինչ անհասկանալի:

Տրտմաշունձ համրձնթաց քայլում էր նա և նրա խձովված հոգին ունկնդիր էր միայն հեռու-հեռավոր անցյալի ոտնաձայներին: Ամբողջ Մշո դաշտը իր գլխի մեջ էր տուն առ տուն տոհմ առ տոհմ: Գիտե՞ր ում դուռը ում բակի վրա էր բացվում ում

երդիկից ինչ գույնի ծուխ էր ելնում և օրվա որ պահին: Հայրենի բնջիկները Սասուն
էր բարձուրեցնելից՝ սրբաց վայրից՝ կատարող պաղպաղումը ջրերով, աղբյուրների
հանդարտ խոխոջւոնով փփփում այգեստաններով, սրտաբաց ու հյուրօնկալ
մարդկանցով:

155. Հովարով գլխարկը ձեռքին Ստեփանը ակնդետ նայում էր մերթ դեմ
հանդիման տարածված գանգուլ, անտառին, մերթ անպերի սպիտակ շղպիշով
պատած երկնքին:

— Ինչ հրաշալիք: Լսում ու տեսնում ես թե ինչպես է խտը աճում, հիացումսի
շնջումով արտաբերեց նա:

Անտառի վրայից առանց շտապելու, թևերը թափահարեց և սրնոթաց ճափեց
բազեն, մի ուրիշ թևակոր, մույնպես թռավ մույն ուժությամբ իսկույն նեմ
ամենը՝ թանալով: Ակելի ցածրից թռան որդյուններն ու խլափակերը, ոչ հեռու
վուլկույեց բուն և շունը զգժշությամբ մի քանի քայլ արեց ու գլուխը թեքելով կոճքի
վրա սկսեց ակամջ դնել: Գետակի հակառակ կողմից լսվեց կկկի ձայնը:

— Լսում ես կկկի ձայնը-հարցրեց Ստեփանը դուրս գալով թփի հետևից:

Այո, Լսում եմ, պատասխանեց սպան իր բանը՝ ձայնով խափտելով անտառի
խաղաղությունը:

156. Վաղես կայսրը որ դավեր էր որոճում հանդուրժն թագավորին ասպարեզից մի
կերպ վերացներ նրան հրապիրում է Կիլիկիայի Տարսոն քաղաքը:
Քսանհինգ-եքստուն օր անցնելուց հետո երեք հաղյուր թիկնապահներով իրոս
կալանավոր պահվող Պապը վորդկված հյուրօնկալողների օրնստօրն ակելի
բացահայտ դարձող արհամարհակից անբարտապան վարքից հոգնած սրտմաշում
մտնտուլից ու խորհրդածություններից առանց փոքրիշատե տատանելու արդեն
համոզվում է որ իրենք խաղողայի հողումների հերթական խաբեթյան գոհն են:

Եվ ահա մի մթամած օր ճրագալույթն Պապը իր կտրիժ թիկնապահներով
շրջապատված դուրս է գալիս իրեն հատկացված պալատից քաժատորսի վարժով
բոմբելով հայրենիք տանող ճանապարհը: Դեռ մի քանի փարսախս չանցած նրանց
հետևից քաժ-քրտիկեք մտած հասնում են հունական ընտիր գորամասեր սակայն
արհասիրտ արքան առանց դժգն-ինչ խուճապի մատնվելու դեմ հանդիման
ընդունում է մարտը մկկակից թափով հարձակվելով հերոսաբար ոչնչացնում է
գոռոզամիտ բյուզանդացիների մեծ մասին իսկ կենդանի մնացածները մագապուրծ
հետ են փախչում:

157. Անտառը լռել էր: Հաճարենցիներն էլ չէին քսվում իրար և շուռ եկած ծառի
աղմատաբուրդին նստած դեղնազժծ գլուխը դեպուղեն էր թեքում մոշափակը: Մեկը
մի տեղ շունչը պահել էր և մեպրոժը սիրտ չէր անում նրան տեսնել: Ուղեղն
ակամջների մեջ խշշում էր: Քունքից քրտից գլորվեց: Արջը շուռ եկած հաճարենու
մոտ էր: Ականների շրշյունով նա կանգնեց հետևի թաթերին կեռվեցին ճանձները և
շրշյունը լռեց:

խորացնում էր անտ
նա մտել էր երկնք
խոժովում են ծառերի
խոժովում են կաղնիներ
մարում են կաղնիներ
գայլը մոտենում է եղ
կտորվելով զգժշացն
կտորվելով և գալիք ան
հորինում է գալիք հապ
է վերջին մոշերը հապ
կացինը ձեռքին
աղբյուրներից գուռե
աղբյուրի մոտ:

158. Տարիներ ա
տեսնելու էի գնացի
սերում էին սյունիք
բարձրունքին, թառա
դարձառով:

Ընկերներս ընդուն
իրենց հորը: Սա մի
հպարտ կեցվածքուու
ընտիր ձին նստած, ս
նա կաղորդային ա
Առապույան մեծ
և անարատ մեղք:

Նստած էին երկ
փողկապենը, մարմ
Պաիկնը կահասու
բազմոցներ օժոցնեն
էին մտքի ու զգաց
գնբեթարձ առաստու
պատերը գարձարով
բնանկարներով:

159. Մոլի ծիտղ
սփռվանքն էին օտա
զինվորները Հայաստ
կար Ուջան գյուղում
Անդրանիկը բաժն
դեպի իր բնօժանը
սեռումն միտքը հալ

Սա մտել էր երբեք էլ մայրուի չհասնող մի արահետ որ նրան խորացնում ու խորացնում էր անտառի վայրիության մեջ: Այնտեղ ժայռերը ծերունու նման խոժովում են ծառերի կոճղերը նվագում են կայծակները հրդեհում ու անձրևները մարում են կաղնիների հրդեհը: Առկալը թափում է գայլի փափուկ ոտնափոխը և գայլը մոտենում է եղնիկին իսկ թփու ճղը տեսնում է այդ դավը և ընդոտ կոտորվելով զգալի շագնում է եղնիկին: Երբ խոր ծյուն է լինում նիրհող անտառը հորինում է գալիք ամառվա իր հեքիքը որն սկսվելու է կկականչուլ և ավարտվելու է վերջին մոշերը հավաքող արջի ինքնամոռացմամբ:

Կացինը ձեռքին ամիսներով մա անտառներում է լինում: Ականակի աղյուրներին գուռեր է գցում լորու կեղևից պատրաստված բաժակներ է թողնում աղյուրի մոտ:

158. Տարիներ առաջ հազար ինչ հարյուր ինչ թվականին Այունց աշխարհը տեսնելու էի գնացել համալսարանական երկու ընկերներիս հրավերով որոնք սերում էին Այունիքի հարուստ մելիքների տոհմից: Գյուղի կենտրոնում բլրակի բարձունքին, թառած էր նրանց երկհարկանի տունը՝ քարե պարսպով և հսկա դարձասով:

Ընկերներս ընդունեցին ինձ զվարձ ու գրկաբաց իսկույն նեղ ներկայացնելով իրենց հորը: Սա մի իսկական իշխան էր՝ թավ հոնքերի տակ վառվող աչքերով՝ հպարտ կեցվածքով, բարձրահասակ, միհար, ջլուտ: Ծառաներին հետևը գցած ընտիր ձին մատած, ատրճաճակը կողքից կախ խտրակը ծոքավոր կոշիկի մեջ խրած՝ մա վաղորդային այցելում էր փեթականոցը ամբարները՝ քրաղացները:

Առավոտյան մեծ ու սյունազարդ դահլիճում ընթերցում էինք դառնահամ սուրճ և անարատ մեղր:

Նստած էին երկնորյակ եղբայրները, հագներին օսլայած շապիկներ ընտիր փռկապներ, մարմարոյա գնդասեղներով:

Դահլիճը կահավորված էր Վիեննայից բերված թանկարժեք կահկարասիով՝ բազմոցներ, օթոցներ, սեղաններ, դաշնամուր: Գրադարակներում շքեղակազմ գրքեր էին մտքի ու զգացումների համաշխարհային հսկաների երկերը: Հյուրասենյակի գնդաբարձ առաստաղից կախված էր բյուրեղապակյա ջահը՝ իսկ պատառապատ պատերը զարդարված էին մեծ հայելիներով և գեղեցիկ շրջանակների մեջ առնված բնանկարներով:

159. Մուլի ծխող էր Անդրանիկը: Բարկօղին սև սուրճ և ծխախոտը նրա միակ սփռանքն էին օտարության մեջ: Սիրում էր այն ծխախոտը որ ունարկում էին իր գինիները՝ Հայաստանից: Հատկապես սիրում էր Մշո թուրունը: Իսկ այդպիսի թուրուն կար ուշան գյուղում և մա գնացող-եկողի միջոցով կապված էր այդ գյուղի հետ:

Անդրանիկը բաժնաճանրով հիշում էր Մառնիկի անտառը: Նա միտքն ունում էր դեպի իր բնօրանը՝ Սուրբ Մարիամ Աստվածածնի եկեղեցու պուրակներով: Նրա սենյունը միտքը հասնում էր՝ Մասուն վերիիշում Մշո Առաքելոց վանքի նշանավոր

ուր եկած ծառի շառահավը: Մեկը լողախավը: Ուղեղն տեսնել: Ուղեղն կած հաճախելու ցին ճանձնելով

Սա մտել էր երբեք էլ մայրուի չհասնող մի արահետ որ նրան խորացնում ու խորացնում էր անտառի վայրիության մեջ: Այնտեղ ժայռերը ծերունու նման խոժովում են ծառերի կոճղերը նվագում են կայծակները հրդեհում ու անձրևները մարում են կաղնիների հրդեհը: Առկալը թափում է գայլի փափուկ ոտնափոխը և գայլը մոտենում է եղնիկին իսկ թփու ճղը տեսնում է այդ դավը և ընդոտ կոտորվելով զգալի շագնում է եղնիկին: Երբ խոր ծյուն է լինում նիրհող անտառը հորինում է գալիք ամառվա իր հեքիքը որն սկսվելու է կկականչուլ և ավարտվելու է վերջին մոշերը հավաքող արջի ինքնամոռացմամբ:

Կացինը ձեռքին ամիսներով մա անտառներում է լինում: Ականակի աղյուրներին գուռեր է գցում լորու կեղևից պատրաստված բաժակներ է թողնում աղյուրի մոտ:

158. Տարիներ առաջ հազար ինչ հարյուր ինչ թվականին Այունց աշխարհը տեսնելու էի գնացել համալսարանական երկու ընկերներիս հրավերով որոնք սերում էին Այունիքի հարուստ մելիքների տոհմից: Գյուղի կենտրոնում բլրակի բարձունքին, թառած էր նրանց երկհարկանի տունը՝ քարե պարսպով և հսկա դարձասով:

Ընկերներս ընդունեցին ինձ զվարձ ու գրկաբաց իսկույն նեղ ներկայացնելով իրենց հորը: Սա մի իսկական իշխան էր՝ թավ հոնքերի տակ վառվող աչքերով՝ հպարտ կեցվածքով, բարձրահասակ, միհար, ջլուտ: Ծառաներին հետևը գցած ընտիր ձին մատած, ատրճաճակը կողքից կախ խտրակը ծոքավոր կոշիկի մեջ խրած՝ մա վաղորդային այցելում էր փեթականոցը ամբարները՝ քրաղացները:

Առավոտյան մեծ ու սյունազարդ դահլիճում ընթերցում էինք դառնահամ սուրճ և անարատ մեղր:

Նստած էին երկնորյակ եղբայրները, հագներին օսլայած շապիկներ ընտիր փռկապներ, մարմարոյա գնդասեղներով:

Դահլիճը կահավորված էր Վիեննայից բերված թանկարժեք կահկարասիով՝ բազմոցներ, օթոցներ, սեղաններ, դաշնամուր: Գրադարակներում շքեղակազմ գրքեր էին մտքի ու զգացումների համաշխարհային հսկաների երկերը: Հյուրասենյակի գնդաբարձ առաստաղից կախված էր բյուրեղապակյա ջահը՝ իսկ պատառապատ պատերը զարդարված էին մեծ հայելիներով և գեղեցիկ շրջանակների մեջ առնված բնանկարներով:

159. Մուլի ծխող էր Անդրանիկը: Բարկօղին սև սուրճ և ծխախոտը նրա միակ սփռանքն էին օտարության մեջ: Սիրում էր այն ծխախոտը որ ունարկում էին իր գինիները՝ Հայաստանից: Հատկապես սիրում էր Մշո թուրունը: Իսկ այդպիսի թուրուն կար ուշան գյուղում և մա գնացող-եկողի միջոցով կապված էր այդ գյուղի հետ:

Անդրանիկը բաժնաճանրով հիշում էր Մառնիկի անտառը: Նա միտքն ունում էր դեպի իր բնօրանը՝ Սուրբ Մարիամ Աստվածածնի եկեղեցու պուրակներով: Նրա սենյունը միտքը հասնում էր՝ Մասուն վերիիշում Մշո Առաքելոց վանքի նշանավոր

կռիվը: Հայրենիքի կարոտն էր մ□կտացնում նրա սիրտը: Վարուց լսել էր որ մն բեքիոր գողքերը հետ էին շարտվել Ալեքսանդրապոլից:

Չորակարը հաճախ էր այցելում պանդոկ: Ոչ միայն պանդոկի տն□րենը այլև դռնապանն ու վարսավիրը մշեցի էին: Հենց որ Անդրանիկը մոտենում էր պանդոկին դռնապանը լայն□րեն բաց անելով դուռը և հարգակից խոնարմ□վելով գոչում էր համեցեք գորակար իսկ գլխավոր խոհարարը համ□ճեպ խորովածի շամ□ուրներն էր դասավորում կրակին:

Չորակարը նստում էր Հրանուշ մայրիկի նկարի տակ: Այդպիսի հազարավոր հայ մամիկներ կային Արևմտյան Հայաստանում: Դրանցից միայն մեկն էր հրաշքով ընկել Ամերիկա և չէր ընկ□վել այդ անենակուր մի□ազայրում չէր ձուլվել օտարին ըն□իմադիր էր եղել ճնշմանը և կրկնապատկելով իր բազուկների ուժն ու հոգու կորույցը պահպանել էր իր ակուրի տաք հացը և նույնքան տաք մայրենի լեզուն:

160. Գո□թն գալառը Հայաստան աշխար□ի երգեցիկ լարն է: Ինչպես չի կարելի կտրել բամբի□ի լարը և ստիպել որ նա ձայն չիանի այնպես էլ չի կարելի Գո□թնը վերցնել ու տանել Արարատյան դաշտ կամ Աղձնիք Մեծ Հայ□ի նահանգներից մեկը որտեղ Տիգրան Մեծը կառուցել էր իր նոր մայրաքաղաք Տիգրանակերտը: Այդ լարը մեկընդմիշտ կպել էր Մեծ Հայ□ի Վասպուրական և Սյունիք նահանգների միջև տեղակուրված գալառներից մեկին արաքսամեծը այս ձորահովտին և ժամանակի ընթացքում պղկվել նր□ացել: Հայոց քաջամուտ գուսանները այդ երբ հավա□վեցին այդտեղ: Ոչ է Գո□թնը դար□րել երգի տոնի մշտական վայր:

Աշնան մի օր արքայից արքան գալառի բոլոր գուսաններին կանչում է Ոսկիորդա պատմելու երբվանից և ինչու են մեր աշխար□ի գուսանները հայտնվել Գո□թնում:

Սկսվում է մրցույթը: Արքայից արքա Արտավազդն իր շքախմբով տեղակուրվում է ապա□ամուտ պատվանդանների կո□քին: Գուսանները երկու խմբի բաժանված մի քանի քայլ իրարից հեռու տեղեր են գրավում միմյանց դեմ հանդիման նստելով: -

Տափարակի մյուս մասերում խառնիճադան□ բազմությունն է որ կ□կտուր քրթմնջ□ններով հիանում է արքայի ոսկեհուռ հանդեր□ներով խրո□տ սիգապան□ հայացքով:

161. Արքայի կո□քին նստել էր տիկնանց տիկին գեղանի Արաքսան: Թուփչ էին նրա ճերմակափայլ աչտերը սևսաթ արտնամուրեքներով երիզված կապտաթ□ի աչքերը ոսկյա օղակներով զարդարված պարանոցը: Ականջների գինդերը վարպետ ոսկերչի ձեռքի աշխատանքն էին վկայում:

Արքայից արքայի շքախմբին մատ□վակները գինի և ուտելիք էին մատուցում: Ահա ինչեցին թճուկներն ու գալարափողերը ցնձացին ծնծղաները: Անորցի դարպասները ծ□նինների անախորժ ճ□ոցով բացվեցին և գուսանների բափուրը քայլեց դեպի տափարակ: Ցնձագին ծափող□ույններով և գոռու□-գոչ□ններով դիմավորեց նրանց ժողովուրդը: Գուսանները տեղակուրվեցին մրցադաշտի հանդիպակաց պատվանդանների վրա և քիչ հետո բաղթահնջ□ն բ□թ□ացին նրանց

բամբի□ները:
բքով մի գու
խոնարհունով
Ող□ույն

եր□անկություն
ինչպես հայր
սրտից բխած

162. Գիտ

մատյանները
մինչև այգա
խր□երին նս
չոր խոտի վն
Վաթսուհին

աման□րին

Այնտեղ

նկարագիրն
ապօրինի տ
երկրի կենս
կյանք էին
անվեհեր բ
նկրտումներ

Կիսով չ

գեղարդներ

ճարճատյու

Չնագր

հարյուր□կ

Նա փրկեց

163. Հս

հետևելով

գոլպանից

Նկարիչ

նրա դեմք

իսկույն են

մարդուն: Ը

մի դեռափ

ունեք գուժ

Արանջնի

վարուց էր

տերը և կետադրել:

Այսին էր որ Ան

տնիքները այս
ւմ էր պանդոկին
վելով գոչում էր
շամուրներն էր

ազարավոր հայ
կն էր հրաշքով
ձուլվել օտարին
ուժն ուժն ու հոգու
յրենի լեզուն:

նչպես չի կարելի
կարելի գոթնը
անգներից մեկը
կերտող: Այդ լարը
միանգների միջև
ի՞նչ և ժամանակի
որ հավաքվեցին

նշում է Ոսկիողա
մվել գոթնում:
վ տեղավորվում է
ի բաժանված մի
ան նստելով:

է որ կլկտոր
ոտ սիգապան

սքան: Թուփի էին
ված կապտաթճի
գինդերը վարպետ

ն մատուցում: Սիա
յրոցի
ղաները: Բախող
սանների բախող
ուրու-գոշներով
ցին մրցադաշտի
թթաքան նրանց

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

67

բաժնիները: Ասքն սկսվեց: Աջ պատվանդանին նստած արծվահայաց կորնթարդ
քթով մի գուտան ելավ տեղից թեքվեց արքայից արքայի կողմը և շնորհալի
խոնարհումով գլուխ տալով ասաց

Ողոյն ձեզ բազուիի և թագավոր: Չեզ ողունում և աստվածային
երանկություն են մաղթում Գողթնի գուսանները: Մեր ողոյները քաջոր են
ինչպես հայոց խաղողի ուկույզների հատիկները անբիծ ու վճիտ ինչպես մեր
սրտից բխած աթափր երգը:

162. Գիտնականը գորուգիշեր ճգնելով խորագլին ուսումնասիրեց ճնթված
մատյանները վերծանեց խունացած գրերը: Խավարչտին ու լուսնկա գիշերներից
մինչև այգաբաց և նորից մինչև ճրագալույ՝ նա կարդում էր խոտի փափուկ
խրերին նստած: Միայն միջօրեին մի փոքր ննջում էր այգու ստվերոտ քողտիկում
չոր խոտի վրա:

Վաթսունինն օր տևեց այդ մանրագլին քննությունը: Նա վերծանելով ամենը
ամանրին արդյունքը հայտնեց քրմապետին:

Այնտեղ հայոց Մանասե նահապետի աթարտական գորքն ուր որ է պետք է իր
նկարագիրն էր երբ Ստրեստանի աթարտական իշխանության տասներեքերորդ տարվա
ապոփնի տիրապետությունը հաստատեց Յայքում որը նրանք կոչում էին Նաիրի:
Երկրի կենտրոնախոյ՝ ուժերը անտերունչ թողած իրենց տիրույթները գրամուլ
կյանք էին վարում գինարբուներում: Հայաստանին պետք էր մի զգ՝ առաջնորդ
անվեհեր բայց և ճկուն դիվանագետ որպեսզի հօդս ցնդեցներ Ստրեստանի
նկրտումները: Վտանգը հայերին դրեց ասպարեզ հանելու Արա Գեղեցիկին:

Կիսով չափ փձած խունացած այս էջերից լսվում էին ձիերի դափում ու
գեղարդների շառաչում հարվածների աղմուկ խորտակվող դարպասների շաչում և
ճարճատյուն:

Ձեռագրի վերջում գրված էր Նորընծա արքան իր աշխետ ձին հեծած մի քանի
հարյուր՝ կտրիներով ազատեց երկիրը սև թուխներից ու պղտոր հեղեղներից:
Նա փրկեց ժողովրդին գերարությունից ու հասավ ընդհուպ Նինվե:

163. Հավատացեք ազնիվ խոսքիս պարոն ասաց աղատը ազաի աչքերով
հետևելով թե ինչպես է նկարիչը զարանախշ քսակը հանում թավշյա բալկոնի
գրպանից միայն բալտի չար հեգնանքն է ստիպում որ Ձեզնից օգնություն խնդրեմ:

Նկարիչն ականդես նայեց աղատին և մի ակնթարձ ինչ-որ ծանոթ բան նշմարեց
նրա դեմքին: Նկարիչներին հատուկ տեսողական հիշողության պայծառությամբ
խկույն նեղ նրա առաջ հաճեց այն պահը երբ ինքն առաջին անգամ տեսավ այդ
մարդուն: Գիտությունների կաճաթի ծխարանում լուսամուտագլի մոտ կանգնած էր
մի դեռափձիկ կերպարանք որն անփութորեն կթմել էր պատուհանի գոլին: Նա
ունեւր գունատ ու ազնավոր դեմք երկար մազեր նուրբ ընշալք կարճ մորուք:
Արանջելի աչքերում շողշողում էին խելք ուշադրություն ու նուրբ ծաղր: Օ որքան
վաղուց էր դա: Այնուամենայնիվ կկտուր քրմնջացող մուրացիկը նա է որի անունը

երկար ժամանակ չէր հետևում բոլոր ուսուցչապետերի և ուսանողների լեզվից: Մարդկային ամեն մի դեմքի մեջ կան ինչ-որ առեձգվածային գծեր: Դրանցով տասը-քսան տարի հետո դարձյալ ճանաչվում է մարդը քնկուղ մա կոխկոտվի ու կյանքի հատակն ընկնի:

164. Ներեցեք պարոն նկարչի ականջի տակ հանկարծ լսվեց տղամարդու մի խձարտ ձայն և նկարչի դեմքին փչեց գինու տիաս իտղ որից մա կանգ առապ ու ընկրկեց:

Նրա առաջ կանգնած էր անառային քրքրված բաձկոնակով փոձքերը ծվեն-ծվեն եղած ծնկները ծապ անդրապարտիձով բոձիկ ոտքերին հնամաշ կոշիկներով մի մարդ: Նա տակապին երիտասարդ էր բայց արդեն կռացել էր թափառաշրջիկների ու մոլորացկանների այն սովորական կորամեջքությանը որ ծեռք է բերվում ցրտից մշտապես կձկվելու և բազուկները կողքերին ու կրծքին սեձնելու սովորությունից: Նրա դեմքը հյուծված ու աձճատված էր ուռած իսկ ներքևում ավելի լայն: Անփայլ ու թաց աչքերի վրա կախված էին տոպրակապոր կոպերը: Շրթունքներն ուռած էին ու ճաքճքած սև մոլուրը կեձտոտ ու մի կողմի վրա բեքված: Այդ մարդը ծեռքին պահել էր պատատոտված գդակը: Սև մազերը որոնց առաջին եղյամը դեռ չէր դիպել ամկարձ թափվել էին ճակատին: Նրա կերպարանքը քստմենելի տպավորություն էր թողնում մայրդի վրա:

Դիմում են շեզ ոչ թե որպես մի արգահատելի թափառաշրջիկ այլ որպես երձեմնի ազնիվ ու կարձին մարդ շարունակեց մա ողձերգական շեշտով և վերամբարձ ոճով: Մի գլացեք հանուն մարդասիրության մի քանի կոպեկ շնորհել գեղարվեստի կայսերական կաճառի մախկին թոշակատուձին:

165. Առաջին հայը որ գաձթել է Ամերիկա հազար վեց հարյուր տասնութին եղել է Ձոն Մարտին անունով մի գինեկորական: Նա հրափիրվել է մի ամերիկացու կողմից իրենց երկրի բերրի և ջրարձի հողերում ծխախոտագործություն գարգացնելու: Մի քիչ հրազերով Ամերիկա են գնացել երկու պրկսահայ շերամապահներ տնկել առաջին թթենիներն այդ մահանգում և պատրաստել առաջին մետաքսը: Այդ նրբաիձս հաշատուր ներութան անունով մի հայ գյուտարար ստեղծել է դղարի տպագրության ոչ ծխախոտագործ էի ոչ մետաքս նշակող և ոչ էլ կանաչ ներկի գյուտարար հայձայձել իր հանապազձրյա հացը: Առաջին տարին տձնաշանորեն մշակություն արեցի սրա-մրա մոտ հետևյալ տարին տորակեզ անդանից մինչև ամանձոր աշխատեցի Կակիֆոնիձի ազարակներից մեկում: Վերակացում մի աձքարտավան տեղաբմակ սովորութուն էր դարձրել մախատել իր գործավորներին գոռալ նրանց վրա պատեհ-անպատեհ աղիթներով: Յենց երկրորդ օրն ընդձարվելով նրա հետ

դուրս եկա աշի
նեղակությանը
սպանմանից բաձկ

166. Չայիոյր

կարճակոր ծխա
կյլմետրանք
առարկություն
իսկ ինչ կլին
իմ երեսին հոխ
Միա բե ինչ

խաղող ուտել: Ի
այդ ծնով վար
վերակացուի կզ
Նա բավակզլ

հավաձվեց պզ
սպանելով ուր
վերակացուն

արնաշարյախ
խառնիխուռն
Վարմունքը բ

167. Մեկին

Բիբերը իսկույն
արձակում: Նրա
գոհը սեփական
մղումներ կամ չ
ենթադրում թե
էր միայն որ իր
գոյանում է մի
ջարձուկշուր
բարեկամության
կամ աձքափո
առանձնանալ ա
միտուրով:

168. Ընկերո

մետարամշակմա
բայց ուզում են
ապրելիս են եղել
այդ սովորել են նր

տառերը և կետադրել:

սանդղների լեզվից
ուն գծեր: Դրանցով
13 նա կոխկուտվի ու

եց տղամարդու մի
նա կանգ առավ ու

ոքերը ծվեն-ծվեն
աշ կոշիկներով մի
խառաշրջիկների ու
է բերվում ցրտից
ու սովորությունից:
ելի լայն: Անգիայի ու
քներն ուռած էին ու
սրողը ձեռքին պահել
մը ղեռ չէր դիպել
տպավորություն էր

աշրջիկ այլ որպես
դակկան շեշտով և
անի կոպեկ շնորհել

որ տասնութին եղել է
ամենիկացու կողմից
չարագացնելու: Մի քիչ
միանգի կառավարչի
մներ տնկել առաջին
սքը: Այդ նրբահաս
սքը: Ավելի ուշ
ջմիածին: Ավելի ուշ
ոլարի տպագրության
ծումներին: Բայց ես
ներկի գյուտարար
այն սևագործության
շանորեն մշակություն
նից մինչև աման
ուն մի աճարտական
ոներին գոռալ նրանց
դժարվելով նրա հետ

1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

դուրս եկա աշխատանքից: Բոլորովին ականջներինս չհավատացի երբ նա իմ
ներկայությամբ հայիոյեց ամբարձիչի վրա աշխատող մի հայ բանվորի ձեռքն
սպառնալից բափ տալով:

166. Հայիոյուն էր անգլերենով երբեմն հետը խառնելով որոշ հայերեն բառեր
կարծակրթ ծխամորձը բերանի անկյունում արձամարձալից խաղացնելով:

Այլընտրանք չկար: Ես բողեցի գործը և վրձովված մոտենալով վերակացուին
առարկություն չհանդուրժող պողպատահնչձն ծայրով պահանջեցի լռել:

Իսկ ինչ կլինի եթե չլեմ ծխամորձի ծուխն ամբարտավանորեն փչելով ուձակի
իմ երեսին հոխոձտալով բաժրաձեց նա:

Ահա թե ինչ կլինի: Մենք ձեզ սովորեցրինք ծխախոտ մշակել թթի ծառեր տնկել
խաղող ուտել: Իսկ դու քո պապերի անարժան ու հղձացած որդիդ համարծակվում ես
այդ ձևով վարվել մեզ հետ ասացի ես և կոուսի մի ուժեղ հարված իջեցրի
վերակացուի կզակին:

Նա բավալուր ընկավ իր կանգնած տեղից մի բանի քայլ այն կողմ: Իսկույն նեձ
հավաձվեց պարապ-սարապների ու բերանբացների խառնիճաղանձ խուսր
սպասելով ուր որ է պայթելիք փոթորկին:

Վերակացուն ոտքի ելավ բափ տվեց փոշեկոլու շորերը լեյսայն սրբեց բերանի
արնաշաղախ լորձունքը ծխամորձը խցկեց գրպանը և ապա ճեձբելով մարդկանց
խառնիխուտն խուսրը մոտեցավ ինձ և ասաց

Վարձունքդ թեև կոպիտ էր բայց թեզ պես հայերին հարգում եմ:

167. Մեկվինը գիրձ շարժումով շուռ եկավ և նայեց ամուսնուն հետո հյուրերին:
Բիբերը իսկույն նեթ փայլատակեցին ասես մանուշակագույն թունավոր կայծեր էին
արձակում: Նրա տեղը լինեի կխեձղեի սրան մի պահ մտածեց նա մոռանալով որ
գոհը սեփական ամուսինը պիտի լիներ: Նա չգիտեր թե ինչպիսի գզացումներ ու
մղումներ կամ չար միտք կարող էին բույն դնել իր խռովահոյձ հոգում: Երբեք չէր
ենթադրում թե ինքը կարող է կոպիտ լինել դիակալ ու նենգ: Ինչ-որ բնագողով գզում
էր միայն որ իրենց միջև մի բան տազնապալից կերպով ճաք ու ճեձք է տալիս
գոյանում է մի անդունդ որի մեջ խլացուցիչ ճայքձնով թավալուր ընկնում ու
ջարձուփշուր է լինում իրենց անձակտելի ու անձեռնմխելի ուձտ բվացող
բարեկամության բաժակը: Ուրեմն անձրինություններ հրահրողն ապաշխարձողի
կամ աճրասիր ուձտավորի տեսք ունեցող իր ընկերն է եղել որը միշտ էլ ձգտել է
առանձնանալ ամբոխից իր ամպածույժ հազուստներով և բարձիթողի արած
մորուքով:

168. Ընկերոջս ուձված նամակում գրեցի Հին հույները սիրելի Վազգեն
մետաղամշակման գործում սոսկ ընձօրինակողներ են եղել: Չեմ կարծում թե չգիտես
բայց ուզում եմ իրշեցրած լինել որ երկար մշակել են քո և իմ նախապապերը որոնք
ապրելիս են եղել Վերին Միձագետքում: Անգամ անձրեն ու գոձոգ ստորեստանցիները
այդ սովորել են նրանցից: Աշխարձի տարբեր բանձարաններում եթե նկատել ես Վանի

արդեստի և ուրարտական քաղաքակրթության հատուկ բաժին կա... Այդտեղ ցուցադրվում են մետաղյա ներքին կապերով ամօրցված քարե արձանիկները բոնգե կամ ոսկե իրեր զանազան ծիսական անթոնքեր ու ամաններ քարե մահարձանների պատարիկներ: Հին հույներից դեռ շատ առաջ մեր փութաջան պապերը կատուցել են բանական շենքեր դրվագված ճակատամասերով ու զարմանալիչ պլուներով: Անպիճելի հայտնություններ չորս կարևոր բնագավառներում քարի մշակություն... Էլի թվարկենժարակրթ շինություններ ջրմուղային գործ և երկաթի մշակություն... Էլի թվարկեն հարգելի շինարար:

169. Տեսել եմ Ձեր նկարը: Երկար դիտել եմ: Մեծ բավականություն եմ ստացել ու լաց եղել սքանչւացած մըքմքում էր նա քայլելով նկարչի կրթից և ստեպ-ստեպ մաթից սակահատակ իջնելով որպեսզի ճանապարհ տա հանդիպակալանցորթներին: Մինչև հոռու խորքը ցնցեց ինձ: Քարանալու աստիճան: Եվ շատ տարրինակ ծնով եղավ դա: Անցնում էի տաճարի կրթով: Մեկ էլ տեսա մոտենում եմ չորս կանթ և կանգ առնում դռան մոտ: Դուրս եմ գալիս ինչ-որ պոնկած տիկիները նրանց հետ երկու հոռի քաղաքացրկան հագուստով: Գնացին տաճար: Պահպաններն էլ պարզ է անմիջապես վագեցին նրանց հետևից և ես էլ այդ միջոցին հաշտապ ներս խնկեցի: Այդ ժամանակ մի թիչ հարթած էի ուստի և քաշ: Քախտիցս էլ չորս կոռնում ոչ մի ոստիկան չկար: Մտա տաճար: Նայեցի Ձեր որմնանկարին և դող ընկավ մարմինս: Սառսառացի: Ահա կանգնած է նա քարծուների վրա կարծես ճակրում է օդում: Պայծառ ու հեզ աչքերը նայում են ինձ շեշտակի բայց ոչ գայրացկոտ: Իսկ ես կեռտոտ ու քրոտտ հենց նոր էի որջիցս դուրս նետվել:

170. Նկարիչը որ մի քանի ընպանակ օդուց հետո վերագտել էր իրեն այսպես սկսեց իր տարրինակ պատմությունը

Երբ հոռնում առաջին ցնցող տպավորություններից ազատվեցի աստիճանաքար հունի մեջ ընկա արդեն սկսել էի դիպաշար փնտրել նկարի համար: Եվ գտա: Երևակայեցեք հատունացած սակայն ճակատամարտից տրորված մի անտ: Ակարաց է: Արնելքում փռված է հակինթագուրն մի շերտ: Լուսինը դակկացել է իսկ անտում լերնացած արյան լճակներ լարումն ցեխ ջանքանկված սայլեր մարդու և ծիւ կրիպոտված դիակներ: Հեռվում առկայծում են բանակատերի լույսերը: Եվ ահա այդ արյան ու արիակիրթի մեջ դանդաղորեն առաջանում է Քրիստոսի մշուշային կերպարանքը գլխահառ ու վշտադեմ: Վատ չէ հը:

Լավ է շատ լավ անկեղծորեն գոչեց երիտասարդը:

Ես սկսեցի աշխատել: Ինձնով սկսեցին հետաքրքրվել: Գալիս էին Ավստրոլից Եվեյցարթից: Դրանից հետո սկսվեց պատկերների հեղեղ պատկերագարուններ դիմանկարներ բնանկարներ: Ամեն ինչ արժեցման մշուշով էր պատած:

171. Նրա արնակալած աչքերը կիսախառնուրդ պատով կամաց գնացին բեքեցին ու հասան իմնդիպակաց ծորաբերանին: Ապաճածներին թիկնած մուտքով իջան ծորի խորձուբորձ հատակն ու ելնթող կեռմաններով բարձրացան

պտտվեցին տան շուրմտեցան ու քակեցի ալելի հեռու և ներս հոռնատանց ձիերի եկան և դարձյալ կամոնեկու նեղիկ լուսուրդուր: Նրա աչքեր պաղլուն: Երա աչքեր գնացին և սենյակի զննարդ կանչեց Մուրադ կանչեց Մեռելային լուրքեր թվում: Ապա մեր Մեթոն գլուխը գիրքնա Նա խկույն նեթ աչքն օրորվում է: Ականջի մեկը ներսից լինգուր

172. Մուրադ ինձ ջայնը խորձիթի լսեց լուրքան ձայնը շներ ուզում են արյունարթու: Նրա թուրքերի աչք-ունք թրտիքի ու փոշուր խորձիթից մի գտաշտակին որ ըննուր Ուրեմն Մուրադը տագնապներն արդուրդի մկաններում անցնի և ախրձո խոնավություն էր բ

173. Մարդը ամբոխից բայց ձիթապողի յուղ ծուրնեին նրա հագուրդունքներին: Հացը տաճարի պատին չկոխվուտի իրեն: Միամիտ խաճա էր պակասում:

պատկերներն տան շուրջը եկան հետ մի պահ կանգ առան փլված գոմի մոտ: Հետո մոտեցան ու բավեցին անհանգիստ սպասումից չարացած զինվորներին քայլեցին ավելի հեռու և ներքև դեպի փոփոխ մարզագետները որտեղ ազատ արձակված հոգնատանջ ծիծերի երանակն էր: Մոթոյի աչքերը նույն ճանապարհով հետ-հետ եկան և դարձյալ կանգնեցին խճիթի պատին որտեղ ծանր դուռ կար ճկիկը փրան և երկու նեղլիկ լուսամուտ: Լուսամուտների ապակիները մաքուր էին նույնիսկ պաղլուն: Նրա աչքերը փեփկերի արանքում ճեփ գտան մտքի թելերով ներս գնացին և սենյակի կիսամութում նշարեցին նրան:

Մուրադ կանչեց նա:

Մեռելային լուսություն իջավ խճիթի վրա որ այդ պահին ավելի խեղճ ու միայնակ էր թվում: Ապա մեղմ շնչոց լսվեց սոփն էր խաղում ծառերի տերևների հետ: Մոթոն գլուխը գիրթ շարժումով շրջեց և հանդիպեց Սկոյի սափսափող աչքերին: Նա իսկույն նեղ աչքերը հետ-դարձրեց տանը և նրան թվաց թե դռան փեփկը թեթևակի օրորվում է: Ականջին նույնիսկ ծնկների ճոց և ինչ-որ չղիկոցներ հասան: Կարծես մեկը ներսից լինգով դուռը թակեց:

172. Մուրադ խճադտած ծայնով կանչեց Մոթոն գոմն մի ձայն հանիր...

Չայնը խրճիթի պատին զարկվելով դողողացրեց նրա մարմինը: Նա պարզորոշ լսեց լուսության ձայնը: Դա զարհուրելի ձայն էր: Թվում էր միլիմետր կատաղած շներ ուզում են կապկանծել բայց չեն կարողանում և դառնում են ավելի արյունարար: Նրա հույսերն ի դերձ էին ելնում: Նա զգալի շուրջը նայեց և տեսավ որ թուրքերի աչք-ունքից ժանգեր են կախվել: Կարծես չարությամբ արձաններ էին քրտինքի ու փոշու մեջ շաղախված:

Խրճիթից մի գնդակ սուրաց և անցնելով դիրքերի վրայով կապ թիթեյա տաշտակին որ ընկած էր մախորդ տարվանից մնացած չոր լոբածաղիկների մեջ:

Ուրեմն Մուրադն այստեղ է երանությամբ մտածեց Մոթոն: Քիչ առաջվա ծանր տագնապներն արդեն խափանք էին թվում հեռավոր և անիրական: Սիրտը ծիծաղեց ոտքերի մկանները խթթացին մեքքը քոր եկավ: Նա ծռնեց թիկունքը որ քորն անցնի և ախտժեղի գոգի գոգաց: Արևը կիսել էր երկինքը և հողից գաղ խոնավություն էր բարձրանում օդը թթվում էր: Ինչ-որ տեղ ճկվում էր ախտույտը:

173. Մարդը ցնցեց գլուխը ամեն ինչ արեց ազատվելու խառնիճաղանջ ամբոխից բայց ապարդյուն: Քրտինքը ողողել էր նրա արմամիսը աչքերը ծիրապտող յուղ քսած մագերը փայլում էին: Մի տեսակ անհեթեթ տարօրինակ տեսք ունեին նրա հագուստները որոնց երկար քղանցքները փաթաթվում էին նիհար սրունքներին: Հաջողության չհասնելով նա լռելոյն հետ քաշվեց և կիս մոտեցավ տաճարի պատին որպեսզի դուրագոգի ամբոխն անգոգ լցնեց կեղտով հանկարծ չկոխկռտի իրեն:

Միամիտ խաժամում ատամների արանքից վրդոված ֆուսգ նա քեզ միայն տոմն էր պակասում:

Մոլեռանդ ամբոխը բալական հեռացել էր: Նա փոքր-ինչ հապաղելով տուն գնաց բացեց պատուհանների ծածկափեղեկները և խոնջացած կթնեց թախտի մեղկ բաղձերին: Անցնում էր դյուրաբեկ հոգնությունը պտորկած միտքն աստիճանաբար պարզվում էր հուսաբեկ տղամարդությունը տեղի էր տալիս և նա ակնհայտ բալականությամբ էր լսում հրապարակը հեղձեղած բազմության զվարթ բզկոցն ու արնծածույլ զանգերի ծղրուն դողանքը:

Բայց համկարծ նա ցնցվեց դռան անսպասելի ճռնչվածից: Գիր շարժումով տեղից վեր թռավ գնաց դեպի միջանցք և անսպասելիությունից նրա կանաչավուն աչքերը չոլեցին:

174. Երբ երևաց կայսեր ծիրանագույն պազարակը հրապարակում աննկարագրելի իրարամցում սկսվեց: Տիրակալին ողջունելու էին եկել Փարսալի ճակատամարտին մասնակցած հնամարտիկներ վազվազան զգեստներով մեծատոհմիկներ: Այստեղ էին նաև ծառայությունից ազատ քաղաքացիներ խոշոճամարմին սառնագորս գլադիատորներ այլ ստրուկներ:

Հնամարտիկները խորիստ շարքեր կազմած անընդմեջ երգում էին ռազմաշունչ երգեր մյուսները ծայնակցում էին անձացած վերացած: Պատճառներում խնթվածները ծաղկեփնջեր էին թափում ցած: Աշխժ օրիորդները քաղցրախոս մրմնջումով Վենեռա աստվածուհուն աղերսում էին կայսեր նման քաջակրոն խելամիտ ամուսին պարզել իրենց: Աղքատ պառապները իրենց ցնոտիներում կլկված կկկտուր աղթում էին և երբ պազարակը հասնում էր նրանց խորին ակնածանքով գլուխ էին տալիս երջանկություն մաթելով կայսերը:

Փողոցները թնդում էին դոտոնդոտ ծափահարություններից գոռում-գոչումներից: Մի հսկա քիվաքար տներից մեկի տանիքից ընկնելով ուր որ է պիտի ճգնեի մարդկանց: Աղբյուրի մոտ մեկը համառորեն ձգտում էր ճեղքել ընդհանցող ամբոխը բայց մարդկային հեղեղը նրան անգթաբար հեռու քշեց գլորեց ցած:

175. Նա դուրս էր գալիս թրտացող սրտով և փոքր-ինչ սրտոլած ողովիետև ցնծագին հաղթանակի իր վայելքին տարակուսանք էր խառնված բոլորովին վստախ չէր թե որն օգուտ բերեց: Իր բռնած ոչ սովորական դիրքը ոչ մի հիմնավոր փաստարկ չունեի բացի մի ընդհանուր մտահոգությունից: Մանրագրին քության դեպքում դուրս էր գալիս որ երկու կառավարիչ միաժամանակ տնօրինել չեն կարող: Կամա-ակամա պետք է վստահես թո սեփական կառավարչին:

Մի ոստոստուն ձայն կշկշաց իր հետևից

Պարոն խորդորական կարծին ցնցեցիք մեզ Ձեր բռնած տարօրինակ դիրքով:

Ուս բոլորի համար մեծ անակնկալ էր:

Նա նախընտրեց չպատասխանել որպեսզի շուտափույթ ազատվի տիան խոսակցից և քայլերն աննկատելիորեն արագացնելով անհորդոր տեսքով շարունակեց ճանապարհը:

Երբ ոտքը դրեց գետնուղու շարժասանդուքին կշկշան ձայնը հասավ հետևից

Երբև տեսել եք Լսելով սայլերի ապակիների գրնա մտաձածին դրախտ

176. Կնաձքաց շնորհ էին աղերսող իր անքատիկ հաբրկածից ստացու ու գրույցին: Վերջի արնծակուռ սպաարկված գոտիի ողկազված գոտիի ճառագայթների հեռավոր ու տարեհրապույլի պատվիրեց հաշու հանձնված մարդ, Բարի դրկից քինախնձությունու մպա փոքր-իս հաստագույնս

177. Թես թուսականություն փարձանությամն գոյությունը պու անցորդներին ի վաղընապան ժա մասը և թողել նր պատկերներ:

Այդ կախաղաղ երկիրը ողտեղ լեռան ստորոտո իր երիվարիո սրտով դիտում եղած գինեա ծովը ծարապից 178. Ըաիղ ա ունտատեղի: Եր

որ և կետադրել:

կաղելով տուն
թախտի մեղ
ստիճանաբար
նա ակնհայտ
արժ քվիցն ու

ժուժով տեղից
ավուն աչքերը

ապարակում
կկել Փարսայի
զգեստներով
աղաքացիներ

ն ռազմաշունչ
ձգամբներում
քաղցրալով
ն քաջակորով
նճոտիներում
նրանց խորին

րից գոռոն-
ուր որ է պիտի
նել ընժիմացող
նց ցած:

ած որովհետև
որովին վստած
մի հիմնավոր
ինքն թուքան
նել չեն կարող

դինակ դիրքով

զատվի տեսած
որով տեսքով

սասվ հետևից

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

73

Երբև տեսել եք որ որև կարիքավոր ուսուցչապետ ցանկանա թագավոր լինել: Լսելով սայլերի դորդյունը որ հասնում էր հանդիպակա զխավոր փողոցից և ապակիների զրնգոցը արևելյան բաժնուց նա ավելի խորապես էր զգում մի մտաձածին դրախտի մեջ ապաստանելու կարիքը:

176. Կմաքացած ձեռքերը երկինք կալկաձած նրանք Աստծուց միմիայն մի շնորհ էին աղերսում արևշատություն սիրելի զորավարին: Հնամաշ այծենակաձով իր ալքատիկ հագուստները ծածկած Սիմոն որի դեմքն ալճատել էր դաշճնի հարվածից ստացած վերքի սպին ունկնդրում էր ոտարորիկ ուտավորների խոսք ու զրույցին: Վերջիններս քրքրված մալաղներն ուներին հետևում էին հեծյալին որի պղնձակուռ սպարապետական սաղավարտը լանջապանակը մեքքը պինդ գրկող դրվագված գոտին ոսկեզձծ սրնբակալները կուրացուցիչ փայլվում էին արեգակի ճառագայթների տակ: Մի հեքիաթային կտրիկ էր երևում նա այստեղ հասած հեռավոր ու տարօրինակ աշխարհից:

ճրագալույին Միսիբարը երբ ամեն ինչ ստուգել էր երկու մելիքներին պատվիրեց հաշտ ու խաղաղ հարևան լինել արդարությամբ տնորինել իրենց հանձնված մարդկանց բախտը տեղնուտեղն արմատախիլ անել չարության որոճը:

Բարի դրկիցներ եղեք: Ձեր սրտից հանեք միմնց հանդեպ ունեցած քինախնդրությունն ու ոխը:

Ապա փոքր-ինչ հապաղելով ջղային ձայնով ասաց
խստագույնս կպատժվի նա ով հարևանի մի ձեղին անգամ դիպչի:

177. Թեև ճանապարհը խորուրորդ էր քայց ամենուրեք ճոխ հուքի բուսականություն էր այդ տարի բնությունը փուն էր մի աննախադեպ փարամությունը: Տեղ-տեղ բարձրանում էին սրածայր բլրակներ որոնք իրենց գոյությունը պահպանել էին կարծես միմիայն նրա համար որ ցույց տան անցորդներին ինչ անողորմ խաղեր էր խաղացել բնությունը նրանց հետ դեռևս վաղնձական ժամանակներից: Դարերի անձրևները ողողել էին հողային փափուկ մասը և թողել նրանց կազմության կմաքը միայն ներկայացնելով սահմկեցուցիչ պատկերներ:

Այդ կախարդված քարացած աշխարհից հետո գալիս էր նրա բնոանը Գողթնյաց երկիրը որտեղ մարդը ծանոթ էր այգեգործությանը այն օրերից երբ Լոյն Արարատ լեռան ստորոտում տնկեց աշխարհի առաջին այգին:

Իր երիվարին հեծած ընձանում էր նա մանրաքին հայացքով և մալացող սրտով դիտում էր շրջակա տեսարանը անորեն մարդկանց ձեռքով որակաւոր եղած գինձետ այգիները ավերված հնձանները և հասունացած ցորենի ոսկեղեն ծովը ծարավից ազագած արտերը հնձած գարու ցրիվ եկած խրճերը:

178. Շահը սովորություն ուներ զնալու քաղաքից ոչ այնքան հեռու ընկած մի ուտատեղի: Երն սկսվեց վաղ ալգարացին և տնեց մի բանի ժամ:

Ամենից առաջ շքեղագաղղ ուժները բարձժված ամեն տեսակ ընդերհենով տանում

էին արքայական նախաճաշիկի պատրաստությունները:

Չեստ գնում էր կանաճոցը: Գետի գնում էր փակված պաժգարակների մի երկար շարք: 19րել էր ծաժկված կաղթերի փակված պաժգարակների մի մի-մի դժխուհի: Թանկագին մետաքսից ու փողոցը: Յուրաքանչժուրի մեջ նստած էր մի-մի դժխուհի: Թանկագին մետաքսից ու թակիշից կարված նրանց զգեստների նուրբ դերձաններով հյուսված թեզանիժները ընդերուզված էին գնդուխտյա արամանդյա քարերով նույնպիսի քարերով լճերուզված ու ապարանջաններն զգլխիչ կերպով ցուցադրում էին ճերմակ պարանոցների գիրժքների մերկությունը:

Յուրաքանչժուր կաժք շրջապատված էր մի խուսր զինված մեղքիներով ողորմ

խժպտ ճայներով անընդհատ արդարավոր էին

Կույր եղի... Կույր եղի... Ամեն մի մահկանացուի աչք պետք է կուրամար ամեն տեսանելիք պետք է փակվեր ոչ ոք իրավունք չուներ նայելու շահնշահի կանանց վրա թեև նրանք անցնում էին կաժքերի մեջ:

Ներքինների սպրտագրու գոռում-գոչժները լսելով մարդիկ փողոցի վրա բացված երկիեղկ պատուհաններն իսկույն ներ ամուր փակում էին որևէ ճեժք բաց չթողնելով տանիքների վրայից հաժշտապ հեռանում էին և բաքնվում դարպասների հետևում:

179. Դիվիջանի սաղարթախիտ անտառները հասնում են գրեթե մինչև Սևանի լեռնանցք որից փոքր-ինչ հեռու ճամփից դուրս կա մի հնամենի մատուռ: Այստեղից սկսած սարերը մերկանում են բայց նրանց թեև անջրժի սակայն արգավանդ հողերը ծաժկվում են գնդուխտյա մարգագետիններով ողորմ թակշյա պատառների նման տարածվելով լեռների ալիքավոր բարձունքների վրա հետժիետե ստանում են ավելի ակնհայտ տեսք:

Խորժուգորժ ճանապարհը բարձրանում է միշտ դեպի վեր: Դանկարժ երևում է մեանա կիճը կապտաշող շրերով և հիսաքանչ եզերքով: Ողպես կապտավուն մի հաժելի այն դրված է լեռնային գոգավորության մեջ ծովի մակերևույթից հազար իժը հարյուր մետր բարձրության վրա:

Շրագալույժ էր երբ հասա այստեղ: Դեռից երևում էին բափանցիկ մառախուղի միջից դուրս ցցված երկնակաժկաժ լեռների անտառածաժ բարձունքները: Դրակարմիր վերջալույսը ճառագայթելով նրանց վրա ուկժորել էր ամպերը կենսաթժքիժ բոցերով ողորմ հեռվում ծուլկելով անդորր լճայի մանուշակագույն հարթությանը կազմում էին աներևակայելի պատկեր որի նմանը գուցե միայն Հվեյցարժյում կարելի է տեսնել:

180. Ի՞նչ ապլակն այժմ դրժոց ու ոժքայի ճոնչժն արձակելով սկսեց լեռնային բարձրությունից ուղորմուր վայրժքը կատարել: Այստեղ ճանապարհը փոքր-ինչ հարթ էր: Ներքևում փժփժաղեզ լճի ափերի նոտ երևում էին Դիլուկու գյուղի տափան

տանիժներով խորժիրները տանիժներով լեռն ուտերիժն այժմակաժներն ուտերիժն տեղ կայտուն էին մի այլ մարդիկ հեղժ չէին բայց ճանճայն դեպս անասնաժնան 16ր շրջակաժն սևանա 16ր աշխատաժն կարծես նորից աշխատաժն ճերմակ չեմ ուզում:

Ամառվա տապից խաժն սնտված են ուզում:

181. Այդ գարնանաժն պատում էին իճն-դրժն մտերմիկ դարժան և նաժն թերեզայի սիրտը խաժն բացահայտ ու անակնճնաժն Յուզարբաթվ մեղեժն

Խալարտ: Բարեգուր ճաժն եզրափակիչ մատուն ծաժն մժկածուկ ալիքներուժն պատասխանի իճը ուժն

Դաքորժ օրը հետնժնաժն հառած Բեքիուկենն աաժն ես դեռ երբեք այսաժն լույս է ջինջ է ու մաքրժն որը տարվել է մտաժնաժն

182. Տղայի կժկատժն Իսկ պատանին անտեժն տորժի լսելիքը 19րել Կոմիտասին հայր սուժն վանեցի ես ուրախաժն Ուսանողները աժշշ ընկերժն չէր ճանաչեժն Կոմիտասը ճերբը փոխարեն կուչ եկաժն առատադիժն ակաժնը Արճնակ Հաժնուրժն Կոմիտասը չէր լաժն հաղորժող կժկատուրժն

1.4. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

տանի՝ աներով խորհիթները: Սառն՝ րակ աղբյուրներով հռչակված լեռներից հովիվները
արժենակա՝ ան րան ուսերին ոչխարներին քշում էին դեպի գյուղ հատելով խճուղին: Մի
տեղ կախում էին մի այլ տեղ հնձում գյուղական կանգը եռում էր: Այնտեղ էր որ այդ
մարդիկ հեղձ չէին բայց ինչու էին ա՞րատ: Չի կարելի ասել թե բնությունը ժլատ է:
Համենայն դեպս ամասնապահության համար այն հրաշալի է:

Մեանա լճի շրջակայքի աշունը շատ նման է գարունքի: Այստեղ բնությունը
կարծես մորից աշխատում է վերադարձնել իր մանկությունը ասելով ես երբևից՝
ծերանալ չեմ ուզում:

Ամառվա տապից խամրած գույնձգույն ծաղիկները մորից բողբոջ են արձակում
մորից փձել են ուզում:

181. Այդ զարմանալի՝ րեն հո՞ւեթով հնչ՞նները որ առաջ տնատում չկային
պատմում էին ինչ-որ կարճձոր բանի մասին: Հետո դրանք մեղմացան ավելի
մտերմիկ դարձան և մա լսեց Յոհան Սերաստիան Բախի հանրածանոթ մեղեդին:

Թերեզայի սիրտը խռովահույ՞ թ՞րտում էր: Չէ որ դա սիրո խոստովանություն էր
բացահայտ ու անակնկալ: Նա շուրջը մայեց մյուսները հասկանում են արդյոք:

Հուզաթաթալ մեղեդին դանդաղձրեն լռեց: Թերեզան ոտքի կանգնեց ցնցված ու
հպարտ: Բարեգուք ծակատազրի ծայրը երանելի հանգիստ էր խոստանում: Բայց
եզրափակիչ մասում ծառանում էին ընձիմակաց ուժերը: Կկործանվի արդյոք մարդը
մձկածուփ ալիքներում: Իսկ գուցե նրա ոգին ի վերջո կհա՞թի: Այս հարցին պետք է
պատասխանի ինքը ունկնդիրը:

Հաջորձ օրը հետմիջձրեն նրանք հանդիպեցին այգում: Հայացքը հեռուներին
հառած Բեթհովենն ասաց

Ես դեռ երբեք այսպիսի բարձունքներում չեմ գզացել ինձ: Իմ շուրջը և իմ ներսում
լույս է ցինջ է ու մաքուր: Մինչև այժմ ես նման եմ եղել հեքձքի այն կտրիձ տղային
որը տարվել է մտաձածին բաներով և չի տեսել կոձքին բուսած հոյակապ ծաղիկը:

182. Տղայի կձկտուր շնչից նրա ականցների մեջ զրնգաց մի լուսավառ հորիզոն:
Իսկ պատանին անտեղյակ էր որ բերան բացելու հետ կրթձջախի դահլիճն ու հայր
սուրձի լսելիքը լցրել էր չնաշխարձիկ հնչձններով: Նա ահով ու հույսով նաեց
Կոմիտասին հայր սուրձը հավանեց իր ծայրը: Կոմիտասը շուեց նրա գանգուձները:
Վանեցի ես ուրախ հարցրեց նա:

Ուսանողները աձշած միձնց մայեցին ուրեմն հայր սուրձը տղապիզոնցի իրենց
ընկերոձը չէր ծանաչում: Եվ սրան վանեցի Կարոձին մույնպես իմացավ ծայնից:

Կոմիտասը ձեռքը դրեց հաջորձի ուսին: Տղան չփոձված էր և կանգնելու
փոխարեն կուչ եկավ ապա շիկնած ոտքի ելավ: Կոմիտասը բեց հայաձքը
առաստաղին ականց պահեց ու լսելով տեսավ էլի մի աշխարձ Տարոն աշխարձն էր:
Արժենակ Շահմուրադյանի մասին լսել ես հարցրեց քո հայրենակիցն է:

Կոմիտասը չէր նկատում ուսանողների չփոքմունքն ու խլձտոցը: Իրար
հաջորձող կձկտուր ու լիարերան ծայների հետ նրա կուպերի տակ ծավալվում էին

1.4. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

տանի՝ աներով խորհիթները: Սառն՝ րակ աղբյուրներով հռչակված լեռներից հովիվները
արժենակա՝ ան րան ուսերին ոչխարներին քշում էին դեպի գյուղ հատելով խճուղին: Մի
տեղ կախում էին մի այլ տեղ հնձում գյուղական կանգը եռում էր: Այնտեղ էր որ այդ
մարդիկ հեղձ չէին բայց ինչու էին ա՞րատ: Չի կարելի ասել թե բնությունը ժլատ է:
Համենայն դեպս ամասնապահության համար այն հրաշալի է:

Մեանա լճի շրջակայքի աշունը շատ նման է գարունքի: Այստեղ բնությունը
կարծես մորից աշխատում է վերադարձնել իր մանկությունը ասելով ես երբևից՝
ծերանալ չեմ ուզում:

Ամառվա տապից խամրած գույնձգույն ծաղիկները մորից բողբոջ են արձակում
մորից փձել են ուզում:

181. Այդ զարմանալի՝ րեն հո՞ւեթով հնչ՞նները որ առաջ տնատում չկային
պատմում էին ինչ-որ կարճձոր բանի մասին: Հետո դրանք մեղմացան ավելի
մտերմիկ դարձան և մա լսեց Յոհան Սերաստիան Բախի հանրածանոթ մեղեդին:

Թերեզայի սիրտը խռովահույ՞ թ՞րտում էր: Չէ որ դա սիրո խոստովանություն էր
բացահայտ ու անակնկալ: Նա շուրջը մայեց մյուսները հասկանում են արդյոք:

Հուզաթաթալ մեղեդին դանդաղձրեն լռեց: Թերեզան ոտքի կանգնեց ցնցված ու
հպարտ: Բարեգուք ծակատազրի ծայրը երանելի հանգիստ էր խոստանում: Բայց
եզրափակիչ մասում ծառանում էին ընձիմակաց ուժերը: Կկործանվի արդյոք մարդը
մձկածուփ ալիքներում: Իսկ գուցե նրա ոգին ի վերջո կհա՞թի: Այս հարցին պետք է
պատասխանի ինքը ունկնդիրը:

Հաջորձ օրը հետմիջձրեն նրանք հանդիպեցին այգում: Հայացքը հեռուներին
հառած Բեթհովենն ասաց

Ես դեռ երբեք այսպիսի բարձունքներում չեմ գզացել ինձ: Իմ շուրջը և իմ ներսում
լույս է ցինջ է ու մաքուր: Մինչև այժմ ես նման եմ եղել հեքձքի այն կտրիձ տղային
որը տարվել է մտաձածին բաներով և չի տեսել կոձքին բուսած հոյակապ ծաղիկը:

182. Տղայի կձկտուր շնչից նրա ականցների մեջ զրնգաց մի լուսավառ հորիզոն:
Իսկ պատանին անտեղյակ էր որ բերան բացելու հետ կրթձջախի դահլիճն ու հայր
սուրձի լսելիքը լցրել էր չնաշխարձիկ հնչձններով: Նա ահով ու հույսով նաեց
Կոմիտասին հայր սուրձը հավանեց իր ծայրը: Կոմիտասը շուեց նրա գանգուձները:
Վանեցի ես ուրախ հարցրեց նա:

Ուսանողները աձշած միձնց մայեցին ուրեմն հայր սուրձը տղապիզոնցի իրենց
ընկերոձը չէր ծանաչում: Եվ սրան վանեցի Կարոձին մույնպես իմացավ ծայնից:

Կոմիտասը ձեռքը դրեց հաջորձի ուսին: Տղան չփոձված էր և կանգնելու
փոխարեն կուչ եկավ ապա շիկնած ոտքի ելավ: Կոմիտասը բեց հայաձքը
առաստաղին ականց պահեց ու լսելով տեսավ էլի մի աշխարձ Տարոն աշխարձն էր:
Արժենակ Շահմուրադյանի մասին լսել ես հարցրեց քո հայրենակիցն է:

Կոմիտասը չէր նկատում ուսանողների չփոքմունքն ու խլձտոցը: Իրար
հաջորձող կձկտուր ու լիարերան ծայների հետ նրա կուպերի տակ ծավալվում էին

183. Ընթերցածս գրքերը շուտ տկեցիս ինձ աշխարհայացքը ողորդեալս աշխարհը և քրթից շինված ինձ ամիսմարդ որսկաները փոլ եկան հոգուս մեջ։ Ինձ նախնիների ու դաստիարակության համադրությունն է ինձ ներքին մարդը բայց ոչ միանույն ամբողջություն։ Եկրուպական դաստիարակությունս արյունակցելով իայ ամհատականությանս հետ ինձ պատանեկան շրջանում դարձրեց եկրուպացի ամհատականություն ինձ էությունից ևս։ Եբե խորագրին մարձիկ ևս լիւմ ինձ եկրուպացի են համարում ապա եկրուպայում ոչ ոք չմտաւայ ող ես ասացի են։ Եկրուպացի են համարում ես։ Եբե ինձ հոգուն հարագաւ են ասական բազմադարյան դա ճշմարտություն է։ Եբե ինձ հոգուն հարագաւ են ասական բազմադարյան բաղդրահնչւմ մեղեդիները ապա միմադարյան տրուբադուրներից մինչև Բախը բեթիովենը մուցպես հարագաւ են։ Օ Եբե ես միայն ասական ոգով դաստիարակված լինեմ շուտով կկլանվեի բուրն կըքերով դուրնց փոթորիկն ու մարիկը կտանեին ինձ շատ անցանկալի հեռումեր կենակացմեին ու կրուլացմեին։ Որպես թողգոմա սերմերի շառավիղ ես եղել եմ բուրն կըքտ դյուրագրգիռ ու դյուրահալատ մի հոգի իսկ որպես եկրուպացի եղել եմ միշտ շրջապայաց Ինտատես Խորագրին կշտադատող։

Հունվարյան մի խստաշունչ երեկի չնայած սառնամանիք էր և շունչս սառչում էր ընչազ՞իս վրա անձացուպերին հենկած բուժքրոջ ուժեղցությանը գնացի քստորոն ոչ սառնամանիքն էի գգում ոչ կարձեր ցավերս։ Բուժքրոջը շատ անուշիկ օրժող էր խարտիշահեր բարավիրոյան գգալը՝ շարժուճնով։ Նա ստեպ-ստեպ հայացքը դարձնում էր ինձ։ Խենք է այս մարդը կարեկի էր կարողալ նրա հայացքում որ մահվան կրակից մազապալուրձ կրկին վտանգում է կյանքը արժանաթուժելով մահը։

44. Լրացրե՛ք բաց թողած
կտուրը՝ Ը և ոսկեզօծե՛ք
ճապած այս հավաքող
ճապած զանգով
ոսկ պշեմամբ են ինչ
ճարմանուն այնքան
նմազքուն այնքան
նմազքուն:

186. Ծագած
սխալանքներից ճա
նաչագրությունը ճա
նաչագրությունը:

Այս դեպքը սակայն
սեռ եղել էրզանկը և
գլխորդայն պատմութեան
և որ միջոցին մեզ
մեզ-միտուրդ: Ծածկ
պատմելով իր-պաշտ
Տիր իայր մոտեցի
Այս պատմութեան
Իր-պաշտ և իր-պեզ
Ենի այդ պատմութեան

187. Վագոնայի
ուղիորեն զիտե-
նացաւան աշխ-
ճանալուկներն ու
վախիկ եթէ հուշա-
սի դանդաղեք եք
նպա վերցնելով
հրա իոնքերը վեր
հորս առօրիային
մաշեցն համալու-
վանցի գնորդի
էր տուն հա-
պարտակութիւնը
մաշալուկ անքերդ

188. Ես բոնեոս
որոնք տվող այդ
ապական գաւտի

191. Գարունը գալիս բարձրանում է վեր անտառը ներքևից շամանակագույն դարձնելով: Մութ շամանակագույնին հետևում է բացը ապա ներքևում փայլների ծորակում բացվում ու ժապավում է գծրուձուռաշող կանայք: Չմեղ գնում-կանգնում է կրճեքարդ սարի կատարին: Կատարը թափի պես բոլորած անպացույթի տակ միայն մատանու ակի չափ ծյուն է մնում առնված ջերմ գարնան մեջ: Կկի կանչով արթնանում է անտառը ու այդ շաղակրամը կկուռ հայտնում է ամեն մի ծառի կանաչով պճպելը ամեն մի բողբոջի ծնկրտելը արթնանալիս:

Վերձին ծառի կանաչելու հետ անտառի ներքևի ծայրին մժանում է միայնակ հաճարենու տերևը: Ու հենց մութ կանաչ է դառնում ման գառիթափի միակ բոխին անսպասելի ելևձ տալով մշուշ են դառնում ամժանում ծեժայի գլխին ամառի տակ մի կերպ ծվարած վերձին ծյունն էլ թագի պես բոլորված ամպն էլ:

Մնաց վերձանում է աշնան սկիզբն է: Լուս անտառը քրքում է հաճնում:

Չորերի վրա մի անասելի տխուր մեղեդի է կախում անտառը:

192. Գերանդին ուրախ զնգում է: Լեռների ծերձերից արփին շողեր է նետում խոտհարձներին: Պոճպատե գերանդին շողերը հետ է շաժտում և թվում է գերանդին կպավ շողերին ու արծաթահնչձն զնգոցը դրանից եկավ: Հետո գերանդու ու արևի խաղ է լինում մինչև արևամուժ: Եվ դրանից է գուցե որ արևամուժը գեղեցիկ է:

Բարկ կեսօրին խոնձացած հնծվորի մտքով Հով արեք սարեր ջան է անցնում բայց կապտալուրձ երկնքում լողացող ամպերը խոտհարձների վրայով հետձիտեն քաձ են տալիս ստվերները քաձ եկող ստվերի հետ թափառում է գովը և ամեն հանդում մի զանգակ աճքյուր կա հնծվորի սիրտը հովացնող:

Քիսքո խոճտացնելով գինարբուժի ու մեկտարածառկի բույրն է թափառում խոտհարձների վրաժով ինչպես ամպերը անտառի վրաժով:

Եվ այդ բոլորի և գծրուժտ խոտհարձների և զանգակ աճքյուրների և հովի ու գովի և կանաչագեղձ անտառների տերն են զգում քեզ:

193. Եժոր ձեռքը եժոր թիկունքին էր ու երկուսով մայում էին մի կետի: Այդ կետը իրենց ներսում էր: Ուսերով այդպես իրար կլթնած մնան էին ընտանեժկան մի լուսանկարի: Ես այդ պահին չկաժի հորս համար ես նրան խորձանում էի որովհետև նա իրենց իհն ընտանիքի հետ էր: Չկաժինք մայրս մեծ հորեժորս կինը ես ու բոլոր թռները քսան-երեսուն ջղաժին ու անհասկանալի մարդիկ որոնք չգիտես ինչ են ուզում փոխած լինել այս աշխարհում: Եղել էր մեկ ընտանիք իր յուրձրինակ կատակներով սերերով ու բարեկամությամբ մեծի հարգանքով կրտսերի հոգատարությամբ: Ապա հոժը ծվատել էր նրա անբաժբաժ սիրո ժանյակներն ու նրին բարեկամությունը: Լուսնկաժի լուսի ներքո բժոնգի փայլով մարմնում էր հորս դեմքի ուրվանկարը: Միայնակ ծղրիղը երգում էր ցրտող աշխարձի մասին և հայրս որ բան էր ուզում ասել չասաց: Հորեժորս լսելի փղձկաց զանված մնալով տեղում իսկ ես միանձամից կարոտեցի: Ուժ... Եվ կարելի էր լալ արձամարձելով ու օրհնելով կյանքը:

առեղը և կետադրել:

սգօրյա կյանքով
կաթակնեցիները:
ողորջ ծառեր էին
աճում վաճառելու:
որինաճ կրակները
կնեցից: Ծիսի հետ
անում գմբեթարձ

արւմբ մանչուկներ:
միքը երկկողմ թեք
ւիւն մեծ:
ղձիկ միահանում
այիսին:

մ է երեխաներին

երին քսած կիրն է
լոցներում թեկուզ
նը գոտձորված է
ցատունը երձիկի
պարմիր տաքձեղի

որորձաբուխ ջուրը

որգատու ժառերով
թ ծառերի կանաչ
մհնազանդ եղևնի
րին ցույց տալով

ով տխրեց օրձորի

լացական դեմքի

ոտ քայլերով մեռ
կանչեց

տան և եգիպտոս

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Չեովում երկնամուկ լեռների հետևում մարեց տվեցյան լուսատուն և օձնանին տիրեց մթնշաղը: Տիկինն ու օրորը հագիվ երևում էին մթին ուրվականների պես: Սպասավորը բերեց բազմաստեղծյան ճրաձարանը և երբ թթձաց լույսը Արտակը լույսի ու ստվերի խաղերի մեջ դիտեց Անահիտի օրձովող դեմքը: Դա մարմարձնե մի վեհանիստ արձան էր չնաշխարձիկ ներդաշնակ:

Արտակը ոձնորված էր ու երջանիկ էր զգում իրեն:

197. Այո Արտակը կուզեմար առանձնամալ որ գոնե հնար ունենար ազատ հուզվելու և մտքերը ժողովելու: Նա խնդրեց որ իրեն օձնան տան:

Սենձկապետը առաջնորդեց նրան անրոցի ծայրամասի բուրգի օձնանը: Այդտեղից մի նեղ օձանցք մայում էր անդնդախոր վիհին ուր խավարը երբևիցձ չէր ցրվում ու լեռնային խելազաձ գետը որոտալով բերժում ու ծանձռտում էր խոխոձատի գառիթախի ափերը:

Օձնանում թեթև կրակ էր վառած: Լեռնային սյուձը փսփսում էր ներս բերում պատուհանից անտառի ու գետի զովությունը: Անտառը մեղմ խձում էր թվում էր նրա հաստաբետ սյուների տակ շրջում է անտառների մայրը ու նրա շուրջը թթձում է հավերժահարսերի պարը:

Արտակը պատուհանից մայում էր այս չնաշխարձիկ գեղեցկությանը որ ավելի էր կարծես խոցում վերջին իրադարձություններից բձկտված զգայուն սիրտը: Վերք էր տալիս նրան այս վեհատեսիլ գիշերը անտանելի ծնշում սիրտը հազար ու մի մտքերից խռովահույլ:

Թանձր աղամամուկ էր վեհանիստ հպարտ: Դեռ ուր էր անձկալի լույսը:

198. Աստղերին մաձեցի աղձամուղձը դեռ հեռու էր: Նորից պաձկեցի գլուխս մտքի արջենու տակ ու զգացի նրա սուր հոտը: Աչքերս փակելով ճիձ արեցի որ նորից տեսնեմ Աննաձի կերպարանքը բայց ապարդյուն: Իմ ներքին տեսողության առձն կերպարանք էին առնում ծանապարձը իր դեղմափոշի ծապավեններով լեռների քարակաձկանները ժայռերի մամուռը ժայռձկեց ջրվեժները և Բզմունյաց փիրուզե հավերժահարսը ծովակը:

Գալիս էր ծառանում երձակայությանս առձն մայում ապա ծռնվում հալչում ինչ–որ անծանոթ աղքկա դեմք բոլորովին ոչ նման Աննաձին: Ամենքը աչքիս առջև էին միայն իմ անձկալին չկար: Սրտմաշուձ գիշերը կանգ առավ քարացավ ինչպես սրտիս հոգսը: Կարծես քնած էին այլևս չգարձնելու անխաձտ վճռով և ամրոցը և նրա բնակիչները և հիմնավուրձ անտառը և սևաերախ վիհը:

199. Վրաց Միհրդատ թաձավորը Վարդանի դեսպան սեպուհին ըմձունեց պալատի վեհաշուձ դահլիճում մի խորձորականի և մի թարձմանի ներկայությամբ: Նա առույգ ծերունի էր վարձագույն դեմքով արծաթ մազերով: Արթան սրահայաձ և մի փոքր թախժոտ իր մտախտի աչքերը հաձեց սեպուհին: Նա թերևս հասկացավ թե ինչ կլինեի այն նաժակի չարագձ թովանդակությունը որ բերել էր դեսպանը:

Սպարապետից է հարցրեց թաձավորը:

Այո արքա պատախաճնեց դեպպմը և ճամպը համձնեց բաձապորին:

Թաձապորը ճամպը տվեց բարձամին: Վերձին կարդաց ու անգիր արածի

պես բարձրամայն ասաց ուղերձի բովանդակությունը
Տեր արքա Վրաստանին համել է արդյոք պարսից արքայի Հազկերուի
հրովպոտակը: Նա պահանջում է ուրամալ բրիստոնձկան կոնը և ընձունել
գրադաշտը: Հայերս մերձեցինք ու վանեցինք մեզանից գձը: Անհապար
տեղեկացուր Վճիռձ ու անելիքձ: Օրիսասպան է ժամը և հապաղուրմը կործանարար:

200. Մինչ իշխանները գվարձանում էին գինում ու գեղեցկությանը նվիրված
տաղերով վարձաստանի խորքից հնչձն մի ծիծաղ գանգալի պես վեսովեստաց
գարնամային պայծառ օձում: Երկու մանկամարձ աղջիկներ էին որ գալիս էին դեպի
ապարանքը: Նրանք չէին նկատել Վախձանգին ու Արսենին ընդիուպ մոտենալով
նոր միայն նկատեցին տաղապարում նստածներին: Նրանցից մեկը տարիքով
ավաձը շանբախար կանգնեց Արսենի դիմաց: Երկար թարթիչների տակից նա
նշան աչքերը սև հոնքերով կամաղված: Երկար թարթիչների տակից նա
խորազձին նայեց: Սև գանգուձները թափվել էին բուռնքերին ականջներին օձիձին:
Դա մի վաձրկյան էր որից հետո նա գիրձ շոջվեց և փախապ դեպի դիմացի օբձամը:
Ծաղկում է խորիշան գարուն է խորիշան հառաչեց Վախձանգը ով է ին

հառաչանցի տերը:

Արսենը վերցրեց գինին և լուռ ըձպեց աչքերը հառելով գետնին: Վախձանգը
տարված գինով ու տաղերով հառաչում էր ոգում և թձբրի մեջ ընկնում: Իձրն
կրթված իշխան նա գուրպ էր և խոհուն:

201. Եռօրյա գինարբուձից հետո գախալորակի նստարարձերին ընկողմանած
թնել էր մղձալանջային մի երազով:

Սիա դարձյալ տեսնում էր ծաղկազարդ դաշտը դաշտում իր չնաշխարձիկ ոսկձարս
Մարձմին ամբողջովին ճեփ-ճերմակ ինչպես նոր եկած ծյունը: Կարծես լսում էր նրա
գեղահնչձն ձայնն ու փայլկություն շրջագգեստի շոջումը: Չեղբերով շոջափում էր
թափշա վարունքը լաջվարձ շապիկը: Ոչինչ չէր տեսնում շուրջը գգում էր միծիայն նրա
դձխոյական անընձգյուտ գեղեցկությունը: Սիա նա փախչում է իրենից: Ինքը
վազում-հասնում է նրան բնքձ ձեռքը բռնում անբարբառ ցնծությամբ բայց ով
գարմանք բռան մեջ այն վայրկենապես դառնում է արտասուքի մի ջինջ կարի: Ինքը
խելակորույս փնտրում է նրան և թվում է ուր որ է կգտնի:

Սիա տարազույն ծաղիկների ու թփերի մեջ երևում է նա դուպես ծիածանաձն մի
փասձան:

Երազ էր այո անհեթեթ տեսիլք:

Մի պահ արթնացապ վաղորդձնին պատուհանի կիսաբաց փնձկից փչող սառը
քամուց լուսափորձ սրահում գիշերային արձշիո խրախճանքը շարունակվում էր:

202. Նա պատկերացնում էր որ հիժա բոլորը ծեղունի հայրը տղան արջիկը և կինը
արդեն բնած կլինեն և սեղանի վրա դրված կլինի իր բաժին ընձրիքը ճերմակ

Երազ էր այո անհեթեթ տեսիլք:
Մի պահ արթնացապ վաղորդձնին պատուհանի կիսաբաց փնձկից փչող սառը
քամուց լուսափորձ սրահում գիշերային արձշիո խրախճանքը շարունակվում էր:

203. Նա նստեց ին դի
Կոչը ինձան աջ ճեթի
Երազ էր այո անհեթեթ տեսիլք:
Մի պահ արթնացապ վաղորդձնին պատուհանի կիսաբաց փնձկից փչող սառը
քամուց լուսափորձ սրահում գիշերային արձշիո խրախճանքը շարունակվում էր:

204. Ճանը երբ
Երազ էր այո անհեթեթ տեսիլք:
Մի պահ արթնացապ վաղորդձնին պատուհանի կիսաբաց փնձկից փչող սառը
քամուց լուսափորձ սրահում գիշերային արձշիո խրախճանքը շարունակվում էր:

205. Պատերազմից առաջ մեր գյուղում բերք ստացողները երկու-երեք մալոյ էին: Պրամեց մեջ էր մաս գյուղիտը՝ ողի նախագահը՝ Վաղարշակը որը մեր դրացին էր: Ուշ աշնանը ու ձմռանը մեր ընձաղձակ սրահում երեկոն սկսվում էր քաղաքից ուշ ստացած բերքերի ընձերցանությամբ չկար ոչ ձայնսպիտու ոչ հեռուստացույց ոչ այսօրվա երձենկը: Կար լեռան կըքին ծվարած մի գյուղ աշխարհից կտրված ողի համար դրսից եկած ամեն ոք ու ամեն ինչ հայտնություն էր ու հետաքրքրություն: Աշխարհի անցուդարձին գյուղին հաղորձակից դարձնողը՝ Վաղարշակն էր: Վերջինս լիովին գիտակցելով իր ստացած կրթության առավելությունը ջանք ու եռանդ չէր խնայում ընձերցումը հասկանալի ու տպավորիչ դարձնելու համար:

Գյուղացիները Վաղարշակին լսում էին կլանված ու սրահում տիրող քար լուսթյունը եղբենմ-երբենմ խաժտվում էր միայն տարիքավորների բացակամշություններով: Չունենալով տեղեկությունների ուրիշ աժբյուր գաղթ ու եղենձ տեսած այդ մարդիկ անվերապահորեն հավատում էին բերքերին ու ոգժողվում ռումն իր աղոթության ու խղճի վերաբերյալ կասկած չէր թողնում: Մերոնց մտքով չէր անցնում որ հյուսիսի այդ ազնիվ հարկանը ռումը իրենց սրտի փափամձ անկատար կթողնի: Շատերն իրենց հավաժքի մեջ այնքան էին առաջ անցել որ ամերկեժա պնդում էին ամիսներ են մնացել երկիր վերադառնալուն:

206. Ցամաքը արագորեն հեռանում է իսկ առժևում ավելի է ծավալվում ծովը: Քաղաքն ու նավահանգիստը կորցնելով ուրվագծի հստակությունը՝ հետձիստե փոքրանում են կարծես հալվում են ծիսով լի օդում: Ինչպես վիրավորված երեխաները վազում են մոր մոտ այնպես էլ են ամուր նյարձերով ու կյանքի բոլոր կըձված չափափաս մարդս գնում են դեպի ծովը: Ու թվում է նա միայն որ փաղաքում է և ահեղ կկարողանա աժուփել ինձ:

Ես սկսել եմ քիչ-քիչ ապաձիցել ու ավելի հազվադեպ եմ հիշում Զեղինենձին: Միայն մեկ-մեկ երբ ընկերներս խոսում են իրենց սիրեցյալների մասին ինձ համակում է թախիծը ու զանազան հակասական մտքեր կձծում են ուղեղս:

Եղբենմ կըքումս կրակի պես բռնկվում է հետ դառնալու ցանկությունը: Ուզում եմ վերադառնալ այնտեղ ուր թողել եմ իմ երագանքը:

Եվ այդ տվյալտանջների պահին ուզում եմ վազելով կտրել տաժտականածը և պարզապես գոռալ կամրձակին կանգնած անվեհեր ջլուտ կազմվաժքով նավապետի երեսին

Նավապետ ես այլևս չեմ ուզում ծառայել ձեր նավում:

Բայց ոչ թող կըքումս եռա այդոդ թախիծը: Մինչև տաժտակալի ու իրզենաշ ուձերթի ավարտը ես չեմ վերադառնա:

207. Արդեն ուշ է: Աղմուկը պակասել է երձենկությունը գրեթե դաժարել: Օրվա իրզներում եռանդը սպառելով քաղաքը մտնում է գիշերոյին բուն: Գարնանային լուսձնկա գիշեր է: Երկնքում դանդաղ լողում են պձտոր ամպերի ծվենները: Սպիտակ ուրվակամի պես վեր բարձրանալով խառնձակայանում բռնկվում է

փարոսը մերթընդմերթ լույսի խրձեր արձակելով դեպի խավար հեռունները: Լուսնի շողերով շոյված ծովն էլ է հանդարտվել և միայն անհողմ ծձամքը դանդաղ սահում է ծովի հավված պրձպատի պես փայլող մակերեսով ճոճում մեր թեթև մակուկը:

Հանգիստ ու վստահ թիավարում եմ և ուշադրություն չեմ դարձնում ուր եմք լողում: Շիկնած դեմքով ուձեկցուիս ծովի պես աշխույժ ու քնահաձ ազահուքյանք նայում է ծովին:

Ցամաքն այլևս չի երևում և միայն փարոսի բռնկումներն են հուշում որ քաղաքն այնտեղ է վառվող լույսերի օվկիանոսում: Ցամաքը միշտ էլ տեսել եմ ծովից իբրև հեռավոր փափաձ մարմնական գձգիձ անուրջ:

Ծովի հետ մտերիմ մարդը դժվար է համակերպվում ցամաքի կյանքին և իրեն մշտնջենական տարագիր է զգում: Չեմ հասկանում թե մարդկանց ճձճիմ կռիվները շահի համար թե նրանց փոքրիկ կրքերի շուրջը ծավալվող հսկայական աղետները: Ցամաք իջնելու օրից անելիքս լինում է ծովի հետևից վազելը:

208. Տասնութձորդ դարում ապրած ֆրանսիացի արձելագետը գրում է թերևս անհավատալի թվա եթե ասեմ որ Հայաստանն Ասձի անենանշանավոր կանառն է եղել: Իձից տասներեքձորդ դարերում Հայաստանը կարող էր այս աշխարձամասի ուսուցիչը լինել: Նա այդ ամբողջ ժամանակաշրջանում բոլոր գիտություններին տվել է բազմահմուտ գիտնականներ:

Միավվում է արդյոք արձելագետը:

Հայերենում համալսարան բառը կար վաղնձական ժամանակներից ի վեր: Այն ծվարել էր մեսրոպատառ առաջին մատձնների էջերում և պիտի դառնար իրականություն հենց որ ճակատագիրը խաղաղ կյանքի առավոտ բացեր մեր աշխարձում: Երիտասարդները դեգերում էին օտար երկիքների տակ օտար կրձարաններում էին մեղմացնում իրենց ուսման պապաձը միաժամանակ բորբոձելով մայր հողի վրա սեփական համալսարան ունենալու անմար մի տենչ:

Հայրենիքում նրանք պարապ չէին նստում բարձրագույն դպրոցներ էին ստեղծել Ալեքսանդրձյում ու Բյուզանդձյում Հռոմում ու Աթենքում իրենց տեսածների օրինակով: Եվ հայ մանուկներին սովորեցնում էին այն ինչ իրենք էին սովորել ու տուն բերել քաղաքակրթության հեռավոր կենտրոններից: Սովորեցնում էին և այն դասագրքերով որ բերել էին իրենց հետ և նրանցով որ ստեղծել էին մերոնք բերձողահայր Մովսես Խորենացին նրա դասակիցն ու հարագատը Դավիթ Անհաձք իմաստասերը հանրագիտակ Անանձ Շիրակացին:

209. Տարբեր ազգեր մարդկությանը նվիրել են իրենց ստեղծած նյութական կամ հոգձոր մշակույթի անկրկնելի որևձ արժեք: Մենք հայերս քաղաքակիրձ աշխարհին նվիրել ենք խաչքար քարի յուրձրինակ մշակման մի բնագավառ գարնանահորաշ անկրկնելի: Այնտեղ ուր ոտք է դրել և իր ակուքի ծուխն է երկինք հանել հայրձին պահպանվել են այդ քարակոթողները: Խաչքարերի համար կարևորը նրանց հեղինակների կատարելության հասնելու ոձեշունը մղումն է:

ազ բողած տառերը և կետադրել:
ազգողները երկու-երեք
դարշակը որը մեր
թեկոն սկսվում էր
սփյուռ ոչ հեռու
յուղ աշխարհից
յուն էր ու հետաքրք
պարձնողը վարդա
ան առավելությունը
վկորիչ դարձնելու հա
ծ ու սրահում տող
միայն տարից
երի ուղիչ աձքոր
ավատում էին թեթ
երյալ կասկած չէր
հարևանը ուղղ ինչ
աձքի մեջ այնքան
երկիր վերադառնա
ւմ ավելի է ծավալվ
հստակությունը հա
նչպես վիրա
նյարձերով ու կան
ում է նա միայն որ
ազգողն է
հիշում չոր
սիրեցյալների
գ սիրեցյալների
եր կձծում են ու
յունալու ցանկություն
ա:
ուկ կտրել տաձտան
վեհեր ցլուտ կաթ
լում:
ինչն տաձտվալի ո
թյունը գրեթե դաձա
թյունը գրեթե դաձա
գիշերային բուն: գ
ն պձտոր ամսեր
տարսձակայամում
ապրում

վեհափառ հայրապետ մեծ բաժնետիրություն են գգում որ ինձ վիճակվել է բերել նահապետ Ալիշանի կարոտագին ողջումները Չեզ ասացի ես:

Շնորհակալ եմ: Ինչպես է հայր Ղևոնդը:
Լավ է վեհափառ հայրապետ այս զարմանք վեճեցողություն էի և պատիվ ունեցա մի քանի ամսում լինելու այնպիսի մահապետի մոտ:

Սենք հասակակիցներ ենք խոսքս ընդձատեց Հայրիկը: Ես նրան շատ եմ սիրում:
Նա անուշ գրիչ ունի նա շատ է ազդել իմ գրչի վրա և ինձ ներշնչել: Ասա ուրիշ ինչ էր ասում ինչ էր անում:

212. Ղևոնդ Ալիշանն ասում էր որ խրիմյան Հայրիկը իրենից հարձր օր ընդձամենը հարձր օր է մեծ: Ասում էր թե ինքը ցմությամբ է լցվում իմանալով որ Հայրիկը մի է հեճնում և ժողովրդին այցի է գնում:

Միշտ նախանձում էր Չեզ վեհափառ Հայրիկ նկատեցի ես և ասում էր Հայրիկն ուրիշ է նա աճույզ է մնացել որովհետև մեր հիմնավորը երկրում է ապրում Մասիսի ստվերում է քնում հայոց դաշտերի ծաղկանուշ հովն է շնչում Արաքսի սառնձրակ ջուրը խմում: Դա մեծ բաժնետիրություն է:

Այստեղ Հայրիկը ուրախ և սրտանց ծիծաղեց:

Ես վաղը նե՞վ կկարձաղեմ որ նրա համար Մասիսի հողից երասիսի ցրից ու Հայաստանի ծաղիկներից մի քիչ վերցնեն ու փոքրիկ արկղով ուձարկեն վեճեցող: Բայց ինչպես հետո իմացա Հայրիկը Ղևոնդին ուձարկել էր իր խոստացածը: Բայց մինչև հասնելը հազար ի՞նչ հարձր մեկ թվականի նոյեմբերին սիրելի նահապետն արդեն վաճառված էր եղել:

213. Հայերի բնորոհը լեռնաձին երկիր է ձյունագազաթ բարձունքներով շրջապատված: Արարատյան անդրձ դաշտավայրը հրաբխային երկու երկնամաձ լեռնագազաթների միջև է հարաձում Մասիսը ծովի մակարդակից բարձունքում է հինգ հազար հարյուր վաճառնիկնգ մետր հանդիպակաց կողմում Արագածը չորս հազար իձսունհինգ մետր: Ինքը դաշտավայրը համարյա հազար մետր բարձունքյան վրա է: Հայկական լեռնաշխարձի լճերը մեծ բարձունքյունների վրա են հարաձ-արձելքում Ուրմիռ լիճը մոտավորապես հազար երեք հարյուր մետր հարաձում վանա լիճը ավելի քան հազար վեց հարյուր մետր հարյուր մետր: Ինձը ավելի քան հազար իձը հարյուր մետր: Բնությունը հաճախ նույնիսկ մոտակա շրջաններում խիստ տարբեր դրսևորումներ ունի և բարձ խեղձող տապ և մեղմ հոձասուն օդ: Հողերը տեղ-տեղ

անջրձի քարքարոտ են որոշ վայրերում ջրարձի սիզավետ:

214. Հայոց երկիրն այն է որից սկիզբ են առնում Տիգրիսը Եփրատը Արաքսը Կուրը Ծորոխը Բայց սովորաբար հայերի ձեռքում են եղել միայն նրանց վերին և միձին հովիտները: Հայերի բնձանն ամեն կողմից գոտձորված է երկնամուձ սարերով: Այսպես Դոնտոսի լեռնաշձքան նրան անջատում է Սև ծովից Տավրոսը

վեհափառ հայրապետ մեծ բաժնետիրություն են զգում որ ինձ վիճակվել է բերել նահապետ Ալիշանի կարոտագին ողջօրները Ձեզ ասացի ես:

Շնորհակալ եմ: Ինչպես է հայր Ղևոնդը:

Լավ է վեհափառ հայրապետ այս գարնանը վեներտիկում էի և պատիվ ունեցա մի քանի անձանք լինելու ալեգարք մահապետի մոտ:

Մենք հասակակիցներ ենք խոսքս ընդձատեց Հայրիկը: Ես նրան շատ եմ սիրում: Նա անուշ գրիչ ունի նա շատ է ազդել իմ գրչի վրա և ինձ ներշնչել: Ասա ուրիշ ինչ էր ասում ինչ էր անում:

212. Ղևոնդ Ալիշանն ասում էր որ հերիմյան Հայրիկը իրենից հարձր օր ընդձանենը հարձր օր է մեծ: Ասում էր քե ինքը ցնձությանք է լցվում իմանալով որ Հայրիկը ձի է հեծնում և ժողովրդին այցի է գնում:

Միշտ նախանձում էր Ձեզ վեհափառ Հայրիկ նկատեցի ես և ասում էր Հայրիկն ուրիշ է նա ա՛ռույգ է մնացել որովհետև մեր հինավուրձ երկրում է ապրում Մասիսի ստվերում է քնում հայոց դաշտերի ծաղկանուձ հովն է շնչում Արաքսի սառնձրակ ջուրը խմում: Դա մեծ բաժնետիրություն է:

Այստեղ Հայրիկը ուրախ և սրտանց ծիծաղեց:

Ես վաղը նե՛ձ կկարձաղեմ որ նրա համար Մասիսի հողից երասիսի քրից ու Հայաստանի ծաղիկներից մի քիչ վերցնեն ու փոքրիկ արկղով ուձարկեն վեներտիկ:

Ինչպես հետո իմացա Հայրիկը Ղևոնդին ուձարկել էր իր խոստացածը: Բայց մինչև հասնելը հազար ի՞՞՞ր հարձր մեկ թվականի նոյեմբերին սիրելի նահապետն արդեն վաձանված էր եղել:

213. Հայերի բնձրրանը լեռնաձին երկիր է ծյունագագաթ բարձունքներով շրջապատված: Արարատյան անդրձ դաշտավայրը հրաբխային երկու երկնառաձ լեռնագագաթների միջև է հարաձում Մասիսը ծովի մակարդակից բարձունում է հինգ հազար հարյուր վաձսունհինգ մետր հանդիպակաց կողմում Արագածը չորս հազար իձսունհինգ մետր: Ինքը դաշտավայրը համարյա հազար մետր բարձնության վրա է: Հայկական լեռնաշխարձի լճերը մեծ բարձնությունների վրա են հարաձարձելքում Ուրմիո լիճը մոտավորապես հազար երեք հարյուր մետր հարաձում վանա լիճը ավելի քան հազար վեց հարյուր մետր հյուսիսում Սևանա լիճը ավելի քան հազար ի՞՞՞ր հարյուր մետր:

Բնությունը հաճախ նույնիսկ մոտակա շրջաններում խիստ տարբեր դրսևորումներ ունի և բարձխեղձող տապ և մեղմ հոձասուն օդ: Հողերը տեղ-տեղ անջրձի քարքարոտ են որոշ վայրերում ջրարձի սիզավետ:

214. Հայոց երկիրն այն է որից սկիզբ են առնում Տիգրիսը Եփրատը Արաքսը Կուրը ճորոխը բայց սովորաբար հայերի ձեռքում են եղել միայն նրանց վերին և միձին հովիտները: Հայերի բնոձանն ամեն կողմից գոտձորված է երկնամուձ սարերով: Այսպես Պոնտոսի լեռնաշձրան նրան անջատում է Սև ծովից Տավրոսը

բաց թողած տառերը և կետադրել:

տ քանի որ ոչ մի նախապես պատկերացում չէր կրկնում:

ված է ակնաձող բառեր և անտեսանելի շաձրյանք համարադրելով նույնիսկ անձանք մի անու կամ թզնու տեղի ղեն մեղեդին:

ուն Ադրիատիկ ծովի երկրակամ հողերը մի նաձ է պահում քարաձավորության և առկա ծառայությունները բերում մեր ժողովրդին:

նր անկեձծ նվիրվածությունը հորեն ներդաշնակված:

ույնիսկ այս կյանքում և շատ ճանապարհորդելու հետաքրքրությունը:

նախից: գրել հայ ժողովրդի ազգի կենսագրության քան հայերից են իսկ թույլություն մնա ամենամեծ:

լեռնաբերին այցելելով հայոց Ալիշանը:

այր Ղևոնդ ողջօրները հարոտագին ողջօրները:

նելու և համբձրելու նախաձեռնից:

Մի՞նչերկրակամից և լեռնային մի ահռելի գանգգված նրան մեկուսացնում է այն հովտից որի մյուս կողմում Կովկասյան լեռնաշխրան է:

Հարևան բն վաչկատուն՝ ցեղերը և բն իզոր պետություններն անդամորում փորձել են իրենց գերիշխանությունը հաստատել աշխարհագրորեն կարևոր այս երկրում: Ասորեստանցիներին պարբներին հռոմեացիներին արաբներին կիսով չափ է հաջողվել այդ բանը: Հաճախ իսկապես անկախ չլինելով Հայաստանը միշտ էլ պահել է որոշ ինքնավարություն և միայն վերձին դարերի ընթացքում հայերը եղել են բուրբերի պարսիկների և ռուսների իշխանության ներքո առանց սակայն ազգային զգացումը դձգն-ինչ կորցնելու: Հայերը պահպանել են իրենց սեփական եկեղեցին իրենց լեզուն իրենց հինավուրձ սովորույթները:

215. Ապրում էր մի որձանցուն որտեղ կա՞ին ընտիր նորո՞ված պատերով մի՞նացքներ մի ընթարձակ սենյակ քա՞նասուն մա՞ճակալով ու խոհանոց որտեղ որված երկու սեղանների շուրջը սնվում էին քա՞նասուն երեխաներ:

Ինքնամփո՞խաղաղ երեխա էր ոչնչով աչքի չընկնող և դաստ՞րակչուհիները գոհ էին նրա անտրտուն՝ պատրաստակամությունից ու քարեխ՞ճությունից:

Տեսո՞ւնրը խաչերով քա՞նակուսիներով ու կեռիկներով լցված միշտ մաքուր էին խնամքով պահպանված ինչպես նրա ձեռագործներն էին լինում:

Ոչ մի հոգս չէր ստե՞ծում լաց չէր լինում գիշերները կամ իրեն բա՞նտակից արձիկների մեծ մասի նման մորը չէր փնտրում նաև անտեղի չէր չարանում դաստ՞րակչուհիների դեմ որոնք միաժամանակ նաև հո՞նատար ուսուցչուհիներ էին և որոնց այդ ինքնակամ աշխատանքն ստիպում էր կարեկցանքի շատ ապելի մեծ բաժին վերապրել քան ամհրածեշտ է լինում սովորաբար:

216. Լսել եք անշուշտ այն քա՞նճակի ճո՞ղջը որ ծաղկի բուրնուներին ու կանաչի թարմությանը միախառնված ճա՞րում է գարնան դաշտերի վրայով:

Անտարակ՞ս լսել եք: Թեր՞ս այդ ժամանակ մի ծառի կամ թփի տակ պա՞նկած կողմը համատարած ծլկոց ու ճո՞ղջ:

Հանդի կամ դաշտի ծղոփոցն է իր անթիվ-անհամար ընկերներով...

Կամ հիշում եք արդյոք նույն մեղանա՞ծոտ ճո՞ղջը որ ամառվա երեկոներին խորախոր՞ուրդ ու միակար հնչում է գյուղական խաղաղ տան որևէ՞ անկյունից: Ինչքան դուրեկան է չէ: Ճիշտ է քա՞նի՞ծ է բերում բայց և միաժամանակ հո՞նկան ամղո՞հեռավոր ու քաղցր հուշեր:

217. Իսկ սա արձե՞ն տան ծղոփոցն է որ ապրում է ներսի տաքուկ անկյուններում սովորաբար բուխարու կողմին կամ վառարանի հետևում մի որևէ փոքրիկ ճե՞քում: Գիշերները իր քա՞նտոցից դուրս է գալիս հացի պանրի փշրանքներ է փնտ՞ում ուտում: Արանով է ապրում բայց ամբողջ տարին եր՞ում է նրա տան մեջ լինելն ու եղ՞ելն մեզ տատները քա՞նտի նշան էին համարում:

Հին հույները այդ յուր՞բիմակ մի՞նատներին ծղոփոցներին բռնում էին տեղադրում

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կենտադրել:

89

փոքրիկ վանդակների մեջ կախում իրենց լուսանուտների շրջանակներին: Դժբախտաբար են հաշտվում ծղրիղները բռնությանը ու դարձյալ երթում են:

Գուցե դա նրանով է բացատրվում որ առողջ-փառք սնվում են աղանդներն ու զանազան խորտիկներով: Դա անշուշտ գերություն է բայց և ապահով վիճակ հազար ու մի փորձանքից գեր:

Ու էլի երթում են...

218. Աշնան մի թփաճած օր սեփականության մի առավոտ մեր գյուղացի որսորդ Յուսեփը ինձ տարավ որսի: Անցանք ծորերով կիճերով: Գնում էինք որ գիշերը հյուրընկալվենք Յուսեփին պապի խորհրդով: Այնպես որ աղանդներն հասնենք կուսական անտառները որտեղ եղջերուները արշալույսից առաջ գալիս են աղյուրից ջուր խմելու:

Մենք գնում էինք այն դաժան հրձկանքով որով միայն որսի են գնում:

Որսը բաժնի բան է ասում էր որսկան Յուսեփը մեկ էլ տեսար ուրուի պես երևաց ու անհայտացավ: Անփորձ մարդը նրան հեշտ չի նկատի կշիռովի մատները կողողողան ու կենձանին կփափի: Աչքը առավ թե չէ պիտի ակնբարթորեն հրացանդ պայթի: Իսկ եթե ուզես երկար-բարակ նշան բռնել ապա մինչև աչքը թարթես ուշ կլինի:

Իսկ ինչպես եք Դուք որս անում հարցրի ես կենձանիները միթե չեն լսում Ձեր ոտնածայքերը:

219. Լավ որսորդը երկար չի փնտրում ոգորված պատմում էր Յուսեփը նա պետք է իմանա որսի տեղը թափստոց մտնի որ որսը զա իր մոտ: Կենձանին եթե նույնիսկ մեղմ սյուրից զգա մարդու հոտը նրա հոտառությունը իհարկե շատ ուժեղ է այլևս անհնար է նրան գտնել:

Այսպես հաճելի գրգռանելով հասանք Յուսեփին պապի բողոտի:

Որոտում է որսկանի հրացանը անտառը թնդում է և ծանր արծաճանք տալով կարծես թե հառաչ է արձակում իր խոր թափուտներից:

Ահա անլուծ հոգաբարձի մեջ է անտառի չքնաճ թափուտին եղջերուն որսկանի դաժան գնդակից խփված նա վայր է ընկել: Գնդակի տեղից շիթ-շիթ հոսում է արյունը: Յետձեռն թնդում է գլուխը և աչքերը կամաց-կամաց այլևս չեն ենթարկվում իրեն: Շուրջը կարծես մեզով է պատվում: Օրհասական ջանքեր է թափում: Ճանում է պարզել թե ինչ պատահեց: Բայց հիշողության թելը կտրվեց ուշագնաց եղավ...

220. Սեղանին դրված ծաղկամանում անուշ բուրում էին գինարբուները հափուրկները հակիթներն ու երիցուկները:

Սարոն մի անձամ էլ նայեց ստորագրություններին ու կնիքին թուրք զգուշությամբ պահելով արկղիկում: Շոշափելու չափ պարզ զգաց այն հզորությունը որ ձեռք է բերելու այսուհետև: Լա վաղուց էր մտածել Կարմրաքարում հիմնել սոցարան:

Սենյակից դուրս գալով Սարոն կամզանեց սանդուղքի գլխին և բազրիճին կթնած

Ճայրած էր սարի արնեկախայտը՝ լանջին փազած գյուղին: զեսի երկու ափին մին և մյուս՝ զազաբները ձգվում էր անտառը և հասնում այն մեծ համդամասին որից մերթն բնկած էին մյուս գյուղերը և որից այն կողմ լեռը դարձյալ պատած էր հիմապուր՝ անտառով:

Հաստոցներ դեռ չկային արդարամի տեղը դեռ կամայ էր: Բայց անհա այնտեղ այն դարպակներին շուտով կզոնգան արդցները անիկը բափով կպտտվի փոկերը հետ ու առաջ կվազեն և հաստաբուն կաղնիներն ու բձկիները կաղածափիներն ու խեժափիժիները կաղոցվեն դառնալով բարակ ու լայն տաճտակներ: Ե՛ձատուն-ջա՛նատուն տալեր ճռռալով կտեղափոխեն տաճտակները գոմձները բարդ կտան ծանր գեղամները:

221. Երկինքը տեղ-տեղ ծաղկված էր բուձակերով: Սառը բամին անգործն ծեծում էր քսանիձամյա երիտասարդի կուրձքն ու արևախանձ դեմքը: Եւ պատձգանքի բազրիժին կրթնած ճայրած էր գյուղի կողմը:

Եւ ու մութ էր գյուղը չկար ոչ մի ճրաձ ոչ մի ձայն: Միայն ճերքի գառիկալից բույլ կաձկանձ էր լսվում կարծես միտում էր մի լծված մոռացված շուն: Մեկ էլ հեռից կարելի էր ունկձողրել գեսի խուլ պճճոցը:

Ջրաղացի առաջ մի փոքրիկ կրակ պեծին էր տալիս: Երանի դրանց մտածեց երիտասարդը մինչև լույս գրույց կանեն:

Սարի հետևից լուսինը պտունձը հանեց: Երիտասարդն իճապ սանդուձքով: Շունը մոտեցավ նրան փաթաբեց նրա ոտքերին մեղմորեն թափելով անդրապարտիժի փողձերին:

Չամբար Չամբար փաղաքշական ծայնով առաջ նա:

Շունը վազեց դարպասի կողմը մի բանի անձամ հայեց ապա էլի հետ վազեց:

1.2. Արտագրել անդրաժեշտ

1. Գրագրի բաց թողած տատերը և կետադրել:

Ճայրած էր սարի արնեկախայտը՝ լանջին փազած գյուղին: զեսի երկու ափին մին և մյուս՝ զազաբները ձգվում էր անտառը և հասնում այն մեծ համդամասին որից մերթն բնկած էին մյուս գյուղերը և որից այն կողմ լեռը դարձյալ պատած էր հիմապուր՝ անտառով:

Հաստոցներ դեռ չկային արդարամի տեղը դեռ կամայ էր: Բայց անհա այնտեղ այն դարպակներին շուտով կզոնգան արդցները անիկը բափով կպտտվի փոկերը հետ ու առաջ կվազեն և հաստաբուն կաղնիներն ու բձկիները կաղածափիներն ու խեժափիժիները կաղոցվեն դառնալով բարակ ու լայն տաճտակներ: Ե՛ձատուն-ջա՛նատուն տալեր ճռռալով կտեղափոխեն տաճտակները գոմձները բարդ կտան ծանր գեղամները:

221. Երկինքը տեղ-տեղ ծաղկված էր բուձակերով: Սառը բամին անգործն ծեծում էր քսանիձամյա երիտասարդի կուրձքն ու արևախանձ դեմքը: Եւ պատձգանքի բազրիժին կրթնած ճայրած էր գյուղի կողմը:

Եւ ու մութ էր գյուղը չկար ոչ մի ճրաձ ոչ մի ձայն: Միայն ճերքի գառիկալից բույլ կաձկանձ էր լսվում կարծես միտում էր մի լծված մոռացված շուն: Մեկ էլ հեռից կարելի էր ունկձողրել գեսի խուլ պճճոցը:

Ջրաղացի առաջ մի փոքրիկ կրակ պեծին էր տալիս: Երանի դրանց մտածեց երիտասարդը մինչև լույս գրույց կանեն:

Սարի հետևից լուսինը պտունձը հանեց: Երիտասարդն իճապ սանդուձքով: Շունը մոտեցավ նրան փաթաբեց նրա ոտքերին մեղմորեն թափելով անդրապարտիժի փողձերին:

Չամբար Չամբար փաղաքշական ծայնով առաջ նա:

Շունը վազեց դարպասի կողմը մի բանի անձամ հայեց ապա էլի հետ վազեց:

1. Գրագրի բաց թողած տատերը և կետադրել:

Ճայրած էր սարի արնեկախայտը՝ լանջին փազած գյուղին: զեսի երկու ափին մին և մյուս՝ զազաբները ձգվում էր անտառը և հասնում այն մեծ համդամասին որից մերթն բնկած էին մյուս գյուղերը և որից այն կողմ լեռը դարձյալ պատած էր հիմապուր՝ անտառով:

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերով* թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

1. Հինգյո՞ւրից հիշես՞սպկերո՞ւյ ՀԱՅՏՆԻ ԱՂԹԱՍԱՐ ԿՂԶԻՆ ՏԱՐԱԾՎՈՒՄ Է ՎԱՆԱ ԼճԻ ՀԱՐԱՎԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՄԱՍՈՒՄ. ՆՐԱ ԴԻՄԱՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՎՐՈՄ ԼԵՌՆԱՇՂԹԱՅԻ ՄԱՍ ԿԱԶՄՈՂ ԱՌՆՈՍ ԵՎ ԿԱՊՈՒՏԿՈՂ ԼԵՌՆԵՐՆ ԵՆ:
2. ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՅՐԱՐԱՏ ՆԱՀԱՆԳԻ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻՔ ՁԱՎԱՌՈՒՄ՝ ԱՅՆՏԵՂ, ՈՒՐ ՄԱՅՐ ԱՐԱՐԱՐ ԵՎ ԱԽՈՒՐՅԱՆԸ ԽԱՌՆՎՈՒՄ ԵՆ ԻՐԱՐ ԵՎ ԿԱԶՄՈՒՄ ՄԻ ՀԱՐԹ ԹԵՐԱԿՂԶԻ, ՄԵԾԱԶՂԵՑԻԿ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻՑ ՄԵԿԻ ԱՊԱՐԱՆՔՆ ԷՐ:
3. ԱՌՎԱՌՏՅԱՆ ՍՏՂԻԿԸ՝ ՏԱՐՈՆԻ ԴԻՑՈՒՀԻՆ, ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ՅՈԹ ՆԱԺԻՇՆԵՐՈՎ, ԻՋՆՈՒՄ ԷՐ ՔԱՐՔԵ ԼԵՌԱՆ ԲԱՐՉՈՒՆՔԻՑ՝ ԱՐԱԾԱՆԻ՝ ՀԱՅՈՑ ՍՐԲԱՆ ՁԵՏԻ ԱՐԾԱԹԱԺԱՅԼ ԱԼԻՔՆԵՐԻ ՄԵՋ ԼՈՂԱՆԱԼՈՒ:
4. ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔԻՑ ՄԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ ՁԵՏԱՌԻ ՉՈՐՈՎ ԿՏՐՈՒԿ ԴՈՒՐԱ Է ՁԱԼԻԱ ՆՈՐ ՆՈՐՔ. ԱՅՂ ՄԱՅՐՈՒՂՈՒՑ ԵՆ ՍԿԻԶԲ ԱՌՆՈՒՄ ՄԱՐԱՇ, ՆՈՐ ԱՐԵՇ ԵՎ ՋՐՎԵԺ ՉԳՎՈՂ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ:
5. ՄԵՐ ԵՐԿԻՐՆ ՈՒՆԵՑԵԼ Է ՇԱՏ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔՆԵՐ՝ ԱՐՄԱՎԻՐ, ԴՎԻՆ, ԱՆԻ, ԱՐՏԱՇԱՏ... ՎԵՐՋԻՆԸ ԵՐԵՎԱՆՆ Է:
6. ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԱՐՈՒՄ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔԻ ՇՈՒՐՋՆ ՍՏԵՂՎԵՑԻՆ ԲԱԶՄԱԹԻՎ ՆՈՐ ԹԱՂԱՍԱՍԵՐ՝ ՄԵՐ ԿՈՐՑՐԱԾ ԵՋԵՐՔՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՎ՝ ՆՈՐ ԲՈՒԹԱՆԻԱ, ՄԱԼԱԹԻԱ, ԶԵՅԹՈՒՆ, ԿԻԼԻԿԻԱ, ԱՐԱՐԿԻՐ ...
7. ՀԵՐՎՈՒՄ ԵՐԵՎՈՒՄ ԷԻՆ ԱՐՋՈՒՄԻՃ ԼԵՌԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԸ, ԻՍԿ ԱԽՈՒՐՅԱՆԻ ԿԻՐՃԻ ՀԱՆԴԻՊԱԿԱՑ ԱԹԻՆ՝ ԱՆԻ ՄԻՋՆԱՔԵՐՈՂԸ, ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՆԵՆՑԻ ՏԱՃԱՐԸ:
8. ԳՐԻԳՈՐ ՋՈՀՐԱՄԸ ԿԱՆԳ ԱՌԱՎ ԳՐԱՍԵՂԱՆԻ ՄՈՏ ԵՎ ՀԱՅԱՑՔՆ ՈՒՂԵՑ ԷՂԳԱՐ ՀԱՀԻՆԻ «ՓԱՐԻՋՈՒՀԻՆ ԿԱՌՔՈՒՄ» ՆԿԱՐԻՆ, ԱՊԱ ՆԱՏԵՑ, ԳՐԵՑ ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ՝ «ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՂԱՇՏԵՆ», ԵՎ ՍԿԱՏԵՑ ԽՈՐՀԵԼ ՀԱՅԱՏԱՏԱՆԻ ՃԱԿԱՏԱԳՐԻ ՄԱՍԻՆ:
9. ԼԵՌՆԱՇԱՏ ՄՈՏԿԱՆԻ ՇԵՆԻԿ ԳՅՈՒՂԻՑ, ՈՐ ԲԱԶՄԵԼ ԷՐ ՑՐՏՈՒՏ ՁԵՏԻ ԱԿՈՒՆՔԻ ՄՈՏ, ՉՈՐԱՄԻՋՅԱՆ ԿԱԾԱՆՈՎ ԴԵՊԻ ՏԱՎՐՈՒՄ ԲԱՐՉՈՒՆՔՆԵՐՆ ԷՐ ՁՆՈՒՄ ԽՈՂԵՂԱՆԸ:
10. ԵՎ ԱՀԱ ՏԻՎԱՆԴՈՐԻ ԹԱԺԱՆՑԻԿ ՈՍԿԵԹՈՇՈՒ ՄԻՋԻՑ ԽՈՂԵՂԱՆԻՆ ԵՐԵՎԱՑԻՆ ԵՐԿԱՔԵՐՉ ԳԱՐԱԹՆԵՐՈՎ ԾՈՎԱՍՍԱՐԸ, ԱՆԴՈՎԸ, ԲԵՐՂԱՎԸ, ՍԱՐԱՍԱՍԱՐԸ:

* Չնայած ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2003 թ. հունվարի 14-ի հրամանով հաստատվել են բաղադրյալ հատուկ անուններում մեծատառերի գործածության նոր կանոններ, սակայն նույն հրամանի 2-րդ կետի համաձայն դրանք կրթական ոլորտում ուժի մեջ են մտնելու դպրոցական ծրագրեր և դասագրքեր ներառվելուց հետո: Ուստի առնվազն 2003 թ. դպրոցի ավարտական և բուհի ընդունելության բնութագրերի ժամանակ կիրառվելու են այն կանոնները, որոնք ներկայացված են դպրոցի գործող դասագրքերում:

24. ԱՊՐԵԼ ԲԱԿՈՒՆԵՐ «ԱՅՆԱԶՈՐ», «ԱՊՐԵԼ ԶԻՆ», «ՆԵՎ ՅԵԼԵՐԻ ՄԵՐԱՍԱՅԱԼ»:
«ԱՆԶՈՐԵՎ» ՊԱՏԱՎԱԾԱՆԵՐԸ ԳԵՂԱՎԵՍԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐԺԵՐՆԵՐ ԵՆ

25. Համը սահման «տնտեսական զարգացում», «պրոյեկտ», «սթենդարտ» հասկացություններով՝ բնութագրվող աշխատանքային պայմանների մասին:

26. ԿԻՆԱՍ ՍԱՐԳՅԱՆԻ ԳՐՈՒՆ ԵՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒ «ԻՄ ԱՐԻՏԸ ԼԵՆԻՆՈՒՄ Է», «ԶԵՐ ԿԱՍԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿ», «ԳԵՅ. ՌԿ ԿԱ ԱՅՈՏԵՂ», «ԽԱՂՈՒՐ ԱՅՉԻՆ» ԹԱՏԵՐԱԿԱՊԵՐԸ:

27. ՀԱՅՏՆԻ ԵՆ ԳԻՆՆԱՍ ՍԱՐԴՅԱՆ «ՀԱՅՐԻԿ, ԴՈՒ ԽԵՆՅԵ ԵՄ», «ՄԱՅՐԻԿ ԵՄ ՍՈՐՈՒՄ ԵՄ ՔԵԶ», «ՍԱՐԴՅԱՆԻ ԿԱՏԱԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ» ԳԻՊԱԿՆԵՐԸ ԵՎ «ԿԵՆՆԻ ՏԵԲՈՒՆ ԱՐԱՇՆԵՐԻ» ԳԵՐԸ:

28. ՄԻՋՆԱԳԱՐԻ ԻՏԱԼԱՅԻ ՆԱԽԵԶ ՄԱՆՈՐՈՒ ՔՈՏԻՉԵԼԻԻ «ՄՈՂԵՐԻ ԵՐԱՐՄԱՊՈՒԹՅՈՒՆԸ» ՄԱՐԻԻ ՄԵՔԱՍՏԻՄՈՍՈՒՄ, «ԶԱՐՈՒՆ» ԵՎ «ՎԵՆԵՐԱՅԻ ԾՆՈՒՆԴ» ՆԱԽԵՐԵԸ ՈՒՆԵՆ ԳԵՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՉԻ ՆՐԺԵՔ:

29. ԱՆՏՅԱԼ ԴԱՐԻ ԻՄՊԱՆԱԳԻ ԱԿՐԻՉ ԽԱՔԼՈՒ ԽՐԿԱՍՈՒՄ «ԱՊՅԻԿԸ ՉԵՆՈՒ ԿՐԱՒ».

30. ԱՅՈՒՄ ԵՄ ԼՈՒՆ ԴՈՒՄԱԿԱՆՆԵՐ ՄՈՒ ԽԱՉԱՏԱՅԱՆ, ՖՐԱՆՑ ՇՈՐՔՈՐՏԻ, ՎԻՃԱԿԱՆԳ
ՈՒՄԵՆԻ ՍՈՍԻՏԻ, ԺԱՄՆԱԿՈՒԿԻՏԵՐ ՀԱՆՁ ՄԱՆՈՎՈՐԻ, ՄԻՇԵԼ ԼԵՐՈՍԵՐ
ՄԱՆԴՈՐՈՍՏՈՒԹԱՅՈՒՆՆԵՐԸ:

31. ՄԵՐԱՄԱՏԵԻ «ԴՆՆ ԿԻՈՏԸ» ԻՄ ՄԱԿԱՌՈՅՑԱՆ ՀՅՈՒՄԵՐ ԼԱԿԱԳՈՒՄՆ ԸՆԿԵՐՆ Է ՈՒՐ
ԲՈՒՆԵԿԱՐԸ, ԻՆՉՊԻՆ ՈՐ ԶԱՐԿ ԴԵՐՈՒՄԻ «ԿՈՇԿԱԿՈՐ ԿԱՏՈՒՆ», ՀԱՄԱ ԲԵՐԱՏԱՑԱՆ ԱՆԿԵՐՈՒՄԸ
«ԱՆՈՒՑԵ ՏՈԿԱՆՆ ԶԻՆԿԱՐԻԿԻԸ»

32. ԱՅԵՐ ԱՎՐՏՉԱՆԻ ԿԵՐՏԱԾ ԿԵՐՊԱՐԱՆԵՐԸ «ԱԵՆՔ ԵՆՔ, ՄԵՐ ԱՄՐԵՐԸ», «ՀԱՆ ՕՐԵՆԻԿ ԵՐԳԸ», «ԵՈՒԱՆԿՅՈՒՆԻՆ», «ՀԱՅՐԻԿ» ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ ԱՆԻՋԱԿԱՆ ԵՆ ՈՒ ԱՐՏԱՄԱՆՑ ԶՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅ ԱՄՐԴՈՒՄ

33. ՏԻՐԱԳԻՄ ՓԱՍՏԱՆԵՐԸ՝ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ԻՇԽԱՆ ՎԱՍԱԿԻ ԿԻՆԸ, ՇԱՐԱՍԻ ԱՍՏՈՅՈՒՄ
ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ԵՐ ՎԴՈՒՆ ԽՎԱՆՈՒՅՈՒ ՄԱՐԿԱԽՈՒՅՈՒ ԿՅԱՆՔՈՎ՝ ԿՄՐԱԿԱՆՈՎ «ԱՍՏ՝ԱՍԾԱՇՈՒՄ»
ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՏՅԱՆՆԵՐ:

34. ՄԵՆՔ ՆԱՅՈՒՄ ԷԻՆՔ ԵՐԱԿՔԻՆ ԵՎ ՓՈՐՉՈՒՄ ԳՏՆԵԼ ՄԵԾ ԱՐՅԷ, ԶԿԵՐԸ, ԶՅՈՒՄԱՎԱՅԻՆ
ՊԱՐՈՑ ԸՇՈՒՂ ԿԵՐԵՆ ՍՈՒՄԵՐ ԵՎ ԱՅԷ ՀԱՄԱՍԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

35. ԱՅՐ ՕՐԸ ՆՊԱՏ ԼԵՌԱՆ ԼԱՆՋԻՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ՝ ՆԵՐՍԵՍ ԱՆՇԻ ՎՐԱՆՆ ԷՐ, ՔՐԶ ՀԵՌՈՒՄ
ՊԱՐ ԹԱԳԱՎՈՐԻՆԸ, ԲԱԿ ԱՐԱՇԱՆԻԻ ԱՓԻՆ՝ ՀԱՅՈՑ ԶՈՐԱԲԱՆԱԿԱՐ ՃԱՍՏԱՐԻ ՄԱՏ, ՄՈՒՆԵՂ
ԺԱՐԱՊԵՏԻ ՀԵՂՎ ՎՐԱՆՆ ԷՐ ՄԱՆՉԱՆԱՆՈՒՄ:

36. ԱՆՆԱՄԱՄՈՒՏԻՆ՝ ԶԱՐԵ ՀԱՎԱՆԻ ԴԵՊԵՆՆԻՅ ՀԵՏՈ, ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՌՈՐԸ՝ ԱՐԵՇՈՒ ՈՒ
ԱՆՀԱԳ ՀԱՊՈՒԴՔ, ՈՒՂՂԱՆԻ ԴԻՄԵՅ ԴԵՊՐ ԳՈՂՏՈՐԿ ԱՐՏԱԳԵՆՈՒ ԸՆԹՐԸ, ՈՐՏԵՂ ՊԱՏՊԱՐԱԲԷԼ ԵՐ
ՀԱՅՈՑ ՓԱՌԱՆՁԵԱԾ ԹԱԳՈՒԿՐԻՆ:

24. ՍԿԱԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ «ՄԹՆԱՇՈՐ», «ՄՊԻՏԱԿ ԶԻՆ», «ՍԵՎ ՑԵԼԵՐԻ ՍԵՐՄՆԱԳԱՆԸ», «ՍՆՉՐԵՎԸ» ՊԱՏԱԿԱԾԱՇԱՐԵՐԸ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐԺԵՔՆԵՐ ԵՆ:

25. ՀԱՄՈՒ ՍԱՀՅԱՆԻ «ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ», «ՎԵՐԱՊԱՐԶ», «ԱՅԳԵՊԱՆԸ», «ՄԵՂԱՔՈՒՅԾԸ» ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՔԱՄԱՐԿԱՆ ԶԵՐԱՌԹՅԱՄԲ ԵՆ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՒՄ ԵՐԱՐԻ ՈՒ ՆՐԱ ԿՈՎՈՂ ՈՐԴՈՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԿԱՊԸ:

26. ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐԴՅԱՆԻ ԳՐԶԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԻՄ ՄԻՐՏԸ ԼԵՈՆԵՐՈՒՄ Է», «ՉԵՐ ԿՅԱՆՔԻ ՃԱՄՆԱԿԸ», «ՀԵ՛Յ, Ո՞Վ ԿԱ ԱՅԴՏԵՂ», «ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳԻՆ» ԹԱՏԵՐԱՄԱՂԵՐԸ:

27. ՀԱՅՏՆԻ ԵՆ ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐԴՅԱՆԻ «ՀԱՅՅՐԻՎ», ՂՈՒ ԽԵՆԹ ԵՆ», «ՄԱՅՐԻՎ, ԵՄ ՄԻՐՈՒՄ ԵՄ ՔԵԶ», «ՍԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆ» ՎԻՊԱԿՆԵՐԸ ԵՎ «ՎԵՄԼԻ ԶԵՔՍՈՒՆԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ» ՎԵՊԸ:

28. ՄԻԶՆԱՊԱՐԻ ԻՏԱԼԱՑԻ ՆԿԱՐԻՉ ՍԱՆՂՈՒ ԲՈՏԻՉԵԼԻԻ «ՄՈԳԵՐԻ ԵՐԿՐԱՊԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆԸ», «ՄՈՒՐ ԵՔԲԱՍՏԻԱՆՈՍ», «ԳԱՐՈՒՆ» ԵՎ «ՎԵՆԵՐԱՅԻ ԾՆՈՒՆԴԸ» ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՈՒՆԵՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐ ԱՐԺԵՔ:

29. ԱՆՑԱԼ ՂԱՐԻ ԻՄՊԱՆԱՑԻ ՆԿԱՐԻՉ ՊԱԲԼՈ ՊԻԿԱՄՈՅԻ ՎՐԶԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԱՂԶԻԿԸ ԳՆՂԻ ՎՐԱ», «ՀՈՎՀԱՐՈՎ ՏԻԿԻՆԸ», «ԾԱՂՐԱԾՈՒԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ» ԵՎ «ԵՐԵՔ ԵՐԱԺԻՇՏ» ՆԿԱՐՆԵՐԸ:

30. ՄԻՐՈՒՄ ԵՄ ԼԱԵԼ ՂԱՄԱԿԱՆՆԵՐ ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ, ՖՐԱՆՑ ՇՈՒԲԵՐՏԻ, ՎՈԼՖԳԱՆԳ ՍԱՊԴԵՐՈՒՄ ՄՈՑԱՐՏԻ, ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑՆԵՐ ՇԱՌԼ ԱԶՆԱԿՈՒԻ, ՄԻՇԵԼ ԼԵԳՐԱՆԻ ԱՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:

31. ՍԵՐՎԱՆՏԵՍԻ «ՂՈՆ ԿԻՒՈՏԸ» ԻՄ ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՔԻԱԹԻ ԼԱԿԱՐԻՆ ԸՆԿԵՐՆ Է ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՈՐ ՇԱՌԼ ՊԵՐՈՅԻ «ԿՈՇԿԱՎՈՐ ԿԱՏՈՒՆ», ՀԱՄԱ ՔՐԻԱՏԻԱՆ ԱՆՂԵՐՄԵՆԻ «ՄԱԳԵ ՏՈԿՈՒՆ ԶԻՆԿՈՐԻԿԸ»:

32. ՄԴԵՐ ՄԿՐՏՉՅԱՆԻ ԿԵՐՏԱԾ ԿԵՐՊԱՐՆԵՐԸ «ՄԵՆՔ ԵՆՔ, ՄԵՐ ՍԱՐԵՐԸ», «ՀԻՆ ՕՐԵՐԻ ԵՐԳԸ», «ԵՌԱՆԿՅՈՒՆԻ», «ՀԱՅՐԻՎ» ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՆ ՈՒ ՄՐՏԱՄՈՏ ՅՈՐԱՔԱՅՆՉՈՐ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ:

33. ՏԻՐԱԴԵՄ ՓԱՌԱՆՉԵՄԸ՝ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ԻՇԽԱՆ ՎԱՄԱԿԻ ԿԻՆԸ, ՇԱՐԱՏԻ ՍԱՐԴՈՒՄ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ԷՐ ՄՂՐԵԼ ՄԻԱՆՇՆՈՒՀՈՒ ՄԱՐԴԱՆՈՒՅՈՒ ԿՅԱՆՔՈՎ՝ ԿԱՐԱԼՈՎ «ԱՍՏԱԾԱՇՈՒՆՉ» ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՏՅՈՆՆԵՐ:

34. ՄԵՆՔ ՆԱՅՈՒՄ ԷԻՆՔ ԵՐԿՆՔԻՆ ԵՎ ՓՈՐՉՈՒՄ ԳՏՆԵԼ ՄԵԾ ԱՐՅԸ, ՉԿՆԵՐԸ, ՀՅՈՒՄԱՅԻՆ

ՊԱՄԿԸ, ԲԵՐԵՆԻԿԵԻ ՎԱՐՄԵՐԸ ԵՎ ԱՅԼ ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ:

35. ԱՅՂ ՕՐԸ ՆՊԱՏ ԼԵՌԱՆ ԼԱՆԶԻՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ՝ ՆԵՐԵՍ ՄԵԾԻ ՎՐԱՆՆ ԷՐ, ՔԻՉ ՀԵՌՈՒ՝ ՊԱՊ ԹԱԳԱՎՈՐԻՆԸ, ԽԱԿ ԱՐԱԾԱՆԻ ՄՓԻՆ՝ ՀԱՅՈՑ ԶՈՐԱՔԱՄԱԿԻ ՃԱՐԱՐԻ ՄՈՏ, ՄՈՒՇԵՂ

ՄՂՈՐԱՊԵՏԻ ՇՔԵՂ ՎՐԱՆՆ ԷՐ ՄՈՒՆՉՄԱՆՈՒՄ:

36. ԱՇՆԱՄԱՄՈՒՏԻՆ՝ ԶԱՐԵՀԱՎԱՆԻ ՂԵՊԵՐԻՑ ՀԵՏՈ, ՊԱՐԿԱՄԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐԸ՝ ՄՐԵՇԻՈՒ ՄԱՀԱԳ ՇԱՊՈՒՀԸ, ՈՒՂԱԿԻ ՂԻՄԵՑ ՂԵՊԻ ԳՈՂՏՐԻՎ ԱՐՏԱԳԵՐՈՒ ԲԵՐԴԸ, ՈՐՏԵՂ ՊԱՏԱՊԱՐՎԵԼ ԷՐ ՀԱՅՈՑ ՓԱՌԱՆՉԵՄ ԹԱԳՈՒՀԻՆ:

37. ԱՅՅ ԶԵՆԱԳՐԵՐԻ ՄԵՋ ԻՐԵՆՑ ՄՏՔՐ ՈՒ ՎՐԶԻ ԼՈՒՄԱԿՈՐ ՀԵՏՔԵՐՆ ԵՆ ԹՈՒՂԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ԵՐԿՐԻ ԱՅՆՊԻՄԻ ՀԱՆՃԱՐՆԵՐ, ԻՆՉՊԻՄԻՔ ԵՆ ԴԱՎԻԹ ԱՆՀԱՂՈՆ ՈՒ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻՆ, ՄԱՐԳՐԻՄ ԴԻԾԱԿՆ ՈՒ ԹՈՐՈՍ ՌՈՍԼԻՆԸ:

38. ԱՐԶԱԿԱԳԻՐ ՆԱՐ-ՂՈՍԻ ԳՐԶԻՆ ԵՆ ԴԱՏԱԿԱՆՈՒՄ «ԱՆՆԱ ՄԱՐՈՅԱՆ», «ՏԱՆՑԻՈՂՈՅԱ ՄԱՐԻԱԸ», «ՄԴԱՆԱԿԱՆ ԱՂԱԿՆԻՆ» ՎԻՊԱԿՆԵՐԸ, «ՄԱՅՅ» ՎԵՂԸ, ԴԱՏԱՎԱԾՔՆԵՐ ԵՎ ԱՅՆ ԵՐԿԵՐ:

39. ՎԱՄՊՈՐՈՒՄԱԿԱՆ ԹԱԳԱԿՈՐ ԳԱԳԻԿ ԱՐԾՐՈՒՆԻՆ ՕՐԵՑՅՕՐ ՀԵՆԱՑՆԱՈՒՄ ԷՐ ՎԱՆՆԼԵԿ ՄԹԵՐԸ ՈՒ ԿՐԶԻՆԵՐԸ, ՄԱՆԿԵՆ ՃԱՐՏԱՐԱԿԵՏԸ ՆՐԱ ԴԱՏԱԿԵՐՈՎ ՄՈՐԻՔ ԽԱՅՏ ՏԱՃԱՐԸ ԿԱՌՈՐՑԵՑ ԱՂՁԱՄԱՐ ԿՐԶՈՒՄ:

40. ԹՈՂԱԾ ԻՐԵՆՑ ԿԻՍԱԿԵՐ ՈՒՏԱՆԸ՝ ՎԱՅԵՆ ՈՒ ՈՒԿԱՆԵ ԱՆԻՑ ԵՎԵԼ ԷՆ ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵԿԱՄ՝ ՕԹԵՎԱՆ ՓՆՏՐԵԼՈՒ ՕՏԱՐ ՈՒ ԱՆՀՅՈՐԸՆԿԱՆ ԱՅՈՒ ԵՐԿՐՈՒՄ՝ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆՈՒՄ:

41. ԱՄԱՎԱՌՏԱՆ ԳԱՐԻԵԼԵՆ ԵՆԵԼ ԷՐ ՄՈՒՄԵԼ ԼԵՌԱՆ ԲԱՐԶՈՒՆԵՔԸ, ՈՐՏԵՂԻՑ ԴԱՐՐ ԲՐԵՎՈՒՄ ԷՆ ԱՐՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎԸ, ՈՐՈՒՏԱՆԻ ԴԱՇԱԿԱՅՐԸ ԵՎ ՄԻՆԵԿՎ ԱՆՏԻՈՔ ՀԱՄՆՈՂ ԱՆԻՔԱՅԵՎ ԼԵՌԱՊԱՐԸ:

42. ՀՔԵՂԱԳԵՂ ՄԵԾ ՈՒ ՓՈՔՐ ՄԱՍԻԱՆԵՐԻ ՀԱՅԱՑՔԻ ՆԵՐՔՈՒ՝ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇԱԿԱՅՐՈՒՄ՝ ՀՂԱՅՈՒՄ ԳԵՏԻ ՄԹԵՐԻՆ, ՄՔԱՅԵԼԻՈՐԵՆ ՀԱՌՆԵԼ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՍՅՐԸ՝ ԵՐԵՎԱՆԸ:

43. ԿՈՍԻՏԱՆԸ ՀԱՏԱԽՈՒՄ, ԲԱՅԵՆՈՒՄ, ԼՈՒԻՈՒՄ ԵՎ ԱՅՆՈՒՐ ԼԱՆՑ ՀԱՅԱՔԱՈՒ՝ ԲՆԱՇԽԱՐԴԻ ԵՐԸ ՀԵՐԿԱՈՐԻ, ԿԱՐՈՏԱԿԱՈՒ ՀՐՋԵՑ ԱՐԱՐԱՆ ԼԵՌԱՆ ԱՏՈՐՈՏՈՒՄ, ԱՐԱԳԱԾԻ ՋԱՐՈՒԽՑ ԼԱՆՋԵՐԻՆ:

44. ԱՐԱՔԱՆԻ ՋԱՆԻ ՎՏԱԿ ԱՅԱՏ ԳԵՏԻ ԿԻՐՃԻ ԴՈՒՆԿԻՆ ԿԱՆԳԱՆԾ ԳԱՌՈՒՄ ԱՄՐՈՑԸ, ՈՒ ԱՎԵԼԻ ՀՔԵՂ ՎԵՐԱՇԻՆԱԿԵԼ ԷՐ ՏՐԱԿՑ ՄԵԾԻ ՕՐՈՔ, ՎԱՐՂԱՆԱՆՑ ՕՐԵՐՈՒՄ ՄԱՍԱՐԱ ԿՎԵՐԿԵՑ ԱՊԻՐԱՏ ՎԱՍԱԿԻ ՉԵՐՔՈՎ:

45. ՀԱՍՄԵՆԻ ԳԱՌՈՒՄ՝ ԱՄՐՈՑԸ ԱՅՐԱՐԱՏ ՆԱՀԱԿԻԿ՝ ՄԱՅԱՅՐ ԵՎ ՈՒՏԱՆ ԳԱՎԱՌՆԵՐԸ՝ ՄՐԱՅԱՆՑԻՑ ԲԱԾԱՆՈՂ ԳԵՂԱՄԱՆ ԼԵՌԱՆԵՐԻ ՄԻ ՈՒՏԻ ՎՐԱ Է, ՈՐՆ ԱՅԾԱՎ ԿՐԶՎՈՒՄ Է ԳԵՂԱՊՈՒՍՄԱՐ՝ ԻՐ ԾՈՑՈՒՄ ԾՎԱՐԱՅԾ ՎԱՆՔԻ ՄԵՌՆԻՈՎ:

46. ՎԱՐՈՑԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՆԵՐՈՒՄ ԱՂՎԱՆՔԻ ԹԱԳԱԿՈՐԱՆԻՍ ԲԱՐԱՔԸ ԲԱՐԵՋԱԿՈՂ ԴԱՐՏԱԿՆ ԷՐ ՏՐՏՈՒ ԳԵՏԻ ՄԹԻՆ, ՈՐՏԵՂ ԱՆԵՋԱՐԴ ՎԱՅԵ ԹԱԳԱԿՈՐԻ ՀՈՅԱՇԵՆ ԱՂԱՐԱՆՔՆ ԷՐ. ՔԱՐԱՔՆ ԱՅԾԱՎ ԿՎԵՐԱԿ Է ԵՎ ԿՐԶՎՈՒՄ Է ԲԱՐԱՐԱՆ:

47. Ո՞Վ ԷՐ ԵՆ ԴԵՏԵՐՈՐՈՐԳԻ ՀԱՆՂԻԱՏՏԵՆԻ ՀԱՄԱՐ. ՄԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆ, ՈՐ ԵՎԵԼ ԷՐ ՀԵՌՈՒ ԿՐԱԿԱՆԻՑ ԵՎ ՄԱԿԵՆԹ, ՕԹԵԼԼՈՒ ՈՒ ՀԱՄԼԵՑ ԽԱՂԱՈՒՄ ԷՐ ՀԻՐԱՆԵՐԵՆՈՎ:

48. ՎԱՆՆԱ ՀՈՎՃԻ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԿՈՐԱՈՒՄ ԵՈՒԳԱԿԱՆՎ ՎԱՐԱԳԱՄ ԱՐԻՆ ԷՐ ԵՐԵՎՈՒՄ, ՀԱՐԱԿՈՒՄ՝ ԱՌՈՒՄ, ՈՒ ԿԱՊՈՏԱԿՈՐԱՆ, ԱՐԵՎԱՌՏԵՐՈՒՄ՝ ՆԵՐՈՒԹ, ՀԱՐԱԿ-ԱՐԵՎԱՌՏԵՐՈՒՄ՝ ԲԱՐԶՐԱԳԱՐ ԱՐՓԱՆԸ:

49. ՀԵՐԿՈՒՄ ՀԱՅՐԱՎ ՆԱՇԱՐԿՈՒՄ ԷՆ ԱՂԱՎԱՆ ՄԵՐԵՐԸ, ՈՇՏՈՒՅԱՅ ՈՒ ՀԱՏԱՐԱՐ ԲԱՐԶՐԱՔԵՐԸ՝ ԼԵՌԱՇԽԱՐՋԸ, ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՏԱԿՐՈՒՄ՝ ԱՐԱՐԱՆՈՎ ԳԱԳԱՌՈՎ:

50. ԱՄԵՆ ԱՆՎԱՆ ՀՔԵՆԱՈՒՄ ԷՐԵՆ ԵՎ ՎԱՆՆ ԼՐԾԸ:

51. ԱՐԱՐ ՉՈՐԱՐ՝ ԱՐԱՐԱՆ ՄԵՎԱՐԱՅՐ Է

52. ԴԱՐՐ ՄՈՒՄ ԹԱԳԱԿՈՐԸ՝ ՄԵՆՈՒՄ

53. ՀԱՅՈՐ ԱՇԻ ԹԱԳԱԿՈՐԱՆԵՐԻՄ ԱՎԱՐՈՐՃՈՒՄԵՐԻՄ ԵՎԵՂՅԱՅ ԲՆԱՇԵՆ

54. ԸՆՊԱՐԶԱԿՆԱՐ՝ ՈՐԻ ՎԱՆՈՎԻՑ ԳԱՐՐ ՏՆԱՈՒՄ՝ ԽԱՌՆԵԼՆԵՐՈՒՄ

55. ՀԱՅՈՐ ՀԻՐԱՎԱՆՈՒՄ Է ՎԱՆԱՎԱՆՈՒՄ Է ԳԱՆԱՎԱՆՈՒՄ Է ՏԱՐԱՆՈՒՄ

56. ՎԱՐԱՆԸ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

57. ԵՐԸ ՄԱՅՐՈՒՄ՝ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

58. ՀԻՆ ՀԱՆ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

59. ԼԵՌԱՇԽԱՆՎԱՆՈՒՄ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

60. ԵՐԸ ԱՐԱՐԱՆ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

61. ՀՈՐՈՒՄ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

62. ԱՅՐ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

63. ԵՐԿԱՆՈՒՄ ԶԱՏԱՍԾՈՒՄ

անհրաժեշտ դեպքերում
րն են թողել շնչառա՞ն
ի գործողը նորեղծը

որոշում», «ՏԱՆՏԱԿՈՐՈՅ»
ծքեր եւ մէկ երկու
րում էր վաճառեալ լինէր
այն ժամանակ կարողացա՞ն

է եւն խոր նախաճշգրտ
նում:

նից յարմար երեւում էր
նք շատ խոր անբացատր

նքնաճաճ յաճախաբար
աւսնում՝ երեւում:

նքնաճաճ, բնականորէն
, արագածի քաղաք

նի տարածք, որ ան
մբ նպատակն էր խոր

նի ուսման գլխաւոր
նի էր գեղարարական

նի բարեբաղի յարմար
նի էր բնականորէն

նի, որ եւեւ էր շօն
նի, որ եւեւ էր շօն

նի բարեբաղի, բարեբաղի
նի էր բարեբաղի

նի շատ բարեբաղի

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:
50. ամեն մեզս բոլորի ներքին անարար քերականութիւնը, որ
չի եղծնում էին երբեք շքեղ մօտի ու տիեզերքի մեծութեան
կամ լինելով:

51. արեւ զորութեան բեռնում ուղղութեան դեպքի մեջ, որտեղ շնչառական էր մեծ երկարութեւն
մարդկային եւ ցեղային մարմնի շէն գծապէս շնչոց արեւ:
52. զորքի սղակ վաճառքի շնչառականութեան մեծութեան մեծութեան
թափարակներ՝ տեսնում, երբեք որդի ունենալով՝ անուշապէս եւ արգիւն, որի

53. շնչոց անհարմար տեսնումը գեթ՝ երբեք, սպիշ անուշապէս մեծութեան
պարզութեան, անհարմար-անհարմար է մեծութեան անհարմարութեան
եղծութեան բնականորէն գլխաւոր՝ երբեք շնչոց շնչոց:

54. ընդարձակ երեւելի շնչոց անհարմարութեան շնչառականութեան
որի մեծութեան գլխաւոր շնչառականութեան շնչառականութեան
ճանաչում՝ անհարմարութեան շնչառականութեան շնչառականութեան
ճանաչում՝ անհարմարութեան շնչառականութեան շնչառականութեան

55. շնչոց շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

56. անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

57. երբ անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

58. շնչառական վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

59. անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

60. երբ անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

61. շնչառական շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

62. անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

63. երբ անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

64. անհարմար շնչառականութեան վարդապետութեան, որի տարբերութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան
շնչառականութեան վարդապետութեան տեսնումը մեծութեան

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

99

106. ԵՄԱՆՈՒԼԵՐԻՑ ՏԻԿԻՆԸ ՂԵՎՈՆԴ ՔԵՐԱՆԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹՅԱՄԲ ԴԱՐԱԿԻՑ ԻԶԵՑՆԵԼ ՏԿԵՑ
ՍՈՒՐԲ ԳՐԲԵՐԸ ԵՎ ՍԿՍԵՑ ԶԱՏԱԿԱԾՆԵՐ ԿԱՐԴԱԼ ՄՈՎԱՏԵՍ ԽՈՐԵՆԱՅՈՒ «ՀԱՅՈՑ
ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ», ԶԱԹՇԱԿԿԵՑ ԴՅՈՒՑԱԲՈՒՆ ՀԱՅԿԻ ԵՎ ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿԻ ԴՐԱԿԱՆԵՐՈՎ:

107. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ ՄԱՅՐԱՄԱՔՆԵՐՈՎ ԲԱԺԱՆԱԿԱԾ Է ՄԱՄԵՐԻ, ՈՐՈՆՑԻՑ
ԱՄԵՆԱՄԵԾԸ ՄԵԾ ԿԱՄ ԽԱՂԱՂ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ Է, ՄԱՍ՝ ԱՏԼԱՆՏԱՆ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ, ԶԵՏՈ՝ ՀԱՂԱԿԱՆ
ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ ԵՎ ՀՅՈՒՄԱՆԱՅԻՆ ՄԱՌՈՒՑԱԼ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ:

108. ՀԱՅՏՆԻ Է, ՈՐ ԿՏՈՒՑԸ ՎԱՆ ԼԵՐ ԶՈՐԱ ԿԴՅԻՆԵՐԻՑ ՄԵԿՆ Է, ԵՎ ԱՅՆՏԵՂ Է ԳՈՐԾԵԼ
ԿՏՈՒՑԻ ԱՆԱՊԱՏԸ, ՈՐԻ ԶՈՐԱ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻՑ ՊԱՀՊԱՆԱԿԵԼ Է ՍՈՒՐԲ ԿԱՐԱՊԵՏԸ՝ ԿԻՑ ԳԱՎԹՈՎ:

109. ԲԱՐԶՐԵՆՈՒՄԱՅԻՆ ԱՐՓԻ ԼԻԾԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ՄԵԿՆ Է, ՈՐԻ
ՄԱՌՆՈՐԱՎ ԶՐԵՐՈՎ Է ՀԱԳԵՑՎՈՒՄ ԱՐԱՐԱՅԱՆ, ԱՊԱՐԱՆԻ ՈՒ ՇԻՐԱԿԻ ԴԱՇՏԵՐԻ ԾԱՐԱՎ:

110. ԱՄԻՐԴՈՎԱԼԹ ԱՄԱՄԱՍՑԻՆ ՈՐՔԱՆ ԶԱՄԲ ԷՐ ԹԱԾԵԼ ՄԽԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑՈՒ, ՀԱԿՈԲ ՄԵԾԻ,
ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵԶԻՆԻ ՈՒ ՎԱՀՐԱՄ ԿՐՏՆԵՐԻ ԳՐԲԵՐԻ ՎՐԱ:

111. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՐՈՇ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐ ՈՌՈԳԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԿԱՌՈՒՑՎԵԼ ԵՆ ԱՐՓԻ,
ԱՊԱՐԱՆԻ, ՄԱՄԱԿՇԵՆԻ, ՄԱՆԹԱՇԻ, ՎԱՐԴԱՔԱՐԻ ԵՎ ՄԻ ՇԱՐՔ ԱՅԼ ԶՐԱՄՔԱՐՆԵՐ:

112. ՄԵՐ ՊԱՊԵՐԸ ԹՈՂԵՑԻՆ ԱՅՐՎՈՂ ԱՆԻՆ, ՀԱՅՐԵՆԻ ԿԱՐԱՆ ՈՒ ՄՈՒՇԸ, ԿԱՊՈՒՏԱԿ ՎԱՆԱ
ԾՈՎՆ ՈՒ ԴՐԱՄԱՍԱՅԻՆ ԲՅՈՒՐԱԿԱՆ ԵՎ ՑՐՎԵՑԻՆ ԱՇԽԱՐՀՈՎ ՄԵԿ:

113. ԵՂԵՆԻՑ ՄԱՔԱՊՈՒԾ ՀԱՅԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՀԱՆԳՐՎԱՆԸ ԳՏԱՆ ՀՈՒՆԱՄԱՏԱՆԻ, ՖՐԱՄԱՄԱՅԻ,
ԱՐԳԵՆՏԻԱՅԻ, ԿԱՆԱԴԱՅԻ, ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՐԱՅԻՆ ԵՎ ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՄԵԾ ՈՒ
ՓՈՔՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՄ:

114. ԵՍ, ՀԱՄԱԿԸ ԵՎ ԳԱՆՆԻԿԸ, ՄԵՎԱՆԻ ԼԵՆԱՄԱՑԻՑ ԴՈՒՐԱ ԳԱԼՈՎ, ՀԱՄԱՔ ԾՈՎԱԳՅՈՒՂԻ
ՀՅՈՒՄԱՅԻՆ ԲԱՐԶՈՒՆԵՐԻՆ, ՈՐՏԵՂԻՑ ԲԱՑՎՈՒՄ ԷՐ ՄԵՎԱՆԱ ԼԵՐԻ ՀՈՎԱՔԱՆՉ ՏԵՄԱՐԱՆ:

115. ԳԵՂԵՑԻԿ Է ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԴԱՇՏԸ, ՈՐԻ ՄԻ ԿՈՂԱՄՈՒՄ ԲԱՐԶՐԱՆՈՒՄ Է ԶՅՈՒՆԱԶԱՐԴ
ԱՐԱՐԱՏԸ, ՄՅՈՒՄ ԿՈՂԱՄՈՒՄ՝ ՔԱՌԱԳԱԳԱԹ ԱՐԱԳԱԾԹ, ԿԵՆՏՐՈՆՈՎ ՀՈՒՄՈՒՄ Է ՄՐԱՔԱՆ, ՈՐԻ ԱԾԻՆ
Է ԽՈՐ ՎԻՐԱՊԻ ՎԱՆԸ:

116. ԵՐԱՅԱՆԱՅԻԳ ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԴԱՇՏԻ ԵՐԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՈՒՐԱՆ ԳԵՏԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՄԵՂՈՒ
ԿԻՐԸ ԵՐԿՈՒ ՀԱՐՅՈՒՐ ԿԻԼՈՄԵՏՐ Է, ԻՍԿ ԼԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԱԳԱԾԻ ԵՎ ԱՐԱՐԱՏԻ ԱՏՈՐՈՏՆԵՐԻ
ՄԻՋԵՎ՝ ՔԱՌԱՄՈՒՆ ԿԻԼՈՄԵՏՐ:

117. ԲԱՑԻ ՄԵԾԱՄՈՐ ԵՎ ՔԱՄԱՂ ԳԵՏԵՐԻՑ՝ ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԴԱՇՏԸ ՈՌՈԳՈՒՄ ԵՆ ԳԵՂԱՄԱ
ԼԵՌՆԵՐԻՑ ՍԿԻՋԲ ՄՈՆՈՂ ԱՅԱՏ ԵՎ ՎԵՂԻ ԳԵՏԵՐԸ:

118. ԴՐՏՈՐ ԱՐԱՔԱՆ, ՄՐԵՆԹԱՑ ԻԶՆԵԼՈՎ ԲՅՈՒՐԱԿԱՆԱԼ ԼԵՌՆԵՐԻՑ, ՀԱՆՂԱՐՑ ԱՏՆՈՒՄ Է
ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԴԱՇՏ, ԶՈՒՐ ՏԱԼԻՄ ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ԵՎ ՇԱՐՈՒՄԱԿՈՒՄ ՃԱՄԹԱՆ
ՆԱԽԻՋԵՎԱՆՈՎ ԴԵՊԻ ԿԱՄԱՊԻՑ ԾՈՎ:

119. ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԴԱՇՏՈՒՄ ԵՂԵԼ ԵՆ ՄԵԾ ՀԱՅԻՐ ԳԼԽԱԿՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻՑ ԱՐՏԱՇԱՏԸ,
ԱՐԱՄԱԿԻՐԸ, ԴՎԻՆԸ, ՎԱՐԱՐՇԱՊԱՏԸ:

120. Անտոնովն, գեճճ, սկիբբ տոնելով սրփ Լեփ8, Շոբոյ ԱՅԱՆՈՒՄ Է ԽՈՐ ԿԻՐԵԻ ՄԵՋ, ՄԵՋՈՒՄ ԱՆԻ ԱՎԵՐԿԵՆԵՐԻ ՄՈՏՈՎ, ԱՅՆՈՒՐԵՆԵՎ ՄՈՏԵՆԱՆՈՎ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇԻՆ՝ ԲԱԳԱՐԱՆ, զՅՈՐԻ ՄՈՏ ԽԱՄԵԱՊՈՒՄ ՄԱՅՐ ԱՐԱՔՄԻՆ:

121. ԳԻՅԱՄՈՒՆԹԻ ՓՇԱՔԱՂԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԷՐՆ ԱՌԱՋԱՆՈՒՄ ՄՇՈՂԱՇԻ, ԱՌԱՔԵԼՈՅ ՎԱՆԹԻ, ՄՈՐԵ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ԵՎ ՄԱՄՈՒՆԻ ԴԵՐՈՍԱԿԱՆ ԴՐԱԳԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԶՈՐԱԿԱՐ ԱՆԴՈՍԱՆԻԿԻ ԴՈՑԵՐՈՒՆՑ ԴԱՏԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:

122. ԼԵՈՆԱՅՈՒՆ ԱՐՑԱՆԻ ՂԵԽԱԿՈՐ ՔԱՐԱՔ ՇՈՒՇԻ ԲԵՐՐԵ ԴԻՄԵԱՐՐԵԼ ԵՆ ՔԱՅԱԿՈՐՈՎ ԱԿԱՆ, ԴԱՐՅՈՐԿՊԵՆՏ ԵՎ ՎԱՐԱՆԴԱՅՈՅՈՒ ՄԵՂԻՔ ՇԱՅԵՄԱՐԸ 17-18-ՐԴ ԴԱՐԵՐՈՒՄ:

123. ԼԵՈՆԱՅՈՒՆ, ԱՐՑԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԱՌԱՅՈՒՆ ՏՊԱՐԱՆԸ 1827 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԴԻՄԱԳՐԵԼ ԵՆ ՇԱՅՅԱՐԻԱՅԻՑ ԵՎԱԾ ՔԱՐԱՊԵՐՆԵՐՈՎ, ԴՐՏՐԻԽԸ ԵՎ Ֆ. ՔԱՐԵՄՐԱՆ ՇՈՒՇԻ ՔԱՂԱՔՈՒՄ:

124. 1891 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՇՈՒՇԻ ԹԱՏՐՈՆԸ, ՈՐԻ ԴԵՎԱԿԱՐԸ ՄԿՐՏԻՑ ԽԱՆԴԱՄՈՐԻՅԱՆՆ ԷՐ, ՔԱՅԵՐ ԻՐ ԴՈՆԵՐԸ ԱՐՑԱՆԻ ԴԱՆԴՈՐԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՌՔԵՎ՝ ՆԵՐԱԿԱՅԱՆՆԵԼՈՎ ՄԵԾ ՎԻՊԱՄԱՆ, ՄՈՐԱԿԱՆԻ «ՈՐՔԱՆ», ԴԱՏԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՆ:

125. ՄԻՆԵՎ 1920 Թ. ԱՐՑԱՆՈՒՄ ԼՈՒՅՈՒՄ ԷՐ ՏԵՆԼՈՒՄ ՔԱՆԱՆ ԱՆՈՒՄ ԴԱՐԵՐՈՎԱԿԱՆ, ՈՐՈՆՑԻՑ ԵՆ «ՆԵՑՈՒՎ», «ՆՈՐ ԿՅԱՆՔ» ԹԵՐԹԵՐԸ, «ԱՐԱԳԱՂԱԿԱՆ ԴԱՆԴԵՍ», «ԴԱՅԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ» ԴԱՆԴԵՆԵՐԸ:

126. ԴԱՄԱՆԻ ՎԱՆԸ՝ ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԻՅԱՆԱՆ, ՄԵԾ ԴԱՅՔԻ ՎԱՄՊՈՒՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԵՐԵՃԱՎՈՐԻՆ Է՝ ՓՈՎԱԾ ԲՆԵՐՈՒՆՅԱՆ ՇՈՎԻ ԱՐԿԱՆՅԱՆ ՄՓԻՆ:

127. ՎԱՆԸ ԴԻՄԱԳՐՈՎԵԼ Է ՄՈՏ ԵՐԿՈՒ ԴԱՅԱՐ ԻՆԸ ԴԱՐՅՈՒՄ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԱՐԴՈՐ ԱՌԱՅՈՒՄ ԿՈՐԱՅԻՑ ԵՎ ԺԱՄԱԿԻ ԴՈՆՈՎՈՒՅԾՈՒՄ ՈՐԵՆԵԼ Է ՆԱՎ ՏՈՒՇԻՎ, ՏՈՄՊ, ՇԱՐԻԱՄԱԿԵՐՏ, ԵՐԱԿԱՂԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅՆ ԱՆՎԱՄՈՒՆԵՐԸ:

128. ՈՐՔԱՆ ԺԱՄԱԿԻ ԷՆ ԱՆՑԻ, ՎԱՆԵՐՆ ԴԻ ՄՈՒՄԱՆ ԱՅԳԵՏԱՆԸ, ՎԱՐԱԿԱՆ ՈՒ ՆԱՐԵԿԱՎԱՆԵՐԸ, ԿԱՐԱՐԱԿՈՐԸ, ՎԱՆԻ ԴԱՄԱՆԻ ՄԻՔԱԿԵՐՐԸ, ՎԱՆԱ ԼԻՃԸ:

129. ԴԱՅԱՐՈՅՆ «ԱՄՏԱԿԱԾՈՇՈՒՆ» ԱՄՏԱՆՈՒՄ ՆԱԿԱՐԱԿԱՆ ԶՐԴԵՂԵՂԻՑ ԵՎ ՆՈՅԻՑ ԴԵՏՈ ԱՌԱՅԻՆ ԶՅՈՐԵՄ ՄԱՄՈՒՄԻ ՎՐԱ ԴԱՅՆԱԿԵԼ Է ԴԱՅԻ ՆԱԿՊԵՏԻ ԴԱՅՈՒՐՈՒՄ ԺԱՄԱԿԱՆՆԵՐՈՒՄ:

130. ԴՈՆ ԴՈՆԱՏԱՆԻ ԴԱՆԻԱՄՈՆԱՆ ՔԱՂԱՔԸ ԴԱՅՆԻ Է ԵՂԵԼ ՈՂ ՄԻԱՅՆ ԱՎԱՐՈՒՄ ԴԱՐԱՐԱՄԱՌԻ ԵՎ ԴԱՏԱԿԱՆ ԴԵՐՈՐՈՍՈՒՄ ՇՆԴԱԿԱՆՐԸ ԼԻՆԵԼՈՎ, ԱՅԵՎ ԴԱՏԵՐԱՅՈՒՄ ԱՄՏԱԿԱՆ ԱՐԵՍԻ ՏԱԾԱՐՈՎ:

131. ԵՐԵՆԱՅԻՑ ԵՎ ՄԱՄՈՍԱՅԻՑ ԴԱՅԱՏԱՆ ՎԵՐԱԴՈՒՆԱՆՈՒՄ ԴԵՏՈ ՄԵՐՈՐԻ ԱՎԵՏՈՅՐ ԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏԵՐԻ ՄՈՅՐՈՆ ԽԱՐԻՆ ՈՒՄՈՐՏԱՆԵՑ ԲԱՐԵՐ ԴԱՅՐ ՆԱԿԱԿԻ ՇԱՂԱԳՈՒՄ ԳԱԿԱՌՈՒՄ:

132. ՇՈՎԱԿԱՐԻ ԴՈՎԱՆԵՆ ԱՅԱԿԱՌԱԿՈՒ ՏՈՒՆԸ ԹԵՐՈՐԱԿԱՆՈՒՄ ԵՂԵԼ Է ՄԻ ԶՈՐԻՐԱՆԱԿ ՈՐԱՏԱՆԵՐԻ, ՈՐՏԵՂ ԴՅՈՐԵՆԱԿԱՆԵԼ ՈՒ ԵՐՈՒՅԹԵՐ ԵՆ ՈՐԵՆԵԼ ՄԵԾ ԴԵՐԱՄԱՆ ԴԵՐՈՒՄ ԱՐԱՅԱՆԸ, ԵՐԱԿԱՆ ԱՆԵՔԱՄԱՐԻ ՄԴԵՆԴԱՐԱՅԱՆԸ, ԶՈՒԹԱԿԱՆ ԴՈՎԱՆԱՆԵՆ ԼԱՐԱՐԱՅԱՆԸ ԵՎ ՈՐԻՆԵՐԸ:

133. Մեսրոպ ՄԱՇՏՈՑԻՆ՝ ՏԱՐՈՒՆԻ ՀԱՅԵԿԱՅ զՅՈՒՂԻ ԸՆԴԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ՈՐՈՐԱՆ, ԽՐԺՎ ՀԱՅՈՑ ԳՐԵՐԻ ՄՏԵՂԾՈՂԻ, ԻՆՇՊԵՆ ՆԱԵՎ ՄԱՅԱԿ ՊԱՐԹԵԱԿԻՆ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՐԻՔ ԸԱՏ Է ՊԱՐՏԱԿԱՆ:

134. ՀԱՅՈՑ ԱՐԸԱԿ ԵՐԿՐՈՂԻ ԱՐՔԱՆ՝ ԱՐԸԱԿՈՒՆՅԱՑ ՀԱՐԱՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԶԻՆ ԹԱԳԱԿՈՐՆԵՐԻՑ ՄԵԿԸ, ՄՊԱՐԱՐԵՏ ՎԱՄԱԿ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ՀԵՏ ՋԱՆՈՒՄ ԷՐ ԴԻՄԱԳՐԱԿԵԼ ՊԱՐԱԿԱՍԱՆԻ ԵՎ ԲՅՈՒԶԱՆԴԻԱՅԻ ՈՏԵՉԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ:

135. ԵՐԵՎԱՆԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ, ՓՈՎԱԾ Է ՄԱՐԱԲԱՅԱՆ ԴԱՇՏՈՒՄ՝ ՀՐԱԶԴԱՆ ԳԵՏԻ ԱՅ ԵՎ ՉԱՆ ԱՓԵՐԻՆ, ՈՐՏԵՂԻՑ ՀԻԱՄԱԼԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՆ ՄԱՐԱԲԱՅ ԵՎ ԱՐԱԳԱԾ ՄԱՐԵՐԸ:

136. ՄԵԾՆ ՎՈԼՖԳԱՆԳ ԳՅՈՐԵՆ ԸՏԱՊԵՑ ԶԱՅԱՅԱՆՔ ԱՐՏԱՀԱՅՏԵԼ ԲԵԹՅՈՎԱՆԻ ՀԱՄԱՎԱԳՆԵՐԻ, ԱՌԱՆՉՆԱԿԵՆ ԵՐՈՐՈՂԻ՝ «ՀԵՐՈՏԱԿԱՆԻ», ԵՎ ՎԵՑԵՐՈՐՈՂԻ՝ «ՀՈՎԱԵՐԳԱԿԱՆԻ», ԻՆՇՊԵՆ ՆԱԵՎ «ԼՈՒՍԻՆ ՍՈՆԱՏԻ» ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ:

137. ԴԵՐ ՀՆՈՒՑ ԱՎԱՐԱՅՐ ԵՆ ԿՈՇԱԿՈՒ ՎԱՄՈՒՐԱԿԱՆ ՆԱՅԱԳԻ ԱՐՏԱՅ ԳԱՎԱՐԻ ՄԻ ՀԻՆ ԳՅՈՒՂ ԵՎ ՆՐԱ ՄԵՐՉԱԿԱ ԴԱՇՏԸ, ՈՐՈՆՔ ԱՐԱՔԻՆ ՏՂԱՐԻՑ ՎՏԱԿԻ ՀՈՎՏՈՒՄ ԵՆ:

138. ԴԵՎՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՈՒ ՊՈՆՏՆԵՐԸ ԼՈՒՅ ԵՆ ՏԵՄԵԼ «ՄԱԿՈՒՆԻ», «ՄԱՂԹՈՒՆԻ», «ԲՆՈՒՆԻ», «ՀԱՅՐՈՒՆԻ» ԵՎ ԱՅԼ ԸԱՐՔԵՐՈՎ:

139. ՈՐՈՏԱՆԻ ԼՈՐԱԳԵՏ ՎՏԱԿԻ ԱՓԵՐԻՆ ՑՐԱԳԱԾ ԵՆ ՄՅՈՒՆԻՔԻ ՀԻՆ ԳՅՈՒՂԵՐԻՑ ՎԵՐԻՆԹԱՐԸ, ԼՈՐԸ, ԳԵՏԱԹԱՐԸ:

140. ԿՅԱՆՔԻ ՎԵՐԶԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ ԱՎԵՏԻՔ ԻԱՄՀԱՅԱՅԱՆԸ ՑԱՆԿԱՅԱԿ ԵՄԱՊԱՐԱՅՐՈՂԵԼ ՄՅՈՒՆԻՔՈՒՄ, ՏԵՄԵԼ ՏԱԹԵՎԻ ՀՈՅԱԿԵՐՑ ՎԱՆՔԸ, ՈՒՆԿԱՂԵԼ ՈՐՈՏԱՆԻ ԳԱՅԱՅԱԾ ՄՈՆԵՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՄԵԼ ՄԱՅԵ ԿԱՄՐԶԻ ՀՐԱՇՔԸ:

141. ԵՐԳԻՉ ՎԱՅԱՆ ՏԵՐ-ԱՐԱՔԵԼՅԱՆԸ, ՈՐ, ԷՅԱԿԱԾՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԵՄԱՐԱՆ ԱՎԱՐՏԵԼՈՎ, ԴԱՐՉԵԼ ԷՐ ԿՈՒՄԻՏԱՍԻ ԵՐԳՉԱՆԱՔԻ ՄԵՆԵՐԳԻՉԸ, 1918-ԻՆ ՄԱՆԱԿԵՑ ԱՐԱՂԱՐԱՐԱՍԻ ԵՄԱՍՏԱՐՏԻՆ:

142. ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԲԱՆԱՍԵՐ ՄԱՆՈՎԿ ԱՐԵՂՅԱՆԸ ԾՆԱԵԼ Է ՆԱԽԻՑԵՎԱՆԻ ԱՍՏԱՐԱՑ ԳՅՈՒՂՈՒՄ, ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԱՏԱՑԵԼ ԷՅԱԿԱԾՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ, ԱՅՆՈՒՀԵՏԵՎ՝ ԵՎՈՐԱԿԱՆ ՄԻ ՔԱՆ ԵՆԱՆԱԿՈՐ ՀԱՄԱՍՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

143. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏՈՒ ԱՆԴԱՆ ՄԱՐԱՄ ԱՐԵՂՅԱՆԸ ԴԱՄԱՍՏԱՐԱՆՈՒՄ ԷՅԱԿԱԾՆԻ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ, ԸՈՒՇԻՐԻ, ԹԻՖԼԻՍԻ ԴՐՈՐՈՑՆԵՐՈՒՄ, ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՍՏԱՐԱՆՈՒՄ ԷՅԱԿԱԾՆԻ «ՄՈՒՆԱՆՈՒՄ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ ՕՐԸ» ՎԵՐԻ ՄԱՐԱՆ ՄԱՅԻՆ ԱՆԳԱՆ ԼԱՅՏԻ ՓԱՐԻՉՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵՐԱԿՈՒՆԱԼՈՎ՝ ԿԱՐԱՅԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԱՍՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ:

144. ՉԵԽԻԱՅԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ ՊԱՐՀԱՅՈՒՄ ԾՆԱԳԱԾ ԱՎԱՏՈՒՄԻ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԳՐՈՂ ԶՐԱՆՑ ՎԵՐԶԵԼԻ՝ «ՄՈՒՆԱՆՈՒՄ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ ՕՐԸ» ՎԵՐԻ ՄԱՐԱՆ ՄԱՅԻՆ ԱՆԳԱՆ ԼԱՅՏԻ ՓԱՐԻՉՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵՐԱԿՈՒՆԱԼՈՎ՝ ԿԱՐԱՅԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԱՍՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ:

145. ՄԵԾ ՀԱՅՐԻ ԱՐՏԱՇԵՍ Ա ԲԱՐԻ ԹԱԳԱԿՈՐ՝ ԱՐՏԱՇԵՍԱՆ ՀԱՐԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆՈՒՄ ԻՇԽԵԼ Է ԲԵՐԻՍՏՈՒՄ ԾՆԱԿԻՑ ԱՌԱՅ 189 ԹԱՎԱԿԱՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ 160 ԹԱՎԱԿԱՆ՝ ԻՐ ԵՐԿՐԸ ԴԵՎԱԿԱՐԵԼՈՎ ՀԱՅՈՑ ԹԱԳԱԿՐԻ ՄԱՐԱՑ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՈՒ ՕԳՆՈՒԹՅԱՐ:

133. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻՆ՝ ՏԱՐՈՒՆԻ ՀԱՅԵԿԱՅ զՅՈՒՂԻ ԸՆԴԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ՈՐՈՐԱՆ, ԽՐԺՎ ՀԱՅՈՑ ԳՐԵՐԻ ՄՏԵՂԾՈՂԻ, ԻՆՇՊԵՆ ՆԱԵՎ ՄԱՅԱԿ ՊԱՐԹԵԱԿԻՆ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՐԻՔ ԸԱՏ Է ՊԱՐՏԱԿԱՆ:

134. ՀԱՅՈՑ ԱՐԸԱԿ ԵՐԿՐՈՂԻ ԱՐՔԱՆ՝ ԱՐԸԱԿՈՒՆՅԱՑ ՀԱՐԱՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԶԻՆ ԹԱԳԱԿՈՐՆԵՐԻՑ ՄԵԿԸ, ՄՊԱՐԱՐԵՏ ՎԱՄԱԿ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ՀԵՏ ՋԱՆՈՒՄ ԷՐ ԴԻՄԱԳՐԱԿԵԼ ՊԱՐԱԿԱՍԱՆԻ ԵՎ ԲՅՈՒԶԱՆԴԻԱՅԻ ՈՏԵՉԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ:

135. ԵՐԵՎԱՆԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ, ՓՈՎԱԾ Է ՄԱՐԱԲԱՅԱՆ ԴԱՇՏՈՒՄ՝ ՀՐԱԶԴԱՆ ԳԵՏԻ ԱՅ ԵՎ ՉԱՆ ԱՓԵՐԻՆ, ՈՐՏԵՂԻՑ ՀԻԱՄԱԼԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՆ ՄԱՐԱԲԱՅ ԵՎ ԱՐԱԳԱԾ ՄԱՐԵՐԸ:

136. ՄԵԾՆ ՎՈԼՖԳԱՆԳ ԳՅՈՐԵՆ ԸՏԱՊԵՑ ԶԱՅԱՅԱՆՔ ԱՐՏԱՀԱՅՏԵԼ ԲԵԹՅՈՎԱՆԻ ՀԱՄԱՎԱԳՆԵՐԻ, ԱՌԱՆՉՆԱԿԵՆ ԵՐՈՐՈՂԻ՝ «ՀԵՐՈՏԱԿԱՆԻ», ԵՎ ՎԵՑԵՐՈՐՈՂԻ՝ «ՀՈՎԱԵՐԳԱԿԱՆԻ», ԻՆՇՊԵՆ ՆԱԵՎ «ԼՈՒՍԻՆ ՍՈՆԱՏԻ» ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ:

137. ԴԵՐ ՀՆՈՒՑ ԱՎԱՐԱՅՐ ԵՆ ԿՈՇԱԿՈՒ ՎԱՄՈՒՐԱԿԱՆ ՆԱՅԱԳԻ ԱՐՏԱՅ ԳԱՎԱՐԻ ՄԻ ՀԻՆ ԳՅՈՒՂ ԵՎ ՆՐԱ ՄԵՐՉԱԿԱ ԴԱՇՏԸ, ՈՐՈՆՔ ԱՐԱՔԻՆ ՏՂԱՐԻՑ ՎՏԱԿԻ ՀՈՎՏՈՒՄ ԵՆ:

138. ԴԵՎՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՈՒ ՊՈՆՏՆԵՐԸ ԼՈՒՅ ԵՆ ՏԵՄԵԼ «ՄԱԿՈՒՆԻ», «ՄԱՂԹՈՒՆԻ», «ԲՆՈՒՆԻ», «ՀԱՅՐՈՒՆԻ» ԵՎ ԱՅԼ ԸԱՐՔԵՐՈՎ:

139. ՈՐՈՏԱՆԻ ԼՈՐԱԳԵՏ ՎՏԱԿԻ ԱՓԵՐԻՆ ՑՐԱԳԱԾ ԵՆ ՄՅՈՒՆԻՔԻ ՀԻՆ ԳՅՈՒՂԵՐԻՑ ՎԵՐԻՆԹԱՐԸ, ԼՈՐԸ, ԳԵՏԱԹԱՐԸ:

140. ԿՅԱՆՔԻ ՎԵՐԶԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ ԱՎԵՏԻՔ ԻԱՄՀԱՅԱՅԱՆԸ ՑԱՆԿԱՅԱԿ ԵՄԱՊԱՐԱՅՐՈՂԵԼ ՄՅՈՒՆԻՔՈՒՄ, ՏԵՄԵԼ ՏԱԹԵՎԻ ՀՈՅԱԿԵՐՑ ՎԱՆՔԸ, ՈՒՆԿԱՂԵԼ ՈՐՈՏԱՆԻ ԳԱՅԱՅԱԾ ՄՈՆԵՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՄԵԼ ՄԱՅԵ ԿԱՄՐԶԻ ՀՐԱՇՔԸ:

141. ԵՐԳԻՉ ՎԱՅԱՆ ՏԵՐ-ԱՐԱՔԵԼՅԱՆԸ, ՈՐ, ԷՅԱԿԱԾՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԵՄԱՐԱՆ ԱՎԱՐՏԵԼՈՎ, ԴԱՐՉԵԼ ԷՐ ԿՈՒՄԻՏԱՍԻ ԵՐԳՉԱՆԱՔԻ ՄԵՆԵՐԳԻՉԸ, 1918-ԻՆ ՄԱՆԱԿԵՑ ԱՐԱՂԱՐԱՐԱՍԻ ԵՄԱՍՏԱՐՏԻՆ:

142. ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԲԱՆԱՍԵՐ ՄԱՆՈՎԿ ԱՐԵՂՅԱՆԸ ԾՆԱԵԼ Է ՆԱԽԻՑԵՎԱՆԻ ԱՍՏԱՐԱՑ ԳՅՈՒՂՈՒՄ, ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԱՏԱՑԵԼ ԷՅԱԿԱԾՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ, ԱՅՆՈՒՀԵՏԵՎ՝ ԵՎՈՐԱԿԱՆ ՄԻ ՔԱՆ ԵՆԱՆԱԿՈՐ ՀԱՄԱՍՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

143. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏՈՒ ԱՆԴԱՆ ՄԱՐԱՄ ԱՐԵՂՅԱՆԸ ԴԱՄԱՍՏԱՐԱՆՈՒՄ ԷՅԱԿԱԾՆԻ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ, ԸՈՒՇԻՐԻ, ԹԻՖԼԻՍԻ ԴՐՈՐՈՑՆԵՐՈՒՄ, ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՍՏԱՐԱՆՈՒՄ ԷՅԱԿԱԾՆԻ «ՄՈՒՆԱՆՈՒՄ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ ՕՐԸ» ՎԵՐԻ ՄԱՐԱՆ ՄԱՅԻՆ ԱՆԳԱՆ ԼԱՅՏԻ ՓԱՐԻՉՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵՐԱԿՈՒՆԱԼՈՎ՝ ԿԱՐԱՅԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԱՍՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ:

144. ՉԵԽԻԱՅԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ ՊԱՐՀԱՅՈՒՄ ԾՆԱԳԱԾ ԱՎԱՏՈՒՄԻ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԳՐՈՂ ԶՐԱՆՑ ՎԵՐԶԵԼԻ՝ «ՄՈՒՆԱՆՈՒՄ ԵՄԱՐԱՆՈՒՄ ՕՐԸ» ՎԵՐԻ ՄԱՐԱՆ ՄԱՅԻՆ ԱՆԳԱՆ ԼԱՅՏԻ ՓԱՐԻՉՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵՐԱԿՈՒՆԱԼՈՎ՝ ԿԱՐԱՅԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԱՍՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ:

145. ՄԵԾ ՀԱՅՐԻ ԱՐՏԱՇԵՍ Ա ԲԱՐԻ ԹԱԳԱԿՈՐ՝ ԱՐՏԱՇԵՍԱՆ ՀԱՐԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆՈՒՄ ԻՇԽԵԼ Է ԲԵՐԻՍՏՈՒՄ ԾՆԱԿԻՑ ԱՌԱՅ 189 ԹԱՎԱԿԱՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ 160 ԹԱՎԱԿԱՆ՝ ԻՐ ԵՐԿՐԸ ԴԵՎԱԿԱՐԵԼՈՎ ՀԱՅՈՑ ԹԱԳԱԿՐԻ ՄԱՐԱՑ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՈՒ ՕԳՆՈՒԹՅԱՐ:

102

146. ԱՐՏԱՄԱՅԱՆՈՒՄ ԱՎԵԼԻ ՔԱՆ ԿԵՑ ՄԻԼԻՈՒՆ ՀԱՅԵՐ ԵՆ ԱՊՐԻԼԻՄ, ՈՐՈՒՄՑ ՀՐԻՄԱԿԱՆ ՑԱՆԿԱԾԸ ԿԵՆՏՐՈՆԱՅԱԾ Է ՌՈՒՄԱՅԱՆԻ ԴԱՇԼՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՄԱԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ԽԱՅԱԳՆԵՐՈՒՄ, ՖՐԱՄԱՍԻԱՅՈՒՄ, ԼԻԲԱՆԱՆՈՒՄ, ԻՐԱՆՈՒՄ:

147. ԲԱՄԲՈՒԿԸ ԸՆԴԱՐՋԱԿ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Է ԳՐԱԿՈՒՄ ՃԱՊՈՆԻԱՅՈՒՄ, ՀԱԴԿԱՍՏԱՆՈՒՄ, ՉԻՆԱՏԱՆՈՒՄ, ԿԻՏԱՆԱՆՈՒՄ, ՄԱԼԱՅԱՆ ԿՂՔԵԽԱՄԲՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼՈՒՐ:

148. ՏԱՐԻՆԵՐ ԱՆՑ ԵՂԻՇԵ ԶԱՐԵՆՑ ՄՐԴԵՆ ՉԿԱՐ, ԲԱՅՑ ԿԱՐ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐԸ՝ ԳՈՐԳԵՆ ՄԱՅԱՐԻՆ, ՈՐԸ ՉԱՐԵՆՑԻ ՊԵՏ ԴԱՐՋԱԿ ՄԱԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ԽԱՅԱԳՆԵՐԻ ՖՐԵՑՆՈՒ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԲՆԱԿԱՊՂ ԿԻՆՅԱՄ ՄԱՐՈՅԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՄԵ:

149. ՊԱՏԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՅՐԱՐԱՅ ՆԱՅԱՆԳԻ ՈՒՏԱՆ ԳԱԿԱՊՈՒՄ Է ԵՂԵՆ ԱՐՏԱՇԱՅ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ, ՈՐԻ ՄԻՓՆԱՔԵՐԴԻ ՏԵՂՈՒՄ Է ԿԱՊՈՒՑԿԱԾ ԽՈՐ ԿԻՐԱՊԻ ԿԱՆՔԸ:

150. ԿԻՆՅԱՄ ՄԱՐՈՅԱՆԸ ՄԵԿԱՆՈՒՄ ԷՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՑ, ԵՎ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵՑԻՆ ՈՐԵԿՑԵՆ ՆՐԱՆ ՄԻՆԶԵՎ ԹԵԽԼԻՄԻ, ՈՐՏԵՂԻՑ ՆԱ ՄԵԿԱՆԵԼՈՒ ԷՐ ԲԱԹՈՒՄ, ՄՐԱ ԾՈԿՈՎ՝ ՀՈՒՆԱՏԱՆ ԵՎ ԱՅՆՈՒՐԵՏԵՎ՝ ՄԱՆ:

151. ԹՈՐՈՍ ՏԱՐՈՆԱՅՈՒՄ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՊԱՆԳՈՒԹՅԱՄԸ ԶԲԱՂԿԵԼ ԵՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ՀԱՅԱԳԵՏՆԵՐ՝ ԴԵԿՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԸ, ԱՐՇԱԿ ՉՈՂԱՆՅԱՆԸ, ԳԱՐԵԳՈՆ ՀՈԿԱՏԹՅԱՆԸ, ՄԻՐԱՐԹԻ ՏԵՐ-ՆԵՐՍԻՍՅԱՆԸ ԵՎ ՈՐԻՇՆԵՐ:

152. ԵՂԵՆԻԱՅՈՒՄ ՀԱՅԵՐԵՆ ԳՐԵՐԱ ՆՏԵՂԾԵԼՈՒՑ ՀԵՏՈ ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԸ ԳՆԱՑ ՄԱՏՈՍԱՑ ԵՎ ՀՍՈՒՑ ԳՐԱԳԻՐ ՀՈՊԹԱՆՈՒՆ ՀԱՆՃԱՐԱՐԱՐԵՑ ՊԱՏՐԱՍՏԵՆ ԴՐԱՑ ԳԵՂԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ, ԻՍԿ ԻՆՔԸ ՀՈԿԱՏԹ ՊԱՐԱՅՈՒՐ ՀԵՏ ՍԿԱՅՑ ԹԱՐԱՊԱՆԵՆ ՄՈՂՈՒՄԻ ԱՊԱԿՆԵՐԸ:

153. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԸ ՄՈՂՈՒՄ ԻՍՍԱՏՈՒՆԻ «ԱՊԱԿԱՅ ԳՐՔԻՑ» ԹԱՐԱՊԱՆԵՑ ԵՎ ՀՈՊԱՆՈՒՄԻ ՊԱՏԿԻՐԵՑ ԳԵՂԱԳՐԵՆ «ՃԱՍԿԵՆ ԶԻՄԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԶԽՐԱՅ ...» ՀԱՅՏՆԻ ՆԱԽԱՂԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ:

154. ԿԵՆՏԱԳԻՐ ԿՈՐՅՈՒՆՆ ԱՊՐԻՔԻՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԿԵՐԱԴԱՐՋՈՂ ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻՆ ՀԱՄԵՍԱՏՈՒՄ Է ՄՈԿԱՆԵ ՄԱՐԱԳՐԵՐԻ ՀԵՏ, ՈՐԸ ՄԻՆԱՅԻՑ ԻՋԵՆ, ԻՐԱՅՆԵՆԻՆԵՐԻՆ ԷՐ ՏԱՆՈՒՄ ՄԱՏԿԱԾՊԱՐԳԵՎ ՓՐԱՊԱՐ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ:

155. ՄԱՇՏՈՑՅԱՆ ԳԻՐԸ ՄԵԾ ԱՐԱԳՈՒԹՅԱՄԸ ՏԱՐԱԾԿԵՑ ՄԱՐՈՐ ՀԱՅԱՏԱՆՈՒՄ, ՈՐՈԿՀԵՏԵՎ ԹԱԳԱԿՈՐ ԿՈՄԱՇԱՊՈՒՐ ԱՐՇԱԿՈՒՆՈՒ ԵՎ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԱՅԱԿ ՊԱՐԹԵՎԻ ՄԱՆԵՆԳՈՐԾՈՒՄ ԱՅԱԿՑՈՒԹՅԱՄԸ ԴՊՐՈՑՆԵՐ ԲԱՅԿԵՑԻՆ ԵՐԿԻ ԲՈԼՈՐ ԳԱԿԱՆԵՐՈՒՄ ԾՈՓԵՐՑ ՄԻՆԶԵՎ ՈՐՏԻՔ:

156. ԲԱՐՋԱՐԱԿԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՈՆԱՇԽԱՐՀՈՐ ՈՐԻ ԽՄ ՄԻՅՆ ՄԵԿԱՆԸ, ԱՅԵՎ ԱՆՈՒՇԱՅԱՄ ՁՈՐԿ ԲԱՄԱՄԱԹԻՎ ՄԱՆԻՐ ԼԾԵՐ, ՈՐՈՒՑԻՑ ԵՆ ԱՐԹԻՆ ԱՇՈՑՔՈՒՄ, ԾՈԿԱԿԸ ԿԱՆԱՆԴՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼԸ:

157. ԼԵՈՆԱՅԻՆ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ԼԾԵՐԻՑ ԵՆ ԱՐՃԱԿԸ ԿԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՈՒՄ, ԳԱՅՆԱՏՈՒՆ ԿՈՐԱԿԻՏՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼԸ:

158. ՄԵՐ ԵՐԱԴՐՈՒՄ՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՈՆԱՇԽԱՐՀԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՏՈՒՄ ԷՆ ՆԱԽԻՋԵԿԱՆԻ, ԿՈՐԵՐԻ ՈՒ ԿԱՊՋԱՆԻ ՀԱՅՏՆԻ ԱՂԱՅԱՆՔԵՐԸ, ՈՐՈՒՑ ՀԱՆՈՒՅԹՈՎ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ՄՐԱՀՈԿՈՒՄ ԷՐ ՀԵՈՒ-ՄՈՏԻՎ ԲԱՄԱՄԱԹԻՎ ԵՐԱՐՆԵՐԻ:

159. Ս.Թ.

ՈՐԱՐՏՈՒ, ՏԱՐԵՐԻ ԶԵ

160. ԲՐ

ԵՆ ՀԱՂՈՐ ԽՈՐԵՆԱՅՐ

161. ՎԱ

ՀԱՅԵՐԻ Ա ՄՐԱԿԱՆՈՒ

162. Բ

ՀԱՄԱՐԱՄԱՐ ՀՅՈՒՄԻՆ-ԳԵՏԻՆ:

163.

ՄԵՐՋԱԿ ՄՐԱԾԱՆ

164.

ԱՆԶԵՎԱՆ ՄՐԱՏԱՆ

165

ԵՐԻ ԼՈՒ ԼԵՐԽՈՒ

166

ԿՈՏԱԿ ԼՈՐՊԱ

167

ԼՈՐՊԱ ԿՈՐՊԱ

168

ԹԱՓԱԿ ԴՐԱՆԱԿ

169

ԳԵՏԻՆ

17

ԲԱՂԱՍ

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերով բողոքելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

105

185. բւշոխի Լեոնաւորացի սքսսեհ գագաթից Պարօ Եղսսպիւն Երեւոխ Են սեպսսւ Լիճն ու սսսիսը, սրագաժի ՀՀՈՒՄՄՍՍՅՈՒՆ գագաթը, ԶԱՎԱՔԻ ԼԵՈՆԵՐԸ:

186. ԸՍՏ ԵՇԳՐՏՎԱԾ ԲՆԱԳՐԻ՝ ՆԵՐՍԵՍ ՇՆՈՐՀԱԼՈՒ «ՎԻՊԱՍՍՆՈՒԹՅՈՒՆԸ» ԿԱԶՄԱԿԱԾ Է ՈՒԹԱԿԱՆԿ 1654 ՏՈՂԻՑ, ՈՐԻՑ 452-Ը ՇԱՐԱԴՐԱԿԱԾ Է ԸՍՏ ԽՈՐԵՆԱՑՈՒ, 141-Ը՝ ԸՍՏ ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՒՄ, 73-Ը՝ ԸՍՏ ՄԵՍՐՈՊ ՎԱՅՈՑՉՈՐԵՑՈՒ ԵՐԿԵՐԻ:

187. 1881 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՈՒՄ ՀԱՆԳՐԱՅԵԼԻԾ ԱՅՑ ԶԵՐԱԳՐԵ ՄՐՈՒՆ ԻՆԸ ՀԱՐՅՈՒՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ԷՐ, ԵՐԿԱՐ ԾԱՆԱՊԱՐՀ ԱՆՑԱԾ՝ ԲԱՐԵՇ, ԿԱՐՈՆ, ՄԱՍԼԱՑԱՄԱ, ԷԶՄԻԱԾԻՆ:

188. ՊԱՏՄԱՔԱՆ ՀԱԿՈՔ ՄԱՆԱՆԴՅԱՆԸ ՄՈԿՐԵԼ Է ԵՆԱՅԻ, ՍՐԱՄԱՔՈՒՐԳԻ, ԼԱՅՊՅԻԳԻ ՀԱՄԱԼԱՐԱՄԱՆԵՐՈՒՄ, ԼՍԵԼ Է ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԱՉՔԻ ԸՆԿՆՈՂ ՀԱՅԱԳԵՏ ՀՅՈՒՔՇՄԱՆԻՆ ԵՎ ՇԱՏ ՈՒՐԻՇ ՄԵԾԵՐԻ:

189. 1970 ՄԵՏՐ ԲԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՎՐԱ՝ ՄՐԵՎԱՏՅԱՆ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ՎԱՊՈՒՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԾԱՐԿԱՆՑ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՎՐՈՒՄԻ ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ Է ՊԱՐԹԱԿԱԿԱԾ ՎԱՍԱ ԼԻԾԸ:

190. ՎԱՆԱ ԼԾԻ ԱԹԻՆ ԵՆ ԱՐԾԿԵ, ԽԼԱԹ, ՂԱՏԱՆ, ՈՍՏԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐ, ՆԱԽԿԻՆՈՒՄ՝ ՆԱԵՎ ԱՐԾԵՇ ՔԱՂԱՔԸ, ՈՐ ՄՆԱՑԵԼ Է ԶՐԻ ՏԱԿ:

191. ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ՄԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ՄՐԵՎԵԼՔԻՑ, ԱՐԵՎՄՈՒՏՔԻՑ, ՀՀՈՒՄԻՄԻՑ ԵՎ ՀԱՐԱԿԻՑ ՊԱՅՊԱՆԵԼԻՄ ԵՆ ԵՂԵԼ ՆՈՐ ՇԻՐԱԿԱՆԻ, ԱՂՉՆԻՔԻ, ԳՈՒԳԱՐՔԻ ԵՎ ԿՈՐԴՈՒՔԻ ԿՈՒՄԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ (ԲԴԵՇԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ), ՈՐՈՒՑ ԳԱՀԵՐԵՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՅՈՒՐԱՏԵՄԱԿ ՓՈԽԱՐՔԱՆԵՐ ԵՆ:

192. ՀԱՅԱՏԱՆԻ ԲԱՐՉՐԱԴԻՐ ԼԾԵՐԻՑ ԵՆ ՄԱՂԱՄՈՆ ՈՒ ՓԱՐԿԱՆԱ ԶԱՎԱՆՔՈՒՄ, ԾՈՎՔԸ ԾՈՓՔՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼՆ:

193. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐԻՄԸ՝ ՄԵԾ ԼԵՆՈՆ ԵՆ ՎԱՆՁ ԿԱՐ ԲԵՆՈՒՆՅԱՆ ԾՈՎԸ: ՄԵՎԱՆԸ ԿԱՐ ԳԵՂԱՄԱ ԾՈՎԱԿԸ ԵՎ ԿԱՊՈՒՅԱՆԸ:

194. ԱՅՑԵԼԵԼՈՎ ԵՂԵԳՆԱՉՈՐ՝ ԱՐԺՈՒՅԹԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՊԱՏՎՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՂԱՎ ՑԱՂԱՑ ՔԱՐԻ ՎԱՆՔՈՒՄ, ՄՐԵՍԱՔԵՐԴՈՒՄ, ՏԵՄԱՎ ԳԼԱՉՈՐԻ ՎԱՆՔՆ ՈՒ ՀԱՄԱԼԱՐԱՆԸ:

195. ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ԲԻԹԼԻՄԻ ԳԱԿԱՐԻ ԹԵՂՈՒՏ ԳՅՈՒՂԸ ՆԵՄՈՒԹ ԼԵՈՒՆ ՀՀՈՒՄԻՄԱՅԻՆ ԼԱՆՉԵՐԻՆ ԷՐ՝ ԽԼԱԹ ՔԱՂԱՔԻՑ ՈՉ ՇԱՏ ՀԵՌՈՒ:

196. ԳԱՌՉՈՒԻ ՎՐՉՆԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԵՐԿՐԱՅԻՆ ՂՐԱՄՏ» ՆԿԱՐԱՇԱՐԸ, ԺԱՆ ՖԻԼԻՊ ՂԱՄՈՅԻ «ԲԱՐԵԿԻՐԹ ՀՆՂԻԿՆԵՐ», ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ԲԵՄԱԿԱՐՆԵՐԸ, ԷՈՒՍՏ ՀԵՄԻՆԳՈՒԵՅԻ «ՀՐԱԾԵՇՏ ՔԵՆՔԻՆ» ԳՐՔԻ ՆԿԱՐԱՉԱՐԴՈՒՄՆԵՐԸ:

197. ԲԱՐՉՐԱԴԻՐ ՄԵՎԱՆԱ ԼԻԾԸ ՇՐՋՄԱՏՎԱԾ Է ԳԵՂԱՄԱ ԵՎ ՎԱՐԴԵՆԻՄԻ ՀՐԱՔԱՅԻՆ ԼԵՌՆԵՐՈՎ, ԱՐԵԳՈՒՆԻ, ԲԱՅՈՒՄԻ ԵՎ ՄԵՎԱՆԻ ԼԵՌՆԱՇՂԱՄՆԵՐՈՎ:

198. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐԻՄԸ ՄԵԾ ԳԵՏԵՐՆ ԵՆ ՏԻԳՐԻՍԸ, ԵԹՐԱՏԸ, ԱՐԱՔԱՇ, ԿՈՒՐԸ ԵՎ ՀԱԼԻՍԸ:

199. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՆՈՒՆԱՇԽԱՄԻԴԻ ԲԱՐՔԻ ԳԱԳԱՐԱՆԵՐՆ ԵՆ ՄԵԾ ՍԱՍԻՍԸ, ՄԻՓԱՆԸ, ԱՐԱԳԱԾԸ, ԿԱՊԻՏԱԴՐԸ, ՄԵԲԵՆԱԸ:
200. ՆԱԿԱԿԱՊԻ ԽՈՐԻ ԿԻՐԱԿԻ ԿԱՆԲԻՑ ՄԵՆՔ ՈՐԴԵԿՈՐԿԵՑԻՔ ԴԵՊԻ ԿԱՅՈՐՑ ԶՈՐ, ՈՐԻ ԱՅՏԵՆՅՈՒՔ ՆՈՐԱԿԱՆՔ, ՄԵԲԱՏԱԲԵՐՈՂ ԵՎ ԱՐԱՏԵՍԻ ԿԱՆՔ:
201. ԴԵՐԵԿԱՆ ԿԱՐՆԱԿԱՆԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՆԵՐԻՑ ՀԱՅՈՐՑ ԵՐԿԻՐԸ ԲԱԺԱՆԿԱԾ Է ԵՂԵԼ ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱՏԱԾՆԵՐԻ ՄԵԾ ՀԱՅՔ, ՓՈՔԻ ՀԱՅՔ, ԾՈՓԸ, ԿՈՄԱԳԵՆԵ, ԿԱՊԱՊԻԿԻԿ ԵՎ ԱՅԼՆ, ՈՐԽՔ ՄԵԿ ԱՐԱՍՏԿԱՆ ԴԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՑՈՒՄ ԵՂԵԼ ԵՆ ԿԱՐՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՆՀԱՏԱԾՆԵՐ:
202. ԾՈՓԻ ԹԱԳԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՈՒՄԵԿԱՆ ՏԻՐԱԴԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՍՏՈՒՄ ԲԱԺԱՆԿԵՑ ԿԵՑ ԻՆՔԱԿԱՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐԻ ՄԵԾ ԾՈՓԸ, ԱՆԳԵՂՏՈՒՆ, ԱՆԶԻՏ, ՀԱՀՈՒՆՅԱՑ ԾՈՓԸ, ՀԱՇՏԱՆՔ ԵՎ ԲԱՆԱՀՈՎԻՏ:
203. «ՔԱՆԻ» ԱՆԳԱՄ ԵՆ ԶԵՔ, ԱՍԵԼ՝ ՄԻ՝ ԱՂԱԿԵՔ, — ՀԱՆԴԻՍԱՆԵՑ ՏԻԿԻՆ ԱՆՄԱՍՏԸ ՈՐԱՍՏՈՂՆԵՐԻՆ, ԱՊԱ ԴԱՍՆԱՆՈՎ ԶՈՒԴՑԱԿՑԻՆ՝ ՄԱՍՑ, — ԵՆ ԶԵՔ ԽԵՂՈՒՄ ԵՆ ՄԻՍԵԼ ՄԻՆԵԿԻ ԴԱՍԻ ԱԿԱՐՏԸ, ՈՐԻՑ ՀԵՏՈ ԵՆ ԵՎ ԴՈՒՔ ԿՊԱՐՔԵՆՔ ԲՈՒՐՈՐ ՀԱՐՑԵՐԸ»:
204. ԴՈՐՏՈՐԱԳԱՆԱՑԻ ԾՈՎԱԳԱՆԱՑ ՄԱԳԵԼԱՆԻ ԱՐՇԱԿԱՒԽՈՒՄԸ 16-ԻՂ ԴԱՐՈՒՄ ԵՎՈՐՈՊԱՅԻՑ ՄԵԿԱՆԵՑ ԱՐԵԿԱՄՈՒՔ, ԱՆՑԱԿ ՀՈՐ ԵՐԿԻՐԻ ՄՈՏՈՎ, ԿՏՐԵՑ ԽԱՂԱՂ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ, ԵՎ ՀԻՆԳ ՆԱԿԵՐԻՑ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿԸ, ՀՐԱՍՏԵԼՈՎ ՄԱԵՐԻ ՀՐԿԱՆԴԱՆԸ, ԿԵՐԱԴԱՐԱՐԱԿ ՏՈՒՆ:
205. ՀԱՊԱԿԱՌՄԵՆԵՐԸ, ՈՐ ԼԵՆԻՆՈՒ ԵՆ ՏԱՌԱՅԻՆ, ԿԱՆԿԱՅԻՆ ԵՎ ԽԱՌԸ ՏԻՊԻ, ՆՈՒՅՆԱՊԵՆ ԲԱՆԵՐ ԵՆ, ՕՐԻՆԱԿ ԼՂՀ, ԲՈՐՀ, ԲՈՒՀ, ԶԵԿ, ՄԻ-ԷՆ-ԷՆ, ՈՐՄԱՍԿԱՐ, ՀԱՅԽԵՆԱՅԲԱՆԿ ԵՎ ԱՅԼՆ:
206. ԱՐԱՅԻԿԱՅՈՒՄ ՄԱՅԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏՐԱԴԱՅՔԱՐԻ ՄԵՀ ԿԱՏԱՆԸ «ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ» ԴԱՇԽԱՔԸ, ՀՅԻՂ-Ն, ՕԵԿ-Ը, ՀՀԸ-Ն ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՅԼ ՈՒԺԵՐ:
207. ՀԱՅՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ 1920 ԹԱԿԱԿԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅՆԱՑԿԵՑ, ԱՅՆՈՐՀԵՏԵՎ ԸՆԴՈՐԿԵՑ ԽԵՂՉԱԳԱՄՈՒՄ ԵՆՎ ԻԲՐԵՎ ՀԽՄԵՐ, ԻՍԿ 1991-ԻՆ ԱՆԿԱՒԱՆԱՆՈՒՑ ՀԵՏՈ ԴԱՐԱՅԱԿ ԱՂԻ ԱՆԴԱՄ:
208. ՀՀ ԱՌՈՂՔԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՈՒՆԱՐԱՍՏՈՒՄ ՀԱՆԴԻՊԵԼՈՎ ՆԿԵՐԻՆ ԱՐՇԱՆՈՒՑՄԸ ԿԱՅՀԵՑ, ՈՐ ՆԱ Է ԻՐԵՆ ՄԻՍՏՈՐԸ, ԵՎ ՄՈՏԵՆԱՆՈՎ ԴՈՒՄԵՑ ՆՐԱՆ. «ԲԱՐԵՎ» ԶԵՔ, ԵՍ ՓՈԽՆԱԿԱՐԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԵՆ ԵՆ, ԻՆՆ Է ԶԵՐ ԱՅԳԱՆՈՒՆԸ»:
209. ՀԻՇՈՒՄ ԵՆ, ԹԵ ԻՆԵՐԵՍ ՁԱՐՈՓ ՄՈՐԱՔՈՒՅՐԸ ԿԱՂ ԳԱՐԱՆԵԼ ԱՅԱՏԻ ՄՓԻՆ ԻՐ ԴՈՐՏԵՐՈՒՄ, ՀԱՄԵՆՏԻ ԵՎ ԱՐԻԿԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱՐԻ ԵՎ ԵՂԵԿԱՆՈՐ ԹՓԵՐՆ ԷՐ ԷՏՈՒՄ:
210. ԱՐԱՌԱՅԱՆԿ ԶԵՐԻՆ, ՈՐ ԳԱՐԱՆԱՆԸ ԾԱՂԿԱՆԵՐԻ ՄԱԾԻՆԵՐԸ ԷՐ ՏՆԿՈՒՄ ԿԱՐԱԿԱԿԱՆՇ, ՀԻՐԻԿ, ՀԱԿԻՆՈՒ, ԹՐԱԿՈՒՇԱՆՆԱՆ. ԱՅՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆԵՐԸ ՄՈՒՄՑԵԼ ԵՆ, ԹԵՎ ԳՐԵԼ ԵՆ ԱՐՇԱԿԻՐ ԹՈՐՈՍՅԱՆԻ «ՀԱՅՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՂԱԲՈՒՅՆԵՐԸ» ԳՐԻՔ ԿԵՐԱՅԻՆ ԷՅԻՆ:
211. ՆԱԽԿԻՆՈՒՄ ՕՏԱՐ ԱՆՈՒՆԵՐՈՎ ԿՈՇԱՐՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՐԴԵՐՆ ԱՅԺՄ ՈՐԵՆ ԵՆ ՆՈՐ ԱՆՈՒՆԵՐԸ, ՈՐՈՒՔ ԿԱՑԱԿԱՑ ԵՆ ՀԱՅԵՐԵՆ ԱՐԱՏԱՆԵՐԻՑ ԱՂԱԿԱՏՈՒՆ, ԳԵՏԱՓ, ԱՆՏՈՒՍՄԵՐ, ԱԿՈՐԱՔ ԱՐԱՅՆ ՄԻ ԲԱՆԱՄԱՆ ԵՆ ՄԱՅԵՐԸ ՕՏԱՐ ԱՆՈՒՆԵՐՈՎ:

212. ԳՐԱՐԱՆ
ԻՇԽԱՆԻ ՀԱՏԸ
213. ՄԻՔԸ
ԱՇՈՐ ՈՐՈՐԱՍՏ
ՈՐԱՍՏ ՈՐԵՐԵՆ
214. 1943
ԴԱՏԱԿԱՆԱՆՆԱՆՆԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՐ

1.3. ՓԱՐԱՐԱՆ

1. ԿՈՐԱՆ (Կ)
2. ՀՈՐԱՆ (Կ)
3. ՀԱՆ (Կ)
4. ԱՐԻՆ (Կ)
5. ՀԱՐԱՆ (Կ)
6. ԱՆ (Կ)
7. (Կ) ԱՐԱՆ
8. (Կ) ԱՐԱՆ
9. (Կ) ԱՐԱՆ
10. ԱՆ (Կ)
11. (Կ) ԱՐԱՆ
12. (Կ) ԱՐԱՆ
13. (Կ) ԱՐԱՆ
14. (Կ) ԱՐԱՆ
15. (Կ) ԱՐԱՆ
16. (Կ) ԱՐԱՆ
17. (Կ) ԱՐԱՆ
18. (Կ) ԱՐԱՆ
19. (Կ) ԱՐԱՆ
20. (Կ) ԱՐԱՆ

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

107

212. գրպիսնոթից գնեցի քնսոխն ղը սենս-էքսոթիդերի «Փոքրիկ ԻՇԽԱՍԵ», սոխեղ ԻՇԽԱՍԵ ԴԱՏԵՆՏԻՐԸ ԵՎ ԺՈՋԵՖ ՌՈՍԻ ԱՎԱԳԻ «ՔԱՐԱՆՉԱԿԱՅԻՆ ԱՌՅՈՒԾԸ»:

213. ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒՄ ԹԱԳԱԿՈՐՆԵՐՆ ՈՒ ԻՇԽԱՍՆԵՐԸ ՄԵԾ ՄԱՍԱՄԲ ՄԱԿԱՆՈՒՆՆԵՐ ՌՈՆԵՒՆ ԱՇՈՏ ՌԴՈՐՄԱԾ, ԱՇՈՏ ԿԱՌՈՒՅՈՂ, ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ, ԱՇՈՏ ՄԱԿԵՐ... ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ԿԱՐԵԼԻ Է ԲԵՐԵԼ ՈՐՔԱՆ ՈՒՋԵՄ:

214. 1943 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՇՆԱԼԸ, ԵՐԲ ԴԵՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ԷՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՄԱՇԽԱՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶԱԼԸ, ԹԵՂՐԱՆՈՒՄ ԴԱՆԴԻՊԵՅԻՆ ԴԱՇՆԱԿԻՑ ԵՐԿՐՆԵՐԻՑ ԵՐԵՔԻ ՂԵԿԱԿԱՐՆԵՐԸ ԽՐԱՍԿԼԻՆ ՌՈՒԶՎԵԼՏԸ, ՌԻՒՍԱԹՈՆ ՉԵՐՉԻԼԸ ԵՎ ԻՈՍԻՖ ԱՏԱԼԻՆԸ:

1.3. Փակագծերում տրված բաղադրիչը հանելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

1. Կողք (կողքի), երեք (հարյուր) ամյա, մուգ (կարմիր), (գյուղե) գյուղ, ինչ (որ) բան:
2. Զրամ (կազմ), հինգ (վեց), վեց (անկյունի), ուս (ուսի), մարդ (մուրդ):
3. Զամ (երկրացի), այսօր (վաղը), արագ (արագ), գլուխ (տալ), մեջք (մեջքի):
4. Մինչև (ամզամ), չար (որակ), (ծամոթ) ամծամոթ, հյուսիս (արևելյան), հինգ (հազար) վաթսու:
5. Զնուց (ի) վեր, հարյուր (ամյա), հյուսիս (արևելք), մամր (մունր), ձեռք (տալ):
6. Մեծ (մեծ), ըստ (որում), առք (փառք), ձեռք (ձեռքի), պար (ուսույց):
7. (Ց) պահամք, ամեն (մի), անցնող (դարձող), (լեփ) լեցուն, առ (այժմ):
8. (Դարգել) պատվել, մոր (գելանդակամ), (ի) սկզբանե, ձեռք (բերում), վերջ (տալ):
9. Փոխ (մախազահ), հարյուր (հինգ) ամյա, վեր (կենալ), ունկն (դրել), զույգ (զույգ):
10. Անեն (ինչ), մաս (մաս), վաթսուն (վեց), ոտքի (կանգնել), (հյուսիս) արևմուտք:
11. (Մեկից) մեկ, շաքար (ավազ), երամ (երամ), խորդ (ու) բորդ, ուշ (ուշ):
12. (Շիփ) շիտակ, տնից (տուն), (առ) ձեռն, բարձր (աշխարհիկ), ձեռք (բերել):
13. Փոքր (ի) շատե, տաք (տաք), հին (ավուրց), տասը (քսան), ակամջ (դնել):
14. (Պատեհ) անպատեհ, երես (սրբիչ), (ի) գիտություն, (ծունր) իջնել, (ընդ) դեմ:
15. (Ծափ) ծիծաղ, (ի) դեմս, (հատիկ) հատիկ, վայր (եջք), (սարից) սար:
16. Աներ (որդի), երեք (չորրորդ), (մագ) մորուք, օր (օրի), ձեռք (սեղմում):
17. Դարյուր (հինգ), (կառ) կարմիր, վաղը (ներ), տաք (տաք), ձեռք (սեղմում):
18. (Սերնդե) սերունդ, (ի) ձեռ, աման (չաման), բարե (դարյան), վեր (վեր) թռչել:
19. (Նետ) լաղեղ, (համով) հոտով, (սարից) սար, խելք (խելքի) տալ, պատ (շար):
20. Օրն (ի) բուն, դեմ (դիմազ), (երկու) հարյուր, (առել) ցահել, դեփց (դեմից) խոսել:

1.3. Բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

21. Օչ (օթ), (մուգ) կարծիր, ճյուղից (ճյուղ), ալան (բալան), հարապ (արհմտյան):
22. Անն (ոթ), այր (ա) ձի, աչքով (ունքով), (ըստ) այն, ամառ (ձմեռ):
23. (Ց) ձախ, իննգ (վեցերորդ), խոսքի (նաս), ցուցահանդես (վաճառք), խուլ (հանր):
24. (Շապատ) ծախարի, ծանր (ծանր), ց (տեսություն), հեռու (մոտիկ), միտք (ամեն):
25. (Անջ) բերում, (կանաչ) կարմիր, (սարեն) սար, (մեկ) մեկ, (առ) այն:
26. (Դ) գեմ, (տաքից) գլուխ, (գողեն) գող, հաց (մաց), ինճսուն (ամյա):
27. (Աղմուկ) աղաղակ, (իօղս) ցնդել, ինք (խելքի) տալ, (իյուսիս) արհմտյան, հաշվեն (գետ):
28. (Կանաչ) կանաչ, քառասուն (իինգ) ամյա, փայտ (փողիկ), ոտքի (ելեն), ուտող (խմող):
29. Բաղք (մեղք), շուրջ (պար), առ (այժմ), (դոնեն) դուռ, սարից (սար):
30. (Տուն) քանգաղան, (բաց) կանաչ, (կաս) կարմիր, միջ (օրեն), (արագ) ընթաց:
31. (Բսան) երեսուն, (Սայաթ) Նովա, գլուխ (գլխի), (քարեն) քար, (ի) սրտեն:
32. (Ֆրանս) պրուսական, (գիտ) խղիղուղ, (ձեռքից) ձեռք, (երենք) հագար, իողն (աղաց):
33. (Ինն) ինն, (բերեն) բերան, (բաց) դեղին, (իինգ) վեց, տան (ու) տեր:
34. (Ափեն) ափ, քախ (քախ) ծիծաղել, ուրախ (զվարթ), (ի) ինճուկ, գլուխ (կոտրուկ):
35. Ուր (ոդ) է, մանր (մուկ), (գիշ) ամառ, միճն (խկ), առատ (առատ):
36. (Աշխարհից) աշխարհ, (ակաս) պակաս, (տաքից) գլուխ, (երկրեն) երկիր, իինգ (հարյուր) ամյա:
37. (Մեկի) սև, (երկրից) երկիր, ազգ (օգուտ), (աշխարհեն) աշխարհ, աղի (լեղի):
38. Նար (Պոս), ըստ (իս), (փոխ) գնդապետ, երեսուն (ութ), (ձեռքից) ձեռք:
39. Բուլա (քուլա), (իյուր) ընկալություն, քենք (քաշալին), ծայրից (ծայր), իողոտ (մողոտ):
40. Օրն (ի) բուն, (տեղի) անտեղի, օրոր (շորոր), (առ) նվազ, (մեն) միայն:
41. (Կարեն) կարկատել, (քաջ) առողջություն, (ի) նշան, (ափեն) պակաս, մուսա (լեռցի):
42. Չազիկ (թե), վաթսուն (ամյակ), անցած (գնացած), ազատ (արձակ), հարյուր (մեկ):
43. (Զյուն) ձմեռ, (վատ) կարմիր, բերան (բաց), վեց (հարյուր), արծաթ (երանգ):
44. (Կիլոպատ) ժամ, միտք (ամեն), կինո (աստղ), գիշեր (ու) ցերեկ, գլուխ (գլխի):
45. (Կենաց) մահու, (դեն) տալ, գանգ (ոսկր), ըստ (այսմ), բեռով (բարձով):
46. (Չարապ) ամերիկյան, (իսր) իրենք, ամեն (մեկը), դուրս (զգեն), թոռն (դրոյի):
47. (Ծովից) ծով, դուրս (հանեն), (վատ) կարմիր, (իենտ) պատերազմյան, առ (ն) տուր:
48. (Ունկեն) դիր, (քարից) քար, (ըստ) կարելիյուն, այսօր (վաղը), բաց (օթա):
49. Կոել (կուլիել), հյուսիս (կոկկասյան), հալիւր (պատշաճի), բարձ (ի) թողի, (դափ) դատարկ:
50. Լույս (ընծայել), (ատ) միշտ, մեր (օրյա), բաժան (բաժան), դուռ (լուսամուտ):
51. (Առ) նվազ, ծվեն (օվեն), (ափեն) ափ, ափ (հանույն), բերան (բաց):
52. Խատն (ի) խտուն, (գիտա) հանրամատչելի, տաղը (բսան), երանի (թե), երկու (երկուրդ):
53. (Աշխարհեն) աշխարհ, (քաղաքից) քաղաք, (հա) վրացական, երանգ (երանգ), (ի) շախ:

1.3. Բառերը

54. (Բուլ)
55. (Գալ)
56. Բալ
57. Ազգ
58. (ԸՈՆ)
59. (Կու)
60. (Ժա)
61. Բեռ
62. (Դյո)
63. (Զո)
64. (Որ)
65. Լոս
66. Բա
67. (Դյո)
68. Ոս
69. (Տ)
70. (Դյո)
71. Առ
72. Կո
73. (Տ)
74. (Ը)
75. Կո
76. Կո
77. Մի
78. Մի
79. Դյո
80. Եր
81. (Կ)
82. Գո
83. (Դյո)
84. Կո
85. Գո
86. (Ը)

54. (Բուժ) սպասարկում, (խաչ) եղբայր, մեկ (մեկ), հուրի (փերի), հազար (վեց) հարյուր:
55. (Գավառից) գավառ, հազար (ամյա), բար (ընկեց), (կանաչ) կարմիր, ողջ (ողջ):
56. Քսան (հինգ) ամյա, կարծես (թե), (իլու) հնազանդ, (սև) սպիտակ, (դափնե) վարդ:
57. Ազգ (ընտիր), (փոխ) արքա, (դեպքից) դեպք, (երանգ) երանգ, լավ (վատ):
58. (Ընկեր) բարեկամ, (թև) ածել, (ի) լուսմ, (ժուկով) ժամանակով, (դարից) դար:
59. (Կուժ) կտրուկ, (բառ) գիրք, (ծորից) ծոր, (հայ) արաքական, (հանովի) դնովի:
60. (ժամ) պատարագ, ծունր (իջնել), լինել (չլինել), (պարզից) պարզ, իրար (անցում):
61. Բերանքս (ի) վայր, (տխուր) տրտում, հարյուր (քսան) մեկ, մինչև (իսկ), (վառ) դեղին:
62. (Դյուր) ընթերցելի, կամաց (կամաց), (մուգ) կանաչ, (ուր) հարյուր, դեղ (դարման):
63. (Ձուլ) գույգ, հարյուր (տասը), (վառ) կարմիր, արևմտա (եվրոպական), (ժող) գործիքներ:
64. (Ողջ) առողջ, (հարավ) արևմուտք, հարավ (աֆրիկյան), ինչ (որ) է, ծովից (ծով):
65. Լույս (ընծայել), կիսատ (պռատ), վայր (ի) վերո, հինգ (հարյուր), մանր (մունր):
66. Քանի (դեռ), գնացող (եկող), խորդ (ու) բորդ, տեղի (անտեղի), հարյուր (հազար):
67. (Դյուր) ընթերցելի, գույն (զ) գույն, բերանից (բերան), հարյուր (ուր), որոշիչ (որոշյալ):
68. Ուսուցիչ (ուսուցչուհի), (ի) սկզբանե, փոքր (ինչ), տարուց (տարի), գիշեր (ցերեկ):
69. (Տեր) տիրական, երգ (արվեստ), առաջ (ընթաց), հալվել (մաշվել), հարյուր (մեկ):
70. (Ղափնե) պսակ, (թև) թիկունք, հայ (պարսկական), գիտ (բարտուղար), բարից (բար):
71. Ավար (առնել), (վաթսուս) մեկ, (ըստ) պատշաճի, գրական (գեղարվեստական), (մի) երկու:
72. Կես (բերան) ասել, (ի) պաշտոնե, ասել (խոսել), հեռու (հեռու), գործ (ընկեր):
73. (Ջարդել) փշրել, թփից (թուփ), (ի) վերջո, գեր (ծանր), (վեր) վեր բռնել:
74. (Հին) վարչություն, հարյուր (ուր), բաշել (բաշքշել), երգիչ (երգչուհի), ռազմա (ծովային):
75. Կողք (կողքի), ոտքը (ոտքին) գցել, (հայ) հունական, ռազմա (բաղաբական), շիթ (շիթ):
76. Վաղուց (ի) վեր, (ի) շահ, ազգ (ու) տակ, կիսատ (պռատ), ռուս (ճապոնական):
77. Սի (մի), (ի) հեծուկս, մերս (առնել), առ (տնին), դուրս (մղել):
78. Մուգ (կապույտ), հակմանե (հանվանե), ինճսուն (ուր), գետ (անցում), ծուռ (ծուռ) մայել:
79. Դժվար (ընթաց), հարյուր (երեսուն) մեկ, (դարից) դար, (գունդ) գունդ, գործ (ընկեր):
80. Եռ (ու) գետ, փերթ (փերթ), (զին) գրքույկ, ըստ (իս), (ղափ) դատարկ:
81. (Կիռվատ) ժամ, հայ (պարբերական), (մերձ) արևադարձային, հարյուր (ուր), (ույս (ընծայել):
82. Հազար (հինգ) հարյուր, կերամ (խմած), կանգ (առնել), ափ (հանում), դյուր (ընկալ):
83. (Դեմ) դիմաց, երկար (բարակ), փայտ (փորիկ), հարյուր (չորս), ասած (չասած):
84. Կնդում (երես), (հարավ) արևելք, հեռու (մոտիկ), վաղուց (ի) վեր, կոհակ (առ) կոհակ:
85. Հարավ (արևելյան), չորս (հինգ), վաթսուս (ուր), կոհակ (կոհակ), դուրս (քշել):
86. (Ծավալ) զլոր, (վեր) ընթաց, բռնել (բառամել), գող (գող), խոսք (տալ):

87. (Շին) իրավարար, արյուն (քրտինք), ինչպես (թե), (ճնա) ընթաց, աչքով (ունքով):
88. Սեք (մեքի), (դեղնա) կարծիք, տնով (տեղով), ի (ծնե), (բառ) մասնիկ:
89. Բարո (բար), ամենա (իզոթ), մի* (թե), իրոք (որ), քիթ (քի):
90. Հարյուր (երեսուն) վեց, սպիրտ (այրոց), համարյա (թե), գազ (այրիչ), (բուք) բորան:
91. (Շենքով) շնորհքով, (առ) երևույթ, մեկ (ընդ) միշտ, գլուխ (թերեկ), հայ (ռուսերեն):
92. Լո՞րիկ (մեքի), մարտ (արվեստ), խաղք (խայտառակ) լինել, արի (բուրի), (ծառից) ծառ:
93. (Բաց) կամաչ, ծայն (ծպտուն), (պատե) պատ, փունջ (փունջ), ծայրե (ի) ծայր:
94. (Աղմուկ) աղաղակ, (ի) գիտություն, (այն) ինչ, ծիլ (ծաղիկ), հարավ (արևմուտք):
95. Վեր (կենալ), միստ (ու) կաց, անցնող (դարձող), անտեր (անտուն), սակավ (առ) սակավ:
96. Պարապ (սարապ), անց (ու) դարձ, վեց (հազար), անտեր (անտերունջ), անդր (օվկիանոսյան):
97. Կողք (կողքի), դեղնա (կարմրավուն), գյուղից (գյուղ), ինքսուն (ինը), գուգել (գարդարել):
98. Ինչ (որ) բան, ինչ (ս) է, բասն (բասնիճ), ձեռք (ձեռքի), (գյուղե) գյուղ:
99. Սո (ու) ծախ, աղան (որդի), Արփա (Սևան), հազար (բասն), (ի) վերջո:
100. Ասել (խոսել), աղբով (փառքով), բար (կոծել), (Հոտ) երկիր, բան (իմաց):
101. Քար (կապ), բարե (բար), առոք (փառք), (սե) մութ, վարդուց (ի) վեր:
102. Դոնե (դուռ), հարավ (արևմուտք), (Մայր) արոռ, (բանի) բանի, իս (ի) իս:
103. Սեծով (փոքրով), մաս (առ) մաս, գետ (եզր), ծայն (ծուն), խելքից (պատուհաս):
104. Սեծից (փոքր), տուն (թանգարան), հորով (մորով), գնացած (եկած), (բուժ) բույր:
105. (Բուժ) միակողմ, հիսուն (վաթսուն), դիցուք (թե), (մորե) մերի, գույն (գույն):
106. Գոռալ (գոռգոռալ), հազար (իմեզ), գիր (գրականություն), գյուղ (խորհուրդ), բնակ (կարծ):
107. Անուն (ազգանուն), մեկ (մեկ), օդ (ուղի), գահ (ընկեց), գոռուն (գոչուն):
108. Ուտրով (գլխով), ուշ (ուշ), երկու (հազար) վաթսուն, (մի) միայն, փոխ (ծովակալ):
109. (Յին) հունարեն, ստեպ (ստեպ), (գորե) գող, ել (ու) մուտ, քիթ (քի):
110. Ոսկե (դարյան), որ (ս) իցե, ձեռքից (ձեռք), անգլերեն (հայերեն), ինչ (որ) մեկը:
111. Հարյուր (տասն) մեկ, (ի) դեպ, տալ (առնել), ալել (պակաս), աստված (ընտրյալ):
112. Զոր (ընթաց), օրն (ի) բուն, անջատ (անջատ), այսօր (վաղը), հեռու (մոտիկ):
113. Աղբյուր (հուշարձան), երկինք (գետին), գառ (ի) վեր, էջ (առ) էջ, (Ըստ) արժանիույն:
114. Հոգով (ու) մարմնով, դույզն (ինչ), մանր (մանր), բրոնզե (դարյան), լավ (կատ):
115. Ցուցահանդես (վաճառք), հյուսիս (ամերիկյան), բայլ (առ) բայլ, ծառից (ծառ), ինեզ (իմեզ):
116. Հատ (ընտրի), հատիկ (հատիկ), (Ըստ) արժանիույն, փոքր (ինչ), հազիվ (թե):
117. Յուրաքանչյուր (ոք), ուս (ուսի), մեծ (բրիտանական), ծայն (ծպտուն), տասնուր (աճյա):
118. Եար (Դուս), հաց (ճագ), հազար (երեք) հարյուր, հարավ (կորեական), հայ (ազգի):
119. Մեղր (աճիս), ընկեր (բարեկամ), համել (դոնել), քն (առնել), շերտ (շերտ):

120. Զեռքով (թե)
121. (վաղ) օր
122. Սերժ (բե)
123. Լո՞րիկ (մեք)
124. Բրոնզե
125. Պատե (թե)
126. Երկինք
127. Բարո (թե)
128. Անտես
129. Դույզն
130. Ուտրուն
131. Սո (ու)
132. Ժամ (ս)
133. Ըժված
134. Գրապու
135. (Ծովի
136. Բարա
137. Պարոզ
138. Հոգով
139. Թելի
140. Արագ
141. Ազոթ
142. Անա (թե)
143. Ար (օր)
144. Անու
145. Ասող
146. Ար (թե)
147. Բարձ
148. Գառա
149. Գազ (թե)
150. Դաշտ
151. Դառն

կամ գծիկով:
Ա):

րան:

ն):

գ) ծառ:

):

աշխատ:

ովհիմանայան:

վարդարեմ):

աս):

թույլ:

ն):

բնակ (վարձ):

ակալ):

յեկը:

տղյալ):

նկ):

մեծանկույն:

վատ):

առ), հինգ (որձն):

(թն):

ամսուք (ամա):

յ (ազգի):

1.3. Բառերը գրել ծիսական, անջատ կամ գծիկով:

111

120. Չեքոյով (ոտբով), ծաղկից (ծաղիկ), տեսակ (տեսակ), (խուսն) երան, մեծ (մասամբ):
121. (վաղ) օրոք, ծիւ (ծաղիկ), հարավ (աֆրիկյան), բաց (դեղին), գույգ (գույգ):
122. Մերձ (բաղաբային), տարե (վերջ), մեկ (վեցերորդ), մեկ (մեկու), բաց (կապույտ):
123. Լոկկ (մեջիկ), (ախտ) կրկես, բառասուն (չորս), գլուխ (գլխի), հարյուր (հինգ):
124. Բրոնզե (դարյան), ուս (լատիներեն), հազար (հարյուր) մեկ, հորտ (մորտ), հոր (եղբայր):
125. Պատե (պատ), հայր (սուրբ), գեր (բնական), հատ (քնտիր), կում (կում):
126. Երկինք (գետին), հենց (որ), այր (ու) ծի, բարձր (ուղեշ), աղմուկ (աղաղակ):
127. Բարդ (բարդ), աշխարհից (աշխարհ), հարյուր (տասը), առ (այժմ), այս (ինքն):
128. Մնտես (անհայտ), տան (տիկին), դուրս (մղել), դուռ (ուսամուտ), պարզ (պարզ):
129. Պույզ (ինչ), ապրեմ (չապրեմ), կուչ (գալ), գողն (գող), բուժ (օգնություն):
130. Ուղմա (ծովային), հինգ (վեց), ձեռք (բերում), (ի) գեն, հե՛յ (հե՛յ):
131. Սա (ու) լիս, առ (հասարակ), գլուխ (համեմ), գլուխ (կոտորակ), ժող (գործիքներ):
132. Ժամ (պատարագ), բոռն (որդի), հազար (հինգ) հարյուր, հույն (պարսկական), բուժ (բույր):
133. Ընկած (ելած), (քնդ) առաջ, գունդ (գունդ), տեղի (տալ), անցած (գնացած):
134. Գրական (գեղարվեստական), բնակ (վարձ), գիսակ (առ) գիսակ, հարյուր (քսան) ինը, քիթ (քի):
135. (Ծովից) ծով, (բարդ) բարդ, (առ) հավետ, մեղր (ամիս), արյուն (արցունք):
136. Բարակ (մարակ), (մաս) մաքուր, (ուրիշ) գլուխ, հույս (ապավեն), ուր (ուսմուն):
137. Պարզ (ու) հատակ, ութսուն (ինը), խեթ (խեթ), բրոնզի (դար), գոռալ (գոռոգոռալ):
138. Յոգով (մարմնով), ազգ (ուրաց), (բերեն) բերան, այստեղ (այնտեղ), (անց) կենալ:
139. Թելիկ (մեկիկ), չորս (հինգերորդ), գիրկ (քնդ) խառն, գլուխ (կոտորակ), ծյուն (ծծեռ):
140. Արագ (ուտն), արյուն (արբու), (քստ) ամենայնի, ծափ (ծիծաղ), աչքով (ունքով) անել:
141. Ազդր (ուկր), աղաչանք (աղաղատանք), ամեն (ոք), ականջ (օղ), աղի (լեղի):
142. Ածալ (հովանի), այստեղ (այնտեղ), այս (կերպ), ամեն (ամիս), այք (ու) բեն:
143. Այդ (օրինակ), անբիվ (անհամար), կոտր (քնկնել), այլ (սա), աներ (ծագ):
144. Այնու (հանդերձ), անել (դնել), աշխարհ (քնկալում), առաջ (բերել), առած (փոփել):
145. Ասող (խոսող), արդ (ու) զարդ, արքայից (արքա), արն (այրուք), արմանք (գարձանք):
146. Արն (կող), բառարան (տեղեկատու), բաց (բողնել), բերանքս (ի) վայր, ախալ (բափալ):
147. Բարձր (աշխարհիկ), քանի (որ), բողոք (դիմում), բաց (անել), գլխ (ի) վայր:
148. Գառան (դմակ), գազ (ապաստարան), գիշեր (գերեկ), գլխ (ի) կոր, գոռում (գոչում):
149. Գազ (օջախ), ծայր (ծայրին) հասցնել, գնալ (գալ), գլուխ (կոնծի), գիշեր (երգ):
150. Դաշտ (ն) այդի, դանդաղ (բերաց), դափնե (տերե), դեղ (դարձան), դեռ (նա):
151. Դառն (աղի), դեմ (անել), դեպից (դենից), դեր (ծովակալ), դժվար (թե):

152. դեն (հանդիման), դիրք (դռոշում), դող (կրոջք), դուրս (ամեն), դուլզն (ինչ):
153. Դուրս (ընկած), դեն (զցել), ել (ս) էջ, եղինջ (ապուր), ետ (ետ) գնալ:
154. Դուրս (աբծուկ), դեն (ամեն), երգի (պարի) համուր, երբ (ս) եկ, երկաթ (գիծ):
155. Դուրս (հանել), դեղնա (կանաչ), երես (առ) երես, գուգկած (զարդարված), երկ (բնեռ):
156. Երկաթ (ուղի), երևան (զալ), երկ (կենցաղ), եփող (թափող), գրուց (ընկեր):
157. Ընդ (իսկառակն), բան (ապուր), բել (սանդ), բերի (բարձրագույն), բեր (ս) դեն:
158. Թանկ (արժեք), ըստ (այդն), բռի (կռի), բեթս (սղիկ), բս (թսի):
159. Ընդ (իուպ), բել (պանիր), բեր (խաշ), բթել (մրել), բույլ (տվություն):
160. Թե (չէ), թել (աման), ընկած (ելած), բույլ (տալ), ընդ (սմին):
161. Ըստ (կարգի), լի (առատ), բրն (զալ), ի (գուր), իրեն (իրեն):
162. Ընդ (դուռ), ինքն (ըստ) ինքյան, ինչ (ս) է, լրացում (լրացալ), խաչ (քար):
163. Իբրն (թե), ի (հարկե), լի (իրավ), լոս (անջնեցի), լեփ (լեցուն):
164. Ի (զարմանս), տիկնանց (տիկին), (այտ) ոսկր, կորած (մոլորած), ծառս (լինել):
165. Խաղաղ (օվկիանոսյան), ի (թիվս), խաղ (ընկեր), կազն (պատրաստ), խոտ (հունծ):
166. Ի (մկատի) ունենալ, խաղող (օրինք), ծիկ (ծաղիկ), խոտ (հարք), կան (ընտիր):
167. Ի (զորու) լինել, խոսք (արվեստ), կամա (ակամա), կաղամբ (ապուր), (ոչ) մեկը:
168. Ի (լուր) ամենքի, կոճ (զան), կիսով (չափ), կետ (ստորակետ), կրակ (մարիչ):
169. Կոճ (արմատ), ի (կատար) ածել, կով (կիթ), կոշտ (կոպիտ), հայր (սուրբ):
170. Հանկարծակի (զալ), հագած (կապած), հայր (իշխանություն), (ի) հաշիկ, հետ (կանչ):
171. Հայերեն (ֆրանսերեն), հավիտյանս (հավիտենից), հատակ (մաքրիչ), (ի) սպար, հանձն (առնել):

172. Հետ (գրություն), հնուց (ի) վեր, հոգն (դորի), հարգել (պատվել), հողն (արգել):
173. Հյուր (քամիչ), հնդ (եփուպական), (օրը) ցերեկով, հետ (կանչել), իլու (ինագանդ):
174. Հետ (միջօրե), հող (օգտագործում), ի (մի) բերել, ձեռքով (ոտքով), մայր (իշխանություն):
175. Հետ (ծաշիկ), ծայն (երիզ), Մասիսն (ի) վեր, մեկ (երկու) հատ, մակ (երիկած):
176. Մանր (է), ճակատ (ճակատի), ձեռն (ունայն), ճեփ (ճերմակ), ի (չիթ) դառնալ:
177. Հետ (մղել), ձորե (ձոր), (ի) փառս, մահ (արձան), ձայն (ծպտուն):
178. Մայր (ցանաքային), ի (վիճակի) լինել, մեն (մենակ), միայն (թե), միմչ (դեռ):
179. Մեն (երզ), մեջ (մեջ) ամեն, մի (փոքր), (ի) պատիկ, մախ (ուտեստ):
180. (Ի) պատասխան, մի (առ) ժամանակ, մոտ (մոտ) ամեն, յուր (օրինակ, շին (ջոկատ):
181. Մեն (միակ), ի (սպառ) դեն, նալ (եզր), շարժ (ու) ձև, ներս (բաշել):
182. Նախ (քան), (ի) վերուստ, (մի) գուցե, շաքար (եղեգն), շատից (բշից):
183. Ներքո (իիշյալ), (ի) տարբերություն, շուտ (շուտ), (մի) անգամյա, (նախ) օրոք:

184. Շանք
185. Ի (ցու)
186. (սի) ը
187. Ոչ (մ)
188. (Ի) տ
189. (Պետ)
190. Ծով
191. Սարո
192. Սեղ
193. Սոխ
194. Ջալ
195. Վեր
196. Վեր
197. Վեր
198. Վեց
199. Տեր
200. Տեղ
201. Քա
202. Տու
203. Փո
204. Քա
205. Սե
206. (Ի)

184. Հանք (արգել), (մի) բանի, (ի) տրիտուր, ողջ (առողջ), ոսպ (ապուր):
185. Ի (ցույց) դնել, մի (և) նույն, որպես (զի), որդան (կարմիր), ուտքով (զխով):
186. (Մի) միայն, (ի) նշանավորումն, որպես (թե), չորեք (թաթ), ողջ (առողջ):
187. Ոչ (մի), չոր (թան), (ի) կատարումն, պահել (պահպանել), (չափ) երիզ:
188. (Ի) տնօրինություն, (ոչ) միայն, (պահ) մտոցի, ջրմուղ (կոյուղի), պար (եղանակ):
189. (Պետ) պատվեր, (ի) կատարումն, սեղան (նստարան), պարզ (որոշ), ջարդ (ու) փշուր (անել):
190. Ծովասարն (ի) վեր, (պար) ընկեր, սրա (նրա), (սև) քարեցի, փսեռ (ապուր):
191. Սարդ (ոստայն), ստորակետ (զիծ), սև (դրակ), սրբություն (սրբոց), վայր (ընթաց):
192. Սեղան (ատամ), սուսիկ (փուսիկ), սև (ծովյան), Ի (դերև) ելնել, վազե (վազ):
193. Սոխ (ապուր), (ի) բարօրություն, վագբ (ուղի), սև (սպիտակ), վատ (առողջ):
194. Ջարդ (ու) բուրդ (անել), վարդ (ազգի), տակից (զխից), միջ (մայր) ցամաքային, (ի) հաշիվ:
195. Վեր (ելք), վրա (տված), տարած (ետ) բերած, տափ (օղակ), (ի) սպառ:
196. Վեր (վերի), (ի) տես, (վերո) հիշյալ, տասից (տասնհինգ), քաշել (քաշքշել):
197. Վերջ (երգ), (ի) գուր, վրեժ (խնդիր), տեղը (տեղին), խաբս (տալ):
198. Վեց (օրյակ), տարե (ց) տարի, տեղից (տեղ), ուզած (չուզած), (ի) հարկե:
199. Տեղն (ու) տեղը, (մի) անգամ, քաջ (առողջ), քչից (շատից), փոխ (խոսման):
200. Տնե (տուն), տեղիք (տալ), ումպ (ումպ), փլավ (քամիչ), փոքր (ի) շատե:
201. Քաջ (արի), քաղաք (պետություն), տասն (օրյակ), Ի (չիք) դառնալ, ց (այգ) երգ:
202. Տուն (տեղ), քանի (դեռ), փութ (եռանդ), օրե (ց) օր, քար (հանք):
203. Փոխ (զիջում), քաջ (ազն), բուն (դաղար), օր (ըստ) օրե, տեղ (տեղ):
204. Քարոզ (արշավ), քափ (քրտինք), (ի) սպառ, օր (ապուր), (կուչ) եկած:
205. Անեղ (որդի), անքիվ (անհամար), աս (ու) լիս, առ (ճակատում), Ի (սպաս) դնել:
206. (Ի) գուր, (մեջ) ընկնել, բութ (բորան), երգի (պարի) համույթ, օղ (ուղի):

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

2. 1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

1.	2.
<p>ձրոսաթի բաշխված դրույթաբան պարսկաբան շիջանակ մոգաբան</p>	<p>անձաբան անձնագրաբան կարմրադեղին ալիք աշուն եռնակալ</p>
3.	4.
<p>կաշվաբան հարմարագույն արվեստագ խնայանքային հարկային գերակշռել</p>	<p>կշռաբան ցանկա արմավենի դեղաբան ուղտապան կծաբան արտակերպ</p>
5.	6.
<p>Պարսկ խաղաղաբան տրամադր խոսքային բուժական ախտաբան</p>	<p>Պաշտամունի դավան մեղմանկշտ անձնաբերող հեղափոխ մաշկել</p>
7.	8.
<p>Զուգային խաղաղաբան գրգռել խոսք արվեստագ բողոքական</p>	<p>Ընտանեկան արտադրող բուժական խնայ խոսքային գրգռանք գրգռանք</p>
9.	10.
<p>Տարաբան կարգ արտադրող</p>	<p>Բաշխված գրգռանք ալիք</p>

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

2. 1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

1.	2.
Ջրասպի բաղձանք դուրություն պարախուներ շիդածուկ մրգատու	1. հալձել ոլոսորդ վաճառք կարոտել գործարան նկարիչ
3.	4.
Կարկուտ ճարպագունդ արևմուտք խնկածարիկ մարդկային գեղակշռել	2. անմաքուր ամենաքնքրել կարծողադեղին ակիք աշուն մոմակալ
5.	6.
Պտուղ խաղաղասեր սրբակյո խրճադեզ բուժօգնություն անուշ	3. Ամռանիս բարեկամ տապիղ նախահաշիվ դաշտամուկ ինձ
7.	8.
Ձտարյուն խաչապաշտ գրգռել հողմոր օղջեղներ քրոջական	4. անմաքուր ամենաքնքրել կարծողադեղին ակիք աշուն մոմակալ
9.	10.
Տարակույս կուրծք սպորինի	5. Ժյունանդրիկ արտադրություն նշանակալի

11. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից մեկական արմատ:

1.	13.
Կարկուտ ճարպագունդ արևմուտք խնկածարիկ մարդկային գեղակշռել	1. Կարկուտ ճարպագունդ արևմուտք խնկածարիկ մարդկային գեղակշռել
5.	6.
Պտուղ խաղաղասեր սրբակյո խրճադեզ բուժօգնություն անուշ	2. Կարկուտ ճարպագունդ արևմուտք խնկածարիկ մարդկային գեղակշռել
7.	8.
Ձտարյուն խաչապաշտ գրգռել հողմոր օղջեղներ քրոջական	3. Կարկուտ ճարպագունդ արևմուտք խնկածարիկ մարդկային գեղակշռել
9.	10.
Տարակույս կուրծք սպորինի	4. Կարկուտ ճարպագունդ արևմուտք խնկածարիկ մարդկային գեղակշռել

2.1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

115

արշավել	սանամայր	թուք	չափազանցում
ագարավատեր	նրբանուրբ	ոսկեջուր	օրապահիկ
երանգապնակ	ոսկրածուծ	գանձարան	նշագեղծ
11.			
Կթվոր	կծվահամ	Գունավոր	պահպանակ
մեղրաման	օծածուկ	արժանապատիվ	ծնապաշտ
բարեհույս	մայրական	ծու	խոսուն
քաղքենի	նավաբեկություն	մեղու	ավետաբեր
ընչաքաղց	ուղտաբեռ	ցայգալույս	սրճաղաց
կրել	ոչ ոք	դասընթաց	մայրամուտ
13.			
Լեռնային	խառնուրդ	Աչալուրջ	ելնել
թռնիկ	մուտքագրում	շքահանդես	վեհապանծ
գարուն	աթոռակոծիվ	իջվածք	բարի
նուռ	տիրակալ	կարգավորում	բեռ
թիկունք	զմացք	մորթագերծ	մտավորական
ամենաբարի	քարակարկառ	կրավորական	թույլ
15.			
Նոնակ	բնափայտ	Քինք	
մտավախություն	վառման	արդարություն	կինոխցիկ
ճենապակի	խաչավոր	ավարտուն	ակնահաճո
նախանձ	ցողապատ	գետափնյա	խաղավերջ
հայրական	քույրական	ամենալուռ	կեցություն
եղբորորդի	ծաղկել	բանտային	մերծավոր
տոհմածառ			
17.			
Խուլ	խոտհարք	Արձանագրել	գայլային
սեզ	հանդակ	սնունդ	մարդկային
բեռ	արծվաբույն	մանուկ	մարտնչել
մասնիկ	դիմակահանդես	կաթնուկ	փափուկ
խոժոռ	երաշտահավ	գոտի	վեճ
մրջյուն	անտանելի	շուն	կերակուր
19.			
Ցուցանակ	գծավոր	Վերք	գինի
կողմ	նավակ	հետամտել	կապոց
անդուլ	գորգագործ	տնակ	դարավոր
խորասույգ	կցորդ	գուժկան	կթվորուհի
պտույտ	զարտուղի	վահանածուկ	հիշաչար
մատնահետք	շուրջառ	վիպասան	լսել
21.			
Սրճածուկ	ուսում	Բարիք	օղեբորում
գրոսանք	ագդակ	թիկնոց	նավաստի

յշխարհ
անքս
րտակենդ
տցել
փծիալ
ապքրել

շտաքար
արվածային
եղարույս
ւղտապան
ճարովի
րտակենդք

յչագեղ
անգ
յաջվարդ
յանգոր
գողություն
մանկար

նկաման
նրծարեզ
նեծաիոգի
նանադիր
ջանադեղ
զնդատեղ
գայլակեր

բարություն
գետածի
դիմակ

արշավել	սանամայր	թուք	չափազանցում
ազարակատեր	նրբանուրբ	ոսկեջուր	օրապահիկ
երանգապնակ	ոսկրածուծ	զանձարան	նշագեղծ
11.			
Կքվոր	կծկահամ	Գունավոր	ապահաբանակ
մեղրաման	օձածուկ	արժանապատիվ	ծնապաշտ
բարեհույս	մայրական	ծու	խոսուն
քաղքենի	նավաբեկություն	մեղու	ավետաբեր
ընչաքաղց	ուղտաբեռ	ցայգալույս	սրճաղաց
կրել	ոչ ոք	դասընթաց	մայրածուտ
13.			
Լեռնային	խառնուրդ	Աշալուրջ	ելնել
թոռնիկ	մուտքագրում	շքահանդես	վեհապանծ
գարուն	աթոռակոխվ	իջվածք	բարի
նուռ	տիրակալ	կարգավորում	բեռ
թիկունք	զնացք	մորթազերծ	մտավորական
ամենաբարի	բարակարկառ	կրավորական	թույլ
15.			
Նռնակ	բնափայտ	Քիմք	
մտավախություն	վառման	արդարություն	կինոխցիկ
ճենապակի	խաչավոր	ավարտուն	անսահաճ
նախանձ	ցողապատ	գետափնյա	խաղաղություն
հայրական	քույրական	ամենալուռ	կեցություն
եղբորորդի	ծաղկել	բանտային	մեծավոր
տոհմածառ			
17.			
Խուլ	խոտհարք	Արձանագրել	գայլային
սեզ	հանդակ	սնունդ	մարդկային
բեռ	արծվաբուն	մանուկ	մարտնչել
մասնիկ	դիմակահանդես	կաթնուկ	փափուկ
խոժոռ	երաշտահավ	գոտի	վեժ
մրջյուն	անտամեխ	շուն	կեղևուր
19.			
Ցուցանակ	գծավոր	վերք	գինի
կտրծ	նավակ	հետամտել	կապոց
անդուլ	գորգագործ	տնակ	դարավոր
խորասույգ	կցորդ	գուժկան	կրկնորուհի
պտույտ	գարտուղի	վահանածուկ	հիշալար
մատնահետք	շուրջատ	վիսապան	լսել
21.			
Արձածուկ	ուսում	Բարիք	օրվորում
զբոսանք	ազդակ	թիկնոց	նախատի

2.1. Կազմել 6 բաղոյ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

Խեցնասածի	ապուր	մատնաբուրբ	սրտագին
գիտում	դրվից	տիրակալ	գորական
գովեստ	հնձվոր	բուրբ	համդիսակոր
քթախտ	այգեվետ	տեսական	խաղասկիզբ
23.		24.	
Չյուն	փոխադրա	գոնշացուլ	նյութապաշտ
տիրակալ	ստորակետ	խեղդուկ	վերջնագիր
ակնդետ	ամհույս	տեսական	պերճանք
անբեկանալի	անճնական	հեռավոր	մարտավկա
նվիրական	պարտապան	շքամուտք	բուրբ
նստավայր	ծածկույթ	հոյաշեն	երկար
25.		26.	
Քաղցրակուր	ամերես	սին	մեկընդմիջտ
ատյան	սեզ	ցոն	գիտնական
պանծալի	բերովի	փորձառու	հրագունդ
լեզվագար	դպրոց	դալարուն	տնաներձ
թաթախել	գիտուն	երգիմեղանգ	հավատացյալ
պաշտելի	ցողիկ	գինի	քաղցրահնչյուն
27.		28.	
Չեքիաթ	քաղցկեղ	Ալեկետուն	աստված
չու	ասացվածք	վախկոտ	հուզական
ինչք	աղանաթուզ	մարդկային	նկատառուն
տերն	լուսադեն	հաշիվ	խուսափուկ
տիտուր	խաբուսկիկ	կողմնակի	բխուն
ամհույս	երթուղի	ոսկեհուր	եռածանի
29.		30.	
Բրդաթել	հարկաբաժին	Ընդմիջտ	բեռնակորել
գարի	ախտածետ	բարեխառն	պնդանակատ
դյուրին	ուղեկալ	գոտի	ժպտալ
մոխապապ	հացբուխ	ուղեկից	խայտալ
ոսկոր	վառվառուն	մոլոբապաշտ	կորուբյուն
ծեղուն	ուղտածագ	շիկակաբոժիոր	թուլանալ
31.		32.	
Պնդոդակ	ծագուկ	Կյանք	շարքային
փորձանք	ապուշ	դառը	արածել
կատու	ջուտ	ստեղնակոր	դառնալ
դիոք	նյութական	գառ	մղեռանդ
ծերունի	ծաղիկ	անցնել	անուշ
փունջ	կուտակում	ծուխ	փորձնական
33.		34.	
Չղահափոր	շաղվել	Կապույտ	գործել
լուսունուր	անոթ	մերդ	կանաչ

2.1. Կազմել 6 բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

Գործանք
դրանդի
դառթել
երկինք
երկայրկյա
փայլվելուն
մկրգբ
մեղական
մեղակորել
անկշիռ
անկշիռ

2.2. Յո
ն

1.
Լախ
ապ
ատոր
գեր
նակ
ընդ

3.
Բեր
տրամ
տար
ենք
ապ
վեր

5.
Լախ
ապ
Ընդ

2.1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

ինքնաածի գիտուն գովեստ քթախտ	23.	ապուր դրկից ինձվոր այգեկետ	մատնաբուր տիրակալ բուրբ տեսական	24.	սրտագին գորական հանդիսավոր խաղասկիզբ
Ձյուն տիրակալ ակնդետ անբեկանակի նկիրական նստավայր	25.	փոխադրա ստորակետ անհույս անձնական պարտապան ծածկույթ	գոմշացուլ խեղդուկ տեսական հեռավոր շքամուտք հոյաշեն	26.	մայրապաշտ վերջնագիր պերճանք մարտավկա բուրբ երկար
Քաղցրալուր ատյան պանծալի լեզվազար թաթախել պաշտելի	27.	աներես սեզ բերդկի դպրոց գիտուն ցողիկ	Սին ցրել փորձառու դալարուն երփնեղանգ գինի	28.	մեկընդիշտ գիտնական հրագունդ տնամերձ հավատացյալ քաղցրահնչուն
Յեքիաթ շու ինչք տերև տիտուր անհույս	29.	քաղցկեր ասացվածք աղանաբուզ լուսադեն խաբուսիկ երթուրի	Ալեկետուն վախկոտ մարդկային հաշիվ կողմնակի ոսկեհուր	30.	աստված հուզական նկատառուն խուսափուկ բխուն եռածանի
Բրդաթել գարի դյուրին մորապապ ոսկոր ծեղուն	31.	հարկաբաժին ախտածետ ուղեկալ հացթուխ վառվուր ուղտածագ	Ընդմիշտ բարեխառն գոտի ուղեկից մորթապաշտ շիկակարմիր	32.	բերնավորել պնդածակատ ծպտալ խայտալ կրթություն թուլանալ
Պնդօղակ փորձանք կատու դիրք ծեղունի փունջ	33.	ծագուկ ապուշ ջլուտ նյութական ծաղիկ կուտակում	Կյանք դառը ստեղնավոր գառ անցնել ծուխ	34.	շարքային արածել դառնալ մղեռանդ անուշ փորձնական
Շրտիպիր լուսունուր		շաղկել անոթ	Կապույտ մեղր		գործել կանաչ

2.1. կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

փորձանք	արծարապատ	պատեպատ	ծնունդ
դրանդի	արշավանք	մեղք	սպառել
հաղթել	հավել	ախտավոր	մոծ
երկինք	բռնակցել	շունչ	շարել
35.			
Երկվայրկյան	ծնիալ	խոտածարակ	անտառ
փայլփլուն	քարկոծել	սղած	դրածո
սկիզբ	պատճառավոր	եռակողմ	կուսակալ
ծննդական	սլաքավար	ունկն	սրբագրել
կերակրել	խառնիխուտն	թվական	ամսավերջ
անկշիռ	ծարխտո	հատիչ	ծուխ

2.2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ:

1.	Լախ	ուշագնաց	վերադարձ
	ապ	հասարակարգ	աշխարհապիտո
	ստոր	ծայնափող	անվանակոչություն
	գեր	խանրամատչելի	գունաբաժանում
	մակ	դիպված	թունավորել
	ընդ	բայական	կարգաբերել
3.			
	Թեր	հեշակագիր	կանոնավոր
	տրամ	ցուցանոլ	հիմնախնդիր
	տար	զծապատկեր	արքայական
	ենթ	կատարյալ	հավիտենական
	ապ	դարձդարձիկ	արձակուրդ
	վեր	բացակա	բանական
5.			
	Լախ	երատան	բայական
	ապ	հալանցիկ	փականք
	ընդ	սպալակույտ	մարդկային
6.			
	Գեր	կանոնավոր	կանոնավոր
	բաց	հիմնախնդիր	արքայական
	տրամ	արքայական	հավիտենական
	փոխ	հավիտենական	արձակուրդ
	պար	արձակուրդ	բանական
	առ	բանական	
6.			
	Անդր	բայական	բայական
	դեր	փականք	փականք
	հար	մարդկային	մարդկային

2.2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արձատր կազմել 6 նախածանցավոր բառ:

7. հնգը — գաղափարաբան
 6. հակ — ինչորոշություն
 5. համ — դեմապան

7. զեք — գծավոր
 6. պար — սեռական
 5. տար — խնդրագիրք
 4. ապ — դիմակավոր
 3. ընդ — պատեհապաշտ
 2. դժ — ուշիմ

9. ընդ — կամակոր
 8. արտ — արձակուրդ
 7. ծակ — ճայնակցել
 6. 1 — անվանական
 5. բար — հարցապնդում
 4. ենթ — վերելիքային

11. անդր — գրիացում
 10. դժ — շիրիմ
 9. ենթ — եշագծել
 8. հակ — ճնշարձարան
 7. ծակ — սովորական
 6. արտ — դասավորություն

13. 1 — խափ
 2. ծակ — ուղեղային
 3. անդ — բնեղություն
 4. ապ — կախարհական
 5. արտ — խորհրդարան
 6. ար — իսկաններ
 7. արտ — եղբայնություն

15. 1 — ընդ
 2. 9 — զարթոնք
 3. 9 — գիտապատրաստ

8. 1 — տ
 2. ընդ — ուղեկցորդ
 3. պար — բնեղային

8. ենթ — կողմնորոշում
 7. հար — խմբերգ
 6. ապ — դրույք
 5. բաց — կշռույք
 4. քեր — գրականություն
 3. մակ — անշնորհություն

10. Փոխ — ամենակարող
 9. տ — արժայանիստ
 8. ստոր — գաղթավայր
 7. ներ — գերաբարձ
 6. համ — բանավոր
 5. տրամ — բարձրածայն

12. ենթ — հայտնյալիոր
 11. նախ — գերակայություն
 10. բաց — վկայություն
 9. ծակ — սպայակույտ
 8. տ — նշարներ
 7. ընդ — խաճույք

14. 5 — խնցուն
 4. անդր — կշռաբար
 3. հակ — պատանջատեղ
 2. առ — անձնագներ
 1. ընդ — անվանակից
 0. դեր — աշխարհագրական

16. 1 — ընդ
 2. արտ — գերաբարձ
 3. արտ — գիտապատրաստ

17. 1 — ընդ
 2. արտ — գերաբարձ
 3. արտ — գիտապատրաստ

19. 1 — ընդ
 2. արտ — գերաբարձ
 3. արտ — գիտապատրաստ

2.3. 1 — ընդ
 2. արտ — գերաբարձ
 3. արտ — գիտապատրաստ

2. 2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց
և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ:

տ	մշտավար	3 բաղ	աներեսություն
դժ	մրուր	4 տ	մասնավոր
պար	ինքնական	5 առ	մարտողական
ներ	գեղեցկություն	6 ենթ	համակարգ

17.	դիրքավորվել	18.	ուժանակ
ենթ	եղերաբախտ	Նախ	արծակագիր
բաց	միջնակետ	9	գահընկեց
համ	հայտնապես	Հ	գլխագին
ապ	հակակրել	բաց	խեղդամահ
տ	հասունացում	պար	երջանկաբեր
մակ		ներ	

19.	անկյունագիծ	20.	լրացում
ենթ	շրջադարձ	Գեր	բազմաշնորհ
նախ	գլխագին	առ	ծնականություն
հար	կցակառույց	համ	մարտավակա
արտ	մշտավար	տ	կղզիաբնակ
վեր	սահմանապահ	հակ	առատածեռն
առ		թեր	

2. 3. Սյունակներում դեմ դիմաց գրված բառերից
ընտրելով մեկական արմատ և տրված
վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

1. Բնագետ	խճանկար	ենի
արևամուտ	շրջադարձ	ություն
հրաշամանուկ	արհեստավարժ	ան
երկրագունդ	առատածեռն	իչ
նորավեպ	հեքիաթասաց	ային
ամանոր	հնակարկատ	որդ
2. Արժանահավատ	թանկագին	իչ
հարողագող	ծկնաբույժ	ային
կրակահերթ	մարմնի	որդ
վիրաբույժ	փողկապ	եթ

2. 3. Այունակներում դեմ դիմաց գրկած բառերից ընտրելով մեկական արձատի և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

վեժամն անվարդ	վկայագիր հեծելագոր	արան ուրյուն
3. Վերիո՞ւ իովասուն հանցավարտ նենգաղավ դյուրավառ ծյունածածկ	վերջնագիր ամպագորգոր դավադիր մաքսատուրք ընթերցարարի ծխենլույզ	անի անք որեն ուրյուն ույք ելի
4. Բանտապետ քաջագործ ծովացուլ ակնարույծ վարամեռիկ իոզեհաց	ակնարկ հերոսամարտ գունակար խորհրդածել ստախոս գիշակեր	ույք անք ուկ յալ իկ իչ
5. Դյուրահավատ եռամեծար հեռուստացույց մեկնարկ վերնատուն արժեւործս	քննախույզ երկարատա օղաչու բազմավանկ օրհնաբանել դիտակենտ	անի ակ ուն ան իչ եք
6. Վաղախաս թղթադրան արնակարմիր գրածանաչ հինգշաբթի մեղմաիունչ	մեռելատուն բախտակից գինարբուք սրբասուրբ ամանոր քաղցրալեզու	ուրյուն ու իչ յա յուն իկ
7. Երեսպաշտ հերազնաց արնաքան հնառն խածակն կողմնացույց	երկրեն ուխտադրուծ բրնձափլակ ոսկեդար բուժօգնություն օղաչու	ուրյուն անի արան ակ յան իչ
8. Բազմազգ հրաշանանուկ վեհավիրտ տոհմածատ հանդակառք երկարաշունչ	դրկից վերամբարծ իոզեատ բարձրաբերծ ինքնավար հազարանյակ	ուչ ական ուհի իչ յա իկ
9. Խաժակն ճկարոտ	քնածել հեզաստի	ույց անք

2. 3. Այունակներում
տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

10. Ար
գի
նե
ա
վ
ն

11. 2
հ
ն
ս
ս
ս

12.

13.

14.

15.

2.3. Այսուհետև ներկայացվում են հիմնական գրական բառերից բնութեկով մեկական արձատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածականավոր բառ:

բնուս	ինքնական	ուս
նետաձիգ	հրավարոնիր	ու
ամանոր	խաղաղես	արան
մտածող	վերանորոգ	յակ
10. Արևադարձային	մայրամուտ	որդ
գիսատղ	տիեզերանավ	յան
ճարտարապետ	ասերգ	ան
անգարուրք	ստեղծաբան	ակ
փորձագետ	հանրամատ	ու
մերարկիչ	հետախուզական	ք
11. Չինամբերք	բնագլխական	բար
հոգեորդի	իրավարան	իչ
կուժկուորուկ	բնկուղախաղ	անք
դարազուխ	հողացավ	ան
միաբնից	մեծամտամալ	ային
ավանդավալ	ասեկոս	ուրյուն
12. Մերան	խաչափայտ	աին
ալմախալատ	բազմազգ	ք
ուսաղիր	կողմնացույց	ուկ
գյուղամեջ	տնանկ	ական
միջատաս	կարգուկանոն	ի
փայտածուխ	հոգեհան	յալ
13. Արջորս	ականակիր	ան
գեղաչ	կապտերանգ	իկ
դիտալ	ողջակեզ	որեն
սրտակից	բարեխնամ	արան
վաղախա	գետանց	իչ
երկրաշուրջ	մրցատեղի	յա
14. Միջադիր	օրինաբան	ք
գեղեցիկ	մայրամուտ	ական
խաժանկ	բարեխան	ուհի
մեծատեր	դեղատուն	ո
գլխարկ	անկուղարում	իչ
նկարագիր	արացուր	ուկ
15. Մուսխաղ	լուսնաշուրջ	որդ
գանուցիր	խմորագունդ	իչ
ապակեքել	բուրեղամոր	ան
ողբանգ	երգանան	ե
հեղափոխական	վախճական	ային
արքայամայր	բաղադրարար	ակ

2.3. Սյունակներում դեմ դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արձատ L տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

	ուսարիւր	ոց
16. Բարձրակարգ	իրիկնապահ	իկ
վիճագիր	խաղակես	ացի
գիշերեղջ	մեծահոգի	ային
ատամնաբույժ	ներաշխարհ	արան
բարդաբանայր	հնարար	իշ
կազմախոսություն		արան
17. Մասնավճար	շինանյութ	ում
ամենատես	մեղրամիս	բ
բարձրախոս	արենտախայ	յա
դասարուլ	երկրագործ	ություն
բնագետ	հանրակառք	(ա)վոր
ազգանգներ	ինքնաթիռ	
18. Ստաիող	ասուլիս	ակ
ձոներգ	խեղկատակ	ան
ողնուղի	շաղքացան	իկ
օրաքերք	հանդապահ	(ա)վոր
ժանրաշարժ	էլեկտրական	(ա)բար
ընտանեհար	մարդախույս	իշ
19. Ղուկագի	օրենսդիր	յա
եղրագիծ	ծովակալ	որեն
խստասիրտ	թերմաշ	ուկ
ազգարալ	ծովակատու	ում
բազմառանգ	որոնադիր	ակ
փորձագետ	մանրամասն	ի
20. Թարապետ	կայսերապաշտ	իշ
հողաբաշխ	էլեկտրական	ուկ
հազարաթերք	բազմաթիվ	ական
կծարեղան	շաքարկուտրիշ	անոց
երթեկ	գետնուղի	յալ
տնանկ	միջանցք	ային
21. Դասագիրք	ուղեծիր	ին
կեսգիշերային	անօթնան	ային
գեղատես	մեծատուն	ուն
բարեպիտ	կարծրամիտ	իկ
նրբազգաց	վերջախույս	անք
աշխարհամաս	ջրբաժան	ում

2.4. Յուրու վերջու

1. գովաբանել
անուր
դաշտավայր
տարեկերջ
կայսերապալ
ճախարհ
3. գեղաշուք
հարգարժե
համերաշխ
ծարկածի
ավերակ
այլազգի
5. Փաստաբե
տնադեր
ստուգա
հոգնատ
անցնել
լարակե
7. Մահագ
նրբագ
գրոսիս
ալեբալ
հեռախ
անբոխ
9. Բարձր
անպիտ
մեղրա
անձա
անկիո
գագրո

2.4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ:

1. Գովաբանել անուրդ դաշտավայր տարեվերջ կայսերապաշտ մտախոհ	ուն ի ունի ույթ եստ ուկ	2. Իրապատում օրհներգ որբանոց հրածին ծաղկազարդ փետրաթափ	ոն ունդ վածք յալ ուկ ուն
3. Գեղաշուք հարգարժան համերաշխ ծաղկածիծաղ ավերակ այլազգի	կոտ ուբյուն իչ իք ի եղ	4. Նրբախյուս անկում դանդաղամիտ ճաշացուցակ քարաղ ծովահարս	իչ վածք ացու յալ կոտ ի
5. Փաստաբան տնատեր ստուգատես հոգնատանջ անջնջելի ջարպետ	արք անի ոց ացի ացու անք	6. Քեռակին գեղեցիկ արգելակ պատվիրատու եզնալուծ չափերիզ	կան ածո ացի անի ան ոց
7. Մահագույժ նրբագաց գորահավաք ալեբախում հեռախոս ամրոխավար	ոն ույթ ակ կան ածու ուն	8. Տխրածոր վարձակալ ելևջ նրբանկատ խեցգետին ազգացինջ	եղեն ոց ին ուստ ու ան
9. Բարձրարժեք անսփոփ մեղրածոր անմատչելի անփույթ զազրածայն	ելի ույթ ույց անք ուն կոտ	10. Թռչնորս մենախուց քաղնչազք հնեարան գործավար ագրագիր	ուտի ոն ու ուտ իկ կան

2. 4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արժատ
 և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցապիտո բառ:

11.	Ասորահարթ գայտադրյուր փառապանծ բանկոր ուրեկից տղած	որդ ուրդ ուկ բ ակ ուն
13.	Ցանցաբաղանք խաչագող կալվածատեր բսալուղ հալելակճար կողկիթ	ուք ան ոն յալ կեն ույթ
15.	Կահկարասի զայրագոչ հաճախարեպ մայրուղի խորանուխ օտարանուտ	ուկ ոտի ոց (ա)վոր ույթ ույթ
17.	Պարտադիր պատահական սնապարծ բարեհունչ զանձանակ վերադարձ	արան անք ար յալ ույթ եղ
19.	Երջապատ ինքնաբափ իրատես նրբահյուս տախտակամած ազգընտիր	ուկ ուկին ուն ոն կեն եղեն
21.	Անեկանելի մադրապայել մասնաբաժին փլատակ ճեղմանարտ հապակցություն	ուչ ունք ուստ ոց ուտ վածք
12.	զահապեծ կարգալույծ մատնաչափ խորունկ բաղդարույր ոսկետառ	ածո ույթ անուտ բ ացի յան
14.	Բոցակեզ բազմակարծիք ծերակույտ մանրավաճառ այտամորուս շարկապ	ոց ուք ուց անուտ ակի ունի
16.	Վրեժխնդիր ընտրատարածք այլակերպություն փութաջան սնահավատ վագրածի	ուկի ենի ոտի ար անք կոտ
18.	Ուժագիծ կաթնամշուշ ոամկավար կնատյաց փառատենչ մեծագոբեցիկ	ելի եղ ակ անք եղեն որդ
20.	Խղանուղի սիգապատ հեռակա ապօրինի գողաբիակ ծանձարանիստ	ական ստան ուտ նոց ատ ալենտ
22.	Անակնկալ կուտական շարդարար բառատորոփ վրսահոն կատարելատիպ	եղ ար անոց ոն յուն ոց

2. 4. Յուրաքանչյուր
 և վերջածանց

23.	Խառնակիչ հոծիզ շուրաք լծակից արծաթածո պիտույթ	
25.	Անճառողի հուսկածք սիգանեն աստղաինն ընծուղտ բժախան	

2.5. Յուրաքանչյուր
 արժատ

1.	Հաճ(ա) առ տաղ(ա) ան նակ առաջ 3. ճաղ առ հառ անդր 4. առաջ 5. սիգ(ա) նոց 1	
----	---	--

2. 4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արժատ
և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ:

125

23.	հառնակիչ հրծիգ շեղաչք լծակից արծաթածույլ ախտույք	ակի ածո ան ակ անի ուրդ	24.	գետածի միածույլ ատամնացավ թիկնագոր վայրկենասլաք թզաչափ	արան (ա)թար ալի ոց (ա)պան իչ
25.	Մեծահոգի հյուսվածք սիգածեն աստղահմա ընծուղտ քմահաճ	ույք (ա)պան իչ արան կեն ակ	26	Կիսադեմ նորահարս կաթնատու աղմկահույզ ատաղծագործ ամրակուռ	եղեն ակ մունք ոց ացու արան

2.5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց,
արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ:

1.	Համ(ա) առ տար(ա) ան մակ ստոր	տնային կուսակից լսողություն գետին լայնահուն երկկամունք	անք արան յա ային որեն ին	2.	Տար(ա) տ համ(ա) ան առ վեր(ա)	վաճառել բախտավոր աջլիկ պետություն գիջել մարդկային	ական ի ուծ բար ք ին
3.	Տար ապ համ անդր ց ստոր	օրենք անցորդ շիրիմ ազգական տեսուչ գետնամած	յան ություն յա ի ային իկ	4.	Առ ապ գեր արտ(ա) դժ վեր(ա)	կորչել կայծակ համածին բախտավոր սահմանապահ ազգանուն	ուծ ունդ բար յան ուստ ային (ա)ցի
5.	Վեր(ա) բաց չ	դրածո վաճառել քնեռել	ային ակ ք	6.	Արտ ենթ(ա) ապ	նեխում երկրային պահեստ	(ա)ցի իկ ին

տ նախածանցով

18. Կարողություն, տղամարդ, գետեզր, ռիմակ, հաճոյախոսություն, իրական, բզզալ, գերեցկատես, ձևաձուլություն, սնանկ, պարանախաղ, հասանելի:

տար նախածանցով

19. Երգահան, վերջնական, կարգապահ, դրամապանկ, գիրանալ, կցակառույց, կուսակալ, կրկնաձեռ, նախահարձակ, ձևույթ, տեսականի, հանակերպել:

20. զրաբարազետ, շրջանավարտ, ժամերգություն, ակամակիտ, ընթանալ, վերադարձ, վերջնարկ, գնացք, կուսական, բարեբախտաբար, հարաբերություն, ընթերցում:

21. Անկուսակցական, ռզելից, կենտրոնացում, ուղեկից, լուծում, միտումնավոր, ընդեղք, դարձվածք, անջատողական, աշխարհիկ, լեզվազգացողություն, դարամուտ:

ակ վերջածանցով

22. Օղաին, հոգեհանգիստ, անվանական, առվույտ, գրություն, բռնաբուծական, գեղեցկադեմ, բռնակալ, տարալեզու, համամիություն, սարահարթ, գլխատառ:

23. Երկրագունդ, կրակոշի, ետնադուռ, աղուսաշեն, արձանագրություն, բուժօգնություն, հյուդ, կողք, մահագույժ, կատվառյուծ, վտիտ, ընդունելի:

24. Ավարատու, մվիրաբերել, խառնամբոխ, ինչպե՜ս, գիտակոր, սնազգեստ, արձագանք, դանդաղություն, առհավետ, արգելել, աղավնի, անվիատ:

25. Բամբիշ, բանագնաց, պտտահողմ, քաղցրածոր, պատմագետ, ունելի, ժամանակակիցաբյուրավոր, ազդրոսկր, անտարբեր, պահեստամաս, փոխառու:

26. Անախորժություն, ազդեցություն, առվեգեք, զավթողական, շահեմ, ջրատույզ, համանվագ, որդեգիր, զրազետ, ժամանում, խաժ, բանական:

27. Հեմացուպ, ավազան, թիրախ, ծաղկազարդում, թերակղզի, հյութալի, փոխանցում, հերոսաբար, հմեաբան, խստադեմ, եզնալուծ, կոծգամ:

28. Ամրոցամերձ, թշնամի, թիավարել, համքույր, ծովահեն, ալեծուփ, նույնանման, թռչուն, կտրվածք, եղան, շաքարավազ, մանկապատանեկան:

29. Սոխուկ, ելումուտ, զավեշտալի, այնուհետև, դարձդար, բարդի, մեխել, սարահարթ, մեմատան, ժամացույց, լողավազան, կողոպուտ:

30. Հնավանդ, չմահական, պարբերաբար, վարկառու, խոլմթաց, սրվել, հարգել, բազմերամ, հարսնատես, ովմե, վարդաբույր, դաշնադրություն:

ական վերջածանցով

31. Վարչարարություն, երկրորդ, վերջնարկ, մարդպետ, նույնություն, կիսանօրիա, թարգմանչություն, անզգա, դպրոցահասակ, թշնաբուժարան, մարտյան, անտարակալ:

32. Փախուտ, մարտավարություն, լապտեր, այրուց, բարձրանում, ծածկողություն, պատանի, ծխնի, ուղենշային, տարալեզու, հարակից, անխոհեմ:

33. Երեսունհինգերորդ, գործունեություն, հոգևոր, տարեվերջ, վարորդուհի, ուղիղ, նախափկա, ջրամկարիչ, բեռնատար, ծխանորճ, քարայր, բանտապան:

34. Ազնվայր, անգո, պարբերություն, ուղեգրիգ, տարաբախտ, սակավապետ, կուսակալ, ընդմիշտ, ամսեամիս, համայնապատկեր, տպարան, աշխարհասփյուռ:

ակի վերջածանցով

35. Մայրուղի, մասնավորեցում, բազմազանություն, եռակցել, շեղաչք, հինգերորդ, եզրափայտ, հոգեվերլուծական, երկկրոյակ, ապակեփեղկ, հանքառաջացում, տարորոշում:

36. Ուղղորդել, անապակ, առանձին, սրաշեղք, համակիր, հախճապակ, հանակողմանի, երրորդ, հարաշենություն, երկաթափուն, անհոգնակալ, քառատրոփ:

ային վերջածանցով

37. Բազմաթիվ, գիտխորհուրդ, թանձրավիշ, խոսափող, նրբաքինք, պնդաշիղ, թաղում, ընդհանուր, պարունակություն, աղաչանք, մրցանակաբաշխություն, դիրքավորում:

38. Զուգապար, թաղապետարան, մշակույթ, յուրօրինակ, հանքահոր, շրջանառու, ուժասպառ, առաջնել, հարկադրանք, բանականորեն, փողփողակ, բարեկամաբար:

ան վերջածանցով

39. Լացակումած, մեղճորդ, պետապատկեր, գերազնահատել, փաթթոց, շարքացան, ոլորել, աշուն, ընդոստ, ամառնամուտ, անծիր, ինքնակա:

անակ վերջածանցով

40. Կիսաումպ, հերթափոխություն, նույնքան, աշտեակիր, հանգաբառարան, անգուսպ, արտասանուղղք, այսօրինակ, ծոճք, արտածանյա, մրցապայքար, համեղ:

անի վերջածանցով

41. Մեծանուն, մորընտիր, միալեզու, գեղջիուհի, միջնադար, միակ, հեզանազ, անպետքական, հնգատող, սոխառած, տեսակավորել, ավագագույն:

42. Նրբագեղություն, ընտանեկան, պետաիրավական, մեծարժեք, հովհարածն, լավագույն, ազատամարտիկ, հրետակոծել, ավարկոտաբար, անապատ, անվախեղք, մամակաբեր:

անք վերջածանցով

43. Հայրենատենչ, երկասիրություն, ոսկեծուփ, կանազուրկ, ածխափան, սնապարծ, բեկարույժ, սգահանդերձ, համակրելի, կահավորում, անքամահրելի, արտադրամաս:

44. Տարակույս, այլադավան, մերշնչել, գուրգուրել, պատասխանատվություն, փակուղի, փրկագին, շարադրություն, սիգապանծ, պատարագ, արհամարիել, հակակրել:

45. Տառապալի, մարգպան, անպաճույճ, պճնամոլ, նախերգակ, պատառոտել, կահավորել, պերճուհի, հերյուրել, խայթել, առատափոս, ապարաշերտ:

46. Պահպան, փ
խաղապես, փ

47. Ցայ
տաղասաց,

48. Ընդո
սիգանձել, ել

49. Սնն
առողջանալ

49. Ցալ
անհաշտուհ

50. Խել
անդրածին,

51. Նա
անմեկին, ք

52. Առե
գրագետ, հի

53. Թա
րոպեակնձա
անմալանա

54. Ապր
կարողաբա

55. Անս
տրամաշուք

56. Բալ
ապերելդին

ատ վերջածանցով

46. Պահանջ, անքուն, նվազագույն, ծաղավանդակ համեմունք, ընդհանուր, երկարաթև, խաղակես, փայլփլուն, երկարապոչ, գրկաբաց, գանգոսկր:

արան վերջածանցով

47. Ցայգանվազ, սառցապատ, առողջություն, հոտավետ, առարկա, վեհականծ, տաղասաց, զոհաբերում, օդահեն, ելականոց, ասուլիս, ուսումնական:

48. Ընդունելություն, վառել, խորհուրդ, գրադարակ, առջնորդ, տաղանդաշատ, հենք, սիգաճեմ, ելեւջում, անընթեռնելի, դյուրագգաց, խառնիխուռն:

արար վերջածանցով

49. Սննդամբերք, գովազդ, անտնտեսվարություն, կենսագիր, աղոթատեղի, վարչություն, առողջանալ, այլատեսակ, բավիղ, անհիմն, հոնեղ, վերանորոգչական:

49. Ցանցկեն, հոնագգի, ընտրագանգված, վանկատում, համագործակցություն, փրկիչ, անհաշտություն, բանաստեղծական, անբավ, հետևորդ, հոսանքակիր, համադրական:

ացի վերջածանցով

50. Խելահեղ, ուխտատեղի, տողամիջյան, աստառ, գեղջական, հետամտել, կնաբարո, անդրածին, առնականություն, երկրորդաբար, վրանք, նպաստել:

51. Նավախել, ստեղնաշար, բարբառախոս, հորատող, տառադարան, փաստարկում, անմեկին, ջաղքենի, համերկրային, արտագնա, դիմակ, ծայրագավառ:

(ա)բար վերջածանցով

52. Առևտրամիջնորդ, մորեգույն, թշնամապաշտ, փոխարքա, շարունակ, նախագահ, գրագետ, հեզմանք, ավանդատու, այգետեր, փոխարածելի, դրամապանակ:

53. Թագածառանգ, գոյականակերտ, թարգմանիչ, փոխարածորեն, դժբախտություն, ռոպեավճար, մորենական, աշխարհական, պարբերական, ենթադրյալ, գրաստ, անհավանական:

(ա)գին վերջածանցով

54. Ապրանքատեսակ, անդառնալի, ահա, անտառապատում, էժանացում, թախանձանք, կարոտաբաղձ, հիվանդանոց, ցնծություն, լացակումած, սպառողական, ցավագերծում:

55. Անահ, բարեսիրտ, սակարկել, ցնցում, երկնասլաց, թախծապարուր, ջերմեռանդ, տրտմաշուք, սպառնալից, գուլալ, փրկողակ, բաժանորդ:

(ա)գույն վերջածանցով

56. Բարձունք, խորախորհուրդ, գերեվարել, խստակյաց, դառնաբախիծ, հմադար, ոսկեղեղին, մարմնամարդիկ, վարդավառ, ծայրահեղ, խելացնոր, անագնիվ:

2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

57. Աղյուսածն, մանուշակ, խոշորացույց, նվազաբանություն, ամանոր, նրբանկատ, շագանակենի, վերադառնալ, մոխրակույտ, երկնաքեր, լավորակ, վեհաշուք:

եղ վերջածանցով

58. Սիագդու, նորագույն, հավակնոտ, հեղափոխել, ասացող, գորակար, սնահոն, թիկունք, վերջալույս, փափկամարմին, բաշքշուկ, խուժել:

59. Յլութակի, մարմարիոն, համահարթեցում, նմանահունչ, շնչահատ, երգեհոն, աղահանք, ուղեվճար, մեծաշուք, բարձրածայն, գունանկար, գործատուն:

ենի վերջածանցով

60. Ողբալ, արծվաբույն, հարաբարդ, կանեփածք, ինձուիճճ, հորեղբայր, ժամադրավայր, ապաքաղաքական, չնուշկ, այծտոնուկ, նախորդ, թախծանուշ:

61. Միամորիկ, իճճ, վերելակ, երախտամոռ, լաջվարդ, խնկարկու, գետնանուշ, վազրակերպ, լայնատերև, փթթում, բորբոքել, մշկաբույր:

ի վերջածանցով

62. Վայրենություն, լիաբուռն, կանաչապատ, տարկետուն, եռանկյուն, մոլազար, հայրենական, կրկնակ, աղեկտուր, որթատունկ, ծիրանագույն, ծերունական:

իկ վերջածանցով

63. Նախամարդ, գնդակահարություն, ազնվատոհմ, ներաշխարհ, հաստաբուն, սանդղակ, ձկնապուր, երթուղի, մարզպանություն, երդմնադրուժ, տաղանդավոր, բանակի:

64. Մանրախնդիր, գերդ, թիկնաբարձ, մահաքեր, համաստեղություն, տաղասաց, մարդամոտ, շուրջառ, սիրունատես, գրագետ, երախտամոռ, տարափոխություն:

65. Բազմաստեղեյան, թռչնավանդակ, ամբարտապան, աթոռանիստ, անտապանագիր, անընդիատ, կռիվամարտ, դուստր, բանտախուց, ցածրախոս, տնարդի, խաղամոլ:

ին վերջածանցով

66. Յետագիժ, հեշտընկալ, լռակյաց, ինքնահավան, բնավեր, առանձնահատուկ, վավերացում, խորտկարան, գետնամած, դյուրընթեռնելի, ծնեռնամուտ, ստորացուցիչ:

67. Պատն ի վեր, խորաթափանց, կաղնուտ, նրբանցք, կիսամութ, տիկնիկ, բավական, առաջամարտիկ, գետաքերան, կացարան, այստեղ, գյուղաննջ:

իշ վերջածանցով

68. Լուսավորվածություն, բաղադրատոմս, խորաքնին, արևակեզ, ալեհույզ, շոգեջեռուցում, ինքնուսույց, մարզպանական, զանգահարել, մտացիր, էլեկտրագողում, վերափոխել:

69. Մարգագեղատ, գորգոռալ, վարակազերծում, հոգեհնա, հրաշապատում, մատնահեղք, սպանակիչ, գերհագեցում, արտահայտություն, վարագույր, միավորում, շարժասանդղուք:

2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

133

իք վերջածանցով

70. Համերաշխորեն, հավաստել, վառելափայտ, աղուտ, բարունակ, դարձկար, հավատակ, ընթերակա, կեղծամ, ավետաբեր, կարծեցյալ, տարեգիրք:

71. Ալեծուփ, հայրենադավ, բուրուճնավետ, օծածն, տարընթերցում, հետևաբար, հիշաչարություն, թաղապետ, տանուտեր, ամկեղծանալ, ընթրել, հոգեգալուստ:

կան վերջածանցով

72. Մահագույժ, լացուկոծ, խռովահույզ, թուխս, անդամալույծ, աշխատավարձ, հոգեհարազատ, հարսանիք, ընտանիք, տարեկից, ականորսիչ, ծնախախտում:

կոտ վերջածանցով

73. Պարծենալ, ցատունալի, խորաբնին, ծիծաղախիտ, միալար, մտացածին, մտավախություն, երազահան, տատասկափուշ, մեղապարտ, շուտափույթ, դանդաղընթաց:

մունք վերջածանցով

74. Համենել, բազմագբաղ, խորհրդաժողով, փետրվար, հիմնավորում, ուսուցչապետ, ալեհույզ, հազարաբույր, զգայախաբություն, անասնակեր, ավարատենչ, անբաժանելի:

յալ վերջածանցով

75. Ինքնուսուցում, ցախավել, հեծեծալ, դառնություն, աղեկտուր, կաթնատու, անհիշաչար, փոխառություն, բաղադրատոմս, տարորոշում, վաղանցիկ, բարձրություն, անդրադառնալ, 76. Կորուստ, անեծք, զառանել, հեծանվադող, բացահայտում, անդրադառնալ, մախադրություն, ջրօրհներ, սառցակալում, աստվածատուր, դիտավորություն, սպառազեն:

ոն վերջածանցով

77. Գեղգեղանք, ոսկեծամ, գործնացություն, բանակ, աստղալից, դրվագ, գրագողություն, զազագած, բեռնաթափում, շատակեր, շնչակտուր, մեղմաբար:

78. Լուսազգայուն, սալարկ, ջարդարար, բնական, լիաբուռն, պարարվեստ, թափանցիկ, մակար, սիգախոտ, միլիարդ, շաբաթաթերթ, ծամծմված:

ովի վերջածանցով

79. Բազմահմար, տափակ, մանկապարտեզ, նորաբանություն, կորով, այգաբաց, յուրովսանն, կարեվեր, չարամիտ, հարյուր, հանդիսատես, ուղեվճար:

ովին վերջածանցով

80. Հնարագետ, հիմնարկություն, բազմերանգ, շուրջբոլոր, ուժեղագույն, արտասվալից, դիպաշարային, դժկամորեն, արծաթաշող, դարազլուխ, փականագործ, ազգական:

ոտ վերջածանցով

81. Վերընծյուղվել, խափշիկ, խանդավառություն, արագակար, անքեն, աղտեղություն, ստորաբարձ, ուղտաբուրդ, ծնծղա, նրբախավ, փայտածուխ, մտածական:

2. 6. Տրված ածանցով և բառերից բնորոշված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

82. Հավատում, դառնաբախիծ, ցորենածրիկ, արտաքին, ուղտափուշ, արմավորու, անկիրք, դիմափոշի, խափադանիտ, քննակալ, ծնրադիր, ստորաքաժանում:

որդ վերջածանցով

83. Ետպահցական, խորագին, վարչակազմ, երկուական, ծանրամարտ, անձրևաբեր, ծայմերիզ, աղամախնձոր, բնագիր, միջնապատ, չափազանց, նախատինք:

84. Նախաինք, մնայուն, միջնործ, ճամպարահաշինություն, եռախարի, սալապան, վարամետ, քառասուններկու, բնդիակառավար, մեղմագին, շնալուծ, դնապանատուն:

85. ժառանգագուրիկ, բնատնտեսություն, երեսունչորս, նախնի, վարսահարդար, օրինակ, բանջարավոր, նավասարդ, հափելագրում, հեռադիտակ, գնացք, լոդակ:

որեն վերջածանցով

86. Անգթար, կուրամալ, հիանալի, դառնածայն, տնտեր, սերտածուծ, տրամագիծ, անգուր, ընդիմաուր, ցորենածրիկ, անգուշ, անձնախիստ:

87. Ծուլ, որոշակի, մեղմահնչյուն, ծայնագրատուն, համարձակ, փոխնախագահ, նեմզադակ, վերադառնալ, մեծակարույծ, համըրնքաց, սկզբունք, բշնամիանալ:

ոց վերջածանցով

88. Թիկունք, բազմատաղանդ, այրական, աշխարհապիլուռ, կրակապաշտ, բռնամուն, կապավոր, չրդիչ, փողանդություն, խուճապարար, ծխածածկուրք, էժանանալ:

89. Հրայրք, հիվանդանալ, բազմել, թանկանալ, երկնամուխ, հիսուն, ականակիտ, տալարան, ատենադպիր, բռնակ, ամրակ, գզիր:

(ա)վոր վերջածանցով

90. Բանաստեղծ, եկնտագծտ, արտասուք, խորհրդատու, բարեհոգի, ազնվագ, ամենաուղիղ, գերազանց, իրավախախտ, արանդախալած, ալեհեր, այնուամենայնիվ:

91. Միևուժար, աղանդեր, իրասայլ, գերագույն, սպասյակ, արժանահիշատակ, առաջամարտիկ, վիտախարություն, ակնոց, բանալեպան, խալկարածիտ, անշնորիք:

ուբյուն վերջածանցով

92. Միջգերատեսչական, անձնդտումակ, անգործնական, անկայուն, ծայնանեկուսացուն, նատակյաց, ծաղկալայնորեն, մերողամտաբար, վերալիցքապիրուն, ամբարձիչ, իսմախարբերական, ջուրակահար:

ուկ վերջածանցով

93. Բազմակիր, բզաչափ, գիրամալ, բաժրածայն, հեղինակազդրիկել, պշրատյաց, անբան, իովկերգություն, ջերմախտ, տախտակամած, խեղճություն, բղալել:

94. Տոնավաճառ, ենթամնա, ծածկալեզու, պատճենանկար, անձնագոհ, հեղեղախոս, փափկակյաց, շնչաեղծ, արդուզարդ, դիպակազգեստ, մարդաբնակ, իշատեր:

2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արժատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

95. Թզենի, գորշություն, ապաշավանք, հավաստագիր, երկաթակուտ, համենայն դեպս, նավասարդ, շնչակտուր, կատակերգություն, արյունահեղություն, անհատնում, ցախավել:

96. Ափյուռքահայություն, բանվորական, երգչախումբ, պարագիծ, ուսուցչապետ, սերնդափոխություն, նկարչատուն, գեղեցկատես, ինքնապասարկում, անթագավոր, պչրատյաց, հրեներեն:

ուիի վերջածանցով

97. Անհամաձայն, ծառաբուն, շահադիտական, հասկաքաղ, աշխատասեր, հակասականություն, վերելք, գետնախորշ, գաղտնածածուկ, սարավանդ, դատավարություն, եզնայլուծ:

98. Բաղածայն, վարանել, դրասանգ, անհասանելի, տարեվերջյան, արժեւորում, նախագավիթ, ակներևաբար, բազմաբարդ, ամոթխած, խելապակաս, ծվածն:

99. Վարարուն, պարտատեր, տարրալուծել, ցերեկային, պարբերաբար, հասմիկ, խելացնոր, ծաղկափիթ, աղամամուր, տեղահանում, անբնական, վերադիր:

ուն վերջածանցով

100. Ցնածայն, անկարգել, ոստայնածն, մական, դերանվանական, սերգատ, ցողաշաղախ, հանդիպակաց, մտասկեռ, զգացմունքայնություն, շուրջառ, արթմնի:

101. Կենսաժպիտ, մշտամնա, համածո, երեսնամյա, հոլովակ, արծվաթռիչ, բարեհունչ, եռանիշ, բուրդմնայից, ուրացող, դեռափիթ, շատախոսել:

ուստ վերջածանցով

102. Հագնել, ապրիլյան, գալարափող, երկրամաս, սահմանական, կորչել, ելեջում, առուփախ, վայրիվերո, հոգեպես, մտապահել, արծնապակի:

ուտ վերջածանցով

103. Կաղնեփայտ, հմտանալ, շաքարավազ, հնդկեղեգ, ապագգայնացում, թավալոր, աղեխարշ, կարկտաբեր, ծանծաղամտություն, անխախտ, ջլապինդ, հաղարջաթուփ:

ք վերջածանցով

104. Մտավախություն, նշանադրել, թռչնավանդակ, ավետիս, քերթված, սակարան, անելանելի, տարփողել, գնալ, վարդապետ, հայրենի, անասնաբույժ:

105. Տարեվճար, կամարանման, կրավորական, երբեք, հենասյուն, քուրա, ավագակախումբ, եզրակար, հավանաբար, հավատալիք, փաստարկում, խորհրդատու:

106. Անփառունակ, նեղվածություն, հակահետախուզական, հնասպառ, նախանմություն, ծովահեն, վարուժան, հանապազօրյա, շարական, հավակնոտ, հոգեհմա, աղոտանալ:

107. Չերբազատվել, միակտուր, արտահանում, հավաստիանալ, չարարատիկ, փողամուլ, անկարգել, որսասար, թիավարություն, լոռեցի, կապալառու, կառափնարան:

2.7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

1. Ակնախառույ – փաստարկել
խոհեմաբար – աչալուրջ
անջրդի – սուգանալ
մտավորական – մանկություն
հանդիսանել – հետեմաքիմք
մեջախաղ – լռակյաց
2. Արձակագիր – գանգրահեր
շքանուշք – գարնանային
համաստեղություն – գիտական
խաղաշրջան – հանդիպակաց
թղթականակ – անցուդարձ
հեզասահ – դաշտային
3. Անգիառունակ – սնանջ
ինքնուրույն – սիրահար
թուլական – լիակատար
պատռվածք – քաջասիրտ
սնահակատ – փոփոխանիտ
փոխարքա – մատակայր
4. Չահածառանգ – ջրվեժ
սառցալեռ – աղյուսնաբրու
ծառուղի – խճանկար
դատարկամիտ – ստրկություն
կիզանուտ – հրածին
կշռադատել – հավասարապարուն
5. Կամակատար – բարոություն
կարգազանց – ծիսակատարություն
ձայնապիտու – աշխարհակալ
կարգադրել – դասամատյան
սոսա – չափազանց
ջրանիշ – բազմակարծություն
6. Համակցություն – սառնասիրտ
խաղաքատ – հյուրանձոտ
անբեկանելի – լիաույս
խնդրագիրք – թանաքաքիժ
ինքնաբերաբար – հավանական
ափամերձ – դեղատուն
7. Տեղաբնակ – որևէ
կոփածո – ժայռաբեկոր
սիրասուն – տոչորվել
կտրվածք – շնչասպառ
մտամոլոր – միաձայն
շնչահեղձ – ջրանցք
8. Անստույգ – տեսակցություն
հյութալի – մրգաքաղ
ցուցարար – վաղածան
շնչասպառ – երկարակյաց
վարսակալ – երկաթուղի
ապաշնորի – հողագուրկ
9. Անծատար – մտամոլոր
դրվածք – թագածառանգ
հրապիրատուն – սուսերամարտ
հուշայուն – որմնադիր
առատաձեռն – պեհույգ
շարժասանդուղք – արագակազ
10. Տառերիւր – անկողնակալ
կամակատար – կողմնջք
վեհապանձ – բազմանիստ
ժողովածու – ամենագետ
դոմփակ – ուղեգորդ
բարձունք – ձայնագրություն

2.7. Տրված գույգ կազմել մեկ

11. Ծողկալ – շնչալ
եռանյա – ձեղնալ
յարագույժ – քալ
կազակցել – վիր
բռնաբուծություն
տոմարիկ – մալ
12. Արևակալ – դր
ձեռնունայն – գ
ռայախալած – տ
գիտածորդով –
անդուլ – դաս
գրախանութ –
13. Ապրտաշունչ –
հանդիսատես
նակապետ – ի
համածո – պս
խոտաբույս –
կետարդություն
14. Անդամբեղք
կիսանաշ – հ
պտտահողմ
երեւակատել
մարդապարահ
փոշեկուլ – բ
15. Կշռադատել
միջադեպ – տ
սուպարան – ի
ծգան – մետ
ծուլանո – դ
անառնամու
16. Հարկադրող
հյուրանոց

2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արձատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

137

11. Փողկապ – շնչառալստ
 եռամյա – ձեղնահարկ
 չարագույժ – քաշժշուկ
 կապակցել – վիրահատել
 բռնաբռնություն – ինքնահավան
 տոմարկո – մարտահրավեր
12. Արևալատ – դյուրընթեռելի
 ծեփունայն – գործագուրկ
 հայտալած – պատահողծ
 գիտաժողով – գեղափրիթ
 անդուլ – դասասենյակ
 գրախանութ – նորավեպ
13. Սարտաշունչ – անձեռնմխելի
 ունդիսատես – գեղագարդ
 նավապետ – ջերմաչափ
 համածո – պատաստաբարս
 խոտարույս – հնձվոր
 կնետաղություն – ելարան
14. Աննդամբերթ – փափկակենցաղ
 կիսամաշ – հոգեհարազատ
 պտտահողծ – դարազլուխ
 երեսպատել – սնագգեստ
 մարգարահ – սիգաճեն
 փոշելուլ – դիմակահանդես
15. Կշռադատել – ծանրաշարժ
 միջադեպ – սնափառ
 տալարան – հնագույն
 ձգան – նետահար
 ձուլածո – ոսկեգույն
 ամառնամուտ – աստղալույս
16. Զարկադրանք – օրինալսի
 հյուրասենյակ – օրալսի

- բազմաբնույթ – գրչատուփ
 գնահատել – փրկօղակ
 զարդանախշ – շարասյուն
 երեսորիչ – քաղցրամափս
17. Զինավուրդ – օրական
 նվագարան – ողբասաց
 հարցաշար – համերգ
 ծուլարան – միաբանություն
 արվեստասեր – գեղեցկություն
 սրամիտ – մեծարանք
18. Մտավախություն – պարզաբանել
 տիեզերք – կնամեծար
 տեսողաշտ – լրատվական
 դրամաշորթ – ստվարաբուրդ
 բուրյան – խնկարկել
 ուսումնաստենչ – ինքնամեծար
19. Վերահաս – առատածեն
 կլանել – այնուամենայնիվ
 ինքնամեծար – տնարար
 անդառնալիորեն – վագանց
 դավադրական – համատիրություն
 պաշտոնաբող – դարձերես
20. Չայնագրել – դասամատյան
 տոնահանդես – անխառնակ
 լուսահորդ – անվտիպակիր
 քիչքաղաշտ – ուղղություն
 բարյացակամ – կրթօջախ
 կապավոր – լեռնաշղթա
21. Ակնածանք – բարբիչ
 համտեսել – հոտավետ
 ճակատագիր – մարտաղաշտ
 ձերբագատում – մտավախություն
 մարտունակ – կարգապահ
 վաճառատուն – մանրադիտակ

Հաղորդակցություն – մայրուղի
նկատառում – նրբերշիկ
ախտամիշ – գանգոսկր
դրժել – ուխտավայր
պահակակետ – երկրագունդ
տնամերձ – վերջնախաղ

ծամակճար – ճգնակոր
երկիեղկ – օրացույց
ամպամած – խաղատախտակ
ծայնապնակ – քառատրոփ
դյուրագրգիռ – մարսորություն
ջանասեր – շուտափույթ

խոհական – այլատարր
զմայլելի – մեծահոգի
նախագահել – բարձրաբերձ
դրամապանակ – հիմնակոր
արշավախուճ – հաղթական
պատկարժան – ինքնամեծար

Պատկերասրահ – սրբապիղծ
եզրանախշ – լայնակիճ
ծարկաթերթ – արևակեզ
հոգեզնայլ – մեծահասակ
միջակետ – ակնդետ
անհորձնակալ – ցուցանատ

Տեղաբնակ – ուխտադրուժ
հարթավայր – սարալանջ
բազմաքանակ – նույնօրինակ
գագօջախ – բարեկիրթ
տնամերձ – մանրադրամ
ազատամիտ – ուսումնասունչ

Նրգատու – հարկահան
թխվածք – գարեհաց
պաշտամունք – բարյացակամ

2. 7. Տրված գույգ բառերից բնորել մեկական արժատ և
կազմել մեկական բառը բառ (մտադմենը 6 բառ):

սեղնագիր – ախորժաբեր
սուրսայր – տաներկու
մերձակոր – երկնապալաց

Թիկնակետ – պահապան
կանազուրկ – պատկախնդիր
շրջագայություն – կալանակոր
փոփոխական – դականացք
ոգեշունչ – փոքրամարմին
հնչյունային – քաղցրալուր

գործընկեր – անընկալունակ
հազարերանգ – բուրավետ
կենսահաստատ – սիրահոժար
սքանչելագործ – հիացնունք
երբեմն – անեական
չափորոշիչ – այդպիսի

Թանկարժեք – թղթադրամ
հանքանյութ – պաշտամունք
ողբանկազ – վարչահրամայական
բնաբան – հանապազօրյա
մահասարսուր – տնամերձ
տեղաբնակ – անվանացանկ

Ջարդատուրի – մտապատկեր
արևնտամետ – ամանոր
եռանկյուն – սնահավատ
համերգասրահ – խաղողօրինեք
սահմանագիծ – առաջադրանք
ծառատունկ – տոհմացեղային

Էջմիածին – նույնքան
գրագետ – տարեվերջ
անընդհատ – շնչասպար
անդառնակի – զանցանք
զգայապաշտ – ցնցանկար
այլուրեքություն – անենագնաց

2. 7. Տրված գույգ բա
կազմել մեկական

Չափարժեք – այստ
կամակատար – բար
անդառնական – ինքնագր
անդառնակի – տարրի
անկյանք – աշխ
կարգապանք – աշխ

Ամենուր – այլազան
վատարան – սպառ
այսօրինակ – տեղու
խաղընկեր – բարբ
բանքեր – անմիօրին
մերթապալել – խեն

Ողջախո – այլըն
ինքնաշարժ – նոր
հավաքատեղի – ս
միայն – նորահա
ենթակայական –
զգայապաշտ – բն

Տանջամահ – մտ
վիժամուտ – գահի
ցայգանկազ – բա
բեկաբույժ – դաս
կցակառույց – բա
բնավեր – արժեկա

Շղկահայաց – փ
փոխադրա – խնձ
բոլնորս – ուղղա
օծապատույտ – անո
կալվածատեր – ճկ

Չկնկիթ – անուշա
բուքումուր – հոն
անկադրող – հեծե

2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

139

33. Չափարարժին – այսուհանդերձ
կամակատար – բարեբեր
գիտահանրամատչելի – ամենամյա
անդամներ – տարեմուտ
անկյանք – հեռագրասյուն
կարգազանց – աշխատունակ

34. Ամենուր – այլազան
վառարան – սպառազեն
այսօրինակ – տեղահանություն
խաղընկեր – բարբառայնություն
բանբեր – անմիօրինակ
ձերբակալել – խելահասություն

35. Ողջախոհ – այլընտրանք
ինքնաշարժ – նորածնություն
հավաքատեղի – ալեծուփ
միանյա – նորահայտ
ենթակայական – անհեռատես
զգայապաշտ – բնատուր

36. Տանջամահ – մտամուր
վիժանուտ – զահակալ
ցայգանվագ – բացախսություն
բեկարույժ – դատավճիռ
կցակառույց – բարեբախտություն
բնավեր – արծվահայաց

37. Ծովահայաց – փղոսկր
փոխադրա – խնծորուտ
թռնորս – ուղղահայաց
լուսադեմ – անդամների
օձապտույտ – ձկնապուր
կալվածատեր – գահավորակ

38. Չկնկիթ – անուշապուր
թուքումուր – հոնքատակ
անվաղող – հեծելագոր

հրաձգարան – ինքնօրինակ
աբոռակրիվ – նստակյաց
ընձենավոր – ուղտապան

39. Ձերբազատվել – փոխադրություն
վերարկու – փաստաբան
սղագրել – սերտաճում
շարքացան – տեսաժողովածու
հանրագումար – լիառատ
գնանկում – սակարկել

40. Հարվածախին – հեռուստականուրջ
բարեկեցիկ – նստացույց
զրուցասեր – ճեպընթաց
զործակից – վարորդական
հիշաչար – կամակատար
արգելապատնեշ – շանթահար

41. Պսակադրություն – ցայգալույս
հնադար – արևմտահայ
հնեաբան – մանրախնդիր
բնօրրան – մեղմահնչյուն
տնտեսվար – գինեվետ
անձեռակերտ – վերարկու

42. Լռակյաց – մնջախաղ
վճարունակ – գործուղում
դյուրընթեռնելի – շարժասանդուղք
անտարակույս – կցակառույց
ընչաքաղց – ոչուփուչ
թնաբախում – անակնկալ

43. Պաշտոնաթող – իրավագետ
կալանավայր – կուսակից
խորհրդատվություն – ծերմակարուղ
կրթամենք – բարեկամ
գարնաճամուտ – հետաքննություն
սիրահարված – անհեռատես

2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բառ (ընդամենը 6 բառ):

44. Ցանափրաբար – շուտափուրբ

հնալագեղ – բարեհոգի
օղերնույր – անանակիտ
բազմոտամի – արագակազ
վիպասան – անանդյա
բզբախար – կենթատրոն

45.

Չիտական – կարգաբերել
ուճանակ – ասպազեն
տիեթառնոչակ – գրապահոց

դրամաշնորի – հանդիսական
երիգորդ – բաղաձայնույր
մրցանակակիր – հոգեկարք

46.

Ատոմին – դիմագրական
անգիտակից – ընդամենը
գորթաց – ծյունածածկույր
հանգաբառարան – առանցքական
հավաքական – ակեպետել
հարածուն – սղոցածուկ

2. 8. Կազմել մեկական բառ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

1.

Լյուրապաշտ
մոտապա
դաշտավայր
փետրազարդ
բոլոջան
հուսախար

2.

դիտակետ
աստիճանացույց
պատվոգիր
գնդակոծել
գրապիտ
սփրապետություն

3.

հյուանցություն
անշահաբա
կատելանելուկ
խաղանախ
շնապատ
նվաճարծել

4.

դիրքորոշում
պատկերասրահի
հավաքատների
ծննդական
անցաթուղթ
ուսկրախտ

5.

հեղդամահ
դարձերես
դարաշրջան
շնորհագրիում
խաբեկատիր
օղական

6.

Շողարձակ
պանակակետ
սուգանակ
օրական
միջնորդ
պարահանդես

7.

վերջնագիծ
շաղքացան
երանգականակ
բացուխուրի
տնօրեն
գրքաներ

8.

Ցավատանջ
մտավախություն
տեսագրություն
վարագրությանի
հոգատար
մեղգամիտ

9.

վարչակարգ
խնդրագիրք
սիրաշենեկ
տարուբերում
նկարագար
լաափող

10.

եզրագիծ
արժեքի
բուսական
նաղագիծակ
նաղաձեր
նաղաձեր
նաղաձեր

11.

գիտական
բուսական
արժեքի
հանգալար
անհոգալար
հանգալար

12.

Շաղքացան
երանգականակ
բացուխուրի
տնօրեն
գրքաներ

13.

հեղդամահ
դարձերես
դարաշրջան
շնորհագրիում
խաբեկատիր
օղական

14.

Շողարձակ
պանակակետ
սուգանակ
օրական
միջնորդ
պարահանդես

15.

վարչակարգ
խնդրագիրք
սիրաշենեկ
տարուբերում
նկարագար
լաափող

մակա՛ն արձա՛ն
նդամե՛նը 6 բա՛ռ

2. 8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

10. Եզրագիծ
ուղենիշ
բուսավալել
կարգավիճակ
մարդասեր
նստատեղ

11. գծապատկեր
բուժանյութ
ափամերձ
հանքավայր
ամփոփագիր
հեղաշրջում

12. Չերբազատվել
մորթապաշտ
արշավախումբ
ծրագալույց
շքանուշք
հողմադաց

13. Նավավար
ուսումնատենչ
խոտաբույս
կրթօջախ
հոգեհանգիստ
մերձարևադարձային

14. Գաղթավայր
արվեստագետ
ցուցադրական
ողոշարկում
դրածո
նոքավոր

15. Քննաշրջան
թղթակույտ

դրամաշորթ
ճեմասրահ
սնկածն
վարդագույն
- 16. Անսրտացավ
արգելապատնեշ
հողագործ
ծաղկափիթ
ջրահարս
գագաթաժողով

17. Աթոռանիստ
տնկարկ
դրնփակ
ախտահարել
կնատյաց
ծիարշավ

18. Սպիտակաթույր
զրկանք
քարտաշ
մոլեռանդ
սքանչելագործ
մանկասենյակ

19. Տանջամահ
դիմանկար
հնձատեղ
կետագիծ
աշխարհամարտ
պաստառապատ

20. Ժպտերես
ծածկագիր
զունագարդ
սյունագարդ
արձաներկ
փորձադաշտ

21. Անհսկական
խմբակցություն
հայասեր
քայլերգ
ծառագարդ
ակնդետ

22. Հերարծակ
ծկնկիթ
աչագեղ
ճեմասրահ
հրաբորբ
հորատանցք

23. Որդեգրել
փայլաթիթեղ
հորեղբայր
շղթայակապ
կերակուր
արծակագիր

24. Լուսառատ
մղանել
վերջնագիր
հակահեղափոխական
որսասար
խղճահարվել

25. Առատածեռն
բանաստեղծ
վազանց
հաշվենկատ
խուսանավել
մահագույժ

26. Ջանգալատուն
անկումային

արձնելով
6 բառ):

ակ

բյուն
յուն
ածածկ

գ
թ

ուն
րդ

առյուծաբաշ
ընտրադշալ
հատապտուղ
վիպասան

27.
Յլամարտ
ռարկաբաժին
բախտորոշ
բնավեր
կրողունակ
վարձատրություն

28.
Չարթակայր
վաճառատուն
անվադող
չափաբաժին
հավաքածու
պարտահանդես

29.
Խոսքաշար
վաստակաշատ
կամակատար
վարքագիծ
բառատնտր
վստահամիտ

30.
Փնջածն
պտտաիողն
ականջօղ
սրբակայր
լրագիր
անուշահոտ

31.
Յանքատարածություն
ձգձգել
խաղընկեր
ծայնակություն
վայրընթաց
վերագործարկում

2. 8. Կազմել մեկական բաղոյ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

32.
գումարահատկացում
աղուիաց
մկնդել
ծրագրացանկ
անընդդիմադրելի
նշածն

33.
Մուտքագրում
անտնտեսվարություն
ծառանգաբանություն
նույնարմատ
թափահայրում
տեղահանություն

34.
Շարժասանդուղք
փրփրահույզ
թիթեղածածկ
առնտրանակ
հնասպառ
լրջմիտ

35.
Հեռուստացույց
անջրանցիկ
վերակազմակերպում
փութաջան
պնդերես
հաղթադշալ

36.
Կցակառույց
սերանապետ
նմանածայնություն
բջջանյութ
մնջախաղ
հարկատու

37.
Սահադաշտ
ներոտնեսական
կարգազանց

հոսքագիծ
խնամարկու
երթուղի

38.
Կիսալուսին
բաղադրատոմս
գերազնահատուծ
բոնադարք
ազնվայր
ծեծկտուլք

39.
Անվանաթեթ
անմիջապես
թնատարած
համտեսել
երկկողմանի
կիզակետ

40.
Անշահութաբեր
մեծամտություն
մթնահայաց
աղեկտուր
մարտահրավեր
հնգաթև

41.
Անհավասարակշիռ
այրուծի
ընչաքաղց
դեռահաս
ծնաբանություն
նշածող

42.
Խառնաշփոթ
անուսումնասեր
անեանակ
ցամաքահով
տաշտշել
հնչյունաբանություն

2.8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

43. Ենթագիտակցական
կայարանապետ
տեղապատույտ
շատախոս
կաղանավայր
հաճոյախոսութիւն

44. Շղթայակապ
զուգակշիռ
վազքատուն
հմայագեղ
եռակցել
թմբաշար

45. Թարթիչագեղ
ընծայագիր
եղեգնապատ
հանգաբազարան
գուլպայագործ
դողերոցք

46. Գորգապատ
տաղանդաշատ
վկայագիր
դողագործ
փեսատես
ավանդապահ

47. Լրակազմ
համագագաթում
խողվածագիր
արտահայտչանշան
օրինակագրում
աներևակայելի

48. Հակամետ
արկածախնդիր
անդրիսխումք
ալլակերպություն
ինքնանկար
համդիպանման

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

1. զավաթ, տենդ, մստկածք, գոն, թել, մախասրախ, գավիթ, դերձան, գահույք, փարախ, ընկամակ, մրուր, դողելոցք, գլամ:
2. Դրասանգ, մծույգ, մախճիր, եղոխանի, դիպակ, յասաման, սյուք, եղեռն, եղեգն, եղերեղգ, շաճք, երիկար, ծաղկաշղթա, գեփյուռ:
3. Անտաղբեր, իսնր, արտառոց, անհրապույր, ամիրալ, տիսն, անդադար, անապական, անարդար, անբարբառ, անսպիտի, մաքուր, անդուլ, անհեթեթ:
4. Ջտարյուն, անհողդողդ, անխառն, դժնի, անսահման, անգո, անըստզյուտ, բարձիթողի, անիրական, անտերունչ, անվերջ, աներեղ, անագորույն, անշնջ:
5. Առիճքնել, բոլել, սփրթնել, բուծել, գռփել, աղճատել, թալանել, դաշել, խարկել, դրոշմել, գունատվել, իսկել, աղավաղել, թոլել:
6. Ծնել, գոծել, ենթարկել, տարորոշել, շաղել, հպատակեցնել, երկնել, գանազանել, պատել, խծումել, կապակցել, երկմտել, տարակուսել, գուգորդել:
7. Գիտակ, կարապետ, ընկնակիր, առաջնորդ, քաջք, գոտեմարտիկ, գեղապաշտ, կատարածու, դշխո, դև, ընթիշ, թագուհի, գզիր, դիվախար:
8. Մերժում, բերկրանք, բնօրրան, երաշխիք, բաղձանք, բռնկում, շրջադարձ, առիակատչյա, իղձ, բացարկ, հրճվանք, բնագո, բեկում, հայրենիք:
9. Անխինդ, ապաշնորհ, անպատկառ, ակնհայտ, տարտամ, անձիղք, անվնաս, անանդք, անհարիր, անբաքույց, անսպիտի, անխաթար, անամոթ, անորոշ:
10. Միսար, անհատույց, անարգ, կարկառուն, անսայթաք, ապիկար, անկեզ, անգայթ, անճարակ, անտեսված, ստոր, անընդհատ, բարձիթողի, անվանի:
11. Ակնածել, սարսափել, աղեղկել, ասպատակել, ճարակել, իարգել, այլասերել, պսակվել, ծաղրել, ահաբեկվել, կորանալ, արշավել, բարոյագրվել, հեգնել:

3.1. Առանձնաց
(իոմանիշ)

12. Թախան
13. Անիճ, ի
14. Ակուժ.
15. Առանձ
16. Ջիստ
17. Ուռու
18. Դրկ
19. Դար
20. Ծա
21. Կտ
22. Ժա
23. Ասա
24. Առ
25. Դի
26. Ան

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստով իրար մոտ (իոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

1. զալաթ, տենդ, նստվածք, գոն, թել, նախասրտի, գալիթ, դեղձան, գահույք, փաթախ, ընկանակ, մրուր, դողերոցք, գլան:
2. դրասանգ, նժույգ, նախճիր, եղոխանի, դիպակ, յասաման, սյուք, եղեռն, եղեգն, եղերեղդ, շափք, երիվար, ծաղկաշղթա, գեպիյուր:
3. Անտաղբեր, համր, արտառոց, անհրապույր, անհրապ, տիած, անդադար, անապական, անաղդար, անբարբառ, անսպիտի, մաքուր, անդուլ, անհեթեթ:
4. Ջտադյուն, անհողդողդ, անխառն, դժնի, անսահման, անգո, անըստզյուտ, բարձիթողի, անհրական, անտերուինչ, անկերջ, աներեր, անագրույն, անշեջ:
5. Արինքնել, բովել, սփրթնել, բուծել, գռիել, աղճատել, թալանել, դաջել, խարկել, դրոշմել, գունատվել, հսկել, աղապաղել, թովել:
6. Ծնել, գոծել, ենթարկել, տարորոշել, շաղել, հպատակեցնել, երկնել, զանազանել, պատել, խծուծել, կապակցել, երկմտել, տարակուսել, գուգորդել:
7. Գիտակ, կարապետ, ընկնակիր, առաջնորդ, քաջք, գոտենմարտիկ, գեղապաշտ, կատարածու, դշխո, դև, ըմբիշ, թագուհի, գզիր, դիպահար:
8. Աերծում, բերկրանք, բնօրրան, երաշխիք, բաղձանք, բռնկում, շրջադարձ, առիակատյա, իդժ, բացարկ, հրճկանք, բնագդ, բեկում, հայրենիք:
9. Անխիմդ, ապաշնորհ, անպատկառ, ակնհայտ, տարտամ, անծիրք, անկնաս, անամոք, անհարիր, անթաքույց, անսպիտի, անխաթար, անամոթ, անորոշ:
10. Ախալար, անհատույց, անարգ, կարկառուն, անսայթաք, ապիկար, անկեզ, անգաթ, անճարակ, անտեսված, ստոր, անընդիսատ, բարձիթողի, անկանի:
11. Ակնածել, սարսափել, աղեղվել, ասպատակել, ճարակել, հարգել, այլաներել, պսակվել, ծաղրել, ախարեկվել, կորանալ, արշավել, բարոյագրվել, հեզնել:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել խմատով իրար մոտ
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

145

12. Թախանձել, անրջել, ժխտել, գանահարել, երևակել, խարագանել, բացասել, երազել, անվանարկել, գոտեպնդել, աղերսել, քաջալերել, փոխարկել, վարկաբեկել:

13. Ամիճ, խումբ, գավաթ, հենակ, բռունցք, ագարակ, անթացույ, բույլ, ժխոր, վահան, կռուփ, ասպար, բաժակ, աղմուկ:

14. Ակութ, բար, բմբուլ, գեղմ, բազե, փետուր, բուրդ, տարագ, հողակոշտ, օջախ, գուղձ, հանդերձ, պտուղ, բեմեզր:

15. Առանձնահատուկ, կեղծ, արբեցնող, ամենի, որոտածայն, ուրույն, բանագրոսիկ, զգլխիչ, ամպագողգող, աղիողորմ, բեղուն, լալագին, արգասավոր, ազնավուր:

16. Զիստ, բազին, ագուգա, ազդակ, հանդ, լաբիդինթոս, անդաստան, բավիղ, գոհանեղան, ազդր, բանակ, խթան, ասպր, զոյք:

17. Ուռուցք, ապակեն, ակոս, այծ, ապառաժ, նոխագ, ճաշ, այտուց, այրոց, ապուր, վեմ, ապաշխարանք, պաշտպան, քավություն:

18. Պրկել, հառնել, սփուկել, ամբաստանել, հրձկել, առնանգել, մեղադրել, բարգավաճել, հափշտակել, ակնադրկել, ամոքել, փթթել, բերկրել, բարձրանալ:

19. Պարտադրել, գժդմնել, բաղձալ, խրախուսել, առարկել, համեմատել, հեկեկալ, ստիպել, արտասվել, հերկել, խոժոռվել, բաղդատել, գոտեպնդել, տենչալ:

20. Ծավի, խուպան, առանձին, առտնին, աղոտ, թեժ, բանուկ, ալ, բորբ, բոսոր, դժգույն, բիւ, մեկնիսի, անմշակ:

21. Կտրիճ, արամբի, ամբարտավան, պարկեշտ, արի, մեծամիտ, ազդեցիկ, առույգ, զգոն, ալնոր, կայտառ, աչալուրջ, զառամյալ, առաքինի:

22. Ժայռ, արոտավայր, վաղորդայն, մախճիր, անեծք, ատոմ, նզովք, սրունք, հյուլե, աղոթք, հանդ, ապառաժ, արևածագ, արյունահեղություն:

23. Ասպախումբ, ամբարտակ, ախոռ, շավիղ, ասպարեզ, պատմեշ, արահետ, ածանց, պալատ, ակուն, այրուձի, եռանդ, ապարանք, բնագավառ:

24. Արատավորել, տրոհել, ամրացնել, ակնածել, փայլիլել, աղանձել, պատկառել, ասմունքել, առկայծել, կռահել, աղարտել, բովել, արտամանել, ազուցել:

25. Պրծնել, հմայվել, ահաբեկվել, պճնվել, փաղաքշել, շաղախվել, զարդարվել, զարհուրել, զգվել, մխրճվել, ազատվել, հուզվել, ոյուբվել, ալեկոծվել:

26. Անակնկալ, ամուլ, զանազան, արդիական, ստերջ, արատավոր, ազդեցիկ, տխեղձ, այլնալի, բեղրի, հոյակապ, արգավանդ, ժամանակակից, հիանալի:

3.1. Ատանձնացնել և կողք կողքի գրել ինստիտուտի իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

27. Աղեկեզ, գոռ, արտաքին, հորի, այլանդակ, իզուր, ձյունագես, վարենի, անու, հնամյա, անիդ, ակենի, սրտակեղծք, ապարդյուն:
28. Մթնշաղ, արտ, բախանձանք, աղորիք, աղյուս, երկանք, անտառանյութ, աղջանուղջ, ատաղձ, արարողություն, ակունք, հանդ, ծես, աղերսանք:
29. Պնակ, անյուն, ցել, աստան, այծյամ, ժանիք, ազաթ, կիստար, ափսե, մախաթ, արշալույս, արտ, ծեզ, անիդ:
30. Բուրյան, ակներև, բազմապիսի, ստույգ, ախտածին, հախտուն, բացահայտ, հոտակետ, այլազան, հիվանդաբեր, ինքնակա, պտղաբեր, բուրն, բարունակ:
31. Մրդկածուփ, ասկյա, ակեհույգ, բրդե, տարօրինակ, արգականդ, արտառոց, հուրթի, արդի, ապօրինի, աղեկեզ, գեղձ, ամփոփ, այծմյան:
32. Աղանդեր, վաղորդայն, քաղցրեղեն, ատաղձ, առափստ, ջրամբար, փայտանյութ, ակազան, անպրոպ, ապաստան, ականդալեպ, պատասպարան, ածու, ասք:
33. Պարագլուխ, գյուղացի, աշխարհակալ, նաժիշտ, առաքյալ, նկանդ, կնքահայր, արեղա, քաղոզիչ, առաջնորդ, գեղջուկ, քափոր, ազատադար, աղախին:
34. Պապանձվել, գայրամալ, շեղվել, փատվել, փողփողլալ, կասկածել, ակաղել, լռել, ընկճվել, մակարդվել, ծածանվել, երկբայել, սրտմտել, լեռդանալ:
35. Սքողել, ընդարմանալ, թափել, խայթել, խճողել, ոստոստել, ոթել, լկկել, թաքցնել, կծել, թռչկոտել, տնտղել, թնիել, տանջել:
36. Բոկոտն, որոտընդոտ, իեղզ, բյուր, երփնափառ, բարձրածայն, բորիկ, բազուն, գույնզգույն, կիզիչ, հուրթի, հանդարտ, բերքատու, բարկ:
37. Կարմիր, անրողք, կորնթարդ, փափուկ, բոսոր, գիրթ, անշուք, առկա, գիրզ, հանուր, մտափոզ, շեշտակի, գծբեքածն, հասարակ:
38. Ազգաբաց, անդրապարտիք, անոթ, անանդ, արգասիք, նապասարդ, արփի, ակնարկ, փափազ, արդյունք, բաղձանք, արեգակ, արշալույս, տաքատ:
39. Չայրենադակ, ազնվագարն, սանձարձակ, աչալուրջ, անուրի, քաջագուն, ուշադիր, աղքատ, ազգուրաց, ճերմակափեր, ակնկոտ, ապերասան, ընչագուրկ, ակեզարդ:
40. Գոռոզամիտ, գեղանի, տիսմար, անբարտապան, խանդակաթ, ինականդ, նժրեհ, բրածիտ, բունդ, գիրուկ, վայելչակազմ, աստանդական, գորոպակի, բժբիկ:
41. Տրտմություն, հանդիմանություն, տենչանք, բրոց, լորձունք, գամբյուղ, լինդ, պանդուկ, նախատինք, իջևանատուն, ինչք, բախիծ, շողիք, իզծ:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել խմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

147

42. Լապտեր, լեղի, լաստ, բուրջ, ինքնաթիռ, մտրակ, քուղ, լուսարձակ, լախտ, սավառնակ, լուսան, մաղձ, լար, լաթ:

43. Մերթընդներք, արդարև, համակ, գեթ, վերուստ, հիրավի, երբեմն, ամբողջովին, փոխադարձաբար, իզուր, հաճախակի, լոկ, երկուստեք, ապարդյուն:

44. Հակառակ, իսպառ, վաղօրոք, ի հեճուկս, վերջնականապես, իրավամբ, մշտապես, իզուր, անմիջապես, ի ծնե, իսկապես, հավիտյան, իսկույն նեթ, կանխավ:

45. Սին, գոլ, գեղաշուք, տիհաճ, ձախողող, գարշելի, համր, դատարկ, գոս, մտասույգ, չոր, պերճ, գաղջ, մունջ:

46. Ժլատ, դյուցազն, հեգ, գծուճ, թշվառ, կուզեկուզ, խարդախ, երախտամոռ, խանդակաթ, դիմացկուն, ուրացող, քաջագուն, տոկուն, մենագաղավ:

47. Սողուն, երամ, ծննդաբերություն, զանգ, մատակ, քահ, կոչնակ, երդիկ, երկունք, զգեստ, կանթեղ, զեռուն, հանդերձ, զամբիկ:

48. Ավագ, ծաղկող, միապետ, միջնորդ, երեց, զուգընկեր, ծաղրածու, ինքնակալ, ելուզակ, հովիվ, խեղկատակ, նկարիչ, խաշնարած, բարեխոս:

49. Անծիր, անխաբ, անթարթ, մունջ, անառիկ, անբարետես, դաժան, անկուշտ, տգեղ, անագործուն, անծայն, ակնդետ, ընչաքաղց, անհուն:

50. Գծուճ, փութաջան, եսամուլ, մանրախնդիր, սգազարդ, դաժան, մշանավոր, եռանդուն, ինքնահավան, երևելի, շողջողթ, դժխեմ, ծուռվիգ, երեսպաշտ:

51. Մածուկ, գրպարտություն, զամբյուղ, հանգույց, բլուլ, թանձրուկ, սալ, պճմանք, կողով, թնջուկ, գնդան, հերյուրանք, բերուկ, զարդարանք:

52. Ոստյուն, դաշույն, զմուռս, թաս, տոհմ, գավաթ, թռիչք, զարմ, թուր, ժանիք, զրոսայգի, մատուռ, պուրակ, ժամատուն:

53. Ներհակ, լուսավոր, հեղծուցիչ, թեական, սնուկ, բամբ, կապույտ, կասկածելի, խեղդող, պայծառ, թխաթույր, թավշե, լաջվարդ, իրարամերժ:

54. Ձեխ, կակազ, կապուտաչ, սակավապետ, խաբեբա, շվայտ, սիրակեզ, խեթ, ժուժկալ, խոժուռ, թոթով, ստախոս, անհագուրդ, խաժակն:

55. Նահատակ, դերուսույց, հոգեզավակ, դրկից, թշնամի, մելիք, քահանա, եռապետ, երեց, ոսոխ, իշխան, որդեգիր, զոհ, հարսնան:

56. Բնօրրան, փոս, գիրք, ծննդավայր, գմբեթ, գավաթ, գավազան, մատյան, գորով, փրապ, սկահակ, գայիսուն, խանդաղատանք, զոգնոց:

57. Դալկանալ, երկմտել, ընթրշխմել, ընթրստանալ, կանխել, ընկրկել, ճաշակել, գիջել, սփրթնել, կասկածել, բախանձել, ընդզել, ներզծել, պաղատել:
58. Սղեզնել, խայտալ, գերծել, խոկալ, գայրանալ, ցանկանալ, եղծնել, շնորհել, խուսափել, քոչկոտել, ընծալել, քղծալ, շղջանցել, խորհել:
59. Աշխույժ, դաժան, լքյալ, վայրագ, մատղաշ, արի, դիվախար, կայտառ, նրբիտան, լկտի, դեռախաս, լպիրշ, ցավագար, խիզախ:
60. Թանձր, հինավուրց, բազում, միացյալ, խիտ, կատարի, բերրի, անդրոր, արգավանդ, խաղաղ, համաչափ, անթիվ, վայրագ, վաղնջակալ:
61. Հանգույց, պախուրց, բանտ, վեն, եղջերու, սերուցք, ժայռ, սանձ, շիվ, պախրա, հանդերձ, կալանատուն, ընծյուղ, հագուստ:
62. Նախրապան, բնորո, արքա, վտարանդի, հովանավոր, հոնետոր, գահակալ, կաճառակալ, իտաղ, ստեղծող, ճարտասան, աջակից, արարիչ, աստանդակալ:
63. Ի մի բերել, թղթափել, սափրել, ընթրշխմել, խեղաթյուրել, պառակտել, գժտեցնել, ամփոփել, վայելել, ածիլել, գովել, մրափել, աղճատել, դրվատել:
64. Առողջանալ, պխակել, դեղնել, տարածվել, փղծկալ, հարատևել, փռվել, հօղս ցնդել, ապաքինվել, վերանալ, խորշոնձել, կնճոռտվել, հեծկտալ, վրիպել:
65. Մասամբ, սակալ, մանրամասն, հիրափի, հանգանանակից, հազվադեպ, հոտնկայս, ամենկին, իսկապես, հաճախ, մեղձակա, կանգնած, ստեպ, մոտ:
66. Իսկույն սեթ, հանգույն, տակալին, առանձին, այլուր, միշտ, քիչ, նման, գատ, սակալ, հավերժ, դեռնա, վայրկենապես, քամիցս:
67. Խիտ, շիտակ, լուսացայտ, կտրուկ, մղեզին, գեղաշեն, հեռավոր, բարեկեղտ, խելախեղ, ծղլտ, քալ, արդիական, գիրթ, նոր:
68. Լուտ, փոր, մղի, ներդաշնակ, անբարձր, առույգ, խիզախ, սիրակիր, անվեհեր, ամերես, կատաղի, բարեհամ, խոհուն, լպիրշ:
69. Կանք, լողտիկ կեռնան, ունկ, խրճիթ, հագուրդ, կում, ուղրան, ուտիճ, փեշ, տուրք, ցեց, ունկ, բղանցք:
70. Բաղդրակենիք, գառանցանք, դրվատանք, շտեմարան, բանդագուշանք, մանրութ, հրուշակեղեն, ամբանք, բանաստեղծություն, գույք, հայացք, քերթվածք, նախասրինք, անբար:
71. Գող, բաղր, դաժան, կուզիկ, սրտանձելիկ, խապարչտին, գաղք, մթին, գաղիթափ, տմույն, դժբան, կարմիր, քեք, արեւիկեզ:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

149

72. Թեժ, ստահող, անագորույն, հիմնավոր, դժնյա, դյուրին, մատղաշ, բավ, շինծու, երկնային, վառ, բամբ, հեշտ, դալար:

73. Թառանգ, խռչակ, արշալույս, պարույկ, գեփուռ, կթղա, թուխպ, հառաչ, վաղորդայն, մասունք, գավաթ, կոկորդ, սյուք, մառախուղ:

74. Պղպեղ, գավառ, վիթ, սկզբունք, նահանգ, այծյան, դղյակ, ոստ, տաքդեղ, գեկույց, ապարանք, թիրախ, շիվ, նշանակետ:

75. Ընչագուրկ, հեղգ, սնավուն, ագահ, թշվառ, ընչաքաղց, մեղապարտ, անաչառ, ծույլ, կտրիճ, շողջորթ, առյուծասիրտ, արդարամիտ, կեղծավոր:

76. Անպարկեշտ, վախկոտ, իմաստուն, լաիրշ, աստանդական, առինքնող, հլու, հմայիչ, հնազանդ, պանդուխտ, արի, դխերիմ, քաջ, երկչոտ:

77. Ենթակա, կողակից, բնակիչ, նժդեհ, զոհ, դշխ, հպատակ, գեղջուկ, ճեմարանական, աստանդական, ամուսին, բամբիշ, նահատակ, շինական:

78. Մթնշաղ, խառնաշփոթ, բաժինք, հեղինակություն, պատուհաս, պանդուխտ, փորձանք, ուտելիք, աճուրդ, վարկ, աղջամուղջ, քառս, վտարանդի, պարեն:

79. Կտցել, արհամարհել, տրորել, լսել, տիրել, հատուցել, վարկաբեկել, հեկեկալ, պատվագրկել, քամահրել, կոխկռտել, իշխել, ունկնդրել, հեծկլտալ:

80. Սորնոքել, պայքարել, ծաղկել, զղջալ, երկյուղել, մաքառել, շտապել, երկնչել, ողորքել, ծեքծեքել, փթթել, աճապարել, կսկծալ, ապաշխարել:

81. Մեզ, շղարշ, դոփյուն, բեղ, դարման, քող, մարգագետին, ընչացք, արոտ, կցորդ, արշալույս, հարդ, շամանդաղ, ծեգ:

82. Այծյամ, էտոց, օթոց, լուսատտիկ, բաղրիջան, կխտար, կայծոռիկ, սմբուկ, հողված, խորխորատ, ծածկոց, շաղախ, վիրապ, խյուս:

83. Բասրել, փլուզել, զանահարել, վարագուրել, հմայել, քողարկել, կործանել, թոփել, պարգաջրել, խարանգանել, հատուցել, կոխկռտել, ճգմել, ցայել:

84. Թախծել, երերալ, տրոփել, կատաղել, ցնծալ, տատանվել, սմբել, մողկալ, ուրախանալ, տրտմել, տռզել, գարշել, մոլեգնել, ուռչել:

85. Ջմայլելի, գորեղ, չնաշխարհիկ, գուրկ, գորովագուր, խարդախ, հուժկու, ծերատ, անհիշաչար, ստահակ, կաթոգին, վշտահար, տխուր, ներողամիտ:

86. Հավասար, հանրաճանաչ, բնբուշ, ոճրագործ, կամակոր, պերճ, մեղսապարտ, հուր, փափկասուն, խորթ, վատբար, ականավոր, շքեղաշուք, քմահաճ:

(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույք):

72. Թեժ, ստառոդ, անագորույն, հիմնավոր, դժնյա, դյուրին, ծառղաշ, թավ, շինձու, երկնային, վառ, բամբ, հեշտ, դալար:
73. Թառանգ, խոչակ, արշալույս, պարույկ, գեկյուտ, կթղա, թուխա, հառաչ, վաղորդայն, մասունք, գավաթ, կոկորդ, սյուք, մառախուղ:
74. Պղպեղ, գավառ, վիթ, սկզբունք, նահանգ, այծյամ, դղյակ, ոստ, տաքոեղ, գեկույց, ապարանք, թիրախ, շիվ, նշանակետ:
75. Ընչագուրկ, հեղզ, սնավուն, ագահ, թշվառ, ընչաքաղց, մեղապարտ, անաչառ, ծույլ, կտրիճ, շողջողթ, առյուծասիրտ, արդարամիտ, կեղծավոր:
76. Անպարկեշտ, վախկոտ, իմաստուն, լաիրշ, աստանդական, առինքնող, հլու, հմայիչ, հնազանդ, պանդուխտ, արի, ռխերիժ, քաջ, երկչոտ:
77. Ենթակա, կողակից, բնակիչ, նժդեհ, զոհ, դշխ, հպատակ, գեղջուկ, ճեմարանական, աստանդական, ամուսին, բամբիշ, նահատակ, շինական:
78. Մթնշաղ, խառնաշփոթ, բաժինք, հեղինակություն, պատուհաս, պանդուխտ, փորձանք, ուտելիք, աճուրդ, վարկ, աղջամուղջ, քառս, վտարանդի, պարեն:
79. Կտցել, արհամարհել, տրորել, լսել, տիրել, հատուցել, վարկաբեկել, հեկեկալ, պատվագրկել, քամահրել, կոխկռտել, իշխել, ունկնդրել, հեծկլտալ:
80. Մորմոքել, պայքարել, ծաղկել, զղջալ, երկյուղել, մաքառել, շտապել, երկնչել, ողորջել, ծեքծեքել, փթթել, աճապարել, կսկծալ, ապաշխարել:
81. Մեզ, շղարշ, դոկիյուն, բեղ, դարման, քող, մարգագետին, ընչաք, արոտ, կցորդ, արշալույս, հարդ, շամանդաղ, ծեգ:
82. Այծյամ, էտոց, օթոց, լուսատտիկ, բաղրիշան, կխտար, կայծոռիկ, սմբուկ, հողված, խորիտորատ, ծածկոց, շաղախ, վիրապ, խյուս:
83. Բասրել, փլուզել, գանահարել, վարագուրել, հմայել, քողարկել, կործանել, թովել, պարզաջրել, խարանգանել, հատուցել, կոխկռտել, ճգնել, ցայել:
84. Թախծել, երերալ, տրոփել, կատաղել, ցնծալ, տատանվել, սմբել, նողկալ, ուրախանալ, տրտմել, տոգել, գարշել, մոլեգնել, ուռչել:
85. Զմայլելի, գորեղ, չնաշխարհիկ, զուրկ, գորովագուր, խարդախ, հուժկու, ծերատ, անհիշաչար, ստահակ, կաթոգին, վշտահար, տխուր, ներողամիտ:
86. Հավասար, հանրաճանաչ, բնուշ, ոճրագործ, կամակոր, պերծ, մեղսապարտ, հոռի, փափկասուն, խորթ, վատթար, ականավոր, շքեղաշուք, բմահած:

87. Ոգեշնչել, սնգուրել, կռահել, կողոպտել, նախագգալ, խտտորել, հուսադրել, կարեկցել, ճնել, կոծիել, շողրել, գթալ, պարտալիել, տրորել:

88. Անել, բաժանել, կեղտոտել, հափշտակել, հեղյուրել, գրախոսել, մասնատել, առնանգել, բտել, ապականել, շաղափել, խարագանել, հունցել, ձաղկել:

89. Կծովի, վճիտ, խատուտիկ, բացախայտ, հատուկ, բուրավետ, ականակիտ, ակնքախ, երփներանգ, փարթամ, փուշ, ունայն, պարարտ, անուշաբույր:

90. Զնխ, գողտրիկ, պաղպաջուն, սրտածնկիկ, զանազան, գեղանի, տառացի, դատարկ, աղելաբշ, սնամեջ, դիմավոր, շողշողուն, այլատեսակ, արբշիռ:

91. Գաղափար, տրեխ, տանիք, ծիծաղ, դիպկած, խինդ, կտուր, սակաքար, սաղափ, պատմունձան, ոտնաման, պարեգոտ, պատահար, վեճ:

92. Երրորդուրբուն, հրահանգ, մայրամուտ, բռնկուն, շշունջ, փորձանք, տիկ, դժոխք, վերջալույս, ցուցում, գեհեն, ցերեկ, աղետ, փսփսոց:

93. Քաջարի, քնքուշ, բունավոր, ազնվագարն, բուլամորթ, նիհար, չքավոր, նազելի, տնանկ, անցյալ, վտիտ, մեղի, բարձրատիմիկ, ամերկյուղ:

94. Շղթայածն, ցայտուն, տարաշխարհիկ, վաղեմի, վեճ, ունայն, վատահամքալ, վեհ, հինավուրց, օտարոտի, ակնքախ, տխրահեշակ, դատարկ, բնակելի:

95. Բերկրել, հուսահատիվել, խարխափել, տվայտել, շաղփաղկիել, գոհվել, նահանջել, ընկրկել, նահատակվել, շատախոսել, տառապել, փատիվել, ցնծալ, ճազլցել:

96. Կուտակել, համակել, փնտրել, բալանել, պարզնել, պարսպակել, որոնել, նախատել, շնորհել, կողոպտել, ոճավորել, տոգորել, հալաքել, բորել:

97. Ապուշ, անառակ, պնդակազմ, բնատուր, տխմար, միամորիկ, հեզ, նուրբ, սատուցյալ, տոկուն, քնքուշ, ողորմելի, միմունձար, պազշտ:

98. Ախապատ, պապակ, պերճ, կիսամերկ, սակալ, պատշաճ, խիտ, սուր, պատեհ, ծխամած, տոչոր, շքեղ, արնածող, ստվար:

99. Յետևորդ, կայսր, գուշակ, ուստր, գնչու, տղա, բանքեր, մարտիկ, կախարդ, մարգարե, վիուկ, ռազմիկ, տուրիանդակ, գախակալ:

100. Տրցակ, պատառ, հիշոց, ծննդակայր, պարույր, ցատկ, գալաղ, ոստյուն, սոսափ, փերթ, հեղյուն, խտրճ, օրոսն, շրշյուն:

101. Ատորել, հարձակվել, տեղեկացնել, պշոն, ծիկրակել, հոճվել, խաբարել, ծանուցել, գորել, խուճել, խոդիել, ձախենդել, ցնծալ, նայել:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

151

102. Ամբեղել, կարկամել, կարել, ապսպրել, կոկել, կողոպտել, խորհրդածել, խոշտամբել, խոկալ, թալանել, հղկել, լկել, մզողակել, պապանձվել:

103. Չոն, ծիգ, հեղեղ, ողբ, տարագ, քանքար, հանգարան, սահանք, ծիրք, համագգեստ, կական, տարափ, ջանք, ներքող:

104. Շինական, մոգ, ռաիվիրա, ծանրորդ, մարտիրոս, մամիկ, հարճ, առաջնորդ, քուրմ, վայրենի, վարձակ, տատ, մահատակ, ռանչպար:

105. Համրել, վտարել, շնորհել, մխիթարել, պարսավել, կռահել, մախազգալ, նշավակել, սփռվել, օժտել, պրպտել, տոչորել, որոնել, վռնդել:

106. Քաջք, վագ, ընծենի, որթ, պոգ, շաղ, որովայն, պատ, շլինք, չարք, որմ, փոր, ցող, եղջյուր:

107. Մանվածապատ, բիլ, ուշադիր, լուրթ, ծիգ, հավաստի, փարթամ, սպիտակափայլ, մշտավարթ, ծյունափառ, հուռթի, ստույգ, պիրկ, խճճված:

108. Շրջահայաց, մոլեգին, ճղճիմ, միտամնի, նենգ, հեգ, փոքրոգի, եսասեր, վայրագ, խոնարհ, խարդախ, ինքնահավան, լուսաբուխ, լայնախոհ:

109. Գանձանակ, վիհ, փչակ, նվագարան, խորխորատ, զամբյուղ, խռռոչ, խուրժ, ալիք, թրթուր, սակառ, որդ, կոհակ, տրցակ:

110. Ծիր, խորտիկ, խաբկանք, երգիծանք, ծվլոց, խնդրանք, խոշտանգում, պատրանք, առապար, կտտանք, հայց, ճռվողյուն, ուտեստ, հետագիծ:

111. Ծածուկ, խոժոռ, ոլորապտույտ, երևութական, խարտյաշ, գույնզգույն, դեղձան, թվացյալ, օձագալար, սևաթույր, անէ, թուխ, երփներանգ, մռայլ:

112. Խենթ, զարտուղի, գվարթ, թեական, կուգիկ, այլատեսակ, կենարար, փոքրոգի, կազդուրիչ, զանազան, երկբայելի, կայտառ, խոտոր, խելառ:

113. Մրրիկ, մշուշ, մուշտակ, սկուտեղ, գուրգ, մագիլ, մատուցարան, քուրք, շամանդաղ, ծիրան, վզնոց, տուրք, մանյակ, փոթորիկ:

114. Մուժ, փող, մտրուկ, տորմիղ, քուռակ, տապակ, սատար, կռուփ, շեփոր, բեկում, նեցուկ, բռունցք, նավախուժք, մեզ:

115. Միակցել, կոծկել, որոճալ, փխրել, ծամել, կնքել, խորհել, գրոհել, քողարկել, խուժել, ճախրել, մտածել, մկրտել, շաղկապել:

116. Շնկշնկալ, կայծկլտալ, խունամալ, ծվարել, տամկամալ, ալեվետել, հեկեկալ, խոնավամալ, խամրել, դեգերել, հեծկլտալ, ծփալ, փայլել, սոսափել:

117. երաշխիք, կայք, կուլա, լծորդ, անդունդ, տանիք, փաթաթան, ծուղակ, կտուր, բարուր, վիհ, դրոգայք, գալ, ունեցվածք:

✓ 118. Ապաստան, հիմք, խարկանք, ապացույց, օրևան, կտակ, հրայրք, փաստարկ, պատրանք, ավանդ, շունչ, լուծարք, հազագ, հենք:

119. Փարկել, ողբալ, շողարծակել, տրոհել, սաղրել, խոյանալ, նպատակադրվել, հոսել, մասնատել, ճառագել, հեծծալ, հորդել, ձգտել, սուրալ:

120. Մերսել, ձաղկել, համալրել, մաքառել, հանդիմանել, հարկադրել, հարթել, հղկել, պարուրել, ստիպել, կշտամբել, մարտնչել, խարազանել, շփել:

121. Մեզ, ձկնկիթ, գուղծ, մերթան, ճիրան, ձործ, տանիք, ձեղուն, ցնցուտի, ճանկ, ոտնատակ, ստինք, խավիար, մշուշ:

122. Մածուկ, մասնիկ, կռան, մաղծ, հարկ, մաքս, մուրճ, տարր, սպանդ, սամուն, արատ, մրդիկ, նախճիր, քսուք:

123. Համեստ, մեծամիտ, խոնարհ, խոհեն, խարդախ, խանդավառ, թոթովախոս, նրբագեղ, վայրիվեղո, խառնիխուռն, թլկատ, ոգևորված, մենզ, շրջախայաց:

124. Ինքնուրույն, հստակ, հարակեզ, ուժգին, խորիմաստ, հուժկու, հարմար, ծափ, հուռթի, լուրթ, պատշաճ, բերդի, մշտավառ, պարզ:

125. Հայթայթել, կշտամբել, կաշկանդել, հարստահարել, մեծարել, կարեկցել, կեղեքել, խղճնորոտել, խղճալ, սնել, հարադրել, կերակրել, հանդիմանել, ճարել:

126. Մաշկել, հեծել, զննել, սատարել, տնտղել, հորատել, կքել, տաշել, տառապել, հարթել, օտարել, կողանալ, փորել, քերթել:

127. Հակոտնյա, հոլանի, հոյակապ, մերդաշնակ, խորասույզ, հանգաճանակից, հախուռն, համաիունչ, վեհաշուք, մերկ, տարերային, մանրագնին, մշտադալար, մերհակ:

128. Ջրիակեր, համախոհ, կանազուրկ, շողոքորթ, իլու, գանգրահեր, հեզաբարո, կեղծավոր, մերկ, գաղափարակից, մարմնեղ, բազմաղետ, հաղթիւրան, մակաբույծ:

129. Կորիզ, կիսալուսին, գավառակ, կերակրանան, կուզ, կնգուղ, փական, մահիկ, կուտ, կապար, կափուր, վեղար, սապատ, կաթսա:

130. Հարնան, հոմանի, կախարդ, քենակալ, մանկկալիկ, հոգաբարձու, հայդուկ, վիուկ, սիրեկան, դրկից, տարեգիր, ֆիդայի, խնամակալ, սպասավոր:

131. Շաղկրատ, ինքնասեր, թիկնեղ, սակրավոր, լոջմիտ, կտրիճ, խորխտ, հաղթանդամ, պատվախնդիր, չատախոս, ալլաանո, հպարտ, խիզախ, ողջախոհ:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

153

132. Հստակ, կարծր, ծավի, էական, հատու, խատուտիկ, խոտոր, բիւ, ծուռ, պուտավոր, վարսեղ, սուր, պինդ, վճիտ:

133. Ելուտ, հյուղակ, կուլա, սակառ, արգասիք, կողով, արդյունք, կահույք, բով, փարչ, հնոց, կարասի, քաղցու, քողտիկ:

134. Հեղինակություն, դյուրություն, պարծանք, տենչ, հայրենիք, պատվիրան, գորավիզ, վարմունք, սատար, մարմնաց, հպարտություն, վարկ, պատգամ, ոստան:

135. Կամակոր, կռապաշտ, կեղծավոր, նորահնար, մտածկոտ, վայելուչ, մեծաշռինդ, շողոմ, հեթանոս, ինքնասածի, կաթոգին, կոկիկ, խոհուն, գորովալից:

136. Հասակավոր, մեղսագործ, արմատական, փոփոխական, հեղհեղուկ, հանցապարտ, լայնախոհ, պարթև, միահամուռ, այլազգի, համատեղ, հաղթանդամ, խելացի, տարեց:

137. ճրագ, գույք, փառատուն, հուռութք, ժապավեն, ծործ, ծամթել, ինչք, կանթեղ, ընդերք, վարսակալ, ցնցոտի, երիզ, հմայիլ:

138. Սպասավոր, շինական, հեծյալ, դպիր, զարմիկ, ծիավոր, ռամիկ, ծառա, անդրանիկ, պանդուխտ, փաստաբան, վտարանդի, առաջնեկ, ազգական:

139. Շրջուն, վայելուչ, լերկ, ակներև, խրթին, բացահայտ, խաղաղ, կիզիչ, գեղատեսիլ, բուսագուրկ, գողտրիկ, այրող, անդորր, պատշաճ:

140. Արդարադատ, բռի, իրազեկ, հեզաբարո, շվայտ, կեղծարար, պնդերես, ցոփ, տեղյակ, անտաշ, անպատկառ, խաբեբա, խարտյաշ, անկողմնակալ:

141. Փրկանք, հայիոյանք, գուբ, խնջույք, թվչանք, մխիթարություն, հրապույր, խրախճանք, խղճմտանք, անծկություն, զարմանք, կարոտ, սփոփանք, լուտանք:

142. Շող, համբավ, մրրիկ, ծոր, կնճիռ, մեխ, դրոշմ, խռիվ, կնիք, կիրծ, հողմ, ցուք, գամ, խորշոմ:

143. Երկուստեք, լիուլի, հավետ, այնինչ, անպատեհ, մեկուսի, կանուխ, հավերժ, լեփ-լեցուն, փոխադարձաբար, այսինքն, վաղ, առանձին, ամհարկի:

144. Շարունակ, հանուն, հաստատ, ակամա, անդին, գուցե, անհապաղ, ակնդետ, ինքնաբերաբար, ստույգ, անբեքիք, շուտափույթ, թերևս, անվերջ:

145. Խլեզ, շանթ, շեղջ, խսիր, կույտ, կայծակ, ականջող, ցուպ, արահետ, կածան, մսուր, ձեռնափայտ, գինդ, մողես:

146. Դաշինք, տազնապ, կայագոր, գորավիզ, առիթ, թալան, աղետ, խուճապ, մորմոց, ուխտ, արհավիրք, կողոպուտ, պատրվակ, աջակից:

147. Ավետել, սպասել, պարսավել, նշմարել, հակասել, նվաճել, աղավաղել, դաստիարակել, նկատել, բարեկրթել, եղծել, գավթել, նախատել, հայտնել:

148. Ատել, հյուսել, գննել, գայթակղել, դոստորել, փայփայել, կշռադատել, համարել, առիւնքնել, տնտղել, խորիւել, զգլել, արտահայտել, հակակրել:

149. Բլուր, քաղցրահնչյուն, ծյունաբույր, անշուք, կարօգին, հասարակ, սպիտակ, ակտորժալուր, անհաձար, հրատուջոր, թերխաշ, ծկուն, բոցակեզ, առածգական:

150. Ջուսպ, դալուկ, կորովի, նրբակազմ, բացաշ, կոպիտ, թափփոված, խեղանդան, բարեձև, անդամալույծ, անփույթ, անտաշ, ուժեղ, գունատ:

151. Քարայր, արփի, գազաթ, առագաստ, բաթախյուն, գես, վաղորդայն, կատար, ջրապտույտ, արևազալ, վարս, գարի, արեգակ, անծալ:

152. Ցանց, հեծելագոր, բերան, բուշտ, ընպանակ, ծկեն, բածակ, երախ, այրուծի, նոթ, ցաքուտ, գրառում, պատառ, ոստայն:

153. Բանասարկու, աղքատ, մեծարգո, վաչկատուն, արժանապատիվ, բկիկ, աչքածակ, մեղուշ, չնահալան, թշվառ, բծախնդիր, ազաի, որկրանդ, գրպարտիչ:

154. Ակնհայտ, ամեհի, գաճաճ, հոգեբով, թզուկ, վիթխարի, արտակարգ, մեղ, բյուր, անգո, բացառիկ, ստվարաթիվ, անծուկ, պարզորոշ:

155. Ղրախտ, վիզ, թևք, պատմենշ, ունելի, խանձարուր, բարուր, պատվար, թեզանիք, խորխորատ, ապուխտ, անդունդ, պարանոց, եղեն:

156. Բանբասանք, բաղձանք, ապակեն, գինարբուք, գծություն, դիպված, խնջույք, պատահար, երկպառակություն, տարագրություն, արդյունք, գաղթ, սատար, ասեկոս:

157. Վերահաս, բիրտ, գեղ, փոքրոգի, համառ, գծուծ, ունևոր, գուսպ, անտուն, պարարտ, տնանկ, ժուժկալ, մեծատուն, դածան:

158. Լռելյայն, անդուր, անբացատրելի, անշտապ, անմեկին, անախորժ, անաղմուկ, անջինջ, անկողնապահ, անառիկ, անձնվեր, անմատչելի, անաշառ, ինքնանոռաց:

159. Դալանանք, փափագ, կորուստ, մտորում, հալատանք, ելումուտ, խոհ, քափություն, ցնծություն, բոթ, հրճկանք, ապաշխարանք, գույժ, տենչ:

160. Համհաղզ, միապետ, ախոյան, խոսնակ, հակառակորդ, կայսր, ձեռնածու, հոկանափոր, ծծմայր, իմաստամեր, թիկնապահ, փիլիսոփա, խնամարկու, աճպարար:

161. Անգորով, դողդոջ, անապակ, աննկատ, փաղաքուշ, աննշմար, դարավոր, դեռափթիթ, չնաշխարհիկ, հինգավորոց, գեղեցիկ, նորածիլ, անարատ, խաղաղ:

162. Լղպոր, ամայի, ուրույն, խթանիչ, բնորոշ, բոսոր, այլազան, մատղաշ, հրատապ, առաջնահերթ, դալար, տարբեր, հրագույն, անշեն:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

155

163. Հնչյունապատկեր, հրաժարվել, տողանցել, ուրանալ, առարկել, թովալ, տատամսել, փակցվել, աշխատել, բանել, վարանել, խայտալ, ընդդիմախոսել, հնազանդվել:

164. Ափրել, դյութել, խարդախել, վարսել, նենգափոխել, ապաշխարել, աջակցել, պարտավել, բռնել, առիւնքնել, նախատել, օգնել, քավել, կառչել:

165. Շատախոս, պանդուխտ, խանդավառ, թափառական, թերուս, խոհեն, թխակն, լկտի, չափահաս, ողջամիտ, իմաստակ, անպարկեշտ, սկաչյա, շաղակրատ:

166. Ուրույն, սխալ, անդրիչ, թյուր, խոպան, կապույտ, թաց, հոծ, ծավի, անմշակ, խիտ, տտիպ, տամուկ, յուրատեսակ:

167. Սվինահարել, ընկղմել, ամոքել, հատուցել, ապաքինել, մեղադրել, խողխողել, մեկնել, գոցել, հանդիմանել, ծանուցել, սուզել, կարկառել, հայտնել:

168. Անսալ, փթթել, չքանալ, փայլփլել, սավառնել, համտեսել, շողշողալ, վերանալ, ճախրել, տարակուսել, սոսափել, վարանել, ծաղկել, լսել:

169. Անսանձ, քինախնդիր, ժրաջան, կարճատես, չափավոր, ժուժկալ, փութեռանդ, ոխակալ, կասկածամիտ, կծծի, սնափառ, ժլատ, թերահավատ, ապերասան:

170. Բեղուն, մռայլ, ծանծրալի, տարասեռ, շինծու, թռուցիկ, սնեռուն, միապաղաղ, նրբափուս, խոժոռ, ակնապիշ, հարևանցի, բռնագրոսիկ, արգասավոր:

171. Աքցան, տաղտուկ, խուճապ, գինարբուք, մորմոք, խրախճանք, արգելք, ահ, գուրգուրանք, երկյուղ, խոչընդոտ, գորով, տազնապ, ծանծրույթ:

172. Ձու, նեցուկ, ճաճանչ, պայտ, թարթիչ, վիհ, աշտանակ, արտնամունք, օծանակ, ճրագակալ, անդունդ, ճառագայթ, հավկիթ, հենարան:

173. Հովաշունչ, թաքուն, ինքնաքալ, ծածուկ, թափուր, լաջվարդ, գարշելի, ծուռ, զովասուն, պոչատ, շեղ, զազրելի, բիլ, դատարկ:

174. Հուսահատ, տեղացի, ինքնահավան, ալեխոփ, իրագել, երկչոտ, ներհակ, շրջահայաց, խելացի, ընդդիմադիր, վեհերոտ, տեղյակ, մեծամիտ, բնիկ:

175. Պապակ, թակարդ, նպաստ, կայծակ, կրունկ, մայրաքաղաք, դազգահ, հաստոց, շրթներկ, ոստան, գարշապար, փայլակ, որոգայթ, ծարավ:

176. Պատառ, մեղվաբույն, խայտ, փեթակ, բրդուճ, պարան, կողով, ծամ, կաշի, թուկ, մորթի, բացատ, վարս, քրոց:

177. Երկվորյակ, հպարտ, ժանտ, խոնարհ, ինքնուս, զգաստ, ճարպիկ, հեզ, վայրագ, սեզ, համաձին, լիափույս, հնարագետ, աչալուրջ:

156

178. Հոգեբույժ, հուրքի, խտտող, անողոք, գանգուր, կիսավեր, գավենշտալի, միաբան, խայրիսույ, խուճուճ, ժանտ, շեղ, պտղաբեր, ծաղրական:

179. Կեղտ, գուք, եղեգնուտ, խիղճ, ալար, թախիժ, կարծիք, օրրան, մորմոք, թալան, իմաստ, հայրենիք, տեսակետ, աղտ:

180. Սերգատ, սամձ, ծան, խրամատ, վարս, երասան, ուռիկան, գավազան, ճոճք, պոչ, թարի, ագի, ճլղթի, ցուպ:

181. Կավագործ, արքա, գրի, բրուտ, անուսիճ, ախոյան, ակնաբույժ, վանական, մրցակից, սպասուհի, աբեղա, կայսր, նահատակ, աղախին:

182. Հագուրդ, տրտմություն, բերկրանք, երկյուղ, քնքշանք, գորոպ, ահ, խինդ, հոգնություն, կիղք, ապաշավանք, հրայք, խոնջանք, բավարարություն:

183. Մորմոք, նշակակ, հողմ, վկայագիր, մթնշաղ, այգեկութ, խուճապ, բերքահավաք, աղջամուղջ, փոթորիկ, թիրախ, վերջնարկ, իրարանցում, կսկիծ:

184. Հեշտ, անթաթ, դյուրին, ախորժակուր, անինաստ, ուժգին, անակնկալ, ականակիտ, անցքող, քաղցրածայն, վճիտ, հանկարծակի, սաստիկ, անհեթեթ:

185. ճուռն, անկրեպ, փայլփլուն, նախահարձակ, պաղպաջուն, հակիտենական, անցորի, քրակայաց, ցանցառ, պապակ, մշտնջենական, նոսր, դիպուկ, վերամբարձ:

186. Տոչորվել, ապստամբել, շտապել, սպվառնել, սքանչանալ, գայթել, առանձնանալ, տարակուսել, աճապարել, ընդզգել, երկնտել, մեկուսանալ, սայթաքել, զնայլվել:

187. Չքվել, համակվել, խորիել, թառամել, խամրել, թերանալ, գալարվել, խունանալ, թոշնել, մտնտալ, տատամնել, ոլորվել, տոգորվել, վերանալ:

188. Չատել, պատատոտել, բանասարկել, տնտղել, նզովել, ապականել, պղծել, բանադրել, գրպարտել, բզկտել, ահաբեկել, տատանել, վախեցնել, առանձնացնել:

189. Հագնանալ, գլանալ, շշմջալ, պատկառել, սրդողել, սավառնել, բարկանալ, ակնածել, թերանալ, թնածել, վոնջալ, վարանել, խրխնջալ, կշտանալ:

190. Անողոք, հուրգառատ, սառը, անմաքուր, մեղմասահ, աղտոտ, պաղ, դեղձան, սքանչելի, պակաս, դեղնավուն, սպիպ, անման, անագորույն:

191. Պարկեշտ, կայուն, ուրախ, համախոհ, գկարք, երախտամոռ, կարոզին, ըմբոստ, միմուճար, ամիողորդ, համեստ, անհնազանդ, գորովակից, անշնորհակալ:

192. Ռդորկել, համակրել, սնգուրել, հրահրել, չպարել, նգիրել, ներարկել, մսխել, սեղծել, ընծայել, ծանել, վատնել, սրսկել, հարթել:

193. Շիշ, սայր, ընթրիք, շեղք, խուփ, շեմք, շիվ, նյաղդ, կապարճ, սեռ, կապիարիշ, քիղ, ոստ, սրվակ:

3.1. Առանձնացնել և կոդը կոդի գրել ինստրուկտիվում (տոմսերի) բառերը (ընդամենը 6 գույք):

178. Խոզերով, խոտով, խոտով, անողով, գանգուր, կիսավեր, գավենչտակի, միաբան, խաբիսով, խաճուճ, ժանտ, շեղ, պտուղներ, ծաղկական:
179. Կեղտ, գուր, երեգնուտ, խիղճ, ավար, բախիճ, կարծիք, օրրան, մորմոք, բայան, ինաստ, խաբենիք, տեսական, աղտ:
180. Անդառ, սանձ, ծած, խնամատ, վարս, երասան, ուռիկան, գավազան, ճոճք, պոչ, բարի, ազի, ճլրորի, ցուպ:
181. Կավագործ, արքա, գոհ, բրուտ, անուսին, ակտյան, ակնաբույժ, վանական, մրցակից, սպաստիի, արեղա, կայսր, նահատակ, աղախին:
182. Յագուրդ, տրամուրբյուն, բերկրանք, երկյուղ, բնքշանք, գրոլ, ահ, խինդ, հոգնություն, կիրք, ապաշավանք, հրայր, խոնջանք, բավարարություն:
183. Մործոր, նշավակ, հողն, վկայագիր, մրնշաղ, այգեկուր, խուճապ, բերքահավաք, աղջանուղ, փորորիկ, բիրակ, վերջնարկ, իրարանցում, կակիժ:
184. Յեշտ, անբար, դյուրին, ակտորձալուր, անինաստ, ուժգին, անակնկալ, ականակիտ, աննոր, բաղցրածայն, վճիտ, հանկարծակի, սաստիկ, անհերք:
185. ճոռն, անկիտեպ, փայլկլուն, նախահարձակ, պաղպաղուն, հավիտենական, անջրի, ջրակալ, ցանցառ, պապակ, մշտնջենական, նստ, դիպուկ, վերամբարձ:
186. Տոշորվել, ապստամբել, շտապել, սավառնել, սրանշանալ, գայթել, առանձնանալ, տարակուսել, աճապարել, մեղկգել, երկնտել, մեկուսանալ, սայրաքել, զնայլվել:
187. Չքվել, համակվել, խորիել, բառանել, խամրել, բերանալ, գալարվել, խունանալ, բոշնել, մոռտալ, տատամանել, ուրդվել, տոգորվել, վերանալ:
188. Ջառնել, պատատուրել, բանասիրել, տնողել, նգովել, ապականել, պղծել, բանաղրել, փայտորել, բզկտել, ախարեկել, տատանել, վախենցնել, առանձնացնել:
189. Յագենալ, գլանալ, շշնջալ, պատկարել, սրդողել, սավառնել, բարկանալ, ակնածել, թերանալ, թնածել, վիմճալ, վարանել, խրխնջալ, կշտանալ:
190. Անողոր, իուզատատ, սառը, անձաջուր, մեղմասահ, աղտոտ, պաղ, դեղձան, սքանչելի, սոսկալ, դեղնավուն, սակավ, անձան, անագրուրյն:
191. Պարկեշտ, կայուն, ուրախ, համախոհ, զվարթ, երախտամոռ, կարողին, ընրուտ, միմուճար, անհողորդ, համեստ, անհնազանդ, գրոլվախից, անշնորհակալ:
192. Ողորկել, համակրել, անգուրել, երախել, չպարել, նգիդել, ներարկել, մսխել, սեղծել, ընձաղել, ձաղել, փառնել, սրկել, հարիք:
193. Ընշ, սայր, քերիք, շեղ, խուպ, շեճ, մարդ, կապարճ, սեճ, կափարիշ, ջիդ, ոստ, սրկակ:

3.2. Առանձնացնել (տոմսերի)

1. Երբ, կտի, ազն
2. Երբ, կտի, ազն
3. Երբ, կտի, ազն
4. Երբ, կտի, ազն
5. Երբ, կտի, ազն
6. Երբ, կտի, ազն
7. Երբ, կտի, ազն
8. Երբ, կտի, ազն
9. Երբ, կտի, ազն
10. Երբ, կտի, ազն
11. Երբ, կտի, ազն
12. Երբ, կտի, ազն
13. Երբ, կտի, ազն
14. Երբ, կտի, ազն
15. Երբ, կտի, ազն
16. Երբ, կտի, ազն
17. Երբ, կտի, ազն
18. Երբ, կտի, ազն
19. Երբ, կտի, ազն
20. Երբ, կտի, ազն
21. Երբ, կտի, ազն
22. Երբ, կտի, ազն
23. Երբ, կտի, ազն
24. Երբ, կտի, ազն
25. Երբ, կտի, ազն
26. Երբ, կտի, ազն
27. Երբ, կտի, ազն
28. Երբ, կտի, ազն
29. Երբ, կտի, ազն
30. Երբ, կտի, ազն
31. Երբ, կտի, ազն
32. Երբ, կտի, ազն
33. Երբ, կտի, ազն
34. Երբ, կտի, ազն
35. Երբ, կտի, ազն
36. Երբ, կտի, ազն
37. Երբ, կտի, ազն
38. Երբ, կտի, ազն
39. Երբ, կտի, ազն
40. Երբ, կտի, ազն
41. Երբ, կտի, ազն
42. Երբ, կտի, ազն
43. Երբ, կտի, ազն
44. Երբ, կտի, ազն
45. Երբ, կտի, ազն
46. Երբ, կտի, ազն
47. Երբ, կտի, ազն
48. Երբ, կտի, ազն
49. Երբ, կտի, ազն
50. Երբ, կտի, ազն
51. Երբ, կտի, ազն
52. Երբ, կտի, ազն
53. Երբ, կտի, ազն
54. Երբ, կտի, ազն
55. Երբ, կտի, ազն
56. Երբ, կտի, ազն
57. Երբ, կտի, ազն
58. Երբ, կտի, ազն
59. Երբ, կտի, ազն
60. Երբ, կտի, ազն
61. Երբ, կտի, ազն
62. Երբ, կտի, ազն
63. Երբ, կտի, ազն
64. Երբ, կտի, ազն
65. Երբ, կտի, ազն
66. Երբ, կտի, ազն
67. Երբ, կտի, ազն
68. Երբ, կտի, ազն
69. Երբ, կտի, ազն
70. Երբ, կտի, ազն
71. Երբ, կտի, ազն
72. Երբ, կտի, ազն
73. Երբ, կտի, ազն
74. Երբ, կտի, ազն
75. Երբ, կտի, ազն
76. Երբ, կտի, ազն
77. Երբ, կտի, ազն
78. Երբ, կտի, ազն
79. Երբ, կտի, ազն
80. Երբ, կտի, ազն
81. Երբ, կտի, ազն
82. Երբ, կտի, ազն
83. Երբ, կտի, ազն
84. Երբ, կտի, ազն
85. Երբ, կտի, ազն
86. Երբ, կտի, ազն
87. Երբ, կտի, ազն
88. Երբ, կտի, ազն
89. Երբ, կտի, ազն
90. Երբ, կտի, ազն
91. Երբ, կտի, ազն
92. Երբ, կտի, ազն
93. Երբ, կտի, ազն
94. Երբ, կտի, ազն
95. Երբ, կտի, ազն
96. Երբ, կտի, ազն
97. Երբ, կտի, ազն
98. Երբ, կտի, ազն
99. Երբ, կտի, ազն
100. Երբ, կտի, ազն

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

1. Խորթ, լկտի, ազնիվ, սնապարծ, վեհապանծ, սիրակեզ, անպատկառ, անփույթ, ոխակալ, անկեղծ, շիտակ, մեծամիտ, անզգամ, գոռոզ, սեզ, քինոտ, հպարտ, հիշաչար:
2. Մեծահոգի, կիրթ, լուռուժունջ, անճարակ, գաղտնապահ, ապիկար, անբարբառ, անկարող, սանձարժակ, փակբերան, անխոս, սեթևեթ, ապերասան, անզուսպ, ամենագետ, լայնսիրտ, ծածկամիտ, վեհանձն:
3. Կակազ, դեռափթիթ, դալուկ, դեղձան, գեղանի, ճերմակահեր, անմազ, կորամեջք, գունատ, մանկահասակ, չնաշխարհիկ, դեղնաթույր, դժգույն, ծաղկահասակ, ծյունագես, խարտյաշ, այեզարդ, չքնադ:
4. Ցուփ, չարախոս, կտրիճ, գթասիրտ, գործունյա, սրտացավ, անգիջում, բանասերկու, տնաքանդ, անհաղորդ, շվայտ, կամակոր, գեխ, սրտոտ, զրպարտիչ, կարեկից, համառ, խիզախ:
5. Անարդար, անտաղանդ, անամոթ, անվեհեր, անօթևան, անագորույն, անզարմ, քաշ, կողմնակալ, անխաբ, դժխեն, անապաստան, տնանկ, աչառու, անողորմ, լպիրշ, աներկյուղ, անպատկառ:
6. Ազնվագարմ, թագազարդ, թիկնեղ, հարևան, առաջնեկ, անժառանգ, մեծատուն, մարմնեղ, խաբերա, առաջնածին, բարձրատոհմիկ, դրկից, հարուստ, անդրանիկ, ունևոր, հաղթանդամ, դրացի, քաջագուն:
7. Թափառական, լավատեղյակ, անզգա, ստոր, շատակեր, անհողորդ, պանդուխտ, քողորանվեր, անկուշտ, նվաստ, անձնուրաց, վաղածին, ինքնագոհ, բանիմաց, աստամդական, որկրամուլ, գիտակ, անարգ:
8. Նենգ, աժդահա, կայտառ, չքավոր, մեղսիրտ, լայնառունգ, դատարկամիտ, անխելք, ծխախեղդ, տխմար, աղբատ, կենսախինդ, խարդախ, փոքրոգի, ընչազուրկ, խաբեբա, աշխույժ, ճղճիմ:
9. Շողոքոք, քրիստոնյա, մոլեգին, մեծամիտ, ուշադիր, կիսահարթ, վայրագ, գծուծ, քծնող, տիրանեմզ, զգաստամիտ, ժլատ, ինքնահավան, կատաղի, կծծի, աչալուրջ, ամբարտավան, քսու:
10. Երեսնամյա, բարեհամբույր, անսովոր, փափկակյաց, լայնաբիթ, ապերախտ, քաղցրաբարո, փութեռանդ, սիրալիր, անվարժ, բանիմաց, անշնորհակալ, թուլամոթ, իրազեկ, անընտել, մեղկ, տեղյակ, անաղուիաց:
11. Քաջատեղյակ, նորընծա, առատաձեռն, գիժ, եղկելի, կենսուրախ, շոյլ, մերիում, ձեռնբաց, զվարթ, հուսախաբ, գագրելի, խելագար, խնդուն, արհամարիելի, խենթ, մտահոգ, գիտակ:

3.2. Ատանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոնանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եղակ):

158

12. Էական, արդյունավետ, մտացածին, շրջաբերական, եղերական, մոզական, ավատական, կախարդական, երեսակալական, օգտակար, ողբերգական, բանական, սգալի, շահեկան, հիմնական, անիրական, դուրսական, գլխավոր:

13. Ջնօրյա, նախնական, վիպական, սրտակեղծք, ցնորական, իրկական, դյուրիշ, սփոփիշ, հիմնավորոց, անիրական, առաջնային, դաժնակսկիծ, իրապուրիշ, ինքնահինար, վաղնջական, արեխարշ, սկզբնական, հծայիշ:

14. Անհմուտ, անսուրբ, սկեռուն, անհուն, մտասույզ, մշտաբորբ, անշեղ, ակնդետ, չարախիճ, անշեջ, անճարտար, անկերջ, անկեղծ, անպարկիպ, անքբիթ, անկարծ, անմար, անխոտոր:

15. Անշարժ, անսահման, անշուք, անբասիր, անուղղելի, անպատշաճ, անմիտ, անծայր, անկաշկանդ, անհարձար, անիմաստ, անեզր, անապակ, անպատեհ, անպաճույճ, անհեքեք, անաղարտ, անզարդ:

16. Թաքցնել, հուսադրել, մասնատել, սբողել, գջլել, անվանարկել, դաշել, ջլատել, կանխել, խարոխել, հեղինակագրիկել, գոտեպնդել, բողարկել, պառակտել, վարկաբեկել, դրոշմել, խանդավառել, տպել:

17. Ենդրողել, ծաղկակել, բախանձել, նշնարել, հանդիմանել, հալկել, ճաշակել, նկատել, մամլել, փառաբանել, նախատել, պաղատել, ընթրշիմնել, այպանել, գովաբանել, հայցել, վայելել, տեքնել:

18. Կշտանքել, աջակցել, կանխատեսել, նյութել, փափագել, բարեբանել, օգնել, բակալել, տննչալ, պախարակել, ընկալել, օծանդակել, նախագգալ, դրկատել, երագել, կռահել, գովերգել, դատափետել:

19. Կառչել, երկնտել, ընդդգել, բնրել, բողբոջել, ցուլալ, նահանջել, վարանել, քջուշել, փայլել, ապստանքել, ընկրկել, անզգայանալ, շողալ, ընդարձանալ, գիշել, ընթոստանալ, կասկածել:

20. Կորնել, գարդարիկել, բացասվել, ապաքինվել, պոռկալ, փշանալ, խոնկել, այլաներկել, ճոնկել, բորբոքվել, գուզկել, բախտագրիկել, հենկել, կազդուրիկել, բոնկիկել, պճնկել, բուծկել, քիկնել:

21. Եարծիկել, գողիկել, սբափիկել, հեծկլտալ, կարկածնել, ատենախոսել, գունատիկել, տալուրերիկել, բխակել, պապամծիկել, փղծկալ, զգաստանալ, սփոթնել, համրանալ, լոջանալ, երեռալ, արտապիկել, դալկանալ:

22. Ախարեկիկել, գծիկել, արշալիկել, խիզախել, հրկիզիկել, խորիկել, բալիկել, խելագարիկել, կարգիկել, բոցալարիկել, հանդգնել, սարսափիկել, խենթանալ, համարձակիկել, այրիկել, մտորել, սահմոկիկել, խոկալ:

23. Ըրշել, սերենքել, երկնտել, հօղս ցնդել, անըջել, բարկանալ, շտապել, փութալ, պատկառել, վերանալ, պշոնել, երկբայել, գայլանալ, անեանալ, տարակուսել, նագել, աճապարել, սրդողել:

3.2. Ատանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոնանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եղակ):

24. Գրավել, կի

անթել, խանդարդ

25. Գազակել, տատա

նել, անտա

26. Մատչելի, բերո

նել, անտա

27. Գրել, ան

նել, ան

28. Փնտրել, ան

նել, ան

29. Կոկել, ան

նել, ան

30. Օղակել, ան

նել, ան

31. Երկնտել, ան

նել, ան

32. Արտալ, ան

նել, ան

33. Գրել, ան

նել, ան

34. Երկնտել, ան

նել, ան

35. Մատալ, ան

նել, ան

36. Արտալ, ան

նել, ան

37. Երկնտել, ան

նել, ան

38. Երկնտել, ան

նել, ան

39. Երկնտել, ան

նել, ան

40. Երկնտել, ան

նել, ան

41. Երկնտել, ան

նել, ան

42. Երկնտել, ան

նել, ան

43. Երկնտել, ան

նել, ան

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

159

24. գրավել, կթել, հայտնել, դաստիարակել, զգվել, կտրել, կտրել, լավացնել, կրթել, տիրել, շփոթել, ամբռնել, խանդավառել, ծանուցնել, դարձնել, նվաճել, վարժեցնել, տեղեկացնել, գործել:

25. գազազել, մղկտալ, վնգստալ, ցնցվել, ծիկրակել, սպորել, դիվտել, կաղկամծել, չձկել, մոլեգնել, տատանվել, խիզախել, սողոսկել, ոռնալ, խցկվել, կսկծալ, երեքալ, մորմոթել:

26. Մատչելի, հրժվալի, ցանկալի, մոդկալի, վիճելի, արգավանդ, տենչալի, հրաշագեղ, երկսայրի, բերրի, բերկրալի, հիանալի, հուռթի, գարշելի, անձկալի, խայտալից, գազրելի, սքանչելի:

27. Փուչ, աներկբայելի, ընտանի, սպիտակափայլ, կոպիտ, դժվար, հավաստի, կոկ, խարխուլ, ծերմակ, բարդ, սին, ողորկ, խրթին, ստույգ, հարթ, ծյունափառ, դատարկ:

28. Փնտրել, առնանգել, վավերացնել, փչացնել, պաշտել, կորզել, առաքել, պրպտել, խեթել, եղծել, երկրպագել, ուղարկել, աղավաղել, հաստատել, հղել, որոճել, հավաստել, աստվածարել:

29. Կոկել, պղծել, ծաղկել, կարեկցել, պաղատել, սրսկել, ծաղրել, վշտակցել, ապականել, շտկել, ցավակցել, ծանակել, աղերսել, մտրակել, կեղտոտել, թախանձել, խարագանել, հեգնել:

30. Օղակել, մեղադրել, պտուտակել, աղավաղել, տեղավորել, լլկել, շահատակել, զետեղել, բեկել, աղծատել, դատապարտել, շրջապատել, խեղաթյուրել, պաշարել, տանջել, ամբաստանել, դասավորել, չարչարել:

31. Շուլալել, ծանակել, թրծել, շնորհել, ողորկել, խլել, վռնդել, մզդակել, տարագրել, երկտակել, հղկել, նշավակել, նվիրել, կոկել, խայտառակել, կարել, վտարել, ընծայել:

32. Ախորժ, պապակ, բերքաշատ, մուրթ, կեղծ, հարգի, թաց, բարեբեր, բարակ, ծարավ, տղմոտ, խոնավ, անուր, շինծու, բեղուն, տանուկ, բռնագբոսիկ, տոչոր:

33. Հորդածուկ, հարակից, անփայլ, անհնարին, թույլ, անվայել, արփենի, առատահոս, անախորժ, անելանելի, մոտիկ, տկար, մերձակա, արևահայաց, անկարելի, լիաբուխ, նվաղ, արեգնադեմ:

34. Շքեղաշուք, առաթուր, հնամուլ, խրթին, մտացածին, առլեցուն, պիտանի, փառահեղ, դուրահալ, կրնկակոխ, երևակայական, լի, խճճված, ոտնատակ, մանվածապատ, ակադժուն, զարդարուն, հնարովի:

35. Ստասույգ, գլխիկոր, ասպնջական, անոթի, սրտապինդ, աշխատասեր, ժանտ, ձախորդ, սովալ, ժրաջան, դժնյա, ամոթահար, վանաստուր, փութեռանդ, հյուրընկալ, քաղցած, ակնկոր, չարաքարի:

36. Արագ-արագ, բուլորովին, երբեմն, ապարդյուն, շտապ, շնչապառ, հիդավի, փոխադարձաբար, առաթուր, արդարև, հիմնովին, շնչակտուր, ընդունայն, ամբողջովին, հեթին, հապճեպ, իզուր, իրոք:

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ի՞նչպիսիք իրար մոտ (ոմանքիշ) բառերը (ունդամենը 5 եղակի):

37. Աստղ, թեժ, ակամակիտ, պիրկ, իսկերժ, շեշտակի, սքանչելի, անուր, պար, շօնդակի, կտրուկ, բովիշ, ծիգ, վճիտ, գիրք, ցուրտ, հատակ, զգլխիշ:
38. Խեղդող, բազմաթույր, շքեղ, հոգեշարժ, իստարակ, դատարկ, արդի, տղթ, համեստ, սիճ, խայտաբղետ, փառահեղ, հեղձուցիշ, պարզ, պերճ, ունայն, գույնզգույն, արքմնի:
39. Երկուստեք, նախապես, երբեմն, շուտ-շուտ, վերստին, մեկ-մեկ, սոսի, դանդաղորեն, լոկ, ստեպ-ստեպ, նորից, կանխավ, հիմնովին, դարձյալ, վաղօրոք, մերթընդմերթ, միայն, իսճախ:
40. Կարագետ, բխամորթ, ռանչկար, սպասուհի, կայսրուհի, մարգարե, մշակ, բենակալ, դշխ, կանխասաց, մաժիշտ, առաջնորդ, հողագործ, մենակատար, նախագուշակ, աղախին, թագուհի, ռաիկիրա:
41. Դիմախորդար, չաչանակ, մարտիրոս, ինքնակալ, իսպիտ, ստրուկ, երեց, շաղակրատ, գոհ, խաղամու, ծաղրածու, տերտեր, նախատակ, արքա, քահանա, շատախոս, խեղկատակ, միապետ:
42. Չրժկանք, պատրանք, լուտանք, երկնտանք, տառապանք, խանդաղատանք, սերնեքանք, սփոփանք, հայիտյանք, չարչարանք, խարկանք, փաղաքշանք, պչրանք, հիշոց, գորովանք, ճագանք, տանջանք, ցնորք:
43. Գրավչություն, սահանք, նախատինք, կերուխուր, տենչանք, զղջում, խորշանք, խրախճանք, այսանություն, ապաշխարանք, բաղձանք, բոկչանք, տարակուսանք, իղձ, ամոթանք, գինարրուք, իճայք, ափսոսանք:
44. Տող, փոքորիկ, վերջալույս, շոշյուն, արեանձագ, միջօրե, մեզ, սոսափ, շար, ցայգ, մշուշ, բորան, վաղորդայն, եղյամ, խարշափյուն, լուսաբաց, մուժ, հողմ:
45. Աղջամուղջ, ծառագայթ, արշալույս, սառնամանիք, մառախուղ, մթնշաղ, ստվեր, արևագալ, շող, մեզ, հերեղ, խափարում, շամանդաղ, տարափ, ճաճանչ, այգ, ծղագալույց, անծրե:
46. Ագի, եղջուր, ագոթ, քթանցք, ծիրան, վարս, մկան, ռունգ, պոչ, կոտոշ, մագիլ, անուրթ, ճանկ, ձեռ, գես, պինչ, պոզ, մագ:
47. Միջնորժ, տանիք, թակարդ, կիրճ, փշուր, արահետ, ղողգայթ, լոզափ, կտոր, շափիղ, վիտ, միջուկ, կածան, ծածկ, բեկոր, ծուրակ, խղիխորատ, կտուր:
48. Կալկածք, փարախ, նկուղ, անդունդ, պատկար, դղյակ, ձեղուն, վիդապ, ագարակ, ապարանք, իռլիկ, փոս, պատմեշ, պալատ, գոժ, պարիսպ, հողատիրույթ, ախտո:
49. Յանդարություն, մեղկածություն, ջերմախտ, մորմոք, կական, միճ, անձկություն, խոնքանք, տենդ, դողեղոցք, տպափրություն, անվերջություն, միրի, ողթ, սրտմեղություն, քուն, լաց, անդորություն:
50. Յակատություն, կոտորած, պատճառ, բոխորի, վերիուշ, բացարկ, երաշխիք, իդարանցում,

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ի՞նչպիսիք իրար մոտ (ոմանքիշ) բառերը (ունդամենը 5 եղակի):

51. Պախուր, ցար, գրավատչյալ, ամրակառույց:
52. Չափազանց, փերճ, երասան:
53. Լապտի, ծափան, դեղ, սո:
54. Խաղճ, ակուն, մեղար, պարոյր:
55. Խարդա, պատվերախանք, փրաբերմանք:
56. Նկատ, փրաբերմանք:

3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ի՞նչպիսիք իրար մոտ (ոմանքիշ) բառերը (ունդամենը 5 եղակի):

1. Բերկար, թեժ, ծաղկաղյալ, փրաբերմանք:
2. Պատվա, փրաբերմանք, փրաբերմանք:
3. Տերևա, փրաբերմանք, փրաբերմանք:
4. Չափա, փրաբերմանք, փրաբերմանք:
5. Պոկատ, փրաբերմանք, փրաբերմանք:

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

ջարդ, գրավական, ժխտում, ոգորում, եղեռն, առիթ, խառնաշփոթ, մերժում, պատրվակ, առհավատչյա:

161

51. Պախուրց, նոխազ, գազաթ, արև, հովատակ, հովազ, կատար, արփի, երիվար, ջահ, հակինթ, կերոն, երասան, սանձ, մոմ, արեգակ, ծայր, նժույգ:

52. Գավազան, մթերք, բուստ, աղամանդ, կույտ, բալասան, ցող, գոհար, պարեն, ապարանջան, մական, դեղ, սպեղանի, դեզ, նպար, ցուպ, շեղջ, շողակն:

53. Լապտեր, ընպանակ, հար, գահավորակ, փերթ, խմորիչ, պարեգոտ, ճրագ, կտոր, շիվ, բաժակ, ոստ, կանթեղ, պատառ, ընծյուղ, գավաթ, թիկնօթոց, բազկաթոռ:

54. Խուրձ, խնայողություն, հանդիմանություն, ուրդ, ցատկ, հալածանք, արյունահեղություն, ավյուն, մեղադրանք, գալար, կապուկ, ոստյուն, նախճիր, թոխք, պարսավանք, սպանդ, տրցակ, պարույր:

55. Խարդախ, ծաղկող, քուրմ, սավառնորդ, խմբապետ, ոսոխ, խաշնարած, զեղծարար, իշխան, պատկերահան, պարագլուխ, հովիվ, օղագնաց, առաջնորդ, օղաչու, խաբեբա, հոտաղ, նկարիչ:

56. Նկատմամբ, ըստ, մույնպես, հօգուտ, թեկուզ, հանդեպ, ընդդեմ, հենց որ, ի շահ, վերաբերմամբ, համապատասխան, էլ, ի հեճուկս, հանուն, հակառակ, համածայն, ման, քանի դեռ:

3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

1. Բերկրալից, փութկոտ, կանուխ, համակ, բիրտ, դանդաղկոտ, ուշ, քնքուշ, թախծոտ, երկչոտ, թեժ, ձախողակ, մարմանդ, համարձակ:

2. Պատվարժան, պարփակ, կողմ, տհաժ, ժուժկալ, անարգ, թավ, թեթևասահ, հրաշեկ, դուրեկան, անզուսպ, դեմ, ծամրաքայլ, մոսր:

3. Տերևագուրկ, հեգիկ, սինլքոր, վեհանձն, երանգավառ, սնանկ, կիրթ, սաղարթախիտ, խորդուբորդ, չոր, դժգույն, ողորկ, տանուկ, անտաշ:

4. Գլխահակ, տգեղ, առնական, բչախոս, չնաշխարհիկ, կանացի, պատահական, իրական, նյութական, թափառական, օրինաչափ, շաղակրատ, մստակյաց, երևակայական:

5. Դրվատել, պաղել, քանդել, պարպել, աղանձել, հրավիրել, հանդիմանել, միավորել, պոկվել, լիցքավորել, արտաքսել, կառուցել, կառչել, տարանջատել:

6. Բուրապետ, գառամյալ, ապարիկ, կոկիկ, վախկոտ, դեռատի, գարշախոտ, խոստուն, մեղկ, պինդ, փխրուն, կանխիկ, խիզախ, մունջ:
7. Հերքում, բախիժ, բերկրամբ, կոբուստ, կեղծամ, միացում, հաստատում, վայրէջք, ելք, նոխազ, մուտք, վերելք, ձեռքբերում, անջատում:
8. Վաղեմի, հեռավոր, լեռի, կորովի, զարդարուն, լեփ-լեցուն, գեղանի, նոր, մերձակոր, անգոր, տգեղ, դատարկ, ժպիռի, անպաճույճ:
9. Պղտոր, բղջախո, մեծամիտ, փութիտ, սեղձ, համեստ, ականակիտ, փորձառու, համերաշխ, լուսաբաղձ, ծանրաշարժ, ծակալուն, պառակտիլած, անվարժ:
10. Տնանկ, հակիրճ, փափուկ, ձեռնտու, ընդարձակ, զարդարուն, անուժ, կարծր, անշահալիտ, զորեղ, իրագեկ, անտեղյակ, անպաճույճ, հուսաբեկ:
11. Ջլատել, պարսապել, հեկեկալ, դրվատել, վաստակել, համախմբել, զոհել, ձգտել, վստահել, նյութընկալել, խուսափել, արտաքսել, վատնել, ծիծաղել:
12. Ուղղագիժ, անշուք, անտեղի, բեկբեկուն, բարեսիրտ, ստորին, ջինջ, զարդարուն, պաշտած, ծուլ, գերագույն, անհասկաղ, պղտոր, ջանաւեր:
13. Անցողիկ, արատափոր, ուղղակի, հակիտենակալ, դանդաղկոտ, անփորձ, թերաբարձ, անբասիր, կողմնակի, անբարեհամբույր, մտազբաղ, դյուրաշարժ, վարժ, սիրալիր:
14. Խաղաղ, պիրի, ազնիվ, ծածուկ, սառը, վրդովված, խոնավ, ջերմ, բացահայտ, մենզ, երբեք, շոր, միշտ, վստահ:
15. Հիվանդանալ, հետամտել, պրկել, խուսափել, ձերբակալել, ազատել, հանգցնել, վրատեցնել, հերկել, փառաբանել, ապաքինվել, կիզել, ծաղրել, քաջալերել:
16. Վճիտ, անհրապույր, պիրժ, ծանծաղ, մուգ, գեղատեսիլ, պղտոր, բաց, սուրբ, հետադարձ, թույլ, գեղ, վտիտ, հզորագոր:
17. Զուրկ, պարկեշտ, հազվադեպ, ուժեղ, անգոր, երեքուն, աչազեղ, անամոթ, մոայլ, մարմնեղ, ստեպ-ստեպ, գվարթ, վտիտ, կայուն:
18. Վատաբանել, հոգնել, սպորել, ընդզգել, երկրպագել, միավորել, ենթարկվել, հանգստանալ, դրվատել, թոշնել, պառակտել, ատել, սահմուկել, փթել:
19. Բազմազան, հեշտ, ապերջանիկ, բաց, միօրինակ, խրթին, զառիվեր, գծուժ, սիրագեղ, ամվախ, երկչոտ, առատածեղձ, գոց, բախտափոր:
20. Արգասափոր, չքնեղ, ունակ, խրթին, գեղանի, անկարող, անպտուղ, անցողիկ, դյուրին, ստորին, անճոռնի, արտաքուստ, ներքուստ, մշտնջենակալ:
21. Հեղինջուկ, անդուր, համր, համեստ, փոքրոգի, խոսուն, դալուկ, հմայիչ, կայուն, մարդատյաց, վեհանձն, անպատկառ, նվաղ, մարդասեր:

22. Հավիտ, փս
23. Հաճե
24. Անպար
25. Ավանա
26. Եռան
27. Ավեր
28. Խաղ
29. Կռտ
30. Ընդա
31. Լայն,
32. Վճիտ
33. Ծանձ
34. Ծնալ,
35. Մեկնել,
36. Օրինա
37. Մեղձ,

3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

163

22. Հակիրճ, հնաժողով, յուրային, բանիմաց, պարտադիր, օտար, երկար, օրինաչափ, անտեղյակ, կամավոր, փառափետ, սակավ, բազում, անկանոն:

23. Հաճելի, տևական, արևելք, նենգ, դեռահաս, մշակովի, հնազանդ, տարեց, ազնիվ, կարճատև, պերճ, ըմբոստ, խոպան, անդուր:

24. Անպտուղ, տմարդի, գողավոր, բարունակ, կակուղ, գիտուն, տարաբախտ, մոայլ, ուռուցիկ, վեհամեծ, իմաստակ, քնահաճ, երջանիկ, պայծառ:

25. Ակնաշող, զառամյալ, գաճաճ, բնական, հնազանդ, միաբան, դեռատի, աժդահա, շատախոս, արմաքամ, լռակյաց, արհեստական, կամակոր, տարանջատ:

26. Եռանդամ, կամային, անվարժ, ամբարտավան, հմուտ, գլխավոր, թուլամորթ, անսիրտ, ուրախ, գթառատ, տրտում, հոնեղ, համեստ, անեական:

27. Ավերակ, պաղ, նայ, հնարամիտ, սքողված, հակիրճ, շեն, քերձ, անճար, ստեղծ, երկարաշունչ, տարածամ, ամբարշույց, բեղմնավոր:

28. Խոջընդոտել, կռահել, հարծակվել, հերքել, պախարակել, նահանջել, գժղմնել, ընկնել, նպաստել, ժպտալ, բարձրանալ, ապացուցել, գովաբանել, թոճել:

29. Կուտակել, հաշտվել, առինքնել, վատնել, գժտվել, շտապել, սաստկանալ, վանել, հապաղել, մաղթել, խտանալ, բերկրել, նոսրանալ, թուլանալ:

30. Ընդարձակ, ամբարտավան, սրատամ, թույլ, հարազատ, հեզ, սեղծ, անդորր, կորովի, օտար, երկնասլաց, հում, գետնամած, փոթորկված:

31. Լայն, համերաշխ, գժտված, ամրակուռ, թխածամ, լռակյաց, կրտսեր, խախտ, շաղակրատ, երեց, կոպիտ, կթան, սիրալիր, անծուկ:

32. Վճիտ, հոգևոր, տարտամ, բերրի, աշխարհիկ, ընդդեմ, պղտոր, անհրապույր, որոշակի, դիտերիմ, վեհերոտ, գեղաշուք, անպտուղ, անվախ:

33. Ծանծաղ, քաղցրալեզու, տնոյն, սովորական, խորունկ, չարախոս, բարձրահասակ, համեստ, լիակազմ, բացառիկ, գաճաճ, ռոզգելի, անջրդի, սնապարծ:

34. Բնավ, ուղղամիտ, նենգ, ճապուկ, լայնախոհ, շնչեղ, նեղմիտ, միանման, ժպտադեմ, միջտ, ճիշտ, խոժոռ, այլազան, թյուր:

35. Մեկնել, ենթարկվել, շտապել, միջնորդել, վերադառնալ, ապականել, մարել, ընդվզել, ծողողել, հապաղել, պարպել, մաքրագործել, հրկիզել, լիցքավորել:

36. Օրինամբ, աղանդեր, ոսոխ, միացում, անդորր, դաշնակից, անեծք, աղծուկ, հերքում, տիվ, ճարսանդ, պառակտում, ապացույց, ցայգ:

37. Սեղծ, կայտառ, չափավոր, վտիտ, ծապաղ, գեր, ծայրահեղ, տրտում, ուսյալ, տածուկ, փառասեր, գեղամի, համեստ, տգետ:

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններին:

165

9. Հայրը, խոսքը, հարցական հայացքը որդու աչքերին, ներքին մի պղտորվել էին:

10. — Ո՛վ , երկնքից ձեր միշտ ոտքերի տակ է,— բանաստեղծը:

(որ, ընդհատել, սարսափ, բնեռել)

11. ոտքի էին կանգնում, պատերին, խոնարհ ընկրկելով փողոցով քաղաքապետի առջև:

(ես, մրմնջալ, խնդրել, մարդ)

12. Մենք խուսափում էինք նրա արարքի մասին որևէ , թեև ինքը պահանջ էր զգում մտքերն :

զգած (անցնել, մարդ, գլուխ տալ, կպչել)

13. Հաճախ նա գիշերները խայթվածի պես, գալարվում մեջ, ծչում հրդեհում մնա՛ն, հետո լռում :

հրդ (ինքը, գործել, արտահայտել, հարց տալ)

14. — Հո ,— սրտագին ծայնով հարցրեց նա ինձ և ուշադիր նայեց,— տեղն է, միայն տխուր ես երևում:

(սարսափել, անկողին, վեր թռչել, այրել)

15. Անթարթ հայացքով Լիլիթը շարունակ սողունին, սակայն օձը, ի վերջո նրա հայացքի , սուլեց և մի անհետացավ:

շարունակ (աչք, գույն, հիվանդանալ, մոտենալ)

16. Չարմանում էր, որ Լիլիթին վայրկյանից սիրտը լցվել էր մի քաղցր , և այդ սկսած՝ դրախտը հազար անգամ ավելի գեղեցիկ :

կայծակալի (դիմանալ, ակնթարթ, նայել, կայծակ)

17. Ադամը, խելքը բոլորովին , իսկույն Լիլիթի դիմաց և սկսեց դիտել, թե ինչպես է նա քնքուշ խաղում գոհարների հետ:

(տեսնել, օր, դառնալ, զգացում)

18. Նա նայեց ինձ և ապա խոսեց զանազան մասին, որոնք բնավ հմ :

զբաղվել (ասել, բան, առնչվել, տարակուսանք)

19. Ադամը, ծանր զամբյուղով, հսկին լճակին, ուր Լիլիթն անհամբեր սպասում էր իր :

(հասնել, բեռնավորել, սիրելի, վերջապետ)

4.1. Ծակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններին:

31. Տիկին Վարսենիկը նույնիսկ կերակուր պատրաստելու վերջին , երբ կրակը կարող էր ամեն ինչ, գրադվում էր լուրեր :

(ուժեղանալ, լույս, փոխանակել, փշանալ)
32. Այդպիսի անվանի շներ կային գորիսում, որոնք, որոշոց որդի միևնույն տանը, վարժվել էին տերերի բնավորությանը, իսկ մի քանիսն այնքան էին երես առել, որ վարքով ու բնավորությամբ տերերին:

(ղա, ինքը, ապրել, նմանվել)
33. Վարժարանի տղաները խմբերով հաճախ լողանալու, ու թեև իրենց հետ մեծահասակ մեկին, այդ էլ նրանց չէր փրկում , երբ մտնում էին մեծ ճանապարհի տղաների ավագանները:

(զալ, կառուցել, կռիվ, թերել)
34. Ուսանողները հեռանում էին վրեժ լուծել, երբեմն քար էին շարտում, իսկ մեծ ճանապարհի տղաները, նրանց , վերադառնում էին գետափ, որտեղ թագավոր էին:

(թշել, սպանալ, ինքը, հեռու)
35. գետը, դուրս գալով, հեղեղում էր շրջակայքը՝ քարեր այնպիսի դողդոցով, որ թվում էր, թե լեռները:

(ափ, գլորել, զարնամանուտ, փլել)
36. Կյորեսի լեզուն մնաց էր մի չքնաղ հին գորգի. ինչքան հնանում, , այնքան գորգի գույները, և պատահում էր, որ երբ միևնույն այդ հին գորգը տանում էր գետը՝ , լաց էր լինում, ու հետ լաց էր լինում Կյորեսի լեզուն:

(նա, մաշել, լվանալ, շքեղանալ)
37. Եվ խոսքի միանգամայն անկեղծ ու ծայրով նա իր միակ ասաց, որ պահում է հայ ծնը:

(դողալ, եկեղեցի, վերջ, եղբայր)
38. Հանկարծ սաստիկ ցավից , ինձ թվաց, թե երկաթ թափեցին մի ծանր հարված զգացի և ընկա վրա:

(հալել, կարպետ, վեր թռել, գլուխ)
39. Ա՛խ, եթե այն ամենը, ինչ որ իմ գլխին, տեսած լինեին իմ հայրենիքը, նրա , ապա մի՞ իմ տխրությունը, մի՞ իմ մեծ կարոտը:

(զալ, ներել, իմանալ, մարդ)
40. Ինձ հենարան էին անբաբույց հիացմունքն ինձանով, հինգ միշտ հայացքները, հորս հազիվ հայարտությունը:

(եղբայր, մայր, զուգել, զարմանալ)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

41. Պարսից գորբերը, ☐☐☐ այդ, գալիս, բանակ են գարկուն բերող ☐☐☐ ծորերում, իսկ բերդում ☐☐☐ հույսը դնում են տեղի ամրության և բերդի ☐☐☐ փրկա: (պաշարել, իմանալ, անառիկություն, շրջապատել)

42. ☐☐☐ մեծ մասը ☐☐☐ բախ՝ շաբաթօրյակի, մյուսները մնացել էին լսարաններում, որ ☐☐☐, սակայն նրանց ուշադրությունը դրսում ☐☐☐ հետ էր: (աշխատել, ուսանող, դաս անել, իջնել)

43. Այս իրադարձությունների ☐☐☐ իշխանները ☐☐☐ վանքի մոտակա ☐☐☐ և մարդ են ուղարկում ամրոց, որ ☐☐☐ հարձակման անցնելու իրանան տրվի: (գործք, ընթացք, ծորակ, թաքնվել)

44. Ահեղ և երևելի էին հեթանոս աստվածները. նրանցից ☐☐☐ իսկա ☐☐☐, որոնք ընթրատանում են՝ ☐☐☐ կառուցել Բաբելոնի աշտարակը, որպեսզի ☐☐☐ երկինք: (վճռել, սերել, հասնել, դյուցազուն)

45. Աստծու ☐☐☐ վիթխարի հողը է բարձրանում, կործանում աշտարակը. նրա ☐☐☐ յուրաքանչյուր մարդ և իսկա սկսում է խոսել ☐☐☐ անհասկանալի լեզվով, և իրարանցում ☐☐☐ նրանց մեջ:

46. Շատ կտրիճներ ☐☐☐ թագավորի իրանանը կատարել, բայց ☐☐☐ չի հաջողվում անմար հուր բերել. բոլոր ☐☐☐ էլ ընկնում են կրակի մեջ, ☐☐☐: (գնալ, ոչ ոք, այրել, փորձել)

47. Երբ ☐☐☐ առաջին անգամ վարողը թառանում է, սոխակը վշտից սկսում է ☐☐☐ դայլայել, և լուսինը, ☐☐☐ սոխակի սրտածնկի վիճակը, լուռ արտասպում է. լուսնի արցունքներից էլ ☐☐☐ ցողը:

48. Ասում են՝ աստղերը երկնքի ☐☐☐ են, որոնք իբրև ջահեր առանց պարանի ☐☐☐ անայում ու անգերան ☐☐☐ երկնային ☐☐☐ առաստաղից: (տեսնել, դրախտ, տրամություն, առաջանալ)

49. Լախարարը պատգամավորներ է ուղարկում թագավորի մոտ՝ ☐☐☐ այն ամենը, ինչ նա կանենա, միաժամանակ առաջարկում ☐☐☐ հաստատված դաշինք կնքել. որպեսզի ☐☐☐ հետո իրենց կտրիճները այլևս ☐☐☐ միմյանց տարածքները: (տաճար, կախել, կանքեղ, կառուցել)

50. Իր բացառիկ ☐☐☐ Տիգրան Մեծը բարձրացնում է հայոց ազգի հարգն ու պատիվը, և Հայքը, որ մինչ այդ օտարների ☐☐☐ տակ էր հեծում, ☐☐☐ օտարների վրա ☐☐☐ և հարկապահանջ երկիր:

(լուծ, արիություն, գերիշխել, դառնալ)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

62. Թագավորը ինաստությունն ☐☐☐ արժապից պիտի ունենա, որովհետև միայն իր համար չէ պատասխանատու, այլ բոլոր ☐☐☐, ովքեր ☐☐☐ իր երկրի ☐☐☐:

(ճա, ապրել, ինքը, սահման)

63. Տե՛ր, ☐☐☐ նրանց, ովքեր դատում են մեզ, ☐☐☐ նրանց դեմ, ովքեր ահա մարտնչում են ☐☐☐ դեմ, քո զենքով ու ☐☐☐ օգնի՛ր մեզ:

(իպատ, կռիվ ելնել, ես, դատել)

64. Ծերունին լաց էր լինում, ☐☐☐ արցունքները ☐☐☐ նրա ☐☐☐, իսկ երկինքը ☐☐☐ վրա մարում էր մանուշակագույն մոխիր:

(թափել, այրել, աչք, աշխարհ)

65. Աշունն ուշ էր հեռանում մեր ☐☐☐, համառում էր, մինչև աղքատ ☐☐☐ վերջացնեին իրենց կիսատ գործերը, և մինչև տանիքների վրա ☐☐☐ արևով պատրաստվող բոլոր ☐☐☐:

(կիև, երկիր, չորանալ, քաղցրավենիք)

66. Գալառական այդ ☐☐☐ տարօրինակ էր կյանքը, և ամենատարօրինակը՝ Ամերիկայից ☐☐☐ մարդիկ էին՝ ամերիկահայերը, որոնք ☐☐☐ հետ բերել էին միայն արտաքին տարագ, մի քանի անգլերեն բառ և ☐☐☐ բերաններ:

(ծանաճել, վերադառնալ, քաղաք, ինքը)

67. Փողոցի երկու ☐☐☐ մարդիկ կանգ էին առնում, դիտում համառ ☐☐☐, որ ☐☐☐ քայլում էր՝ աչքերը ☐☐☐ հորիզոնին:

(հառել, ուղտ, կողմ, օրորել)

68. Մենք դիտում ենք ձյունը և ☐☐☐, բայց ցուրտ ու ձմեռ ☐☐☐ անապատի մարդուն ☐☐☐ ձյան առաջին փաթիլները, և նա փակում է աչքերը ջղային ☐☐☐:

(սարսափել, շարժում, հրձկել, տեսնել)

69. Մեծ ☐☐☐ պահած արաբական ձին ☐☐☐ մեր տանը, նրա սնրակները երբեք ☐☐☐ հարավի տաք ավազների մեջ, բայց նրա աչքերի ☐☐☐ և նրա վրնջյունի մեջ մենք զգում էինք անհուն անապատների կարտը:

(ծնել, խորություն, եղբայր, մխրճել)

70. ☐☐☐ ուղտի պահապանը քնում է այն ☐☐☐, որ մինչև ինքը ☐☐☐, ուղտի սիրտը կքնքշանա, պինդ-պինդ նստած տեղից վեր կկենա, և երեկոյան ինքն ու ուղտը ☐☐☐ քարավանին:

(հույս, համառել, արթնանալ, հասնել)

71. Պարտեզի ծառերը դեղնում էին և կարմրում, տերևները ծուլորեն ☐☐☐՝ արևի ճառագայթներից ☐☐☐ և նմանվելով ☐☐☐ մեծ բոցերից կտրված ☐☐☐:

(իդրեհ, լուսավառվել, օրորել, լեզու)

4.1. Փակագծե
անհրաժեշ

72. ☐☐☐ նր
էր մեծ առում
դաշտերը:

73. Նա լմե
դառը վշտով.
կրպտություն

74. Պապս
երբեք միսալ

75. ☐☐☐
ամենագոր ա

76. Կուշտ
և ամեն քայլա

77. Մտրակ
☐☐☐ նյութերը,
78. Չիպալա
արյունք երևա
բեմին:

79. Արաիետ
բոլորների էին
մեծի հեռվում

80. Նա կան
կարողություն երկնքի
հորանակ ☐☐☐

81. ☐☐☐ ձին
տեղի գյուղ

4.1. Թակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

171

72. □□□ նա սիրում էր նստել պատշգամբի առաջ □□□ պարտեզում, □□□ անցնում էր մեծ առուն. այն գալիս էր ընդարձակ հովիտը շրջապատող □□□ և գնում դեպի դաշտերը:

(սար, փռել, ամառ, որտեղ)

73. Նա լռեց ոչ թե այն պատճառով, որ □□□ պատասխանել, այլ որովհետև □□□ դառը վշտով. գերագույն □□□ ծառայել էր այդ □□□, և հանկարծ՝ այդ անլուր կոպտությունը:

(կարողանալ, հավատարմություն, տուն, լցնել)

74. Պապս իր ողջ □□□ այդպես էլ □□□ իր ոչ մի սխալը, որովհետև □□□, որ ինքը երբեք միսալ □□□:

(գործել, ընդունել, կյանք, համոզել)

75. □□□ ահարկու պայքարը աշնան □□□ և արևի միջև, և վերջիվերջո անենագոր արևը □□□. կանաց-կանաց □□□ անգութ մի սառնամանիք:

(քամի, սկսել, շարունակել, տեղի տալ)

76. Կուշտ □□□ մեր ձիերը արագ □□□ լեռնի վեր օժապտույտ □□□ նեղլիկ □□□ և ամեն քայլափոխի փնջում:

(ծգել, ուտել, արահետ, քայլել)

77. Մտրակի ծայրով զարկում էի ծառի տերևներին կամ թափահարում ծառի □□□ ճյուղերը, և □□□ ցողը անձրևի նման □□□ ձիու վրա, գլխիս և □□□:

(գիշեր, ուս, թափել, կախ ընկնել)

78. Ձիապանի կանչը ինձ □□□, որ ժամանակն է հրաժեշտ տալու. իմ □□□ արցունք երևաց, արցունքների □□□ մի անգամ էլ □□□ դպրոցը, այգու դռնակը, թթենին:

(մեջ, հիշել, տեսնել, աչք)

79. Արահետով □□□ միշտ հետ էի նայում. դաշտում □□□ գործ անող կանայք թռչունների էին նման, և այդ երամից մեկը ավելի հաճախ էր ձեռքը դնում □□□, որ տեսնի հեռվում □□□ արահետը և միայնակ անցորդին:

(ծակատ, հալել, կռանալ, բարձրանալ)

80. Նա կանգնում էր դռան □□□՝ աչքը բլուրներին, որոնք անսահման □□□ կապույտ երկնքին □□□ և կազմում եզրը այն աշխարհի, որտեղ յոթանասուն տարի շարունակ □□□ ինքը:

(ծուլել, հեռու, ապրել, շեմ)

81. □□□ ձին մտրակի ամեն □□□ մի քիչ □□□ քայլերը, ապա նորից գնում իր □□□ սովոր գյուղական ձիու ծանր քայլերով:

(արագանալ, բեռ, հոգնել, հարված)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

82. Ամայի ☐☐☐☐, դրա լանջին փոկած դեղնակարծիր անտառի և ☐☐☐☐ արտերի վրա ☐☐☐☐ մի պայծառ տխրություն, արևի ծիրը խոնարիվել էր, և ջինջ օդի սառնության մեջ արդեն ☐☐☐☐ առաջին ձյան շունչը:

(գգալ, հնձել, ծոր, իջնել)

83. Նրանք ☐☐☐☐ ընկերներ էին, և նրանց վաղեմի սերը ☐☐☐☐ նույնքան աննկատ,

ինչպես մի ☐☐☐☐ ընթացքում մուգ մանուշակն ☐☐☐☐:

(գիշեր, մանկություն, բացել, ծնել)

84. Նրա ծննդակայրը ☐☐☐☐ բարոտ Աստուծո՛ւ այդ խուլ ☐☐☐☐ ամենախուլ անկյունը, որտեղ ծորերը անդերախոր կիրճեր են, ☐☐☐☐ զազաթները՝ սուր ☐☐☐☐ ապառաժներ:

(երկիր, լեռ, ծայր, լիճել)

85. Վարդանը, բուրդովին ☐☐☐☐ սաստիկ հոգնությանը, մեկ-մեկ ստուգում, զննում և ապա միայն ☐☐☐☐ գորագործերը, ☐☐☐☐ գնում, կանգնում էին ☐☐☐☐ տեղերում:

(նշանակել, որը, բաց թողնել, նայել)

86. Մեծ ☐☐☐☐ նրան ☐☐☐☐ ժպտալ. ☐☐☐☐ ի պատասխան՝ հորեղբայրը սոսկալի ծածածոեց դեմքը, և նա հասկացալ, որ, ցավոք, այս անգամ էլ ☐☐☐☐:

(դա, դժկարություն, բախտը բերել, հաջողել)

87. ☐☐☐☐ այդ մասին՝ Շամիրամն իսկույն ☐☐☐☐ Արտուս ☐☐☐☐ մոտ, իր ոսկեթել ☐☐☐☐ պարսատիկ հյուսում ու մի քանի մեծ ժայռեր է նետում ծովի մեջ:

(ծամ, ինձանալ, լեռ, գալ)

88. Մի հոփիկ էին ☐☐☐☐՝ Նեմրուրի ☐☐☐☐ իր ոչխարներն ☐☐☐☐, ձեռքի գալազանը պատահմամբ գցում է լեռան խառնարանում ☐☐☐☐ լճի մեջ:

(արածել, ժամանակ, տեղակորել, կատար)

89. Ասում են՝ մի արջիկ ☐☐☐☐ տղային երկար ☐☐☐☐ մտածնունքից կռացել, ուռենի ☐☐☐☐ գլուխը կախ՝ կանգնած է գետակի ☐☐☐☐ վրա և լուռ հեկեկում է:

(դառնալ, սիրել, ջուր, սպասել)

90. Գյուղացիների ☐☐☐☐՝ այս վանքն իր անունը ☐☐☐☐ համանուն ☐☐☐☐, որը դեռ հնագույն ժամանակներում տեղացիների կողմից Գանձասար ☐☐☐☐ արծաթի հանքեր ունենալու համար:

91. Որոտանի ծորափոփոխումներից ☐☐☐☐՝ ճամփեզրի՝ մոտ, կան մի քանի ☐☐☐☐ ժայռեր, որոնցից մեկը ☐☐☐☐ արժանացած մի մարդ, մյուսը՝ ☐☐☐☐ հացահատիկի մի կույտ:

(կայսել, բեքել, մեկ, հիշել)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

173

92. Անարժան և արժանավոր ^{անարժան} մասին բանաստեղծը վաղուց ^{անարժան} ^{անարժան}, որ մարդ կա՝ ^{անարժան} շալակն աշխարհի, մարդ կա՝ աշխարհն է ^{անարժան} տանում:

93. Ի վերջո, դժվարին կյանքս ու ^{դժվարին} ^{դժվարին} սերերս էին, որ ինձ ^{դժվարին} ^{դժվարին} այն, ինչ կամ, ու ^{դժվարին} ^{դժվարին} ասել, և թող սա ինքնագոհություն ^{դժվարին} ^{դժվարին}, ես ինձ դուր եմ գալիս:

94. Երբ ծառը ^{կայծերից} ^{կայծերից} զանգատվեց ^{կայծերից} ^{կայծերից}, թե ^{կայծերից} ^{կայծերից} կտրում է, Աստված ասաց. «Կոթը հենց ^{կայծերից} ^{կայծերից} է»:

95. Միսաք Մանուշյանի կինը երբեմն ^{շաքարե ծառ} ^{շաքարե ծառ} մնում էր ^{շաքարե ծառ} ^{շաքարե ծառ} մոտ, մինչ նա անհետանում էր՝ ^{շաքարե ծառ} ^{շաքարե ծառ} կնոջը տագնապալից վիճակում և ամեն անգամ վերադառնում էր այնպես, ասես հենց նոր ^{շաքարե ծառ} ^{շաքարե ծառ} բակ՝ մաքուր օդ շնչելու:

96. Այդ երեկո, արցունքներն աչքերին, Ազնավուրը ^{խոզան} ^{խոզան} կանգնել էր ^{խոզան} ^{խոզան} տարափի ներքո՝ ^{խոզան} ^{խոզան} ինչ անել. այդ օրը նա ^{խոզան} ^{խոզան} Փարիզը:

97. Շատ դառնություններ եմ ճաշակել ^{հոգնել} ^{հոգնել} ճանապարհին՝ երեսիս ^{հոգնել} ^{հոգնել} դռներ, ծաղր ու հեզմանք, ^{հոգնել} ^{հոգնել} լի ժպիտներ, կատակով ^{հոգնել} ^{հոգնել} չարախոսություններ:

98. Փարիզը, ^{հոգնել} ^{հոգնել} Սենի կղզում, սկզբում տարածվեց գետի ափերի ^{հոգնել} ^{հոգնել} և միայն ավելի ուշ, խիստ ^{հոգնել} ^{հոգնել} բարձունքների և գետի միջև, ^{հոգնել} ^{հոգնել} գրոհել լանջերը, գրավել մոտակա բլուրները:

99. Ասում են, թե Պաիլավունյաց տոհմի իշխանագուն ^{սեղմել} ^{սեղմել} մեկի ^{սեղմել} ^{սեղմել} այս գեղեցիկ ^{սեղմել} ^{սեղմել} անրոցի կողքին, ^{սեղմել} ^{սեղմել} մի շքեղ ծաղկանոց:

100. Բայց մի անգամ ^{սեղմել} ^{սեղմել} կատաղի բամին ավերում է նրա ծաղկանոցն ու ծաղիկները ցրում ^{սեղմել} ^{սեղմել} մեկ. ծորահովիտը ^{սեղմել} ^{սեղմել} Ծաղկածոր:

101. Նա այդ խոսքից վիրավորվեց, բայց ^{սեղմել} ^{սեղմել} ընկերոջ ^{սեղմել} ^{սեղմել} լեզվից՝ լռեց և ոչ մի ^{սեղմել} ^{սեղմել} իր դժգոհությունը ^{սեղմել} ^{սեղմել}:

102. Հին ^{սեղմել} ^{սեղմել} մնացած ^{սեղմել} ^{սեղմել} հարուստ մահիլյան այս բաղաբը, որ առաջ

174

դասակարգում) ծրագրված է 2017 թվականի 1-ին կիսամյակում

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՏՐԱՆՍԴԱԿՏԱՆԻ ՎԵՐԿՈՒՄԸ

դժշտությունը և
նախ քան որ

(գալ, հորեղբայր, կանգնել, ստանալ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՆՈՒՅՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏԵՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿՐԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՎԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ

104. մի շաբաթ, սակայն ոչ մի նոր բան քաղաքում հասնում էր մինչև 1931 թ. հունիսի 1-ին օրը։

(Օր, անցնել, եկեղեցի, պատահել)

Figure 1. The effect of the concentration of the solution on the adsorption of the dye.

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ

[illegible]

(փոշի, տեղ, կոնկրետացում, բալկոններ)

ՄԱՐԿԱՆԱԿԱՆ ԴԱՐՈՒՄ ԿԵՆՏՐԱԼԻԶԱՄԱՍԻՄ ԶՈՐ

106. Կարդնճակաւն զժալիս զնաւորէս զժալիս

«Լաւորձիւ Ժողովուրդի Դատարանը»

ՀԱՅԿԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԶ

ՏՆ ՈՐԿՈՒՊԻՉ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴՆՏԱՐԻՆԻՍՏԻԿԱՆ

10% of the total population of the country.

խնայողությամբ, փողոցներում, ընտելացված

ՄԱՐԿԱՆ ՈՒՄԱՐՈՒ ՏԵՂԵՂՈՒԹՅՈՒՆՈՒՆ

108. «Օրս Իգուր ԻԻԻԻ» — բացազատեց Ե. Զարգարյանը:

(տխրելու ոչ մի անգնել, հիշ

$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & i \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$

109. Լալուտիտի. Դուպատանից քք, ասաց, որ քքք նիւշն ծաղկելիս այլ չէ:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋ ՎԵՐԱԴՐՈՒՄԸ

[illegible]

1. 12. 2017

1. ԸՄԸՍ շեփարհավան ևստիւն շոհեղո

110. Նա սկսեց նշանակել իր խոհանարարին:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋ ԿԱՄԵՐԱ

1. საქართველოს (საქართველო)

111. Լեւոն ԲԲԲԲ՝ Խաղաղության անձ ԲԲԲ Խոստովնից միայն այն ԲԲԲ, որ իսկույն

[illegible]

(գլխապահ, հասկանալ, դուստր, բազմա)

112. Մի ընթացքում ստիպյալ այդ պատժառյուցի

անկասկածալի դեպքեր, որոնք ՀՀ խորհրդակցության անբաժանելի մասն են:

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ քան
անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններ:

175

113. Թեև արդեն մի բանի շարաք, բայց կարծես ոչ ոք ինձանով
հետաքրքրել. այդ անտարբերությունն ինձ երբեմն , սակայն բնավ իմ
տրամադրության վրա:

114. Ջայրույթի ու ահասարսուռ ալիք իջավ այդ , և մասամբ
շփոթմունքս էր պատճառը, որ հիմա լավ նամակի առաջին
նախադասությունները:

(խոսք, հիշել, ցատուժ, դեմք)

115. Մութ էր, երբ ես ու եղբայրս, տնից, գնացինք՝ գետին նայելու,
կարծես երկնքին ծյուր էին քսել, և այն ցած էր հոսել ու ծածկել քաղաքը,
փողոցներն ու :

(վարարել, վերև, փախչել, մարդ)

116. Ես ավելի անուր հավեցի ՝ գրկելով նրա ոտքը. մեր շուրջը մարդիկ
 և ավելի խտանում՝ ահագոր աղմուկ :

(շատանալ, եղբայր, բարձրանալ, հավաքել)

117. Կարծիր ծին շարունակ այն , որ թշնամի կար, բայց այդ
թշնամին այդպես էլ :

(երևալ, բան, շրջակայք, զայրանալ)

118. Կողական առանձնակի էր նայում . իբրև զավակ՝ նա
մասնագիտական զննում էր նրանց:

(նժույգ, աչք, հետաքրքրություն, ախռապետ)

119. Այդ օրվանից երգը, ու երգի միջոցով հուզվեցին քար , և այդ
օրվանից սերը հետ մարդկանց կրծքերում:

(սիրտ, բույն դնել, վիշտ, աշխարհ գալ)

120. Մարդկանց դեպքում աշխարհը այլ ուղղությամբ, անձնական
տարաբնույթ դժնդակ չէին կապի մարդու զարշափարը գոյության
ճանապարհին:

(խաչածնում, ընթանալ, շահ, փոխըմբռնում)

121. Երվանդ թագավորի օրոք արքունիքը նոր վայր, որովհետև
Արմավիրում խստաշունչ բամբներ էին լինում, վտակը գրեթե , և
թագավորանիստ քաղաքում խմելու ջուր :

(ծծել, փոխադրել, ծարել, ցանաքել)

122. Հետո ալիքները իրենց ընթացքը, հսկին ՝ միմյանց ուսի
բարձրացան ու զարնվեցին առափնյա ցից-ցից :

(ժայռ, առաջանալ, շատայրուն, շտապել)

170

123. ☐ ☐ ☐ մեջ բաղապահին ☐ ☐ կային, և ընչացքները նոր ☐ ☐ ☐ տղաները, փոխանակ մարտական դրոշմերով գաղութարկած խորանին նայելու, գլուխները շրջում էին դեպի բազմությունը՝ հագիվ ☐ ☐ ☐ ժախտները:

(գազել, գեղեցիկ, կին, սևանայ)

124. Մշուշը, ☐ ☐ ☐ հետ գրկախառնված, ☐ ☐ ☐ կիրճն էր իջել, բաղալզուր ☐ ☐ ☐ ձողը, մինչդեռ ցրիվ ու զզգզված ☐ ☐ ☐ արանքից արդեն ծիկնապիւն էր արեգակը:

(ամպ, բարձունք, լցնել, անձրև)

125. Ճամապարիորդը, բախճամշուշ աչքերը ժամանակ առ ժամանակ ☐ ☐ ☐ նվիրական բարձունքին, ☐ ☐ ☐ դեպի լեռան գագաթը՝ ☐ ☐ ☐ աստիճաններ փորել ☐ ☐ ☐ վրա:

(սառույց, ձգտել, ջանաս, հատել)

126. Բայց ահա ☐ ☐ ☐ բաժանվում են ինը նալակներ, յուրաքանչյուրում կան ☐ ☐ ☐ ոչ պակաս տղամարդիկ, որոնք պատրաստվում են ☐ ☐ ☐ կռվել վայրենի բազմության դեմ, որն իրենց է սպասում լճի ☐ ☐ ☐:

(նիզակ, կղզի, տասը, ափ)

127. Ըոզից ☐ ☐ ☐ գինգիորը, այլևս չհամբերելով, ընդոստ ☐ ☐ ☐ տեղից և մի ոստյունով ☐ ☐ ☐ գետի փրփրադեզ ☐ ☐ ☐ մեջ:

(վեր բռնել, ալիք, խեղդել, ընկղմել)

128. ☐ ☐ ☐ ակներախ հակասությունները շատ անգամ ☐ ☐ ☐ արիթ էին տալիս, այս կամ այն նախադարին դրդում զարտուրի ☐ ☐ ☐ գաղտագողի ☐ ☐ ☐ թշնամու հետ:

(գործակցել, շահ, ճանապարհ, երկպառակություն)

129. Եսկալին այն էր, որ հայոց մեկիքները ոչ մի կապ չունեին միմյանց հետ. ☐ ☐ ☐ ոմանք ☐ ☐ ☐ կատարել մշտապես ☐ ☐ ☐ ընչաքաղց ☐ ☐ ☐ նուկալի պահանջները:

(նա, շահ, ստիպել, իշխողտալ)

130. Իր սառը, մարդախույս ☐ ☐ ☐ օրիորդը հեռու էր մնում աշխարհիկ ☐ ☐ ☐ միջավայրում ☐ ☐ ☐ խուսք ու գրույցներից և իր անհողդողդ ☐ ☐ ☐ կարծես ինչ-որ մի այլ բան էր ուզում ասել:

(ընդունել, կին, բնավորություն, կեցվածք)

131. Կորնքարդ ☐ ☐ ☐ կատապակը օգնեց ☐ ☐ ☐ ճամպուրիկը և դանդաղընքաց հետևելով գեղատես ☐ ☐ ☐՝ անշտապ ☐ ☐ ☐ դարպասն ու մտալ բակը:

(անցնել, իջնել, բիթ, կին)

132. Դոնապանի կցկտուր ☐ ☐ ☐ մի ցնձագին ալիք խլրտաց ☐ ☐ ☐ իոգում, ☐ ☐ ☐

շուրթերը հետ գնացին, և նա բռնկվեց մի վարակիչ ծիծաղով, ցնցվում էր ողջ մարմինը:

(որ, կծկել, բոբմնջյուն, ծաղրածու)

133. Նա, մանկությունից սկսած, լճափին ցրված այդ ժեռ վրա, և անդնդախոր ծորերում արծազանքել էին գեղջկական պարզ :

(երգ, քարափ, խաղալ, պատանի)

134. Այս Արաքսը ելնում է իր ափերից, վարար ջրերը տիղմ լայն տափարակի վրա, և առափնյա եղեգնուտները կանաչ կղզիներ:

(դառնալ, կողմ, փռել, գարուն)

135. Սեֆյան հարստության մայրաքաղաքը ննջում էր հետճաշյա իհարկե, եթե կենդանի Շահ-Աբաս Մեծը, վտանգավոր նախօրեին այդպես չէր ննջի «աշխարհի կես» այդ քաղաքը:

(ճակատամարտ, քուն, հորջորջել, լինել)

136. ՝ զառնիկում ժամանակ նա ցանկություն հայտնեց գործակցելու արքայի հետ, բայց դա առանց ինքն իրեն հաշիվ տալու, մի ներքին :

(լինել, Մարգպետունի, անել, մղում)

137. Դա տարվա այն հազվագյուտ էր, երբ լճի ջինջ անդրադառնում էին խառնիխուռն ափամերձ ժայռերը, նռայլ լեռները, երկնքով ամպերը:

(շարք, սահել, օր, ջուր)

138. մեջ ես տեսա մի հին , և սիրտս մղկտաց . նա տարիների բեռան տակ , միհարել, փոքրացել:

(խղճահարություն, աշխատել, կուլ գալ, ծանոթ)

139. Թեև նրա ատամները միմյանց, բայց նշածն փայլում էին մանկական :

(աչք, ցուրտ, բերկրանք, գարնել)

140. Փողի անուն պես իսկույն նեթ մի հասավ դռանը և գայլի նման երեխային:

(քաղցել, բռիչք, վրա ընկնել, լսել)

141. Հանկարծ դուռը ծեծեցին, և ամուսինը, որը դժնի հայացքով լռելայն կնոջը, սակայն ծայն-ծպտուն չիանեց:

(ներս մտնել, վերջին, բախ, խեթել)

142. Վերսներում ընդարձակ կան՝ լեռան կրծքի մեջ վերքի պես խորխորատներ, որոնք կախարդանքով քաշում են դեպի խորքը:

(ինքը, քարայր, նայել, մխրճել)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

179

154. Հանապազօրյա հսկողությանը ☐☐ հարյուրյակի պետը ☐☐, որ մի խումբ ☐☐ հապշտապ ☐☐ քաղաքի հարավարևմտյան դարպասից ներս:

(մտնել, նկատել, հետևել, հեծյալ)

155. Մատների արանքից սահելով՝ ծանրորեն ☐☐ արծաթե մի շղթա՝ ☐☐ իրար ☐☐ փոքրիկ ☐☐՝ եզրերը կանաչավուն ակոսով պատած:

(ազուցել, զրնգալ, կազմել, սկավառակ)

156. Ոչ մի բան ☐☐ Մարգարյանի մանրախույզ ☐☐, թեև փոքր-ինչ մարդախույս է և այնքան էլ ☐☐ սրա-մրա ☐☐ խառնվելու:

(հայացք, գործ, վրիպել, հակվել)

157. Բակում ☐☐ փոքր ծանաչում էին նրան, և զարմանալին այն է, որ թե՛ տարեց մարդիկ, թե՛ ☐☐ նրան միշտ ☐☐ նույն ☐☐:

(տեսնել, մեծ, հագուստ, կրտսեր)

158. Նկարիչը հանդարտ ☐☐ ծառուղու երկայնքով, խոր ☐☐ ուղղեց հոգնած կուրծքը՝ երանությանը ☐☐ վերահաս ☐☐ անձնատուր եղող քաղաքին:

(երեկո, շարժել, նայել, շնչառություն)

159. Նկարիչն այցելուին ☐☐ համար այնպես էր մտնել, որ իր և ☐☐ միջև ☐☐ սեղանին ☐☐ լուսամփոփը:

(նա, դնել, ընկնել, շփոթել)

160. Գերանը վաղուց ☐☐՝ դեռ անցյալ ☐☐ հաճախադեպ տեղատարափ ☐☐ ժամանակ, գուցե և ավելի առաջ, բայց պապը նոր միայն ☐☐:

(անձրև, նկատել, գարուն, տեղաշարժել)

161. Ինչ-որ վատ նախազգացումից ☐☐ հոգով ու թարտացող սրտով ես հետևում էի հապշտապ առաջ ընթացող ☐☐՝ հազիվ ☐☐ երկար մտնելուց ընդարմացած ☐☐:

(ընկեր, ոտք, խռովել, քարշ տալ)

162. Հանկարծ հարևան ☐☐ նախ ինչ-որ հուզված քչփչոցի կցկտուր ձայներ ☐☐, հետո ինչ-որ բան ☐☐, և ապա ամեն ինչ միանգամից լռեց ☐☐ պես:

(թրմփալ, սենյակ, լսել, նախկին)

163. Այնուամենայնիվ, ☐☐ խորքում կար մի դատարկ անկյուն, որտեղ ☐☐ տխրության որդը, և թերևս այդ էր վերջերս ☐☐ համակած հեղհեղուկ մաքերի և նույնիսկ ☐☐ տարօրինակության պատճառը:

(բույն դնել, ես, հոգի, այսօր)

164. ☐☐ մյուս ☐☐ երկինքը երբեք այնպես շքեղ ու կենդանի ☐☐, ինչպես

180

ամռանը, տոբ գիշերներին աչքերիդ առջև

(լինել, եղանակ, փռել, տարի)

165. Ըստ , որը վկայում է խորենացին, հայ անվանադիրը Հայկն է, իսկ

արձեններ անվանումը Հայկի մեկի՝ Արամի հետ:

(ծառանգ, ազանդություն, կապել, ժողովուրդ)

166. Հայ ժողովուրդը, որը հնուց ի վեր ապրել է Հայկական լեռնաշխարհում՝ Արևելքի ու Արևմուտքի , դժբախտություն հարկադրական դիմելու, դաժան բռնազաղթերի:

(ենթարկել, խաչմերուկ, ունենալ, տեղաշարժ)

167. բավական անցել էր, երբ կիրճի կողմից արմուկ . իսկույն տեղներից:

(քնել, կեսգիշեր, վեր թռչել, լսել)

168. — դրանց ձեռքերը , — գինկորներին հրամայեց խստախայաց գլխավորը, որ երևի հարյուրապետ էր. նա մյուսներից իր շքեղությամբ:

(մեջք, տարբերել, հագուստ, կապել)

169. Հարյուրապետի գինկորները մոտեցան ապստամբներին և սկսեցին դժնի տնտղել անկյունում միայնակ կուչ եկած :

(գերեզարել, գեղեցկուհի, նշան, հայացք)

170. Մենք հանդիպակաց ձորակի բխող պար աղբյուրի մոտ. կաթը դրել էինք ջրի մեջ, որ :

(պուլիկ, սառչել, հալաքել, լանջ)

171. Դեղին որձաքարից վանքը դժկարամատույց բարձրավանդակի վրա էր՝ ամրակուռ , որ նրան մի անառիկ բերդի նմանություն էին տալիս:

(պարիսպ, շինել, դուրս, շրջապատել)

172. Շրջակա բոլոր , որոնց սրածայր գագաթները ամպերի մեջ, խուլ, անանցանելի :

(անտառ, լեռ, պատել, կորչել)

173. Երբ Աստված մի ժողովրդի այնպիսի երկիր, որ ամեն հարմարություններ ունի հարձակումներից պաշտպանվելու համար, այդ ժողովուրդն ինքն է մեղավոր լինում. եթե օգուտ բարել իր :

(կարողանալ, տալ, ունենալ, բշնամի)

174. Ինձ արդեն այն մասին, որ այդ փոքրիկ ես օտար աղապնի էի, և ամեն քայլափոխի համար թակարդ էր :

(զգուշանալ, քաղաք, ես, լարել)

175. Գ.

176. Մի

177.

178. Ի

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

181

175. Գյուղացիները ☐☐☐ թպրտացող սրտով, շունչը ☐☐☐ հետևում էին կապտավուն հրաշք ☐☐☐, որի ☐☐☐ վարձը կատարի մորիկի եր նման:

(նժույգ, հուզմունք, հմայել, պահել)
176. Միմյանց ☐☐☐ լեռների բարձունքներից հեղեղն իջնում էր անընդհատ. սարի ☐☐☐ պոկված չորացած մի մասերենի ☐☐☐ և չոր ճյուղերով կտցահարում վարարած գետի ☐☐☐:

(ալիք, կոթնել, ճոճել, լանջ)
177. Քարի չլմփոցի վրա շունը, գլուխը ☐☐☐, կաղկանձեց, հետո աստիճանաբար ☐☐☐, բայց նրա ☐☐☐ դեռ արծազանքում էր ☐☐☐ կանչը:

(հովիվ, ցցել, ականջ, համբանալ)
178. Նա քայլելով անցնում էր այդ խառնիճաղանջության ☐☐☐, և առավոտյան նրա հոգին պատած մռայլն աստիճանաբար ☐☐☐, շուրթերը ինչ-որ երգ էին մրմնջում, իսկ փոքր-ինչ առաջ ☐☐☐ ձեռքը ☐☐☐ համաչափ հետ ու առաջ էր անում:

(մեկնել, մեջ, երաժշտություն, տեղի տալ)
179. Վարժապետը նայում է ☐☐☐ տղային, շոյում ☐☐☐ սևացած վիզը և մխիթարում. «☐☐☐, սիրելի՛ս, ☐☐☐ ժամանակ, երբ մարդիկ կսիրեն միմյանց»:

(գալ, արևայրուք, հուզել, համբերել)
180. Անակնկալից մի պահ ☐☐☐, բայց և, միանգամից ☐☐☐, ամուր ☐☐☐ մացառներին, ☐☐☐ դեպի առաջ և շարունակեց վերելքը:

(ոգի առնել, մղել, ընկրկել, կառչել)
181. Երեք շաբաթ էր, ինչ հայտարարությունը ☐☐☐ զորանոցի, կառավարչատան և ☐☐☐ մյուս ☐☐☐՝ փողոցին ☐☐☐ պատերին:

(նայել, շենք, փակցնել, թաղամաս)
182. Նա աղիողորմ ☐☐☐ կորած ☐☐☐ համար. երկար, սրտնաշուկ որոնումները նրան ☐☐☐ քարափին ☐☐☐ անտառամերձ այդ գյուղը:

(քույր, ծվարել, լալ, հասնել)
183. Այդ հոգեհարազատ, փոքր-ինչ ☐☐☐ մեղեդին թախիծով պարուրեց ☐☐☐՝ դաժան ☐☐☐ կարծրացած հոգին և ☐☐☐ նրան:

(տխրել, մոռանալ, զինվորական, մարտ)
184. Քաղաքը սև էր, ինչպես կախարդական մի աշխարհ, որ ☐☐☐ աստվածային ☐☐☐ դրոշմը, զործարանների ☐☐☐ օդ ու գիշեր մթնոլորտ ☐☐☐ մուրը ներկում, ապականում էր ամեն ինչ:

(արտանետել, անձք, կրել, ծխելույզ)
185. Դա առաջին գարունն էր, որ Արցախի և Սյունիքի ☐☐☐ դիմավորում էին

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

183

196. Մի աստղիկ ☐ Մեղրու լեռնաշղթայի ժայռերին և ☐ նայում է Սիմ լեռան ☐ իրեն ժպտացող մի ուրիշ ☐:

(շունչը պահել, աստղ, դեմ առնել, զուխ)

197. Վանքն ասես մի գեղեցիկ պսակ ☐ լեռնային բարձրավանդակի վրա՝ հովանավորված ծառաստանով, որի ☐ ,մեջ ☐ խմբերգը համահունչ էր արեղաների՝ ☐ ուղղված օրհներգին:

(լինել, անդորրություն, նստված, բռնուն)

198. Ուղղածիզ ժայռի ☐ կային բնական ☐ , որանց մուտքը քողարկված էր ☐ , որոնց փնջերը ծտերի բների նման մշտապես ☐ անդունդի վրա:

(պատատուկ, ծոց, կախել, քարանձավ)

199. Թովմա ☐ վանքի մայր տաճարի դուռը ☐ փղոսկրով, որվագված մի քանի շարք նուրբ ☐ , իսկ ☐ շողշողում է քանդակագարդ վիթխարի խաչը:

(որասանգ, առաքյալ, գմբեթ, զարդարել)

200. Գյուղի տները փայտաշեն ☐ էին, որ ամեն անգամ ☐ երգում էին ժանգոտած ☐ նույն ոչ դուրեկան, ☐ ճռնչյունով:

(բացել-փակել, ականջ ծակել, դուռ, ծխնի)

201. Փոքր-ինչ անց, դույզն-ինչ ☐ կղզու վրա մոլեգնող ծնաբբին, երգում էինք՝ բնավ ☐ , որ ☐ Աստծու կողմից ☐ մի վայրում:

(արհամարհել, ուշադրություն դարձնել, հայտնվել, անհանգստանալ)

202. «Ակսել եմ երագել և այնքան խոր մտասուզվել, որ ☐ ինչպես ☐ ժամերը. ուրեմն ծերանում եմ», — ☐ մեջ իրեն գննելով՝ ☐ մտածում էր կեսարը:

(բռչել, նյարդայնանալ, զգալ, հայելի)

203. Հակառակորդ բանակաների երկու ☐ խելահեղ ☐ նման իրար բախվեցին, և կռվի դաշտը վայրկենապես ☐ փոշու անթափանց ☐:

(շղարշ, ալիք, ծածկել, գորագունդ)

204. Եւ ☐ դիպակյա զգեստ, որի ☐ և թեզանիքները ☐ ոսկեփայլ և արծաթափայլ նուրբ ☐:

(օձիք, դերձան, հագնել, ասեղնագործել)

205. Պապը անկողին ☐ հանկարծակի, ☐ խոտի նման, երբ դեռ ☐ երրորդ նամակը գրել քաղաքում ուսամող ☐:

(բռն, հնձել, բնկնել, համնել)

206. Ամեն երեկո հավանական ☐ ցուցակ էր կազմում, վաղ ☐ սկսում էր

154

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել եռաբարդության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

□□□, իսկ երբ նա ցուցակն անբողջովին

զանգահարել ըստ ցուցակի ու ժամագրել □□□, պատժում ու դեմ էր նետում:

(սպասել, հանդիպում, գործընկեր, առապիտ)

207. Բոլոր ներկայաներն իրենց հայացքներն այդ -ի, իսկ ապելի
ամիսանգիստ էր մեկը, որը համազույլյի երկրորդ որդին էր:
(Ուղղել, ամեն, լադել, ժրար)

208. Եստուծո՞ւ ես տակից ակաճակիտ աղբյուրի մոտ՝ երփնեղանգ մեջ, կռանում, խճում ես այդ սառնորակ ջուրը՝ ծալապի:

(Ժաղիկ, Թխվենի, Խազենակ, Բխեղ)

209. — Այո՛, — օօօ Միքայելը, — դու կտապիկդ գրեկ տիպեցիր ապագ օօօ անունով, բայց այդ ժամանակ գոնե մեկ անգամ օօօ, թե ինչ պատասխանատվություն ես դնում օօօ վրա:

210. Ղառը մտքերի մեջ տիպինը, իր ուսին խոշորամարմին մեղքը, և ամբարշատ նայեց նրան:

211. Ապա, փոքր-ինչ , իշխանը ջղային ծայնով ասաց. «՝ խստագույնս նա, ով հարևանի մի ծեղին անգամ »:

212. Նախընտրեց չպատասխանել, որպեսզի շուտափույթ ☐ տիպի ☐ ընտրեմ, և ընտրեմ աննպատելիորեն ☐ անհոգորդ ☐ շարունակեց ճանապարհը:

213. Նախքան պատասխանել, խառնիճադանջ անբոխը վազոն
 ցրան, իսկ երբ ուշքի եկավ, խոսակիցը :

214. Բիչ էր անցել, երբ սրճարանից մի ստվեր՝ նախկին ձևը վաղուց թափշյա գդակ:

(Ստանել, փորձել, չքանալ, հրել)

215. Վերջում . «Նորընծա արքան մի քամի հայրության ազատեց նրկիրը ան . որևէ այլ դյուցազուն երբևէ այդպես ժողովորդի մեջ»:

(Դուրս գալ, կորչել, կեսցիշեն, գլուխ)

216. Այդ մասին լսելով՝ նա լիովին , որ անօրինություններ իր ընկերոն որը միշտ էլ ձգտել է առանձնանալ իր անբարտապան վարքով:

(Թուխ, սիրել, գրել, կտրել)

(Իրանիել, շրջապատ, համոզել, լինել)

217. Կ
ճիշտակալ
որոնց օձ

218.
դոնեցին
գուգայան

219. *աշխարհ*
220. *երկիր*

221. put

222. put

222. *Polypodium*

224.
□□ hp
□□□□□ h

224. $\square\square$ hr
 225. $\square\square$ hr

225. $\frac{1}{2}$

226. \square
227. 5
228. 60000

227.6
227.6

227.6
227.6

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

185

217. Նա այն հազվագյուտ ☐☐☐ մեկն էր, որ, ☐☐☐ Ամերիկա, այդ ամենակույ՝ միջավայրում ☐☐☐ օտարին և կրկնապատկելով ☐☐☐ կորովը՝ պահպանել էին իրենց օջախի տաք հացն ու նույնքան տաք մայրենի լեզուն:

(հոգի, ծուլել, ընկնել, հայ)

218. Կատաղի քամին ☐☐☐ առաջին ☐☐☐ անգգույշ ճամփորդի գրակը, ծեծում էր դռներն ու պատուհանները, ☐☐☐ մանրավաճառի խանութի ☐☐☐ փակցված ցուցանակը:

(քիվ, թռչել, տարուբերել, պատահել)

219. ☐☐☐ առաջ համալսարանական ☐☐☐ սիրալիր ☐☐☐ գնացել էի՝ Այունյաց աշխարհը ☐☐☐:

(հրավեր, տարի, տեսնել, ընկեր)

220. Գողթնյաց ☐☐☐ բնակիչներն ☐☐☐ զբաղվում էին ☐☐☐ այն ժամանակից, երբ Արարատ լեռան ☐☐☐ Նոյը տնկեց առաջին այգին:

(ստորոտ, երկիր, սկսել, այգեգործություն)

221. Նա բնավ էլ գաղտնի ☐☐☐ նավ, ինչպես կարծում էի ես. ուղղակի կառչել էր ☐☐☐՝ թախանձագին ☐☐☐, որ ☐☐☐ Հայաստան տանեն:

(բազրիք, ինքը, մտնել, խնդրել)

222. ☐☐☐ ընդունեցին գրկաբաց և իսկույն նեթ ☐☐☐ իրենց մորը. նա մի իսկական տիրուհի էր՝ թավ հոնքերի տակ ☐☐☐ աչքերով, իշխանական ☐☐☐:

(կեցվածք, ներկայանալ, ես, վառել)

223. Առվակը ☐☐☐ գայլի փափուկ ոտնափոխը, և գայլը մոտենում է եղնիկին, իսկ ☐☐☐ չոր ծյուղը տեսնում է այդ դավը և սրտի ցավից ☐☐☐՝ ☐☐☐ եղնիկին այդ մասին:

(կեչի, զգուշանալ, թաքցնել, կոտրել)

224. Երբ խոր ծյուն է լինում, մինչև գարուն ☐☐☐ անտառը հորինում է գալիք ☐☐☐ իր հեքիաթը, որն ամեն անգամ ☐☐☐ կկականջով և ավարտվում վերջին մոշերը հավաքող արջի ☐☐☐:

(ամառ, մոթմոթոց, նիրհել, սկսել)

225. Դողդոջուն ☐☐☐ անվերջ տնտղուն էր բաճկոնի ☐☐☐ խորքը՝ ☐☐☐, թե միգուցե դրանցում ☐☐☐ մի քանի դրամ կգտնի:

(գրպան, հուսալ, մնալ, մատ)

226. ☐☐☐ գետինը ☐☐☐ նման կարծր ☐☐☐ և տեղ-տեղ ճաքծքել էր զիշերվա ☐☐☐:

(դառնալ, սառչել, ցուրտ, հախճապակի)

227. Ճաքծքած ☐☐☐ փոշու ամպ ☐☐☐՝ հեծյալ ☐☐☐ մի հարյուրյակ քառատրոփ ☐☐☐ մոտենում էր ճամբարին:

(բարձրանալ, վարդ, գետին, զինվոր)

239. Չոր մագաղաթի տպաստիկին , հետ մայեց և փոշր-ինչ ուղղվեց՝ պատրաստակամ նայելով :

240. Արտույտի երգն այլևս գուցե նա ձորի էր, որտեղով հոսում էր լեռնային և պաղ աղբյուրներից գետակը:

241. Հենց որ լեռները կապույտի ու երանգներով վազեցին դեպի կղմինդրե տանիքներով մոտակա վառելիքի մի քանի մոր բերելու:

242. Գյուղում դեռ շերտեր կան, իսկ վերևում՝ սառույցներ. սարավանդերն ակոսող խենթացած ջրեր հավերժ աղմուկ-աղաղակով:

243. Աբեղան մի ականթաթ , ապա հանեց տրցակը, ահագին կողպեքը, որը քարշ էր ընկած երկաթե :

244. Երկփեղկ մեծ դուռը նրա ոտքի հետ զնաց, և նա հանգիստ հայտնվելով դռան իր ամուր կողպեց դուռը:

245. Ոչինչ դույզն-ինչ . ամրոցում ամեն ինչ պես իր էր, ամեն ինչ կազմ ու պատրաստ էր, միայն խստադեմ չկային:

246. յուրաքանչյուրն իսկույն նեթ լարեց ՝ ավելի լավ համար չարագուշակ կռինչը:

247. սրտի մրմունջները ՝ նա ամեն գիշեր դշխոյական վառում էր ամրոցի բոլոր աշտանակաները, որպեսզի արյունուշտ թշնամին թե բերդում դեռևս մարդիկ կան:

248. Երկու ձի աղեխարշ , և թանձր միջից մի պահ նրանց վիրավոր փորատակերը:

249. Երկաթյա բազմաթիվ դարպասը ճոճչաց գինվորների և, միանգամից , աղմուկով պատին:

(գարնել, նիզ, բացել, ծնում)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անորոշանքության և ներառվելով խանութային փոփոխությունների:

250. Պա՝ տալիս է [] նամակ էր՝ արքայական կնիքով [] , որում գրված էր, որ անորոշանք է [] խաղանք երկրի բազմաթիվ, որը [] բաղադրանք գրավել և ձգտում է բացարձակ անկախ լինել:

(կայսր, խանդանք, վերամաս, դրոշմել)

251. Տեսնելով [] գնդիրին՝ նա կտրուկ [] , ինչպիսիք [] և ճանաչելով իր անհայտ ընկերները՝ դուրսից [] գրկեց արձագանքալիս գլուխը:

(կանգ առնել, վիրավորել, ծագել, ձի)

252. Աստված խոստով [] խորհուրդը ճանաչողից դուրս՝ մոտ [] անցնում էր բլուրներով՝ երբեմն [] տեղ-տեղ աճած զառանգ [] մեջ:

(բխուտ, պատյու, կորչել, ծածկել)

253. Փոքր-ինչ հեռու ահռելի [] , գլուխներն առջևի բաբերին [] , պատկել էին և զգույշ, խորամանկ [] սենյակում նայում էին ձորակի խանդավաղաց [] :

(ափ, դնել, գամփռ, այք)

254. Տեսնելով [] շները վրա վազեցին և անշուշտ պատահալիկ-պատահալիկ [] , երբ նա չիլեր սայլի կողքին [] փայտը և դրանով [] :

(պաշտպանել, տղամարդ, բնիկ, անել)

255. Լսելով [] կանչը՝ շունը իսկույն ևներ [] , բայց նրա հաշտը դեռ մի կես [] ավելի [] հանդիպակաց բարձունքներում:

(ծան, արձագանքել, հետ բաշել, տեր)

256. Ի շարք այլ տեսարժան [] պատկազոր հյուրերին [] տարան՝ [] մեծահամբավ ջրկենք, որի տարերային և խղճական բաժին [] նրանց:

(գարնանալ, վայր, ցույց տալ, շրջանք)

257. [] սարսուռն էին [] ջրերի անընդմեջ [] , չնայած կանգնած էին [] բազմապիսի հեռու:

(գախափիծել, ցայտ, դիտել, ջրկենք)

258. «Ինչո՞ւ արդեն երեք օր է՝ կայսրը [] անգամ հայտնել, քե երբ [] կամ ինչ [] է կանչել [] հորն»,- մտածում էր գործակալը:

(բնորոշել, ես, բարեհաճել, խնդիր)

259. Գերդաճ հույճի կցկտուր [] Պապը հասկացավ, որ նա [] գնդիրների բացօթյա [] մոտ նրանց [] :

(կացարան, բոնել, պատասխան, վրտնել)

260. Ըստ [] հայերը շրիստոնեություն բնորոշելիս [] էփրատում. ինչպիսի, դեռևս նախաքրիստոնեական [] սկսած և այժմ էլ այն [] սրբազան գետ:

(խանութ, ավանդություն, շրջան, մկրտել)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել Յախաղատության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

189

261. Տայրը Հայաստանի հյուսիսային մեկն էր. ժամանակ բազավորները հաճախ այդտեղ և անմատչելի տեղանքի շնորհիվ թշնամուն առաջ գնալ:

262. Տիկինն ակնդետ նայում էր ամրոց միակ ճամպարին, որ խորունկ կիրճից և գետի վրա կամրջով՝ բարձրանում ամրոց:
(սկիզբ առնել, աղեղել, բերել, անցնել)

263. Չազեծորը, բարձր վրա , անառիկ էր ու մեկուսի, և միայն ժայռեղեն բնական կամրջակն նրան աշխարհի հետ:

264. Այդ նա սաստիկ , սիրտը կարծես խողխողեցին, դողերոցքով հիվանդի նման սիրբենց և բազրիքին՝ կծկվեց թիկնոցի մեջ:
(ընկճել, կռքնել, միտք, դաշույն)

265. Մի անսովոր երևույթ նրա ուշադրությունը. մի խումբ մոտենում էին բերդին, և որքան նրանք մոտենում էին, այնքան իրենց ընթացքը:

266. Մի օր՝ , գայլն անցավ գետն ու գյուղ. շներն իսկույն հոտն , կաղկամեծեցին, ոռնացին, իբրև՝ եթե գայլը փախած չլիներ, :
(բռնել, ծրագալույց, մտնել, առնել)

267. Կորած գտան մեծ սարի գյուղահայաց ՝ խեղդված գայլի մոտ. նա գյուղ պատռված , կաղին տալով:

268. Բարձրահոն աչքերի հայացքի հպարտությունը գուցե և գոռոզություն , եթե մի , որ ստեպ-ստեպ խաղում էր նրա :
(շուրթ, բվալ, ժպիտ, ընդմիջել)

269. Վիթխարի մեջ շինություններն այնքան ընդարձակ էին, որ վտանգի կարող էին պատսպարել շրջակա բնակիչների մեծ մասին:
(ժամ, շրջապարիսպ, գյուղ, առնել)

270. Ավանդությունը պատմում է, որ Լենկբեմուրը վառողով վանք, և մի այն փլատակների ՝ վաղեմի փառքից բողմելով միայն :
(նշխար, պարծել, վերածել, ակնթարթ)

271. Ջինվորները վանքի պարիսպներին, սակայն փակ գտնելով բոլոր գայրացել էին. այդպիսի հանդգնություն չէին սպասում մի խումբ :
(հասնել, նա, դարպաս, եղջերավան)

4.1. Գաղափարներում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

272. Նայելով իր [] շիփ-շիտակ նստած արաջին ձիավորի []՝ ամենևին

դժգար [] կեսին, որ նա պատկանում է արքայական []:

(ապագան, պահակագունդ, երիկար, լինել)

273. Ըստ էր մտածում բազուկին և մի տեսակ տրամության []՝ օրերով []

(գրանցել, անձնատուր լինել, ծառուղի, փակել)

դրական և կամ միայնակ [] այգու հեռավոր [] մեկում:

(գրանցել, անձնատուր լինել, ծառուղի, փակել)

274. Արժան կատարության կրակը [] նրա մոտակ աչքերում. նախարարների անդադար [] վերջնականապես [] նրան, և պատերազմ հայտարարեց նրանց՝

[] պատռել ամհնազանդներին:

(ցանկանալ, բռցապահել, ծանծրանալ, խռովություն)

275. Օրիորդ [] որովհետև իր սրտով չէր [] այդչափ հոգացողությունը. ուզում էր, որ նա [] իրեն իր վշտերի հետ, [] իր գործերին:

(խառնել, հորեղբայր, տանջել, հանգիստ բողնել)

276. Ահագնորեն [] արահետի վրա [] այդ ժայռերի []՝ ամեն վայրկյան կարող է անցորդի ճամփան կտրել [] գինգած ելուզակը:

(կտնել, դաշույն, դուրս բռնել, հետև)

277. Միգապանձ լեռների երբեմնի տիրակալը այլևս [] պայքարին և ոչ էլ առաջնորդում է իրտը. դաժան ծերությունը [] կրակ ու ձգտում նրա մեջ, [] խլիսուն իռարը դանդաղել է նրա []:

(երակ, մասնակցել, արյուն, հանգչել)

278. Վանքի անշուք [] մեկում, որը [] ծառայել էր [] համար. նեղլիկ սեղանի վրա մտաույզ [] գորպածը:

(նախկին, կռանալ, խուց, ապաշխարել)

279. Լուսամուտի գոգին [] մարխն իր բրբռուն [] էր սփռել վանականի [] գլխի վրա, որ փայլելում էր [] կծուժի պես:

(շող, ջնարակել, այրել, ածիլել)

280. Շրագալույցին գյուղը [] կենդանիների ու մարդկանց աշխույժ [], լեռներն ու խորտրատներն [] դրանց, իսկ խաղաղ լուսնակը նայում էր աստղայից []:

(ձայն, լցնել, երկինք, արձագանքել)

281. Որպես նոր [], երբ [] մի այնպիսի կարկուտ, որի նմանը [] ոչ ոք երբևէ []:

(վրա տալ, տեսնել, սկսել, լեռնակած)

282. Զիբը, մետաղաձայն [], ծառս էին լինում. ձգում էին պախուրոցը, [] որպեսզի [] այդ անկերարարձ []:

(իջնել, խղիւնցալ, ուղի, բնորոշանալ)

4.1. Գաղափարներում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

283. Դարձ

284. Երբ

285. Երկ

286. Զու

287. Զու

288. Ըստ

289. Այդ

290. Տա

291. Տա

292. Երբ

293. Մի

294. Երբ

295. Երբ

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններին:

191

283. Հարթավայրին □□□ առաջ ճանապարհը մերթընդմերթ □□□, ապա մտնում □□□ լի մի ծոր, □□□ երևում էր երկնքի միայն մի կապույտ շերտ:

(խորդուբորդություն, ուղրել, որտեղ, հասնել)

284. Երբ □□□, թվաց, թե ինքը ոչ թե □□□ է պառկած, այլ լարծուն □□□ գոյացած մի □□□ գազաթին:

(բլուր, գետին, սթափվել, խխունջ)

285. Երկար □□□ հետո աննկուն ճանփորդը □□□ առաջ □□□ ծյան սահմանին, հոգնաբեկ նայեց աջ. Փոքր Մասիսն □□□ ցածր էր մնացել:

(կեսօր, ինքը, մաքառել, հասնել)

286. Ձուկն ու վարազը ոչ մի կերպ □□□ պոկվել իրարից, իսկ մեզ՝ հեռվից □□□, այնպես □□□, թե նրանք □□□:

(թվալ, կարողանալ, մենամարտել, դիտել)

287. □□□ կարծիքով, քանի որ թոնիրը մեր տան □□□ է, առաստաղի ճաքն ու ճեղքը՝ հենց թոնրի □□□, ուրեմն հենասյունը կարելի է □□□ հենց թոնրի մեջ:

(կանգնել, քեռի, գլուխ, կենտրոն)

288. Շահի մասին □□□, թե չար աչք ուներ, և մի օր արքունի սպասավորները, դեռ վաղորդայնը □□□, ործաքարե վեմեր են բռնել նրա առաջ, և նրա □□□ այդ □□□ պայթել են:

(քար, ասել, հայացք, բացել)

289. Այդ □□□ էին ուզում բռնել զինվորները, որոնք, երկար □□□ թևներին □□□, շարտում էին գերության օղակը, հենց որ նա □□□ իրենց:

(պարան, մոտենալ, ծի, փաթաթել)

290. Տարրական □□□ մեկն էլ այն է, որ ամեն մի քարտաշ զվարթնոցյան արծիվներ □□□ չէ, և սա է այն անջրպետը, որով □□□ արհեստն □□□:

(ստեղծել, արվեստ, ճշմարտություն, սահմանազատել)

291. Տարբեր □□□ խոսող գաղթականները, հող □□□, լիաբերան օրհնում էին իրենց □□□. իշխանի անբասիր վարքը նրան □□□ ժողովրդի աչքում:

(բարբառ, կուռք դառնալ, ստանալ, փրկարար)

292. Երբ ամեն ինչ մինչև վերջին մանրուքը ստուգել, □□□, Մխիթարը □□□ պատվիրեց □□□ տնօրինել իրենց □□□ մարդկանց բախտը:

(համձնել, մեկիք, վերջանալ, արդարություն)

293. Միջօրեին հոգնաբեկ ուղևորները հորիզոնի վրա նկատեցին պարիսպներ և □□□ սրածայր □□□, ապա նրանց առջև □□□ ընդարձակ մի քաղաք՝ զինվետ այգիներով □□□:

(փռել, վեր ցցել, շրջապատել, բուրգ)

294. □□□ ճորոջը գրգռում էր նրա □□□, և նա չզիտեր՝ ուր □□□, որ ազատիկի այդ անտանելի ձայնը □□□:

(լսել, ջիդ, փախչել, ծղրիդ)

295. Քեռի թորոսը □□□ շնչափեղծ էր լինում, բայց նրա միտքը □□□ մնացած իր □□□ էր, որի □□□ մղկտում էր սիրտը:

(կարոտ, երկիր, հուզմունք, հեռու)

296. Ծեր արքայի □□□ լուրը արագորեն տարածվեց ամենուր. հայոց իշխաններն ու նախարարները □□□ երազգափրոս՝ ճերկա □□□ նոր արքայի □□□:

(լինել, մահ, բազադրում, փութալ)

297. Մենք անցնում էինք մարմարակերտ □□□ միջուկ. սյուների վրա քանդակված էին □□□ ձկներ, խաղողի □□□, □□□:

(ողկույզ, սյունաշար, խայտալ, նոռ)

298. Ուղևորը □□□ նայեց արագորեն □□□ պատող □□□ և արագացրեց քայլերը, որ շուտ □□□ գյուղ:

(ամպ, հասնել, երկյուղել, երկինք)

299. □□□ ճերմակ □□□ գնդերի պես հալկում էին աստղերը, □□□ արևները, արևի առաջին □□□ խաղում էին ամպերի հետ:

(շառագունել, շող, լուսաքաց, ձյուն)

300. Մի քանի օր հետո նա □□□ արդեն թեթևացած էր գգում և □□□ որոշ □□□ կարողանում էր □□□ հասնել մինչև մոտակա ձորակը:

(գրոսնել, օր, ինքը, ժամ)

301. Զյունամրորիկը □□□ մեր շուրջը, ձիերը, □□□ գոլորշի արծալեկով, □□□ մեր ճոճոսն սահնակը ձյունածածկ □□□:

(ճանապարհ, պարել, թռչել, բերան)

302. □□□ ժամանակներ, երբ □□□, ուղտեր հեծած, կտրել են անապատներ, գնացել □□□ քաղաք և բնակ □□□, թե ինչ է հոգնությունը:

(իմանալ, մարդ, քաղաք, լինել)

303. Երբ թագավորական շքախումբը □□□ անտառից, հեռվում՝ □□□ վրա, երևաց իշխանի ողջակը՝ □□□ կանաչազարդ □□□:

(ծառ, բարձունք, շրջապատել, դուրս գալ)

304. Ամեն □□□ հանդիպում են լայնատերև □□□, որոնց սաղարթները մեղմորեն □□□ քամուց՝ անտառը լցնելով հուժկու □□□:

(օրորել, քայլափոխ, շաչյուն, թխվի)

305. Կարող եմ □□□ չլինել այնտեղ, սակայն □□□ հետ է նա՝ իր գողտրիկ □□□,

Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

306. □□□ նրա

307. Մի քանի

308. Ամպի

309. □□□

310. Որքան

311. Անհոն

312. Արևի

313. — է

314. Ես

315. Վախեն

316. —

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

Իրնավուրց անտառներով, օրօր վանքերով ու բերդերով:

193

306. օրօր նման մի միտք անցավ նրա օրօր, փայլատակեց ու օրօր նույն օրօր:
(հանգչել, թողնել—հեռանալ, վայրկյան, գլուխ)

307. Մի քանի ժամ նս, և պիտի շարունակեինք ճանապարհն ու օրօր ծաղկածոր՝ այդ երանավետ վայրում օրօր՝ օրօր քաղաքի օրօր օդը, ժխորն ու աղմուկը:

308. Անպի բրդյա օրօր իջել էին մինչև ընդարձակ օրօր խորքը և այժմ ալիքներ օրօր սահում էին շրջակա օրօր ի վեր:

(վարակել, հանգչել, գնալ, թողնել)

309. օրօր քայլում էի՝ օրօր գտնել օրօր ուղին, որ կորել էր իմ չար օրօր:
(տալ, հովիտ, լեռ, ծվեն)

310. Որքան մոտենում էինք, այնքան ավելի նշմարելի օրօր գյուղի օրօր ու այգիները, օրօր ելնող օրօր սյուները:

311. Անհնարին օրօր մեջ օրօր՝ կանգնել էր Մերուժանը հայրենական օրօր շքանուտքի առջև՝ օրօր խեղդվելով:

(երդիկ, դառնալ, ծուխ, տուն)

312. Արևի օրօր հետ բացվում էր օրօր ցողով օրօր անտառը՝ ազատվելով հետզհետե օրօր թուխներից:

(ամոթ, տատամսել, խռովք, տուն)

313. — Երբեք օրօր ժողովրդիդ, օրօր քո հավատը, անսա՝ սգավոր օրօր, անհապաղ օրօր մոլորությունիցդ, — ասաց մեծ տիկինը:

(մայր, արհամարհել, հարգել, հրաժարվել)

314. Ես օրօր կտրիճ գորավար էի պատկերացնում. խաչենագետի աջափնյա օրօր մտովի օրօր էի բերում իմ «գորքը»՝ օրօր այն դեպի ռազմաճակատ:

(տանել, դարավանդ, ես, մարտակարգ)

315. Վախենում էր, թե օրիորդը օրօր կամ բնավ օրօր լսել իրեն, մինչդեռ ինքը կամենում էր ասել այն ամենը, ինչ շարունակ օրօր վերջին շաբաթվա օրօր:

(ցանկանալ, բերացք, ընդհատել, մտածել)

316. — Դու օրօր վսեմ օրօր հայտնի օրօր տոհմիդ՝ օրօր պայծառ հիշատակը, ուստի դու այլևս խորթ ես, օտար, — ասաց մայրը Մերուժանին:

(Արծրունի, արատավորել, քաջագործություն, դառնալ)

317. «ճիշտն []»՝ ծիծաղելի է մի աղքատ օրիորդի [] այսչափ [] ու
գլուխը []», — խորիւմ էր Միքայելը:

(հակադասակել, կորչել, ասել, հրապույր)

318. — Եթե դու իրենց սխաղոթություններով հայտնի դարձած [] ճշմարիտ
ժառանգն ես, [] քո իռզին, գնա՝ եկեղեցի, գղջա՝ [], այնժամ բոլոր դռները
[] քո առաջ, — հորդորեց մայրը:

(մաքրել, բացել, մեղք, նախահայր)

319. Խոնկած մտքերը այդպիսի խառնաշփոթ [] անընտել [] դժկար [] առաջ
[]:

(կին, կանգգնել, երկընտրանք, վիճակ)

320. — Հայրենական տան դռները փակ են քո առաջ, ողովիետև դու []
ճշմարիտ [], քո սրտի աչքերը փակեցիր [] առջև և [] հայրենիքը, — ասաց
մայրը:

(խիդճ, շեղել, ուրանալ, ուղի)

321. Այդ թշվառականը դեռ [] սոփոր էր միշտ [], շողոթորթելու, քծնելու
[] հաղուստների, [] միշտ երկյուղում էր:

(ինքը, խոնարհել, որ, մանկություն)

322. [] պետք էր թաղաքագետի ճկուն [] մի անկեիեր առաջնորդ, որը []
Աստղեստանի նվաճողական []:

(Հայք, մկրտում, հօրս ցնդել, միտք)

323. Լիլիթի վեր [] իռզին չէր երկնչում ոչ մի [], ձգտում էր դեպի
երկնապաղ [] նմանվող ժայռերը, տենչում լեռների երկնամերձ []:

(այում, խղճներդոտ, սլանալ, բարձունք)

324. [] կենսորոնախույս [] գլխավորող նախադարձները, անտեղուկ []
իրենց [], անվերջ զբաղված էին գինարբութենքով:

(թողմել, երկիր, տիրույթ, ուժ)

325. Անուշաբույր [] ծաղկափթիթ ճյուղերը արտաքուլկում էին []
աղծաթափայլ [] ալմախտիղ []:

(հայելի, լիճ, եղոսանի, ջուր)

326. Անչափ [] նրան՝ ժողովուրդը նրա [] կոչեց Ծաղկունյաց []
փոքր-իմե հարապ [] միայնակ գազաթը:

(լեռ, սիրել, ընկնել, ամուսն)

327. Խոտոն այստեղ չտեսնված համեղ էր, բուրավետ, բայց հանդապառիղ, ուր որ
է [], պիտի [] կարկամած [] վրա, թե ինչու են ապօրինի [] ուրիշի խոտը:
(արածել, գոռալ, հայտնվել, նախդասական)

317. «Ճիշտն ծիծաղելի է մի աղքատ օրիորդի այսչափ ու գուրդը ».— խորիւմ էր Սիբայելը:

(իսպիշտակել, կորչել, առել, հրապուրել)

318. — Եթե դու իրենց սխրագործություններով հայտնի դարձած ճշմարիտ ծառանգն ես, քո հոգին, գնա՛ եկեղեցի, գլջա՛ , այնժամ բոլոր դոնեքը քո առաջ.— իորդորեց մայրը:

(ծաբրել, բացել, մեղք, նախախաղ)

319. Խաճկած մտքերը այդպիսի խառնաշփոթ անընտել դժվար առաջ :

(կին, կանգնել, երկընտրանք, վիճակ)

320. — Հայրենական տան դռները փակ են քո առաջ, որովհետև դու ճշմարիտ , քո սրտի աչքերը փակեցիր առջև և հայրենիքը,— ասաց մայրը:

(խիղճ, շեղել, ուրանալ, ուղի)

321. Այդ բշկառականը դեռ սուգոր էր միշտ , շողորթորթելու, բծնելու հարուստներին, միշտ երկյուղում էր:

(իճքը, խոնարհել, որ, մանկություն)

322. պետք էր բաղաքագետի ճկուն մի անվեհեր առաջնորդ, որը Ասորեստանի նվաճողական :

(Հայք, նկատում, հօդս ցնդել, միտք)

323. Լիլիթի վեր հոգին չէր երկնչում ոչ մի , ձգտում էր դեպի երկնապաց նմանվող ժայռերը, տենչում լեռների երկնամեծ :

(սյուն, խոչընդոտ, սլանալ, բարձունք)

324. կենտրոնախույս գլխապորոդ նախարարները, անտերունջ իրենց , անվերջ զբաղված էին գինաբուրքներով:

(բողնել, երկիր, տիրույթ, ուժ)

325. Անուշաբույր ծաղկափրփր ճյուղերը արտացոլելում էին արծաթափայլ ակնախաղիղ :

(հայելի, լիճ, եղրնանի, ջուր)

326. Անչափ նրան՝ ժողովուրդը նրա կոչեց Շաղկունցաց փոքր-ինչ հարապ միայնակ գազաբլը:

(լեռ, սիրել, ընկնել, անուն)

327. Խոտոն այստեղ չտեսնված համեր էր, բուրավետ, բայց հանդապահը, ուր ո՞ր է , պիտի կարկանդակ վրա, քե ինչու են ապօրինի ուրիշի խոտը՝ (արածել, գորտ, հայտնվել, նախադասվել)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

328. Ձեփյուռից ☐☐☐ խոտերն ու իրենց տարբեր ☐☐☐ աչք ☐☐☐ ծաղիկները բուրմունք էին սփռում, և բուրմունքի հետ ☐☐☐ մի բաղդր թախիծ:

(գույն, օրորել, հյուսել, խտղտալ)

329. Արդեն զգացվում էին մոտալուտ ☐☐☐ նախանշանները՝ ցրտաշունչ քամու պոթկումներ՝ ծյան՝ շրջակա ☐☐☐ եկող ☐☐☐, մինչև մարդու ոսկորները ☐☐☐ խոնավություն, երկար գիշերներ:

330. Երբ վերջապես դուրս եկանք ուղղածիզ ժայռերի ☐☐☐, մեր առջև ☐☐☐ բնության անձեռակերտ հրաշալիքը՝ ☐☐☐ ահեղ ☐☐☐ զահավիժող ջրվեժը:

(շառաչյուն, բավիղ, բարձունք, բացել)

331. Հանդիպակաց ☐☐☐ լանջից մեծ ☐☐☐ ցած էր սուրում հայոց ☐☐☐ երկու հարյուրյակ՝ ☐☐☐ բեկում մտցնել կռվի ընթացքի մեջ:

(կողոծել, բլուր, հեծելագոր, աղմուկ)

332. ☐☐☐ կարծիքով՝ ով գեղարվեստասեր է, բնավ իրավունք ☐☐☐ Լևոնին ☐☐☐ քանի որ նա ☐☐☐ ճշմարիտ արվեստագետ է:

(եություն, ես, ծանաչել, ունենալ)

333. Շքեղ հազուստներով ☐☐☐ ծառայի ☐☐☐ նա ☐☐☐ ոտքերը և շատ զգույշ ☐☐☐ ընդարձակ դահլիճը:

(սրբել, մտնել, նշան, պծնել)

334. ☐☐☐ թվաց, թե այդ հնչյուն ձայնը ☐☐☐ ոչ թե մարդկային ☐☐☐ և այլ մի կախարդական ☐☐☐:

(բխել, ես, կուրծք, սրինգ)

335. Կարծես մարդկանց ☐☐☐ վրա ☐☐☐ ջութակը՝ դառնադի արցունքներ ☐☐☐ նրանց ☐☐☐:

(սիրտ, աչք, թրթռալ, քանել)

336. Ես կարծում եմ, որ նրան ☐☐☐. Նա ☐☐☐ հույսը, թե քննիչները որևէ բան ☐☐☐ և դրա համար էլ խուսափում է ☐☐☐:

(ամենքը, կորչել, վախենալ, բացահայտել)

337. Մի ☐☐☐ ևս մի կերպ ☐☐☐ այդ ☐☐☐ բայց ստիպված ☐☐☐ հեռանալ քաղաքից և առհասարակ մոռանալ այդ ամենը:

(դուրս արձնել, լինել, խոսք, պատմություն)

338. Նախարարական ☐☐☐ ևս լսելով Մարգարետունու հաջողությունների մասին և ☐☐☐ ևս գործում է ☐☐☐ հրամանով, ☐☐☐ և միացան նրա գործին:

(զալ, իմանալ, գորախումբ, արքա)

339. Դիվանը ☐☐☐ դեղին տերևները, թաղվում խաշամի ☐☐☐ մեջ, սայթաքում ու ծուղերից ☐☐☐ շարունակում էր ☐☐☐ ճամփան:

(բռնել, շեղք, ինքը, կոխկոտել)

340. ☐☐☐ նա գաղտագողի մեր տուն ☐☐☐ մեզ օգնելու, որ մի կերպ ☐☐☐ փրկենք անագողուն ☐☐☐.

(ծողադրել, գալ, ճրագալույց, բշնամի)

341. Միրիակը, հանգիստ ☐☐☐, փոխում էր արնագույն տոտիկները և ☐☐☐ թրթուր ☐☐☐ փափուկ, արդեն ☐☐☐ տերևները:

(լորենի, թուշուջ անել, դեղնել, կտուց)

342. Բայց հանկարծ ☐☐☐ միրիակը.. հանդիպակաց ժայռին դեռ ☐☐☐ լսվեց հրացանի պայթյուն. դեղին ու կարմիր ☐☐☐ ցղի կաթիլներ ☐☐☐ գետնին:

(ընկնել, թռչել, տերև, հասնել)

343. Աշնանային թխպոտ ☐☐☐ մեկն էր. ամպամած երկնքից անընդհատ ☐☐☐ անծրկը, օդը ☐☐☐ մինչև ոսկորները թափանցող ամպիտոժ ☐☐☐.

(մաղել, խոնավություն, հագնեալ, օր)

344. Լեռներից ☐☐☐ մեղմ գեփյուղը և գեղեցիկ բնապատկերը նրա ☐☐☐ մեջ վայրկենաբար ☐☐☐ Եփրատի հովտի չքնաղ տեսարանները, և նրա սիրտը հաճելի ☐☐☐ սկսեց թրթռալ:

(հիշողություն, ելևեջում, իջնել, վերակենդանանալ)

345. Այցելում բռնեց ☐☐☐՝ գոհարագարդ ☐☐☐ օղակված ձեռքը և ☐☐☐ պապակած ☐☐☐.

(իպել, շուրթ, տիկին, ապարանջան)

346. ☐☐☐ համար են դողանջում անհամար ☐☐☐ զանգերը, եթե ☐☐☐ խոսքը ☐☐☐ չի մնացել այլևս:

(հասկանալ, ո՞վ, Աստված, տաճար)

347. Հանդիպակաց ափին գանձասարն է՝ ☐☐☐ զաճաճ ☐☐☐ ծածկված, ապա ☐☐☐ մեկը մյուսին ☐☐☐.

(թուփ, լեռ, թիկնել, մոշ)

348. Հիշեցե՛ք, որ ☐☐☐ առաջ էլ ☐☐☐ մարդիկ, որոնք ☐☐☐ կյանքի դժվարություններին և ☐☐☐ ամեն ինչ՝ դրանք հաղթահարելու համար:

(լինել, ամեն, դու, բախել)

349. Մոռկածուփ ☐☐☐ ահարկու ալիքները ☐☐☐ վեր ու հսկայական թափով ☐☐☐ ցած՝ ջարդուփշուր լինում ահարկու ☐☐☐.

(շառաչյուն, ընկնել, օկիխանոս, բարձրանալ)

350. Թափվում էին □□□ հալածված □□□, և դրանց շրշյունից սիրտս □□□ անուշ □□□:

351. Այդ ժեռուտ □□□ միշտ □□□ ալեծուփ ծովը և մինչև Անտիոք □□□ լեռնաշղթան, որ իր մեծ ու փոքր □□□ մխրճվում էր երկնի կապույտի մեջ:

352. Հայ ժողովուրդն □□□ բազմադարյան պատմության □□□ պայքարել է հանուն □□□՝ դրա մեջ □□□ իր գոյատևման միակ երաշխիքը:

353. Այս տարի նա, առաջին անգամ □□□ ծովը, զնայվեց հզոր, մոլեգին □□□, հիացավ նրա ամեհի □□□ և □□□ նրա երդվյալ սիրահարը:

354. Ներս գալով՝ □□□ իր տեղը, □□□ հոնի կարմիր □□□ և, եթե գրուցընկեր չունենար, ինքնիրեն կխոսեր ու □□□ տակ կժպտար:

355. Եթե □□□ ինձ □□□ լսել, ես □□□ քեզ ամբողջ □□□:

356. Հեռվում □□□ երասխ գետը, նրա ափերին □□□ եղեգնուտ էին այրում. □□□ միջից երևում էր Արարատ □□□ ծյունածածկ գագաթը:

357. Մի որբ մանուկ էր ապրում այդ □□□ մեջ. նա □□□ բոլորի աչքի առջև, իսկ երբ պատանի □□□, թողեց քաղաքը և □□□ դեպի անհայտություն:

358. Լուսադեմին այլևս □□□ և □□□ ազատվողի պես իրեն □□□ հնձանից ու □□□ մտավ այգի:

359. Ինչ-որ բան □□□՝ հապշտապ □□□ բլրից, քայլերն ուղղեց դեպի Աղթամար □□□ հայտնի քարայրը՝ նեղ արահետն անցնելով այծյամի □□□:

360. Կիսով չափ ցամաքած □□□ գերեվարված □□□ արշավում էին սուզանավակների նման՝ կապտավուն երակներ □□□ պղտոր □□□ մեջ:

361. Հանկարծ □□□ լռության մեջ նրա ականջին □□□ ինչ-որ երգի մեկամաղձոտ □□□, որ ասես սրտի □□□ էին գալիս:

(թախիժ, քամի, լցնել, տերև)

(գագաթ, հասնել, բարձունք, երևալ)

(ընթացք, ազատություն, ինքը, տեսնել)

(ալիք, դառնալ, տեսնել, ուժ)

(կրթնել, մահալ, նստել, քիթ)

(համբերություն, իմանալ, խոստանալ, պատմել)

(լեռ, մոլեգնել, ծուխ, հովիվ)

(մեծանալ, ծամփա ընկնել, դառնալ, մարդ)

(գույնը գցել, համբերել, դուրս նետել, խեղդել)

(ծարակություն, ցած իջնել, կղզի, հիշել)

(ջուր, ծուկ, լիճ, առաջանալ)

(խորք, հասնել, գիշեր, ելևեղ)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

199

373. Աշխատում էր համոզել ☐☐☐, թե այդ վախճ ☐☐☐ արդյունք է, քայց ☐☐☐ ճնշվել ամբողջ հոգով և թաքցնել ☐☐☐ բույն դրած երկյուղը:

(սիրտ, նախապաշարում, ինքը, շարունակել)

374. Նա ամողջ ☐☐☐ արագությամբ ☐☐☐ տեղից և վազքով ☐☐☐ դեպի լճի ափը՝ ☐☐☐ լողալու:

(մետել, պատրաստել, պոկել, մարդ)

375. Սամվելն առերևույթ ☐☐☐, երբ մայրը հայտնեց, թե ինքն արդեն ☐☐☐ ասպախումբը, և գիտակցաբար ☐☐☐ նրան, որպեսզի կասկածների ☐☐☐.

(հակառակել, տեղի տալ, կազմել, տեղիք տալ)

376. Ոստանա հովիտը մի երկայնաձիգ ծորադաշտ էր՝ ☐☐☐ Արտուս լեռան ☐☐☐, որտեղ ☐☐☐ բազում պատմական ☐☐☐.

(հուշարձան, գիրկ, սեղմել, սփռել)

377. ☐☐☐ դռնակը ճռռաց, ու հանկարծ ծառերի տակ ☐☐☐ կնոջ կապույտ զխաշորը, լաջվարդ շապիկը. Դիլանը մի պահ նայեց ու հապշտապ ☐☐☐ դռան ☐☐☐.

(երևալ, հետև, այգի, պահել)

378. Սպարապետը թրծված էր բազում մարտերում, ☐☐☐ միշտ ☐☐☐ էր դուրս եկել՝ ☐☐☐ իր ազատատենչ հոգու ☐☐☐.

(հագուրդ տալ, պոռթկում, որ, հաղթանակ)

379. Այդ գյուղի ☐☐☐ վարքն ու բարքը, նիստուկացը, երզն ու պարը ինձ ամեն անգամ ☐☐☐ ընդմիշտ ☐☐☐ մի ժողովուրդ, ☐☐☐ սերել էի ես:

(հիշել, կորչել, մարդ, որ)

380. Ներսես Մեծի ☐☐☐, ունից ակնածում էին մինչև իսկ Զոռմի ☐☐☐ մերձավորները, արյունահեղությունը դադարեց, և ☐☐☐ անհագ ☐☐☐ եռացող նախարարների մտադրությունները:

(զայրույթ, կայսր, ծախողել, միջնորդություն)

381. Փառանձեն տիկինը շարունակում էր ապրել ☐☐☐ մարդախույս կյանքով. ☐☐☐ խելացի և զարգացած կին՝ իր վիշտը խեղդում էր ☐☐☐ և զավակների դաստիարակության ☐☐☐.

(ընթերցանություն, միանձնուհի, հոգս, լինել)

382. Երբ Աշոտ Երկաթը լսեց ☐☐☐ բարբարոսական ☐☐☐ բոթը և Սյունյաց ☐☐☐ գերեվարման պատմությունը, իջավ Բագրևանդ՝ վառված վրեժխնդրության ☐☐☐.

(կրակ, հայր, մահ, տիկին)

383. □□□ բիչ ձախ եռահարկ բարաշեն տունն էր, որի դարպասը □□□

հեռանալուց հետո մի քանի տեղից □□□ երկաթյա □□□:

(Նիզ, անկյունադարձ, անդամալ, տանտեր)

384. Արագածից անընդհատ □□□ սառը քամին անարգել □□□ մեղիկ փողոցներով, սրբաբացնում այստեղ-այնտեղ ծվարած թափառաշրջիկ □□□ կիսամերկ □□□:

(երեխա, գալ, մարմին, անցնել)

385. □□□ միայն □□□ տակ □□□ որսորդը լսեց □□□ տերևների խաղաղափյուն և տեսավ հրաշագեղ գազանին:

(թաքնվել, արևածագ, չորանալ, թուփ)

386. Այդ պահին, երբ պետք էր վճռական լինել, ես □□□ ո՛չ □□□ և ո՛չ գազաններից, միայն □□□ հպարտությունն □□□ ինձ:

(ես, երկյուղել, տանջել, ցուրտ)

387. Հետո նա հանկարծ □□□, մոտեցավ □□□ մոտիկ լուսամուտին, իբր □□□ օդի պակասությունից՝ □□□ այն:

(ինքը, վեր կենալ, մեղել, բաց անել)

388. Այդ □□□ բոլոր դեպքերը՝ ուրախ և տխուր □□□, այնքան էին գրգռել ինձ □□□, որ ես այդ պահին ամենևին ախորժակ □□□ ուտելու:

(ունենալ, օր, տպակոտություն, ջիտ)

389. Թեև ես շատ անգամ □□□ վարմունքի մեջ □□□ թաքցրած □□□ մշաններ, բայց և այնպես դարձյալ □□□ և հապաղում:

(կասկածել, տիկին, սեղ, գգալ)

390. Չնայած վտանգին՝ օրիորդը բոլորովին □□□ սառնասրտությունը և □□□ ամենայն □□□ պահում էր □□□ վրա՝ պինդ բռնելով նրա պարանոցից:

(թաքցություն, ձի, կորչել, ինքը)

391. Մի վայրկյան □□□ այնպես □□□, թե նա ինձ կողքին է, թե շուտով □□□, իր լուսակիր հայացքով պիտի մայի ինձ □□□:

(աչք, ես, խոսել, թվալ)

392. Թագավորը, աչքերը □□□, լսում էր □□□, մինչդեռ □□□ զգացումից □□□ նրա սիրտը, արագանում էր շնչառությունը:

(իշխան, փակել, փոքորկել, կարոտ)

393. Ես միանգամայն □□□, որ եթե ինքն *այս անգամ էլ □□□, ապա հակառակորդը այլևս □□□ հնարավորություն □□□ ոտքի կանգնելու:

(վրիպել, համոզել, ինքը, տալ)

394. Ամբողջ օրը թափառել էր ծորում, հարևան շրջակայքում, ծորի աղբյուրն . բայց չէր տեսել .

395. եկող փաթիլները հանդարտ իջնում էին ուշ աշնան դաշտերի վրա՝ աստիճանաբար տիկնոջ խռովքը:

(Սոնա, այգի, իջնել, լինել)

396. սքանչելի լեռնաշխարհի զավակն էր նա, ինքն էլ ասես այդ մի մասնիկը լիներ՝ պես հպարտ, պես ամրակուռ:

(հոգի, ծյուն, առավոտ, մեղմել)

397. Իմ իշխաններն միայնակ և ամոթահար , այդ ես մտա Սևանա վանքը՝ մոռանալ դրսի աշխարհը:

(ժայռ, արծիվ, բնություն, Ջավախք)

398. Այդ օրը ոչ մեկը որևէ օգտակար գործ ձեռնարկել. բոլորս գլխապտույտ ընթացող դեպքերից:

(ծգնել, ես, պատճառ, բողմել)

399. Սարերում հանկարծակի առատ պատճառով փակվել էին դեպի ձմեռանոցներ տանող , և հովիվները բնավ , թե ինչ անեն:

(արագություն, ես, շփոթել, կարողանալ)

400. Եթե նրանք իրենց տանը, ապա այդպիսի մանր-մունր հոգսերը երբեք չգավ , տարածայնությունների , և կյանքն ավելի խաղաղ .

(ծյուն, կողմնորոշել, ծանապարհ, տեղալ)

401. Մինչև պատահաբար նա աչքի մի մարդ էր՝ հոգսերի մեջ և պարտքերի ծանրությունից .

(առիթ տալ, բնակվել, պատճառել, ընթանալ)

402. ձիերի սպիտակ ամպի միջից երևաց զարմացած դեմքը:

(կբել, ոչինչ, բնկնել, խրել)

403. Փակ առջև մտածում էր անպատասխան մասին:

(սեք, կանգնել, դուռ, ինքը)

404. Գյուղացին սայլը, շոյեց մեջքը և ոտքը բարձ տալով՝ տուն մտավ:

(բնջություն, ուռել, եգ, կանգնել)

405. իր մեծ հաջողությունից՝ նա շտապ տուն և երջանկությունից դեմքով սկսեց պատմել մերկայացման մասին:

(խանել, ամուսին, ոգևորել, շողալ)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

406. Դեռ գրկված կնեցով ծնողներից, սիրո և բնքշանքի՝ նա ամեն անգամ ահով վաղվա :

(կարոտ մնալ, սպասել, օր, մանկություն)

407. չափ գինուցած ուրախ տրամադրությամբ իջան հենց ապարանքի մուտքի առջև:

(ծի, կես, պալատական, արքա)

408. Երկարատև հետո ցամաք տեսնելու վերջին հույսը՝ այլ ելք չունենալով, եղան դիմելու ծայրահեղ միջոցի:

(հարկադրել, սպասում, կորչել, մարդ)

409. մի խուճբ անպաշտպան այնտեղ, ինչպես անմեղ հոտը արյունառչտ որսորդներով ու շրջապատված:

(կանգնել, երե, բերձե, վանական)

410. Չափի տարբեր առջև այդ անսահման հպատի և սիրո խորհուրդ ունեն մեջ:

(դնել, որոնցասյուն, խաչքար, ինքը)

411. Մենք վաճառ այն երբ վարդապետը, արևային ժամացույցին վերջին զանգակի թելն :

(քաշել, պահ, մտնել, նայել)

412. Պատանին երգեց բոլոր անուններով, որ ոչ մի մարդու երես չէր ինքը :

(մերս մտնել, սուրբ, կնեց, տեսնել)

413. Արևի մեղմորեն ծառերին, և քոթոթը ալեկի կուչ եկավ բնած ոտքերի մոտ:

(վախ, մայր, դիպչել, ճառագայթ)

414. Ափերից գետն ափարկու որոտում էր՝ իր եղախն բոլոր խաղիսու :

(քանդել, դուրս գալ, ընկնել, տուն)

415. Նա մի բաց արեց իրեն թիկնոցի ճարձմանը և խոյացավ հակառակորդի վրա՝ իր նպատակիդ :

(դիրք, մեղք, օգտվել, խանգարել)

416. Բոնցքամարտիկը հակառակշուրությունը և քոտինքը փես հոտում էր, աչքերը:

(առու, ծնկի գալ, կորչել, լցնել)

417. Վշտաբեկ □□□ տխրադեմ □□□ մի քանիսը □□□ նրա □□□ շուրջը և փորձում էին մխիթարական խոսքեր ասել:

(հարս, խմբել, անկողին, այրի)

418. □□□ նոր □□□ բաղիկները, մոր □□□ ներքո շորորալով, զբոսնում էին քչջան գետակի □□□:

(ափ, ծու, հովանի, դուրս գալ)

419. Ժայռերի բարձունքին □□□ արահետը, □□□ ժամանակին □□□ միայն ուղտերի բարավանները, այդ օրերին արտակարգ բանուկ □□□:

(երթնեկել, դառնալ, կառչել, որ)

420. □□□ թվաց, թե ինչ—որ ստվերներ □□□ և ճանապարհի մի □□□ հապշտապ □□□ մյուսը:

(հայտնվել, եզր, ես, անցնել)

421. Չափ □□□՝ նորընծա արքան իր մի քանի հարյուր □□□ մաքրեց երկիրը պղտոր □□□ և ցրեց նրա շուրջը □□□ սև թուխպերը:

(կուտակել, հեղեղ, կտրիճ, բարձրանալ)

422. □□□ պես աղջիկն էլ հոգեմաշ □□□ լիովին □□□ մոր □□□ էր, բայց միայն արտաբուստ:

(պատճեն, հույզ, հակառակ, բզկտել)

423. Միքայելը օրիորդի □□□ մեջ տեսավ այն խոչընդոտը, որ բաժանում էր իրենց □□□, և առանց □□□ որևէ պատասխանի □□□ հեռացավ:

(սպասել, ընկճել, սառնասրտություն, միմյանց)

424. Ազատությունն ինձ դեռ բնավ □□□, ես չեմ ուզում □□□ նրանց □□□, □□□ կախված է իմ ապագան:

(ով, գործ, խառնել, ծանծրանալ)

425. Ամեն անգամ նրան □□□ օրիորդի հպարտ պահվածքը, և նա, հուզախոռվ □□□ մեջ □□□, չէր կարողանում □□□ թելը գտնել:

(ընկղմել, չփոթել, միտք, զգացմունք)

426. Հագնելով □□□ ժառանգած թագավորական □□□՝ նորընծա արքան սանձահարեց բոլոր կամակոր □□□ և ձեռնամուխ եղավ երկրի սահմանների □□□:

(ծիրանի, հայր, ընդարձակում, իշխան)

427. Երիտասարդը □□□ չափ վախենում էր օրիորդի □□□ և այժմ մինչև □□□ խորքը □□□:

(մերժում, վիրավորել, մահ, հոգի)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

428. Ամուր քրտնակոխ ձիու Արտակը սլանում էր փոշու մեջ

(տուն, կպչել, կոշիչել, պարանոց)

429. Ծերունին ձեռքի հրացանը խոնավ և անհանգստացած սկսեց նայել մեղմորեն ծառերին:

(օրորել, դնել, բամի, գետին)

430. Հակասական խախտել էին անդորրը, և խեղճը բանականության ու հակոտնյա թելադրանքների միջև:

(տանջել, միտք, խիղճ, որբնայրի)

431. տակ արջի կային. դրանք արշալակիսնքի դեկավարին, և նա, երեխաներին իր շուրջը, շտապ խալույկ վառեց:

(հպաքել, տանձենի, հետք, անհանգստանալ)

432. Նուրբ հպվելով աղջիկը սկսեց նկագել իր մեղեդին:

(հորինել, մատ, հափշտակություն, ստեղծ)

433. Այդ սկսած՝ Միքայելի շարունակ հնչում է օրիորդի ձայնը. «Որքա՜ն զանազանություն կա Ձեր և Ձեր միջև»:

(եղբայր, ակամջ, օր, հանդիմանել)

434. թե՛ պահին շենին երևաց ինձ անծանոթ մի կերպարանք. ոչ ոք առաջին պահին նրան՝ բացի :

(նկատել, գկարծություն, ես, դու)

435. ծանոթ էին անտառապատ անցնող բոլոր կածանները. նա ծնվել ու խոնավ ծծակների մեջ:

(մթություն, ծիպիղ, լեռ, մեծանալ)

436. Ողջ գիշեր բուքը քարականի փրա, իսկ առափուտյան, երբ իրար թիկնած հետևից արևը, ամենատարբեր սկսեցին քաղցր դողանջել եկեղեցիների զանգերը:

(ելնել, ոռնալ, ձայն, լեռ)

437. պարիսպներին հենելով, դրանցով ներխուժել ամրոց, իսկ մի քանիսը իսկա ջանում էին կոտրել դուռը:

(փորձել, գերան, գինկոդ, ելարան)

438. Տոնական արքեցած լեպի-լեցուն մոլեգնում էր ասես երբեք չուրջպարը:

(լքնդիտառել, տրամադրություն, փողոց, մարդ)

4.1. Շահագնեցրում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ ամրագրված խոսքի տեսակի և բառակազմության համապատասխան փոփոխությունների:

205

439. Թեև տվալուկ պես մազլցում էին պարիսպներն ի վեր, սակայն նրանք նետահար վերջին շնչում իրենց չար բախտը:

(անիծել, ընկնել, ելուզակ, գալ)

440. Երբ նվազը վերջացավ, և օդի մեջ դեռ վերջին նա խուլ խշշուց թվաց՝ շատ հեռվում ծովը:

(շառաչել, մարել, լսել, ելնել)

441. Սեդան տեղից և բազուկները իր թագուհու գեղեցիկ գլուխը և սկսեց ջերմ ծածկել գեղեցիկ ճակատը:

(գիրկն առնել, տարածել, բարձրանալ, հանքույր)

442. Նա մի հայացք իր հագուստին, նայեց կոշիկների ծայրերին և սենյակից:

(ծոմնել, դուրս գալ, գցել, հեմանալ)

443. Մենք կամաց-կամաց գիշերվա տիրակալի՝ կոնչոցին, և այն այլևս :

(բու, ես, ընտելանալ, սարսափել)

444. մի կին, հրելով, առաջ անցավ որ ժամանակ չունեցավ ներողություն խնդրելու:

(տագնապել, ծերանալ, որևէ մեկը, ամենքը)

445. Նա մի պայուսակ էր գցել, որի մեջ հապշտապ խցկել էր պատկանող բոլոր :

(գործարանատեր, ուս, թուղթ, մաշել)

446. Սոնան պատմել էր, որ իր այգում կարմիր մի մեծ թուփ որի մասուրից պատրաստած թեյով շատերն :

(բուծել, հայր, լինել, մատրնի)

447. Անհագուրդ սիրո մեջ պատանին մի բռնեց Լիլիթին և ասաց վաղուց ի վեր խոսքերը:

(ոստյուն, շշնջալ, թաքտալ, մտածել)

448. մեջ նա անգուսպ թռվում էր՝ բարձրուղե ծառերի համատարած դույզն-ինչ միջօրեի կիզիչ արևի բարկությունը:

(զգալ, հրճվանք, ստվեր, երանություն)

449. Միայն տապին փոքր-ինչ ննջում էր ստվերախիտ մի ծառերով հովիտում:

(բողաղկել, հետմիջօրե, այգի, անկուն)

4.1. Գաղափարներում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ համարանշարային ենթադրելով համապատասխան փոփոխություններ:

450. Հապասական ☐☐☐ մեջ ընկած Աիբայելը դարձյալ ☐☐☐ իր դեմ, քե ինչո՞ւ պիտի ինքը այսչափ ☐☐☐ ինչ—որ մի օրիորդի անբացատրելի ☐☐☐:

(վրդովել, միտք, հմայք, տանջ)

451. Մեր ☐☐☐ կառքը ☐☐☐ գլորվում էր ☐☐☐ լի ☐☐☐:

(ծածռալ, խճուղի, դարուփոս, ջարդոտել)

452. — Տեղ ☐☐☐ քիչ է մնացել, — մերթընդմերթ ☐☐☐ մեզ ☐☐☐ կառապանը, —

իենց որ Տից քարն անցնենք, ☐☐☐ հարթությունը:

(սկսել, մխիթարել, հոգնել, հասնել)

453. Վանքի ☐☐☐ պատերն ու ☐☐☐ մի քանի ☐☐☐ ի միջի այլոց ☐☐☐ հետո գտանք գյուղ տանող մի կաճան:

(դիտել, տեղահան անել, մամռոտել, խաչքաղ)

454. ☐☐☐ նրանց մռայլ ☐☐☐՝ Մերուժանն անբողջ ☐☐☐ սարսռաց,

տրամադրությունն ☐☐☐:

(ընկնել, տեսնել, մարմին, կերպարանք)

455. ☐☐☐ վեր կար մի վերնահարկ, որ ☐☐☐ ձև ուներ, իսկ առջևից ☐☐☐ կերպատ ☐☐☐:

(ծածկել, շքամուտք, վարագույր, պատշգամբ)

456. Այդ հարուստ երիտասարդը դեռ ☐☐☐ ինքն իրեն ☐☐☐, որ ☐☐☐ իրավունք չի տրված ☐☐☐ իրեն:

(հապատալ, պարսպակել, մանկություն, ոչ ոք)

457. Շրջապատի ոսկերեն ծառերից ☐☐☐ օխտորժակ ☐☐☐ քաղցր պտուղներ, բյուրավոր ☐☐☐ բխում էին աստամները ☐☐☐ չափ սառնորակ ջրեր:

(ցափել, գրգռել, կախել, աղբյուր)

458. Խոր ☐☐☐ մեջ նախրապանը ☐☐☐, քե ինչպես գտնե՞լ ճեղքեց եղինջի ☐☐☐ պատած մոշուտը, և մոշենու ☐☐☐ արմուտեցին նրա մոռվքը:

(լսել, բույհ, փուշ, լռություն)

459. Դրախտի մշտապես ☐☐☐ պուրակներում ☐☐☐, եղևնիները և մյուս մշտադալար ծառերը ☐☐☐ մեղմորեն ☐☐☐ լճակները:

(բուրդել, ծաղկել, գիհի, ճողկալ)

460. Բարձրադիր ☐☐☐ դեռ ծածկված էին ☐☐☐, բայց արդեն երևում էին արևի տափ տաքացող ☐☐☐, որոնք քարից քար ☐☐☐ և եղջյուրները քսում քարերին:

(քարայծ, լեռնահովիտ, ծյուն, բռնկում)

461. Տխուր ☐☐☐:

462. Շրջապայք

463. Օրն արդեն

464. Մի երեկո

465. Հեռվից

466. Կրկին

467. ☐☐☐ բ

468. ☐☐☐ նա երբև

469. Ին ա

470. Կինը

471. Պա

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

450. Հակասական ☐ ☐ ☐ մեջ ընկած Միքայելը դարձյալ ☐ ☐ ☐ իր դեմ, քե ինչու պիտի ինքը այսչափ ☐ ☐ ☐ ինչ—որ մի օրիորդի անբացատրելի ☐ ☐ ☐:
(վրդովել, միտք, հծալք, տանել)

451. Մեր ☐ ☐ ☐ կառքը ☐ ☐ գլորվում էր ☐ ☐ ☐ լի ☐ ☐ ☐:
(ծոծալ, խճուղի, դարուփոս, ջարդոտել)

452. — Տեղ ☐ ☐ ☐ քիչ է մնացել,— մերթընդմերթ ☐ ☐ ☐ մեզ ☐ ☐ ☐ կառապանը,—
հենց որ Ձից քարն անցնենք, ☐ ☐ ☐ հարթությունը:
(սկսել, մխիթարել, հոգնել, համել)

453. Վանքի ☐ ☐ ☐ պատերն ու ☐ ☐ ☐ մի քանի ☐ ☐ ☐ ի միջի այլոց ☐ ☐ ☐ հետո
գտանք գյուղ տանող մի կածան:
(դիտել, տեղահան անել, մամուտել, խաչքար)

454. ☐ ☐ ☐ նրանց մոայլ ☐ ☐ ☐ Մերուժանն ամբողջ ☐ ☐ ☐ սարսուղ,
տրամադրությունն ☐ ☐ ☐:
(ընկնել, տեսնել, մարմին, կերպարանք)

455. ☐ ☐ ☐ վեր կար մի վերնահարկ, որ ☐ ☐ ☐ ծն ուներ, իսկ առջևից ☐ ☐ ☐ կերպան
☐ ☐ ☐:
(ծածկել, շքամուտք, վարագույր, պատշգամբ)

456. Այդ հարուստ երիտասարդը դեռ ☐ ☐ ☐ ինքն իրեն ☐ ☐ ☐, որ ☐ ☐ ☐ իրավունք
չի տրված ☐ ☐ ☐ իրեն:
(հավատալ, պարսպել, մանկություն, ոչ ոք)

457. Շրջապատի ոսկեղեն ծառերից ☐ ☐ ☐ փխորժակ ☐ ☐ ☐ քաղցր պտուղներ,
բյուրավոր ☐ ☐ ☐ բխում էին աստամները ☐ ☐ ☐ չափ սառնորակ ջրեր:
(ցավել, գրգռել, կախել, աղբյուր)

458. Խոր ☐ ☐ ☐ մեջ նախապանը ☐ ☐ ☐, քե ինչպես գոմեշը ճեղքեց եղինջի ☐ ☐ ☐
պատած մոշուտը, և մոշենու ☐ ☐ ☐ արնոտեցին նրա մոուրը:
(լսել, բուփ, փուշ, լուրջում)

459. Դրախտի մշտապես ☐ ☐ ☐ պուրակներում ☐ ☐ ☐, եղևնիները և մյուս
մշտադալար ծառերը ☐ ☐ ☐ մեղմորեն ☐ ☐ ☐ լճակները:
(բուրել, ծաղկել, գիհի, ծողփալ)

460. Բարձրադիր ☐ ☐ ☐ դեռ ծածկված էին ☐ ☐ ☐, բայց արդեն երևում էին արևի տակ
տաքացող ☐ ☐ ☐, որոնք քարից քար ☐ ☐ ☐ և եղջյուրները քսում քարերին:
(քարայծ, լեռնահովիտ, ձյուն, բաշկոտել)

461. Տխուր ծայնով անվերջ □□□ ծորագլխի հինավուրց □□□ գանգերը՝ լսելի □□□ շրջակա □□□:

(գյուղ, եկեղեցի, դղանքել, լինել)

462. Շրջակայքը □□□ թռչունների ճշվողյունով, ծաղկած ծառերի □□□, իսկ քամին բերում էր հորովելի □□□, որոնց միջից □□□ ծանոթ բառեր:

(գատել, լցնել, բուրմունք, պատահիկ)

463. Օրն արդեն երեկոյանում էր, երբ □□□ դուրս եկան □□□, որոնց □□□ ճշտել հակառակորդի □□□ դասավորությունը:

(հանձնարարել, կենտրոնակայան, գործնաս, հետախույզ)

464. Մի երեկո գորավարը նստել էր □□□ և □□□ կոթնած՝ □□□ ինչ-որ նամակի □□□ մեջ:

(ընթերցանություն, պատշգամբ, խորասուզել, գրասեղան)

465. Հեռվից □□□ վազում էր սպիտակ ձին. քամին □□□ նրա բաշը, և ձին լայն □□□ ճեղքում էր □□□ սառն ալիքները:

(օդ, խայտալ, կուրծք, փոփռալ)

466. Կրկին □□□ որոտման խուլ □□□, և □□□ հետ անձրևի խոշոր կաթիլներ ընկան □□□:

(երկինք, լսելի լինել, դա, հնչյուն)

467. □□□ բարձունքին □□□ բերդի ատամնավոր պարիսպները □□□ սպիտակ անպերի մեջ, իսկ ներքևում □□□ գետը:

(որոտալ, լեռ, կորչել, կառչել)

468. □□□ սիրտն սկսեց □□□ թալտալ. իր որսորդական երկարուծիգ տարիների □□□ նա երբևէ այդպիսի □□□ չէր եղել:

(հուզմունք, ընթացք, ծերունի, հոգեվիճակ)

469. Իմ աշխետը □□□ նրա սևուկին, և մենք □□□ դուրս եկանք լեռնային մեղ □□□ ու □□□ կանաչագարդ հովիտը:

(կածան, հետևել, իջնել, հաջողություն)

470. Կինը □□□ պոկոտում էր քարերին □□□ բաղեղը. փայտի սուր □□□ արմատախիլ անում խաշամի տակից □□□ մանուշակը:

(ծլել, ծայր, մատ, փաթաթել)

471. Պատանին □□□ լայնեզր գլխարկը, ճակատից □□□ ոսկեփայլ մագերը՝ □□□ դեպի հեռուն □□□ ճանապարհին:

(ծգել, հետ զգել, վերցնել, նայել)

472. Ամեն մարդ իր է մոտենում ՝ ընդունելով կամ նրա խնդիրները:

(առաջադրել, կյանք, հայեցակետ, ժխտել)

473. Իրար գլխի կապաշեն սպիտակության մեջ իրենց սևությանը միջնաբերդի ործաքարն :

(աչքի ընկնել, տուն, պարիսպ, կուտակել)

474. Հանկարծ դրսից անհասկանալի , որոնք որքան , այնքան ավելի սարսափազդու :

(դառնալ, մոտենալ, լսել, բացակայանշություն)

475. Ես ոչ մի կերպ . քե առանց ինչպես կարող է մարդ հանգիստ վայելել կարողությունը՝ բաժին չհանելով :

(ուրիշ, ինքը, բարեգործություն, պատկերացնել)

476. Եռօրյա ուխտն . և առաջ իրենց պարտքը ուխտավորները, ուղտերին , վերադառնում էին տուն:

(նստել, ակարտել, մատված, կատարել)

477. Երկու արանքում՝ նեղ իղևտի վրա, որի մեջտեղով լեռնային գետը, այն քաղաքը, դեպի ուր գնում էին ու ձիերի շարքերը:

(մարդ, լեռնաշղթա, գլորել, ընկնել)

478. Երբ հյուրին, մի դող անցավ մարմնով. շտապ հայելուն, մազերը, հագուստը ուղղեց և նստեց բազմոցին՝ , քե հոգնած է:

(ցույց տալ, նա, մոտենալ, տեսնել)

479. Երբ դուռը ահագին շուռ եկավ, և գորքը բարձրագույն ներս խուժեց, բոլոր խուճապահար դեպի գավիթը:

(փախչել, ամրոց, կին, ծարձատյուն)

480. անցնում էին, և նա դեռ հետ ու առաջ մերթ ականջ դնելով աղմուկին, մերթ լուսամուտից դուրս:

(նայել, շոգեմեքենա, գնալ, ժամ)

481. Մենք իրար, և աշխարհի մեր ներս չեն մտնում՝ սիրուց, իսկ ցավերը խուսափում են, վշտերը՝ հալածվում:

(դուռ, վախենալ, անիրավություն, սիրել)

482. Մանուկ հասակում լսել էի, որ ամեն աջ ուսի վրա իրենշտակ կա ծախ ուսի վրա՝ սատանա. նրանք շարունակ իրար հետ:

(մայր, կռիվ, մարդ, նստել)

483. Հեռվից . քե դա խաչ չէ, այլ մի արագիլ, որը փորձել է բռնել, բայց հանկարծախա ուղքերը գմբեթին, և այդպես քաղաքն է՝ սպիտակ քները անդունդի վրա:

(տարածել, ստանձանիք, կաշել, բլիս)

484. Մեր [] [] [] մի [] [] հաստաբուն բարդի կար, որը կարծես իր [] [] վրա [] []
կապույտ երկինքը:

(պատել, երկնություն, քակ. ուս.)

485. Մորաքույր Աննայի՝ այդ բարեհոգի [] [] ներկայությամբ ես [] [] այստեղ
ապեի լավ էի գգում, քան ամեն ինչով լիքը, բայց օտար ու թշնամական այն [] [] [] []
որտեղ [] [] օրեր առաջ:

(տուն, հյուրընկալել, ես. կհե)

486. Բարդուկը $\square\square\square$ առաջ բույն էին հյուսել $\square\square\square$, և ամեն տարվա $\square\square\square$ նրանք, վերադառնալով հարավից, $\square\square\square$ հրենց բույնը:

(Նորոգել, գարուն, տարի, արագիւ)

487. Քանի նա չէր դավաճանել , ես մի արծիվ էի՝ հոգով ու ստեղծով սպալառնող, այժմ թևերը կտրած մի ճնճղուկ, որ գետնի վրա:

(ցատկոտել, ես, դառնալ, բարձունք)

488. Հիմա $\square\square\square$ գերանդիները, լորը $\square\square\square$ խոտերի $\square\square\square$, և լեռնային կաթալը
կկարդա $\square\square\square$ կանաչ սաղմոսը:

(հնքո, դուրս թռչել, մեջ, գրնգալ)

489. Կրճից գղջման հառաչանք՝ դողդոջուն տխուր շարժում էր անում՝ կարծես հեռացնելով գեղանի կերպարանքը:

(հնքը, օրհորդ, արձակել, ծեռք)

490. Աղախինը, տափիներ ի վեր վկա ընտանեկան անվերջ , գիտեր, որ զանազանություն կառուց է դուր չգալ իր :

(պատռավ, տիրուհի, խռովություն, լիներ)

491. Երբ ԲԲԲ հալոցքից կամ հորդառատ անձրևներից գետի ԲԲԲ վարարում էին, ԲԲԲ միակ ԲԲԲ դաշտավայրում տեղ-տեղ լճակներ էին գոյանում:

(սեղմել, ջուր, ծիր, ծրար, ծրար)

492. Աջ օրը նստած մի գուսան օրը բարձրացավ, օրը արքայի կողմն ու շնորհալի օրը գլուխ տվեց:

(տեղ, խոնարհում, օրյակ, բարեւ)

493. Աթոռներ $\square\square\square$ մա $\square\square\square$ հիշում էր հայրենի անտառների կաղնեփայտը, թ
հայրենիքի կարոտը $\square\square\square$ առանց այն էլ $\square\square\square$ նրա սիրտը:

(վշտաբալ, բախիթ, խոցոտաշի)

494. Ամառանոցի դարպասի մոտ կտրուկ □□□ մի շքեղ ինքնաշարժ, և զարկոյից,
դուրս □□□ իր □□□, դմնակը □□□ մեծապատիվ ուղևորի առջև:
(տեսե՛ք, եսինքն արե՛ն, տե՛ղ, բռնե՛ն)

Gasolium, 'Juncum bingm' 'Iqdm')

495. Ընկերս ☐ տրորեց ճակատն ու աչքերը, ասես ուզում էր ☐ այն դեմքը որ տարիների ☐ ժպտում էր ☐ այնքա՛ն տխրագին:

(ինքը, ծեղք, խորք, հեռանալ)

496. Այդքան հուզիչ ☐ լայնճակատ, թխաթույր աչքերով մի մարդ էր, որ ☐ դարավոր կաղնու բնին և գլուխն ☐ մեջ առած՝ ☐ երգին հանընթաց:

(օրորել, երգել, հենել, աչք)

497. Գլխահակ ծաղիկները, առավոտյան հոլին ☐ իրենց գլուխները, նայում էին ☐, որ կեսօրին, երբ արևը ☐, նորից ☐:

(խոնարհել, բարձրանալ, երկինք, թեժանալ)

498. Նա գնում էր մշուշապատ ☐ , և թվում էր՝ այս սար ու ☐ մառախուղ ☐ չէ. և արեգակն այլևս ☐:

(հայտնել, ճանկեզր, հեռանալ, ծոյ)

499. ☐ ոտքերը հագիկ քարշ տալով՝ գնաց ու ☐ իր շքեղ դղյակի առաջ, ☐ դուռը, սակայն ☐ չեղավ:

(բախել, հոգնել, բացել, կանգնել)

500. Ծառերին ☐ վազերն օրորվում էին ☐. հնձանի դռնակը ևս մերձ ճնշում էր, և ☐ ծիսներնրը ☐ մի հնօրյա սիրերգ:

(երգել, փաթաթել, քամի, ժանգոտել)

501. Ուր-մուր ☐ եզրերին կառուցված ☐ , որոնցում ապրում էին ☐ , հաճելի տպավորություն ☐ ճանփորդների վրա:

(թողնել, տուն, խճուղի, հոլիկ)

502. ☐ հիվանդ ☐ տակապին կարիք ունեին ☐ , սակայն արձակուրդս արդեն ☐ վրա էր:

(վերջանալ, հանգիստ, ես, նյարդ)

503. ☐ այդ դաժան ☐ մեջ մենք ոչինչ ☐ կորցնելու, և ոչ էլ որևէ բան ☐ հույս կար:

(խաղ, կյանք, գտնել, ունենալ)

504. ☐ թեժ արևից ☐ սալահատակն ու քարե պարսպապատերը դեռևս առատ տաքություն ☐ , թեև ☐ գոլն արդեն զգալի էր:

(շիկանալ, արձակել, միջօրե, երեկո)

505. Թվում էր անբողջ ☐ դուրս է թափվել փողոցները ☐ երեկոյի ☐ գոլը, որն առավել հաճելի էր ☐ տապից հետո:

(վախել, բաղաք, կեսօր, պարզանել)

506. Ձերո՛ւ շունչ ունեի տունը, բոնրի ☐ տաք էր, ☐ կախված ☐ չքացել

507. Դասի բազալ

508. Մարտիրոս

509. ☐ հետ

510. Դաշտո

511. ☐ ու

512. ☐ ս

513. ☐ և

514. «Լեզր

515. ☐ և

էին, մուր ու փոշի չկար պատուհանի ապակու վրա, և շեմ ու երրիկին արևի վերջին շողերն :

(թրթռալ, սարդուտայն, շուրթ, առատատի)

507. Պապ թագավորը կրճատում է զանձվող եկեղեցական տուրքերը, անկելանոցներն ու կուսանոցները, ձգտում է նվազեցնել իշխանությունը, հաստատել մենիշխանություն:

(փակել, արքունիք, ժողովուրդ, եկեղեցի)

508. Մարտիրոս Սարյանը թոթովեցի մասին գրել է «Դեմքի մեջ և վճիտ ցոլանում էին մանկական անմիջականությունը և ազնվությունը, հոգու հուզական բացառիկ խորությունը և արությունը, անսահման սերն հանդեպ»:

(աչք, արտահայտություն, միտք, աշխարհ)

509. հետո աղջիկը սարվորների համար տնից մածուն բերեց և խոնավ մեջ մի կապոց լավաշ:

(փաթաթել, արբիչ, արվիկ, կեսօր)

510. Դաշտում բանջար մի խումբ նախշուն զգեստների վետվետում էին մեղմ :

(բամի, աղբնակ, քղանցք, հավաքել)

511. ու տխուր էին պատալի բայց դրանց չարածոի ժախտի կայծեր կային:

(մարմնել, աչք, հոգնել, խորք)

512. անկունում, իր նայած, նախշուն փաթեթ բեռի թորոսը սուսուփուս ծխում էր հայացքը անորոշ մի կետի:

(ծունկ, կոծդ, դարբնոց, հատել)

513. հողե խնամքով տաք պառկած էր Դավոն:

(հատակ, փռել, խոժիթ, անկողին)

514. «Լեզուն է ամեն մի ազգային գոյության ու ամենախոշոր փաստը, ինքնուրույնության ու հեռավոր կախարդական բանալին, հոգեկան կարողությունների ամենածոխս հոգին ու հոգեբանությունը», — գրել է Զոփհանենս Թումանյանը:

(զանձարան, ժողովուրդ, անցյալ, երթուն)

515. Տղմուտ գետը՝ Վարդան Մամիկոնյանը իր գորագործ պարսից գործի աջ վրա և մեծ կորուստներ հետ մղեց թշնամուն:

(թև, պատճառել, հարձակվել, անցնել)

516. Հայ ժողովուրդը ազատագրական ☐☐☐ ելակ, և 8-9-րդ դարերը նշանակալիվեցին արաբական ☐☐☐ դեմ ☐☐☐ մյուսի ☐☐☐ բռնկվող ապստամբություններով ու ահեղ մարտերով:

(մեկ, հետև, պայքար, տիրապետություն)

517. Մեսրոպ Մաշտոցի ☐☐☐ կոչյունը, «Վարք Մաշտոցի» գրքով ապագա ☐☐☐ հանձնեց իր ☐☐☐ կյանքի ու ☐☐☐ պատմությունը:

(ուսուցիչ, սերունդ, գործունեություն, աշակերտ)

518. Մոկեսս հայրենացին, ☐☐☐ բազմաթիվ գրավոր ☐☐☐ , անբողջական ☐☐☐ շարադրեց հայոց պատմությունը հնագույն ժամանակներից մինչև Արշակունիների ☐☐☐ անկումը:

(թագավորություն, ձև, օգտագործել, աղբյուր)

519. Ղափիս Աճիաղթը, որն այդպես է կոչվել Աթենքի ինաստասիրական ☐☐☐ մշտական անպարտելի ☐☐☐ համար, բացի իրյն տարբեր ☐☐☐ գործերի բազմաթիվ ☐☐☐ , գրել է «Սահմանք ինաստասիրության» նշանակալի աշխատությունը:

(բանալեռ, մեկնաբանություն, ինաստասեր, մեայ)

520. Բագրատունիները փորձում էին Հայաստանը ☐☐☐ մեկ միասնական պետության մեջ, սակայն տեղական իշխանությունների կենտրոնախույս ☐☐☐ ավելի գորեղ եղան, և երկիրը ☐☐☐ մի քանի մասեր ☐☐☐ :

(ձգտում, միավորել, տրոհել, թագավորություն)

521. Շիրվանցաղեի հայրը դերձակ էր, բայց գրողի ☐☐☐ տարիներին զբաղվում էր ☐☐☐ առևտրով և ☐☐☐ մեծ մասը բացակայում էր ☐☐☐ :

(տարի, մանկություն, տղոն, տուն)

522. Հոփանենս թուրմանյանը ☐☐☐ կողմից բարձր ☐☐☐ է արժանացել իր ☐☐☐ դասական պարզության ու խորության, ազգային ☐☐☐ ինացության ու անսահման ինաստության շնորհիվ:

(գնահատություն, տարերք, բերություն, ժողովուրդ)

523. Թիֆլիսում ապրելու ☐☐☐ հատկապես «Վերնատան» ☐☐☐ թուրմանյանն ☐☐☐ շուրջն է համախմբում գրական ուժերին, կազմակերպում արևելահայոց գրական ☐☐☐ :

(կյանք, տարի, միջոց, ինքը)

524. Ավետիք Իսահակյանի հայրենի բնությանը ☐☐☐ անկեղծ ու անմիջական ☐☐☐ , նրա բնադրական-ինաստասիրական պոեմներն ու ☐☐☐ հայ ☐☐☐ անթառամ արժեքներ են:

(գրականություն, արձակ, ներշնչել, բնարեղծություն)

4.1. Ծակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունները:

213

525. Կան գրողներ, որոնք դժկարությանք գրական , բայց փառքն արդեն դառնում է նրանց մշտական ուղեկիցը:

(ճանաչում, նվաճել, հասնել, ամուսն)

526. Ծիծաղում է բյուրավոր արևներ առած իր մեջ, չորորում է նազանքով, ափի ավազների վրա և համբուրում է այն ժայռի ստորուտը, որի վրա վեհորեն կանգնած է միջնադարյան Հայրավանքը:

(հայտնալ, ալիք, ակնածանք, լիճ)

527. Որսորդներից վայրի ոչխարները հեռավոր վայրերն , իսկ թաքնվել են բարձրաբերձ անմատչելի խոռոչներում:

(քարայծ, փախչել, հալածել, ժայռ)

528. Լուսինը ողողել էր Արաքսի հովիտը, ծորի վրա ժայռերը ննջում էին անդորրի մեջ, իսկ ներքևում՝ գույգ մոտ, իր հավերժ երգն էր շնչելում ժայռի բազում բխող աղբյուրը:

(կռանալ, ուռենի, ճեղք, գիշեր)

529. վերադառնում էին անասունները, և բազմաթիվ մայունն ու հորթերի բառաչք նրա հոգում հեռավոր քաղցր հուշեր:

(մանկություն, արթնանալ, ճրագալույց, գառ)

530. Միջին Հայաստան այցելած եվրոպացի պատմել են ոչ միայն աչքով իրողությունների մասին, այլև հաճախ անհավատալի, զարմանահրաշ դիպաշարեր՝ բազմազան ու մեզ համար անպայման հետաքրքրական:

(ինքը, տեսնել, դար-ուղեգիր)

531. Լիալուսինը կաթնագույն լույս էր սփռում և իր շողերով բակով առվի մանրիկ հետ:

(ալիք, անցնել, վերև, հաղալ)

532. Վարորդը արդեն ալեհեր մի մարդ, ականջի լսում է խոսակցությունը և մերթնդներ անջի նայում մեջ:

(հայելի, ուղևոր, արջ, ժայռ)

533. Հեծվում լեռներն են մանուշակագույն մուգ կանաչ անտառակույտերով, իսկ ավելի մոտիկ՝ իրար հպված վրա, դեղին են փոփած, ճիշտ և ճիշտ այնպես, ինչպես Սարյանի բազմաթիվ

(կտավ, արտ, ոլոռ, սովոր)

534. Ցերեկը անծավներում գիշերը՝ զգուշությամբ ատաք շարժվելով վերջապես բուրդ հովիվների և խճանաչով մոտակա հայկական գյուղի տեղը ուղղեցի այն կողմ:

(բայ), նա, բացնել, հանդիպել)

535. գառների բաղձր ☐☐☐ սովոր, ալ ու ալվան ծաղիկներով ☐☐☐ մեր սարերը այնպես էին ամայացել, այնպիսի բախժոտ լուծություն ☐☐☐ այդ ☐☐☐, որ սիրտս լցվեց:

(գարդարել, մայուն, կողմ, տիրել)

536. Քաղաքի խեղդուկ ☐☐☐ հետո մի՞թե հաճելի չէին անտառի ախորժակուղ ծայները, ցողաքաքախ կանաչը, հանդիպակաց ☐☐☐ անփույթ ☐☐☐ հովվական պիանները և ☐☐☐ օրորվող խոտաբույսերը:

(կոթենել, տոթ, բանի, բարձունք)

537. Սիրելի՛ ուսուցիչ, Ձեզ ☐☐☐ Ձեր խոնարհ աշակերտը. հնարավոր է՝ ☐☐☐ լինեք ինձ՝ ☐☐☐ մեկին, բայց ես չեմ կարող ☐☐☐ Ձեր բարի խորհուրդներն ու մեղծ մպիտը:

(իպագրապոր, մոռանալ, գրել, հիշել)

538. Կիսատ ☐☐☐ գործը՝ վերցրեց սեղանին նետված ☐☐☐ մի մասը և շտապ ուղղելով սև ☐☐☐ օձիքը՝ իջավ փողոց ու մտավ սրճարաններից մեկը, որտեղ սովորաբար ☐☐☐ պոլսահայ մտավորականների մի խումբ:

(իպաքիվել, վերարկու, թողնել, թուղթ)

539. — Վեհափառը լուր է ուղարկել, որ ☐☐☐ որևէ ☐☐☐ առապել ☐☐☐, էջնիածին ☐☐☐ տանեն,— և վարդապետի հայացքը կանգ առավ Սողոմոնի դենքին:

(մեկը, ուսանել, շնորհակի, դու)

540. Գյուղի հարապային ☐☐☐ անցնում էր Հայկական լեռնաշխարհի խոշոր ☐☐☐ մեկը՝ հայոց սրբազան Արածանին, և ☐☐☐ հոսում էր լեռն ի վայր՝ ☐☐☐ կուսական բնության անդրորդ:

(կարկաչուն, կողմ, գետ, խախտել)

541. Նրա ցանաքած ☐☐☐ մի հոսանք էր անցնում, և ☐☐☐ օրերի կարոտը թրթռում էր ☐☐☐ հիշողության ☐☐☐.

(անցնել—գնալ, երակ, ծալք, մարմինել)

542. Բացի մի քանի ☐☐☐ ոչ ոք այդ մասին չգիտեր, քանի որ դեպքը վաղուց ☐☐☐ Հակոբն ☐☐☐ պարտքն էր համարել լուծյուն պահպանել հարազատների ☐☐☐.

(տեղի ունենալ, միջավայր, ինքը, ընկեր)

543. Նա ☐☐☐ գյուղ տանող ճանապարհից, ☐☐☐ անցնում էին արտերից ☐☐☐ հողմած կանայք, նկատեց միայնակ ու անշտապ մոտեցող իր ☐☐☐.

(որ, հեռու, դուստր, վերադառնալ)

544. Ապա ☐☐☐, դժկարությանը շալակեց ☐☐☐ ոստերի և ցողունների կապը. հողմած ոտքերը ☐☐☐ հուշիկ քայլերով փոխեց դեպի ☐☐☐ դռնակը:

(այգի, ծերունի, չորանալ, կուսնալ)

545. Քանիս տանիքի մեջ, անակնկալի եկած շները խարխուլ գոմի , գրնգացին պատուհանների ապակիները, որից ավելի Հարությունի հոգին:

(սարսուռ, ոռնալ, կպչել, դուռ)

546. — Տեսել եմ տաճարները, Տրդատ ճարտարապետ, և դրանք ինձ հիացրել են,— ասաց կայսրը.— չեմ տարակուսում, որ այստեղ՝ աշխարհի մայրաքաղաքում, նույնպես աստվածատուր շնորհքովդ, ու սուրբ տաճարիս գմբեթը՝ հաճույք Բարձրալին:

(վերաշինել, պատճառել, կառուցել, փայլել)

547. Ես, սանձը պինդ , աչքս չէի հեռացնում փակ . Երբ քիչ անց աղմուկով բացվեցին, երևացին մի քանի ձեռքեր, իրար խառնված մարմիններ:

(դուռ, դա, ձի, բռնել)

548. Վաղ զինագործ Ասատուրը ուն ասես չէր հանդիպել, ասես հորդորներ , բայց դեռ չգիտեր՝ ինչ , ինչից պետք է սկսեր:

(ով, լսել, առավոտ, անել)

549. Բարձր վրա պարզորոշ երևում են մի քանի , որոնք հանրացած ու անբարբառ նայում են դեմքերին, կարծես լինեն, թե նրանց համար միշտ կմնան անվերծանելի:

(ուսումնասիրել, քարածայռ, արձանագրություն, ասել)

550. Հայացքս գամվել էր քեռուս , որը տարիներ առաջ օրվա առթիվ նա նվեր մեր գյուղում շատ հայտնի մի Սահակից:

(ստանալ, վանեցի, վերարկու, ծնունդ)

551. Այն հետաքրքրությունը, որ նա ցուցաբերում էր դեպի այդ մի քանի տասնյակ , ենթադրել էր տալիս, որ նա երբևէ այդ վայրերում, գալիս էր շատ և անտեղյակ էր բարբերին:

(լինել, հեռու, տեղ, հանքահոր)

552. Ամեն աշնան ձորը կարծես լիքը մի թոնիր, ծանր-ծանր բարձրանում էր շիկացած օդը, իսկ գետը ծառս էր լինում ժայռերի դեմ:

(կրակ, դառնալ, որ, խեղդել)

553. Եվս չորս աղբյուր նա կարծեց, թե ինքը երբեք չի հասնի , և սկսեց զղջալ, որ տարիներ առաջ, երբեմնի ոգևորված, երգվել էր կառուցել քառասուն աղբյուր:

(կառուցել, վարպետություն, վերջին, ինքը)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

554. — Վահան, □□□ ինչ է նրա □□□, ինչու է այս ուշ ժամին մեզ անհանգստացնում, իր բան ու գործը □□□ մեր դուռն □□□, չի գլացել:

(գալ, տեսնել, ուզել, թողնել)

555. Թվաց, թե □□□ եկան, զգուշությամբ սահելով □□□ տանիքի վրա՝ ահ ու սարսափով □□□ Սաքոյի՝ առանց այն էլ ահից □□□ սիրտը:

(կանգ առնել, լցնել, կուչ գալ, ոտնաձայն)

556. Պառավր, առանց աճապարանքի ուսերից □□□ շալը, նստեց դռան մոտ ամրացված նստարանին՝ հայացքը □□□ փողոցի մյուս ծայրին հպարտորեն □□□ ապարանքին, որտեղից հապճեպ դուրս էին գալիս մի խումբ □□□:

(վերցնել, հառել, մեծատուն, հառնել)

557. Աղջիկներին վաղուց □□□ լինելով և կնոջից □□□ Ներսեսն ահա երկու տարի է՝ միայնակ □□□, ուստի սրտին մոտ որևէ խոսակից չունենալու պատճառով հաճախ գալիս է Նազոյի մոտ՝ □□□:

(գրույց, ամուսնանալ, գրկել, եմ)

558. Մեկ շաբաթ շարունակ □□□ մի մեծ խումբ կարողացավ հերոսաբար պաշտպանել այդ բարձունքը՝ թշնամուն □□□՝ մի քայլ անգամ □□□ իրենց □□□ դիրքերին:

(մոտենալ, ֆիդայի, գրավել, բողմել)

559. Դաշտով մեկ □□□ զանազան □□□ երբեմնի բարերեր այգին գրկել էին բերքից, և □□□ այնպես էր թվում, թե աշխատավոր մարդու ձեռքը տարիներ շարունակ □□□ այդ փոքրիկ հողակտորին:

(դիպչել, սփռել, մոլախոտ, նայել)

560. □□□ միշտ հետաքրքրությամբ ենթ լսում հայ □□□ պատմության հերոսական դրվագներին վերաբերող պատմությունները, փորձում □□□ բոլորիս համար ուսանելի դասեր քաղել □□□:

(աշակերտ, մենք, ժողովուրդ, դա)

561. Անկասկած է, որ դուք □□□, քաղաքական իրավիճակի լրջությունը անհրաժեշտ չափով □□□, և ժողովրդի մեջ անհարկի իրարանցում □□□ բորբոքելով հասարակական կարծիքը. մեղադրվում են բոլորովին անմեղ □□□:

(պատկերացնել, ստեղծել, մարդ, լրագրող)

562. Հայոց պատմության □□□ ցանկությամբ այդ օրը դասը □□□ կամ Վահանը, կամ Հակոբը, □□□ հետևելու էին նրանց՝ հարկ □□□ դեպքում շարունակելու համար:

(պատասխանել, մյուս, ուսուցիչ, լինել)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

217

563. Հեռվում կանգնած՝ նա ☐ ☐ ☐ հայացքն ուղղեց մայր Արաքսի ☐ ☐ ալիքներին, և ամբողջովին ☐ ☐ ☐ նախորդ օրերի միտք ☐ ☐ ☐ տխուր անցուդարձը, պալատական խարդավանքը:

564. Կատուն ☐ ☐ ☐ Հագրոյի նիհար ☐ ☐ ☐, տխուր ☐ ☐ ☐ և հոնքերի տակից հետախուզում մտահոգ հայացքը իր տիրոջ, որի սիրտը ☐ ☐ ☐ հայրենի հողի կարոտից:

(մոռանալ, պղտորել, խոնջանալ, խայտալ)

565. Հանձինս լեռը ☐ ☐ ☐ նա ճանաչեց իր վաղեմի բարեկամներից ☐ ☐ ☐, որոնց վաղուց ☐ ☐ ☐ չէր հանդիպել, բայց ☐ ☐ ☐ պատեհ թե անպատեհ միշտ հպարտացել էր:

(որ, մի քանի, բարձրանալ, եմ)

566. Ծնծղաները ավետում էին հաղթանակ, ☐ ☐ ☐ մարդիկ, մեկ էլ ջութակների քնքուշ մեղեդին ☐ ☐ ☐ մարդկանց, ☐ ☐ ☐ կյանքը գեղեցկանում էր, ծնվում էին մտացածին պատկերներ՝ սիրտ ☐ ☐ ☐, անրջածին:

(առիմքնել, ցնծալ, ամոքել, աղճատել)

567. Տիգրան Մեծը, քաջություն ☐ ☐ ☐, մեր ազգը բարձրացրեց, ☐ ☐ ☐ լծի տակ ☐ ☐ ☐, շատերի վրա լծադիր և հարկապահանջ ☐ ☐ ☐, բոլոր կանանց՝ ու տղամարդկանց համար առատացրեց ոսկյա և արծաթյա զարդերը:

(ցուցաբերել, դառնալ, ես, լինել)

568. Գիշերվանից բավական ☐ ☐ ☐, արդեն աստիճանաբար ծագում էր ☐ ☐ ☐ աստղը, և արևելքում խավարն սկսում էր լույսից անջատվել. կրակները՝ վաղուց ☐ ☐ ☐, և շարժումն ու շշուկը ☐ ☐ ☐:

(առավոտ, հանգչել, դադարել, անցնել)

569. Պահակները, գուսաններին ☐ ☐ ☐, անմիջապես բարեհոգի տեսք ☐ ☐ ☐, ինչպես լինում է հաճելի կամ գվարձալի որևէ բան ☐ ☐ ☐, և «Նվագողներ՝ ուր, նվագողներ՝ ուր» ☐ ☐ ☐ շրջապատեցին նրանց:

(տեսնել, ընդունել, ծանաչել, բացականչել)

570. Մինչ պարսիկ հարկահանների՝ վանքի մառանները ☐ ☐ ☐ հոգևորականները շտապով ☐ ☐ ☐ մագաղաթյա մատյանները, թեև ☐ ☐ ☐, որ պարսիկներին ավելի հետաքրքրում են ոսկյա և արծաթյա ☐ ☐ ☐:

(իր, դատարկել, թաքցնել, համոզել)

571. ☐ ☐ ☐ պաշտոնական ☐ ☐ ☐ Ֆրանսիայից և Մեծ Բրիտանիայից ժամանած մի խումբ պետական ☐ ☐ ☐ ցանկություն հայտնեցին այցելելու Հայաստանի տեսարժան ☐ ☐ ☐ մեկը գեղարդ:

(այց, օր, այր, վայր)

4. 2. Առանձնացնել նշված հատկանիշով բառերը:

4.2.1. I. Առանձնացնել **ԿԱ** հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Օր, քույր, ծնեռ, ամառ, Անի, թուփ, տարի, հույս, մահ, անգամ:
2. եղբայր, ժամ, զարուհ, շաբաթ, բարոյ, գիշեր, տարեցտարի, կեսօր, վաղը, զագաթ:
3. Աշուն, այսօր, երեկ, օրեցօր, ուրբաթ, վայրկյան, ժամանակ, քաջություն, առաջ, ամիս:
4. Կեսգիշեր, գորուզիշեր, ցերեկ, երեկո, երբ, վաղուց, մեղրամիս, հետո, դար, առավոտ:

II. Առանձնացնել **Է** հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Աղջիկ, ծաղիկ, ծի, քաղաք, գիտություն, կրակ, տարի, պահեստ, ամառ, ծնիակ:
2. Առու, մայր, ծու, ամուսին, քարայր, լավություն, ընկեր, աշակերտ, գիշերել, ուսուցիչ:
3. Արքա, լռություն, բարակել, ջուր, կատու, ժողովածու, աշխարհագրություն, զրիգորենք, մանկավարժ, մարդ:
4. Դասատու, ուռենի, եղիշե, պատմություն, այսօր, մեղու, տիրակալ, տղա, վարդանանք, երեկ:
5. Բանվոր, աշխատել, տոնածառ, Մարո, մենություն, ծիրենի, թագավոր, մորաքույր, միսյանց,

ոչ ոք:

6. Երեխա, երեկո, թագուհի, լուսաբաց, վաղը, ծովախորշ, մեծություն, սովորել, հալածել, փոքորիկ:

7. Ծիրան, ծիրանենի, խոնջանք, ծաղրել, վիրակապ, հանգստություն, արփի, մերոնք, արքա, մատանի:

8. Վերարկու, հոգնակի, ամառ, տանտիկին, տնտեսուհի, տանուտեր, հորեղբայր, նախամարդ, վաչկատուն, քացախաբբու:

III. Առանձնացնել **ՈՒ** հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Ամուսին, արարում, պատանի, ծունկ, զարուն, թագուհի, Սոչի, ոչ ոք, աշխատել, մարդ:
2. Թոռ, բեռի, պապ, ոսկի, եղեգ, զարի, արկան, ձկնորս, ուսուցչուհի, բորենի:
3. Ներքինի, էտոց, անկողին, ուսուցիչ, արարել, արարում, կսկիծ, սարեցի, ոստան, նոնենի:
4. Օղ, տատ, ծիրենի, օագիս, ուխտատեղի, բանբրվենի, ծի, ընկերուհի, լեռ, բարդի:
5. Դեղծենի, խճուղի, ուղղաթիռ, դեկանիվ, նավաստի, տաղասաց, կաղին, ընտրանի, սոճի, տատի:
6. Անարգել, փաթաթել, անվայել, կարթաթել, շաղախել, վկայել, ավել, նավախել, նավել:

4. 2. Առանձնացնել նշված հատկանիշով բառերը:

4.2.1. I. Առանձնացնել ԿԱ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Օր, քույր, ծմեռ, ամառ, Անի, թափե, տարի, հուլիս, մահ, անգամ:
2. եղբայր, ժամ, գարուն, շաբաթ, բարձր, գիշեր, տարեցտարի, կեսօր, վաղը, գագաթ:
3. Աշուն, այսօր, երեկ, օրեցօր, ուրբաթ, վայրկյան, ժամանակ, քաջություն, առաջ, ամիս:
4. Կեսգիշեր, զօրուգիշեր, ցերեկ, երեկո, երբ, վաղուց, մեղրամիս, հետո, դար, առավոտ:

II. Առանձնացնել Է հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Աղջիկ, ծաղիկ, ձի, քաղաք, գիտություն, կրակ, տարի, պահեստ, ամառ, ծնիալ:
2. Առու, մայր, ծու, ամուսին, քարայր, լավություն, ընկեր, աշակերտ, գիշերել, ուսուցիչ:
3. Արքա, լուծություն, բարակել, ջուր, կատու, ժողովածու, աշխարհագրություն, գրիգորենք, մանկավարժ, մարդ:
4. Դասատու, ուռենի, եղիշե, պատմություն, այսօր, մեղու, տիրակալ, տղա, վարդամանք, երեկ:
5. Բանվոր, աշխատել, տոնածառ, Մարո, մենություն, ծիբենի, թագավոր, մորաքույր, միմյանց,

ոչ ոք:

6. Երեխա, երեկո, թագուհի, լուսաբաց, վաղը, ծովախորշ, մեծություն, սովորել, հալածել, փոթորիկ:
7. Ծիրան, ծիրանենի, խոնջանք, ծաղրել, վիրակապ, հանգստություն, արփի, մերոնք, արքա, մատանի:
8. Վերարկու, հոգնակի, ամառ, տանտիկին, տնտեսուհի, հորեղբայր, նախամարդ,

վաչկատուն, քացախաթթու:

III. Առանձնացնել ՈՒ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Ամուսին, արարում, պատանի, ծունկ, գարուն, թագուհի, Սոչի, ոչ ոք, աշխատել, մարդ:
2. Թոռ, բեռի, պապ, ոսկի, եղեգ, գարի, արկան, ձկնորս, ուսուցչուհի, բորենի:
3. Ներքինի, էտոց, անկողին, ուսուցիչ, արարել, արարում, կսկիծ, սարեցի, ոստան, նոսենի:
4. Օդ, տատ, ծիբենի, օազիս, ուխտատեղի, թանքովենի, ծի, ընկերուհի, լեռ, բաղի:
5. Դեղծենի, խճուղի, ուղղաթիռ, դեկամիդ, նավաստի, տաղասաց, կաղին, ընտրամի, սոճի, տատի:
6. Սնարգել, փաթաթել, անվայել, կարթաթել, շանթարգել, վկայել, ավել, նավախել, նավել:

IV. Առանձնացնել ՈՋ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Սյուն, անեղ, սկեսուր, գաբուն, ընկեր, դուռ, քույր, քեռակին, ճախկին, տիկնիկ:
2. Տաճար, տանտիկին, սկեսրայր, հացեատեր, լապտեր, տեգր, մեղր, կին, մայրամուտ, դարձկեր:
3. Հորաքույր, գործարան, գործարանատեր, խաղընկեր, այգաբաց, հորեղբայր, կրկին, կալվածատեր, տիկին, հույս:
4. Տալ, հարսնաքույր, վարագույր, խնամի, անմեկին, տերտեր, երիցակին, զուգընկեր, մկնկեր, բաժնետեր:

V. Առանձնացնել ԱՆ արտաքին հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Աշուն, հեռագրասյուն, գառ, հոտ, եգ, մորաքույր, ծուկ, հույս, փախուստ, գաբուն:
2. Շարժում, բախտախնդիր, արագում, արկած, հանգիստ, բուռ, ուսում, լեռ, օրորոց, կերուխում:
3. Դուռ, մանուկ, գալուստ, ծանրություն, լիություն, բեռ, տիեզերք, ծունկ, ճառագայթ, քոռ:
4. Հմտություն, խնձորենի, լուծում, ծուռ, ձմաքույք, մրդիկ, դրոնում, գիշեր, ուսում, զենուցում:
5. Մուկ, կաքավ, կեռասենի, նուռ, գումարում, անձրև, անառ, սարականջ, ձմեռ, հարթակայր:
6. Անում, անկում, անհատնում, մահ, ընդմիջում, մանուկ, օձածուկ, սառցալեռ, օրոր, ծիաբեռ:

VI. Առանձնացնել Ա ներքին հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Օրհներգ, տուն, անկում, տնտեսություն, շարժում, վարարում, քաղություն, աղնուկ-աղաղակ, բարկություն, մահ:
2. Արյուն, տափաստան, գաբուն, շուն, ձյուն, աշուն, ուղախություն, եղբայր, աշակերտություն, աստղանկար:
3. Սյուն, անում, խոխոջում, հնչյուն, հեռագրատուն, եռանկյուն, ապաստարան, խորամանկություն, մահկանացու, ջրվեժ:
4. Դռվում, խիզախություն, դղրյուն, հայրանում, շարասյուն, լոդ, բազմանկյուն, ծուկ, դաշտանուկ, ուղախություն:
5. Անկում, շուն, փոստատուն, ձմեռ, շնածուկ, հաստատություն, պախուդք, ուսուցում, մանուկ, խնացություն, քաղուհի:
6. Անառ, լուսամկաղլատուն, անձկություն, հաստատուն, երբ, ջրշուն, անպետք, կրկյուն, քոլորվություն, շարասյուն:

4.2.2. I. Առանձնացնել 5 գոյական, որոնք հոգնակին կազմում են -եր վերջավորությամբ:

1. Ուտնածայն, հեռագիր, կողմնացույց, աստղ, հեռագրասյուն, սպունգ, պատմագիր, հատակագիծ, լեզվաբան, անտուն:
2. Անցաթուղթ, դուրահավատ, հողաթումբ, շարասյուն, դուետը, քաղամաս, ակնաբույժ, գրասեղան, մարտավկա:
3. Բեռնակիր, քաղաքադուռ, գործատեր, նախագիծ, հանքահոր, հանքավա, պարերգ, ընչացք, սպա:
4. Կոճակ, քարանձավ, վերնատուն, վաչկատուն, հացատուն, ուսապարկ, պատմաբան, միլիոնատեր, տունկ, վիպասան:
5. Ուս, զարթուցիչ, գոչուն, օրինագիծ, բազկոսկր, երաժշտախումբ, հորաքույր, սառցահատ, գորախառ, հողմացույց:
6. Լիցք, դաշնագիր, դեղահաբ, բնանկար, օրհներգ, մարտադաշտ, դավադիր, դարպասապահ, սպի, պատճեն:
7. Հետնախորշ, հարթաչափ, ուտնաչափ, կողաթև, սրունք, թռչնաթույժ, մկան, ծաղկեփունջ, վերնագիր, ենթասպա:
8. Ուտը, կին, մարդ, պարոն, պահեստամաս, կնիք, կիլոմետր, ճամկեզը, երկրապահ, քարայծ:
9. Տղամարդ, խաղամուկ, շարժանկար, լողաթև, նստացույց, դաշտամուկ, գործավար, դրամատուն, վարդաջուր, վիպասք:
10. Հրամանագիր, հրահանգ, ջահակիր, ենթակետ, որթատունկ, գործազուրկ, մառան, գիտաստղ, խմբերգ, գրաբեր:
11. Կոճղ, ծպտուն, կայսր, պարթև, ջրաներկ, սակավապետ, գյուղագիր, հուշագիր, հուլունքաշար, արնաներկ:

II. Առանձնացնել 5 գոյական, որոնք հոգնակին կազմում են -ներ վերջավորությամբ:

1. Պատգամախոս, գծանկար, կողակից, երիզագիծ, պարտավորագիր, սկզբնատառ, եզրանախշ, մարզպան, հայագետ, պարերգ:
2. Կնքահայր, գրչատուփ, ծառաշարք, խաչքար, դասալիք, հրթիռ, ուղեկցորդ, արջաբույն, վիպագիր, ժամանակացույց:
3. Երկտող, միջնապատ, նավավար, ժանր, որմնադիր, մարդակեր, նորատետր, պատմություն, քափատախումբ:
4. Հորեղբայր, արծվաբույն, ծառաբուն, հրացան, վագր, քանքար, ասուլիս, հողամաս, փրարույժ, աշխատավարձ:

անսանձեր:

6. Մանկավարժ, գործարք, փոքրատառ, գրագիր, պահանջատեր, աշխատատեղ, սարկանջ, ջրավազան, արժեքուղք, նիզակակիր:

7. Ականջոյ, բուժք, գինեւտուն, բանաքարիժ, լեռնագնաց, ժամագործ, ցուցափեղկ, օրենսդիր, վարկատու, կարծրախայտ:

8. Բնագիր, ավանդատու, մենապար, գործատեղ, սանդ, մերդիր, ուղեցոյց, սարդոտապան, ոստրե, սարկանջ:

9. գերծայն, ճակթամուղ, հերթապահ, սկյուռ, անվաղող, խաղալինք, առանձնատուն, լեռնագործ, իյուրախաղ, հացբուխ:

10. Կիրք, տպատառ, ծովախորշ, տեղեկագիր, կավագործ, ատամնաքույժ, արջոխ, խաղալկանք, տիկին, ջրափոս:

11. Տրանաչափ, պատտառ, ճանկիճգր, բանածն, սկին, կղմինդր, հարս, լսափող, ծիւն, գանձարկղ:

4.2.3. I. Առանձնացնել ներգործական սեռի 5 բայ:

1. վազել, ուտել, ճանկել, լողալ, բվալ, աղանձել, կաղկանձել, ծուլանալ, տանել, քնեցնել:

2. Փոքփորել, մրմռալ, գոռգոռալ, բռցնել, արշալիւել, երկնել, հորանջել, կարդալ, լինել, մեկնել:

3. Լռել, սովորել, համնել, հիշել, նստել, նրբանալ, նախշել, բերել, կառուցել, վախենալ:

4. Իմանալ, վերհիշել, մտնել, բխտնել, աճել, պատնել, հալկաքել, դողալ, պահանջել, փոքրանալ:

5. Արտասանել, հանգրվանել, բացատրել, լողանալ, գնել, վառվառ, բռնել, անաչել, գրկել, կտիւն:

6. Տրտնջալ, բրջել, ծիծաղել, երկյուրել, բաց անել, ճերմակել, գայրացնել, մրմռջալ, խորհնջալ, կերակրել:

7. Հուզել, վաճառել, հեռանալ, տխրել, որսալ, թռիւսալ, բրթալ, գտնել, բարձրացնել, սավառնել:

8. Զանդել, նորոգել, առարկել, վիճարկել, ցատկել, ճախրել, գլորել, սարսափել, համբառնալ, ալկարտել:

9. Անջել, մաքրել, շողալ, բլբլացնել, գետանցել, աշտանակել, սերսեքել, արալ, շարժել, անեցնել:

10. Տողանցել, կտանալ, անջատել, մոտեցնել, համբուրել, երթնել, պարծենալ, սեղծել, ոստրտել, ծառնել:

11. Զարդարել, հալատալ, գնոսել, գրալիւ, արկել, քշշացնել, շոքանցել, կարկաչել, գարբնել, ծածկ:

12. Գոփաբանել, նահանջել, գործարկել, կարկատել, ընդդիմանալ, նալարկել, փորձարկել, մաքարել, մեկնարկել, մոտատանջել:

II. Առանձնացնել կրավորական սեռի 5 բայ:

1. Բովել, գովել, կառուցվել, հնազանդվել, ճեղքվել, չքվել, քանդվել, լքվել, հիասթափվել, սպանվել:
2. Ջատագովել, գլորվել, գրվել, պրկվել, գանգատվել, նորոգվել, խելագարվել, երգվել, քավել, ավարտվել:
3. Սիրվել, ծածանվել, գծվել, սխալվել, ամփոփվել, առաջադրվել, զգվել, մեկնվել, թոթվել, բնակվել:
4. Վիճակվել, փառաբանվել, կասեցվել, նզովել, կանչվել, թոթովել, կոտորվել, թաքնվել, մշակվել, պապանձվել:
5. Վհատվել, մոլորվել, պրկվել, ազատվել, շարժվել, օրորվել, հակառակվել, կաքավել, խզվել, հոլովել:
6. Ավերվել, նկատվել, նետահարվել, խելագարվել, ժողովել, հարձակվել, ապահովել, բշկվել, զբաղվել, բնարկվել:
7. Զգվել, անջատվել, սեղմվել, փնովել, տարվել, այրվել, հաջողվել, համբարձվել, գործվել, արծակվել:
8. Ծածկվել, նշվել, սովել, խռովել, բղավել, մերժվել, հրաժարվել, հրճվել, գրկախառնվել, ազատագրվել, կոտորվել:
9. Ուսումնասիրվել, ստեղծվել, մլավել, թալանվել, չվել, խուսանալվել, կործանվել, կազմվել, գծվել, բարեխալվել:
10. Ողորվել, ծարավել, զարկվել, շրջապատվել, ներգրավվել, կախարդվել, համարձակվել, հաշտվել, ցնորվել, թեքվել:
11. Ընդհարվել, զինաթափվել, երեսապատվել, հարմարվել, անպատվել, համարվել, ուշաթափվել, ծարահատվել, բեռնաթափվել, մխիթարվել:

III. Առանձնացնել չեզոք սեռի 5 բայ:

1. Պաղպաղել, խաթարել, կարկամել, երերալ, խորհել, խորովել, երկբայել, ծածանել, ճանապարհորդել, փշրել:
2. Մեկնվել, գալարել, դառնալ, հագենալ, վարարել, շոյել, պարուրել, սփռվել, փութալ, բուծել, լծել, մտաբերել, դիմագրավել, հպարտանալ, գերել, կայծկլտալ, արագացնել, խորշոմնել, նկարահանվել, հորջորջել:
4. Գիտակցել, գազազել, մռնչալ, պարսավել, կատաղել, խեղդել, ապափնել, հերոսանալ, ջրել, տալ:
5. Բաբախել, շարտել, բարձել, մոլեգնել, մարտնչել, ջլատել, զվարճանալ, հավաճառել, յուրացնել, առաջնորդել:

II. Առանձնացնել կրավորական սեռի 5 բայ:

1. Բովել, գովել, կառուցվել, հնազանդվել, ճեղքվել, չքվել, քանդվել, լքվել, հիասթափվել, սպանվել:
2. Ջատագովել, գլորվել, գրվել, պրկվել, զանգատվել, նորոգվել, խելագարվել, երգվել, քանել, ավարտվել:
3. Սիրվել, ծածանվել, գծվել, սխալվել, ամփոփվել, առաջադրվել, զգվել, մեկնվել, թոթվել, բնակվել:
4. Վիճակվել, փառաբանվել, կասեցվել, նգովել, կանչվել, թոթովել, կոտորվել, թաքնվել, մշակվել, պապանձվել:
5. Վիատվել, մոլորվել, պրկվել, ազատվել, շարժվել, օրորվել, հակառակվել, կաքավել, խզվել, հոլովել:
6. Ավերվել, նկատվել, նետահարվել, խելագարվել, ժողովել, հարձակվել, ապահովել, բշվել, զբաղվել, քննարկվել:
7. Չզվել, անջատվել, սեղմվել, փնովել, տարվել, այրվել, հաջողվել, համբարձվել, գորովել, արծակվել:
8. Ծածկվել, նշվել, սովել, խռովել, բղավել, մերժվել, հրաժարվել, հրժվել, գրկախառնվել, ազատագրվել, կոտորվել:
9. Ուսումնասիրվել, ստեղծվել, մլավել, թալանվել, չվել, խուսաճանվել, կործանվել, կազմվել, գծվել, բարելավել:
10. Ողորվել, ծարավել, զարկվել, շրջապատվել, ներգրավել, կախարդվել, համարձակվել, հաշտվել, ցնորվել, թեքվել:
11. Ընդհարվել, զինաթափվել, երեսապատվել, հարմարվել, անպատվել, համարվել, ուշաթափվել, ճարահատվել, բեռնաթափվել, մխիթարվել:

III. Առանձնացնել չեզոք սեռի 5 բայ:

1. Պաղպաղել, խաթարել, կարկամել, երեռալ, խորհել, խորովել, երկբայել, ծածանել, ճանապարհորդել, փշրել:
2. Սեկնվել, գալարել, դառնալ, հազենալ, վարարել, շոյել, պարուրել, սփռվել, փութալ, բուժել, թոթել, մտաբերել, դիմագրավել, հպարտանալ, գերել, կայծկլտալ, արագացնել, խորշումել, նկարահանվել, հորջորջել:
4. Գիտակցել, գազազել, մոնչալ, պարսպվել, կատաղել, խեղդել, ապավինել, հերոսանալ, ջրել, տալ:
5. Բաբախել, շարտել, բարծել, մոլեգնել, մարտնչել, ջլատել, զվարճանալ, հավաճառել, յուրացնել, առաջնորդել:

6. Փարտեղ, հերթել, մերժեմալ, մասնակցել, վերանալ, գարգանալ, առնչակցել, ակնկալել, արտափակալել, պախարակել:

7. Երևալ, բարձրանալ, հեռանալ, հասկանալ, տեսնել, մուտքագրել, ընթանալ, արտաշնչել, մեկնել, տարուրբերել:

8. Սիրահարվել, ջնջել, բնտնել, գայրանալ, գարկել, ծագել, մեղմանալ, խորանալ, արթնացնել, ծկարել:

9. Ջառանցել, գրուցել, հալել, կոծոտել, ծեծել, դիվիտել, պայտել, այցելել, ակնածել, ընդգրկել:

10. Սալաքել, ցնցել, հայցել, հանդգնել, գախակալել, գուծել, դատապարտել, հորատել, խաղիսափել, մեղանջել:

11. Եղջափել, խուսափել, մրափել, շաղափել, սոսափել, թափել, թոթափել, կափկափել, շաղկաղիվել, ամփոփել:

4.2.4. I. Առանձնացնել սահմանական եղանակի 5 բայաձև:

1. Գրում եմ, գրեմ, գրում ենք, կգրեմ, չեմ գրելու, պիտի գրեմ, գրել եմ, գրի՞ր, գրեցի, չեմ գրի:

2. Խաղացող, խաղացել եմ, կխաղամ, չխաղա, չեմ խաղում, խաղալու, խաղալու եմ, խաղացի, խաղաց, խաղա՛:

3. Նստելիս, նստել եմ, նստող, նստի՞ր, նստում եմ, չեմ նստելու, նստեմ, կնստեմ, նստում էի, նստեցի:

4. Կանգնող, կանգնում ես, կանգնի՞ր, կանգնեմ, կանգնում եմ, կանգնելու եմ, կանգնել եմ, պիտի կանգնեմ, չկանգնեցի, կանգնած:

5. Ծեմ շարժվի, շարժվում եմ, շարժվելու եմ, շարժվելիս, շարժվի՞ր, չէի շարժվում, շարժվել եմ, շարժվեցի, կշարժվեմ, պիտի շարժվեի:

6. Հագցնում եմ, հագցնող, հագցնելու եմ, չեմ հագցրել, հագցնելիս, հագցրի, կհագցնեմ, հագցրու՛, հագցրի՛նք, չեմ հագցնի:

7. Կոտրատելիս, կոտրատեցի, պիտի կոտրատեմ, կոտրատում եմ, կոտրատելու եմ, մի՛ կոտրատիր, կոտրատել եմ, կոտրատեցի՛նք, կոտրատող, կոտրատելու:

8. Սիրող, սիրած, սիրում եմ, կսիրեմ, սիրելու եմ, չեմ սիրել, պիտի սիրեմ, սիրեցի, սիրի՞ր, սիրում էի՛նք:

9. Կարողացող, կարողում եմ, կարողացի, կարողալու եմ, կարողա՛, մի՛ կարողացեք, կարողացի՛նք, կարողում էի՛նք, կարողացած, չեմ կարողա:

10. Թռչելիս, թռչում եմ, չեմ թռչի, չէի թռչում, թռչելու էի, թռա, թռի՞ր, թռանք, կթռչեմ, պիտի թռչեմ:

II. Առանձնացնել ըղձափան եղանակի 5 քայլով:

1. Երբում եմ, երգեմ, չեմ երգի, չերգեմ, երգի՞ր, երգե՞մ, երգե՛իր, երգե՛մ, երգե՛իր, երգե՛մ:
2. Մտե՛ցա, մտե՛ցի՛ր, մտե՛նամ, կմտե՛նամ, չմտե՛նամ, մտե՛նա՛յիք, մտե՛նա՛յի՛ք, մտե՛նա՛յիք, մտե՛նա՛յի՛ք, մտե՛նա՛յիք, մտե՛նա՛յի՛ք:
3. Չեմ մեծանա, մեծանամ, մեծանա՛յիք, չմեծանա, մեծացող, մեծանալիս, մեծանա՛լու եմ, մեծանալիս, միտի մեծանում:
4. Ընկա, չեմ ընկնի, ընկնեմ, կընկնեմ, ընկնե՛իր, ընկնե՛իր, ընկնե՛իր, ընկնե՛իր, ընկնե՛իր:
5. Փախել է, փախչեմ, փախա՛վ, փախչե՛մ, փախչե՛նք, փախչե՛նք, փախչե՛նք, փախչե՛նք, փախչե՛նք, փախչե՛նք:
6. Գրվել է, կգրվի, գրվի, գրվե՛մ, գրվե՛մ, գրվե՛մ, գրվե՛մ, գրվե՛մ, գրվե՛մ, գրվե՛մ:
7. Փախցնում եմ, կփախցնեմ, փախցնե՛մ, փախցնե՛նք, չեմ փախցնի, փախցնող, չփախցնեմ, չփախցնե՛իր, փախցնելիս, փախցնի:
8. Կտրատեցի, կտրատե՛մ, չկտրատե՛նք, պիտի կտրատե՛նք, չեմ կտրատի, կտրատե՛իր, կտրատե՛նք, կտրատե՛նք, կտրատե՛նք, կտրատե՛նք:
9. Առնե՛ք, առել եմ, առնեմ, առե՛ք, առնի, չեմ առնի, պիտի առնեմ, առնե՛իր, առնե՛իր, առնե՛իր:
10. Ասացի, ասե՛մ, չասեմ, կասեմ, չեմ ասի, ասի, չասե՛նք, ասելիս, ասա՛՛, ասե՛նք:

III. Առանձնացնել ենթադրական եղանակի 5 քայլով:

1. Կտվորեմ, տվորում եմ, չեմ տվորի, կտվորե՛նք, տվորելիս, չեմ տվորել, չեմ տվորելու եմ, կտվորի, տվորող:
2. Չեմ խաղա, կխաղամ, խաղալու եմ, խաղամ, խաղալիս, կխաղայի, կխաղանք, խաղացել եմ, պիտի խաղար, չէր խաղա:
3. Չի մերժեմ, պիտի մերժե՛նա, կմերժե՛նա, մերժե՛նա, մերժե՛նալու է, կմերժե՛նար, մերժեցել եմ, չիմք մերժե՛նա, կմերժե՛նայի, մերժե՛նալիս:
4. Չէր հագնա, հագնեմ, կհագնե՛մ, կհագնե՛նք, հագնե՛մ, պիտի հագնե՛մ, հագնե՛մ, հագնե՛մ, կհագնե՛նայի, չի հագնա:
5. Չեմ մտնի, մտնե՛մ, կմտնե՛մ, մտնելու է, մտի՛ր, կմտնե՛նք, պիտի մտնի, կմտնե՛նք, մտնելիս, կմտնե՛նք:
6. Կփախչի, չի փախչի, պիտի փախչի, կփախչե՛նք, փախչելու է, փախա՛վ, կփախչե՛նք, փախչելիս, փախանք, կփախանք:
7. Կշարժվի, պիտի շարժվի, չի շարժվի, շարժվի, կշարժվե՛նք, կշարժվե՛նք, շարժվե՛մ, կշարժվե՛նք, շարժվող:
8. Չի նստեցնի, նստեցնի, կնստեցնե՛նք, չեմ նստեցնել, չեմ նստեցնելու եմ, կնստեցնե՛նք, նստեցրած:

9. Բերժ ք., չի բերի, կրեռնձ, պիտի բերեն, կրեռնք, չենք բերի, բերեցի, բերած, կրեռնիք, բերնձ:
 10. Կտաննձ, տա՛ր, չենք տանի, չէր տանի, կտաննր, կտանի, պիտի տանի, տաննելու է, տարած, տարած:

IV. Առանձնացնել հարկադրական եղանակի 5 բայածև:

1. Պիտի սոփորեն, պետք է սոփորենք, սոփորի՛ր, չպիտի սոփորի, սոփորն՛ք, պիտի սոփորեի, մի՛ սոփորի, պիտի սոփորեի, մի՛ սոփորեք, չսոփորեք:
2. Կլողանա, պիտի լողանա, կլողանա, չպետք է լողանա, պիտի լողանայինք, չէինք լողանա, չպիտի լողանային, չի լողանա, պիտի լողանային, չեն լողանա:
3. Պիտի հագնվեն, չպետք է հագնվեն, հագնվի՛ր, պետք է հագնվենք, չհագնվեն, պետք է հագնվես, մի՛ հագնվիր, չհագնվեք, հագնվեք, պիտի հագնվեի:

4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

1. Պանքարանը կառուցող ճարտարապետները օգտագործել են հունական ճարտարապետության բոլոր երեք ոճերը:
 Պանքարանը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
 կառուցող (հարակատար դերբայ, վարդակատար դերբայ, ենթակայական դերբայ),
 ճարտարապետները (տրդական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով),
 օգտագործել են (անցյալ անկատար, վաղակատար ներկա, անցյալ կատարյալ),
 հունական (դականական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ):
2. Աշուշն հայրենաքողն աստիճանաբար պարուրում է լեռնագագաթները:
 Աշուշն (գոյական, հարաբերական ածական, դականական ածական),
 հարենաքողն (տրդական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
 աստիճանաբար (մկի մակբայ, չափ ու քանակի մակբայ, ժամանակի մակբայ),
 պարուրում է (անկատար ներկա, անցյալ անկատար, վաղակատար ներկա),
 լեռնագագաթները (տրդական հոլով, գործիական հոլով, բացառական հոլով):
3. Հապուհ բազմադրը բանախոսներ ուղարկեց Արշակ արքայի մոտ:
 Բազմադրը (տրդական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
 բանախոսներ (ածական, գոյական, ենթակայական դերբայ),
 ուղարկեց (անցյալ անկատար, անցյալ կատարյալ, անցյալ վաղակատար):

4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

արքայի (ուղղական հոլով, տրական հոլով, ներգոյական հոլով),
մոտ (կապ, դերանուն, մակբայ):

4. Դեղնաշող արեգակը, ինչպես արյունով լցված աչք, սրբսրբում էր ամպերի կեղտագույն կարկատանների մեջ:

Դեղնաշող (որական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ),
լցված (դիմավոր բայ, անդեմ բայ, ածական),
սրբսրբում էր (անկատար ներկա, անցյալ անկատար, ապակատար ներկա),
ամպերի (գոյական, դերբայ, վերաբերական),
մեջ (գոյական, կապ, մակբայ):

5. Բակ մտավ քահանանների մի խումբ՝ բուրվառներից ծխի կապույտ քուլաներ արծակելով:

Քահանանների (բացառական հոլով, ուղղական հոլով, տրական հոլով),
խումբ (ուղղական հոլով, տրական հոլով, ներգոյական հոլով),
բուրվառներից (տրական հոլով, բացառական հոլով, գործիական հոլով),
կապույտ (որական ածական, հարաբերական ածական, ձևի մակբայ),
արծակելով (անորոշ դերբայ, անկատար դերբայ, ենթակայական դերբայ):

6. Երեխաները, անշուշտ, կխեղդվեին փոշու քանձորության մեջ, եթե նրանց օգնության չհասնեին:

Անշուշտ (գոյական, վերաբերական, ծայնարկություն),
կխեղդվեին (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, ենթադրական եղանակ),
քանձորության (գոյական, ածական, մակբայ),
մեջ (շաղկապ, կապ, տեղի մակբայ),
եթե (կապ, համադասական շաղկապ, ստորադասական շաղկապ):

7. Մաշտոցը տառերը երկնեց նրա համար, որ այդ գրերով հայրենի հողը պաշտպանեն:

Տառերը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
երկնեց (ներկա ժամանակ, անցյալ ժամանակ, ապառնի ժամանակ),
համար (շաղկապ, կապ, գոյական),
գրերով (գոյական, մակբայ, կապ),
պաշտպանեն (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, ենթադրական եղանակ):

8. Հագարացիների մասին կցկտուր լուրեր էին պտտվում, որ նրանք մոտենում են Գարդմանա ամրոցին:

Հագարացիների (հասարակ գոյական, հատուկ գոյական, ածական),
կցկտուր (որական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ),
պտտվում էին (ներկա ժամանակ, անցյալ ժամանակ, ապառնի ժամանակ),
մոտենում են (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, հարկադրական եղանակ),
ամրոցին (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով):

9. Արևը քամում էր մզլած տերևներով հագեցած մածուցիկ տիղմը:
Արևը (հատուկ գոյական, հասարակ գոյական, որական ածական),
քամում էր (ներկա ժամանակ, անցյալ ժամանակ, ապառնի ժամանակ),

- մզկած (ածական, դերբայ, գոյական),
մածուցիկ (դրական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ),
տիղմը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):
10. Երբ նայում էի եղնիկի անապական աչքերի մեջ, տեսնում էի այնտեղ մի թախծակի և անիուն կարոտ:
Նայում էի (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, հարկադրական եղանակ),
անապական (ածական, մակբայ, վերաբերական),
այնտեղ (դերանուն, մակբայ, գոյական),
թախծակի (հարաբերական ածական, դրական ածական, վերաբերական),
կարոտ (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):
11. Վանքի բակում սաստիկ իրարանցում էր. անընդիստ գալիս էին գաղթականների նորանոր խմբեր:
բակում (գործիական հոլով, բացառական հոլով, մերգոյական հոլով),
սաստիկ (դրական ածական, ծիկ մակբայ, չափ ու քանակի մակբայ),
իրարանցում (անկատար դերբայ, գոյական, փոխադարձ դերանուն),
գալիս (դիմավոր բայ, անդեմ բայ, ժամանակի մակբայ),
գաղթականների (ուղղական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով):
12. Առաջին կարգի մեկական մրցանակ ստացան մաթեմատիկայից բարձր առաջադիմություն ցուցաբերած երկու ուսանող:
Առաջին (քանական թվական, հարաբերական ածական, դասական թվական),
մեկական (դասական թվական, բաշխական թվական, կոտորակային թվական),
ստացան (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, հարկադրական եղանակ),
առաջադիմություն (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):
ցուցաբերած (վարկատար դերբայ, հարակատար դերբայ, ենթակայական դերբայ):
13. Արեգակի հրեղեն գունդը աստիճանաբար գնում էր դեպի մայրամուտ, և հորիզոնը վառվում էր շլացուցիչ գույներով:
Աստիճանաբար (ածական, մակբայ, վերաբերական),
դեպի (մակբայ, կապ, վերաբերական),
մայրամուտ (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, մերգոյական հոլով),
վառվում էր (անկատար մեղկա, անկատար անցյալ, անցյալ կատարյալ),
շլացուցիչ (ածական, դերբայ, մակբայ):
14. Փողոցներում, ինչպես արյունակի ճակատամարտից հետո, լսվում էին ողբասացության մեղթ խուլ, մեղթ ահագնորեն ուժեղացող աղաղակներ:
Փողոցներում (գործիական հոլով, տրական հոլով, մերգոյական հոլով),
արյունակի (ածական, մակբայ, դերբայ),
լսվում էին (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, հարկադրական եղանակ),
ահագնորեն (ածական, մակբայ, վերաբերական),
ուժեղացող (ածական, դերանուն, դերբայ):

4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

15. Երեք օր էր, ինչ հայերը, վախենալով գազանացած ամբոխից, փակվել էին իրենց տներում:

Ինչ (հարաբերական դերանուն, շաղկապ, գոյական),
վախենալով (դերբայ, դիմավոր բայ, մակբայ),
գազանացած (ածական, դերբայ, մակբայ),
փակվել էին (վաղակատար ներկա, անցյալ վաղակատար, անցյալ կատարյալ),
իրենց (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):

16. Կաքավաբերդի գլխին տարին բոլոր ամպ է նստում, բերդի ատամնածն պարիսպները կորչում են սպիտակ ամպերի մեջ:

Կաքավաբերդի (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
գլխին (ուղղական հոլով, գործիական հոլով, տրական հոլով),
ատամնածն (տրական ածական, հարաբերական ածական, ձևի մակբայ),
կորչում են (անցյալ անկատար, անկատար ներկա, անցյալ կատարյալ),
սպիտակ (տրական ածական, հարաբերական ածական, հասարակ գոյական):

17. Կաքավաբերդի բարձունքի միակ ծաղիկը ալպիական մանուշակն էր համարվում: Բարձունքի (գոյական, ածական, մակբայ),
միակ (ածական, թվական, մակբայ),
ալպիական (գոյական, որական ածական, հարաբերական ածական),
մանուշակն (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
էր համարվում (անցյալ վաղակատար, անցյալ անկատար, անցյալ ապակատար):

18. Բասուտա գետի մյուս ափին՝ քարաժայռերի վրա, թառել են մի քանի տներ: Մյուս (հարաբերական ածական, ցուցական դերանուն, անորոշ դերանուն),
ափին (ներգոյական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով),
վրա (գոյական, մակբայ, կապ),
թառել են (անցյալ կատարյալ, վաղակատար ներկա, անցյալ վաղակատար),
մի քանի (թվական, դերանուն, մակբայ):

19. Շների ձայնին մի քանի հոգի դուրս եկան վրաններից, նայեցին նրանց կողմը: Ձայնին (ուղղական հոլով, ներգոյական հոլով, տրական հոլով),
դուրս եկան (ներգործական սեռ, կրավորական սեռ, չեզոք սեռ),
վրաններից (տրական հոլով, բացառական հոլով, ներգոյական հոլով),
նայեցին (անցյալ անկատար, անցյալ վաղատակար, անցյալ կատարյալ),
նրանց (անձնական դերանուն, ցուցական դերանուն, փոխադարձ դերանուն):

20. Նրան թվաց, թե օձը խայթեց ակնոցավոր մարդուն: Նրան (անձնական դերանուն, ցուցական դերանուն, որոշյալ դերանուն),
թվաց (ներգործական սեռ, կրավորական սեռ, չեզոք սեռ),
խայթեց (սահմանական եղանակ, ըրձական եղանակ, ենթադրական եղանակ),
ակնոցավոր (հարաբերական ածական, որական ածական, գոյական),
մարդուն (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):

յունտեղ մի բառեր
ն եղանակ

կան),

էին գաղթական

առաջիկայից բառ

ական)

մկան),

դանակ)

մի:

ան դերբայ

ամուտ, ն հորդ

լաված

ետր,

ետր:

եղանակ)

230

21. Ֆետին գլխարկով մարդը նկատեց պարիսպների փլվածքը, սրածայր բուրդը և պատերի հետքերը:

գլխարկով (գործիական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),
նկատեց (անցյալ անկատար, անցյալ կատարյալ, անցյալ վաղակատար),
փլվածքը (դերբայ, գոյական, ածական),
սրածայր (ծնի մակբայ, որական ածական, հարաբերական ածական),
հետքերը (կապ, գոյական, մակբայ):

22. Վրանի մուտքի առաջ մի փոքրիկ տղա ծեռքով մի սունկ հանեց մոխրից և դրեց քարին:

վրանի (բացառական հոլով, ուղղական հոլով, տրական հոլով),
առաջ (մակբայ, կապ, գոյական),
ծեռքով (մակբայ, կապ, գոյական),
հանեց (պարզ դիմավոր ձև, բաղադրյալ դիմավոր ձև, դերբայ),
քարին (ներգոյական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով):

23. Խշշում էր նրա զգեստը, որի փեշերը իջնում էին մինչև մերկ ներբանները:
խշշում էր (բաղադրյալ ժանանակաձև, պարզ ժանանակաձև, դերբայ),
զգեստը (բացառական հոլով, ուղղական հոլով, գործիական հոլով),
մինչև (շաղկապ, մակբայ, կապ),
մերկ (որական ածական, ծնի մակբայ, հարաբերական ածական),
ներբանները (տրական հոլով, բացառական հոլով, ուղղական հոլով):

24. Զիների սմբակների տակից բազմաթիվ քարեր էին թռչում, որոնք աղմուկով գլուխում էին ծողը:

բազմաթիվ (ածական, թվական, մակբայ),
քարեր (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով),
թռչում էին (անցյալ կատարյալ, անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար),
աղմուկով (գոյական, ածական, մակբայ),
գլուխում էին (ներգործական սեռ, կրավորական սեռ, չեզոք սեռ):

25. Նույն ծանապարհով վրանների կողմն էր քարձրանում մի մարդ՝ կողքից կախված պողպատե մանգաղը:

նույն (ածական, դերանուն, մակբայ),
ծանապարհով (մակբայ, կապ, գոյական),
քարձրանում էր (սափմանական եղանակ, ըրձական եղանակ, ենթադրական եղանակ),
կողքից (տրական հոլով, բացառական հոլով, ներգոյական հոլով),
պողպատե (որական ածական, հարաբերական ածական, գոյական):

26. Կաքավաբերդի գլխից ամպը հսկա խխունջի պես սողաց դեպի վրանները:
գլխից (ներգոյական հոլով, բացառական հոլով, գործիական հոլով),
հսկա (հարաբերական ածական, որական ածական, ծնի մակբայ),
խխունջի (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով),
սողաց (սափմանական եղանակ, ըրձական եղանակ, հարկադրական եղանակ),
դեպի (մակբայ, կապ, շաղկապ):

4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

231

27. Խսիորի վրա մեկնվեց և կինը՝ թաղիքի տակ ծածկելով տղային, որ ցրտից կուչ էր եկել:

մեկնվեց (չեզոք սեռ, կրավորական սեռ, ներգործական սեռ),

տակ (մակբայ, կապ, գոյական),

ծածկելով (անորոշ դերբայ, վաղակատար դերբայ, մակբայ),

տղային (բացառական հոլով, տրական հոլով, ուղղական հոլով),

կուչ էր եկել (անցյալ կատարյալ, անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար):

28. Նույնիսկ քարափի հաստաբուն կաղնին խոնարհվում էր քամու առաջ, ինչպես ճկուն տուներ:

Նույնիսկ (մակբայ, վերաբերական, ածական),

հաստաբուն (որական ածական, հարաբերական ածական, ձևի մակբայ),

խոնարհվում էր (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, ենթադրական եղանակ),

առաջ (մակբայ, կապ, վերաբերական),

ճկուն (ենթակայական դերբայ, որական ածական, ձևի մակբայ):

29. Հարսը փափուկ քայլերով, ինչպես այծյամը ձյան վրա, մոտեցավ հնձանին:

Փափուկ (որական ածական, ձևի մակբայ, հարաբերական ածական),

ինչպես (ձևի մակբայ, հարցական դերանուն, հարաբերական դերանուն),

վրա (մակբայ, կապ, գոյական),

մոտեցավ (անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար, անցյալ կատարյալ),

հնձանին (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով):

30. Քամուց հնձանի որմակը մեղմ ճռնչում էր, և մաշված դուռը դողդոջ երգում էր մի հին երգ:

Դռնակը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),

մեղմ (հարաբերական ածական, ձևի մակբայ, որական ածական),

մաշված (ածական, դերբայ, մակբայ),

երգում էր (ներգործական սեռ, չեզոք սեռ, կրավորական սեռ),

երգ (ուղղական հոլով, տրական հոլով, ներգոյական հոլով):

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 5

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

1. Դիմացը՝ փոքրիկ գյուղաքաղաքի արևմտյան փեշերին, գլուխը վեր է ցցել ոչ մեծ մի բարձունք, որն իշխող դիրք ունի շրջապատի վրա:
2. Ինչ որ ես ասում եմ, դու պետք է լուրջ ընդունես:
3. Դենց այսօր դու գործ կստանաս, և եթե համաձայն ես, վաղվանից կսկսեմք աշխատել:
4. Ովքեր մեզ մոտ աշխատանքի են անցնում, հենց սկզբից պարտավոր են պատասխանել իմ մի քանի հարցերին:
5. Դասերից հետո ժամեր էի անցկացնում Վենետիկի հայտնի գրադարանում, որ աշխարհիս լավագույններից մեկն է համարվում:
6. Երկի Միհրդատը չէր զգացել, որ իր խոսքերով ամենից առաջ ինձ է վիրավորում:
7. Ամեն ինչ արթթով չես կարող անել, չնայած տատա միշտ ապավինում էր արդքի գոյությանը:
8. Թես քամհինգ տարեկան չկա, բայց հասցրել է երկու գյուղա արտոնագրել:
9. Զե՛ք մեղանում, որ այսպես համարձակ եմ խոսում:
10. Գաբրիելը չէր թաքցնում, որ ինքը կապկած է ինչ—որ կասկածելի անձանց հետ:
11. Փողոցի ամայության մեջ միայն մի մարդ կար՝ պահակը, որ արձանի պատվանդանի տակ հետ ու առաջ էր անում:
12. Անցնում եմ Երևանի հարավային թաղամասերից մեկով, որ բռնեմ Արարատյան դաշտի ճանապարհը:
13. Հասարակ ալմաստը, որ չհղկված արամանդն է, բարձր են գնահատում հղկվածից և գաղտնի ընդունակություններ վերագրում նրան:
14. Բչերը հավանաբար գիտեին, որ այդ ամենը մտացածին է:
15. Կան գիտնականներ, որ խճճվում են մանր փաստերի թփուտներում և չեն կարողանում տեսնել վիթխարի անտառը:
16. Այս լուռ հայացքը մեկն է այն բանավիճերից, որոնք բացում են Հանքերի խորախորհուրդ հոգին:
17. Մեր պատմության մեջ հիշատակվում է, որ Նաիրիի հայերը եղել են կապուտաշյա ու խաբույաշ:
18. Հանքերի պատասխանը պետք է արտասանվի այնքան բնական ու հանդարտ, որ կասկած չհարուցի նրան շրջապատող լրտեսական ականջներին:
19. Քո ասածով որ շարժվեի, տարեգիրքը հեղափոխության տարեդարձին լույս չէր տեսնի:
20. Ես ջանում էի, որ անբասիր պահեմ ուսուցչի անունը:
21. Ես այն ոգին եմ, որ դրախտի բուրմունքներն է տարածում աշխարհնաշխարհ:

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

22. Ես գ...
23. Մար...
24. Ո՛վ...
25. Օ՛ր...
26. Եթե...
27. Մի...
28. Ես...
29. Նո...
30. Ի՛նչ...
31. Ի՛նչ...
32. Ես...
33. Ա...
34. Ա...
35. Ե...
36. Դ...
37. Լ...
38. Ի...
39. Դ...
40. Լ...
41. Դ...
42. Դ...
43. Կ...
44. Կ...
45. Կ...
46. Կ...
47. Կ...
48. Կ...
49. Կ...
50. Կ...
51. Կ...
52. Կ...

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

233

22. Ես գիշերուզօր որոնումներ էի կատարում, որ մի հարմար աշխատանք գտնեմ:
23. Մարտի ամենաթեժ պահին տեղեկացրին, որ թշնամու բանակը նահանջում է:
24. Ո՛վ դու, որ սուզվել ես գիշերվա խավարում, մի՛ լարիր ջանքդ զուր:
25. Ծերունի ծկնորսը ուռկանը ծովը նետեց և սպասեց, որ ջրի մեջ ցանցը բացվի ու ձգվի:
26. Եթե կորցնես մայրենին, կկորցնես և՛ քեզ, և՛ վարքը հայոց մեծերի, և՛ ապագան մեր ազգի:
27. Մի օր էլ վարպետ Մարգարը տեսավ, որ իրենց տուն են գալիս զինկոմն ու գյուղապետը:
28. Ես անմիջապես շտապեցի գյուղամեջ, որպեսզի լուրը հաղորդեմ հավաքվածներին:
29. Նոր նշանակված վերակացուները նույնպես չկարողացան անել այն, ինչ ցանկանում էր

իշխանը:

30. Իշխանին վրդովում էին այն լուրերը, թե շինականները նորից լքում են իր կալվածքները:
31. Իմ ամբողջ ողբերգությունն այն էր, որ լիովին գիտակցում էի այդ սոսկալի անկումը:
32. Եվ այժմ ահա պարզվեց, որ բոլորի կալվածքներից էլ շինականներ են հեռանում:
33. Ամենքն շտապում էին մահամերձ միլիոնատիրոջ տուն, որ վերջին անգամ տեսնեն նրան և

գուցե մի քան իմանան կտակի մասին:

34. Այն միտքը, թե Անգեղա իշխանիկը իրենց դեմ ընթուստության է հակված, հանգիստ չէր տալիս իշխան կամսարականին:

35. Եվ նա կանի ամեն բան, եթե դու չկանխես:

36. Դավիթը կառավարչի ասածը չէր հասկանում, քանի որ չէր լսել խոսակցության սկիզբը:

37. Այն օրվանից, ինչ աղջիկը հիվանդացել էր, նրա մոտ էր գալիս դայակը:

38. Այդ նեղիկ կամուրջն այնքան ծանոթ էր ինձ, որ կարողանում էի փակ աչքերով անգամ անցնել նրանով:

39. Դահլիճն այնքան լուռ էր ու խորհրդավոր, որ դատարկ էր թվում:

40. Այո՛, սկսվեց մեծ ու ահռելի պատերազմ, որ ընդգրկել է գրեթե ողջ հողագունը:

41. Մենք, զենքը ձեռքներին, ելնում ենք՝ պաշտպանելու այս երկիրը, որ անհիշելի ժամանակներից հայ ազգի բնօրրանն է:

42. Բայց նորից սիրել նրան, ով տարբերություն է դնում վերևի և ներքևի միջև, ավա՛ղ, տիկի՛ն, ես չեմ կարող:

43. Նա իր համար մեծ հաջողություն էր համարում, որ նման առաջարկ էր ստացել ռուսաց տերության կայսեր անունից:

44. Ճակատագիրը սահմանել է, որ դու դառնաս նոր Ալեքսանդր Մակեդոնացի:

45. Թեև դժվարին էր ճանապարհը, նրանց դեմքերին հոգնության նշույլ իսկ չկար:

46. Որդու ճակատը համբուրելուց հետո նշան արեց, որ քահանային ներս հրավիրեն:

47. Ինքը, որ երգվյալ ուխտավոր է, պիտի դառնա մեմակյացի կյանքով ապրող նահատակ:

48. Չատակազծում ուղղանկյուն սրահով տաճարը բոլորեքյան շրջապատված է քսանչորս պուներով, որոնք խորհրդանշում են օրվա քսանչորս ժամերը:

49. Երբ Ֆիդայիները ցրվեցին, բոլորը բաբուն լաց եղան:

50. Իր կոչը լսեցին թե չէ, իհն ընկերներից մի բանիսը եկան:

51. Խեչոն, որ Երևանում էր մտել Անդրանիկի գնդի մեջ, միջահասակ, այրված-խանձված մարդ էր:

52. Աղջիկը, որ ընկերուհուց հագիվ նկատելի փոքր էր երևում, դիմեց երիտասարդին:

53. Այդ սիրունիկները որտեղի՞ց ինձմային, որ նա համապարանի ուսանող է:
54. Երբ Շգիջարիայում բուժվում էր, լսեց սուլքան Համիդի գահընկեց լինելու լուրը:
55. Կիրակոսն այնքան միտար էր, որ պարզորոշ նկատվում էին բիակների սուր ծայրերը:
56. Երբ սպանվեց Աղբյուր Սերոբը, հավաքվեցին՝ խմբի նոր դեկավար ընտրելու:
57. Այդ դիպվածը խանգարեց, որ նա սղընթաց գրոհ սկսի:
58. Այն անջրպետը, որ ստեղծվեց մեր և սփյուռքի միջև իբրև հակամարտ ուժերը բաժանող պատմե՜լ կամ խրամատ, յոթ-ութ տասնյակ տարի խանգարում էր մեր մերձեցմանը:
59. Եռսուդ վերադարձան այն պատկիռակները, որ գնացել էին քանակցելու թշնամի գորակների հետ:
60. Երբ նրանք հասան վրաններից, առաջին ծիպիլը շարունակեց ճանապարհը:
61. Անճություն է սպանել, քե յոթ ծովից անդին եղած «փրկիչները» երբևէ կիայտնվեն:
62. Ավելացո՜ք նաև այն իրտուն հազար հայ գինգիորներին, որ դաշնակիցների բանակում են կռվում:
63. Գեներալ Նազարբեկյանը հավատում էր, որ գնդապետ Վրեդյանը՝ հետևակային գործով իրենց օգնության կհասնի:
64. Եթե ռուսահայ գործնասի գնդերը որոշ ժամանակ էլ մնան դիրքերում, քաղաքի պաշտպանությունը կբարելավվի:
65. Ռուս սպաներ կան, որ հիմարությամբ գնում են կռվելու:
66. Թուրքերը, քեև հարձակումներ չեն ծնունդրվում, երեք կողմից պաշարված են պահում Կարիմի բարձրավանդակը:
67. Ակսեցին կողոպուտն ու նրանց գերեզարումը, ովքեր չէին հասցրել փախչել:
68. Անդրանիկը Երվանդին ցույց տվեց երկու բուրբ գյուղացու, որ գլխիկոր կանգնած էին կողոպուտով լեցուն սայլի մոտ:
69. Պաղթականներից նրանց, ովքեր կարողանում էին քայլել, խմբեցին ու ոտքով ուղարկեցին Կարս:
70. Մինչև վերջին լուպեն միամիտ ծերունին հավատում էր, որ մի օր պատասխանը գալու է:
71. Տեղի հայությունը հեռացել էր, նախքան կիսաներ գաղթականության ակիքը:
72. Նրա զին կարծես հպարտ է, որ իր մեջքին կրում է քաջարի այդ հսկային:
73. Մենք հավաքվեցինք մեր կամքով, որ մեր կյանքը տանք հանուն մեր հայրենիքի փրկության:
74. Մենք նպատակ ունենք, որ պատերազմը վերջանալուց հետո անմիջապես զինաթափ անենք նրանց:
75. Կես ժամ հետո մենք այնքան էինք հեռացել, որ լեռան ուրվագծերը չէինք նշմարում:
76. Կինը մենակ էր ծվել ծովափ այն հույսով, քե ամուսնուն կհանդիպի մի երկու օրից:
77. Դու որ հույսդ կորցնես, ջուրը մեր ազգին կտանի:
78. Մի օր էլ նա հայտնեց, քե իրենք Արևմտահայ խորհուրդ ստեղծելու մտադրություն ունեն:
79. Պատակը չփոքվեց, քանի-դր այդքան շատ հյուրեր տեսավ իր տանը:
80. Ինչ տեսնում էր իր շրջապատում, նրան գաղթի ահապոր օրերն էր հիշեցնում:
81. Եռշանին դուր էր գալիս, որ իր ծանոթ ենթասպան հուզված է:
82. Որոշել էին, որ զինքը հանձնեն երեսանի կայազորի պետին:
83. Նա քո կյանքը կդասավորի, ինչպես դու կկամենաս:
84. Երա բարձր ծիծաղը նշան էր, որ չի կարողանում այդ պահին աղտոտիսլել իր քաղկությունը:
85. Չեթ գաղափարները ես հարգում եմ, քեև դրանք օտար են ինձ:

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

235

86. Եւ համառորեն խնդրեց Անդրանիկին և Մելիքյանին, որ գոնե մի բաժակ զինի խմեն:
87. Այն բռնկումը, որ իր մեջ ազնիվ հայրենասիրություն ունի, երբեք դատապարտելի չէ:
88. Եթե չիրագործվեն մեր պահանջները, ապա մենք պիտի կռվենք մինչև վերջին կաթիլ արյունը:
89. Մեզ համար ամենևին նշանակություն չուներ, որ ծանապարհը երկար էր և հոգնեցուցիչ:
90. Մեծ չափով զարգացավ նրա գիտական պաշարը, նախքան կփորձեր իր ուժը գրականության մեջ:
91. Ես մեծ ակնածանք ունեմ «Հին կտակարանի» առասպելների նկատմամբ, քանի որ նրանց մեջ ամփոփված են ժողովրդական հիշողությունն ու իմաստությունը:
92. Աղե արծան պիտի դառնան նրանք, ովքեր անցյալի թանկ հիշատակների հանդեպ հարգանք չունեն:
93. Մեղսագործներն են, որ ամենից ավելի վախենում են հետ մայելուց:
94. զրոգը պատմության խորքերից պեղում է այն փաստերը, որոնք սերտորեն առնչվում են ժամանակակից խնդիրներին:
95. Շատ են նաև նրանց համախոհները, ովքեր գրականության մեջ անտեսում են գրողի կենսափորձը:
96. Եթե մարդու էությունը այդ ժամանակից ի վեր էապես փոխված լիներ, մենք այսօր հազիվ թե հասկանայինք այդ ստեղծագործությունները:
97. Այս գործն այսօր այնքան ժամանակավրեպ է, որ երիտասարդության շրջանում չունի գրեթե ոչ մի ընթերցող:
98. Կարելի է արդյոք անտեսել այն հանգամանքը, որ սփյուռքի հայության մի սովոր մասը արևելահայերեն է խոսում և նոր ուղղագրությամբ գրում:
99. Անհավատալի է ուղղակի, որ ես այդ հերոսական մարդու կողքին էի:
100. Սահմանամերձ Բագարան գյուղն այնտեղ է, որտեղ միախառնվում են Արաքսն ու Ախուրյանը:
101. Նրանց մեջ կան լուրջ գիտնականներ, որ նոր փաստեր են կուտակել և հնարավորություն են փնտրում դրանք շրջանառության մեջ դնելու:
102. Թեև Սարոյանը երկու անգամ եղել էր Երևանում, ես նրան չէի տեսել:
103. Սարոյանի բացառիկությունն այն էր, որ դարձավ նաև իր հարազատ ժողովրդի ազգային մեծ գրողներից մեկը:
104. Փորձի արդյունքն ստացվեց այնպես, ինչպես կանխատեսել էր գիտնականը:
105. Սարոյանը գրականության մեջ կարևորագույնը ոգին է համարում, որովհետև գրականությունը ամենից առաջ ոգի է և դրանից բխած կենսափիլիսոփայություն:
106. Եթե նա իր խոստումը կատարի և պայմանավորված օրը իր զորքով հասնի մեզ օգնության, թշնամին չի կարողանա դիմադրել:
107. Նրան ցո'ւյց տվեք, որ դուք սուր միտք ունեք:
108. Հիշողությունը կարող է խամրել ու բթանալ, եթե չի հարստանում սեփական տառապանքի փորձով:
109. Մեր ազգային ոգու, ոճի, հոգեբանության, ավանդների և միջազգային գեղարվեստական մտածողության համաձուլվածքից ծնունդ է առել գրական փթխարի մի երևույթ, որ մեկ բառով սարոյանական է կոչվում:

110. Այնքան բնական է ստացվել համաձուլվածքը, որ այն կազմող տարրերը այլևս չեն գանգամուկում:

111. Նա չէր ուզում հավատալ այն բոլոր տեղեկություններին, որ գրված էին դիմումների մեջ:

112. Քննադատները շատ անգամ են անհիմն գրել այն մասին, թե Սարոյանն իր բարությանը չարին չհակառակվելու բրիստոնեական բարոյախոս է:

113. Ինքս էլ այնքան ասող—խոսող չեմ, որ կարողանամ նրան գուրջի տրամադրել:

114. Գուցե դեռևս անհաղթահարելի խոչընդոտներ կան, որոնք սովորաբար անտեսանելի են մնում մեզ գրականությանը և գիտությանը զբաղվողներին համար:

115. Թեև այնքան էլ բարձրահասակ չէ, բայց ինձ հսկա է թվում:

116. Ես արդեն մանրամասն չեմ հիշում այն, ինչ գրել եմ Սարոյանին ուղղած իմ նամակում:

117. Իսկապես, ի՞նչ պատասխանես այն մարդուն, որ պատկերացում չունի գրողի աշխատանքի մասին:

118. Այդ ոգին պիտի բարձրանար ու ջարդեր, հետ շարտեր թալեաթների ու էնվերների հետևորդներին, որ գալիս էին ջնջելու նաև արևելահայությանը:

119. Ծնվել է մի նոր ու խոշոր հայ բանաստեղծ, որ նորովի է ընկալում Յայաստանը:

120. Եթե հայերեն գրեմ, բնականաբար շատ կհարստացնեմ մեր լեզուն:

121. Սարոյանի դեմքին էլ հրաշալիորեն տարօրինակ փայլ է իջել, ինչ—որ ոգեղեն վեհություն, որ հայտնվում է սովորաբար մեղշնշման պահին:

122. Եղեմի անդառնալի ավերմներից մեկն էլ նրանց ճակատագիրն է, ովքեր սփյուռքի տարբեր անկյուններում ուժացման խուճեղին բախվելիս կորցրին նաև մայրենի լեզուն:

123. Երբ ավելի տարիք առնես և իմաստնանաս, կսկսես տանջվել խղճի ցավից:

124. Լյուսին աննիշապես ինքնաթիռ նստեց և վերադարձավ Լոս Անջելես, թեև Երևանում դեռ շատ անելիք ուներ:

125. Եվ հիշել եք նրան միայն այն ժամանակ, երբ դրամի կարիք եք ունեցել:

126. Վաղուց էր նկատել, որ իր պրտում բորբոքվում է մի նոր զգացմունք:

127. Առաջին անգամ այդտեղ զգացի, որ արտաքուստ կենսախիճդ այդ մարդը հոգեպես միայնակ, դժբախտ, նաև անպաշտպան է:

128. Յայ գրականությունը այլ գրականություններից տարբերվում է նախ նրանով, որ հայերեն է գրված:

129. Դեռ հնուց է մեր հողը սրբագործվել Սաշտոցի նշխարներով, իմաստավորվել այն մեծերով, որոնք թաղվել են այս հողում:

130. Երբ այդ նույն օրը մոտեցա բո առանձնատան դռանը, մերվից կոծիտապան նկագ լսեցի:

131. Շեքսպիրից կարդացել էի այն բոլոր գործերը, որ թարգմանված էին հայերեն:

132. Մեզ հետ էր նաև մի գնդապետ, որ Մոսկվայից հատուկ ժամանել էր այդ գործը վերանայելու համար:

133. Պետք էր ցույց տալ այն մարդկանց ողբերգությունը, ովքեր հայ գինեկորներին ու հայ ժողովրդին թշնամուն չդիմադրելու կոչեր էին անում:

134. Երբ իջավ վարագույրը, ու լսեցին ծափերը, հետնաբեմ եկավ մի բարձրաստիճան դեկավար:

135. Եվ պատահական չէր, որ նրա շեքսպիրյան բեմադրությունները արվեստի գլուխգործոցներ էին դառնում:

136. Մի երիտասարդ դերասանուհի, որ հենց վերջերս էր ընդունվել թատրոն, լացակամած ծայրով պատմեց:

137. Երբ դուրս եկանք Աճեմյանի տնից, հանդիպեցինք այնտեղ շտապող Գուրգեն Ջանիրեկյանին:

138. Այդ տարաբախտ մարդիկ, որ մեծ դժվարությամբ են դիմանում երկարատև ծնողական փորձություններին, երազանքով սպասում են գարնան գալուն:

139. Նա այժմ հույս չունեի սպարապետի վրա ազդելու, որովհետև դեպքերի անակնկալ ընթացքից խիստ երկյուղած էր:

140. Հենց այն հանգամանքը, որ առաջին անգամ հանդիպում են, շփվում իրար հետ, ճանաչում միմյանց, ստեղծագործական ոգեշնչման նախապայման է:

141. Նրա գեղեցիկ գանգուրները ծածանվում էին մեղմ քամուց, որ փչում էր ծովակի կողմից:

142. Այնպիսի մի հնար տուր, որ մարդու կրծքի տակ քարը սիրտ դարձնեմ:

143. Ընկուզենին, որ հայտնի էր դարձել ամբողջ գյուղում ու երևում էր բոլոր հանդամասերից, հայկասարի տնամերձ այգու զարդն էր:

144. Թեև հայկական դպրոցները վճարովի են, նրանց վարքն ու բարքը շատ է դուր գալիս տեղացի խստակենցաղ կաթիլիկներին:

145. Եվ պատահական չէ, որ մեզ ընդունող, համերգները կազմակերպող հանձնախմբի մեջ մտել էին զաղութի համարյա բոլոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

146. Հարսանյաց արարողությունը նրա համար է, որ ամրապնդի նորաստեղծ ընտանիքի դիրքերը:

147. Այդ վեճը չխանգարեց, անշուշտ, որ մենք բարեկամաբար բաժանվեինք:

148. Ես զգում եմ, որ մեր այնքա՛ն փայլալից նպատակի զլխին սև ամպեր են կուտակվում:

149. Իրեն այդ մարդուց անջատում էր մի հեռավորություն, որն այլևս ոչ մի կերպ չէր նվազի:

150. Եվ հրճվում է նա, ով իր սիրած մեղեդին միշտ կրում է իր մեջ:

151. Այո՛, դա հենց այն է, ինչ արքան է կամեցել:

152. Եթե հայոց ազգը համախմբված լինի ն՛ մտքով, ն՛ գործով, հոռմեացիք չեն կարողանա մտնել հայաստան:

153. Հայոց բազավոր Արգաթը դաժանորեն կպատժի յուրաքանչյուր մարդու, ով չարախոսում է քրիստոնյաներին:

154. Լսել եմ քո մասին, նաև այն բժշկությունների մասին, որ կատարվում են քո ձեռքով:

155. Երանի՛ նրան, ով առանց տեսնելու է հավատում:

156. Ապա հայաստան եկավ Հիսուսի տասներկու առաքյալներից մեկը, որպեսզի Արգաթ բազավորին բժշկի ն «Ավետարանը» քարոզի մեր աշխարհում:

157. Այդ ժամանակ հեռավոր Հոռմ քաղաքում գտան կույսերին, որոնք լեռներում մեկուսացած պարկեշտ ու սրբանվեր կանայք էին:

158. Նա չէր վախենում, քե որևէ մեկը իրեն կենդանի:

159. Քսան հազար դրամով, որ ամռանն էի աշխատել, որդիս իր համար գնեց տաբատ,

վերնաշապիկ, բաճկոն և փողկապ:

160. Ազգերի, պետությունների շփումներն այնքան սերտ ու անմիջական են դառնում, որ վերացնում են վարքի ու մտածողության տարբերությունները:

136. Մի երիտասարդ դերասանուհի, որ հենց վերջերս էր ընդունվել քատրոն, լացակումած ծախով պատմեց:

137. Երբ դուրս եկանք Աճեմյանի տնից, հանդիպեցինք այնտեղ շտապող Գուրգեն Զանիբեկյանին:

138. Այդ տարաբախտ մարդիկ, որ մեծ դժվարությամբ են դիմանում երկարատև ծնոտան փորձություններին, երազանքով սպասում են զարնան գալուն:

139. Նա այժմ հույս չունեի սպարապետի վրա ազդելու, որովհետև դեպքերի անակնկալ ընթացքից խիստ երկյուղած էր:

140. Հենց այն հանգամանքը, որ առաջին անգամ հանդիպում են, չփվում իրար հետ, ճանաչում միմյանց, ստեղծագործական ոգեշնչման նախապայման է:

141. Նրա գեղեցիկ գանգուրները ծածանվում էին մեղմ քամուց, որ փչում էր ծովակի կողմից:

142. Այնպիսի մի հնար տուր, որ մարդու կրծքի տակ բարձր սիրտ դարձնես:

143. Ընկուզենին, որ հայտնի էր դարձել ամբողջ գյուղում ու երևում էր բոլոր հանդամասերից, Հայկասարի տնամերձ այգու զարդն էր:

144. Թեև հայկական դպրոցները վճարովի են, նրանց վարքն ու բարքը շատ է դուր գալիս տեղացի խտականցաղ կաթիլիկներին:

145. Եվ պատահական չէ, որ մեզ ընդունող, հաներգները կազմակերպող հանձնախմբի մեջ մտել էին գաղութի համարյա բոլոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

146. Հարսանյաց արարողությունը նրա համար է, որ ամբապնդի նորաստեղծ ընտանիքի դիրքերը:

147. Այդ վեճը չխանգարեց, անշուշտ, որ մենք բարեկամաբար բաժանվեինք:

148. Ես զգում եմ, որ մեր այնքա՛ն փայփայած նպատակի գլխին սև ամպեր են կուտակվում:

149. Իրեն այդ մարդուց անջատում էր մի հեռավորություն, որն այլևս ոչ մի կերպ չէր նվազի:

150. Եվ հրճվում է նա, ով իր սիրած մեղեդին միշտ կրում է իր մեջ:

151. Այո՛, դա հենց այն է, ինչ արքան է կամեցել:

152. Եթե հայոց ազգը համախմբված լինի ու՛ մտքով, ու՛ գործով, հոռմեացիք չեն կարողանա մտնել Հայաստան:

153. Հայոց թագավոր Արգաղը դաժանորեն կպատժի յուրաքանչյուր մարդու, ով չարախոսում է քրիստոնյաներին:

154. Լսել եմ քո մասին, նաև այն բժշկությունների մասին, որ կատարվում են քո ձեռքով:

155. Երանի՛ նրան, ով առանց տեսնելու է հավատում:

156. Ապա Հայաստան եկավ Հիսուսի տասներկու առաքյալներից մեկը, որպեսզի Արգար թագավորին բժշկի և «Ավետարանը» քարոզի մեր աշխարհում:

157. Այդ ժամանակ հեռավոր Հոռմ բաղաբուն գտան կույսերին, որոնք լեռներում մեկուսացած պարկեշտ ու սրբանվեր կանայք էին:

158. Նա չէր վախենում, թե որևէ մեկը իրեն կենդանացնի:

159. Քսան հազար դրամով, որ ամռանն էի աշխատել, որդիս իր համար գնեց տաբատ, վերնաշապիկ, բաճկոն և փողկապ:

160. Ազգերի, պետությունների շփումներն այնքան սերտ ու անմիջական են դառնում, որ վերացնում են վարքի ու մտածողության տարբերությունները:

161. Այստեղ մարում են մեղմաբար մարդիկ, ողորդ իրենց մեք կարծես մի բանի բան են պահպանում նախապետական անցակից:

162. Հարևան գյուղերի մարդկանց, որոնք փախել էին անտառներն ու սարերը, մերոնք գաղտնի ապաստան ու հաջուցուր էին տալիս:

163. Նա իր մտքում դեռ աղաչում էր ուսուցչին, որ դաս հարցնի իրեն:

164. Ես կարող էի բայել այնպես, որ բնածններից ոչ մեկին չխանգարեի:

165. Մենք միշտ աչքաբոլ ենք անում, որ պատերազմի ու սովի տարիներին այդ նույն մարդիկ անձնագրիաբար կռվել են հայրենիքի համար:

166. Երբ օտար ավերում մերոնցից երկու հոգի հանդիպում են, արդեն իրադարձություն է:

167. Ինչպե՞ս հաշտվեմ այն մտքի հետ, որ այդքան տաղանդավոր մարդիկ են լքում հայրենիքը:

168. Մի կիլոմետր բայեցի, մինչև հասա քաղաքի արվարձանի այդ շենքերին:

169. Այս պայմաններում որքա՞ն քարոյական կլինի, երբ հայ գրողն ու արվեստագետը լուռ ու մունջ մի կողմ քաշվեն:

170. Ճանապարհը, որ մնացել էր մինչև մեր տուն, մենք անցանք ուղքով:

171. Խուստուիլը, որ Նժդեհի անձեռակերտ իուշարձանն է, վերջապես ընդունեց հերոսի մատուցածը:

172. Ողբերգությունն սկսվում է նրանից, որ ազգը որոշակի ոգեղեն միավորից վերածվում է սովորական բազմության:

173. Նախ անհրաժեշտ էր խոսել նրանց հետ, ովքեր իրենց այդ գործի նվիրյալներ էին համարում:

174. Հասկացրո՛ւ ԲՆՃԱՆՈՒ, որ ամեն վայրկյան պատրաստ ես պատերազմելու, և նա կիրաժարվի զենքի ուժով քեզ ընկճելու մտքից:

175. Ըստ այն տեսակետի, որ պաշտպանում էր մեր դեկավարը, նման բան հնարավոր չէր:

176. Աստվածատուրը, ինչպես նախօրոք սովորեցրել էին, խոնարհվել է կայսեր ոտքերի առջև և չի համարձակվում բարձրացնել հայացքը:

177. Օրաթերթերից մեկի լուսանկարիչը, որ հատուկ հրավիրվել էր հարցազրույցի ավարտին հեղինակին լուսանկարելու համար, ի միջի այլոց հետաքրքրվեց գրողների վիճակով:

178. Այդ մասին հպակաստի տեղեկություններ է տալիս Նիկոլ Ղուկասյանը՝ մի մարդ, որ մեկ ամիս ճանաչում է գյուղի բոլոր մարդկանց, անգամ անասուններին:

179. Սարերում գյուղեր կան, որ մթերքի ու հացի պակասության հետ նույնիսկ ջուր չունեն:

180. Երբ կառքերը վերացան, ու նրանց տեղը ավտոմեքենայություն հաստատվեց, Վարդանը մնաց անգործ:

181. Ես չեմ հավատում, որ տեսանելի ապագայում գրողն իր աշխատանքի դիմաց շատ բն թիչ տանելի վարձատրություն է ստանալու:

182. Էթե ցանկություն ունեք սիրող գույգեր տեսնելու, եկեք Արուսյան փողոց:

183. Հայաստան երկիրը, որ կազմում է բյուրեղյա գազաթնջրով պսակված մի լեռնային բարձրավանդակ, տարվա գրեթե հինգ ամիսներին լինում է ձնոյան իշխանության տակ:

184. Ոչ մեկը չի կարող մեկ ամսում սովորել այն, ինչ ուրիշները սովորում են ամբողջ կյանքում:

185. Նրա գրքի հերոսը Պարթիեյ Բագրատյանն է, որ պատերազմական գործողությունների բաղկանյան թատերաբեմում բազում պարզանքների է արժանացել բազմության համար:

186. Նա այնքան եկամուտ ունեք, որ կարողանում էր ազատ ու բարեկեցիկ կյանք վարել:

187. Նա չէր կարող չխոստովանել, որ անձանոր եղբայրն իրեն հովանավորել էր ամենամուրր ու ամենազուշավոր ձևով:

188. Չէ՞ որ որդին այն ամենամեծավոր օղակն է, որ մարդուն կապում է վերջին դատաստանի, ամեն ինչի վախճանի և փրկության հետ:

189. Երբ նոր մարտկոցները տեղադրվեն, այն ժամանակ բոլոր սպաներին կկանչեն ծառայության:

190. Այս տղան, որ երբեք չի տեսել իր նախնիների հայրենիքը, խորապես կապված է պայծառական հողի հետ:

191. Արամին հույս էին տալիս, որ կհյուրընկալվի հենց իր՝ գավառապետի տանը:

192. Ոստիկանը մոխրագույն համազգեստ էր կրում, որ նույնիսկ իր չոր ու ցամաք մարմնի վրա փոքր-ինչ նեղ էր բովում:

193. Ժողովրդի հոգեբանությունը փոխելն այնքան դյուրին չէ, որքան սահմանադրություն կամ օրենքներ հորինելը:

194. Դա երկարածիզ ընթացք էր, որն անգուսպ կերպով մղվում էր դեպի ինչ-որ անորոշ նպատակ:

195. Բոլոր դարերում էլ մարդիկ կյանքի դառնահամ ծաշի վրա գաղափարների համեմունքներ են ցանել, որպեսզի այն դարձնեն առավել անմարսելի:

196. Բարու նկատմամբ նրա բերահավատությունը գալիս էր նրանից, որ կյանքում չափազանց շատ փորձությունների էր ենթարկվել:

197. Ով հերյուրանքներ է տարածում, նա կայսրության բշնամին պիտի համարվի:

198. Քեզ շատ կխնդրեի, որ իմ հավաքած հնություններից մի բան ընտրես՝ իբրև փոխադարձ նվեր:

199. Ամենաչարամիտ վարդապետությունն այն է, երբ սեփական մեղքը որոնում են հարևանի մեջ:

200. Ես բոլորովին նկատի չունեմ նրանց, ովքեր արարչի ստեղծած աշխարհը կործանում են ի սեր սեփական իշխանության և փողի:

201. Ավելի լավ չէր լինի, եթե մենք ձգտեինք փոխադարձ համաձայնության և հաշտության:

202. Եվ ինչ նա ստեղծեց երկրի վրա, տարբեր գույներ ունեին:

203. Խաղի ժամանակ ինձ ապշեցրեց այն, որ դեռահասները չէին կարողանում պատասխանել գրականությանը վերաբերող տարրական հարցերին:

204. Այդ տխուր վիճակի պատճառն այն է, որ քե՛ մեծերը, քե՛ փոքրերը գիրք չեն կարդում:

205. Ուշադրություն դարձրե՛լ ես, որ գործարանային զորգերը շատ շուտ են կորցնում իրենց վառ գույները:

206. Սերը մարդկային հոգու այն անխառն ոսկին է, որն իր միատարր բնույթի շնորհիվ երբեք չի տարրալուծվում:

207. Այդ մարդը, որ ականատեսն էր եղել մեր ազգի մեծագույն և բերև լավագույն հատվածի կործանման, չտեսնված մի վրեժի ամենակործան պոռկույնն էր զսպում իր ներսում:

208. Պաշտոնը մի շրեղ վերարկու է, որ ծերակույտի կողմից մեծահոգաբար նետվում է այս կամ այն անհատի հնազանդ ուսերին:

209. Մարդկանց փոխադարձ վերաբերմունքը մի գաղտնիք է, որ ծածկված է քաղաքավարական օրենքների բյուրածալ ու անբաժանելի վերարկուի տակ:

210. Նա այժմ իրեն զգում էր այն գինձորի պես, որն ավարտել էր մի անսպասելի և ահավոր գոտեմարտ:

211. Ինչ որ Աստված կամենա, այն կկատարվի:

5.2. Պարզ (դեդուկտիվ) դարձվածով՝ նախադասությունները վերածել բարդի:

1. Երեսնիվայր պառկած էին ընտանիք ու հարազատներ ունեցող ծանոթ ու անծանոթ մարդիկ:
2. Խեղճացած այս պարունը մի՞թե երեկ հարթակից հոխորտացողը չէ:
3. Թո ողիմածը ես չեմ, ամշուշտ:
4. Այս իշխանիկն էլ ահա կցանկանա հաճույանալ Արշակին՝ նրա արքունիքում պաշտոն

ստանալու համար:

5. գումապոր բծերով սպիռոց իիշեցնող քարտեզի վրա նշված էին պատերազմի ուղիները:
6. Ես ուզում եմ ափելի շատ նորածինների լույս աշխարհի գալը:
7. Անդրանիկի հանձնարարականով Լսոնն ամեն օր գնում էր կայարան՝ օրվա նորություններն

իմանալու:

8. Խաչքարերի ամսադը երևի վարդաճանց նախատակներն են՝ քարացումից ասես կենդանացած:

9. Արդյոք ինքը հանգամք չի՞ գործում մարդու նկատմամբ՝ նրան դնելով այդ դժվարին ուղու վրա:

10. Հավատքի զգացողությունը նրանց դղրում է աշխարհն ազատել անհավատների տիրապետությունից:

11. Հայկական հեծելազորի ձիերը, վազքի հոտ ամենլով, սկսեցին վրնջալ, բոլորոքվել:

12. Ես լուրջամբ կույ տվեց իր հասցեին ասված դառը խոսքերը:

13. Նախքան շարժանկարի ցուցադրվելը բեմադրիչը հանդես եկավ մի ճարտար խոսքով:

14. Ազգի տունը քանդում է նրան արևելյան և արևմտյան հատվածների բաժանելը:

15. Օ՛, հայեր, ձեր արածն ամեն երևակայությունից վեր է:

16. Ճշմարտախոսության իր սկզբունքը այս անգամ էլ ամրապնդեց իր ունեցած արիությունը:

17. Այդ հուշակոթողին մոտենալիս օդը դառնում է բազմանցիկ ու գույ:

18. Մի առավոտ Անդրանիկը երվանդին ուղարկեց կայազորի պետի մոտ՝ իրենց ձիերը տեսնելու:

19. Լիովին սթափվեց՝ տեսնելով Միքայելին:

20. Բանախոմելու եկածներն ահից դողում էին:

21. Չի՞նա էլ կարող ու ապա՞նա իրչում եմ մեծ սարերի՝ հազարամյակների ոտնախեղքերն իրենց վրա կրող ոլոր-մուր ճառքամբրն ու բեք կածանները:

22. Ես լին լսում եղբորդից տուն վերադառնող եղբայրների աղմուկը:

23. Նույնիսկ Նապոլեոնը հաճախ մտն էր ընկնում՝ ելքի բացակայությունն ընթերցելով:

24. Անդրը լեռան կոնցին կաշված իզվանդանի վրա է:

25. Երկրորդականը սրվածացրեց բուրբուխն լցանազանգվելու լափ նման կիճ:

26. Չի՞նեց նաև Չիճեղ Արմատան՝ իրչությունը կուցրած ինչոպիս:

27. Անցումը ավանդորդից գյուղի իրաճարկվելը հաճախ մտադրու է վիճում արվեստի մեջ:

28. Պատժարան գործը մեզ շատ է անհրաժեշտ մեղկան զգլխատելու և գալիք

ճամադարձերն ափել՝ խառնակ տեսնելու համար:

29. Քաղաքն արվել է փողոցների, շուկաների ու ներկանք խանութների՝ իրար շղթայված լնամկով ծախքով:
30. Հետազայում գյուղի վերածված այդ բնակավայրը Բազումառույների նախադասական ուսումն է եղել:
31. Դեպի լույսի աղբյուրն ընթացողների ոգին ու երազանքն անհատ է ապանել:
32. Չի կարող լինել ճշմարիտ հայրենասիրություն առանց սննդական լեզվի հանդեպ մարդու տանած սիրտ:
33. Իմ սերունդը իրեն պետք եղածի չափ տիրապետում է ռուսերենին:
34. Ճշմարիտ մտավորականի ամենացայտուն հատկանիշներից մեկը նրա՝ նաև աշխարհ կարծիքների հետ հաշվի նստելն է:
35. Իր հոբելյանի նախօրեին մաշշալ Հովհաննես Բաղրամյանը տուն էր հրավիրել նախաօրեին տարբեր միավորումներում ծառայող բոլոր հայ ժովակալներին:
36. Ես չեմ կարող վերարտադրել քիմիատեսակներին ու ամերիկահայերենին՝ յուրահատուկ չաղահով արված այդ պատմությունը:
37. Այրել ցանկացող ժողովրդի ոգին անգամ ցեղասպանությանը չի ողնացվի:
38. Անցնում էի Դանիել Վարուժանի անունը կրող դպրոցի մոտով:
39. Հոգու ամենախորքերից բարձրացող առնական, միաժամանակ շատ ինքնատիպ մի մասն էր դա:
40. Ինքը դեռ նահապետականությունը չկորցրած հայ ընտանիքում էր ապրում:
41. Սարոյանն իր վերջին օրերին միայն նրան է բույլ տվել միշտ իր կողքին լինելու:
42. Սայաթ-Նովան էլ իր սիրուհուն ուզում էր տանել «մեջլիսները»՝ նրա գեղեցկությանը հպարտամալու համար:
43. Անպայման պիտի փնտրեմ ու գտնեմ քեզ՝ ձեռքդ երկուդածորան հանքայնի ու երախտագիտությունս հայտնելու համար:
44. Բայց այս անգամ եկար վերջնականապես, եկար խառնվելու քո նախնիների հողին, դառնալու նրա սրբազան մասունքը:
45. Իմ փափազը ժողովրդի խաղաղ ու հանգիստ ապրելն է:
46. Արվեստի մեջ որևէ լուրջ բան ստեղծելու համար տաղանդից բացի այլ շնորհներ էլ պիտի ունենաս:
47. Երևի դերուսույցի տաղանդ կոչվածը հենց դա է:
48. Կնոջ դերի մեջ մտնելով՝ Ածնյանը մոգանում էր շրջապատը:
49. Շեքսպիրը մարդկային բոլոր կերպարների, բոլոր բնավորությունների՝ միմե օրս չգերազանցված հանրագիտարան է:
50. Ես դրանում համոզվեցի հետազայում՝ առնվելով բատրոնի ու դրասամներից մի բանիս հետ:
51. Ես այլևս չի տեսնելու մեր ազատած հայրենիքը:
52. Մարդկային վարքագծի ազնվությունը վարանից անցել է իր դաստիարակածներին:
53. Եկավ ու մտավ գյուղի եզրին մեկուսի կանգնած հողիկը:
54. Ինձ անցյալի բաղդը հուշերից այսօրվա դառնագին ներկան գցող մի տխուր պատմություն էր դա:

5.2. Դարձ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարդի:

241

29. Քաղաքն աղմկեց փողոցների, շուկաների ու մեղվածք խանութների՝ իրար բոլորովին չմանավոր ծայներով:
30. Հետազայում գյուղի վերածված այդ բնակավայրը Բագրատունիների նախարարական ոստանն է եղել:
31. Դեպի լույսի աղբյուրն ընթացողների ոգին ու երազանքն ամհնար է սպանել:
32. Չի կարող լինել ճշմարիտ հայրենասիրություն առանց սեփական լեզվի համդեպ մարդու տածած սիրո:
33. Իմ սերունդը իրեն պետք եղածի չափ տիրապետում է ռուսերենին:
34. Ճշմարիտ մտավորականի ամենացայտուն հատկանիշներից մեկը նրա՝ նաև այլոց կարծիքների հետ հաշվի մատելն է:
35. Իր հորելյանի նախօրեին մարշալ Հովհաննես Բաղրամյանը տուն էր հրավիրել նավատորմի տարբեր միավորումներում ծառայող բոլոր հայ ծովակալներին:
36. Ես չեմ կարող վերարտադրել բիբլիսահայերենի ու ամերիկահայերենի յուրահատուկ շաղախով արված այդ պատմությունը:
37. Ապրել ցանկացող ժողովրդի ոգին անգամ ցեղասպանությամբ չի ոչնչացվի:
38. Անցնում էի Դանիել Վարուժանի անունը կրող դպրոցի մոտով:
39. Հոգու ամենախտրքերից բարձրացող առնական, միաժամանակ շատ ինքնատիպ մի ծայն էր դա:
40. Ինքը դեռ նահապետականությունը չկորցրած հայ ընտանիքում էր ապրում:
41. Սարոյանն իր վերջին օրերին միայն նրան է թույլ տվել միշտ իր կողքին լինելու:
42. Սայաթ-Նովան էլ իր սիրուհուն ուզում էր տանել «մեջլիսները»՝ նրա գեղեցկությամբ հպարտանալու համար:
43. Անպայման պիտի փնտրեն ու գտնեն քեզ՝ ձեռքդ երկյուղածորեն համբուրելու և երախտագիտությունս հայտնելու համար:
44. Բայց այս անգամ եկար վերջնականապես, եկար խառնվելու քո մախիների հողին, դառնալու նրա սրբազան մասունքը:
45. Իմ փափազը ժողովրդի խաղաղ ու համգիստ ապրելն է:
46. Արվեստի մեջ որևէ լուրջ բան ստեղծելու համար տաղանդից բացի այլ շնորհներ էլ պիտի ունենաս:
47. Երևի դերուսույցի տաղանդ կոչվածը հենց դա է:
48. Կնոջ դերի մեջ մտնելով՝ Աճեմյանը մոռանում էր շրջապատը:
49. Շեքսպիրը մարդկային բոլոր կերպարների, բոլոր բնավորությունների՝ մինչև օրս չգերազանցված համրագիտարան է:
50. Ես դրանում համոզվեցի հետագայում՝ առնչվելով թատրոնի և դերասաններից մի քանիսի հետ:
51. Ես այլևս չէի տեսնելու մեր ազատած հայրենիքը:
52. Մարդկային վարքագծի ազնվությունը վարպետից անցել է իր դաստիարակածներին:
53. Եկավ ու մտավ գյուղի եզրին մեկուսի կանգնած հովիվը:
54. Ինձ անցյալի քաղցր հուշերից այսօրվա դառնագին ներկան զգող մի տխուր պատմություն էր դա:

5.2. Պարզ (դերբայական դարձածով) նախադասությունները վերածել բարդի:

55. Խոնարի բարխում էր գյուղամիջում իրեն հանդիպողներին ու անհետանում:
56. Օճրունի Սուկսեսի գալուց հետո կալոժես մի ծանր քար ցած ընկավ նրա կոճքից:
57. Ռոշ պառնի ես մոռանում էի Հայաստանից հազարավոր կիլոմետրների հեռավորության վրա լինելս:

58. Այս ամենը տեսնելուց հետո չէի կարող խորագույն հարգանքով չլցվել ժանկավարժների հանդեպ:

59. Հնադարյան ծեռագրի կաշեպատ կազմի վրա ամրացված մոնը արտա կերպով լուսավորում էր գրատունը:

60. Եվ բոլորովին պատահական չէ մեր համերգին այդքան շատ տեղացիների ներկա լինելը:

61. Նա ինձ հանգամանորեն ներկայացրեց իր դեկավարած կազմակերպությունը:

62. Նստած էի, այդ՝ օդաչուական խցիկում ու վայելում էի այն օրերին ակնկալածս:

63. Ես գնում եմ և ճանապարհին պատահող տղաներին ու արջիկներին նախանձում:

64. Ընդհանրապես գյուղի գործերին չխառնվող Պետին այդ օրը շատ անհանգիստ էր:

65. Ժպիտը երեսին՝ մոտեցավ և ինձ պատվիրեց ծիւն լավ նայել:

66. Մի գեղեցիկ օր՝ վերջին գոլահանդեսը կատարելու ժամանակ, դաշտի վրա երևաց ինձյալների մի խումբ:

67. Նրան ճանաչողները բոլորովին չէին գարնացել նրա այդ արարքից:

68. Քանուց թեթևակի բորբոքված կրակը շուտով նորից հանգավ:

69. Մինչև վարագնեի՝ ջրի գալը Ալին ժամերով ստիպված էր նստել քարի հետևում:

70. Հողաչափի գալուց հետո խոսք ու գոույցն ավելի շատացավ:

71. Ձորից հենց նոր վերադարձած Մինոնը սկսեց տաշել կացնի նոր կոթը:

72. Դարպասի մոտ Մինոնը տխրությանք նայում էր սարի թափը խոտը ախորժակով խժռող ծիւն:

73. Չմոռան երկար գիշերներից հոգնած գյուղացիները արևկող էին անում, նստում մի չոր

գերանի վրա և գոուցում:

74. Նրանք ունեին մինչև ականջները հասնող փարթան ընչացքներ և ճյուղավոր մորուքներ:

75. Այդպես հաճույքով վրնջում է ծին ոսկեհատ գարին ախոռում տեսնելիս:

76. Տևական ու հոգնեցուցիչ ուղևորությունից հետո ափ իջնելով Օդեսայի նավահանգստում անմիջապես ուղևորվեցի դեպի թատրոն:

77. Փունջ-փունջ աղբիկներ սարերը ելած՝ վիճակ հանելու աշխույժ երգերով:

78. Նեղ հունի մեջ գալարվող գետը տեղ-տեղ ծառս էր լինում ժայռերի դեմ:

79. Լուր ստացվեց Ամրանի գորքերի՝ Աղստև և Կուր գետերի խառնուրդի մոտ հանգրվանելու մասին:

80. Վրանից ելնելով՝ Աշոտ արքան դիմեց վարամուրացի և տայեցի քաջերին:

81. Հրամանը հասարակ լինելու դեպքում էլ գզիր Իբիշը խոսքը վերջացնում էր սպանոնակիքով:

82. Ժամերով բղթատում էի միջնադարյան արվեստի զանազան տեսություններին, ազգերի պատմությանն ու սոփոություններին նվիրված փոշոտ մագաղաթները:

83. Մի օր էլ հարևաններից մեկը ներս մտավ ու Տիգրանին խնդրեց մի բան գրել:

84. Ներքնահարկի՝ ցածրիկ առաստաղով սենյակում հավաքվածները չէին պատկանում հիշյալ մարդկանց թվին:

85. Աաքանը մարագուն դարձանը բորցի մեջ լցնելիս համկարծ հիշեց սպիտակ շորերով կնոջը:

ութիւնները վերադառնալու
անհետաճում
նկատ երա կործնեց:

կիւղծետղերի հետադարձում

յբով լլցվել մանկապարտեզ

ընտրու կերպով լուսանկար

եղացիների ներքա լինել

ակերպությունը

որին ակնկալած

ներին նախանձում

տառ անհանգիստ էր

մանակ, դաշտի վրա երկայ

քից:

կործ

աշտորակով խեղդ ծուռ

ին անում, նստում մի քի

անելիս նախաճգնում

Չղեսայի նախաճգնում

երգերով

որի դեմ

նուրդի մոտ հանգրվանում

սըբերին

նացնում էր սպանմանը

տեսություններին, ազգան

ր քան գրել:

ը չէին պատկանում հիշյա

ց սպիտակ շորերով վնդ

5.2. Պարզ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարդի:

243

86. Նրա ցուտ դեմքը խորխտանում էր արծվային քրի հպարտ կորագծով և նույնվում աջ արտին վերից վար գծված մի բարակ սպիռ:

87. Քարափի մոտ քաղիան անող կանանց մեջ տեսա հոնարին:

88. Ծերունու ծախաները վիճակի մասին հեռագիրն ստանալուց հետո վարկենապես ամեն ինչ տակնուվրա եղավ նրա սրտի մեջ:

89. Քարափի գլխին կանգնած սովերն իմ ընկերն է՝ քրուտի տղան:

90. Ոչնչից միլիոններ ստեղծած այդ մարդն այժմ ընկել էր խորին մտահոգության մեջ:

91. Բավական կոկիկ կահավորված տար առանձնասենյակում Շահյանը պանի Չղանիցին բազմեցրեց փափուկ բազմոցի վրա:

92. Ծափահարում էին նաև ամերիկացիները՝ ամեն ինչ տեսած, ամեն ինչից կշտացած մարդիկ:

93. Հատկապես դաժան էին վարվում այգու խաղողը գողացողների հետ:

94. Վարագրուխտի՝ ամրոց այցելելը զարմացրել էր Վասակին:

95. Կայծակի ճայթելուն պես սկսեց թափվել տեղատարափ անձրևը:

96. Նրան մեծ ուժ էր ներշնչում ժողովրդի հետ նահատակության գնալու զաղափարը:

97. Սակայն ոստիկանությունը ժամանակին նպաստեց նրա՝ Թիֆլիս փախչելուն:

98. Նա վախենում էր ապստամբների անակնկալ ներխուժելուց:

99. Մեր փողոցով իրիկնապահին անցնողը պապիս պիտի ասեր «քարի իրիկուն»:

100. Քար են ջարդում և պայթեցնում են քարափները՝ նոր առու բացելու համար:

101. Կինը կանգնեց և ձեռքը վեր բարձրացրեց՝ ցույց տալու համար ճանապարհը:

102. Հասմիկը անկողնում շորերով բնած փոքրիկին էր նայում:

103. Զեր գզում վտանգի օրեցօր ահագնանալը:

104. Խոստանում էր այլևս չհառնվել մեր ընտանիքի գործերին:

105. Այնուհետև տանտերը բնակիչներին ծանոթացնելու չափ տվորական դարձրեց իր այցելությունները:

106. Երեկոյները մտնում էր ինձ մոտ՝ տաքանալու և ժամանակ անցկացնելու համար:

107. Ես վճռեցի նույնքան անողոր լինել նրա նկատմամբ:

108. Ես տարիներ շարունակ սպասում էի ամուսնու՝ պատերազմից վերադառնալուն:

109. Բայց այստեղ ինձ սպասում էր իմ կողմից բնավ չնախատեսված մի հուսահատություն:

110. Այժմ թագուհու ասածը նրան հավանական էր թվում:

111. Գարեգինն սպասում էր կալի աշխատանքների վերջանալուն:

112. Զէ՛, չի ուզում տխուր հուշեր արթնացնող լռությունը:

113. Նրա ամբողջ հոգսը Քաջանց տան օջախի կրակը միշտ վառ պահելն էր:

114. Ցողի հատիկները կաթելուն պես կակաչները շտկվում էին, ուղղվում ու ժայտում արևին:

115. Զկամենալով խանգարել որդուն և նրա ընկերներին՝ մայրը առանձնացել էր իր փոքրիկ սենյակում:

116. Զրադագպան Մոդրեանը տանուտերի հրամանով վաղ առավոտից գյուղի հրապարակում հավաքվածների մեջ էր:

117. Արտասահման մեկնելու միտքը հանգիստ չէր տալիս Երկողոսին:

118. Ժայտերից մեկի գազաթին ինքը մի փուտ է փորել՝ անմիջապես մեջը լցվելու համար:

119. Այդ բազմությունը մոլորակի պես քանք էր թափում ծովու հեղեղի հոսանքը:

120. Նախքան մուրն ընկնելը մարդիկ հեռացան խանութի մոտից:
 121. Ի՞նչ հպարտությամբ էր քայլում ծիու սանձը բռնողը:
 122. Լսելով այդ խեղճ պառակի արեկտուր խոսքերը և տեսնելով նրա առատ արտասուքները՝ սանձն ինքն էլ սկսեց արտասվել:
 123. Կարծես անգիբը էր գիշերային այդ երթը լապտերներով հագիվ լուսավորված անայի փողոցներով:

124. Կիրճի հանդիպակաց ափերը միացնող կանըջով գյուղը տարանջատվում է երկու մասի:
 125. Յեղիների առածը Սալոմեն հասկանում էր մեծ մասամբ շոթունքների շարժումներից:
 126. Այս վայրից մի խորհրդավոր հմայք է տալիս հեռավոր դարերում որպես հոգևոր կենտրոն հայտնի դարձած Մակարավանքը:

127. Ռոդու աշխատելու դեպքում էլ Մնացականը չէր կարող լավ ապրուստի հույս փայփայել:
 128. Նա շատ էր տխրել՝ լսելով իր վաղեմի հակառակորդի գալստյան լուրը:
 129. Իրեն իշխանական տոհմի շառավիղ համարող Սահակ Ղալկադենը գրել է մի ինշատակարան:

130. Մեր ժողովրդի միաբանվելուց շատ է սարսափում մեր դարավոր թշնամին:
 131. Արտասահմանում հանդիպածներիս կրկին հանդիպեցի «Ճվարթնոցում»:
 132. Հորից նրան ժառանգություն մնացածը մի փոքրիկ տուն էր ու այս պարտեզը:
 133. Մի քանի գրյալ ուտելուց հետո թիկնում էր բարձին ու մեջում:
 134. Մութն ընկնելուն պես վարժապետն իջնում է ներքնահարկ և փանդիուշտ է հաշվում:
 135. Լալեին տեսնելուն պես Տիգրանը մեկնե ընկրկեց:
 136. Սինոնը տնեցիներին պատվիրում էր ցերեկը այժերին հեռու չթշել:
 137. Ազատ շուկայի, մերդուրմի ու գործարարության դեռևս նախորդ տասնամյակների սովորույթով շարունակվող խնդիրները թերևս ինչ-որ չափով խանգարում են մեր և արտերկրի հայության մերձեցմանը:

138. Կարծես հեռվից նշմարեցի քարափը բարձրացողին:
 139. Հին ուղղագրության վերականգնման Հայաստանի ու սփյուռքի լեզվական համախմբման ու միասնականացման մտահոգությամբ արվող առաջարկները ենթակա են լուրջ կշռադատման:
 140. Չէր հավատում տարեց կնոջ նկատմամբ խանդի զգացում ունենալուս:
 141. Ամենից բարձր խոսողը մի վիթխարի տղամարդ էր:
 142. Հաշտարար դատավորի պաշտոնակատարը վերջին ճառն արտասանելիս շատ ոգևորվեց:
 143. Վախճանի հետ խոսելիս Բաղանյանը հարմարվում էր նրա հեզմական տոնին և վարմունքին:
 144. Արշակ թագավորը հայի հողով անցնելիս խորխտանում էր, հայիտյուն Շապուհին:
 145. Ինձ համար կարևորը նրա առողջ ու կայտառ լինելն է:
 146. Սոաքին կուրտում սովորողները համարյա միշտ վախենում էին նրանից:
 147. Չմտան երկար գիշերներին պապս մեզ և հյուրերին պատմում էր իր գլխով անցածը:
 148. Դրանք մեր ժողովրդի մեհուությանն, վշտին, թախծին ընկերակցող երգեր են:
 149. Այլո՞րն, իհարկե, հետզհետե կընտելանա հարսին ընդունելու մտքին:
 150. Ջախել ժամանակ գյուղի ավերակ մատուռում իր հետ պատահածը պապս սարսուռով էր ինչում:

151. Չեզ իմ միակ պատգամը հայոց լեզուն պահելն ու պահպանելն է

152. Սուրդ կոտորվելու դեպքում մի՛ վարանիր, նո՛րը կռիւր:
153. Երբեղաշուք նծույզների՝ արծաթով ու ոսկով զարդանախշված թամբերին նստած էին փառահեղ կեցվածքով մի կին ու մի տղամարդ:
154. Վերադառնալով հայրենիք՝ հայոց արքան ձեռնամուխ է լինում ավերված տաճարի վերակառուցմանը:
155. Թող առավել շքեղանա նահապետ Հայկի ծոռան՝ գեղամի հիմնած ամրոցը:
156. Այս թուղթը տանողները Քրիստոսին պատահեցին Երուսաղեմում:
157. Ես երբեք չեմ չարաշահի կայսեր՝ իմ նկատմամբ ունեցած սերն ու հավատը:
158. Պարսկական կողմնորոշում ունեցողներն աշխատում էին թույլ չտալ հունական քաղաքակրթության տարածումը:
159. Ինձ համար դժվար չէ հասկանալ գիրքը երկրորդական, ոչ առաջին անհրաժեշտության ապրանք համարողներին:
160. Սպասվածից մեծ էր նաև այդ ահեղ ճակատամարտում գերվածների թիվը:
161. Քո պահանջածը Մուշեղ սպարապետը չէր կարող ընդունել:
162. զետակը լեռներից դաշտ գահավիժելուն պես խտորվում է, թեքվում դեպի ճորդխ:
163. Սեղանի բարիքները վայելելուց հետո զրույցի բռնվեցինք տանտիրոջ հետ:
164. Ես ոչ մի պայմանով չեմ լքի թշվառության մեջ ինձ ապավինածին:
165. Վտանգի մեջ հայտնվածին օգնությունից երբեք չեմ զրկել:
166. Տիրող վարչակարգի էությունը հենց սկզբից ճանաչած և դա խորին ատելությամբ մերժած մարդը կընդունվե՞ր արդյոք նույն այդ վարչակարգի կողմից:
167. Վերջին ժամանակներս անընդհատ դժգոհում էր Հակոբի՝ գիշերը մինչև լույս աշխատելուց:
168. Հանկարծակի եկած զինվորները չնկատեցին իրենց թիկունքում թշնամու ջոկատների հայտնվելը:
169. Ձինված պահապանների խումբը ամբոխի ուղեկցությամբ դեպի հրապարակ էր տանում մահվան դատապարտվածներին:
170. Իմ այդ զգացումը երևի նման էր ճակատամարտից առաջ հրամանատարի զգացածին:
171. Ես ապրելու ուժ էի առնում դահլիճների և հրապարակների՝ հայ երգ ու խոսքով ոգեշնչված բազմություններից:
172. Երբեմն գետը դուրս է գալիս ափերից և հեղեղում առափնյա գյուղերի դռնա չգանված արտերը:
173. Ընկերները որոշեցին մի հողամասում ցորեն ու գարի ցանել, մյուսում՝ գետնախնձոր ու բանջարեղեն:
174. Դաժան բազավորի տիրույթներից փախչողների սրտերում ահագնանում էր բռնվելու վախը:
175. Կարից վառվածը բանը փչելով է խմում:
176. Մինչև այժմ ոչ ոք պարսից բազավորին չի հիշեցրել Անիուշ թերթում ցմահ բանտարկվածների մասին:
177. Իր տարաբախտ արքային մի փոքր ուրախացնելու համար Դրաստամատը կանչել էր մահ նվագածուներին:
178. Ժամերով կանգնում էր աշտարակին և խորհում իր տերության մեջ կատարված գործերի մասին:

152. Սուրդ կոտորվելու դեպքում մի՛ վարանիր, նո՛րը կբիր:
153. Շքեղաշուք նծույզների՝ արծաթով ու ոսկով զարդանախշված թաճեքերին նստած էին փառահեղ կեցվածքով մի կին ու մի տղամարդ:
154. Վերադառնալով հայրենիք՝ հայոց արքան ձեռնամուխ է լինում ավերված տաճարի վերակառուցմանը:
155. Թող առավել շքեղանա նահապետ Չայկի ծոռան՝ գեղամի հիմնած ամրոցը:
156. Այս թուղթը տանողները Քրիստոսին պատահեցին երուսաղեմում:
157. Ես երբեք չեմ չարաշահի կայսեր՝ իմ նկատմամբ ունեցած սերն ու հավատը:
158. Պարսկական կողմնորոշում ունեցողներն աշխատում էին թույլ չտալ հունական քաղաքակրթության տարածումը:
159. Ինձ համար դժվար չէ հասկանալ գիրքը երկրորդական, ոչ առաջին անհրաժեշտության ապրանք համարողներին:
160. Սպասվածից մեծ էր նաև այդ ահեղ ճակատամարտում գերվածների թիվը:
161. Քո պահանջածը Մուշեղ սպարապետը չէր կարող ընդունել:
162. Գետակը լեռներից դաշտ գահավիժելուն պես խոտորվում է, թեքվում դեպի ճորոխ:
163. Սեղանի բարիքները վայելելուց հետո զրույցի բռնվեցինք տանտիրոջ հետ:
164. Ես ոչ մի պայմանով չեմ լքի թշվառության մեջ ինձ ապավինածին:
165. Վտանգի մեջ հայտնվածին օգնությունից երբեք չեմ գրկել:
166. Տիրող վարչակարգի էությունը հենց սկզբից ճանաչած և դա խորին ատելությամբ մերժած մարդը կընդունվե՞ր արդյոք նույն այդ վարչակարգի կողմից:
167. Վերջին ժամանակներս անընդհատ դժգոհում էր Չակոբի՝ գիշերը մինչև լույս աշխատելուց:
168. Հանկարծակիի եկած զինվորները չնկատեցին իրենց թիկունքում թշնամու ջոկատների հայտնվելը:
169. Ձինված պահապանների խումբը անբղխի ուղեկցությամբ դեպի հրապարակ էր տանում մահվան դատապարտվածներին:
170. Իմ այդ զգացումը երևի նման էր ճակատամարտից առաջ հրամանատարի զգացածին:
171. Ես ապրելու ուժ էի առնում դահլիճների և հրապարակների՝ հայ երգ ու խոսքով ոգեշնչված քաղնություններից:
172. Երբեմն գետը դուրս է գալիս ափերից և հեղեղում առափնյա գյուղերի դեռևս չցանված արտերը:
173. Ընկերները որոշեցին մի հողամասում ցորեն ու գարի ցանել, մյուսում՝ գետնախնձոր ու բանջարեղեն:
174. Դաժան թագավորի տիրույթներից փախչողների սրտերում ահագնանում էր թռնվելու վախը:
175. Կաթից վառվածը բանը փչելով է խմում:
176. Մինչև այժմ ոչ ոք պարսից թագավորին չի հիշեցրել Անհուշ բերդում ցմառ բանտարկվածների մասին:
177. Իր տարաբախտ արքային մի փոքր ուրախացնելու համար Դրաստամատը կանչել էր նաև նվագածուներին:
178. Ժամեղով կանգնում էր աշտարակին և խորհում իր տերության մեջ կատարված գործերի մասին:

179. Այսպես մարդն սկսում է երես քեքել հողից՝ իրեն կերակրողից:

180. Այնտեղ՝ սյունաշարի ներսում՝ ասես հափերծության բարակույ ափերի մեջ, մշտապես հնչում է մարդկային հոգին լուսավորող խորաբախանց երածշտություն:

181. Եվ այդ շարքում պետք է անպայման գրվի այդ սխրանքը բոլոր մարդկանց ու բոլոր ժամանակների համար վերստեղծած մարդու անունը:

182. Հովտում երևում է գաբրիելի պապի՝ առաքելական շինարարի ու բարեգործի ձեռքով հիսուն տարի առաջ կառուցված եկեղեցին:

183. Հայրենիքում մեռնելու հեռանկարը չէր ոգևորում հիվանդ ծերունուն:

184. Հյուրընկալողները դիմավորելիս նրան ամեն օր նորանոր վայրեր ցույց տալու խոստում էին տվել:

185. Մինչ այդ գարեգինին իր հայրենասիրական խիզախությունը դրսևորելու հնարավորություն չէին տվել:

186. Գաբրիելից և մյուս հայերից տեղական անձնագիր պահանջողները, ըստ երևույթին, գաղտնի ոստիկանության աշխատակիցներ էին:

187. Ամառանոցի ճանապարհի վրա նկատելով մի քանի ձիավորների՝ երիտասարդը շտապեց դեպի տիկնոջ առանձնասենյակը:

188. Սուրհանդակը ձին եռանդով քշելու դեպքում միջօրեից առաջ կարող է հասնել Անտիոք:

189. Կառավարությանը ողև դիպված չի կարող ստիպել բնակչության որոշ մասի նկատմամբ անհնա խստություն ցուցաբերել:

190. Եվ կրկին մարդու առջև համնում է աշխարհի ստեղծման օրից պատասխան չունեցող այդ հարցը:

191. Հուշաքարի վրա փորագրված են ավանում և նրա մատույցներում հերոսաբար նահատակվածների անունները:

192. Մարդկության ստեղծման օրից միշտ հավերժության ձգտող մարդ արարածը դատապարտված է ժամանակավոր կյանքի, ինչպես իր ստորակարգ եղբայրները:

193. Ամեն ոճրագործ խոստովանանքի կարիք է զգում մեռության մեջ թեթևացնելու համար իր ոճրաբեռ սիրտը:

194. Կաթնապուրի սովոր շուրթերի համար մահացու կարող է լինել աստվածային սեղանին մատուցվող կերակուրը:

195. Թշվառության աչքերին նայել կարողացող մարդը ի վիճակի է ընդդիմանալ չարիքին և չպարտվել:

196. Բոլորն իրենց երեսին դիմակներ են կրում, բացի աշխարհն իրենց սրտի պես հարազատ համարող ամբուժելի «հիվանդներից»:

197. Ամենագեղեցիկ իրը, առօրեական դառնակով, միշտ մի քան կտրցնում է իր արժեքից:

198. Իր գործած ոճիրի համար հպարտացողը մարդկությունից դուրս մի ճիվաղ է հարկավ:

199. Տվյալ առարկան գեղեցիկ է միայն բնության իրեն պարզված հնարավորությունների սահմաններում:

200. Քրիստոնյաների գրպանի դանակներն անգամ կասկածի տակ առնող թուրքական կառավարությունը հանդուրժում էր լեռնական անհամգիստ գեղերի հետևակային արդիական իրացանները:

201. Ամուսնության հարցում քրոջ խորհրդին հետևելը նա իր մեծագույն սխալն էր համարում:

202. Այս դժբախտությունների մեծ մասը նրանց սխալ ու անկշռադատ վճիռները ընդունելուց է գալիս:

203. Այդ մարդու քաջատեղյակությունը հավանաբար պայմանավորված էր հատուկ գաղտնի աղբյուրներ ունենալով:

204. Խոսելու չափազանց ինքնավստահ կերպը վկայում էր դիմացինի՝ իշխանավոր մարդ լինելը:

205. Իրադրությունը բավական տարբեր է ժողովրդի պատկերացրածից:

206. Սպաներին խստորեն հրամայված է գինվորագրվածներին հետ բերել ճակատային գծից:

207. Արարչին և արարչագործությունը չըմբռնելուց է սկսվում այդ մարդկանց անգուսպ ամբարտավանությունը:

208. Ժամանակն ու այս պատերազմը վկայում են մարգարեի և Ձեր իրավացի լինելը, պարոն:

209. Որպես արվեստագետ արարչին հանդգնորեն կապկող մարդն ընկնում է անաստվածության

գիրկը:

210. Ազատամիտ եվրոպացու համար անհեթեթ էր այդ արմատացած արևելցու ասածը իր

մասին:

211. Իշխանավորները ազգային ատելությունը շահարկում են սեփական անմաքուր նպատակներին առավել դյուրությամբ հասնելու համար:

212. Ֆրանսուիզու հետ ամուսնացած լինելով՝ Բագրատյանն իրեն խորապես պատասխանատու էր զգում կնոջ անվտանգության համար:

213. Իմ անկեղծ խոսքով քեզ վշտացնելս ինձ ցավ է պատճառում:

214. Ամենասոսկալին սեփական միայնությունն ու անօգնականությունը խորությամբ ըմբռնելն է:

215. Ես դուրս եկա՝ ճաշի համար համեմունք և միրգ առնելու, և հանդիպեցի իմ մի հին ծանոթի:

5.3. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի:

1. — Ես չեմ առարկում, — ասաց ինձ Սուրենը. — այդ մասին հայտնի՞ր եղբորդ:

2. Նա ասաց.

— Չա՛յր, ես տանը կմնամ, մինչև դու աշխատանքից գաս:

3. Սմբատը հարցրեց իր հյուրին.

— Դու ե՞րբ ես վերադարձել, և ի՞նչ պիտի ամենք մենք քեզ օգնելու համար:

4. Դու այն ժամանակ ինձ ասացիր.

— Ինչքան էլ փորձեն ինձ վրա ճնշում գործադրել, ես խիղճս երբեք չեմ կորցնի:

5. — Դու քո գործն արդեն ավարտել ես, — ասաց քեզ ոստիկանը, — և ինձա ինձ պիտի օգնես:

6. Դու, տեսնելով նորեկի վերաբերմունքը իմ և քո նկատմամբ, զայրացած ասացիր նրան.

— Վերցրո՛ւ իրերդ, հեռացի՛ր այստեղից ու այլևս չփորձես մեզ անհանգստացնել:

7. — Այսօրվա Ձեր վարմունքն ու ձևերը միանգամայն ազնվականի են, — ասաց տանտերը Սուրենին, — և դրանք զարմացնում են ինձ ու իմ հյուրերին:

8. — Ես չի ուզում բեզ վշտացնել, բայց բո վարձունքը ինձ ստիպեց այդ անել: — ասաց բժիշկը այնպիսին
9. — Հիմա ի՞նչ եք ուզում՝ ամենք, — հարցրեց ուղեկցին: — ճանապարհը շարունակե՞նք, մինչև որ ջեր ասած արքայորի մոտ հասնենք:
10. — Ճիշտ ես ասում՝ բո դուրսուրեց ծանր է, բայց դու մի՛ տխրիր: — ասաց նկարիչը՝ հայացքն ուղեկցի ինձ
11. — Շնորհակալ եմ, Վահա՛ն, դու ինձ բաջակեցում ես, բայց ես դեռ ոչինչ չեմ արել, դեռ նոր եմ դուշում ընդունել: — ասաց տանուտերը:
12. «Եվ ինչո՞ւ ես չփորձեցի համոզել նրանց, դա լավ կլինե՞ր բոլորիս համար», — մտածում էր նա:
13. — Երե դու բեզ այդպես պահես, ես ինքս կուտեմ բո բլիթը: — նայելով ինձ՝ սպասնաց տատիկս: — ուրեմն խելո՞ք եղիր և կե՛ր:
14. Ես մտքումս ասացի. «Հետաքրքիր է՝ ինչ կասես, մա՛յր, երբ տեսնես, քե ողբան շատ հատապատուղ եմ բերել»:
15. — Նախաճաշս փաթաթի՛ր, ուզում եմ հետս տանել, բանի որ ուշ եմ վերադառնալու: — ասացի՜ր մայրիկիդ առափուտյան:
16. Հուզվեցինք՝ լսելով դատապարհին, որը մեզ ասում էր.
- Դուք ինձ հետ գտնվում եք արդարադատության պալատում, այստեղ արդարություն կգտնեք, հանգիստ եղեք, պատմե՛ք՝ ով է ձեզ նեղացրել:
17. Նա, Օֆելյային գնացք նստեցնելով, հավաստիացրեց.
- Մենք ամեն ինչ կպարզենք, մինչև Դուք տեղ հասնեք, ջեր մայրն արդեն տանը կլինի:
18. Դասից հետո կարողացի ղեկավարության հայտարարությունը, որտեղ գրված էր. «Չեզ՝ ուսանողներիդ համար մենք ստեղծել ենք բոլոր հնարավոր պայմանները, որ դուք այստեղ որևէ դժվարություն չունենաք»:
19. — Ինչո՞ւ ես դու բշտամացել ինձ հետ, — հարցրեց Շապուիդ հայոց արքա Արշակ Երկրորդին: — չե՞ որ ես սիրել եմ քեզ որդուս պես, անգամ կանեցել եմ քեզ արջկան ածուսին տեսնել:
20. — Մի՛ խոսիր, հետևի՛ր ինձ, — գգուշացրեց ինձ ուղեկիցս, — հակառակ դեպքում կմոլորվես, և մենք այլևս չենք հանդիպի:
21. Հոգիվն ասաց իր շուրջը հավաքված մարդկանց.
- Երբ գնաք Աղոմնոն արքայի մոտ, ասե՛ք, որ նրա տաճարի գինը մայիս ամսվա երեք օրվա անձրևն է:
22. Եկե՛ք դնե՛ք ու հարցրե՛ք.
- Արքա՛, ո՞ւր է ին ոսկին, չե՞ որ մեր գուուցից շատ օրեր են անցել:
23. Ցեանելով հյուրերին՝ տանուտերը ուրախ ընդառաջ է գալիս ու ասում.
- Մենք վաղուց էինք ձեզ սպասում, նե՛րս եկեք, բոլորիս էլ շատ ուրախացրիք դուք մեր գալով:
24. — Մեծ եղա՛վ ին ուրախությունը, երբ մեր ընդհանուր ծանոթներից իմացա, որ գոնե բոլորը սովորում է մեր դպրոցում, — ասաց ընկերս, երբ հանդիպեցինք:
25. — Ցեանում եմ, — անբարոյց դժգոհությամբ ասաց մեզ սպասավորը, — խոսքերդ մեկ եք արել ու ինձ հայածում եք:

5.3. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի:

249

26. — Մեն-մենակ եմ եկել, հա՛յր, — խոնարհվելով շնչաց որդին, — մի՛ մտածիր անցյալի մասին:
27. — Եթե հարցնում եք իմ և ուսուցչիս հարաբերությունների մասին, — ասում է կրիստոսելն իր աշակերտներին, — պիտի ասեմ, որ Պլատոնն իմ քարեկամն է, քայց ճշմարտությունն ինձ համար ավելի քան է:

28. Մայրը ձեռքի դերձանը ցած դրեց և գլուխը տարուբերելով՝ ասաց.

— Է՛հ, չգիտեմ, տղա՛ս, հայրդ ինչ պիտի աներ, եթե այժմ մեր կողքին լիներ:

29. Կրտսեր քույրս, հենց որ մենակ էինք մնում, ասում էր.

— Ընչացքդ արդեն սնացել է, տան տղամարդը դու ես, դու էլ որոշի՛ր, թե ինչ անենք:

30. — ճանաչեցի՛ր ինձ, — հարցրեց Սահակը ծերունուն. — դու իմ հոր գինակիցն ես եղել:

31. Տեսնելով տնօրենին՝ քարտուղարը հարցրեց.

— Ինչո՞ւ եք մնում քաղաքում. չե՞ր որ այստեղ մնալով՝ դուք վտանգի եք ենթարկվում:

32. Ծերուկը, վեր կենալով տեղից, ասաց ինձ.

— Դու, սիրելի՛ս, լա՛վ խորհիր անելիքդ մինչև վճռական քայլ կատարելու:

33. Նա ավելացրեց՝ ասելով.

— Ես միայն զգուշացնում եմ, սպարապետ, մնացածը որոշի՛ր դու ինքդ:

34. — Սոնա՛, դու չես սխալվում, ես միանգամայն աննրբանկատ եղա քո նկատմամբ, — խորին հուզումով ասաց Նևոնը:

35. — Դուք շարունակո՞ւմ եք պնդել, որ մենք՝ մրցույթի մասնակիցներս, անհաջողության ենք մատնվել, — ժպիտը դեմքին՝ հարցրեց խմբավարը ինձ և մյուս ունկնդիրներին:

36. Սեթը հաճախ էր ինքն իրեն հարց տալիս. «Ինչո՞ւ ես խառնվեցի այդ գործին, ինչո՞ւ ընկերներս մենակ թողեցին ինձ, նրանք կներե՞ն ինձ և ե՞րբ կներեն»:

37. Բարձրաձայն մտորում էի. «Ես քեզ ծնողներիս շնորհիվ ճանաչեցի, և դու էլ, թանկագինս, դա չպետք է մոռանաս»:

38. — Երիտասարդը վաղը պիտի իր բանաստեղծությունները կարդա, — հայտնեց ինձ ընկերս, — և ուզում է քո կարծիքն իմանալ:

39. Աշակերտներից մեկը հարցնում է Սոկրատեսին.

— Ի՞նչն է պատճառը, որ ո՛չ ես, ո՛չ իմ ընկերները Ձեր դեմքին երբեք թախծի մշաններ չենք նկատում, Դուք միշտ լավ տրամադրության մեջ եք:

40. «Թեև գրում եմ անգլերեն և ծնունդով ամերիկացի եմ, սակայն, — գրել է Վիլյամ Սարոյանը, — ինքս ինձ համարում եմ հայ գրող. ոգին, որ ինձ մղում է գրելու, հայկական է»:

41. — Սնսա՛ սգավոր մորդ ծայնին, հե՛տ դարձիր մոլորությունից, իմացի՛ր, — ասաց մայրը՝ դիմելով որդուն, — իմ ծայնով քեզ հետ խոսում է ամբողջ Վասպուրականը:

42. — Տե՛ր իմ, տարածած է, — ասաց Դևոնդ երեցը իշխանին, — ե՛լ, կատարի՛ր պարտքդ աշխարհի առաջ, քոլորս քեզ ենք սպասում:

43. Նա հարցրեց քեզ.

— Իսկ դու ի՞նչ պիտի անեիր այն ժամանակ, որպեսզի իմ օգնության կարիքը չգալիր:

44. — Ինչո՞ւ չէիր պարապել, — հանդիմանեց Վահանն ընկերոջը, — քեզ դուր գալի՛ս է, որ մեզ խայտառակեցիր:

45. Նախագահին իր մոտ կանչեց նրան և հարցրեց.

— Դուք, որ շատ մարդկանց կյանք եք դառնացրել, երեխաներ ունե՞ք:

46. — Իհարկե, երբ Պուր հար կենիք, գուցե պատկերացնեիք այն իոր վիճակը, որ անտեղի

գրկել է իր երեխաներից. — չարունակեց կրոնականը՝ դիմելով վախենալ:

47. — Ես Չեզ չեմ համարում, — առարկեց գնորդականը գործընկերույցը, — և համոզված եմ, որ իրականում Պուր այդպես չեք մտածում:

48. — Չգիտեմ Չեր հարցի պատասխանը, — շփոթվելով և փորքիմաշ իուզված՝ պատասխանեց նրան նկարիչը. — բոլ ընտաղատները մտածեն այդ մասին, երբ Պուր կարևոր եք համարում նրանց կարծիքը:

49. Պարոնը, վերցնելով բոքադրամը, ասաց պատանուն.

— Եվ գուցե սա բեզ համար դաս կհի, բարեկամ, որ այլևս այդքան ինքնավստահ չլինես:

50. Անակնակալի եկած հարցրի.

— Տեղ չե՞ք տա քաղցած մարդուն ձեր սեղանի մոտ, պարոններ, ես ձեզ շնորհակալ կլինեմ:

51. — Օ՛, ես անպայման պիտի դա անեմ, այսօր հենց դրա համար եմ բեզ մոտ նախաճաշում, — հանկարծ հայտնեց ինձ բարեկամս մի փոքր լեռնուց ինտո:

52. — Երբ Պուր իրաման ունեք կամ ուղարկելու լուր, — առաջարկեց այցելուն տանտիրույցը, — ասե՛ք, ես կհաղորդեմ:

53. — Ես կուզեմայի, բազուիի՛, — ասաց ցածր ծայնով, — որ վիրավորված կենես չիմացվեր, և նույնիսկ բեզնից էլ գաղտնի պիտի պահեինք, բայց մեր անգաղտնապահության պատճառով ինձացար:

54. — Մինչև դու մի երգ չեղբես, ես այստեղից գնացուլը չեմ, — հայտարարեց՝ բազմոցի վրա փոխելով և հայացքը հառեց տանտիրույցը:

55. — Ես վաղը կգամ ձեր գրասենյակը, — ձեռքը մեկնելով ինձ՝ ավելացրեց պանդոկապանը, — և իույս ունեմ՝ այնտեղ կկարողանամք առանձին խոսել:

56. — Տղան խանութ չի մտել, — փրդովված համոզում էր ինձ աղջիկը, — փողոցից է տեսել քո այնտեղ մտնելը:

57. Էնձան, կարծես ինքնիրեն խոսելով, ասաց. «Ես այսքան տարի չարչարվել եմ, մի՛թե ինձ երազանքները իրականություն չեն դառնալու»:

58. — Ես կուզեի, — ավելացրեց գնումին, — ոչ միայն ապահով օրերին, այլև վտանգների ժամանակ կիմեի բեզ՝ իմ արքայի հետ:

59. «Ցավով իմացա Չեր նամակից, — խնդրազրին ուղղված երկտողում գրում է բանաստեղծը, — որ դուք ինձ հնարավորություն չեք տալու տեսնելու գրքիս երրորդ սրբագրությունը»:

60. — Մենք այդպիսի սովորություն չունենք, — ասաց տանտերը՝ դիմելով ներս մտնողներին, — բայց իյուրընկալության կարգը չխախտելու համար կլսենք ձեզ:

61. — Լեռնորսորդ, տիկին, մինչև այսօր այստեղ չեմ եկել, — վախվորած հայացքը դռանը ասաց նորեկը, — բն վաղուց էի փափագում Չեզ տեսնել, ժամանակ չէի գտնում:

62. Չդիմացա և անձիջապես հարցրի նրան.

— Ինչո՞ւ ես ուզում խոստումը հարգել, երբ բեզ չեմ խնդրել այդ մասին:

63. Ինձ ծեղենց ձեռքը՝ ասելով.

— Ըստ հաճելի էր բեզ հետ հանդիպելը, ես ընդամենը մի քանի օրով եմ մեկնում արտասահման, չմոռանա, կգանգախարես ինձ:

64. — Չգիտեի, որ նա այդպիսի բան կաներ, — մեղմ ծայնով ասաց ինձ ընկերս, — ների՛ր ինձ:

65. Հայրը նրան զգուշացնում էր. «Ինչքան էլ քեզ հրապուրեն մեղավորները, ոտքդ հե՛տ պահիր նրանց շավիղներից. դու երբեք նրանց նման չես եղել, նրանց նման չես և հիմա»:

66. — Ուշադիր լսիր ինձ, Արթուր, այդպես ոչ մի լավ բանի էլ չենք հասնի, — ասաց ալեհեր հայրը, — իսկ դու պետք է նոր կյանք սկսես:

67. Հայրս ծոտեցավ ինձ, նայեց բազմանշանակ հայացքով և ասաց.

— Հորեղբայրդ ճարպիկ մարդ է, չէ՞. մտքով նա առնվազն երեսուն տարով առաջ է ինձնից:

68. — Մի՛ գնա, ինձ մեծակ մի՛ թող, Հենրի՛կ, — ասում էր նա թախծալից ծայնով, — ես պատրաստ եմ ներելու բոլոր արարքներդ:

69. — Հանցա՞նք է սիրելը, — գարմացած ասաց Գոռը Շահանդուխտին, — դու քո սրտին ես հնազանդվել:

70. — Երբ բոլորդ հավաքվեք, ինձ էլ կկանչեք, — համձնարարեց թագուհին և ապա, դառնալով իշխաններին, ավելացրեց. — անշուշտ, վեհափառն էլ կօգնի մեզ իր խորհուրդներով:

71. — Ա՛յ տղա, արի՛, հազնվի՛ր, ուշանում եմ, — նորից ծայն տվեց Վիկտորյա մայրիկը, իսկ տղան չուզեց լսել:

72. Սուկրատեսը գրուցակցին պատասխանում է՝ մեղմ ժպտալով.

— Ես չունեմ որևէ բան, որի համար կափսոսամ, եթե կորցնեմ, և հավատա՛՜ ինքդ էլ չունես:

73. «Եթե եղբայրս մեծ լիներ, — նամակում գրում էր նա աղջկան, — կխնդրեի, որ քեզ հետ ընկերություն աներ»:

74. — Վաղը գործի մի՛ արի, հայրի՛կ, — ասում է հիմնարկի պետը ծերունուն. — դու սխալ ես հասկացել, հավանաբար քեզ ճիշտ չեն բացատրել իմ մտադրությունները:

75. «Դեռ սովորելու տարիներին ամրապնդվեց այն հանգմունքս, որ յուրաքանչյուր մարդ պիտի ձգտի դառնալ իր ժողովրդի արժանավոր զավակը», — հիշում է Մարտիրոս Սարյանը:

76. «Իհարկե, այդ ամենի համար շնորհակալ եմ, որդիներ՛ս, — ասել է, — բայց ես դա չեմ ուզում, և բոլորս այդ բանը հասկանում ենք:

77. — Արմենուհի՛, դու ինձ չե՛ս ճանաչում, — ասաց օրհորդ Մարին. — մենք հայրենակիցներ ենք, երևի գիտես, չէ՞:

78. Քայլում եմ նրա կողքով ու հազիվ եմ ինձ զսպում, որ չասեմ. «Դու քեզ չես գնահատում, դու լավ մարդ ես, ես ինքս շատ բանով պարտական եմ քեզ»:

79. «Թագավորի մոտ ենք գնում, — տեղեկացրին Չենոնին, ապա հարցրին. — Ի՞նչ ասենք քո մասին»:

80. — Դե՛հ, հայտնի՛ր ինձ այդ ավանդների տեղը, — հրամայեց գորապետը գերուն, — հակառակ դեպքում գիտես, քե քեզ ինչ է սպասում:

81. — Պատմի՛ր, — ասաց դերվիշը վիրավոր անապատականին, — ինչպես պատահեց այդ ամենը, միգուցե ինչ-որ բանով կարողանամ քեզ օգնել:

82. Մտաբերեց երկու օր առաջ իր հասցեին նրանց ասածը. «Մեր հույսը դու ես. ամեն ինչ կախված է քեզանից»:

83. — Լո՛ւնք, թողե՛ք՝ ասի այն, ինչ մտքում ունի, — սաստեց բանախոսը և ծայնի եղանակը փոխելով՝ ասաց օրհորդին. — կկամենայի իմանալ՝ ինչ էիք ուզում ասել մեր մասին:

84. — Ես սկզբունքորեն դեմ չեմ, — ի պատասխան իմ հարցումին՝ հայտարարեց Սահակը, — այդ մասին հայտնի՛ր յուրայիններին:

85. «Տասնեկ տարեկան էի,— պատմում է վախժառեց Անանյանը,— երբ գրկեցի դպրոցից:

գոթերը դարձան իմ ուսուցիչները, նրանք էին լեռնական անտաշ հոգիս իղկողները»:

86.— Տե՛ր Աստված, ի՞նչ պիտի ամեն ես հիմա,— մրմնջում էր վանահայրը՝ գլուխը ձեռքերի մեջ:

առած,— կարո՞ղ եմ որևէ բան ամել:

87.— Տո հե՛ր օրհնած,— ասաց մտաույզ ծերունին,— ես մի բան գիտեմ. եթե անընդհատ

դժգոհեմ, գոթեմ առաջ չի գնա:

88. Աղոթոնն ասում է. «Ո՛րվ մարդիկ, իմաստ՛ւն եղեք և կյանքի ճանապարհին ուղղե՛ք ձեր

սրտերը»:

89. «Ինացել եմ, որ հիվանդ ես,— գրեց Հակոբը ընկերոջը ուղղված երկտողում,— և մի քիչ ուշանալու է մամակիս պատասխանը»:

90.— Հիշե՛ք որևէ լավ բան Ձեր կյանքի ամենաանհոգ շրջանից,— պատվիրեց բժիշկը՝ նայելով ամօժանքի աչքերի մեջ,— Ձեր մանկությունից:

91.— Բայց լավ կողմնորոշվեցի, չե՛,— ասաց վարորդը ուղևորներին և ավելացրեց.— տեսա՞ք, որ իզուր չէին իմ կապածները:

92.— Ես էլ եմ փնտրում Ձեր հողը, ուզում եմ գիրքս նվիրել,— ասաց նա արջկան՝ պայուսակից անշտապ համեմույ գիրքը:

93.— Ես իմ հորն ավելի սակավ եմ տեսնում, քան Ղուք՝ նրա գործընկերը,— տխուր ծայնով ասաց արջիկը՝ դիմելով ինձ:

94.— Ես իմ գիրքը կընծայեմ քեզ, սիրելի՛ Անի, կնակագրեն սրտով ու հոգով, քո գեղեցկությանը վայել,— ասացի ես՝ այդ պատմությունից փոքր-ինչ հուզված:

95. «Հիսուն տարեկան հասակում չե՛ս կարող ինքդ քեզ պաշտպանել»,— երկի մտնտում էր նա՝ կշտանքանքով լի հայացքը ինձ հառած:

96.— Դե՛, էլ մի՛ ուշացիր, անցի՛ր գետակը, միասին շարունակենք ճանապարհը,— իրանայեց թիկնապահին:

97.— Վահրամ՛ն ջան, սիրելի՛ս,— ասաց մայրը,— ես ամեն ինչ արել եմ քո հաջողության համար,— և ապա, փոքր-ինչ վրդովված, ավելացրեց,— մի՛ մեղադրիր ինձ, դու այդ իրավունքը չունես:

98.— Շատ ես ուզում փող վաստակել,— ասում է հսկան տղային,— ինձ մոտ ծառայության՝ մտիր:

99.— Անուշի՛կս, ես՝ աշխարհի ամենամասնամե ու ամենաընթրոստ հոգիս, մարում եմ ոտքերիդ տակ,— ասաց մեղմաշունչ քամին արմավենուն,— և երջանիկ եմ դրանով:

100. Մի օր իշխանը կանչեց իր գազակներին և ասաց.

— Այս դաշտերն ու անտառները, որ հիմա մեր ձեռքին են, թագավորն է ընծայել ինձ իմ հավատարմ ծառայության համար:

101.— Ինձ համար դուք երեքդ էլ մեկ եք, միայն չգիտեմ, քե ձեզանից որին ավելի հարմար կլինի արջիկս,— մտախոհ ասաց հայրը կտրիճներին:

102. Արեգը հարձակվեց նրա վրա՝ ասելով.

— Դե՛ն գցիր դիմակդ, տեսնեմ՝ դու ինչ մարդ ես, եթե ոչ, այս լուպեն կթոցնեմ գլուխդ:

103.— Ա՛խ, հայրի՛կ,— լացակումած ասաց դուստրը հորը,— այս ի՛նչ փորձանքի մեջ էիր գցում դու ինձ. հայրասպան պիտի դարձնեիր ինձ:

104. «Նա իսկ և իսկ այն պատկերն է, որը քանի՜ անգամ տեսել եմ ես երագում,— մտածեց արքայադուստրը,— և որի մասին անընդհատ մտածել եմ»:

105. Աղջիկն այնքան գեղեցիկ էր, որ արեգակին ասում էր. «Դու մի՛ դուրս գա, ես եմ դուրս գալու, հակառակ դեպքում կխամրես իմ գեղեցկության կողքին»:

106. Նա զղջաց ն ասաց.

— Հայր, մեղանչեցի քո դեմ, ես այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչվելու, պետք չէ, որ քո անբասիր անվան կողքին հնչի իմը:

107. Հայրն ասաց.

— Որդի՛ս, դու միշտ ինձ հետ ես եղել, ն այս ամենը, որ ինձ է, նաև քոնն է:

108. «Աստվածաշունչը» սովորեցնում է մեզ. «Մի՛ հապաղիր կարոտյալին բարություն անել, երբ քո ձեռքը կարող է օգնել նրան»:

109. — Փրկի՛ր որդուս, ո՛վ ամենաբարիդ, ու ջանք մի՛ խնայիր, — դիմեց նա ծերունուն աղաչական ծայնով:

110. «Ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել ինձ, — հառաչանքով մտածեց եղևին՝ քամուց խոնարհվելով. — բայց զգում եմ, որ ինձ համար նոր կյանք է սկսվում»:

111. «Դուրյանի տխրության շարժիչը նույն իր անձն է, ինձ՝ ուրիշները, — գրում է վարուժանը և ապա ավելացնում, — Դուրյանը ողբում է իր ժպտալ չկարողանալուց, ես ողբում եմ գութիցս և բարկությունիցս»:

112. — Քանի որ մենք հարևաններ ենք, եկա, որ գրույց ամենք, խնդրում եմ՝ Դուք էլ մեկ-մեկ գաք ինձ հյուր, — բացատրեց ծերունին՝ ներկայանալով գրողին:

113. — Ա՛յ որդիս, դու չգիտե՛ս, որ ես Անդրանիկի զինվորներից մեկն եմ եղել, — զարմացած հարցրեց պապը, — էլ ինչո՞ւ ես ինձ այդպիսի բաներ ասում:

114. — Իմ քա՛ջ զինակից, — ասաց սեպուհը երիտասարդին, — եկավ մեր այնքա՛ն սպասած հատուցման ժամը, ես սպասում էի դրան, բայց չէի կարծում, որ երբևէ ինձ կառաջարկեն ուրացող դառնալ և քեզ էլ՝ ինձ հետ:

115. Նա ինձ հարցրեց.

— Դու չե՛ս կարող հայտնել ինձ, թե որտեղ պիտի միանամ ձեր և նրանց բանակները, և այդ գործում որն է քո դերը:

116. Հերթական հաղթանակից հետո Փիլիպոս թագավորը ասում է երիտասարդ Մակեդոնացուն.
— Որդյա՛կ, քեզ արժանի թագավորությո՛ւն գտիր, կրկին ու կրկին համոզվեցի, որ Մակեդոնիան խիստ փոքր է քեզ համար:

117. «Մեր փողոցի ծայրին մի հույն նպարավաճառ խանութ ուներ, — տարիներ հետո հիշում էր Հրաչյա Աճառյանը. — խնդրեցի նրան, որ ինձ տա հունարենի այբուբեն, և կարճ ժամանակ անց ազատ կարդում էի»:

118. Բաշինջադյանի կտավների մասին Շիրվանզադեն գրել է. «Գեղեցիկ բնանկարներ շատ կան, բայց իմ տեսածներից քեռն եմ հիշում, որոնցում իմ աչքը կարողացել է նկատել ջրի և լույսի այդքան հաջող միասնություն»:

119. Երբ ուսուցիչներից մեկը խորհուրդ է տվել թողնել «բանաստեղծական տքնությունը», Դուրյանը պատասխանել է.

— Ա՛խ, եթե Դուք իմանայիք, թե որքան շատ եմ սիրում բանաստեղծությունը, ինձ այդպիսի խորհուրդ չէիք տա:

120. — Դու կստանայիր այն ամենը, ինչ ցանկանայիր, եթե չհակառակվեիր մեզ, — ասում է

հրամանատարը բանազնացին,— տղային բողմեիր մեզ մոտ:

121. — Բայց սա իմ տունն է,— առարկեց տանտերը՝ դիմելով ոստիկանին,— և իմ սեփական տնից ինձ համեմել դու չես համարձակվի:

122. — Ես չեմ ուզում կոկին վիրավորել քեզ՝ ինձ համար հարազատ մարդուն,— առարկեց վանականը,— այնպես որ մի՛ հակառակվիր ինձ, Ճոզիմա՛ր:

123. — Չմահանճեք, ծեղկից պահանջվում է բարձր պահել հայրենիքի գինգիրի պատիվը,— բանք ձայնով իորորեց հրամանատարը իր գինգիրներին:— դիմացե՛ք, շուտով մեզ օգնության են գալու մոր ուժեր:

124. — Դու հայրենական անրոց ես ժամանում բախտավոր պահի. համոզված եմ,— գրկելով որդուն՝ ասաց մայրը,— քո ներկայությունը մի մոր շուրջ կտա գաղմանամուտի տոնախմբությանը:

125. Լիկիթը հիշում էր, թե ինչպես էր Ադամն ասում իրեն. «Քնած թե արթուն՝ միշտ քեզնով են լցված. դու բույն ես դրել սրտումս, ապրում ես աչքերիս մեջ»:

126. — Լսի՛ր ինձ, Ամրան,— ասաց իշխանը,— մի՛ գնա խոտոր ճանապարհով, փափկացրո՛ւ սրտիդ կարծրությունը և արգելի՛ր այն կոտորածը, որ պիտի տեղի ունենա ոչ մեր կանջով:

127. Տիգրանն ասաց գրուցակցին.

— Պատմե՛ք, խնդրեմ. ես շատ եմ ուզում իմանալ, թե Դուք ինչ գիտեք:

128. «Երբ բարձրանում ես այդ լեռան գագաթը, սիրելի՛ ընթերցող,— գրում է Իեղինակն իր վեպում,— և այնտեղից նայում ես ոտքերիդ տակ փռված աշխարհին, մի բոլորովին մոր զգացում է արթնանում քո մեջ»:

129. — Նստե՛ք, խնդրեմ, նախ ես սուրճ կպատրաստեմ, իեստի կզնանք իմ սենյակը և կքննարկենք Ձեզ հուզող բոլոր հարցերը,— ասել էր տանտերը քեզ:

130. «Չնայած դու կասկածում ես, բայց հավատացնում եմ, որ կվերադառնամ քեզ մոտ, միայն դու սպասի՛ր ինձ»,— հավաստիացնում էիր դու ինձ հրաժեշտի պահին:

131. «Դու կարո՞ղ ես որևէ փոփոխություն մտցնել այն բանում, որ դու լիովին ինը չես, իսկ ես լիովին քունը չեմ»,— գրում է Բեթիովենը իր «ամնաի սիրենցյակին» ուղղված նամակում:

132. Երբ սկսել եմ խոսել իմ մասին, եղբայրս Արամին ասել է.

— Դու լավ չես ծանաչում նրան, իսկ մենք միասին ենք մեծացել, և ես նրա մասին ամեն ինչ գիտեմ:

133. — Եղբա՛յր,— ասաց արար ծաղրածուն իմ քեռուն,— իսկ դու կարո՞ղ ես վազրին այնքան սիրել, որ գլուխդ դնես նրա բաց երախի մեջ:

134. «Երևում է՝ ձայնս չճանաչեցիր. Արամն է,— ասաց նա ինձ հեռախոսով,— քո նախկին իսրևանը, ուզում եմ, որ հանդիպենք. կարևոր հարց ունեմ քեզ հետ քննարկելու:

135. «Իմ ուժով, որը Ձեզնից է գալիս, իմ աղոթքով, որը Ձեզ է հղվում, իմ սիրով, որը տածում եմ Ձեր հանդեպ,— գրել է Ալեքսանդր Բլոկը Սենդելենի դատերը,— ես կանչում եմ Ձեզ հաստատման ու մեղծման ոգիների վճռական մարտին»:

136. Թագավորը նրան ասում է.

— Եթե այնպիսի սուտ ասես, որ ես ամեն, որ սուտ ես ասում, թագավորությանս կեսը կտամ քեզ:

137. Յիշո՞ւմ եք՝ նա Ձեզ ասում էր. «Եթե դու փոխես պահվածքդ, հարգես քո խոսքն ու ինքր քեզ, ոչ ոք քեզնից չի դժգոհի, և մենք էլ այլևս իրար հետ վիճելու արդիք չենք ունենա»:

138. Արքայազնը աղջկան ասում է.

— Ես գիտեի, որ դեր քեզ գերության մեջ է պահում, եկել եմ՝ քեզ ազատելու. քո սերն է ինձ այստեղ բերել, մենք միասին պիտի գնանք այստեղից:

139. Դու տա՛նս էիր, երբ մայրդ զանգահարեց մեր տուն և ասաց.

— Մենք պատրաստվում ենք ամբողջ ընտանիքով ձեզ հյուր գալ. ձեր մեծ ուրախությունը մենք միասին պիտի նշենք:

140. «Եթե դու երկար ժամանակ չտեսնես ինձ, աղոթի՛ր ինձ համար մթության մեջ, — գրում է Ռիխարդ Վագները բարեկամուհուն. — Ես ձեր տուն կգամ և քեզ կմատուցեմ լավագույնը, ինչին ընդունակ է իմ հոգին»:

141. — Ես միայն սեր ունեմ քո նկատմամբ, — ասաց նա ահաբեկված օձին, — մի՛ վախենա, չեմ ուզում քեզ վնասել, վերադարձի՛ր քո ցեղակիցների մոտ:

142. Մահվան դատապարտված Սոկրատեսը հանգստացնում էր կնոջը՝ ասելով. «Քեզ դուր չի գալիս, որ ես անձեղ լինելով եմ դատապարտվել. էհ, կգերադասեիր, որ ես արժանի՝ լինեի նրանց դատավճռին»:

143. — Դու հիմա այդպես ես խոսում, — ասացիր դու ընկերոջդ, — քանի որ տեղյակ չես, թե ինչպիսի իրարանցում էր ընկել բոլորի մեջ, երբ ես հաղորդեցի նրանց այն ամենը, ինչ որ դու պատմել էիր:

144. — Դու քո ճամփան շարունակի՛ր, թո՛ղ՝ ես էլ իմ գործը անեմ, — առանց գլուխը բարձրացնելու ասաց գյուղացին անցորդին:

145. — Արա՛մ, ես պատրաստ եմ ջուրը բերելու, եթե դու էլ ինձ փոխարինես, — ասաց Սուրենը, — մի քիչ փայտ կտրես:

146. — Եթե մենք՝ մեր տեղում անշարժ մնանք, զուգե մեզ բոլորովին չնկատեն, — ծեղքերով փակելով զինվորի բերանը՝ շշմջաց ծերունին:

147. — Մանե՛, դու մի օր կզղջաս արածներիդ համար և կցանկանաս ավելի մտերմանալ հետս, — ասաց Արամը:

148. — Ես վճռականորեն ասում եմ, որ չեմ գնա, եթե ուզում եք, երկուսդ էլ կարող եք գնալ. զավակնե՛րս, — ասաց մայրը տխուր ծայրով:

149. Ինձ ու ընկերներին տեսնելով՝ մարդիկ ասում էին.

— Դուք ինքներդ եք մեղավոր. ձեր տեսքը, տղաներ, իրոք, շատ կասկածելի է, և զարմանալու բան չկա, որ ձեզ այդպես են դիմավորել:

150. — Մի՛ հուսահատվիր, տղա՛ս. համոզված եմ՝ դու կկարողանաս քո առաջ ծառացած խնդիրները լուծել, — ասաց ինձ հայրս:

151. Իսկ դուք մեզ հարցնեիր. «Դուք ինքներդ հասկանո՞ւմ եք, թե ինչ եք ասում, որ ուզում եք, որ մենք ձեր աածը հասկանանք»:

152. Իր ուղեկիցներին հանձնարարեց.

— Մի սպասեք, մինչև նա հարցնի, դուք ասե՛ք, որ ես գնացել եմ՝ իր գործով հետաքրքրվելու:

153. — Օ՛, իմ չքնաղ, Աստված սիրես, մի շարունակիր, — ասաց հուզված երիտասարդ օրիորդին:

154. Քեզ նայելով՝ նա մտածում էր. «Իսկ դու ի՞նչ կանեիր, եթե իմ տեղը լիներ, և այնպես, ինչպես ինձ հետ են վարվել, քեզ հետ վարվեին»:

155. Նա ընկերներին հաճախ ասում էր.

— Եթե ամեն մեկս մի փոքր բան անի, բոլորս մի մեծ գործ արած կլինենք:

156. Պետք բարտուղարուիւն համեմարանք.

— Ձանգահարի հաշվապահին և ասա՛, որ ես իր հաշվետվությունը կարդացել եմ և ուզում եմ հնձ հետաքրքրող որոշ հարցերի պատասխանները ստանալ իրենից:

157. — Երեխանք, մեք վերջին դասն ենք անում, — ասաց ուսուցչուհին աշակերտներին, — բայց մի կարծեք, քե արդեն սովորել եք այն ամենը, ինչ ձեզ պետք է գալու կյանքում:

158. — Պա հոխորտում ես, որովհետև ես վանդակում եմ. քո ուժը հրացանիդ ու վանդակիս մեջ է, ինչ՝ իմ մեջ, — ասաց առյուծը մարդուն:

159. — Շնորհակալություն, — ասաց ինձ աղջիկը, — սա մեր առաջին հանդիպումն է, բայց ես, չգիտեմ էլ, քե ինչու, քեզ վստահում եմ:

160. Սերմն ասաց քանում.

— Պա քշում ես ինձ և կարծում ես, քե ուժե՞ր ես ինձնից. միամիտ, մի մոռացիր, որ ինձ տեղից տեղ տանելով՝ դու ինձ ես ծառայում:

161. — Ես կյանքովս Ձեզ եմ պարտական. ասացե՛ք, քե ինչ կարող եմ անել Ձեզ համար, — ասաց գինգլորը հրամանատարին:

162. Վկան ոստիկաններին ասաց.

— Ես կարող եմ ապրել որտեղ ասես, միայն քե ինձ լալ թաքցնեք, և չիմանան, քե որտեղ եմ:

5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի:

1. Բազրատումին գորավարներին հայտնեց, որ շտապեն օգնություն հասցնել իրեն, որովհետև ինքը որոշել է իր հեծելազորով հետապնդել փախչողներին:

2. Արքան, դիմելով քահանայապետ ընտրելու հավաքված ժողովորդին, ասաց, որ սա է նրանց քահանայապետի զավակը, թող նրանց քահանայապետ լինի:

3. Ծանր մտորումների մեջ էր իշխանը, քե ինքն ինչ անի, ում դիմի, որ իրեն հասկանան ու օգնեն:

4. Վերականգնել երկտողում հայտնում էր մեզ, որ այսօր կեք ծանապարհ ընկնենք. ինքը մեռակ չի կարող այդ գործը գլուխ բերել:

5. Էրենբուրգը Մատենադարանի մասին գրել է, որ հիացած է հայ ժողովրդի մշակույթի վեհությունը ցույց տվող հին ձեռագրերի ժողովածուով և երբեք չի մոռանա այն, ինչ տեսել է այնտեղ:

6. Գետին մոտենալիս նա քնքշորեն դիմեց նծույզին՝ ասելով, քե նա, իրեն մեջքին առած, քաջությամբ կտրեց Տիգրիսի ափովի ակիքները, հայրենի երկրի Արածանին ինչու պետք է վախճցնի նրան:

7. Ընկերոջս հարցրի, քե ինչով է ինքը բացատրում իր այդ տգեղ վարմունքը Ձեր ներկայությամբ:

8. Ընկերս մի երեկո ծիծաղելով ինձ ասաց, քե չգիտեմ արդյոք՝ ինչու է Մարտինը իմ դեմ այդպես վատ տրամադրված. չէ՞ որ մեք ժամանակին ընկերներ ենք եղել:

9. Նա ստել է՝ քեզ ասելով, քե ինքը գիտի, որ ես գաղտնի եմ գրում, մեռակությանս պատերին:

10. Հետո խնդրել է նրան, որ նա առանց որևէ անուն տալու ինձ հարցնի գրելու արվեստի մասին և պատասխանս հաղորդի իրեն:

11. Միշտ միևնույն պատասխանն էր ստանում որդուց, թե ինքը սաստիկ հոգնած է, շատ գիշերներ չի քնել, կցանկանար հանգստանալ:

12. Նվագավարը երաժիշտներին ասաց, որ նրանք իրեն զարմացնում են. թող ավելի ուշադիր հետևեն իր ձեռքերին, ինքը նրանց հուշում է, թե նրանք երբ սկսեն նվագել:

13. Եկավ դերվիշը, արձանացավ Սֆինքսի առջև և ասաց, որ եկել է նրա մոտ, որպեսզի հարցում անի և իմանա, թե ինչ է երջանկությունը:

14. Հնչեց պատասխանը, թե ինքն է՝ Ջևսի որդին, և զարմանում է, որ չճանաչեցինք իրեն:

15. Անթաղք նայելով հոր շիրիմին՝ Արմանը մտքում հարցնում է հորը, թե արդյոք նա իրեն հետևում է և գիտի, թե ինքն ինչ է ձեռնարկել:

16. Լևոնը, դիմելով ինձ, շարունակեց, որ արդեն արմատավորված իմ սիրուց է, որ ո՛չ անցած ժամապարհիս դժվարն են մտաբերում, ո՛չ ապրել—չապրելու վախը:

17. Խորհուրդ տվեց պանդուխտ մշեցիներին, որ նրանք, եթե ուզում են, կարող են մտքով գնալ իրենց լեռները:

18. Ինձ ասել էր, որ գնամ, փորձեմ գտնել իր հարազատներին. ինքը հետո է գալու:

19. Դու նրանց հանձնարարեցիր, որ վրանն ամրացնեն, մինչև դու չոր փայտ հավաքես, քանի որ ըստ քեզ՝ գիշերը ցուրտ է լինելու:

20. Ինձ ասաց, որ ես իրեն դուր եմ գալիս, ցուցահանդեսում հենց առաջին հայացքից հավանել է ինձ:

21. Խորհում էր, որ իրեն չարախոսել են, և ինքը դրան տեղյակ չի եղել, ինչպես որ իր մեծան շատերը:

22. Որդին նամակով տեղեկացրել էր ծնողներին, որ ինքը չի կարողանալու գալ, թող նրանք իր վրա հույս չդնեն:

23. Փոքր—ինչ վրդովված՝ պատասխանեց ինձ, թե ես՝ բոլորի կողմից սիրված գինվորս, չունեմ արդյոք ինձ պաշտպանելու վճռականություն:

24. Ստոմը մյուս նախարարներին ասաց, որ նամակները տեղ հասցնեն, պատասխանները վերցնեն և, ինչ էլ լինի, գան, հավաքվեն իր մոտ:

25. Հիվանդը տխուր մրմնջաց, որ բժիշկը փրկի իրեն այդ ծանր հիվանդությունից:

26. Դու պատմեցիր նրան, թե շատ դժվար էր քո գործը, երբ ինքը հեռու էր:

27. Նա ինքն իրեն ասում էր, որ ինքը պետք է ամուր լինի. պետք չէ ենթարկվել այդ մարդկանց ազդեցությանը:

28. Մաղթեց մոտեցող սպարապետին, որ առողջ լինի, ձեռքը միշտ հաստատուն լինի:

29. Մեղրակը, նայելով անտեղի աղմկողներին, հորդորեց, որ խելքից դուրս բաներ չխոսեն, ասելիք չունեն՝ լռեն:

30. Նա, մեզ հրաժեշտ տալով, հիշեցրեց, որ երբ ներս մտնենք, անընդհատ մեր մտքում կրկներ ևր ասածները:

31. Խմբագիրն ինձ առաջարկեց նստել և ավելացրեց, որ ինքը կանչել է ինձ՝ մի թեթև դառնացնելու համար:

32. Երվանդի հեռագրում ասվում էր, որ հարյուրապետին տեղեկացնեն իրենց դիմավորելու անհրաժեշտության մասին:

33. Խնդրեցի ծերունուն, որ բացատրի ինչ ազդեալի մասին է խոսում ինքը կամ ում է ազդեալ անվանում:

34. Լսելով իրեն ուղղված մեր խորքը՝ երիտասարդը դժգոհեց, քե ինքը էլ ինչ պիտի ուզեմա, մնացած իրեն արդեն տվել ենք:

35. Հավել մեզ խնդրեց, որ մենք գործակառարներին չասենք, քե ինքն է այդ ամենը մեզ պատմել,

առանց այն էլ նրանք իր հետ լավ չեն վարվում:

36. Իր պատմությունը շարունակել փորձող այցելուին ասաց, որ բավական է, բող դուրս գնա, կորչի, ինքը չի ուզում նրան լսել:

37. Յրադր, բարկությունից գունատվելով, Հակոբին հանդիմանեց, քե դա նրա գործը չէ, բող նա միայն իր խորքերին պատասխանի:

38. Բաժակը նորից դրեց սեղանին և խորիուրդ տվեց Մարգարյանին, որ լսի իրեն, քես իրենից նրան խրատ չի հասնում, և երբեք չմտածի վաղվա մասին:

39. Ասացի քնկերոջս, որ իր հետևից այսօր շատ են ման եկել, հիմա տուն են գնում, լավ կլինի՝ ինքն էլ գա, միասին գնանք:

40. Վաճառականը առանց այլևայլության պատասխանեց Հակոբ աղային, որ հիմա նորից իր իսկյալ նրա վրա մնաց, նրանից զատ մեկը չունի, նա պիտի փրկի իրենց այս վիճակից:

41. Անածկուտ կերպարանք առնելով՝ անմիջապես ասաց Արամին, որ առայժմ չշտապի, իրենք մի բան կմտածեն, ինքն էլ այդ մարդու համար բնավ որևէ բան անել չի ուզում:

42. Մի բուրբ մեկնելով տղային՝ հայրն ասաց, որ նա վերցնի այդ բուրբը, ճկարի դրա վրա, իսկ պատերը չկերտարի:

43. Վախանք խնդրել էր գործընկերոջը, որ տնօրենին հաղորդեն՝ ինքը իրեն լավ չի գգում և նրա գլխավորած հանձնաժողովի աշխատանքներին չի կարող մասնակցել:

44. Սուրիանդակը նորից պատասխանեց արքային, որ մարգպետը՝ Վասպուրականի իր կալվածքում է, նա իրեն պատվիրել է ասել, որ ամբողջ սրտով ողջունում է նրան և շնորհավորում է նրա նոր ծննդավրումը:

45. Կրթան, իուզունը հազիվ գուպելով, ասաց նախարարներին, քե ինքը շնորհակալ է, որ նրանք եկել են՝ իրեն շնորհավորելու, բայց նրանց շնորհավորանքը չի կարող քնդունել:

46. Ծանր շնչելով՝ Մուշեղը պատասխանեց արքային, որ ինքը հավատարին է նրան, մտքով նրա հետ է եղել միշտ, իսկ այժմ, իմանալով, որ նա մեկնելու է Բյուզանդիա, եկել է հրաժեշտ տալու:

47. Թուճանյանը կնոջն ուղղված նամակում գրում է, որ ինքը գգում է և խոստովանում՝ չկա մի եսկ, մի անձնավորություն, որ նրան փոխարիներ իր համար:

48. Մարթան, հայացքն ուղղելով ամուսնուն, անխռով խորքեց նրան, քե մտքինն ինչ է, բող հայտնի էրեն, հավատակ դեպքում ինքը ստիպված կլինի այլ միջոցների դիմել:

49. Զապելով մերթին՝ վերոլծուները՝ իորն ասաց, քե ինքը երևի վերադառնա գինդորական ժառանգության նա համաձայն է արդյոք:

50. Կրեք մեզ խորիուրդ տվեց, որ եքե պատեհ արիր լինի, մենք դիմենք իր ամուսնուն:

51. Տղան մտածում էր, որ իր դատեր մոտ կննա և նրա մասին կհոգա հայրը, իսկ ինքը դեռ ժամանակ ունի իր հետագա անելիքները ճշտելու համար:

52. Անքերի մեջ խորասուզված՝ մտնում էր, որ ինքը ավելս չի կարողանում այդ մարդու ասածները լսել և հաստատ գիտի, որ ինքը էլ չի դիմանա այդ փորձությունը:

53. Հիվանդն ասաց բժշկին, որ ինքը մի քանի անգամ հարցրեց, բայց արձագանքող չեղավ. մինչդեռ նա՝ որպես բժիշկ, պարտավոր էր ավելի ուշադիր լինել իր հիվանդների նկատմամբ:

54. Չափրիելը վրդովված հարցրեց ինձ, թե նրանք ինձ չասացին արդյոք, որ շտապ պետք է տուն վերադառնամ. չէ՞ որ հայրս վաղուց սպասում է ինձ:

55. Դանիելը, փոքր-ինչ մոռյված, պատասխանեց իշխանուհուն, որ, մեռած թե կենդանի, նրանք կմնան իր որդիները, նա թող շարունակի իր ասելիքը:

56. Դիմելով իրեն օղակած մարդկանց՝ գրագիրն արագ ավելացրեց, որ ինքը դեռ նոր էր մտածում, թե ինչ ասի ինձ, իսկ ես արդեն գնում եմ:

57. Հովհաննեսին միշտ գովում էր՝ ասելով նրան, որ եթե ուզենար, կարող էր իր ծայնով երկնային տավիղներ հնչեցնել:

58. Հիսուսը Պետրոսին ասաց, որ հավատացնում է նրան, որ աքաղաղը դեռ չկանչած՝ նա երեք անգամ պիտի ուրանա իրեն:

59. Դռնապանը խնդրեց պահակապետին, որ նա ամեն ինչ ուշադիր ստուգի, հարցուփորձ անի բոլորին և ոչ մի մանրամասնություն չանտեսի:

60. Աչքերը փայլեցնելով՝ ներս մտնողներին ասաց, որ որքան ինքը հիշում է, նրանք՝ այդ ամբարտավանները, դատավոր էլ էին պահանջել:

61. Վահանը, ի պատասխան հոր հանդիմանությունների, ավելացրեց, որ ինքը վաղուց է այդ վերարկուն վաճառել. թող նա չփնտրի, մեկ է, չի գտնի:

62. Իշխանի ուղեկիցը գոռաց անցորդների վրա, որ մի կողմ քաշվեն և ճանկա տան, ու առաջ նետվեց՝ դարպասները բացելու:

63. Դիմելով մեզ՝ ներկաներիս՝ հարցրեց, թե հավանություն ենք տալիս արդյոք իր ծրագրերին և պատրաստ ենք արդյոք իր հետ համագործակցելու:

64. Գիտնականը խնդրեց փորձագետին, որ նա ստացված արդյունքների մասին շտապ տեղեկացնի իրեն և եթե նկատառումներ ունի, ներկայացնի:

65. Հրամանատարը պատասխանեց բանազմացներին, որ ինքը չի խանգարում նրանց, թող զման, Աստված թող օրհնի նրանց ճանապարհը:

66. Գնորդ իշխանը ասաց տիրուհուն, որ նա իրենց թույլ տա ընդառաջ գնալ հարյուրավետին, և չսպասելով պատասխանի՝ վեր կացավ գահավորակից:

67. Սահակը ստիպված էր հայտնել վեհափառին, որ ժողովուրդն արդեն բաժրաստում է նրան, թե նա անտեր է թողել Դվինի կաթողիկոսարանը:

68. Հարսը ինչ-որ անհանգիստ շարժում արեց և, դառնալով հարևանուհուն, ասաց նրան, որ ինձանա, կորչի իր աչքից:

69. Ինքը իրեն ասաց, որ մի օր ինքն էլ ստիպված պիտի լինի գաղթի ճամփաները բռնել, ինչպես դուք:

70. Մտքերի մեջ ընկած՝ դառնությամբ խորհում էր, որ ինքը՝ բազում հաղթանակներ տարած հերոսը, այսօր կանգնել է դատարանի առաջ:

71. Հարսի գլխավերևում հնչեց սկեսրայրի խիստ ծայնը, որ նա մստի տանը և իր երեխաներին մեծացնի, իսկ տան ապրուստը ինքը կարող է հոգալ:

72. Ասել եմ Ձարուհուն, որ իր գործընկերոջ հետ գա մեր տուն, լուր ունեն իրենց հաղորդելու:

73. Նա ասաց ինձ, որ բեռ ինքը շտապում է, բայց կարող է մի քանի խոսք փոխանակել ինձ հետ, որովհետև ասելու շատ բան ունի:

74. Պատասխանեց, որ ինքը այն համոզումն ունի, որ ուժը միայն խելքի հետ է օգտակար, և վստահ է՝ առանց խելքի վնասակար է:

75. Մի պատահի Պեմոկրիտոսին ասաց, որ ինքը նա ինձատուրն է, որովհետև նրա հետ հանդիպումից առաջ էլ շատ ինձատուրների հետ է հասցրել շփվել:

76. Մի անգամ Սոկրատեսին հանդիմանեցին՝ ասելով, որ նրա աշակերտ Պլատոնը շատ ավելի ճարտար է խոսում, քան նա ինքը:

77. Ի պատասխան բազմաթիվ հանդիմանության՝ բազուիին կցկտուր շշմջաց, որ իր համար անհավանալի է, թե ինչու է նա հանդիմանում իրեն:

78. Ականջիս ինչում են հորս խոսքերը, թե ես շատ առաջ կգնամ, և զգում եմ, որ նա այդ ասում էր հեզմանքով:

79. Նա, դիմելով մեզ, ավելացրեց, որ ինքը կմնա տանը, ամեն ինչ կկարգավորի, մենք էլ շարունակենք մեր գործը, ինքն այլևս մեզ չի խանգարի:

80. Խորհում էր, որ իրենք բոլորը պարտավոր են ենթարկվել տնօրենին՝ այդ անփորձ ու անհավասարակշիռ մարդուն, եթե նա իրենց վրա վերադառնա և նշանակված:

81. Վեհափառը հարցրեց, թե ինչ պիտի լինի իր գործը Պլինոս, և տարակուսած ավելացրեց, որ իր համար անհասկանալի շատ բան կա այդ հապճեպ որոշման մեջ:

82. Կինը պատասխանեց ամուսնուն, որ նա չհոգա իր մապին և զբաղվի իր գործերով:

83. Թագավորը հրամայեց Սահակ իշխանին, որ խոսի Մարգվետունու հետ և արդյունքը հայտնի իրեն, իսկ թե ինչ որոշում կկայացնեն իրենք, իրենց գործն է:

84. Վճռաբար պատասխանեց սեպուհին, որ ինքը չի առարկում. թող սեպուհը դատարկի ամբողջ գառնին:

85. Յուսահատ մայելով վեհափառին՝ ասաց, որ իր փրոտն այնքան հուզված է, և միտքը՝ այնպես խռովված, որ չի կարող չի կարող. թող նա ասի իրեն՝ ինչ է իր ամենիքը:

86. Մի քիչ խորհելուց հետո ասաց, որ դա, իրոք, իրաշք էր. ինքը չի հավատում, թե որևէ դեղատան ընդունակ լինի իր վրա նույնպիսի տպավորություն գործելու:

87. Թագավորն Արեգին կանչեց իր մոտ և ասաց նրան, որ նա այդ օրը ցույց տվեց իրեն իր շնորհքը. այսուհետ նա իրենից անբաժան կմնա:

88. Վարդինակը, մոտենալով դագճախի մոտ նստած Անահիտին, հարցրեց նրան, թե նա ինչու է մենակ գործում, երբ, ինչպես ինքը լսել է, աշակերտներ շատ ունի:

89. Վասակը համարձակությամբ պատասխանեց Շապուհին, թե այժմ նա, տեսնելով իրեն մարմնով փոքր, արհամարհում է, բայց մի՞թե այդքան ժամանակ չհավաքեց իր մեծության չափը:

90. Ապարապետն ասաց բազմաթիվ, որ ինքը նրա հրամանները կկատարի և նրա հետ կլինի մինչև վերջին շունչը:

91. Դիմելով իշխանին՝ վեհափառը տարակուսած հարցրեց, թե նա ինչու է ուղարկում իրեն այդ վեժժանդությունն ընդառաջ, և ապա ավելացրեց, թե ինքը չի հասկանում՝ ինչ օգուտ կարող է թերեզ նրան իր մահը:

92. Յորդորում էր նրան, որ քաջ լինի, արհամարհի անցավոր կյանքը, կատարի այն, ինչ որ նա քաղաքում է իր աշակերտներին, և եկող սերունդները նրա իշխատակը կօրոնեն:

5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի:

263

93. Սուրբ գիրքն ասում է, որ եթե խմատուն ես, քեզ համար ես խմատուն. եթե ծառն անոց ես՝ օղան դու ես վնասը քաշելու:

94. Տղան մրմնջաց աղջկա ականջին, որ ինքը գիտի, որ նա միշտ իր հետ է, անգամ երբ նա հեռու-հեռվում է:

95. Տղային դուր եկավ աղջկա խոստովանությունը, որ նա իր կյանքում իրեն հուզող ոչ մի հարցի պատասխան դեռ չի գտել:

96. Տղան ասաց կարմիր ծաղկին, որ եթե ինքը նրա լեզվին ականջ դնի, մեկ է, նրա անուշ հոտը կվայի, որ ճշմարիտ են իր լսած պատմությունները:

97. Տղան առարկություն չհանդուրժող ծայնով ասաց նրան, որ իր լսածը և նրա ասածը միմյանց հակառակ բաներ քվացին իրեն այդ պահին:

98. Մեղուն կրկնեց, որ իր նախորդ կյանքում ինքը ծաղիկ է եղել, և դա հպարտանալու բան է:

99. Պատվիրակը, խոսքին խիստ երանգ տալով, հայտնեց մեզ, որ մեր միասին կնքած հաշտությունը մեծագույն խոսվքի պահին իրենց միխթարություն ու խրատ է լինելու:

100. Տղան մեղավոր ծայնով դիմեց աղջկան՝ ասելով, որ նա ներողամիտ լինի, ինքը նրա տեսակի աշխարհ գալը իր հոգու խորքում չի ըմբռնում:

101. Վիրավորը, մի կերպ գլուխը բարձրացնելով, խնդրեց գինվորին, որ նա ասի իրեն, թե որտեղ է ինքը, ինչ կրակ է իրեն այրում:

102. Նա ոտքի կանգնեց ու ասաց տանտիրոջը, որ ինքը հասկացավ նրան. նա հրաժարվում է իրեն նեցուկ լինելուց, ուստի ինքը հեռանում է:

103. Տարեց գրուցակիցս գլխահակ հարցրեց, թե արդյոք չեմ վախենում, որ քանիները իր վրա ծիծաղեն:

104. Տատը, բոռանը նայելով, պատմում էր, որ երբ ինքը հանդիպեց նրա լուսահոգի պապին, նա արդեն գիտեր՝ ոչ ոք իր կամքով չի ընտրում հարմար ժամանակը:

105. Տանտերը, ձեռքը կրծքին դնելով, ասաց հյուրերին, որ խնդրում է՝ իրենց ներկայությամբ պատվեն իր օշախը:

106. Բանաստեղծն իր պատասխան երկտողում գրել է քեզ, որ ինքը հասկացավ, որ առանց քեզ՝ նույնպես կյանքը հրաշալի է, բայց իր համար անցյալ են արդեն օրերն այդ հրաշք:

107. Պատվիրակը դիմեց գորավետերին՝ ասելով, որ ինքը նրանց մոտ է եկել այդ պատկառելի այրերի հանձնարարությամբ և ողջույն է բերել նրանցից:

108. Պետը հեռախոսով կարգարեց օգնականին, որ նա գտնի Պողոսյանին և ուղարկի իր մոտ:

109. Կնոջը՝ Յաննիին, ուղարկած նամակում Ռուբեն Սևակը գրում է, որ իր համար ակնհայտ է, որ ամեն մեկն իր կոչումն ունի և իր տաղանդը. մարդ կամ արվեստագետ է՝ ծնվում, կամ վաճառական:

110. Մի առիթով Պարույր Սևակը գրել է, որ ինքը «մերմագիրը վերցում»-ը համարում է իր բոլոր գրածների մեջ հազվագյուտներից մեկը:

111. Նա ասում է, որ հոգնած է, ու պատկում է քնելու:

112. Աշխարհահռչակ աստղագետ Վիկտոր Դանթարժուվանը մի առիթով ասաց, որ ինքը իրեն լավ է զգում, երբ փողոցում մարդիկ իրեն չեն ճանաչում, և ազատ քալում է՝ մարդկանց խմբերին խառնված:

113. Երբ Սարյանը նկարում էր Ջոն Սթայներերին, գրողն ասաց, որ նրա ձեռքի շարժումներն իր մեջ

երաժշտություն են ծնում, ինքը երաժշտություն է լսում, կոմիտայան ու բերիովենյան երաժշտություն:

114. Մի օր Սարյանը խորհուրդ տվեց իր երիտասարդ բարեկամին, որ եթե նա լսի իր մահվան լուրը, քոլ չիավատա, քոլ գնա՝ Հայաստանով մեկ շրջագայելու և ամենուր կտեսնի իրեն:

115. գեղամկարիչ Կոլո Մոնեն մահից առաջ գրել է, որ եթե իր նկարները ձեռքից ձեռք անցնեն, բաժանվեն տարբեր բանգարանների, իրեն չեն կարողանա գնահատել ըստ արժանեզույն:

116. Զինվորը ասաց փուրկին, որ նա անմիջապես ապի, թե ինչին է պետք՝ հրահանը, ապա սպառնաց, որ հավատակ դեպքում ինքը կհամի իր տուրը ու նրա գլուխը կթոցնի:

117. երիտասարդ բանաստեղծին ուղղված նամակում Ռիլկեն խորհուրդ է տակիս, որ նա որոնի իր գրելու բուն պատճառը, ինքն իրեն խոստովանի, թե կենդանի աղոյթք, եթե իրեն կարելի չլինե՞ր գրել:

118. Ես նրան բացատրել եմ, որ դու իր մեջ ես հենարան փնտրում, հույսդ իր վրա ես դնում:

119. Տիկնիկը շատ ուրախացավ և ասաց ծաղիկներին, որ հաճույքով գիշում է նրանց իր մահճակալիկը, ինքն իրեն լավ կզգա նաև իր տուփի մեջ:

120. Դու գոգենն ընկերոջը գրում է, որ այդ ծննդանը նա և ուրիշները իր մեջ կտեսնեն համարյա նոր գոգենի, և ապա բացատրում է, որ ինքը ասում է՝ համարյա, քանի որ չի կարող ամբողջապես փոխվել:

121. Ճի՛շտ է, որ դու իմ ու բո գրույցից հետո նրան ասել ես, որ մենք խոսել ենք իր մասին, և այդ խոսակցությունն է քեզ ստիպել նրան այցելել:

122. Արքայազնը շրջվեց դեպի ջրահարսը և ասաց նրան, որ ինքը գիտի, որ նա անչափ կուրախանա իր երջանկությամբ, չէ՞ որ նա իրեն շատ է սիրում:

123. Ռոբերտ Հունձանը դաշնակահար ընկերոջը գրում է, որ քանի որ իրենք՝ երաժիշտները, ինչպես նա գիտի, թևածում են լուսաշող բարձունքներում, դժբախտություններն իրենց շատ խոր են՝ խոցում, երբ բացահայտորեն կանգնում են իրենց առջև:

124. Հավատացնում էր գորպալետին, որ իր վրա կեղծ մեղադրանք են բարդել, թող նա ստուգի և կհամոզվի, որ ինքը չի խաբում նրան:

125. Դու Գայամենին ասացիր, որ դու իր հետ ծանոթանալուց առաջ իենց իր նման մեկին էիր պատկերացնում քո կողքին:

126. Կայսրը իայտարարեց, որ ցանկանում է, որ սոխակը կանգնի իր առջև և երգի իր համար:

127. Տեղյանը իր հին ծանրություն ուղղված նամակում գրում էր, որ նա ինքնավստահությամբ չիանարի, եթե ինքը պնդի, որ նա իրեն կարող է վստահել, թեկուզ և նրան թվա, թե իրենք «բոլորովին օտար» են:

128. Երիտասարդը աղջկան ասաց, որ բաց անի փաթեթը և այն ժամանակ կհասկանա, թե ինչու էր ինքը սկզբում փոքր-ինչ շփոթվել, երբ տեսավ նրա սանդղածքը:

129. Սյուս օրը հանդիպելով ընկերոջը՝ Տիգրանն ասաց, որ ինքը նրա վրա շատ էր զարմացել այն պատճառով, որ նա երեկ իրեն խիստ տափօրինակ էր պահում, կարծես նրան փոխել էին, տեղն ուրիշ մարդ էին դրել:

130. Ներկայացումից հետո նա մոտեցավ դերասանուհուն և ասաց, որ ինքն այդ օրը նրա արվեստի քննում երկրպագուն դարձավ, քանի որ իր կարծիքով՝ դեռ ոչ ոքի չի հաջողվել նրա պես խոր բափանցել հերոսուհու կերպարի մեջ:

131. Նկարիչը ցուցահանդեսի մյուս այցելուների հեռանալուց հետո նրան պատասխանեց, որ ինքը նկարելիս արվավիսի բաներ չի մտածել, բայց նրա հարցերն իրեն անչափ հետաքրքրեցին, և կուզե՞ր էլի հանդիպել նրա հետ:

ուղղակի խոսքը
երաժշտություն
լսի իր մահվան
իրեն:
g ձեռք անցնել
ույն:
որսի հանդերձ, ապա
որ նա որոնի իր
ի չլինելը գրել:
ապա ես դնում:
մ է նրանց իր
ն համարյա նոր
ապա փոխել:
մ մասին, և այդ
որ նա անցափ
որաժիշտները,
g շատ խոր են
լ նա ստուգի և
ան մեկին էր
ի իր համար
վստահություն
նք «բոլորովին
անա, թե ինչ
եր գարնացի
նել էին, տե՛րն
այդ օրը նրա
զվել նրա ան
ապախանեց, որ
աքրքրեցին, և

5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի:

132. Կարապը բացականչեց, թե կարող էր արդյոք երազել այսպիսի երջանկության մասին, երբ դեռ փոքր էր, և իրեն անճոռնի ճուտիկ էին համարում:

263

133. Անջատելով արդեն գործի զգած շարժիչը՝ վարորդը նրանց հարցրեց, թե մի՞թե նրանք, իրոք, դեռ չեն որոշել, թե ուր են գնալու, որպեսզի իրեն էլ մի որոշակի բան ասեն:

134. Նա գրադարանավարուհուն խնդրեց, որ իր համար բացառություն անի. թույլ տա, որ ինքը

նայի գրադարակները և իրեն հետաքրքրող գիրքը գտնի:

135. Ծաղիկը թիթեռին ասաց, որ ինքը նրան առաջին անգամ է տեսնում, և հարցրեց, թե ով է նա. արդյոք բարեկամ է, թե թշնամի:

136. Երգչուհին նրան խոստովանեց, որ ինքն այդ երգը նրա համար էր երգում, ուզում էր, որ իրենց հոգիներն այդ երգով միաձուլվեն:

137. Մեզ հարցնում են, թե արդյոք կատարել ենք անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքներ և ինչ նպատակներ ենք առաջարկում գործարքը կնքելու համար:

138. Իր արվեստանոցը մտնող ընկերներին նկարիչը վստահեցնում էր, որ երբ ինքը մի կողմ քաշի իր նոր նկարը ծածկող քողը, նրանք կհասկանան, թե ինչու ինքը նախապես ոչինչ չէր պատմում նրանց:

139. Արտգործնախարարին հղած ուղերձում դեսպանը նշում է, որ իր և իր գործընկերների երախտագիտությունն է հայտնում նրան բարյացակամ վերաբերմունքի համար և մաղթում է ամենայն բարիք:

140. Հայտնել է ղեկավարությանը, որ ինքը չի կարող զալ, թող իրեն փոխարինող ուղարկեն:

141. Տնօրենը, ի պատասխան մեր գրության, տեղեկացնում էր, որ ինքը դեմ չէ այդ գործարքին, և ապա ավելացնում, որ խոստանում է իր ուժերի ներածին չափ աջակցել մեզ:

142. Երկտողով հայտնել էր ինձ, որ ես չեմ մասնակցելու այդ գործարքին, դրա փոխարեն իրենք ինձ ուրիշ գործ են հանձնարարելու:

143. Բեզ դեռ վաղուց էր ասել, որ ինքը միշտ պատրաստ է համագործակցելու, միայն թե լավ չի պատկերացնում, թե ես ինչ եմ սպասում իրենից:

144. Խորամանկ ժախտը դեմքին՝ նա շշմջաց, որ պատրաստ է պատմելու ինձ ամեն բան, միայն թե թող խոստանամ սառնասրտորեն լսել իրեն:

145. Թագավորն ասաց ծաղրածուին, որ ինքը նրան տված իր խոստման տերն է, և իր գանձարանը բաց է նրա համար. ինչ կարող է և որքան կարող է, թող հետը վերցնի:

146. Դուրս գալուց առաջ դու ասացիր ընկերուհուդ, որ դու կվերադառնաս մինչև մութն ընկնելը, իսկ նա թող գրադպի փոքրիկով, մինչև որ միասին մի բան որոշեք:

147. Նժույցի վրա առաջ թեքված՝ Արշակը մտածում էր, որ ինքը չի ների իրեն դեմ կանգնող ոչ մեկին. ինքը կոչված է թագավոր լինելու և, ինչ էլ լինի, կլինի:

148. Կոստան Չարյանի հետ գրուցելիս էնի՛ վերհառնը մի անգամ ասել է, որ իր համար բանաստեղծությունը մշտապես աղոթք է, և կարծում է՝ նա համաձայն կլինի իր հետ:

149. Դու՛ր ելուարը Շահան Շահնուրին նրա բանաստեղծությունների առաջին գրքի մասին գրում է, որ ինքը համոզված է՝ շատ քիչ բանաստեղծություններ կան, որ նույնքան իմաստալից են և արժեքավոր, որքան նրա գործերն են:

150. Ուխյան Ֆուլքները իր հարցասեր թարեկամներին պատասխանում էր, որ գուցե և նրանց համար գարնանայի է, բայց շատ ուրիշների նման ինքն էլ Պարիզ է եկել գրել սովորելու համար:

151. Գյուղացիները մոտեցան նրան և հետաքրքրվեցին, թե նա ինչ է անում իրենց կողմնորոշ և եթե ոչ մի ծանոթ չունի, ինչու է եկել իրենց մոտ:

152. Ակումբի նախագահը քրթակցին ասաց, որ իրենց համար կարևոր այդ խաղը իրենք սկսում են՝ իրենց հաղթանակում համոզված լինելով. հակառակ դեպքում ոչ մարզիկներն իրենք իրենց կենդան, ոչ մարզամերձերը:

153. Ծովի ակիբներն ավագին ասում էին, որ իրենց մեջ նրան բարիք անելու ձգտում կա միայն, ու իրենք խնդրում են՝ նա լրիվ չիսի իրենց, քողնի՝ հետ գնան, բայց ավագը չէր լսում, չէր հասկանում:

154. Սպան անցորդին առարկեց, որ նա իր պատվով կերդվի, իսկ ինքը կերաշխակրոի իր ազնվիկ խոսքով, և իրենցից մեկը ակներևաբար ստախոս կլինի:

155. Իր հետ եկածներին համձնաբարեց, որ սպանն իրեն մի տապը րոպե և եթե այդ ժամանակամիջոցում ինքը չգա, գնան իր տուն:

156. Տիրուհին սպասուհուն նախատեց, թե քանի՝ անգամ է ինքը նրան բացատրել, թե ինչու է նրանից պահանջում չպատմել իրեն այն ամենը, ինչ նրան ասել են նրա նձանները:

157. Նա ինձ հողորդում էր, որ պատմեմ, ինչ որ տեսել եմ, իսկ ինքն ազնվականի խոսք է տալիս, որ գաղտնի կպահի իմ ամեն մի խոսքը, մեր գրույցն ամբողջությամբ:

158. Ծառան տիրոջն ասաց, որ երբ ինքը տուն եկավ, նրա ննջարանում՝ սեղանի վրա, գտավ մի նամակ, թեև սենյակի բանակին իր գրպանում էր:

159. Ես ասացի նրան, որ դու քո սենյակում ես, և եթե նա ինձ չի հավատում, թող գնա և ստուգի:

160. Ես ու Վահանը քո երկտողում կարդացինք, որ դու մեզ կսպանես ձեր տանը, որտեղից մենք միասին կմեկենք օդանավակայան:

161. Լեռնագնաց ընկերոջ քեզ չէ՞ր ասել, որ եթե դու բռնես իրեն պահող ծոպանը, և ինքը բարձրանա ժայռի վրա, մինչև արևի մայր մտնելը դուք մեր տանը կլինեք:

162. Արշավախմբի ղեկավարը մեզ հայտնեց, որ իրենք չեն կարող սպանել, մինչև մենք հասնենք իրենց մոտ, և ուզում են սկսել որոնումներն առանց մեզ:

163. Ծերունին հավատացրեց տղային, որ ինքը ամեն ինչ լավ է հասկանում, և նրա աչքերում կասկած տեսնելով՝ բացատրեց, որ երբ ինքը երիտասարդ էր, իր մեջ էլ նման ձգտում եղել է:

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

1. Բարակ անձրիկը իր միլիոնավոր մատներով թակում էր հոգնած գինկորների վերարկուները:

Անձրիկը (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

մատներով (տեղի պարագա, որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)

թակում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

գինկորների (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ)

վերարկուները (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

2. Այնուհետև ամբողջ օրը բանտի բոլոր խցերից լսվում էին աննժքի դառնաշունչ խոսքեր: Այնուհետև (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա) օրը (ժամանակի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, ենթակա)

խցերից (ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

այնուհետև (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր)

ամբողջ օրը (ժամանակի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, ենթակա)

այնուհետև (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ստորոգյալ (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

265

խցերից (անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, բուն բացահայտիչ) դառնաշունչ (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ստորոգելի) խոսքեր (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

3. Սեղանին դրված թույլ ճրագը հազիվ էր լուսավորում մռայլ սենյակի ծխոտ, սև պատերը:

Սեղանին (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր) դրված (ստորոգելի, որոշիչ, պարզ ստորոգյալ) ճրագը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա) հազիվ (ժամանակի պարագա, որոշիչ, ձևի պարագա) պատերը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

4. Այնուհետև ավելի է լռում անապատը և նոթերը կիտած ականջ է դնում միայն իրեն լսելի ինչ-որ ձայների:

Այնուհետև (ձևի պարագա, չափ ու քանակի պարագա, ժամանակի պարագա) ականջ է դնում (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) լսելի (որոշիչ, հատկացուցիչ, ստորոգելի) ինչ-որ (որոշիչ, ձևի պարագա, միջանկյալ բառ) ձայների (հատկացուցիչ, որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)

5. Ուրբենը մտքում նեղանում էր նրա այդ տարօրինակ հանգստությունից:

Մտքում (ժամանակի պարագա, տեղի պարագա, ձևի պարագա) նեղանում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, հանգույց) նրա (ուղիղ խնդիր, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր) այդ (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ուղիղ խնդիր) հանգստությունից (որոշիչ, անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա)

6. Ուրբենը երեխաներին խնամում, կրթում էր անձնվիրաբար. ոչ ոք չէր կարող կշտամբել նրան որևէ թերության համար:

Երեխաներին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա) անձնվիրաբար (որոշիչ, ձևի պարագա, նպատակի պարագա) կրթում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ) ոչ ոք (ուղիղ խնդիր, որոշիչ, ենթակա) որևէ (միջանկյալ բառ, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

7. Հանկարծ անցորդների մեջ նկատեց Լուսիկին, որը իր առջևից գնում էր դպրոց:

Հանկարծ (որոշիչ, նպատակի պարագա, ձևի պարագա) անցորդների մեջ (ձևի պարագա, տեղի պարագա, ստորոգելի) նկատեց (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) Լուսիկին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, հատկացուցիչ) որը (որոշիչ, ենթակա, շաղկապ)

8. Երեկոյան տուն վերադարձավ չափազանց տխուր և սրտնեղ տրամադրությամբ Երեկոյան (ձևի պարագա, որոշիչ, ժամանակի պարագա) տուն (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա) վերադարձավ (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

սրտներ (որոշիչ, ձևի պարագա, ստորոգելի)
տրամադրությամբ (միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ, ձևի պարագա)

9. Հետևից շարժվում էին Ռուբենի ընկերները և պատահական մարդիկ, որոնք անհասկանալի համակրանք են տածում դեպի մեռնողները:

Պատահական (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ)
մարդիկ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

որոնք (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
անհասկանալի (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)
տածում են (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

10. Նրա հոգու առջևով եկան-անցան վարպետ Սերոբը, իր երեխաները, քննիչը, հարվածային ընկերները, հանգուցյալը, միլիոնավոր մարդիկ:

Նրա (նպատակի պարագա, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)
հոգու առջևով (միջոցի խնդիր, տեղի պարագա, որոշիչ)

եկան-անցան (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
հանգուցյալը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)
միլիոնավոր (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

11. Դա մի չոր ու ցամաք, հասակավոր կին էր՝ բարի, մշտաշարժ, խստադեն:

Դա (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

հասակավոր (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

չոր ու ցամաք (ենթակա, ստորոգելի, որոշիչ)

կին (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)

մշտաշարժ (ձևի պարագա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

12. Հնամենի ծանր պահարանի բաց գզրոցներից դուրս էին թափվել մաշված գրքեր:

Հնամենի (ձևի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)

գզրոցներից (անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա, տեղի պարագա)

դուրս էին թափվել (իսկական, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

մաշված (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

գրքեր (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

13. Վագոնները դղրդում էին, և Շիրակի քամին փռվառացնում էր պատուհանների վարագույրները:

վագոնները (ուղիղ խնդիր, որոշիչ, ենթակա)

քամին (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

փռվառացնում էր (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

պատուհանների (իսկական անուղղակի խնդիր, որոշիչ, հատկացուցիչ)

վարագույրները (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

14. Համագումարի նախօրյակին նա ծամփա ընկալ եղևան իրենց նախկին հարևան Սոսոյի սայլով:

Նախօրյակին (իսկական անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ժամանակի պարագա)
ծամփա ընկալ (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ձիշտը:

Երևան (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

իրենց (որոշիչ, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)
սալլով (ծնի պարագա, որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)

15. Պատշգամբից շողողացին շեփորների պղնձածուլ կրակները, հետո կարմիր լույսերի մեջ պալծառ օրվա պես հոսեցին կինոյի լուսարձակները:

Պատշգամբից (անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա, տեղի պարագա)
հետո (նպատակի պարագա, ծնի պարագա, ժամանակի պարագա)
հոսեցին (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
կինոյի (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ)
լուսարձակները (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

16. Վանահայրը նստեց ծիթածրագի լույսի առջև, վերցրեց մի սևակաշի գիրք և խոշոր աչքերը գրքին հառած՝ սկսեց կիսածայն մրմնջալ:

Վանահայրը (ուղիղ խնդիր, բուն բացահայտիչ, ենթակա)
լույսի առջև (ծնի պարագա, տեղի պարագա, նպատակի պարագա)
աչքերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)
գրքին (տեղի պարագա, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)
կիսածայն (նպատակի պարագա, ծնի պարագա, որոշիչ)

17. Ջրեր սկսեցին խշշալ նրա ակամջներում, ծաղիկների մի հեղեղ եկավ-խոնավեց նրա աչքերում:

Ջրեր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)
նրա (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, հատկացուցիչ)
ակամջներում (ժամանակի պարագա, ծնի պարագա, տեղի պարագա)
հեղեղ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)
եկավ-խոնավեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

18. Իրիկնադեմին Ձվարթենք և բոլոր ուխտավորները քաշվեցին խավարած վանքից:

Իրիկնադեմին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ժամանակի պարագա)
Ձվարթենք (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)
բոլոր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)
քաշվեցին (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
խավարած (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)

19. Հայրենիքի բույրը հողի ու ծաղիկների հետ գալիս-լցվում էր վանքի գավիթը և նրան քաշում հեռավոր տուն:

Հայրենիքի (հատկացուցիչ, նպատակի պարագա, որոշիչ)
բույրը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)
գալիս-լցվում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)
նրան (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)
տուն (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

20. Ղունկիանոսը վեր նայեց և տեսավ դռան առջև մի սապատավոր, քարծրահասակ մարդու:
Ղունկիանոսը (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
տեսավ (ստորոգելի, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

դուան առջև (ծնի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)
սապատավոր (ծնի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)
մարդու (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

21. Վանահայրը մեղծավիտ նայեց Ջվարթին ու Ղունկիանոսին ու բարձրաձայն կարդաց իր հեղինակածը:

մեղծավիտ (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)
նայեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)
Ջվարթին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)
բարձրաձայն (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)
հեղինակածը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

22. Վանականները գարնան արևին հավաքված էին պարսպի տակ և դիտում էին ձողը:

վանականները (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
արևին (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)
հավաքված էին (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
դիտում էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

23. Աշակերտները լռիկ ու հնազանդ լցնում էին ծաղկող վարպետի շրջանակները անհրաժեշտ մանրամասներով:

հնազանդ (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)
լցնում էին (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
ծաղկող (ստորոգելի, ենթակա, որոշիչ)
վարպետի (նպատակի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)
շրջանակները (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

24. Թաղերի խցում Ղունկիանոսը պատմում է Ջվարթի կյանքը:

Թաղերի (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)
Ղունկիանոսը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)
խցում (ժամանակի պարագա, ծնի պարագա, տեղի պարագա)
պատմում է (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
կյանքը (նպատակի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

25. Երիտասարդը ծեծեց նախասենյակի մթան մեջ հագիվ երևացող դուռը:

երիտասարդը (ստորոգելի, ենթակա, որոշիչ)
ծեծեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ծնի պարագա)
մթան մեջ (ծնի պարագա, որոշիչ, տեղի պարագա)
երևացող (միջոցի անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, որոշիչ)
դուռը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

26. Օազիսի խորքում՝ ծառերի հովանու տակ, կար մի կարկաշատիս աղբյուր:

Օազիսի (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ)
խորքում (միասնության խնդիր, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)
ծառերի (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)
կարկաշատիս (ծնի պարագա, որոշիչ, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)
աղբյուր (ստորոգելի, ենթակա, կոշական)

27. Ցամաքի այն ծասը, որը կորակտուց հրվանդանի ձևով պարզվում էր դեպի լիճը, իր աջ կողմի վրա ունեւր կիսակլոր մի խորշ:

Ցամաքի (որոշիչ, հատկացուցիչ, ենթակա)
որը (շաղկապ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
պարզվում էր (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
ունեւր (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)
խորշ (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

28. Այդ շարաք օրը, սակայն, գյուղացիք մի քիչ տանջեցին հայր սուրբին:

Այդ (որոշիչ, ժամանակի պարագա, ուղիղ խնդիր)
սակայն (շաղկապ, միջանկյալ բառ, ձևի պարագա)
գյուղացիք (կոչական, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
մի քիչ (ձևի պարագա, չափի պարագա, նպատակի պարագա)
հայր սուրբին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

29. Չմոռնը Սողոմոնն ու ընտանիքը, բոլոր եղբայրները, հիւրակի, մնում են համարյա անոթի:

Չմոռնը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա)
բոլոր (ստորոգելի, որոշիչ, չափի պարագա)
եղբայրները (կոչական, ստորոգելի, ենթակա)
հիւրակի (ձևի պարագա, չափի պարագա, միջանկյալ բառ)
մնում են անոթի (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

30. Յուրաքանչյուր պաշտոնյա կարևոր անձնավորություն է գյուղում:

Յուրաքանչյուր (միջանկյալ բառ, չափի պարագա, որոշիչ)
պաշտոնյա (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա)
կարևոր (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ձևի պարագա)
անձնավորություն է (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)
գյուղում (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, տեղի պարագա, ստորոգելի)

31. Վարժապետը մոտ գնաց Մկրտչին ու մի բան ասաց նրան:

Վարժապետը (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
մոտ գնաց (բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա, պարզ ստորոգյալ)
Մկրտչին (ուղիղ խնդիր, հիմունքի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)
մի բան (չափի պարագա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)
նրան (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

32. Ասաց և ձեռքի մեծ բաժակով օղին մի ումպով դատարկեց:

Ձեռքի (հատկացուցիչ, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)
մեծ (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)
օղին (հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
ումպով (չափի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)
դատարկեց (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

33. Փոքրիկ սենյակը հետգիւտեւ լցվում էր գյուղացիներով:

Փոքրիկ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

սենյակը (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

27. Ցամաքի այն մասը, որը կորակտուց հրվանդանի ծնով պարզվում էր դեպի լիճը, իր աջ կողմի վրա ուներ կիսակլոր մի խորշ:

Ցամաքի (որոշիչ, հատկացուցիչ, ենթակա) որը (շաղկապ, ենթակա, ուղիղ խնդիր) պարզվում էր (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) ուներ (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ) խորշ (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

28. Այդ շաբաթ օրը, սակայն, գյուղացիք մի քիչ տանջեցին հայր սուրբին:

Այդ (որոշիչ, ժամանակի պարագա, ուղիղ խնդիր) սակայն (շաղկապ, միջանկյալ բառ, ձևի պարագա) գյուղացիք (կոչական, ուղիղ խնդիր, ենթակա) մի քիչ (ձևի պարագա, չափի պարագա, նպատակի պարագա) հայր սուրբին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

29. Ձմռանը Սողոմոնն ու ընտանիքը, բոլոր եղբայրները, հիրավի, մնում են համարյա անոթի: Ձմռանը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա) բոլոր (ստորոգելի, որոշիչ, չափի պարագա) եղբայրները (կոչական, ստորոգելի, ենթակա) հիրավի (ձևի պարագա, չափի պարագա, միջանկյալ բառ) մնում են անոթի (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

30. Յուրաքանչյուր պաշտոնյա կարևոր անձնավորություն է գյուղում: Յուրաքանչյուր (միջանկյալ բառ, չափի պարագա, որոշիչ) պաշտոնյա (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա) կարևոր (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ձևի պարագա) անձնավորություն է (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ) գյուղում (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, տեղի պարագա, ստորոգելի)

31. Վարժապետը մոտ գնաց Մկրտչին ու մի բան ասաց նրան: Վարժապետը (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա) մոտ գնաց (բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա, պարզ ստորոգյալ) Մկրտչին (ուղիղ խնդիր, հիմունքի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր) մի բան (չափի պարագա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի) նրան (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

32. Ասաց և ձեռքի մեծ բաժակով օղին մի ումպով դատարկեց: Ձեռքի (հատկացուցիչ, որոշիչ, բուն բացահայտիչ) մեծ (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ) օղին (հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր) ումպով (չափի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա) դատարկեց (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

33. Փոքրիկ սենյակը հետզհետե լցվում էր գյուղացիներով: Փոքրիկ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ) սենյակը (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա)

270

հետզհետե (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

լցվում էր (իանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, ենթակա)

34. Միմյանց սերմելով՝ մեր գլխի վրա շոշան կազմող հետաքրքրասերները մի առ մի ցրվեցին:

Միմյանց (ուղիղ խնդիր, ձևի պարագա, որոշիչ)

մեր (որոշիչ, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)

հետաքրքրասերները (որոշիչ, ենթակա, կոչական)

մի առ մի (չափի պարագա, ձևի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր)

ցրվեցին (իանգույց, ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

35. Եկեղեցուց վեր՝ խճուղին ելնելու կետում, դիմացս դուրս եկավ մի ինչ-որ կույր և նիհար ծերունի:

Կետում (ձևի պարագա, տեղի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)

դիմացս (նպատակի պարագա, տեղի պարագա, հատկացուցիչ)

դուրս եկավ (բաղադրյալ ստորոգյալ, իանգույց, պարզ ստորոգյալ)

ինչ-որ (ձևի պարագա, շաղկապ, որոշիչ)

ծերունի (կոչական, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

36. Մատներով հուրա տված թախտարի կեպը նա դարձյալ ներս խցկեց ռունգերի մեջ:

Մատներով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

հուրա տված (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգյալ)

նա (ստորոգյալ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

խցկեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

ռունգերի մեջ (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, տեղի պարագա, ձևի պարագա)

37. Զինվորներն այդ միջոցին ձիերից իջել, նրանց ոտքերը կապել ու արածելու էին թողել վրանների առաջ:

Այդ միջոցին (նպատակի պարագա, իանգման անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)

նրանց (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

ոտքերը (ենթակա, ստորոգյալ, ուղիղ խնդիր)

թողել էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, իանգույց, պարզ ստորոգյալ)

արածելու (հատկացուցիչ, որոշիչ, նպատակի պարագա)

38. Այուս օրը նրան տարան արտ և ձեռքը տվին բահն ու բրիչը:

Այուս (ժամանակի պարագա, ստորոգյալ, որոշիչ)

օրը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա)

նրան (իանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)

արտ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

բրիչը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգյալ)

39. Այդ միջոցին եկեղեցի մտավ մի միջահասակ բառասնամյա մարդ՝ գունաթափ դեմքով:

Այդ միջոցին (իանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)

եկեղեցի (նպատակի պարագա, տեղի պարագա, ենթակա)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

ծի (ծնի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)
մարդ (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)
դեմքով (ծնի պարագա, որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)

40. — Խաչատուր, պարտատերերս ինձ շատ են նեղացնում, չե՞ս կարող ծի հազար ոսկի էլ ճարել ինձ համար...

խաչատուր (ենթակա, միջանկյալ բառ, կոչական)
պարտատերերս (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
ինձ (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)
շատ (ծնի պարագա, չափի պարագա, վերաբերական)
ինձ համար (հիմունքի պարագա, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

41. Նրանցից շատերը, գնելով այդ տուրքերը, իրենք ավելի թանկ գնով ծախում են ծի ուրիշի: Շատերը (չափի պարագա, ենթակա, ստորոգելի)
տուրքերը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)
իրենք (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական)
ծախում են (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)
ուրիշի (նպատակի պարագա, չափի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

42. Գյուղի մեջ արդեն տարածվել էր կաթողիկոսի գալը, և հետզհետե վարդապետի մոտ էին հասնում քահանան, հետո գյուղի իշխանները: Գյուղի մեջ (ծնի պարագա, տեղի պարագա, միջանկյալ բառակապակցություն)
արդեն (ծնի պարագա, չափի պարագա, ժամանակի պարագա)
գալը (հատկացուցիչ, ստորոգելի, ենթակա)
հասնում էին (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
իշխանները (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

43. Հանկարծ ծի կայծակ կարծես փայլատակեց մտքի մեջ և ցնցեց վարդապետին:

Հանկարծ (չափի պարագա, որոշիչ, ծնի պարագա)
կայծակ (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
կարծես (ծնի պարագա, որոշիչ, միջանկյալ բառ)
ցնցեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)
վարդապետին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

44. Ցամաքաբերդից գնացած ձիավորները ենձ շուքով գյուղ մտցրին կաթողիկոսին:

Ցամաքաբերդից (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)
ձիավորները (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)
շուքով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, հիմունքի պարագա)
մտցրին (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
կաթողիկոսին (հանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)

45. Ուրախության մեջ ոչ ոք չէր մտածել դրա մասին, և այժմ ածնքի գվարթ դեմքերը իսկույն տխուրի փոխվեցին:

ոչ ոք (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)
դրա մասին (տեղի պարագա, նպատակի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ամենքի (որոշիչ, նպատակի պարագա, հատկացուցիչ)
դեմքերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, կոչական)
փոխվեցին (իսնգույց, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

46. վերջապես երիտասարդները կամաց-կամաց սկսեցին սենյակից դուրս գալ՝ թողնելով

այնտեղ միայն ծերունիներին:

վերջապես (ձևի պարագա, ժամանակի պարագա, միջանկյալ բառ)

երիտասարդները (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

կամաց-կամաց (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)

սենյակից (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգոծող անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

ծերունիներին (իսնգոյց, անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

47. գյուղի հեռավոր մի անկյունում՝ մի խումբ ծառերի մոտ, կար մի անշուք խրճիթ:

գյուղի (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

հեռավոր (չափի պարագա, որոշիչ, ձևի պարագա)

անկյունում (տեղի պարագա, ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

ծառերի մոտ (միջանկյալ բառակապակցություն, ձևի պարագա,

մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)

խրճիթ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

48. Նապամատույցի վրա մնում էր միայն մի երկարահասակ մշեցի, որը շվարած կանգնել էր և իր չորս կողմն էր նայում:

Նապամատույցի վրա (նպատակի պարագա, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

մնում էր (ստորոգելի, իսնգույց, պարզ ստորոգյալ)

մշեցի (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

որը (շաղկապ, ենթակա, որոշիչ)

շվարած (որոշիչ, ձևի պարագա, ստորոգելի)

49. Եղոն ապշությանը լսում էր այդ տաքօրինակ ծառը և ոչինչ չէր հասկանում:

Եղոն (ստորոգելի, կոչական, ենթակա)

ապշությամբ (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, որոշիչ)

տաքօրինակ (ձևի պարագա, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

ոչինչ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

չէր հասկանում (բաղադրյալ ստորոգյալ, իսնգույց, պարզ ստորոգյալ)

50. Դաշույնը ստիպեց վաշխառուին կատարել Եղոյի բոլոր հրամանները:

Դաշույնը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

ստիպեց կատարել (իսնգույց, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)

վաշխառուին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

բոլոր (չափի պարագա, որոշիչ, ձևի պարագա)

հրամանները (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

51. Նապահանգստի տարածքում ջրերը խաղաղ էին. քարե նապամատույցի վրա կենդանություն կար:

Նապահանգստի (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, հատկացուցիչ)

տարածքում (վերաբերության անուղղակի խնդիր, որոշիչ, տեղի պարագա)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ծիշտը:

273

ջրերը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

խաղաղ էին (պարզ ստորոգյալ, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)

կենդանություն (որոշիչ, ենթակա, ստորոգելի)

52. Ալիքները ռումբի պես պայթում էին՝ խփվելով կարծր պատին:

Ալիքները (ուղիղ խնդիր, կոչական, ենթակա)

ռումբի պես (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

պայթում էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

կարծր (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

պատին (տեղի պարագա, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

53. Դեպի Աղթամար էինք գնում աշմանային մի զով գիշերով:

Դեպի Աղթամար (նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

գնում էինք (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

աշմանային (ստորոգելի, որոշիչ, ժամանակի պարագա)

զով (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)

գիշերով (միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)

54. Մայր մտնող արեգակն այդ միջոցին աղոտ ճառագայթներով խաղում էր ջրերի հետ ու լայն, լուսավոր ուղի գծում մինչև ավեր:

Մայր մտնող (ձևի պարագա, ժամանակի պարագա, որոշիչ)

արեգակը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

աղոտ (ձևի պարագա, որոշիչ, հատկացուցիչ)

ուղի (կոչական, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

մինչև ավեր (նպատակի պարագա, հիմունքի պարագա, տեղի պարագա)

55. Նավավար Թորոսն այդ միջոցին նավակի քիթը ցցել էր ավազի մեջ և մի քանի գյուղացիների օգնությամբ նավակն էր մտցնում ոչխարները:

Նավավար (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)

քիթը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

մի քանի (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

մտցնում էր (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

ոչխարները (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

56. Դաշտն ամբողջ ծփում—օրորվում էր մեղմ քամուց՝ նագելի և գողտրիկ:

Դաշտը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

ամբողջ (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

ծփում—օրորվում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

քամուց (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա)

գողտրիկ (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

57. Անտառում ուժեղ քամուց այնպես էին ճռնչում լորենիները, որ կարելի էր կարծել, թե

կացնով ծառ են կտրում:

Ուժեղ (ձևի պարագա, որոշիչ, պատճառի պարագա)

քամուց (հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

275

մեր շնորհիվ (հիմունքի պարագա, հատկացուցիչ, ձևի պարագա)
օժանդակությամբ (գիջման պարագա, ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

64. Գիշերը նրա հրավերով հավաքվել էինք գրույցի:
գիշերը (ենթակա, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)
նրա (ենթակա, հատկացուցիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)
հրավերով (ձևի պարագա, պատճառի պարագա, հիմունքի պարագա)
հավաքվել էինք (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)
գրույցի (պայմանի պարագա, նպատակի պարագա, հիմունքի պարագա)

65. Ծովերի վրա ուրախ խաղում են ալիքները ժիր:
Ծովերի վրա (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)
ուրախ (ձևի պարագա, հիմունքի պարագա, որոշիչ)
խաղում են (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, պատճառի պարագա)
ալիքները (ենթակա, ուղիղ խնդիր, կոչական)
ժիր (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

66. Այդ դեպքից հետո նրանք այլևս միմյանց չեն տեսել:
դեպքից հետո (ժամանակի պարագա, չափի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր)
նրանք (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
այլևս (ժամանակի պարագա, հիմունքի պարագա, ձևի պարագա)
միմյանց (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, մասնական բացահայտիչ)
չեն տեսել (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

67. Երագումս մի մաքի

Մոտս եկավ հարցմունքի...

Մի (հատկացուցիչ, որոշիչ, չափի պարագա)
մաքի (ենթակա, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)
մոտս (տեղի պարագա, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)
եկավ (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)
հարցմունքի (հանգման անուղղակի խնդիր, գիջման պարագա, նպատակի պարագա)
էր. ու նրա նմանը չկար աշխարհում:

68. Կար ժամանակ, երբ այդ մարդը երիտասարդ էր. թե սոսկալի էր այն օրը, երբ աշխարհ եկավ
Կար (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)
Ժամանակ (ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա, ենթակա)
այդ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)
Երիտասարդ էր (պարզ ստորոգյալ, որոշիչ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
աշխարհում (տեղի պարագա, անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)
էր այն օրը, երբ աշխարհ եկավ

69. Մի ակամատես պառավ պատմում էր. թե սոսկալի էր այն օրը, երբ աշխարհ եկավ
Վարդան Աիրումյանը:
Ակամատես (ենթակա, որոշիչ, ձևի պարագա)
պառավ (որոշիչ, ենթակա, ստորոգելի)
այն (որոշիչ, ձևի պարագա, ենթակա)
օրը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ժամանակի պարագա)
աշխարհ եկավ (բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա, պարզ ստորոգյալ)

276

70. Դպրոցի տնօրեն Հակոբյանին մտտեցավ Տիգրանը:

Դպրոցի (տեղի պարագա, որոշիչ, իստիպացուցիչ)
տնօրեն (ենթակա, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

Հակոբյանին (բուն բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր)
մտտեցավ (իանգույց, ստորոգծելի, պարզ ստորոգյալ)

Տիգրանը (իանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

71. Բակունցի հայրենի քաղաքը՝ գորիսը, փոքր, բայց գեղեցիկ քաղաք է:

Բակունցի (իստիպացուցիչ, որոշիչ, ենթակա)
հայրենի (իստիպացուցիչ, հիմունքի պարագա, որոշիչ)

գորիսը (բուն բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
փոքր (ձևի պարագա, ստորոգծելի, որոշիչ)

քաղաք է (պարզ ստորոգյալ, իանգույց, քաղաղոյալ ստորոգյալ)

72. Նավակն ալիքներից քշվեց դեպի ափ և բախվեց սուրսայր ժայռերին:

Նավակն (ուղիղ խնդիր, ենթակա, հանգձան անուղղակի խնդիր)
ալիքներից (մերգործող անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա, տեղի պարագա)
դեպի ափ (տեղի պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)
բախվեց (քաղաղոյալ ստորոգյալ, իանգույց, պարզ ստորոգյալ)

ժայռերին (իանգձան անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր)

73. ... Ու ձմռան եղկար գիշերը նստած՝
խոսում են Լոռու հին-հին քաջերից:

Ձմռան (ժամանակի պարագա, որոշիչ, մասնական բացահայտիչ)
գիշերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա)

խոսում են (քաղաղոյալ ստորոգյալ, ձևի պարագա, պարզ ստորոգյալ)

Լոռու (տեղի պարագա, որոշիչ, պայմանի պարագա)
քաջերից (նպատակի պարագա, մերգործող անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

74. Ծեղքով հրածնալ տվեց ընկերոջը և ինքն էլ պատրաստվեց մեկնելու:

Ծեղքով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ)
հրածնալ տվեց (իանգույց, քաղաղոյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

ընկերոջը (ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր)
ինքն (իանգույց, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
մեկնելու (ստորոգծելի, նպատակի պարագա, հիմունքի պարագա)

75. Քո ամուսնը լսելիս ես միշտ մեղ գյուղն եմ հիշում:

Լսելիս (ձևի պարագա, ժամանակի պարագա, հիմունքի պարագա)
ես (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգծելի)

միշտ (ժամանակի պարագա, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)
գյուղն (ստորոգծելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

76. Ժողովի մասնակիցները բավական խոսեցին դասարանի առաջադիմության մասին:

Մասնակիցները (ստորոգծելի, ենթակա, քաղաղոյալ ստորոգյալ)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության
տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

բավական (պայմանի պարագա, ձևի պարագա, չափի պարագա)
խոսեցին (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)
դասարանի (մասնական բացահայտիչ, նպատակի պարագա, հասկացուցիչ)
առաջադիմության մասին (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության
անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

77. Սամվելը դուրս գնաց՝ ընդունելու իր պատվարժան հյուրերին:
Սամվելը (ուղիղ խնդիր, կոչական, ենթական)
դուրս գնաց (նպատակի պարագա, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ընդունելու (ստորոգելի, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)
իր (որոշիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հասկացուցիչ)
հյուրերին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա)

78. Արամն այդ մրցույթին պիտի մասնակցեր ծնողների թույլտվությամբ:
Այդ (որոշիչ, մասնական բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր)
մրցույթին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր,
միջոցի անուղղակի խնդիր)

պիտի մասնակցեր (բաղադրյալ ստորոգյալ, նպատակի պարագա, պարզ ստորոգյալ)
ծնողների (որոշիչ, ենթական, հասկացուցիչ)
թույլտվությամբ (հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա, ձևի պարագա)

79. Բաղաքը շրջապատել են թշնամու հոծ խմբերը:
Բաղաքը (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, ենթական)
շրջապատել են (պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա, որոշիչ)
թշնամու (բացահայտիչ, հասկացուցիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)
հոծ (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)
խմբերը (ներգործող անուղղակի խնդիր, ենթական, միջոցի անուղղակի խնդիր)

80. Հյուսիսից եկած հյուրն ատաղին անգամ էր բրնձով փչավ ուտում:
եկած (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, որոշիչ)
հյուրն (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթական)
ատաղին անգամ (ձևի պարագա, հիմունքի պարագա, ժամանակի պարագա)
բրնձով (միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ, ձևի պարագա)
փչավ (ենթական, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

81. Թզուկները երամ առ երամ անցնում էին վարդենիսի լեռներով և ցրեղ տանելով
իջևում էին հանգիստ առնելու:

երամ առ երամ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)
լեռներով (տեղի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)
տանելով (ժամանակի պարագա, նպատակի պարագա, ստորոգյալ)
իջևում էին (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
հանգիստ առնելու (պատճառի պարագա, գիծման պարագա, նպատակի պարագա)
իսկ իսկապես (հանգման անուղղակի խնդիր, ինքնուրույն թույլտվությամբ)

82. Նախադարձերի՝ Պարսկաստան գնալուց ինքու խոնկն ու խառնաշփոթ տառածկեց
որը Հայոց աշխարհում:
Պարսկաստան (հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, նպատակի պարագա)

գնալուց հետո (պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա, անցատման անուղղակի խնդիր)

խառնաշփոթը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգծելի)

ողջ (միջանկյալ բառ, որոշիչ, չափ ու քանակի պարագա)

չայոց (որոշիչ, իստիպացուցիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

83. Այդ բոլորը մինչև անգամ հետաքրքրական էր, բայց ինձ վախեցրեց մի ուրիշ ծայն:

բոլորը (վերաբերության անուղղակի խնդիր, ենթակա, ստորոգծելի)

հետաքրքրական էր (ծնի պարագա, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ինձ (իսկապես անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

ուրիշ (որոշիչ, ծնի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ծայն (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ներգործող անուղղակի խնդիր)

84. Ճնշող լուսություն էր տիրում, քվում էր, քե ամեն կյանք արդեն մեռել էր սառնամանիքից:

ճնշող (չափի պարագա, որոշիչ, ծնի պարագա)

լուսություն (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգծելի)

քվում էր (միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ, իսկապես)

արդեն (տեղի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)

սառնամանիքից (անցատման անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, պատճառի պարագա)

85. Երբ երեխան մորը իսկապես կարճ ժեպը վերջացակ, քահանան օրինեց երիտասարդ ծնողներին, որից հետո բոլորը սեղան նստեցին:

երեխան (ենթակա, ստորոգծելի, ուղիղ խնդիր)

մորը (իսկապես անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ժեպը (ենթակա, ստորոգծելի, ուղիղ խնդիր)

որից հետո (նպատակի պարագա, պատճառի պարագա, ժամանակի պարագա)

բոլորը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

86. Չետո ամձապը հետզհետե լայնանում էր և գոգավոր խոռոչի ձև էր առնում:

չետո (տեղի պարագա, ժամանակի պարագա, նպատակի պարագա)

հետզհետե (ծնի պարագա, որոշիչ, ինքնուրույն պարագա)

գոգավոր (որոշիչ, ծնի պարագա, չափի պարագա)

խոռոչի (իսկապես անուղղակի խնդիր, իստիպացուցիչ, որոշիչ)

ձև էր առնում (ծնի պարագա, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

87. Վանքի պարիսպներից դուրս կառուցված այդ շինությունը ճանապարհորդների օթևան էր:

վանքի (տեղի պարագա, ինքնուրույն պարագա, իստիպացուցիչ)

կառուցված (անցատման անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, որոշիչ)

այդ (որոշիչ, ինքնուրույն պարագա, տեղի պարագա)

շինությունը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր)

օթևան էր (պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա)

88. Լևոնը՝ որպես լավ մասնագետ, գերազանցում է բոլորին, և շատերն են նրան նախանձում:

Լևոնը (բուն բացահայտիչ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

որպես մասնագետ (մասնավորոր պարագայական բացահայտիչ, բուն

բացահայտիչ, մասնական բացահայտիչ)

բոլորին շատերն նրան (ի

89. Այդ ժամ

պիտոց

դուռը

գարդա

դուռն

90. Ընկն

սպասում

չոպի

սրտա

նրան

կարև

գործ

91. Կար

կարողալ

կարո

մարո

դարձ

գիրք

կարո

92. Երբ

փորձեց

Լրա

թաղ

երգ

ձեռ

փոր

93. Արդ

Արդ

Երև

Կող

որը

ոտը

94. Վա

կան

իս

իս

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

բոլորին (հանգձան անուղղակի խնդիր, կոչական, ուղիղ խնդիր)

շատերն (չափի պարագա, ենթակա, ստորոգելի)

նրան (հանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր)

89. Այդ ժամանակ մայրաքաղաքի փողոցները, մանավանդ ավագ դուռը, զարդարվեցին դրոշմերով:

Այդ ժամանակ (չափի պարագա, նպատակի պարագա, ժամանակի պարագա)

փողոցները (ուղիղ խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, ենթակա)

դուռը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

զարդարվեցին (ստորոգելի, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

դրոշմերով (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր)

90. Ընկերոջ հրավերով նա մեկնեց Արտաշատ. այնտեղ նրան կարևոր գործեր էին սպասում:

Հրավերով (պատճառի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, հիմունքի պարագա)

Արտաշատ (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, կոչական)

նրան (ուղիղ խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր)

կարևոր (ծնի պարագա, պատճառի պարագա, որոշիչ)

գործեր (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

91. Կարդալը մարդուն դարձնում է շրջահայաց և բանիմաց. մի՛ խուսափիր գիրք կարդալուց:

Կարդալը (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

մարդուն (հանգձան անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

դարձնում է շրջահայաց (պարզ ստորոգյալ, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)

գիրք (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

կարդալուց (հանգձան անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա)

92. Նրանց խմբերը իրենց թաղերն են վերադառնում երգով ու ծնծղաների նվագով և փողոցը լցնում են աղմուկով:

Նրանց (հանգձան անուղղակի խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

թաղերն (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր)

երգով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, որոշիչ)

ծնծղաների (որոշիչ, ենթակա, հատկացուցիչ)

փողոցը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

93. Արդեն երևում էր կողքի ծին, որը, պարանոցը վեր պահած, թռչում էր՝ խաղաղճելով ոտքերը:

Արդեն (հիմունքի պարագա, չափի պարագա, ժամանակի պարագա)

երևում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

կողքի (հատկացուցիչ, տեղի պարագա, որոշիչ)

որը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)

ոտքերը (ծնի պարագա, ուղիղ խնդիր, հիմունքի պարագա)

94. Վախճանը գոհունակ տարածվում էր խարույկի կողքին, գրուցում էին ընկերներից

կամ հանձնվում ինչ-ինչ հիշողությունների:

խարույկի կողքին (տեղի պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա)

ընկերներից (անջատման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

գրուցում էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ)

ինչ-ինչ (պատճառի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

հիշողությունների (հատկացուցիչ, գիշման պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր)

95. Առաջին փոփոխվել, որին իդր թաղումից հետո սպասում էր ամեն լուպե, անցյալ պակաս գոյական, քան կարծում էր:

Առաջին (չափի պարագա, տեղի պարագա, որոշիչ)

որին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

թաղումից հետո (պայմանի պարագա, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)

ամեն լուպե (չափի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)

գոյական (ձևի պարագա, չափի պարագա, հանձնատության անուղղակի խնդիր)

96. Մի քանիսը նրա միտքը չհասկացան, իսկ մյուսները պնդեցին իրենց ասածը՝ համաձայն պայմանավորվածության:

Մի քանիսը (չափի պարագա, գիշման պարագա, ենթակա)

նրա (հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ) միտքը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

ասածը (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

համաձայն պայմանավորվածության (ձևի պարագա, հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա)

97. Ինձ համար մեծագույն բերկրանք է տեսնել, որ պրտասահմանի հայության ճնշող մեծամասնությունը փախված է հայրենիքին, ապրում է նրանով:

Ինձ համար (հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

մեծագույն (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)

հայության (հատկացուցիչ, որոշիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

ճնշող (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

նրանով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

98. Յարյուրիազարանց գործը եկել-նստել էր ահագին տարածության վրա և եռում էր

մարդկային բազմության շարժումներից:

Յարյուրիազարանց (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

եկել-նստել էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ)

տարածության վրա (տեղի պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

մարդկային (որոշիչ, հատկացուցիչ, պայմանի պարագա)

բազմության (հատկացուցիչ, հանգձան անուղղակի խնդիր)

99. Ահա և գալուքը. ո՞ւմ սիրտը չի բրբռում գալնան առաջին ծաղիկների բացվելուն պես:

Ո՞ւմ (ենթակա, կոչական, հատկացուցիչ)

չի բրբռում (բաղադրյալ ստորոգյալ, ձևի պարագա, պարզ ստորոգյալ)

գալնան (որոշիչ, հատկացուցիչ, ժամանակի պարագա)

առաջին (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հիմունքի պարագա)

բացվելուն պես (ձևի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարրերակներից ընտրել ձիշտը:

281

100. Դեպի անդունդը պարզվող ապառաժի տակից՝ ուղիղ ոտքերիդ առաջ, իջնում են կնճռոտ ու դաժան լեռների շարքեր:

Պարզվող (միջանկյալ բառակապակցություն, ձևի պարագա, որոշիչ) ոտքերիդ առաջ (հանգման խնդիր, ձևի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ) իջնում են (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ) դաժան (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ) շարքեր (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

101. Սիրում եր խոսել ամեն նյութից, բայց անհրաժեշտության դեպքում հաճախ եր դիմում ջենոնի օգնությանը:

Նյութից (տեղի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր) անհրաժեշտության դեպքում (պայմանի պարագա, նպատակի պարագա, ձևի պարագա) հաճախ (որոշիչ, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա) ջենոնի (ենթակա, որոշիչ, հատկացուցիչ) օգնությանը (մասնական բացահայտիչ, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

102. Այս առիթով կամենում եմ խոսել պատահածի մասին, որպեսզի հասու լինենք մեզ սպասվելիք վտանգին:

Կամենում եմ խոսել (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ) պատահածի մասին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա) հասու լինենք (պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)

սպասվելիք (ձևի պարագա, որոշիչ, պայմանի պարագա) վտանգին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

103. Որքան էլ այս հարցով զբաղված եմ, հարգարժան տեր, այնուամենայնիվ չեմ մոռանում այն, ինչ հրահանգեցիք:

Այս (ենթակա, որոշիչ, կոչական) հարցով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, նպատակի պարագա) զբաղված (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ) տեր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական) ինչ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

104. Երիտասարդը հույն թիկնապահի բառերը կրկնեց հունական հատուկ առոգանությամբ:

Երիտասարդը (որոշիչ, ենթակա, որոշիչ) հույն (ստորոգելի, ենթակա, որոշիչ) թիկնապահի (հատկացուցիչ, որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր) հատուկ (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ) առոգանությամբ (որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա) ծերունի

105. Սկզբում նա որոշել էր գնալ մենակ, բայց վերջին պահին նրան միացավ ծերունի իորեղբայրը:

Սկզբում (տեղի պարագա, ժամանակի պարագա, պայմանի պարագա) մենակ (պայմանի պարագա, ձևի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր) պահին (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա) ծերունի (հատկացուցիչ, կոչական, որոշիչ)

հորեղբայրը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

106. Ի՞նչ հարազատնե՞ր, սպիտոր՝ երեւուն հողի վրա բարձրացած այս հաստատուն

ամբիոնից ուզում են խոսել ձեզ հետ:

Հարազատնե՞ր (կոչական, որոշիչ, ենթակա)

սպիտոր՝ (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

ամբիոնից (անճատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ձևի պարագա)

ուզում են խոսել (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ձեզ հետ (իանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր,

միասնության անուղղակի խնդիր)

107. Ես դեռ մանկությունից հիշում եմ, թե ինչպես ամեն ինչ անում էի, որ տանը մենք ուրախ լինեմք:

մանկությունից (տեղի պարագա, ժամանակի պարագա, ձևի պարագա)

ինչպես (որոշիչ, պայմանի պարագա, ձևի պարագա)

ամեն ինչ (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

տանը (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, բուն բացահայտիչ)

ուրախ լինեմք (պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա, բաղադրյալ ստորոգյալ)

108. Ո՛վ միջակություն, ծերությո՛ւն հոգու, գոհ տիպարը քո սուր ծածածուկեց, ինչպես բութ ցալից:

ո՛վ միջակություն (կոչական, ենթակա, որոշիչ)

հոգու (հատկացուցիչ, ձևի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

գոհ (որոշիչ, ձևի պարագա, պայմանի պարագա)

քո (հատկացուցիչ, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

ցալից (հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր)

109. Ղու, հայրի՛կ, այդ մային մի՛ մտախոզվիր, վաղը կեթ լուր կբերեմք գյուղից:

Ղու (ենթակա, կոչական, ուղիղ խնդիր)

հայրի՛կ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական)

մի՛ մտախոզվիր (բաղադրյալ ստորոգյալ, իանգձույց, պարզ ստորոգյալ)

վաղը կեթ (միջանկյալ բառ, ժամանակի պարագա, չափի պարագա)

կբերեմք (իանգձույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

110. Այն քաղաքը, որտեղ կատարվել է այս դեպքը, այժմ էլ աննշան է, աշխարհից արիամարիված ու մոռացված, և, ի՛նչ խոսք, բերն են հիշում դրա մային:

քաղաքը (տեղի պարագա, ենթակա, բուն բացահայտիչ)

այս (որոշիչ, հատկացուցիչ, չափի պարագա)

ի՛նչ խոսք (միջանկյալ բառակապակցություն, ձևի պարագա, ենթակա)

դրա մային (չափի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

միջոցի անուղղակի խնդիր, իանգձան անուղղակի խնդիր,

111. Հայտնի պատրիկ սննդատ Բագրատունում՝ նշանավոր գորավարին՝ որպես կայսեր դեմ մեղանշածի, գցում են կրկեսը, որ գազանները հոշտեն:

Հայտնի (պայմանի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

դրպես մեղանշածի (մասնական բացահայտիչ, հատկացուցիչ, իանգձան անուղղակի խնդիր)

կրկեսը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, տեղի պարագա)

գազանները
հոշտեն (ն

112. Հենավոր

սարերի (որ

թիվունքից՝

դանդաղ (որ

հիացնում է

բուրդին (հա

բուրդին (հա

113. Ո՛չ ոք չի

սպասում էին

Ո՛չ ոք (պայծ

եղբ (չափի

առաջին (չա

բուրդին (հա

դրան (իան

մեղգործող

114. Անցալ ա

վնտրած գեղի

սրահից սր

մի (ձևի պա

դրան (իան

վնտրած (որ

գեղեցիկուհ

115. Բայց պին

դրեց է (ստ

ոչ մի (գեղ

ինձ (անջ

անդուլ (ձև

դարից (ան

116. Նա պատ

նա ապրում էր

ևս (ուղիղ խ

գիտելիքնե

դրանով (ձև

գաղափար

իրոք (նպ

117. Զնամու

Զնամու (որ

ուժեղը (են

մեծ (հատկ

հարկածալի

շվատներ

գազանները (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի) հոշոտեն (նպատակի պարագա, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

112. Հետափոր սարերի թիկունքից դանդաղ ծագում է արևը և հիացնում բուրդին: Սարերի (որոշիչ, տեղի պարագա, հատկացուցիչ) թիկունքից (տեղի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր) դանդաղ (որոշիչ, ժամանակի պարագա, ձևի պարագա) հիացնում է (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, նպատակի պարագա) բուրդին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա)

113. Ոչ որ չիմացավ, թե երբ ճայթեց զարնամանուտի առաջին ամպրոպը, թեև բոլորը սպասում էին դրան:

Ոչ որ (պայմանի պարագա, ուղիղ խնդիր, ենթակա) երբ (չափի պարագա, միջանկյալ բառ, ժամանակի պարագա) առաջին (չափի պարագա, տեղի պարագա, որոշիչ) բոլորը (հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր) դրան (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

114. Անցավ սրահից սրահ և հանդիպեց մի փղոսկրյա դռան. ներս մտավ և տեսավ իր փնտրած գեղեցկուհուն:

Սրահից սրահ (ձևի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

մի (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)

դռան (հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

փնտրած (որոշիչ, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)

գեղեցկուհուն (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա)

115. Բայց պինդ է հոգիս, ու ոչ մի ժանիք ինձ չի բաժանի իմ անդուլ դարից:

Պինդ է (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ոչ մի (գիշման պարագա, հիմունքի պարագա, որոշիչ)

ինձ (անջատման անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

անդուլ (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

դարից (անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր) իմ (անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, այլ, իրոք, դրանով)

116. Նա պատմում էր ոչ թե գիտելիքներով ինձ զարմացնելու համար, այլ, իրոք, դրանով նա ապրում էր:

Նա (ուղիղ խնդիր, ենթակա, բուն բացահայտիչ)

գիտելիքներով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)

դրանով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ստորոգելի)

զարմացնելու համար (վերաբերության անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ձևի պարագա)

իրոք (նպատակի պարագա, միջանկյալ բառ, որոշիչ)

117. Թշնամու առաջատար ուժերը ջախջախվեցին մեր հարվածային ջոկատների կողմից:

Թշնամու (որոշիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

ուժերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, կոչական)

մեր (հատկացուցիչ, ենթակա, բուն բացահայտիչ)

հարվածային (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

ջոկատների կողմից (ենթակա, անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

118. — Ռոտե՞ղ եք անցրել այդ գեղեցիկ ծաղիկները:—

խորհրդակոթ ժպիտով հարցրեց երիտասարդը:

Ռոտե՞ղ (հանգձան անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ստորոգելի)

այդ (դրոշիչ, հատկացուցիչ, պայմանի պարագա)

ծաղկավաճառին (հանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ժպիտով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, դրոշիչ)

երիտասարդը (դրոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

119. Թվում էր, թե դա մոռացված մի անկյուն է այն օրից, երբ դեռ մարդը չկար:

դա (դրոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

անկյուն է (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

այն (դրոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

դեռ (միջանկյալ բառ, ժամանակի պարագա, ձևի պարագա)

չկար (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

120. Եղած հողն էլ դարձր շարունակ այնքան է տրորվել օտար այրուծիի սնբակների տակ, որ անրացել է. քարացել:

եղած (ստորոգելի, ձևի պարագա, դրոշիչ)

այնքան (չափի պարագա, ձևի պարագա, դրոշիչ)

սնբակների տակ (ձևի պարագա, դրոշիչ, տեղի պարագա)

այրուծիի (ենթակա, հատկացուցիչ, դրոշիչ)

քարացել է (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

121. Թեպետ առապիտը գուլ էր, այնուամենայնիվ, քանի արևը բարձրանում էր, այնքան օդն ալվելի էր ջեղմանում:

Առապիտը (ժամանակի պարագա, պայմանի պարագա, ենթակա)

գուլ (ձևի պարագա, ստորոգելի, դրոշիչ)

արևը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

օդը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, տեղի պարագա)

ալվելի (ձևի պարագա, չափի պարագա, ստորոգելի)

122. Հինգ օրվա ճանապարհ էր անցել, մինչև հասել էր այդ բնակավայրը, բայց դեռ երեք օր էլ պիտի սպասեր, որ մյուսները գային:

ճանապարհ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

բնակավայրը (ստորոգելի, տեղի պարագա, նպատակի պարագա)

երեք օր (չափի պարագա, ժամանակի պարագա, դրոշիչ)

մյուսները (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

գային (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, նպատակի պարագա)

123. Վերջացնելով գործը՝ նա դարձավ քիչ հեռու կանգնած մի լեյտենանտի:

— Հետևե՛ք աշխատանքի ընթացքին:

վերջացնելով (ձևի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)

դարձավ (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)

լեյտենանտի (ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

հետևե՛ք (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)

ընթացքին (հատկացուցիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել միշտ:

285

124. Ուզում եր գնալ արտասահման՝ սովորելու. դիմեց մի բանի բարեկամների, մերժեց.

Արտասահման (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, մերժեց, սովորելու (պարձանի պարագա, պատճառի պարագա, մեղի պարագա) մի բանի (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

բարեկամների (օտարակցուցիչ, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր) մերժեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ)

125. Չնայած իրեն խոստացել էին, բայց համոզված եր, որ զաղտնիքն առելու դեպքում միայն կարող եր ազատվել չարագործներից:

Իրեն (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր) համոզված եր (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց)

առելու դեպքում (պարձանի պարագա, ժամանակի պարագա, պատճառի պարագա) կարող եր ազատվել (միջանկյալ բառակապակցություն, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

չարագործներից (ներգործող անուղղակի խնդիր, անցածման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

126. Արամն այդ օրը չայցելեց ընկերոջը և ամբողջ օրն անցկացրեց միայնակ: Այդ (ժամանակի պարագա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

ընկերոջը (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր) օրն (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

անցկացրեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի) միայնակ (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

127. Նա այդ օրը պետք է մեկներ խալիա, բայց, չգիտես ինչու, դա տեղի չունեցավ: Նա (ուղիղ խնդիր, կոչական, ենթակա)

պետք է մեկներ (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

Խալիա (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

չգիտես ինչու (բաղադրյալ ստորոգյալ, ձևի պարագա, միջանկյալ բառակապակցություն) դա (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

128. Նամակը գրել եր Մանվել Մամիկոնյանը՝ սպարապետի եղբայրը, որը Պարսկաստան մեկնած հայկական հեծելազորի հրամանատարն եր:

Նամակը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

Մամիկոնյանը (ենթակա, բուն բացահայտիչ, որոշիչ)

եղբայրը (բուն բացահայտիչ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

որը (որոշիչ, ենթակա, չաղկապ)

Պարսկաստան (ստորոգելի, տեղի պարագա, որոշիչ)

129. Առաքելը գլուխը բարձրացրեց սրի դաստակին հենած ձեռքերի վրայից ու վճռական նայեց վիճողներին:

Գլուխը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

հենած (ձևի պարագա, պատճառի պարագա, որոշիչ)

վճռական (ձևի պարագա, որոշիչ, միջանկյալ բառ)

նայեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

վիճողներին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

130. Մանեն ուշիուշով ականց է դնում ծերունուն և գգում ինչ-որ անսովոր մի բան:

Ուշիուշով (ծնի պարագա, նպատակի պարագա, որոշիչ)

ականց է դնում (բաղադրյալ, ստորոգյալ, ուղիղ խնդիր, պարզ ստորոգյալ)

ծերունուն (ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ինչ-որ (միջանկյալ բառ, որոշիչ, հիմունքի պարագա)

բան (ուղիղ խնդիր, ենթակա, հանգձան անուղղակի խնդիր)

131. Այս հոլիտով է անցնում Ալեքսանդրիա տանող երկաթգիծը, և դրանով է, որ սլանում է մեր գնացքը:

Հոլիտով (միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր)

Ալեքսանդրիա (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, ենթակա)

երկաթգիծը (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, ենթակա)

դրանով (միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ծնի պարագա)

գնացքը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, անցատնան անուղղակի խնդիր)

132. Հինգ հուժու գինկոններ դժկարությամբ կարողացան կասեցնել գազագած անբոխի խուժումը:

Հինգ (չափի պարագա, ծնի պարագա, որոշիչ)

դժկարությամբ (ծնի պարագա, չափի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր)

գազագած (ծնի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

անբոխի (ենթակա, հատկացուցիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

խուժումը (ենթակա, մասնական բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր)

133. Ծննդյան հենց հաջորդ օրը նա գրքերը տարավ Մարգարենց տուն՝ նրան ընծայելու: Ծննդյան (ծանանակի պարագա, հիմունքի պարագա, հատկացուցիչ)

հաջորդ (որոշիչ, անցատնան անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)

նա (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

Մարգարենց (հատկացուցիչ, որոշիչ, տեղի պարագա)

ընծայելու (նպատակի պարագա, հատկացուցիչ, ստորոգելի)

134. Նախասենյակում լսվեց դռան գանգակի աղնկալի ձայնը, որը չափից դուրս երկար շարունակվեց:

Նախասենյակում (հանգձան անուղղակի խնդիր, ստորոգելի, տեղի պարագա)

դռան (բուն բացահայտիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

աղնկալի (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

երկար (որոշիչ, տեղի պարագա, չափի պարագա)

որը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, շաղկապ)

135. Քայլս էին բարձրալանդակի տափարակից, որի կենտրոնում աղանանդի նման ջինջ լիճն էր: Տափարակից (անցատնան անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, տեղի պարագա)

որի (ենթակա, որոշիչ, հատկացուցիչ)

կենտրոնում (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

աղանանդի նման (որոշիչ, հանգձան անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա)

լիճն (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ծիշողը:

287

136. Ինչո՞ւ է կյանքը հաճախ այնպիսի չար խաղեր խաղում, որ մտածելիս մարդու սրտի մեջ արյունն է պաղում:

Ինչո՞ւ (նպատակի պարագա, պայմանի պարագա, պատճառի պարագա)
չար (որոշիչ, ձևի պարագա, ստորոգելի)
մտածելիս (ձևի պարագա, ստորոգելի, ժամանակի պարագա)
սրտի մեջ (հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, պայմանի պարագա)
արյունն (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական)

137. Երկար, անդադար մայքերն են մաշում, շրջում են անվերջ, երբեք չեն հոգնում:

Երկար (որոշիչ, չափի պարագա, ձևի պարագա)
մայքերն (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
շրջում են (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
երբեք (չափի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)
չեն հոգնում (չափի պարագա, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

138. Որդիդ կառողջանա, ո՛վ մեծափառ արքա, եթե նրան հազցնեք անվիշտ մարդու շապիկ:

Որդիդ (կոչական, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
արքա (որոշիչ, կոչական, ենթակա)
մարդու (հատկացուցիչ, որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)
շապիկ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)
կառողջանա (պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ, պայմանի պարագա)

139. Ծառերը մեկը մյուսից հեռու էին ինը-տասը քայլ, բայց հաստաբուն էին, մի-մի բուրգեր՝ ահագղու, բարձրաբերձ:

Հեռու էին (տեղի պարագա, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)
ինը-տասը (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)
հաստաբուն (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ)
բուրգեր (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)
բարձրաբերձ (որոշիչ, ստորոգելի, չափի պարագա)

140. Պայծառ հոգիներին հատուկ է լավատեսությունը. Թումանյանը երբեք չկորցրեց լավագույն ապագայի հույսը:

Պայծառ (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)
հատուկ է (ստորոգելի, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)
երբեք (ժամանակի պարագա, չափի պարագա, ձևի պարագա)
ապագայի (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, որոշիչ)
հույսը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

141. Քամին, երևի, այդ բոլորն անում է այն պատճառով, որ արմավենին իրեն չի սիրում, Նեղոսին է սիրում:

Երևի (պարզ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, բաղադրյալ ստորոգյալ)
բոլորն (չափի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)
անում է (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, հանգույց)
իրեն (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, հատկացուցիչ)
Նեղոսին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

288

142. Մի օր մեղմաշունչ մի բամի իջավ Նեղոսի ափերը և փռվեց ոտքերի տակ արմավենու՝

վայելչակազն, նոճիահասակ:

բամի (հատկացուցիչ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ափերը (տեղի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ոտքերի տակ (ծնի պարագա, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

արմավենու (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)

նոճիահասակ (ծնի պարագա, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

1. Ավարտական երեկոյին աշակերտները (երախտիքի, երախտագիտության) խոսք ասացին իրենց ուսուցիչներին:

2. Հափշտակիչը ձերբակալված է, (ամբաստանվում, գրպարտվում) է բրեական օրենսգրքի համապատասխան հոդվածով և շուտով կկանգնի դատարանի առաջ:

3. Լուրջ միջոցներ ձեռնարկելու (փոխարեն, փոխանակ) ռուսական դիվանագետները թակարդված էին փոքրիկ գիշումներով:

4. (Ցեղական, ցեղային) ոչխարի մածուկը շատ ալեկի համեղ է լինում:

5. (Տեղային, տեղական) իշխանությունները դաժան հաշվեհարդար տեսան ցուցարարների հետ:

6. Խորին երկյուղածությամբ մոտ գնացի ու (դողդոջում, դողդոջում) ձեռքերով հանեցի ծրարը:

7. Տարածաշրջան դիտորդներ ուղարկելու (պատրաստակամություն, պատրաստակամություն) են հայտնել վեց երկրներ:

8. Ապագայում են հայ-ադրբեջանական (պաշտոնական, պաշտոնական) նոր հանդիպումներ:

9. Հրամանատարը խստորեն հետևում էր կանոնադրական (պահանջների, պահանջմունքների) ճշգրիտ կատարմանը:

10. Այս գիրքը լույս է ընծայել «Ծաղիկ» (իրատարակությունը, հրատարակչությունը):

11. Ամ մածուկի խոսնակը հրամարվեց այդ միստում (իրատարակել, հրապարակել) քննարկվող հարցին վերաբերող բոլոր տպվածները:

12. Երկրում հեղաշրջում իրականացնելու անհրաժեշտության վերաբերյալ իռեստորի բերած բոլոր (փաստերը, փաստարկումները) հերքվեցին ընդդիմախոսների կողմից:

13. Զեկուցումից պարզվեց, որ գեկուցողը տարրական (հասկացություն, հասկացողություն) չունի երկրի իրավիճակից:

14. Հոր անսպասելի ժամանումից ողորն (հանկարծակի, հանկարծակի) եկավ:

16. Քաղաքագետը երկրի նախագահին հրամարականի (գեկուցում, գեկուց) է ներկայացրել:

17. Դրամատուրգը (գործառնություն, գործունեություն) է կատարում թե՛ արտարժույթով, թե՛ դրամով:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

289

18. Այդ երիտասարդի հոռի վարքագծից երևում է, որ նա արդեն բարոյապես (այլասերված, այլասեռված) է:

19. Այդ առասպելական հերոսի մասին բազմաթիվ (ավանդույթներ, ավանդություններ) են ստեղծվել:

20. Այնչտայնի հարաբերականության տեսությունը բավական (հետևորդներ, հետևորդներ) ունեցավ տարբեր երկրներում:

21. Ամեն զարնան գյուղացին սկսում է (այգաբացի, այգեբացի) աշխատանքները:

22. Ոչ պետական բուհերից շատերն իրենց դասախոսներին վարձատրում են (ժամավճարի, ժամավաճառի) սկզբունքով:

23. (Ապացուցումների, ապացույցների) բացակայության պատճառով քրեական գործը կարճվեց:

24. Այդ դեպքից հետո նրա հոգում մի տեսակ դառնության (զգացմունք, զգացում) էր մնացել:

25. Քաղաքապետարանը վերջերս մի որոշում է ընդունել, (ըստ որում, ըստ որի)՝ բոլոր բնակարաններում պետք է ջրաչափներ տեղադրվեն:

26. Բնավորության այդ լավ գծերը նա (ժառանգել էր, ժառանգություն էր ստացել) ծնողներից:

27. Մեր նախնիները մեզ (ժառանգորդություն, ժառանգություն) են թողել հայրենիք և լեզու, որոնք պիտի աչքի լույսի պես պահպանենք:

28. Ընտրարշավի ընթացքում պատգամավորության թեկնածուների մեծ մասը (խոստովանել, խոստացել) է պայքարել աշխատավարձերի կտրուկ բարձրացման համար:

29. Բոլոր տեղեկությունները նա (ծրագրել, ծրագրավորել) էր մուտքագրել կենտրոնական համակարգի մեջ:

30. Նրան (հազվագյուտ, հազվադեպ) կարելի էր տեսնել պարապ գրսնելիս:

31. Խմելու ջրի վարձավճարները ժամանակին (հավաքել, հավաքագրել) ջրմուղ ցանցի բնականոն աշխատանքի գլխավոր պայմանն է:

32. Ազգային ժողովի (պատվիրակներ, պատգամավորներ) ձեռնամուխ եղան մոր օրինագծի քննարկմանը:

33. Խոսքը (վերաբերում, վերաբերվում) է 5-րդ դարի հայ պատմիչների գործերին:

34. Քաղաքացիություն ստանալով՝ նա դարձավ հասարակության (լիիրավ, լիակատար) անդամ:

35. Իր նամակներից մեկում որդին (խոստացել, խոստովանել) է ուղղել իր սխալը:

36. զեղազիտությունը (հասկացողություն, հասկացություն) է տալիս գեղեցիկի մասին:

37. Ատենախոսի տեսակետները (հիմնավորվում, հիմնվում) են մասնավոր փաստերով:

38. (Պատարակության, հրատարակության) մեղքով գրքում սպրդել են բազմաթիվ վրիպակներ:

39. Իր մոր տունը կառուցող բանվորներին (պատվերներ, պատվիրաններ) տալիս մարմնի մեջ անսովոր ցուրտ զգաց:

40. Այժմ ազգին որպես հոգևոր սնունդ հարկավոր են ոչ միայն ավետարան ու շարական, այլև (արվեստ, արհեստ) և գրականություն:

41. Բժիշկները հիվանդին ուշադիր (քննարկեցին, քննեցին) և ախտորոշեցին բոքերի բորբոքում:

42. Երեխաների դաստիարակության հարցում ծնողներն այդպես էլ (միասնական, միացյալ) կարծիք չունեցան:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

291

69. Հեծյալները *(ելումուտ, երբեմն)* էին անում պարսպադռնից:
70. Միշտ զլինկան հագիվ 13 տարեկան էր, բայց արդեն հրաշալի նվագում էր *(դաշնամուր, դաշնամուրի վրա)*:
71. Միշտ իջեցրեց ջուրակը և *(վճռականորեն, վճռորոշ)* պատասխանեց. «Հայրի՛կ, չէ՞ որ երաժշտությունը իմ հոգին է»:
72. Եղել էին երջանիկ ժամանակներ, երբ *(հաղթանակած, հաղթական)* փառքով վերադառնում էին պատերազմից, և ամբոխը ողջունում էր նրանց:
73. Անհնարին *(խռովքի, խռովության)* մեջ կանգնած էր նա հայրենական տան մուտքի առաջ:
74. Չիշերային այդ *(տազնապալից, տազնապող)* պահին երկու ձիավորներ անցնում էին Մուշի դաշտով:
75. *(Այս ու այն կողմ, այստեղ-այնտեղ)* շուտումուր գալուց հետո իշխանը չկարողացավ բնել և դուրս եկավ վրանից:
76. Նա ցատկոտեց *(տեղից, տեղում)* և չընկնելու համար բռնեց սյունից:
77. Մտալլ *(խորհրդի, խորհրդածության)* մեջ խորասուզված, գլուխը կրծքին թեքած՝ կանգնած էր Սմբատը:
78. Նրա և անդամալույծի միջև սկսվեց մի *(անօրինակ, անօրինական)* պայքար:
79. Եվ ահա մի անգամ *(շատաշուն, շատայուն)* հողմին չդիմացավ դարավոր հսկա կաղնին:
80. Չնայած պարկեշտ, բայց *(թեքումիտ, թեքաբարո)* կին էր տիկին Բախտամյանը:
81. Հազարագինների վրաններն սկսեցին բոցավառվել, և նրանք *(հանկարծակի եկած, հանկարծակիի եկած)* փախան խուճապահար:
82. Նա նայում էր հոնքերի տակից և հայացքը զամում այնպես անդիմադրելի, որ մարդ ստիպված էր լինում *(տեղի տալ, տեղիք տալ)*:
83. Հենց որ ստացան այդ լուրը, ամրոցի բնակիչներն իսկույն *(խառնվեցին, խառնվեցին)* պատանու շուրջը՝ հաղթության մանրամասները նրանից լսելու:
84. Մարզպետունին ժպտաց և այդ ժպիտի տակ փորձեց թաքցնել այն կասկածը, որով *(վերաբերում, վերաբերվում)* էր իր սպարապետին:
85. Այսօրվանից նա դառնում է մեր ստեղծագործական միության *(կիրակ, լիակատար)* անդամ:
86. Սեփական գիտելիքի պակասի *(զգացմունք, զգացումը)* կախված է ունեցած գիտելիքի ծավալից ու խորացումից:
87. Հիվանդանոցներն այսօր չեն կարողանում սոցիալապես խոցելի խավերին *(ապահովագրել, ապահովել)* անվճար բուժօգնությամբ:
88. Ճատարկան սկզբում նորակրիկները ծանոթանում են կանոնագրի *(պահանջներին, պահանջներին)*:
89. *(Դոգերարժույթի, հոգարարժույթի)* խորհուրդը հուշարձանի պեղման նախագծի և հողախն աշխատանքների իրականացման համար նախատեսել է անհրաժեշտ գումար:
90. Քաղաքի տեսարժան վայրերը *(դիտելուց, դիտարկելուց)* հետո ճանապարհ բնկանց դեպի «Լենետիկ»:
91. Հրամանատարը նշեց, որ գինգորների մարտական *(պատրաստակամությունը, պատրաստակամությունը)* կատուցներ:
92. Մենք պետք է իրավական *(պետականություն, պետություն)* կատուցներ:
93. Ես զարթնեցի, *(միտածամանակ, միտածամանակ)* մնացի արթուն, հետո նորից բնեցի:

94. Բարենիդն աշխատանքի շնորհիվ հավաքականի վարորդները կատարել են զգալի բանակութար վառելիքի(տնտեսություն, տնտեսում):
95. (Ավանդությունը, ավանդույթը) պատմում է, որ Այծննիկ Անեցին իր մարմնից հանած ճեղքով էր կռվում բշտածիների դեմ:
96. Օրիորդի (ինչում, հնչում) ծիծաղը ծավալվելով արձագանքեց պալատի կամարների տակ:
97. — Անահիտ, խոսի՛ր, մի խո՛ւք ասա. — հուզմունքից շարագունելով (թորվեց, բոթվեց) սրտակը:
98. (Ամու, ամուլ) դաշտերը դարձան բերրի ու արգասաբեր, և անապատները ծաղկեցին:
99. Պատմության բաժնի որոշ ուսանողներ հաջողությամբ (լուծեցին, լուծարեցին) նախորդ կիսանյակի պարտքերը:
100. (Կարկաշում, կարկաշում) վտակները, լեռան ստորոտի մոտ միախառնվելով, դառնում են հորդառատ մի գետ:
101. Ցավոք, մեր մարդիկները վճռական պահերին (ցույց, չտվեցին, չցուցաբերեցին) անհրաժեշտ կամք ու վճռականություն, այդ պատճառով էլ պարտվեցին:
102. Փորձառու մարզիչը վերջին (ցուցումներն, ցուցումներներն) էր տալիս իր սաներին, թեև վերջիններս քաջածանոթ էին տեղանքին:
103. Ես որոշ վերապահությամբ եմ (վերաբերվում, վերաբերում) այդ հարցի քննարկումներին:
104. Հովիպանը պատրաստվում էր (փոխարինելու, փոխարկելու) խաղից դուրս եկող իր ընկերոջը:
105. Կարծում եմ՝ այդ խնդիրները շատ մեծ (բարդություններ, բարդություններ) չեն պարունակում:
106. Նոր դասը հեշտ չէր, և մենք դժվարությամբ (իրացրինք, յուրացրինք) այն:
107. Իմ հաջողությունների համար ես (պարտավոր, պարտական) եմ ծնողներին և ուսուցիչներին:
108. (Հայերեն լեզուն, հայերենը) աշխարհի հնագույն լեզուներից է:
109. Այդ մասին ասվել է (բազմիցս, բազմիցս անգամ):
110. Քո նշած (փաստերից, փաստերի) մեծ մասը չի համապատասխանում իրականությանը:
111. Հովիաննեպին՝ որպես պարտաճանաչ (աշակերտ, աշակերտի), ես լավ եմ ճանաչում:
112. Երեխան իր ծնողների հետ դուրս (եկավ, եկան) գրսանքի:
113. Բոլորը տեսնում էին, որ օրիորդն (օրակուր, օրակար) ավելի էր գեղեցկանում:
114. Ոչ միայն չէր սովորել դասը, (այլև, այլ) դասի տեղն էլ չգիտեր:
115. Ամեն կեղպ փորձում էր (գուրկ, գերծ) մնալ վարկաբեկվելուց:
116. Պատավորի կապածները (հիմնավորվեցին, հիմնվեցին) մոր փաստերով:
117. Ընկերներիդ (հանդիպելիս, հանդիպելուց) չմոռանաս ասել այդ մասին:
118. Տան համար մոր պահալան, բազմոց, սեղան և արձուներ եմ գնել, հիմա ջանում եմ (դրանք, դրանց) դասավորել հյուրասենյակում:
119. Չե՞ծած սնաթույր (մեծույղ, գրասուղ), սարեր ու ձորեր կտրելով՝ սուրում էր սփռապանծ ասպետը:
120. Իր լուրջ հայացքով (անորոշ, հանդարտ) նայելով՝ Վահանին՝ նա ունկնդրում էր այդ անտոժոր պատմությունը:
121. Որևէ խոսք (ասելու, արտահայտելու) փոխարեն՝ սուրիանդակը նամակը հանձնեց իշխանին:

122. Վարդանը համոզված էի, որ այլևս չկա իր բարեպաշտն երազների խմբակերպ ուրիշը:

123. Դեռ ընտրած խաղաղի կարմրագույն լույսը (ցուցաբերեց, երևան հանեց) մի քանի մոսկո դեմքեր, որոնք տաքանում էին:

124. Նա չէր վերադառնալու ընտանիքի գիրքը, քանի որ ինքն վերջին հազարացին (հետապնդված, վտարված) չէր երկրի սահմաններից:

125. Դեռավոր անապատում (մղեցնում, վարարում) էր մղրիկը և երկնքը ծածկում փոշու անկրկով:

126. Կառքի նստարարներին հենված Աշխենը անգուսպ (փղծկում, հեկեկում) էր:

127. Հայերն ընդդիմանում էին համատությանը՝ (ցված վրեժի, բենի) զգացումով:

128. Մենք երախտապարտ ենք այն անշահախնդիր (բժշկին, բժշկից), որը, հերոսական ջանքեր գործադրելով, փրկեց վթարի ենթարկված մեր հարազատի կյանքը:

129. Թագավորն ուշադրությանը լսում էր գորականին՝ առանց դույզն-ինչ դժգոհության նշույլ (արտաբերելու, արտահայտելու):

130. Ամառները նա մեկ ամսով գնում է գյուղ՝ (իդ, հրեն) պապերի ծննդավայրը՝ հանգստանալու գեղատեսիլ բնության գրկում:

131. Այդ լուրն ընկերոջը հաղորդելու համար Արան հեռախոսով (կապվեց, կապեց) նրա հետ:

132. Երբ նկատեց երիտասարդի՝ դեպի իրեն դիմող (կերպարող, կերպարանքը), լքաքցած հուզմունքով ժպտաց:

133. Տեսնում ես՝ մենք մի մեքենայում չենք տեղավորվում. երեխան թող զա (բո, բեզ) հետ:

134. Սարսափած բնակիչների հուսահատ աղաղակները, միախառնվելով կործանվող շինվածքների որոյոյունին, ավելի էին (հզորացնում, սաստկացնում) ընդհանուր զարհուրանքը:

135. Վանականը կանգ առավ շքեղ (տամ, խոժիթի) պատուհանի առաջ:

136. Հենց սկզբից նրա ուշադրությունը գրավեցին նորակառույց պատի խոր (խորշումները, խորշները):

137. Մամիկոնյանների նախնիները տաճարների կառուցման համար (վերջացրին, սպառեցին) իրենց զանձները:

138. Հայրից աշխարհի մեծ բարեկարգի (տիպարը, տիպը) ոգեշնչում էր ամենքին:

139. Ճանապարհորդը միայն մի բան էր երազում՝ երկար ճանապարհից հետո (խոնջանալ, հանգցել) մի կոճղի կամ քարի վրա:

140. Նա՝ խոշոր մարմնով (գեղաշուք, գողտրիկ) այդ կինը, յուր փայլուն աչքերով երբեմն նայում էր Արթակի երեսին:

141. Գեղջուկի և երկրագործի համար սկսվել էր հողային աշխատանքների (եռում, եռանդում) շրջան:

142. Բազմաբյուր հայրորդներ (սիրված, փոխած) են աշխարհի տարբեր ծայրերում:

143. Այդ առավոտ սուրհանդակը (ավետեց, գուժեց) հեռվից բերած բոթը:

144. Այդ դասախոսից ոչ ոք չի դժգոհում, որովհետև նա ուսանողներին միշտ էլ լավ է (վերաբերում, վերաբերվում):

145. Պահապանները, տեսնելով, որ ներս մտնողը իշխան է և ոչ հասարակ գիմկոր, (պառչած, տեղին) հարգանք մատուցեցին նրան:

146. Հծուտ գորավարը գործադրեց իր ռազմական ողջ տաղանդը՝ թշնամու նոր հարձակումը (ընդմիջելու, կասեցնելու) համար:

294

147. գնորդ Մարգարետունին տուրիանդակ ուղարկեց Սևան՝ իրենց տարած հաղթանակի (լուրը, գույժը) հայտնելու:
148. Թշնամին, խուժելով այդ քաղաքը, մինչև վերջին բեւը (գողացավ, կողոպտեց) քաղաքացիներին:
149. Նա դժկամությամբ բացում էր բաակի բերանը և սրտի (վշտով, ցավով) վճարում բանկորների օրավարձը:
150. Այդպիսի մարդիկ են (ստեղծել, կերտել) պատմությունը:
151. Բարերարի ուղարկած անսական բոշակն արդեն (վերջացել, ավարտվել) էր, և նա սպասում էր հաջորդին:
152. Կկարողանա՞մ արդյոք գտնել այն ոսկե միջինը, որ խաղաղություն է (նվիրում, պարգևում) մտքին ու հոգուն:
153. Միայն սայլերին լծված (նծույզների, ծիերի) խրխնջյունն էր մերթընդներո ընդիատում լսութունը:
154. Ջոկատը բափով անցավ գետը և մարտի բռնկեց հակառակորդի (հեծյալների, հեծկորների) գորախմբի հետ:
155. Արագածից փչող ծակող (քամին, գեփյուղը) անարգել պտույտներ էր գործում նեղիկ ու կեղտոտ փողոցներում:
156. Նա այդ քայլին դիմեց այն (իույսով, իուսով), որ հաջողության կհասնի:
157. Տնօրենն ավելացրեց, որ ինքը բոլորովին էլ-դեն (չէ, չի) այդ առաջարկությանը:
158. Սահմակը արագորեն սլացավ դեպի ցած, իսկ գայլերից խրտնած ծիերը ձյունածածկ ճանապարհով (արշավեցին, ասպատակեցին) բառատրոփ:
159. Ըուշանիկն սրափվեց և անոթխած, հազիվ նկատելի (ծպիտով, ծիծաղով) ծերքը մեկնեց միքայելին:
160. Աշխատությունն իր որակական հատկանիշներով լիովին բավարարում է բեկնածուական ատենախոսությանը ներկայացվող (պահանջմունքները, պահանջները):
161. Բո պատմած դեպքը սովորական (ինձարք, հնարանք) է, այլ ոչ բն իրականություն:
162. Յեռվից լսվում էին սարից իջնող արբյուրների մեղմ (շառաչը, կարկաչը) և Արածանիի անուշ երգը:
163. Երեկոյան (քառաչում, ծայում) էին մարգագետիններից տուն եկող կովերն ու հորքերը:
164. Արտակն ու Անահիտը աշտարակից (դիտում, նայում) էին ծովն ու ծովեզները:
165. Վաղորդյան մի բափանցիկ մշուշով իր քմայքոտ մարմինը (պարուրած, շրջապատած) կանգնում էր նա Փոքր Աստիսի կատարին:
166. Մի կատարի քամի (ճոնչաց, շառաչեց) այնպիսի սաստիկությամբ, որ հնօրյա ծառերն արձատից սկսեցին տատանվել:
167. Բաֆֆու պատմապեպի հերոսը ներքին ողբերգություն է ապրում այն գավալի իրողությունից, որ իր հայրն ու քեռին ճակատագրական պահին դավաճանել էին (հայրենիքը, հայրենիքին):
168. Սեղմ քամուց (խշշում, ճարճատում) են բարդիների բարձր կատարները, իսկ ներքևի ճյուղերը խափարի մեջ դեռ անշարժ են:
169. Արվեստի գլուխգործոցներն ստեղծել են ոչ բն պատմական մարդիկ, (այլ, այլն) բնական օժտվածությամբ վիրիարի աշխատարարություն գումարած և իրենց կոչմանը հավատարիմ նվիրյալներ:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից բնութել ծիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

295

170. Գյուղացու ամբողջ ունեցածն ընդամենը մի (օրավոր, օրավար) հող էր:
171. Ռդպեսգի հիմնավորի իր մտքերը, Արամը բերեց (ծանր, ծանրակշիռ) փաստարկներ
172. Արագիւները, որ վերադարձել էին մեր կողմերը, իրենց բոյնը (ստեղծել, շինել) էին ամենաբարձր բարդու կատարին:
173. Ծառերի միահյուսված կատարները (տատանվում, ծածանվում) էին ուժեղ քամուց, և ճյուղերի արանքից երևում էր կապտավուն երկինքը:
174. Գարեգինն այն մարդկանցից չէր, որ ընկերների մասին (ծանծաղ, մակերեսային) կարծիք հայտնեւր:
175. Աշխենի գեղեցիկ գանգուրները (ծածանվում, սասանվում) էին մեղմ քամուց, որ փչում էր մոտակա լճակից:
176. Սմեանը Արաքսի ջուրն այնքան է պակասում, որ նրա (ծանծաղ, մակերեսային) տեղերով կարելի է անցնել մյուս ափը:
177. Ծանր ապրումները (տատանել, սասանել) էին նրա հոգեկան անդորրը, և նա տառապում էր անբնութւյնից:
178. Հանցագործն այսօր անմեղ է ծնանում, ճշմարտաման խոստովանութւյններ անում, որոնց (անկեղծութւյն մեջ, անկեղծությանը) պետք է կասկածել:
179. (Խոր, խորաբափանց) ծովի հատակից սուզակները հանեցին մի խոշոր մարգարիտ, որ պետք է լիներ թագավորի մականի գարդը:
180. Հեռադիտակը, որով ուսումնասիրում են երկնային մարմինները, (ստեղծել, կերտել) է իտալացի ֆիզիկոս Գալիլեյը:
181. Տիեզերագնացները (դիտում, դիտարկում) են այնպիսի աստղերի հատկութւյնները, որոնց բնական արբանյակների վրա հնարավոր է կյանքի գոյութւյնը:
182. Վերջերս գրողների տանը (բնակեց, բնարկվեց) Պ. Չեյքովսկայանի «Հիսուս Նազովրեցին և նրա երկրորդ աշակերտը» ստեղծագործութւյնը:
183. Աստղագետները (վիճարկում, վիճում) են տիեզերքում կենսաբանական էակների գոյութւյնն հարցը:
184. Փարիզ-Դավար ավտոմոբիլաշարն այս տարի (մեկնարկեց, մեկնեց) աշնան վերջերին:
185. Բոլորին հիացնում էր այն, որ իշխան Մարգալետունին հարգանքով ու արժանապատւութւյնսր էր (վերաբերում, վերաբերվում) իր զինվորներին:
186. Ատոմը (հրեց, հրահրեց) իր ընկերներին, որ միանան խռովութւյնանը:
187. Նրանք առավել, քան անշունչ մագաղաթը, կարողացել են (պահպանել, պաշտպանել) իրենց հայրենական բարբառը:
188. Ձուրն այնքան պարզ էր, որ տեսնում էի, թե ինչպես ձկների մի վտառ (լողում, լողանում) էր ափի երկայնքով:
189. Ամեն օր միևնույն ժամին ծայնասփյուռով տրվում է (պաշտոնական, պաշտոնական) հաղորդագրութւյնն պատերազմի մասին:
190. Հայաստանի պատվիրակները եկող տարի կմասնակցեն Մոսկվայում կայանալիք աշխարհի (առաջնութւյնում, առաջնութւյնանը) (վերաբերում, վերաբերվում) էին իրենց գաղտնի բանակցութւյններին:

192. Դատարանում տված կեղծ (ցուցումի, ցուցումների) համար վկան ենթարկվեց պատասխանատվության:
193. Դա բնավ չէր խանգարում Արամին, որ նա ին գործընկերներին հարգանքով (վերաբերվեց, վերաբերել):
194. Ասրգվեստունին մարտից առաջ անձանք շրջում էր վրանից վրան և գորապետներին (ցուցումներ, ցուցումներ) էր տալիս:
195. Արտակը անախորժության (զգացմունքով, զգացումով) էր նայում ին անկուշ ուղեկցին:
196. Մեր դատելի արտակարգ եռանդը, նրա (կազմակերպական, կազմակերպչական) ունակությունները շատով տվեցին իրենց առաջին պատիվները:
197. Երբեք անհավատալիք ու հոգեկանը անսահման լայն (հասկացություններ, հասկացողություններ) են, որ ընդգրկում են այն ամենը, ինչ կա աշխարհում:
198. Մայրը չլիմացավ, երբ երեխան ժպտաց նրա երեսին և մի քանի քառեր (բոբիկեց, բոբիկեց):
199. Ես կարողանում էր ամեն ինչ այնպես բացատրել, որ մատչելի էր երեխաների (հասկացողությամբ, հասկացությամբ):
200. Մոնան թախծով (բոբիկեց, բոբիկեց) ուսը և արագ հեռացավ:
201. Տղան ոչ թե մեղադրում էր իր վաղեմի ընկերուհուն, (այլև, այլև) սիրաշահում:
202. Երկրում տիրող ծանր պայմանների (պատճառով, շնորհիվ) արտադրությունն աստիճանաբար նվազում է:
203. Երաժիշտը ոչ միայն համակրում էր Լևոնին, (այլև, այլև) կարեկցում:
204. Բժշկի մասնագիտական հմուտ միջանտության (պատճառով, շնորհիվ) ինվանդն անմիջապես ապաքինվեց:
205. Թռչունների (երանը, երանակը) ուրախ ճկվողով ճախրում էր երկնակամարում:
206. Դարթակից ճամարտակող այդ ոգևորված անբարտապանի ամուն— ազգանունն (Ի՞նչ, ինչպե՞ս) է:
207. Կինը սաստիկ լարուճից սպառել էր իսկաբնությունը, ամենես ճանճերի հարձակումներից ապաշտանվելու համար ճեղքն առավ (հողմից, հողմից):
208. Դրամիրյանների մեծամասնությունը, իրավիճակին անտեղյակ, այդպես էլ (չկարողացավ, չկարողացան) որևէ նախաձեռնություններ հանդես գալ:
209. Երևանի սրբոցներից (մեկում, մեկի վրա) օրերս բացվել է մի նոր սրճարան, ուր ամեն ինչ մատչելի է ու համեմատ:
210. Իր լավ մարզավճակին և ինքնագիտության (շնորհիվ, պատճառով) նա դարձավ մրցության հաղթող և նվաճեց գլխավոր նոցանակը:
211. Բատուցուհին (բազմիցս, բազմիցս անգամ) նրան դիտողություն է արել, բայց այդ խոսքերն էին շարունակում է դասը խանգարել:
212. Ընթերցատառում եղիպար էր մնում, (դրսեղի, դրսիսի) ժամանակին կարդալ օրվա մանուկը:
213. Կատակերության համեմատական—մասնին բննաբնականից առաջվեց, որ նրանում առաջադեմ ինտելեկտը մեզ ամենին չեն (վերաբերվում, վերաբերում):
214. Այնու (զգացված, զգացմունքով) երբ երբեք բույն էր դրել այն օրից, երբ նախ էր դասող ու նախ էր սրբոցից աղյուսին կողմ:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ծիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

215. Հայագգի Բարոնչները մեծ (երախտիք, երախտազիտություն) ունեն Լեհաստանի բժշկության, մշակույթի և լեհահայոց պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում:

216. Հայաստանյան որամատները նույնպես շուտով կսկսեն եվրոյով (գործառնություններ, գործառնություններ) իրականացնել:

217. Շատ չարամիտներ են փորձել (վարկաբեկել, վարքաբեկել) նրան, սակայն ոչ ոքի չի հաջողվել:

218. Արցախյան ազատամարտով հայերը (կրկին անգամ, կրկին) ապացուցեցին, որ իրենք Ավարայրի ու Սարդարապատի հերոսների ժառանգներն են:

219. Պատրաստվելով թերթ կարդալ՝ պապը աչքերին դրեց (ակնոցները, ակնոցը):

220. Հանքաքարը տաքացնելով՝ առանձնացրին (խարամը, խաշամը):

221. Ամեն ինչ (կապկած, կախկած) կլինի նրանից, թե տնօրենն ինչ որոշում կընդունի:

222. Չնայած նրանք մտերիմ ընկերներ էին, բայց որոշ հարցերի վերաբերյալ (ներհավ, հակամետ) կարծիքներ ունեին:

223. Նորալուսնի (մահիկը, սկավառակը) փայլում էր կաթնագույն լույսով:

224. Երկարատև ծանր աշխատանքից (խոնջանալով, հանգչելով)՝ ամտառահատները որոշեցին հանգստանալ:

225. Նրա անհաջողությունները (կապկած, կախկած) էին իրադարձությունների անբարենպաստ ընթացքի հետ:

226. Նա (հուսում, հուսով) էր, որ հաջողության կհասնի, ուստի դիմեց այդ քայլին:

227. Այդ բարի մարդու արարքները (ներհակ, հակամետ) էին չարության մասին մտքին անգամ:

228. Սիրանուշը շաքաթ երեկոյան իրենց ամառանոցում աշխատակիցների համար (հրավերը, հրավեր) է կազմակերպել:

229. Լեռնագնացները, հաղթահարելով հերթական (բարձրունքը, բարձրունքը), շարունակեցին իրենց երթը դեպի լեռնագանգվածի ամենբարձր գագաթը:

230. Չնայած եղբայրներ են, բայց (հակոտնյա, հակամետ) բնավորություններ ունեն:

231. — Երեխաներ, այժմ դուք կծանոթանաք վայրի (թռչունների, թռչունների հետ), — ասաց գազանանոցի ուղեկցորդը:

232. Արյան և ավերի (ներհակ, հակամետ) թուրք հրոսակները հարձակվեցին խաղաղ բնակավայրերի վրա:

233. Դիմելով պատկերասրահի տնօրենին՝ գիտնականը ասաց.

— Լսել ենք, որ (շեղ, շեղ) մոտ են պահվում Այվազովսկու նորահայտ նկարները:

234. Մենք սիրով ընդունեցինք նրանց (հրավերը, հրավերը) և կմասնակցենք գիտաժողովին:

235. Միայնության (զգացումը, զգացումները) խորացնում էր նրա վիրավորանքը և սաստկացնում տառապանքը:

236. Նրանք բարեհաճել են մեզ նույնպես հրավիրել (մասնակցելու, մասնակցելու) իրենց տղայի հարսանիքին:

237. Դավադիր գնդակը թիկունքից էր (դիպել, դիպել) նրան ու տեղնուտեղը սպանել:

238. Իրեն մի հարցում օգնելու խնդրանքով (իմ, իմ) մոտ էր եկել դպրոցական դասընկերս:

239. Նրա հպարտ հոգին (վրդովվել, վրդովվել) էր բարեկամի անգույշ մի խոսքը:

240. Տարեվերջին պարզվեց, որ (հանքափորները, հանքափորները) բարեխղճորեն կատարել են իրենց խոստումը:

298

241. Ասորի 30-ին՝ գիշերվա ժամը 2-ին, (ժամացույցների, ժամացույցների) փոքր սլաքները պետք է մեկ ժամ առաջ տալ:

242. Ազնավորին՝ որպես (բանաստեղծ, բանաստեղծի), դեռես պատշաճորեն չեն գնահատել բննադատները:

243. Շառլի հայրը՝ Միքայելը, Փարիզի «Կոկաս» ռեստորանում նվագում էր (բամբակաշալի վրա, բամբակաշալ) և երգում նայար-նովայի ու Ջիվանու երգերը:

244. Ազգբնական շրջանում ոչ ոք լուրջ չէր (վերաբերվում, վերաբերում) նրա երգերին, նույն այն երգերին, որոնք ճանաչումից հետո ընդունվում էին դղրդալի ծափահարություններով:

245. Մի արվեստագետ միայն՝ Էդիտ Պիաֆը, խիստ հավանելով Շառլի գեղեցիկ պարը, իրավիրեց նրան ելույթ (ունենալ, ունենալու) իր խմբում:

246. Ազնավորն իր երգերով նվաճել էր ոչ միայն Փարիզը, (այլև, այլ) աշխարհի շատ ու շատ քաղաքներ:

247. Նա դատարան ներկայացավ որպես (տուժած, տուժված) կողմ և անհերքելի փաստերով հիմնավորեց իր արդարացի լինելը:

248. Այգում (աշխատելիս, աշխատելիս) նա ցուրտ չէր գգացել, բայց տուն վերադառնալով՝ բարձր ջերմությամբ ընկել էր անկողին:

249. ժամանակակիցները պատմում են, որ Էդիշե Չարենցը հաճախ էր իջնում Յրագղանի ծողը՝ ջրի (խախտում, խախտում) լսելու:

250. Նրա հոգու անդորրը խախտվել էր վերջին ցնցող (դեպքերով, դեպքերից):

251. Տեղափոխվող սարքավորումները մեքենայի ուժեղ ցնցումներից շուրջ էին նկել ու վնասվել այնպես, որ (դրանց, դրանցից) մի մասն այլևս պիտանի չէր գործածության համար:

252. Հետևե՛ք մեր խորհրդին և բաց մի՛ բողբեք հնարավորությունը (հնտանալ, հնտանալու) համակարգչային գործում:

253. (Թռչող, բռնող) օդանավի ծայնն արագորեն իսկացավ, և նա շուտով կորավ երկինքը ծածկող ամպերի մեջ:

254. Երիտասարդ ու անվարժ երգչի ծայնը անսովոր դափնծում անակնկալ (հուզմունքից, հուզմունքով) դողում էր:

255. Անձանոր գեղեցիկուի ծեփին կար մի հետաքրքիր ծալուկի (հուլիսար, հուլար), որով նա և հով էր անում, և քշում էր վրա տվող ճանճերին:

256. Իրավապահ մարմինները, այնուամենայնիվ, բռնեցին վտանգավոր հանցագործին և նրան (նստացրին, նստեցրին) մեղադրյալի արոշին:

257. Վարուց հայտնի չգրված մի օրենքով՝ մարտադաշտից (փախնող, փախչող) վախկոտներին ու դավաճաններին խփում են բիկունքից:

258. Քանի որ վերքը փոքր էր ու առանձնապես վտանգավոր չէր, վիրահատությունը կատարեցին (տեղային, տեղական) անզգայացումով:

259. Ամենօրյա մարզումների շնորհիվ մեր գնդի զինվորները ծեփ էին բերել մարտական (պատրաստակամություն, պատրաստակամություն), որից երկուսուկու էր բշտածին:

260. Բժիշկը ինվանդի ազաբխման ողջ ընթացքին պարբերաբար հետևելու (պատրաստակամություն, պատրաստակամություն) հայտնեց:

261. Իրաքյան պատերազմը միայն արարների գործը չէ. դա (վերաբերում, վերաբերվում) է տարածաշրջանի բոլոր երկրներին ու ժողովուրդներին:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

299

262. Հիվանդը վաղուց էր կորցրել համի (զգացումը, զգացմունքը) և հիմա նույնիսկ չէր էլ գիտակցում՝ իր կերածը քաղցր է, թե դառը:
263. Այդքան շատ բարձրաստիճան հյուրերի (միաժամանակ, միաժամանակ) և անսպասելի գալը տանտերերին մի պահ շփոթության մատնեց:
264. Ծաղկից ծաղիկ (թռչելով, թռնելով)՝ ժրաջան մեղուն ծաղկաբույր նեկտար էր հավաքում:
265. Թերևս ամենից խոր Մեծարենցն է ընթռնել Նարեկացուն, (մեկնել, մեկնարկել) նրա «Մատյանի» քնարական հերոսի ողբերգության երկրային ու երկնային ակունքները:
266. «Պեպո» կատակերգության առանձին (տեսիլքներում, տեսիլքներում) Սունդուկյանը կերպավորել է հասարակական տարբեր խավերի մարդկանց, բացահայտել նրանց էությունը:
267. Նկատի ունենալով, որ Նազարյանը հաճախակի է խախտում հարևանների հանգիստն ու համակեցության կանոնները, դատարանը նրան հատուկ վճռով (վտարեց, վթարեց) իր բնակարանից:
268. Բարեբախտաբար մեքենան, մի հսկա քարի դեմ առնելով, կանգ առավ, և ուղևորները շատ (չտուժվեցին, չտուժեցին):
269. Բայց վախճանում են, որ կմերժես, կասես՝ չէ, ու ես հենց քո առաջ (կհանգեմ, կհանգեմ) մոմի պես:
270. Նաղի թեժ պահին հարձակվողներից մեկը ծանր վնասվածք ստացավ, և մարզիչը նրան (կոխարկեց, կոխարկեց) կիսապաշտպանով:
271. Համալսարանի ղեկավարությունը որոշել է խստացնել (տարկետում, տարկետում) ձևակերպելու պայմանները:
272. Չորս ամիս աշխատավարձ չէր ստացել, որի հետևանքով վատացել էր նրա (ընտանեական, ընտանեական) դրությունը:
273. (Ոչ ոքի, ոչ-ոքի) մտքով չանցավ, թե այդ խառնաշփոթ ստեղծող ծաղկած անձանոթն իրենց ընկերը կլինի:
274. Մասնագիտական խորհուրդը երիտասարդի ատենախոսությունը գնահատեց ըստ (արժանվույն, արժանավույն) և միաժամանակ որոշեց նրան շնորհել իր հայցած գիտական աստիճանը:
275. Երբեմնի մեծահարուստ, ամենագոր մարդը (սնանկացել, սնանկացել) էր ու դուրս չարտվել մեծ կյանքից. այլևս չունեի նախկին հեղինակությունն ու իշխանությունը:
276. Այդ անհագ շատակերն (օրեկան, օրական) խժռում է մի քանի մարդու սնունդ և դեռ էլի դժգոհ է:
277. Այդ մասին (բազմիցս, բազմիցս անգամ) զգուշացրել ենք նրան, բայց նա շարունակ կրկնում է նույն սխալը:
278. Տղան շատ էր փորձել (խոսացնել, խոսացնել) այդ աղջկան, սակայն վերջինս ոչ միայն չէր լսել նրան, այլև մոտենալ անգամ թույլ չէր տվել:
279. Նսիստ ու երկարատև էր Հայաստանի այս տարվա ժամեղ. մրգատառ շրջանները շատ են (տուժել, տուժել) սաստիկ ցրտահարությունից:
280. Ազգային ժողովում մի քանի պատգամավոր առաջարկեցին, (որ, որպեսզի) այդ օրինագիծը վերադարձվի լրամշակման:
281. Այս պայմաններում ամենևին էլ (ձեռնադր, ձեռնադր) չէ քաղաքում անասուն պահելը. էլ չեն խոսում առողջապահական անհարմարությունների մասին:
282. Գրիգոր Նարեկացու ստեղծագործության գիտական բնութագրման ատկաբերելում մեծ քանակ են ներդրել Ղ. Ալիշանը, Ա. Չոպանյանը, Լ. Շանթը, Ա. Մեծարենցը, Մ. Աբեղյանը և (այլք, այլք):

283. Այսօր հայոց պատմական Արցախ աշխարհը մեծ մասով ազատագրվել է ադրբեջանական

գերիշխանությունից (*ի շնորհիվ, շնորհիվ*) հայ ամենուրեք ազատամարտիկների:

284. (*Յանձին, հանձին*) պարոն Կարապետյանի մեր դպրոցն ունի բանիմաց, կրթական գործը

լավ պատկերացնող, բարձր նկարագրի տեր տնօրեն:

285. Նա այդ հավաքին եկել էր առանց (*զգուշացում, զգուշացման*), ուստի անխուսափելի էր

հակառակորդների նոր բախումը:

286. Ընդհանուր ժողովում տնօրենի հակառակորդները նրան (*վարկաբեկող, վարքաբեկող*) մի

քանի ելույթներ ունեցան:

287. Հասկանալով մեղադրանքների իսկությունը՝ ներկաներից (*ոչ մեկ, ոչ մեկը*) գեղծադարին

պաշտպանելու փորձ չարեց:

288. Ծիղանի բարձր բերք ստանալու համար բարենպաստ պայմաններ են պետք. անհրաժեշտ

է. (*որ, որպեսզի*) ժամանակին կատարվեն փխրեցումն ու էտը, կազմակերպվի վնասատուների դեմ պայքարը:

289. Սիրում եմ Հաննա Սահյանի «Մամուռներում (*կողան, կորակ*) արահետ ու անուն» սկզբածրվ բանաստեղծությունը:

290. (*Վերաբերյալ, վերաբերյալ*) փաստերից ալենհայտ է դառնում, որ նա չեզոք ու անտեղյակ մեկը չէ, այլ հանցագործության կազմակերպիչներից կամ մասնակիցներից մեկը:

291. Թանգարանի տնօրենն այցելուներին ասաց.

— (*Մեզ, մեր*) մոտ են պահվում Ե. Չարենցի վերջին շրջանի փրկված, սակայն հիմնականում քայքայված ձեռագրերը, որոնք մեծ դժկարությամբ են վերծանվում:

292. Փորձառու բժշկի վճռական գործողությունների (*շնորհիվ, պատճառով*) հիվանդի կյանքը փրկվեց:

293. Համալսարանի ուսանողները հարգում են նրան որպես լավագույն (*դասախոսի, դասախոս*)

294. Հայ ժողովրդի (*դպրո՞րե՞ր, դուստրե՞ր*)՝ հայտնիները, օժտված են առանձնահատուկ գեղեցկությամբ:

295. Աշակերտների համար այսօրվա դասին առնչվող մի քանի չպարզաբանված հարցեր դեռ (*կա, կան*):

296. Մարգիլը, մի քանի կտուրկ ու (*գիրք, գիրք*) շարժումներ անելով, անսպասելի մի հարվածով տապալեց մրցակցին:

297. Պատավարության ամբողջ ընթացքը ցույց տվեց, որ մեղադրյալն իրականում ոչ մի (*մեղք, մեղք*) էլ չէր գործել:

298. Ամբարտալան հանցագործը ամենևին էլ չէր (*զղջում, գեղշում*) իր արարքների համար:

299. Եզան (*շողիքը, շողիկը*) օղակաձև ծավալում էր փարթամորեն ամառ խոտերին ու ծաղիկներին:

300. Սնունդի են քո և հարազատներիդ բոլոր մտահոգությունները. բժիշկն ասաց, որ (*քո, քեզ*) մեջ ոչ մի հիվանդություն չկա:

301. Ամենամակառադրական պահին այդ բարեկամ կոչեցյալը խիստ վատ արտահայտվեց քո (*նկատմամբ, ծաղիկ*):

302. Խնդիրը կարգավորելու համար անհրաժեշտ է, (*որ, որպեսզի*) մենք հանդիպենք և միասին բննարկեք բոլոր բնի և դեմ կողմերը:

303. Նույնը (*վերաբերում, վերաբերվում*) է նաև այն ծրագրին, որը հատուկ բննարկումից հետո պիտի դրվի գործողության մեջ:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

304. Ծառատունկից հետո հարկավոր է ամբողջ տարածքը շրջափակել (*փշալարներով*, *փշալարներով*), որպեսզի տարատեսակ կենդանիները չկարողանան փչացնել տունկերը:
305. Այդ նպատակի համար (*նախատեսված*, *նախատեսված*) գումարները ճիշտ չօգտագործվեցին, փոշիացան, և այդ պատճառով էլ գործը մնաց անկատար:
306. Հայաստանում ավերված տնտեսությունը վերականգնելու համար (*բավականի*, *բավականի*) լուրջ քայլեր են ձեռնարկվում:
307. Պատգամավորը, շահագրգռված իր նպատակներով, անընդհատ ջանում էր (*շեշտել*, *խոսել*) այդ օրենքն ընդունելու անհրաժեշտության մասին:
308. Ըստ արքայական (*հրամանով*, *հրամանի*) հայրենիքի դավաճանին ներկայացրին նմանների համար սահմանված առանձնահատուկ պատժի:
309. Հիմա սահմանազխի անցման կետերում ստուգումները շատ են (*խստացրել*, *խստացրել*), այդ պատճառով էլ չի հաջողվում անհրաժեշտ քանակությամբ վառելիք ներկրել:
310. Վիրավոր, արնակուլու թռչունը (*կորել*, *կորչել*) էր թփուտներում, և բարակներն անգամ չէին գտնում նրա հետքը:
311. Երկրի (*կենտրոնախույս*, *կենտրոնախույս*) նախարարները գծովել էին թագավորական իշխանության հետ և իրենց անհեռատես արարքներով թուլացնում էին հայոց պետությունը:
312. Նախարարների (*երկպառակությունը*, *երկպառակությունը*) խոչընդոտում էր հայոց իշխանական տների միաբանումը թագավորի շուրջը:
313. Ջարդ ու եղեռն տեսած մարդիկ անգամ չէին ներում սեփական կաշին փրկելու համար հավատը ուրացողներին ու (*հայրենիքը*, *հայրենիքին*) դավաճանողներին:
314. Շտապ մի տաքսի՝ (*կանգնեցրու*, *կանգնեցրու*). եթե այս հանդիպումից ուշացանք, շատ բան ենք կորցնելու:
315. Ըստ նախնական (*պայմանավորվածության*, *պայմանավորվածության*)՝ հրատարակչությունը հեղինակներին կվճարի նախօրոք:
316. — Ես քո (*երախտիքը*, *երախտագիտությունը*) չեմ մոռանա, — ասաց հայրս վարպետ Ակրտիչին:
317. Վիրավոր ընկերոջ կյանքը փրկելու համար, (*փոխանակ*, *փոխարեն*) շտապ օգնություն կանչելու, վազել էր հոր հետևից:
318. Բացի ազատամարտի (*մասնակիցները*, *մասնակիցները*)՝ հանդիսությամբ ներկա էին նաև մտավորական անվանի գործիչներ և քաղաքական նշանավոր դեմքեր:
319. Նա իր ազգակիցների շրջանում ծավալել էր հայրենասիրական բուռն (գործունեություն, գործունեություն):
320. Վարդավառի տոնին միմյանց վրա ջուր լցնելու (*ավանդույթը*, *ավանդույթներ*) մեզանում պահպանվել է՝ ջրի պաշտամունքի ժամանակներից:
321. Արևմտահայության բնաջնջման համիդյան ծրագիրը ամենավայրագ ծնով իրականացրին երիտրուրբերը՝ Չինգիզ խանի արժանավոր (*հետևորդները*, *հետևորդները*):
322. Հակառակի պես վերջերս՝ ամռան այս սաստիկ շոգին, մեր սառնարանը լավ չի (*սառեցնում*, *սառեցնում*), այդ պատճառով էլ մթերքը փչանում է:
323. Դեռևս մենք չենք կարողացել հրատարակել բոլոր հայ դասականների երկերի (*լիիրավ*, *լիակատար*) ժողովածուները:
324. Գիտնականի եզրակացությունները (*հիմնված*, *հիմնավորված*) էին երկար տարիների ուսումնասիրությունների և կենսափորձի վրա:

302

325. Քրիստոնյա մարդը, անկախ ազգային պատկանելությունից, լավ է յուրացրել «Աստվածաշնչի» տառը (պատվիրանները, պատվերները):

326. Մեր առաքարկությունը երկար բանավեճերի և բուրն քննարկումների (տեղի տվեց, տեղիք տվեց):

327. Այդ պարզ ու տվորական (խաբկանքը, խաբեությունը) մենք հասկացանք շատ ուշ, երբ արդեն անկարելի էր դեպքերի ընթացքը փոխել:

328. Այդ հմուտ բանասերը՝ իբրև խմբագիր, բնագիրը (իրատարակության, իրատարակչության) պատրաստելու մեծ փորձ ունի:

329. Նրա աշխատությունը լրջորեն (քննեցին, քննարկեցին) և նկատի ունենալով գիտական բարձր արժեքը՝ երաշխավորեցին պաշտպանության:

330. Կատարի քամին (ցնցում, ցնծում) էր խաղիսւլ տնակի դուռը, որի ճռնչյունից զարհուրում էին երեխաները:

331. Իր ամբողջ կյանքում (գուրկ, գերծ) է եղել ունեցվածքից ու վայելքներից, գոհացել է իր չարքաշ աշխատանքի համեստ արդյունքով:

332. — Համեմարարականը կատարեք և ինձ մարդակայել պատասխա՛ն տվեք. թույլ մի՛ տվեք, որ (կրկին, կրկին անգամ) դիմեն դեկավարությանը:

333. Երբեմն Սամվելը հարկադրված էր լինում իր (նածիշտ, սպասակոր) Հուսիկին համեմարարել անհնարին թվացող գործեր, որոնք նա կատարում էր անտրտունջ:

334. գիտափորձին վերաբերող այդ երկու նյութերը միմյանց հետ չխառնելու նպատակով գիտնականը պահում էր հատուկ պատրաստված առանձին (անոթներում, անոթներում):

335. Եկեղեցու պատերի աղճատված արձանագրությունները, քայքայված տապանագրերը (վերածնելու, վերծանելու) համար հարկ եղավ չարչարվել երկու ամիս:

336. Ճամփորդը ամուր բռնել էր կողքից կախված (մախաղը, մախաթը), որի մեջ պահվող զանծը հաճախ շոշափում էր անբացատրելի երանությանը:

337. Հայտնի է, որ աղետի գոտում (կատարվում են) շինարարական ծավալում աշխատանքներ:

338. Նոր վարած իողի (գուղձերից, շեղձերից) տաք գուլորշի էր բարձրանում:

339. Նրա գլխում ամեն ինչ խառնվել էր. (մանկած, մանկածապատ) մտքերից կորցրել էր իր գեկան անդորդը:

340. Վարպետը խնամքով ու զգուշությամբ (նկանակով, ջնարակով) էր պատում սկախակներն ու ափսեները քե նեղսից, քե դոսից:

341. Սելուսին գիշեր էր, և հայր ու տղա (սոսափելով, խաղիսափելով) առաջ էին շարժվում:

342. Ծեր գուսանը ներս մտավ ու (քամբիով, բամբիշը) դրեց սեղանին:

343. Ըսյն ընկավ օրիորդի ուսերից՝ երևան հանելով նրա (գիրք, գիրգ) քները:

344. Պատանի նետածիգը արծակելու պատրաստ նետը հետ դրեց (պատմուծանի, կապարծի) մեջ, արեղը ուսը գցեց և հեծավ ծին:

345. Արքայադուստրը շտապ հագավ նախշագարդ (մույթերը, մույկերը) և մոտեցավ պատուհանին:

346. Վարպետը խորիուրդ տվեց փայտե մանրահատակը հալած (կապարով, կուպրով) կպցնել:

347. Նրա դիմագծերից երևում էր, որ գտարյուն (խառնածին, խափշիկ) է:

348. Փուրցով անցնում էր միջին տարիքի մի կին՝ գլխին (հովիարով, հովարով) սպիտակ գլխարկ:

302

325. Քրիստոնյա մարդը, անկախ ազգային պատկանելությունից, լավ է յուրացրել «Աստվածաշնչի» տառը (պատվիրանները, պատվերները):

326. Մեծ առաքարկությունը երկար բանավեճերի և բուռն քննարկումների (տեղի տվեց, տեղիք տվեց):

327. Այդ պարզ ու տիպական (խաբկանքը, խաբությունը) մենք հասկացանք շատ ուշ, երբ արդեն անկարելի էր դեպքերի ընթացքը փոխել:

328. Այդ հսկա բանասերը՝ իբրև խմբագիր, բնագիրը (հրատարակության, հրատարակչության) պատրաստելու մեծ փորձ ունի:

329. Նրա աշխատությունը լրջորեն (քննեցին, քննարկեցին) և նկատի ունենալով գիտական բարձր արժեքը՝ երաշխավորեցին պաշտպանության:

330. Կատարի բանին (ցնցում, ցնծում) էր խաղիսւլ, սնակի դուրը, որի ճռնչյունից զարհուրում էին երեխաները:

331. Իր ամբողջ կյանքում (գուրկ, գերծ) է եղել ունեցվածքից ու վայելքներից, գոհացել է իր չարքաշ աշխատանքի համեստ արդյունքով:

332. — Հանձնարարականը կատարեք և ինձ մարդակայել պատասխա՛ն տվեք, թույլ մի տվեք, որ (կրկին, կրկին անգամ) դիմեն դեկավարությանը:

333. Երբեմն Սամվելը հարկադրված էր լինում իր (նաժիշտ, սպասավոր) Հուսիկին հանձնարարել անհնարին թվացող գործեր, որոնք նա կատարում էր անտրտունջ:

334. Գիտափորձին վերաբերող այդ երկու նյութերը միմյանց հետ չխառնելու նպատակով գիտնականը պահում էր հատուկ պատրաստված առանձին (ամոթանքներում, ամուրթներում):

335. Եկեղեցու պատերի աղճատված պղծանագրությունները, քայքայված տապանագրերը (վերածնելու, վերածնելու) համար հարկ եղավ չարչարվել երկու ամիս:

336. Ճամփորդը ամուր բռնել էր կողքից կախված (մախաղը, մախաթը), որի մեջ պահվող զանձը հաճախ շոշափում էր անբացատրելի երանությանը:

337. Հայտնի է, որ աղետի գոտում (կատարվում է, կատարվում են) շինարարական ծավալում աշխատանքներ:

338. Նոր վարած իողի (գուղձերից, շեղճերից) տաք գուլոշի էր բարձրանում:

339. Նրա գլխում ամեն ինչ խառնվել էր. (մանկած, մանկածապատ) մտքերից կորցրել էր հոգեկան անդորդը:

340. Վարպետը խնամքով ու զգուշությամբ (նկանակով, ջնարակով) էր պատում սկահակներն ու ափսեները բե մերսից, բե դրսից:

341. Մելուսին գիշեր էր, և հայր ու տղա (սոսափելով, խաղիսափելով) առաջ էին շարժվում:

342. Ծեր գուսանը մեծս մտավ ու (քամբիոք, քամբիշք) դրեց սեղանին:

343. Ըսյն ընկավ օրիորդի ուսերից՝ երևան հանելով նրա (գիրք, գիրք) քները:

344. Պատանի նետածիզը արձակելու պատրաստ նետը հետ դրեց (պատմունճանի, կապարծի) մեջ, արեղը ուսը զգեց և հեծավ ձին:

345. Արքայադուստրը շտապ հագավ նախշագարդ (մուրթերը, մուկերը) և մոտեցավ պատուհանին:

346. Վարպետը խորիուրդ տվեց փայտե մանրախատակը հալած (կապարով, կուպրով) կայցնեց:

347. Նրա դիմագծերից երևում էր, որ գտաբույուն (խառնածին, խափշիկ) է:

348. Փողոցով անցնում էր միջին տարիքի մի կին՝ գլխին (ոսկիարով, ոսկարով) սպիտակ գլխարկ:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

303

349. Արդեն կեսօրին մեզն աստիճանաբար (տարորոշվեց, տարրալուծվեց), և սկսեց նշմարվել լեռան գագաթը:
350. Խափանված ծորակը փոխելու համար սովորաբար դիմում են (պայտարին, փականագործին):
351. Քահանան հետ քաշեց դռան (փողորակը, սողնակը), դուռը բացեց և ներս հրավիրեց օտարականին:
352. Լրա խոր, խելացի աչքերից երևում էր, որ մարդամոտ և (ներհուն, ներամփոփ) անձնավորություն է:
353. Փայտաշեն լուսանուտի կոտրված փեղկը վերանորոգելու համար (մատուկակ, հյուսն) հրավիրեցին:
354. Առաջնորդի բոցաշունչ խոսքերը (ոգևորում, ոգորում) էին հրապարակում հավաքվածներին:
355. Աղջիկը սաստիկ (զղջում, մեղանջում) էր իր գործած մեղքերի համար:
356. Անծանոթ լեզվով այդ հինավուրց արձանագրությունը (վերծանելու, վերարծարծելու) համար նա պետք է բազմաթիվ աղբյուրներից օգտվեր:
357. Սարից իջնելուն պես հովիվը ոչխարի հոտը բշեց (մախաղը, փարախը):
358. Գիշեր էր. լուսնի (մահիժի, մահիկի) աղոտ լույսը չէր բավարարում անտառում կողմնորոշվելու համար:
359. Իշխանուհին ձեռքերի մեջ հիացած շուռումուռ էր տալիս գինու ոսկեծույլ (ստահակը, սկահակը):
360. Վահրամը տանը մի զույգ (սամում, սամույր) էր պահում:
361. Ձեռքերն այրելով՝ փոքրիկը (անուրից, ակուրից) հանեց խորոված սունկը:
362. (Աստանդական, ասանդական) այդ ընտանիքի հնօրյա հարկի տակ արդեն ո՞րերորդ անգամ էի հյուրընկալվում՝ ինձ զգալով ինչպես իմ հայրական տանը:
363. Խոսքովի սաղարթախիտ անտառներում ազատ շրջում էին այծյամներ, (կթղաներ, կխտարներ) ու քարայծեր:
364. Լայծուն ցեխի մեջ (ոթում, գայթում) և դժվարությամբ էր առաջ շարժվում:
365. Գարնանը՝ (այգաբացին, այգեբացին), միշտ գնում էր գյուղ՝ պապին օգնելու:
366. (Մանանեխի, անանուխի) թեյը հանգստացնում է նյարդերը:
367. Թագավորի (հովատակը, հրովարտակը) անմիջապես տարածվեց երկրով մեկ:
368. Այդ տոթ գիշերով մթության մեջ (կափկափելով, խարխափելով)՝ առաջ էինք շարժվում՝ մեկս մյուսի ձեռքը բռնած:
369. Գյուղացիներն աշնանը (բավական, բավականին) բերք հավաքեցին:
370. Աշակերտները (երախտիքի, երախտագիտության) զգացումով են հիշում իրենց առաջին ուսուցչուհուն:
371. Համաձայն (ավանդության, ավանդույթի)՝ Մեծամոր լճի ջրերում սարսափելի վիշապներ են ապրում:
372. (Փորձնական, փորձարարական) աշխատանքում էր երեք մասնագետ:
373. Ընդունվեց օրենք, (ըստ որի, ըստ որում)՝ պակասեցվում էր հողի հարկը:
374. Բժիշկն ուշադիր (բճնեց, բճնարկեց) հիվանդին և ախտորոշում կատարեց:

304

Ծ

375. Մեր խումբը մրցումներում (կիրաք. կիպատար) հաղթանակ տարավ:

376. Անցյալ դարի կեսերին սմերիկայում պայքար էր ծավալվել ազգային (խտրության, խտրականության) դեմ:

377. Անահիտը (ծրագրավորել, ծրագրել) էր դպրոցն ավարտելուց հետո բուհ ընդունվել:

378. Ուսանողություն (կոլվաճել, կոլեցյալը) բնակչության մի ստվար մասն է կազմում և կարևոր դեր է խաղում հասարակական կյանքում:

379. Աշտիկին (հազվադեպ, հազվագյուտ) կտեսնես բակում խաղալիս:

380. Լեռնագնացները դժվարությամբ (հաղթեցին, հաղթահարեցին) բարձունքը:

381. Հայագի բնցքամարտիկը, մարտի այդ բեկումնային պահից սկսած, դրության (կիրաք. կիպատար) տերն էր:

382. Հանցագործն արագ (խոստացավ, խոստովանեց) իր մեղքերը:

383. Ուսուցիչն աշակերտների միջև (խտրություն, խտրականություն) չէր դնում:

384. Մեղ տանը մեքը ընթրում էինք, երբ (անակնկալի եկավ, անակնկալ եկավ) ընկերս և ինձ

Քաղոն հրավիրեց:

385. Կրթյանը տարրական (հասկացություն, հասկացողություն) չունեւ աստղագիտությունից:

386. Զբոսաշրջիկներն անտառում բազմաթիվ ծաղիկներ (հավաքեցին, հավաքագրեցին):

387. — Ինչո՞վ է (հիմնվում, հիմնավորվում) Ձեր ենթադրությունը, երիտասարդ,— հարցրեց դասախոսը:

388. — Զի պատճառ, վարդան, մի շատ սովորական և ոչ այնքան համոզիչ (իննարք, ինարանք) է — ամբիջապես վրա բերեց ընկերս:

389. գիտնականը (նրաչեւ, հրաչեւք) ստացավ դասախոսություն կարդալու արտասահմանից ժամանած ուսանողների համար:

390. Բանաստեղծության առաջին (քայլակը, քառատողը) անհամեմատ ֆույլ էր ստացվել:

391. Բոլորը (հանկարծակիի եկան, հանկարծակի եկան) այդ անսպասելի ելույթից:

392. — «Ընկերություն» (հասկացության, հասկացողության) մեջ ոչ մի նոր եղանակ մի գնալիք — խորհուրդ տվեց ձեր գինվորը:

393. Օտարերկրացի հյուրերի համար կազմակերպված (հրաչեւք, հրաչեւքը) շատ ուրախ

անցավ:

394. Պես վաղըջական ժամանակներում մարդ արարածը (մեղանչեց, մեղա եկավ) և

արժանացավ կստծու զայրության:

395. Բոլոր ներկյաները քննարկվող հարցի վերաբերյալ (միացյալ, միասնական) կարծիք անեին:

396. (նորեւուկ նորոճեա) «ազգասերներից» շատերը միայն ի վնաս ազգի են գործում:

397. — Ձեր դիտողությունը, երիտասարդ, չափազանց (նուրբ, նրբանկատ) է — շեշտեց

ուսուցչականը:

398. Որովհետեւ խոնարհիկեց իոր առջև և (մեղանչեց, մեղա եկավ)՝ հայցելով նրա ներողամտությունը:

399. Դաշնակիցները (միացյալ, միասնական) գիտված ուժերով կարողացան հաղթել ընդհանուր

շತ್նանուն:

400. Վարդաշի կինը չափազանց (նորանկատ, նուրբ) էր, երբեք չէր վիրավորում խոսակցի արժանապատիվը քրոնը:

5.6

375. Սեր խումբը մրցումներում (շիդապ, կիպատար) հաղթանակ տարավ:

376. Անցյալ դարի կեսերին Ամերիկայում պայքար էր ծափալվել ազգային (խտրության, խորակամության) դեմ:

377. Անտիտը (օրագրագիրը, ծրագրել) էր դպրոցն ավարտելուց ինչու բուռի ընդունվել:

378. Ուսանողություն (կոչվածը, կոչեցյալը) բնակչության մի ստվար մասն է կազմում և կարևոր դեր է հաղորդ հասարակական կյանքում:

379. Աշտիկին (հազվադեպ, հազվագյուտ) կտեսնես բակում խաղալիս:

380. Լեզնագնացները դժվարությամբ (հաղթեցին, հաղթահարեցին) բարձունքը:

381. Չայագրի բռնցքամարտիկը, մարտի այդ բեկումնային պահից սկսած, դժության (կիդապ, կիպատար) տեղն էր:

382. Չանցագրոն աղագ (խոստացավ, խոստովանեց) էր մեղքերը:

383. Ուսուցիչն աշակերտների միջև (խաղություն, խտրականություն) էր դնում:

384. Սեր տանը մեք ընթում էինք, երբ (անակնկալի եկավ, անակնկալ եկավ) ընկերս և ինձ բառում հրավիրեց:

385. Արանյանը տարական (հասկացություն, հասկացողություն) լուսնի աստղագիտությունից:

386. Ջրաաշրիկներն անշատում բազմաթիվ ծաղիկներ (հավաքեցին, հավաքագրեցին):

387. — Ինչի՞վ է (իմնվում, հիմնավորվում) Ձեր ենթադրությունը, երիտասարդ, — հայրքից դասախոսը:

388. — Բո պատճառը, վարդան, մի շատ սովորական և ոչ այնքան համոզիչ (իմարք, հնարանք) է — անմիջապես միա բերեց ընկերս:

389. Վարականը (կոպեղ, հրապերք) ստացավ՝ դասախոսություն կարդալու արտասահմանից ժամանա՝ ուսանողների համար:

390. Բանասերության ատաշին (քաղալիք, քառատողը) անհամեմատ քույր էր ստացվել:

391. Բուրը (հանկարծակրի եկան, հանկարծակր եկան) այդ անսպասելի ելույթից:

392. — «Ընկերություն» (հասկացության, հասկացողության) մեջ ոչ մի նոր երանգ մի վերաբեր — խորհուրդ տվեց մեր գինեխոն:

393. Օտարերկրացի ուրիշերի համար կազմակերպված (իրապերք, հրապերք) շատ ուրախ անցավ:

394. Դեռ վաղեմական ժամանակներում մարդ արարածը (մեղանցեց, մեղա եկավ) և արժանաշավ Աստու գայրույթին:

395. Բուրը մեղանեղ բնասելիք հայրցի վերաբերյալ (միացյալ, միանման) կարծիք ունեցեց:

396. Նորեկն, նորեկն — ազգանդներից՝ շատերը միայն ի վնաս ազգի են գործում:

397. — Ձեր դրսևորությունը, երիտասարդ, չափազանց (նուրբ, նրբակատ) է — շեշտեց ուսուցչանմանը:

398. Դպրոց կանաչակեղ հոր աղջկ և (մեղանցեց, մեղա եկավ)՝ հայրելով նրա ներողանությունը:

399. Դաշնակցները (նրաջալ, միանակյան) գինված ու ծնող կարողացան հատրել ընդհանուր

400. Վարդանը կենց շախաղանց (օրանկատ, նուրբ) էր, երեք չէր վիրավորում խոսակցի անմեղադրանքներին:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

401. Սպարապետը զինվորներին դիմելիս շարունակ (ոգեկոչում, ոգևորում) էր հերոս նախնիների հիշատակը:

305

402. Գյուղացիների դժգոհությունը գնալով վտանգավոր (չափերի, չափսերի) էր հասնում:

403. Երկու երկրների նախագահների (պաշտոնական, պաշտոնեական) հանդիպումներն ունեցան կարևոր նշանակություն:

404. Պատշար Մեսրոպը (պատրաստակամություն, պատրաստականություն) հայտնեց օգնելու հարևանին տուն կառուցելիս:

405. Հրամանատարն ամենադժվար պահերին անգամ կարողանում էր (ոգեկոչել, ոգևորել) զինվորներին:

406. Մանուշակ տատիկը թոռներին արգելում էր չրերին ձեռք տալ. դա ծնեովա (պահեստն, պահուստն) էր:

407. Մարգարյանին ձերբակալեցին (պաշտոնական, պաշտոնեական) դիրքի չարաշահման պատճառով:

408. — Բոլորը պիտի առաջնորդվեն Աստվածաշնչի տասը (պատվերներով, պատվիրաններով). — շշնջում էր քահանան:

409. Զինվորական հրամանատարությունը բարձր գնահատեց բանակի մարտական (պատրաստականությունը, պատրաստակամությունը):

410. Ղեկավարը հեռացվեց աշխատանքից, որովհետև վատ էր կատարում իր պաշտոնական (պարտավորությունները, պարտականությունները):

411. Տնօրենը վատ էր (վերաբերում, վերաբերվում) իր աշխատակիցներին:

412. — Մեր բաժնի վարիչը շատ բարյացակամ մարդ է և հյուրընկալ (տանտեր, տանուտեր). — ասաց ընկերս:

413. Հեռվում (տարրորոշվում, տարրորոշվում) էին սարերի բարձր կատարները:

414. (Տեղական, տեղային) իշխանությունները ճնշեցին ապստամբությունը:

415. Բանվորը մեկ ամսում 1000 մանրակ պատրաստելու (պարտավորություն, պարտականություն) էր ստանձնել:

416. Հիվանդը հասկացավ, որ բժշկի արած հետևություններն իրեն չէին (վերաբերում, վերաբերվում):

417. Գյուղի (տանտերն, տանուտերն) ու քահանան մտան եկեղեցու զավիթը:

418. Սանթրոսյանը շոյալ մարդ էր. փողի (տնտեսությունը, տնտեսումը) խորթ էր նրա տուփանը:

419. Բանվորների աշխատավարձի բարձրացման հարցի լուծումը բողմվեց հիմնարկի ղեկավարի (տնօրենությանը, տնօրինությանը):

420. Պաշտոն արածում էր (ցեղային, ցեղական) ծիերի մի երամակ:

421. Հետախույզը ճշգրտորեն էր կատարում հրամանատարի (ցուցումները, ցուցմունքները):

422. Հեռու երկրներ (ուղևորվելիս, ուղղվելիս) պապս իր հետ մի բուռ հող էր վերցնում:

423. (Փոխանակ, փոխարեն) ընկերոջն օգնելու՝ Արամը շարունակ դավեր էր նյութում նրա դեմ:

424. (Տնտեսության, տնտեսման) վիճակը բարելավելու նպատակով իշխանությունները

համապատասխան միջոցներ ձեռնարկեցին:

425. Աշխարհում շատ է պակասել (ցեղային, ցեղական) հակամարտությունների թիվը:

426. (Տուցում, ցուցմունք) տալիս վկան աղավաղեց բոլոր փաստերը:

427. Լուրջ մտածելու (*փոխանակ, փոխարեն*) Մեսրոպը շարունակ հապճեպ որոշումներ էր կայացնում:

428. Ընթիշն իր (*ջրտ, ջրտտ*) բազուկներով արցանի մեջ առավ անցակցի իրանը:

429. Այս տարի մեր գյուղում (*այգեքաղը, այգաքաղը*) սկսվեց մալտի վերջին:

430. Բնությանը պատրաստվելու վերաբերյալ մեզ կարևոր (*ցուցմունքներ, ցուցումներ*) տվեց մեր դասընկերը:

431. Խնդրում եմք, նույթների ժամանակ դադարեցնեք լուրջություն (*պահպանեք, պաշտպանեք*):

432. Մենք գալիք շաքաթ հարսանիքի մասնակցելու (*հրավեր, հրավերք*) ենք ստացել:

433. Պու շատ (*թույր, բյուր*) կարծիք ունես ին ընդունակությունների մասին:

434. Մայրը դուրսով ջուր էր տաքացնում, և փոքրիկ Կարենն անհամբեր սպասում էր, թե երբ է (*լողալու, լողանալու*):

435. Այդ (*անստույգ, անըստգյուտ*) կերտվածքը ապշեցնում է իր նրբակերտ քանդակներով:

436. Ոչ միայն վաղվա հանդիպումն էր նրա մտորումների առարկան, (*այլ, այլև*) մի ժամ առաջ տեսած պատկերը:

437. Նա խնդրեց ինձ համբերել, մինչև ինքը (*վերահաս, վերահասու*) կլինի դպրոցի կյանքին:

438. Այս անգամ նկատում է ոչ թե լեռնականների կորուկի երգը, (*այլ, այլև*) հովվական պարզ մի երգ:

439. Այ ծաղիկներ, աղջկա չտեսա՞ք. եթե ասեք, ցողերի (*փոխարեն, փոխանակ*) մարգարիտի գինդեր կկախեմ ձեր ականջներից:

440. Նա (*բոցակեզ, բոցաշունչ*) խոսքերով ժողովրդի իրավունքներն էր պատգամում:

441. Լիլիթն անտառներ էր Աղանի գուրգուրանքի (*վերաբերյալ, հանդեպ*):

442. Մի անիո մերձավորիդ այն, (*ինչ-որ, ինչ որ*) չես ուզում՝ բեզ ամեն:

443. Մեր նախնիների մասին (*պկանդույթը, պկանդությունը*) պատմում է նրանց քաջագործությունների մասին:

444. Մի (*հուժկու, հույժ*) դղրոյուն կարծես շարժեց Ղպինը:

445. Մի (*յուրովսան, յուրօրինակ*) աշխարհ է անտառը:

446. Բոլորն ապրիկն սենյակը ոսկերիում էր միջօրեի (*դեղձան, դեղձան*) ճառագայթներով:

447. Մեղանի վրա տկտկում էր ժամացույցը, իսկ բուխարիում (*ճրթճրթում, ճոճոռում*) էին փայտերը:

448. Գիշերուզուր լռեցյալն աշխատում էր՝ բոսիներով (*չորացնելով, տամկացնելով*) դարչնագույն բարերը:

449. Աստղաբախիտ (*դաշտով, պուրակով*) անցնելիս նրանք ամուր բռնում էին իրար ձեռքից:

450. Ուղտերը բերում էին (*խստաշունչ, տոբակեզ*) հարավի արծաղը, բուզը, նարինջը:

451. Նեղուսի (*պաղպաջում, պաղպաջում*) ջրերը ողողել էին շուրջբոլորը:

452. Մոտաույգ բնարի նուրբ լարերը (*բրբռում, բռբռում*) էին:

453. Աֆիները (*շանքազայտ, շանքաղեղ*) հայացքով այրում էր բոլոր գրոսաշրջիկներին:

454. Եզնավորները երգինք կարկառած ձեռքերով աղոթք են (*նղում, հայցում*) առ Աստված:

455. Համայն աշխարհի բոլոր (*ճակեղում, ծագելում*) հարցում էին արել, որպեսզի իմանային, թե ինչ է երջանկությունը:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

307

456. Լուսաղենմին հայ (կտրիչները, կտրիճները) արդեն գրավել էին կարևորագույն քարձույթները:

457. Արու-Մահարին, աչքերն անբթիթ (հառած, հառնած) արևին, թռչում էր աննիւնջ:

458. Ծիծաղով՝ (հնչուն, հնչյուն) ու արծաթածայն, միանում է նա կրկին շարքերին:

459. Սմբատը քառասունին մոտ մարդ էր՝ (հավակնոտ, հավակնորդ) բնավորությամբ:

460. Ի՞նչ կար այդ անհունի մեջ, այդ շողշողուն, այդ արծաթագոծ լույսի (ներքո, ներքս):

461. (Ինչպես, ինչպիսի) բարի, հրաշալի կին էր նա:

462. Մի օր (էլ, իսկ) անփույթ, անզգույշ փերին ընկավ ձկնորսի ուռկանը:

463. (Ամեն ոք, ոչ ոք) մի հավաստի խոսք չէր ասում:

464. Ապա ձգի՛ր դու մեր գյուղը, փախի՛ր (այլուր, ամենուր), հեռացի՛ր:

465. Չեղեցիկ կերևար, եթե նրա աչքերը (շարժում, շարժուն) ու մանր չլինեին:

467. Գիշերվա (անակնկալ, ակնդետ) տեսիլքից ցնցվել էր Նոր Զուղան:

468. (Դողդոջուն, դողդոջուն) ձեռքերը վեր կարկառած՝ նա անծոքի ու դառնության խոսքեր էր մրմնջում:

469. Արևի (վաղորդայն, վաղորդյալ) շողերի հետ մենք հասանք գետափի սահմանամերձ արտերը:

470. Քարանձավը նման էր տաճարի՝ առաստաղից կախված (աշտարակներով, աշտանակներով):

471. Նա վերջին անգամ նայեց (թափուր, թափոր) մնացած տներին ու ամայացող գյուղերին:

472. Զիավորն անցավ (կչկչան, բլբլան) առուներ, փարթամ ու հուռթի մարգագետիններ:

473. Մի թխալոտ օր Աբգարը տուն եկավ (ալեհույզ, ալեհեր) հոգով:

474. Լուսնի (կաթնագույն, լաջվարդ) լույսի տակ՝ ծովի համդարտ ջրերի վրա, մեղմիկ սահում էր մակույկը:

475. Ասպատակում էին գրավյալ երկրի ավաններն ու (ոստանները, ոստայները) և ավարով դառնում էին հայրենի ափերը:

476. Հեռվից լսվում էր ծովի խուլ (շառաչուն, շառաչուն):

477. Բարկացավ Աստված, որ մի (հողեղեն, հողային) հանդգնում է ընդդիմանալ:

478. Նա (խոժոռ, խոշոր) ձեռքերը միշտ պահում էր վերարկուի գրպաններում:

479. Այնուհետև լսեց, թե ինչպես (բառաչեց, մայեց) հարևան Հրաչի կովը:

480. Հետզհետե սկսվեց ավարառություն, որի դեմ սկզբում Գարեգինը կռվում էր, բայց ի վերջո զիջեց. (ընդգրկեց, ընկրկեց):

481. Վերքը բացվել էր, սաստիկ (մռմռում, մրմռում) էր:

482. Նրանք ոչինչ չգտան և վերադարձան (ձեռնպահ, ձեռնունայն):

483. Այդ ճանապարհով քայլում էին երկու հայ գուսան՝ (նվագարանները, նվագածուները) ուսերից կախած:

484. Զայրույթից նրա աչքերն ուզում էին դուրս (թռչել, թռչել) ակնակապիճներից:

485. Այնտեղ գիշատիչ թռչուններ կան՝ արծիվ. (անգղ, վիթ)

486. Դիլան դային կոխկոտում է չորացած տերևները, թաղվում, ինչպես հարդի (շեղջի, շեղջի) մեջ:

487. Երբ անծրևը սկսվեց, նա գլուխը ծածկեց անջրանցիկ գործվածքից կարված (թաղարով, վեղարով):

488. Նա շատ բարեկիրք է և բոլորին էլ հավասարապես լավ է (վերաբերում, վերաբերվում).
489. Դեկավար աշխատողը պետք է (կազմակերպական, կազմակերպչական) ջիղ ունենա:
490. Ավագը լինում է (մեծ, խոշոր) և ծանր:
491. Բաժարի ասպետի սաղավարտի տակից երևում էին (շիկախեր, շիկալուսն) ծագերի ծայրերը:
492. Միջումների համար մարզիկը գնեց մի բանկագին ցեղական (գրաստ, մոուց)
493. Հերիքնագն հր ծաղկանցից վարդագույն և կապույտ (իակիներքներ, մարջաններ) բաղեց և նվիրեց արջնակին:
494. Վարդաբող (շաղափով, շառափով) ծափեց պատը և ամրացրեց կախիչը:
495. Երկինքը մոայլվեց, և սկսվեց մեղմ (տարափը, բոնք).
496. Եղանակը բազկական ցրտել էր, և առավոտյան դաշտերն արդեն (եղյամապատ, ցողապատ) փն լինում:
497. գնդակը գինգյորին դիպել էր ծնկից վերև՝ (սրունքին, ազդրին).
498. Տղան գլխարկը հետ էր տարել մինչև (քունքը, ծոժրակը).
499. Վարդգույրի (ծուպերը, բղանցքները) տատանվում էին մեղմ բանուց:
500. գեղանի օրիորդը (շղարշով, շամանդաղով) ծածկել էր դեմքը:
501. (Յողը, մեզը) պատել էր սարերը և բույլ չէր տալիս մեզ կողմնորոշվել, թե որ ուղղությամբ գնանք:
502. Տարեմուտի երեկոյան (դրասանգեներով, երասաններով) գարդարեցինք սենյակի պատերը և տոնածաղը:
503. Ծննդյան տոների համար մեր փողոցում (եղևնիներ, եղևանիներ) են վաճառում:
504. (Անագորույն, անհարկի) Բշնամին չիճայեց ոչ կին, ոչ մանուկ:
505. Մեր հաջողության (առիակատշյան, վարկանիշը) մեր փորձն ու գիտելիքներն են:
506. Երա ճգնարանը (առտոնին, մեկուսի) մի վայրում էր, այժից հեռու:
507. Երա պիրկ ու սլացիկ մարմինը լի էր (սպյունով, աճյունով):
508. (Աղանդերը, աղանդները) միրգ էր ու չամչարակ:
509. Արքայադստեր (նաժիշտները, բանբիշները) բերեցին թագուհու նվիրած ժանեկազարդ զգեստը:
510. Գյուղատնտեսությունը լուրջ վնասներ կրեց կառավարիչների (իանցավոր, իանցագործ) անփութության հետևանքով:
511. Զեր մերկայացրած դիտարկումները այնքան էլ (իամոզիչ, իամոզեցուցիչ) չեն:
512. Օրենքը (գործողության, գործունեության) մեջ է մտնում ստորագրման պահից:
513. Կուսակցությունը ստիպված էր հայտարարություն (կատարել, անել) առաջիկա ընտրություններին իր մասնակցության վերաբերյալ:
514. Կցանկանալի հանգամանորեն անդրադառնալ այդ (իարցի մասին, հարցին):
515. Ցանկանում եմ, (որ, հրպեսզի) Զեր կյանքում ամեն ինչ բարեհաջող ընթանա, և Դուք այս տարի անպայման ընդունվեք համալսարան:
516. Մի խումբ հայ գործարարներ լուրջ մտադրություններ ունեն տնտեսական լայն (գործունեություն, գործառություն) ծավալելու Գյումրիում:
517. Իրապապահական ծարձիները կտրուկ (միջոցներ, միջոցառումներ) են ձեռնարկում իսթաթակեպան կարգը պահպանելու համար:

5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

309

518. Այդ քարքարոտ լեռներին (*նայելիս, նայելուց*) ծեր վանահայրը մտքով տեղափոխվում էր իր հայրենի բնաշխարհը:

519. Փաստաբանը շատ կարճ ժամանակում հասցրեց հանգամանորեն ծանոթանալ (*փաստերին, փաստերի հետ*):

520. Հոգնած ուխտավորը քախեց առաջին իսկ պատահած իջևանատան դուռը և (*ապաստան, ապաստարան*) խնդրեց՝ ընդարձակացած ոտքերին փոքր-ինչ հանգիստ տալու համար:

521. գրականության ասպարեզում ունեցած մեծ հաջողությունների (*կապակցությամբ, համար*) գրողը պարզևատրվեց շքանշանով:

522. Մենք՝ ուսանողներս, այդ մասին լսում էինք (*առաջի, առաջին*) անգամ:

523. Իրավական պետության մեջ պետք է գործեն օրենքները, և պետք է լինի օրենքի (*գերակայություն, գերադասություն*):

524. Կիրթ ու բարեսեւ տիկին էր և մշտապես զգում էր իր (*գերադասությունը, գերազանցությունը*) գորշ ու միապաղաղ շրջապատի նկատմամբ:

525. Սիրում եմ իմ ժողովրդի հոգու կորովը և դրա մեջ եմ տեսնում նրա հավերժական (*գոյության, առկայության*) մեծ խորհուրդը:

526. Թագադրության պահին մի խումբ զինյալների (*առկայությունը, գոյությունը*) պալատականներից շատերին խորհելու առիթ տվեց:

527. Հրատարակչությունը հայոց հարցի վերաբերյալ փաստաթղթերի հայտնի ժողովածուն նորից է (*հրապարակել, հրատարակել*):

528. Հայաստանի կառավարությունը որոշում է կայացրել մեծացնելու հանրապետության անապահով ընտանիքներին հատկացվող օգնության (*չափսերը, չափերը*):

529. Հարկավոր է շտապ միջոցներ (*ծեռնարկել, կազմակերպել*) ցրտահարության հասցրած վնասները վերացնելու համար:

530. Մեր ժողովրդին լուսավոր ապագա է (*սպասում, սպասվում*):

531. Մասնավոր սեփականության (*անծեռնմխելիության, անծեռնամխելիության*) վերաբերյալ առայժմ որևէ օրենք չի ընդունվել:

532. (*Ներողություն, ներեղություն*) խնդրելու փոխարեն հոխորտում է:

533. (*Տուժված, տուժած*) կողմը ծեռնափախ է մնում այդ դեպքի վերաբերյալ որևէ հայտարարություն անելուց:

534. Մտավորական գործչի (*առաջի, առաջին*) մտահոգությունը պետք է լինի իր ժողովրդի ու իր երկրի ճակատագիրը:

535. (*Ի շնորհիվ, շնորհիվ*) ձեռնարկված միջոցառումների՝ հմարավոր եղավ Սևանի բնապահպանական վիճակը փոքր-ինչ բարելավել:

536. Ի տարբերություն խաղի մյուս (*մասնակիցների, մասնակիցներից*) դարպասապահը աչքի ընկավ իր գեղեցիկ խաղով:

537. Այդ (*հարցի վրա, հարցին*) ուզում եմ անդրադառնալ մի բանի առումներով:

538. (*Առ այսօրվա, այսօրվա*) դրությամբ հանձնախումբը լուծելու շատ խնդիրներ ունի:

539. Հայաստանը այլ երկրներից (*մեր է մուծում, ներմուծում է*) զգալի քանակությամբ նավթամթերք:

540. Նա, անշուշտ, զգում է ուսուցչուհու (*բարյազկամ, բարյազկամ*) վերաբերմունքը իր նկատմամբ:

541. Զորքը այլևս չէր կարողանում դիմադրել և ստիպված էր (ընկրկել, հետ ընկրկել) թշնամու ուժեղ գրոհներին:
542. Ընդհանուր (ուրբանատուն, ուրբան) դպրոցահասակ երեխաներ էին մասնակցում գարնանային այդ տոնախմբությանը:
543. Փոքրիկը ծնեքում ամուր պահել էր (տաս, տասը) դրամ:
544. Զգիտեր՝ (ինչու, ինչու համար) հայտնվեց գյուղում:
545. Տարիներ շարունակ ապրել էր (ընտանեական, ընտանեկան) խաղաղ միջավայրում՝ շրջապատված երեխաներով ու թոռներով:
546. Անհետատես և անփույթ գործավարության պատճառով կազմակերպությունը շատ կարճ ժամանակում (սնանկացավ, սնմկացավ):
547. Մարզիկը վերջապես (թույլտվություն, թույլատրություն) ստացավ մասնակցելու այդ առաջնությանը:
548. Զարկ են համարում (հիշեցնել, հիշացնել) ծեր խոստումների մասին:
549. Մենք արդի ունեցել ենք այդ մասին (մանրամասն, մանրամասը) խոսելու:
550. Եվրոպական երկրներից մի բանիսը (խստիկ, խստիկ կերպով) դատապարտեցին Միացյալ Նահանգների ներխուժումը Իրաք:
551. Այդ կազմակերպությունների (համատեղ, համագործակցությունը, համագործակցությունը) հաջողությունների մեծ երաշխիքներ ունի:
552. Հայերենը աշխարհի հնագույն և հարուստ լեզուներից մեկն է (է հանդիսանում, է):
553. Մի շարք գործարարներ բազմակամաչափ (տուժել, տուժվել) են իրենց անփութության և անհետատես տնտեսավարման պատճառով:
554. (Հանձին, հանձինս) պարոն Վահանի՝ ես ունեցել են անշահախնդիր մի ընկեր:
555. Հայ ժողովրդի համար և՛ մշակույթը, և՛ լեզուն դարեր շարունակ (եղել են, եղել է) ազգայնական հզոր գործոն:
556. Ես հարգանքի արժանի այն արվեստագետներից է, որ հոգևորը (վեր են դասում, վեր է դասում) նյութից ու նյութականից:
557. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները վերջին տասնամյակներին համառ ու հետևողական ջանքեր (է գործադրում, են գործադրում) Մերձավոր Արևելքում իր դիրքերն ամրապնդելու համար:
558. Միտում են նրան՝ որպես բարեհամբույր և բանիմաց (ուսուցիչ, ուսուցչի):

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Շարադրությունների վերնագրեր

1. Մանկությունս հիշելիս
2. Գրքերի աշխարհը
3. Մայրերի տունը
4. Չնձաղիկի բույրը
5. Ինչո՞ւ նամակ չես գրում
6. Աշնան արև
7. Կարոտի կանչով
8. Իրիկնամուտի խոհեր
9. Հրաժեշտ դպրոցին
10. Անտառի արահետներով
11. Բարեբեր աշուն
12. Լեռներ հայրենի
13. Անձրևոտ եղանակ
14. Մեր ընտանիքը
15. Անակնկալ հանդիպում
16. Ամանորի գիշերվա խոհեր
17. Իմ առաջին ուսուցիչը
18. Ինչն է ինձ ուրախացնում
19. Մատենադարանի գանձերը
20. Քրիստոնյա Հայաստան
21. Մեր բակը
22. Թափվի՛ր, գարնա՛ն անձրև
23. Մայր իմ անուշ ու անգին
24. Իմ Հայաստան
25. Ընկերությունն իմ պատկերացմամբ
26. Հաղթանակի բերկրանքը
27. Սուրբ Էջմիածին
28. Այգաբաց
29. Մայրենի լեզու
30. Փակ դուռ
31. Տերևաթափ
32. Եվեր ծննդյան տոնին
33. Երդում
34. Մայրամուտի գույները
35. Ծովափին
36. Թուլամոռքը
37. Մեղեդիներ, մեղեդիներ

38. Ուխտագնացություն
39. Հուշարձաններ
40. Կենդանիների աշխարհը
41. Ծիծեռնակաբերդի ճանապարհին
42. Սերնդափոխություն
43. Օդանավակայանում
44. Իմ սիրած արվեստագետը
45. Ինչպես եմ պատկերացնում
Հայաստանի ապագան
46. Ազգափրկիչ մտահղացում
47. Մեր նախնիները
48. Գարնան ծաղիկներ
49. Դռները բացե՛ք
50. Արագիլներ
51. Ներկայացումից հետո
52. Տոնահանդես
53. Հաստատակամություն
54. Լավատեսություն
55. Իմ սիրած բանաստեղծը
56. Հայաստան աշխարհ
57. Ինչ եմ դառնալու
58. Ծառատունկ
59. Այո՛ կամ ո՛չ
60. Պատասխանատվություն
61. Ճիշտ ընտրություն
62. Բնության գրկում
63. Իմ սիրած երգերը
64. Ուշացած խոստովանություն
65. Անքուն գիշերին
66. Մեր վանքերն ու բերդերը
67. Ինձ մի՛ տանջիր
68. Քննություն
69. Առաքինի մարդը
70. Հալարտություն
71. Խաղաղ երկինք
72. Ստի ոտքը կարծ է
73. Սրտի թելադրանքով

74. Խոփեր ապագայի մասին
75. Խարվածը
76. Մեծ երգահանը
77. Հայոց աղջիկներ
78. Հավատարմություն
79. Հույս
80. Լուսաբացից առաջ
81. Լեռի վրա իմացը
82. Իմ պապը
83. Թագադրում
84. Երագի փներով
85. Նախանձախնդրություն
86. գրականությունն իմ կյանքում
87. Ո՛ր ենք գնում
88. Չգտումներ ու տենչանքներ
89. Բարեգործություն
90. Ուսման ծաղալ
91. Հայոց բանակը
92. Հին լուսանկար
93. Երևանի գիշերները
94. Հայաստանի երիտասարդությունը
95. Սիրով և համակրանքով
96. Մարդկային ջերմություն
97. Չափի զգացում
98. Վերածնվող Հայաստան
99. Նամակ սկյուռքից
100. Ընդգրկում
101. Ջադրոնք
102. Բարեկամության կանուրջ
103. Արվեստի հրաշագործ ուժը
104. Ներշնչանք
105. Իմ դերը կյանքում
106. Ինչ չանել
107. Ինչի են ընդունակ
108. Իմ նախապիությունները
109. Իրական հեղուսներ
110. գիտության ուժը
111. Անկերծ խոստովանություն
112. Աշխատանքի բերկրանքը
113. Ծաղկեփունջ

114. Աշխարհն ու՝ մենք
115. Պարնանություն
116. Հեքիաթային գիշերներ
117. Մայր հողի կանչով
118. Կյանքն առջևում է
119. Եթե ուսանող դառնամ
120. Փնտրում են
121. Խաղաղ երեկո
122. Ապրելու ժամանակը
123. Իսկական բարեկամություն
124. Հայաստան ասելիս
125. Պալիքին ընդառաջ
126. ժամանակն ու ես
127. Գիտե՞ծո՞ւ
128. Երգի հրապույրը
129. Արկած
130. Մեր և ատելություն
131. Կյանքի սննդ ու սպիտակը
132. Լիպուսին
133. Ամենից երջանիկ մարդը
134. Իմ սերնդակիցը
135. Ներքող
136. Անմոռաց մի օր
137. Առաջին հանդիպումը
138. Սպասում
139. Իմ կյանքի նշանաբանը
140. Իմ ծննդավայրը
141. Ընկերությունը սրբություն է
142. Իմ երագած երկիրը
143. Սիրահարվածը
144. Կատարյալ մարդն իմ պատկերացմամբ
145. Հետադարձ հայացք
146. Անթառամ ծաղիկներ
147. Երագների գրկում
148. Իմաստուն խոսքի արժեքը
149. Ում կուզեի նմանվել
150. Անմահ գործ
151. Երջանկության արցունքներ
152. Թնափող խոսք
153. Հրջարարձային օր

154. Աշնան մեղ
155. Երագներ և օ
156. Մարդը և օ
157. Մեծ կյանքը
158. Մահ և ան
159. Երագների
160. Մարդը և օ
161. Նվիրական
162. Կախարդը
163. Իմ կյանք
164. Մեպտեմբ
165. Ծաղիկներ
166. Իմ սիրտ
167. Ընկերակ
168. Գյուղում
169. Կյանքի
170. Թախծու
171. Մեր առ
172. Կարոտ
173. Ես սիրո
174. Եթե ումն
175. Իմ սիրտ
176. Ճշմարի
177. Մեր տո
178. Իմ սիրո
179. Չուղար
180. Երևան
181. Մեսրո
182. Պանդի
183. Տաճար
184. Գեղեցի
185. Երևան
186. Մանկո
187. Երջան
188. Վերջին
189. Ժխտո
190. Քաջու
191. Հնարա
192. Հեղու
193. Արգա

Շարադրությունների վերնագրեր

154. Աշնան մեղեդի
155. Երազներ և իրականություն
156. Մարդը և օրենքը
157. Մեծ կյանքի շննի
158. Մահ և անմահություն
159. Երազների հերոսը
160. Մարդը և հավատը
161. Նվիրական զգացմունք
162. Կախարդական մեղեդի
163. Իմ կյանքի օրագիրը
164. Սեպտեմբերի մեկը
165. Ծաղիկներն իմ կյանքում
166. Իմ սիրած էակը
167. Ընկերական միջավայրում
168. Գյուղում հանգստանալիս
169. Կյանքի դասերը
170. Թախծոտ աչքեր
171. Սեր առաջին հայացքից
172. Կարոտ
173. Ես սիրում եմ
174. Եթե ունենայի կախարդական փայտիկ
175. Իմ սիրած երգիչը
176. Ճշմարիտ ժողովրդավարություն
177. Սեր տոհմածառը
178. Իմ սիրած խաղը
179. Չուղարկած նամակ
180. Երևանի ցայտաղբյուրները
181. Մեսրոպյան տառերը
182. Պանդխտություն
183. Տաճարում
184. Գեղեցիկը կիրկի աշխարհը
185. Երևանի փողոցներում
186. Մանկության սխալներ
187. Երջանիկ պատահականություն
188. Վերջին կանգառը
189. Ժլատություն
190. Քաջություն
191. Հնարամիտ տղան
192. Հերոսությունն իմ պատկերացմամբ
193. Արգասավոր ամառ

194. Հոգու խորքում
195. Խոտոր ուղիներ
196. Կյանքի զնով
197. Կռվախնձոր
198. Ինքս ինձ հետ
199. Լավ է ուշ, քան երբեք
200. Մանկան անհոգ աշխարհը
201. Աշխարհն իմ աչքերով
202. Հակահարված
203. Պատահական հանդիպում
204. Իմ սիրած երաժիշտը
205. Հոգիս թևեր ունի
206. Տխրություն
207. Ինչո՞ւ ենք մենք այսպես ապրում
208. Իմ նախընտրած մասնագիտությունը
209. Մարդիկ և բնավորություններ
210. Ճանապարհորդությունը հրաշք է
211. Բնությունը հրաշագործ է
212. Կցանկանայի, որ...
213. Ես՝ 2025 թվականին
214. Պատկերասրահում
215. Բարություն
216. Խիղճ
217. Անմնացորդ նվիրվածություն
218. Մի ծաղկով գարուն չի գա
219. Զղջում
220. Բնօրրան
221. Դեմքեր և դեպքեր
222. Իմ պարծանքը
223. Ազգային արժանապատվություն
224. Հայրենասիրություն
225. Տենչանք
226. Հայոց եկեղեցին
227. Արարատը՝ հույսի կանթեղ
228. Արևի երկիր Հայաստանս
229. Հրաժեշտի երեկո
230. Լույսեր, հույսեր, վառ երազներ
231. Հաղթանակ
232. Նամակ սիրած անձնավորությանը
233. Հայացք դեպի ապագան
234. Սառնասրտություն

314

235. Երանի տեսնելի
236. Կյանքի խորությունը ճանապարհներին
237. Մեր դասարանը
238. Պայքար հանուն կյանքի
239. Ծաղիկների աշխարհում
240. Ճանապարհորդություն դեպի...
241. Կյանքիս նպատակը
242. Անակնկալ նվեր
243. Հայրը լեռներում
244. Հրաժեշտի պահին
245. Առաջին ծյունը
246. Երագների աշխարհում
247. Ինձ կյանքի ամենաերջանիկ օրը
248. Հայկական ծառատարապետությունը
249. Պաժան ճշմարտություն
250. Մեր տունը
251. Հույս, հավատ, սեր
252. Իմ բնակությունը
253. Հայ կնոջ բնութագիրը
254. Մաքառումներ կյանքի ճանապարհին
255. Կյանքի ուղղապատույտ ճանապարհներով
256. Կա՛նգ առ, ակնթա՛րք
257. Սրտաբուխ ծիծաղ
258. Հույսի շող
259. Գեթ մեկ անգամ
260. Խիղճը չի մեռնում
261. Հայի աչքեր
262. Իմ առօրյան
263. Սիրելով ապրել
264. Եթե նկարիչ լինեի
265. Գիտե՞ս՝ ինչու...
266. Իդձեր, փափագներ
267. Ես՝ ազգիս համար
268. Զրույց
269. Կատակ
270. Հորիզոնից այն կողմ
271. Փրկենք մեր հոգիները
272. Վարագույրը բարձրանում է
273. Նպատակ ու կամք
274. Մոր ձեռքերը
275. Առեղծվածային գիշեր
276. Անսպասելի պատասխան
277. Հայրը խաչքարերը
278. Զյան փաթիլներ
279. Զյունապատ լեռներ
280. Նամակ ընկերոջս
281. Հարազատներս
282. Իմ քույրը (եղբայրը)
283. Մարդիկը
284. Հեռախոսագանգ
285. Վարպետը
286. Դենքեր ու հայացքներ
287. Հիշատակ
288. Ազատամարտիկը
289. Սևանա լիճը
290. Համբերություն
291. Վերադարձ ծննդավայր
292. Մենակություն
293. Այցելություն ուսուցչիս
294. Մի անգամ՝ դասանիշոցին
295. Խաղաղություն աշխարհին
296. Անձնագրություն
297. Անձրևից հետո
298. Մեր դպրոցը
299. Իմ դպրոցիկները
300. Զվարճակի դեպք

Առաջադրանքների լուծման նմուշներ

1.1. Մամիկոնյան նախարարը հապճեպ ու կողքանց զննեց խոսողին, և նորից բոլորը լռեցին: Հայրապետը մտախոգ շուրջն էր նայում և կարծես զննում մերթ կրականոցը, որի մեջ հանգչում էին փայտերը, մերթ պատերի մորթիները, մերթ հատակին ճապողած վագրենին ու բազմաստեղնյան աշտանակը, որի բոլորակ ակսետում սնացել էր ողջ գիշեր յուրի մեջ թաթախված պատրույգը: Որմնախորշի գրադարակից նրան էին նայում մատյանները՝ փղոսկրյա կազմով, ոսկեզօծ ու ակնազարդ: Նայում էր հազարապետը՝ աշխույժ եռանդի ու սուր մտքի տեր այդ մարդը, և սիրտը մղկտում էր, թախիծը խեղդում էր կոկորդը:

— Ի՞նչ ես խորհում, — սթափվելով մտքերից՝ դարձավ նա վարդանին, — լինելիքը կլինի: Վարդանը, հայացքը հատակին խոնարհած, մտնտում էր ասելիքը:

— Տիա՛րք, ժամ չէ դժգոհության: Հազվերտին պատասխանելը միայն հոգևորների գործը չէ:

1.2. Հիմնավորց հիշատակներով հայտնի Աղթամար կղզին տարածվում է Վանա լճի հարավարևելյան մասում. նրա դիմաց Հայկական Տավրոս լեռնաշղթայի մաս կազմող Առնոս և Կապուտկող լեռներն են:

1.3. Կողք կողքի, երեքհարյուրամյա, մուգ կարմիր, գյուղեգյուղ, ինչ—որ բան:

2.1. Այգեգործ, կարոտաբաղձ, դյուրահալ, խմբանկար, ծկնորս, մրգավաճառ:

2.2. Նախադեպ, ապուշ, ստորակարգ, գերծայն, մակբայ, ընդհանուր:

2.3. Բնանկարիչ, արևադարձային, մանկավարժություն, ծեռնագնդորդ, վիպասան, հնամենի:

2.4. Գովեստ, աճուկ, վայրի, վերջույթ, կայսրուհի, խոհուն:

2.5. Համալսարան, առտնին, տարակուսանք, անհունորեն, մակերիկամային, ստորգետնյա:

2.6. Անարգ, անգիր, անախորժ, անբիծ, անհագ, անվրեպ:

2.7. Ակնարկ, լրջախոհ, ջրասույգ, մանկամիտ, բնահաճ, լուռումունջ:

2.8. Շինանյութ, սրտամոտ, ռազմադաշտ, աղվափետուր, ինքնաթիռ, լիախույս:

3.1. Գավաթ — ըմպամակ, տենդ — դողերոցք, նստվածք — մրուր, գոմ — փարախ, թել — դերձան, նախասրահ — գավթ:

3.2. Լկտի — անպատկառ — անգգամ, ազնիվ — շիտակ — անկեղծ, սնապարծ — մեծամիտ — գռռոզ, վեհապանծ — սեգ — հպարտ, դիակալ — քինոտ — հիշաչար:

3.3. Բերկրալից — թախծոտ, փութկոտ — դանդաղկոտ, կանուխ — ուշ, քիտ — քնքուշ, երկչոտ — համարձակ, թեժ — մարմանդ:

4.1. Եվ շրջելով հայացքը՝ նայեց երկնքին՝ արշալույսի մեջ թաթախուն, կապույտի մեջ ծախրող թռչուններին:

4.2.1. Օր, ծմեռ, ամառ, տարի, անգամ:

4.2.2. Ուտնածայն, հեռագիր, աստղ, հեռագրասյուն, հատակագիծ:

4.2.3. Ուտել, ճանկել, աղանձել, տանել, քնեցնել:

4.2.4. Գրում եմ, գրում ենք, չեմ գրելու, գրել եմ, գրեցի:

4.3. Դամբարանը կառուցող ծարտարապետները

դամբարանը

կառուցող (ուղղական հոլով),

ծարտարապետները (ուղղական հոլով),

օգտագործել են (վաղակատար ներկա),

հունական (հարաբերական ածական):

օգտագործել

են

հունական

5.1. Դիմացը՝ փոքրիկ գյուղաքաղաքի արևմտյան փեշերին, գլուխը վեր է ցքել շոքապատի վրա

իշխող դիրք ունեցող ոչ մեծ մի բարձուրք:

5.2. Երեսնիվայր պառկած էին ծանոթ ու անծանոթ մարդիկ, որ ընտանիք ու հարազատներ ունեին:

5.3. Սուրենը ինձ առաց, որ ինքը չի առարկում. այդ մասին հայտնեմ եղբորս:

5.4. Բազմատունին գորավարներին հայտնեց.

— Ետպե՛ք օգնություն հասցնել ինձ, որովհետև ես որոշել եմ իմ հեծելազորով հետապնդել փախչողներին:

5.5. Բարակ անձրևը իր միլիոնավոր մատներով թափում էր իոզնած գինգիորների վերարկուները:

Աճծրևը (եքթակա)

մատներով (միջոցի անուղղակի խնդիր)

թափում էր (պարզ ստորոգյալ)

գինգիորների (հատկացուցիչ)

վերարկուները (ուղիղ խնդիր)

5.6. Ավարտական երեկոյին աշակերտները երախտագիտության խոսք առացին իրենց ուսուցիչներին:

Ցուցումներ լուծումներում հնարավոր գուգաձևությունների վերաբերյալ

Հայոց լեզվի գրավոր աշխատանքը ստուգելիս անհրաժեշտ է ճիշտ համարել:

1. Եաղկապով, նախդիրով կամ առանց դրանց որոշ անհսկական բարդությունների բաղադրիչների թե՛ միասին, թե՛ առանձին գրությունը (աի ու սարսափ, նախ և առաջ, մերթ ընդ մերթ, վերջ ի վերջո, ի միջի այլոց, իսկույն նեթ, թեպետ և և այլն):

2. Աստված բառի և տոների անունների (ամանոր, նապաստրդ, նոր տարի, վարդապատ և այլն) թե՛ մեծատառով, թե՛ փոքրատառով գրությունը:

3. Մի շարք բառերի՝ տարբեր հոլովումներով փոփոխակները (ծնո՜ւան — ծծե՜նդա, անցա՜մք — անու՜նով, տանուտի՜րոջ — տանուտե՜րի, այրու՜ծիւ — այրու՜ծիի, սկեսրո՜ջ — սկեսուրի, օրի՜ց — օրվանից, կայսեր — կայսրի, կուտակմանը — կուտակումին, այրու — այրիի, Սասնա — Սասունի, Այունյաց — Այունիքի, Գյունդիի — Գյունդու — Գյունդկա և այլն):

4. Մի շարք հոլովածների՝ տարբեր հիմքերից կազմված փոփոխակները (մթո՜ւլ — մթնո՜ւլ, տնից — տանից, ծեզնում — ծեզանում և այլն):

5. Մեկուկես վանկանի անգղ և գամփո բառերի և միավանկ վերջնաբաղադրիչով մի շարք գոյականների հոգնակիի թե՛ — եր, թե՛ — ներ վերջավորությամբ տարբերակները՝ անգղ(ն)եր, գամփո(ն)եր, չափանիշ(ն)եր, կայազոր(ն)եր, երկրաշարժ(ն)եր, լեռնանցք(ն)եր, ցուցամատ(ն)եր և այլն:

6. Չայնավորով և սկ, սպ, գգ տիպի հնչյունակապակցություններով սկսվող բառերից (բայց ոչ՝ օճանդակ բայերից կամ էլ վերաբերականից) առաջ ոչ միայն ն, այլև ք հորի գործածությունը (օրինակ՝ գարնանը սպասող, ուրիշները ի՞նչ գիտեմ, սերունդները ինձ կենրեմ):

7. Մի շարք դեպքերում գլխավոր և երկրորդական նախադասությունների ստորոգյալների ժամանակների համաձայնեցված և չհամաձայնեցված տարբերակները: Օրինակ՝ «Վախենում էր նրան արթնացնել, որ հանդիմանանքի չարժանանա(ր)»:

8. Հնչած (ոչ ներքին կամ գրավոր) ուրիշի ուղղակի խոսքը թե՛ չափերտներով, թե՛ գծիկով առանձնացնելը (— Վե՛րջ տուր, — ասաց նա: «Վե՛րջ տուր», — ասաց նա):

9. Դերբայի լրացում երկրորդական նախադասությունը թե՛ ստորակետ-ստորակետով, թե՛ ստորակետ-բութով տրոհելը: Օրինակ՝ «Տեսնելով, որ ոչ չի լսում, լռեց»:

10. Բարդ նախադասության երկու բաղադրիչները միացնող շաղկապին հաջորդող պարագա դերբայական դարձվածք թե՛ բութով, թե՛ ստորակետ-ստորակետով տրոհելը: Օրինակ՝ «Մոտեցավ և բազմոցին պառկելով՝ քնեց»:

11. Նույննթակա համադաս նախադասությունները միացնող և, ու, կամ շաղկապներին նախորդող վերջադաս դերբայական դարձվածից հետո ստորակետ թե՛ դնելը, թե՛ չդնելը: Օրինակ՝ «Լսում էի՝ ուշադիր նրա դեմքին նայելով(,) և ձևացնում, թե համամիտ եմ»:

12. Հետադաս որոշիչ (նաև որպես պարագա մեկնաբանվող) միջադաս դերբայական դարձվածք թե՛ բութ-ստորակետով, թե՛ ստորակետ-ստորակետով տրոհելը: Օրինակ՝ «Իսկ դեղձենին՝ մեկուսի կանգնած, պչրանքով շորորում էր»:

13. Համադասական (կամ ստորադասական) շաղկապին հաջորդող ստորադասական շաղկապից առաջ ստորակետ թե՛ դնելը, թե՛ չդնելը: Օրինակ՝ «Տղային տարավ իր տունը և (,) որովհետև զավակ չունեի, որդեգրեց»:

14. Համասեռ որոշիչներից իմաստով հստակորեն չսահմանագատվող տարասեռ որոշիչները ստորակետով թե՛ տրոհելը, թե՛ չտրոհելը: Օրինակ՝ ոսկեվառ(,) գինեվետ այգիներ, վաղնջական(,) գողտրիկ երազ, զարդանախշ(,) երկփեղկ դարպաս, մղձավանջային(,) ահասարսուռ պատկերներ, հանկարծահաս(,) անօրինակ մարտ և այլն:

15. Նախադասությանը կապով միացած նպատակի և պատճառի պարագա վերջադաս դերբայական դարձվածները բութով թե՛ տրոհելը, թե՛ չտրոհելը: Օրինակ՝ «Տիգրանը դուրս եկավ փողոց(,) ուշ գիշերվա հաճելի զովը վայելելու համար»:

16. Գաղտնավանկի թույլ լսվող ը-ն թե՛ բացելով, թե՛ չբացելով տողադարձելը: Օրինակ՝ խառնը-վածք կամ խառն-վածք, վերցը-նել կամ վերց-նել, աղջը-կա կամ աղջ-կա, բրտը-նել կամ բըրտ-նել և այլն:

17. Ուրիշի ուղղակի խոսքի արդյոք վերաբերականը ուղղակի խոսքում պահպանելը կամ չպահպանելը: Օրինակ՝ Գրիգորը հարցրեց, թե թույլ կտան արդյոք, որ իրենք էլ ներս մտնեն: > Գրիգորը հարցրեց. «Թույլ կտա՞ք (արդյոք), որ մենք էլ ներս մտնենք»:

18. Ուրիշի ուղղակի խոսքի տեղի և ժամանակի առկայական մակբայներն ու դրանց հարաբերակից դերանունները անուղղակի խոսքում թե՛ նույնությամբ պահպանելը, թե՛ տեղով ու ժամանակով օտարելը: Օրինակ՝ Նա ասաց. «Այս տանը ես այսօր չեմ եղել»:

19. Հարցական դերանուն չպարունակող ուրիշի անուղղակի խոսքում (արդյոք բառի առկայությամբ) հարցական նշան թե՛ դնելը, թե՛ չդնելը: Օրինակ՝ Նա հարցրեց, թե Արամը արդյոք մասնակցել (մասնակցե՞լ) է ծառատունկին:

20. Հեռացած հատկացուցիչը կամ սեռական կողմնակի ենթական դերանունից առաջ բութով թե՛ տրոհելը, թե՛ չտրոհելը: Օրինակ՝ «Սանահինի վանքի(») մեզ բաջածանոթ զմբբը շողշողում էր»:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 1

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կենտադրել.....	3
1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում	6
1.3. Փակագծերում տրված բաղադրիչը հանելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով.....	91
	107

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

2.1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ	114
2.2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ	117
2.3. Սյունակներում դեմ դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արմատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ	119
2.4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ	123
2.5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ	125
2.6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված հանապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի)	127
2.7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ)	136
2.8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ).....	140

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ)

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ)	144
	157

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ	3
------------------	---

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 1

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել.....	6
1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում	91
1.3. Փակագծերում տրված բաղադրիչը համեմտելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով	107

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

2. 1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ	114
2. 2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ	117
2. 3. Սյունակներում դնե՛ք դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արմատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ	119
2.4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ	123
2.5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ	125
2.6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի)	127
2.7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ)	136
2.8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ)	140

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ)	144
3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ)	157

3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ)	161
---	-----

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 4

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների	164
4.2. Առանձնացնել նշված հատկանիշով բառերը	219
4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը	226

ՀԱՐՑԱՇԱՐ 5

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի	232
5.2. Պարզ (ղերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարդի	240
5.3. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի	247
5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի	256
5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը	264
5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ	288

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Շարադրությունների վերնագրեր	311
Առաջադրանքների լուծման նմուշներ	315
Ցուցումներ լուծումներում հնարավոր գուգածությունների վերաբերյալ	316

Հայոց Լեզվի Խաղցաշարերի շտեմարան

Հրատարակչության գլխ. տնօրեն՝
Գեղարվեստական խմբագիր՝
Համակարգչային ծնագիրունը՝
Կազմի ծնագիրունը՝
Սրբագրիչ՝

ԷՄԻՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
ԱՐՄ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
ԼԱՆԱ ՀՈՎԱՆԹՅԱՆԻ
ԱՐԵՎԻԿ ԴԱԿՈՐՅԱՆԻ
ՆՎԱՐԴ ՓԱՐՍԱԴԱՆՅԱՆ

Տպագրությունը՝ օֆսեթ, թուղթ՝ օֆսեթ
Չափսը՝ 70x100/16, Ծավալը՝ 20 տպ. մանուկ

«ՋԱՆԳԱԿ-97» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
375051, Երևան, Կոմիտասի պող. 49/2, հեռ.՝ (+37410) 23-25-28,
ֆաքս՝ (+37410) 23-25-95, էլ. փոստ՝ info@zangak.am,
էլ. կայք՝ www.zangak.am

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0247562

Ը

Ա Ա Ն Կ Կ Ա Պ Ա Տ Ա Ն Ե Կ Ա Ն Ա Մ Ս Ա Գ Ի

Այն, ինչ մենք գիտենք, սահմանափակ է,
իսկ այն, ինչ մենք չգիտենք, անվերջանալի է...

«Զանգակ-97» հրատարակչություն
«Այգ» մանկատարածական տնտեսվոր
375051, Երևան, Կոմիտասի 49/2
Տեlex: (37410) 23 25 28

Փաքո՛ւ (37410) 23 25 95
Էլ փոսթ՝ info@zangak.am, ayg@zangak.am
Էլ. կայք՝ www.zangak.am

រូបភាពនៃ ឧបសគ្គនៃការ បំបែក មូលដ្ឋាន